SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 11.01.2016

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus ... 3

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen ... 4

3 § Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet kaupunginjohtajan päätökset ... 5

4 § Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset ... 6

5 § Kaupunginvaltuuston 14.12.2015 pitämän kokouksen täytäntöönpanot ... 7

6 § Valtuustovaliokunnan vaali vuodeksi 2016 ... 8

7 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali vuodeksi 2016 ... 9

8 § Eron myöntäminen Carita Orlandolle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 10

9 § Eron myöntäminen Juha Malmille tiedekeskussäätiön valtuuskunnan jäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen ... 11

10 § Kaupunginhallituksen jäsenen saapuminen kokoukseen ... 12

11 § Eron myöntäminen Sirkka-Liisa Kähärälle edunvalvontatoimikunnan jäsenen tehtävästä ja toimikunnan täydentäminen ... 13

12 § Viestintäjohtajan viran täyttäminen ... 14

13 § Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös koskien ennalta ilmoittamatonta tarkastusta eräisiin ennakkoäänestyspaikkoihin ... 15

- : Lähete/jäljennös päätöksestä Vantaan ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyyttä koskevassa asiassa ... 16

14 § Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös kanteluun Kanniston koulun sisäilmaongelmista ... 20

- : Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös kanteluun Kanniston koulun sisäilmaongelmista ... 21

15 § Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset ... 30

16 § Vastaselitys korkeimmalle hallinto-oikeudelle valtiontukea koskevassa kunnallisvalitusasiassa ... 31

- : Korkeimman hallinto-oikeuden vastaselvityspyyntö Rajakylän pientaloyhdistys ry:n 15.6.2015 antaman selvityksen johdosta ... 33

- : Vastaselitys KHO ... 41

17 § Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta (Apotti) ... 46

- : Liite 1 / Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta (Apotti) ... 48

- : Lisävastine / Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta (Apotti) ... 57

- : Vastaselitys (julkinen) / Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta (Apotti) ... 76

18 § Suun terveydenhuollon johtajan viran vastaanottaminen ... 115

19 § Vantaan hyvinvointikatsaus 2015 ... 116

- : Vantaan hyvinvointikatsaus 2015- esittelyaineisto ... 117

- : Vantaan kaupungin hyvinvointikatsaus 2015- raportti ... 158

20 § Vastaus Marilla Kortesalmen ja 41 muun valtuutetun aloitteeseen kerhotoiminnan lisäämisestä koulupäivän yhteyteen kerhopalkin avulla ... 199

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 11.01.2016

21 § Vastaus valtuutettu Sirpa Kauppisen ja 33 muun valtuutetun aloitteeseen tiedottamisen parantamiseksi rakennusten kunnosta 201

22 § Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Helsinki-Vantaan lentoaseman uuden ilma-alusten huoltokoekäyttöpaikan melunhallintajärjestelyjä koskevasta suunnitelmasta 203

- : Päätös nro 291/2015/1 suunnitelman hyväksymisestä/Helsinki-Vantaan lentoasema, Ympäristölupahakemus, suunnitelma uuden ilma-alusten huoltokoekäyttöpaikan melunhallintajärjestelyistä/Finavia Oyj 204

23 § Vaasan hallinto-oikeuden päätös / Destamatic Oy, Tuusulan Kelatien jätteenkäsittelylaitoksen toiminnan olennainen muuttaminen 241

- : Päätös 15/0706/3/ Valitukset ympäristölupa-asiassaLausuntopyyntö Tuusulan Kelatiellä sijaitsevan Destamatic Oy:n ympäristölupahakemuksesta annetusta hakijan vastineesta Dnro ESAVI/202/04.08/2012. 243

24 § Asuntomessualueen pienrakentajien vaatimus menettelyvirheiden korjaamiseksi 259

- : Menettelyvirheiden korjaaminen/tonttikauppakirjaan lisättyyn ehtoon liittyen/ Asuntomessurakentajat 35 allekirjoittajaa 260

25 § Etuosto-oikeuden käyttämättä jättäminen kiinteistökaupassa: SATOhousing Oy / As. Oy Vantaan Marsinkuja 5 264

- : Kartta kaupan kohteista 92-82-8-4 ja 58/184 määräosuus kiinteistöstä 92-82-6-3. 266

26 § Etuosto-oikeuden käyttämättä jättäminen kiinteistökaupassa: YIT Rakennus Oy / Sikla Invest Oy 267

- : Kartta kaupan kohteesta 92-86-7-3 269

27 § Asemakaavamuutos 002268, 41 Viinikkala / Tikkurilantie 143 - 147 270

- : Asemakaavamuutosselostus 12.10.2015 / Asemakaavamuutos 002268, 41. Viinikkala / Tikkurilantie 143 - 147 272

28 § Asemakaavamuutos 002171, 50 Tammisto / Sähkötie 3-7 291

- : Asemakaavamuutosselostus 7.12.2015 / Asemakaavamuutos 002171, 50. Tammisto / Sähkötie 3-7 294

- : Asemakaavamuutos 002171 / Lausuntojen koonti 333

29 § Lausunto hallituksen linjauksesta itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi 335

- Vantaan kaupungin lausunto hallituksen linjauksesta itsehallintojaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi, KH 11.1.2016 § 29 337

- : Lausuntopyyntö hallituksen linjauksesta itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi 344

- : Hallituksen linjaus 7.11.2015 Aluejaon perusteet ja sote-uudistuksen askelmerkit 349

- : Itsehallintoalueiden määrä ja aluejaon perusteet sekä sote-uudistuksen askelmerkit: hallituksen ratkaisujen perusteluita ja alustavaa vaikutusarviointia / Muistio 9.11.2015 355

- : Sote-uudistus, itsehallintoalueet ja aluejaon perusteet, hallituksen tiedotustilaisuus 9.11.2015 / diasarja 370

- : Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus - vaihtoehtojen arviointia / muistio 19.10.2015 391

- : Manner-Suomen maakunnat 2015 409

30 § Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset 412

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus 413

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen 414

Muutoksenhakuohje 3. Hallintovalitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa 415
Muutoksenhakuohje 4. Hallintovalitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa 416
Muutoksenhakuohje 5. Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa 417
Muutoksenhakuohje 6. Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa 418
Muutoksenhakuohje 7. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto 421

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 11.1.2016 klo 17.00–18.00
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	**Varajäsenet**	Läsnä
Mäkinen Tapani, puheenjohtaja	x	Rokkanen Sakari	
Letto Pirkko, I varapuheenjohtaja	x	Marjanen Viola	
Jääskeläinen Pietari, II varapuheenjohtaja	x	Nieminen Johannes	
Bruun Susanna	x	Salminen Helvi	
Kaira Lauri	17.10–18.00	Weckman Markku	
Karlsson Patrik	x	Stormbom Lars	
Kokko Hannu	x	Juurikkala Timo	
Kotila Pirkko	-	Holopainen Matti	x
Kärki Niilo	x	Sajaniemi Ulla	
Lehmuskallio Paula	x	Multala Sari	
Mäntynen Taisto	x	Loppukaarre Jukka-Pekka	
Niemelä Arja	x	Kakko Teijo	
Näätsaari Sinikka	x	Hämäläinen Anu	
Orpana Anitta	x	Puha Seija	
Ryhänen Riitta	x	Kuokkanen Jasi	
Suvensalmi Jouko	x	Oksa Petteri	
Åstrand Riikka	x	Pajunen Sirpa	

Muut osallistujat	Läsnä
Lindtman Antti, valtuuston puheenjohtaja	x
Heinimäki Heikki, valtuuston I varapuheenjohtaja	x
Kostilainen Anniina, valtuuston II varapuheenjohtaja	-
Nenonen Kari, kaupunginjohtaja	x
Lipponen Martti, apulaiskaupunginjohtaja	x
Lehto-Häggroth Elina, apulaiskaupunginjohtaja	x
Westlin Henry, apulaiskaupunginjohtaja vs.	x
Salminen Jukka T, apulaiskaupunginjohtaja	x
Niinistö Jaakko, apulaiskaupunginjohtaja	-
Rainio Päivi, viestintäpäällikkö	x
Ojavuo Pia, talousjohtaja vs.	x
Myllymäki Juha, kaupunginlakimies	x
Isotalus Birgit, hallintosihteeri	x
Björksten Jenni, pöytäkirjanpitäjä	x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Tapani Mäkinen

Pöytäkirjanpitäjä Jenni Björksten

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 25.1.2016, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

Pykälät 11, 16, 17 ja 18 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 27.1.2016 klo 8.15–16.00, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:
Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

2 § **Pöytäkirjan tarkastaminen**

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:
Todetaan, että kaupunginhallituksen 14.12.2015 pitämän kokouksen pöytäkirja nro 21/2015 on tarkastettu ja hyväksytty 21.12.2015.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

3 § **Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet kaupunginjohtajan päätökset**

KN/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat **kaupunginjohtajan** päätökset:

§ 82 Avoinna olevan kaupunkistrategiapäällikön vakanssin (nro 000195) muuttaminen tutkimuspäällikön työsuhteiseksi tehtäväksi taloussuunnittelun tulosalueella

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 3

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainittuja kaupunginjohtajan päätöksiä.
Käsittely:
Kaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavilla päätöksillä:
§ 1 Jinan High-Tech Industrial Development Zone:n, Vantaan kaupungin ja Helsinki Business Hub:in välisen yhteistyösopimuksen allekirjoittaminen
§ 2 6aika Avoin data yhteishanke kirjasto- ja lainausdatan avaamiseksi
Päätös:
Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

4 § **Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset**

KN/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat päätökset:

Henkilöstöjohtajan päätökset
§ 1 Tuottajan valinta Johtamisen erikoisammattitutkinnon toteuttamiseen oppisopimuksella

Elinkeinojohtajan päätös
§ 10 Konsulttihankinta, matkailun kärkien ja linjausten kirkastamiseen Finnish Place Branding Oy:ltä

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainittuja ottamiskelpoisia päätöksiä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

5 § Kaupunginvaltuuston 14.12.2015 pitämän kokouksen täytäntöönpanot

KN/HY-L

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta (23 §). Päätökset voidaan pannan täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, kuitenkin niin, että täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon (98 §). Jos kunnanhallitus katsoo, että valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, kunnanhallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on tällöin viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi (56 §).

Kaupunginvaltuusto teki 14.12.2015 päätökset seuraavissa asioissa:

3 §	Eron myöntäminen Erja Hillille Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen
4 §	Eron myöntäminen Tarja Pesoselle sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen
5 §	Vantaan kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännön muuttaminen
6 §	Määrärahan muutosesitys investointiosan lukuun 95 2, maa-alueiden kunnostus
7 §	Määrärahamuutokset vuoden 2015 talousarvion käyttötalousosaan ja investointiosaan
8 §	Omavelkaisen takauksen myöntäminen Oy Apotti Ab:lle
9 §	Asemakaavamuutos 002252 ja tonttijako sekä tonttijaon muutos, 68 Koivuhaka / Koivupuistontie
10 §	Asemakaavamuutos 002031 ja tonttijaon muutos, 17 Martinlaakso / Kerrostaloasumista, liiketilaa ja päiväkoti Laajavuoren koulutontille
11 §	Asemakaavamuutos 002236 sekä tonttijaon muutos, 51 Pakkala / Tammiston sähköasema
12 §	Asemakaavamuutos 002151, 52 Veromies ja 53 Lentokenttä / Aviapoliksen aseman aloituskortteli
13 §	Asemakaava ja asemakaavan muutos 230800 sekä tonttijako, 23 Kivistö / Kivistön kaupunkikeskus 1
14 §	Asemakaavamuutos 002178 ja tonttijako sekä tonttijaon muutos, 17 Martinlaakso / asumista ja liiketilaa Martinlaaksontien varteen
15 §	Valtuutettu Markku Weckmanin ja usean muun (29) valtuutetun aloite liukuesteiden hankkimisesta ikääntyneiden henkilöiden jalkineisiin
16 §	Valtuutettu Antero Eerolan ja usean muun (18) valtuutetun aloite pyöräteiden laadun parantamiseksi

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 11/14.12.2015 on kokonaisuudessaan nähtävänä kaupunginvaltuuston extranet-sivuilla ja kaupungin internet-sivuilla.

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännön 10 §:n (Päätöksenteko ja esittely kaupunginhallituksessa ja yleisjaostossa) mukaan kaupunginjohtaja esittelee kaupunginhallituksen käsiteltäväksi tulevat toimialaansa koskevat asiat, koko kaupunkia koskevat asiat, sekä useampaa kuin yhtä toimialaa koskevat asiat. Apulaiskaupunginjohtajat esittelevät kaupunginhallituksen käsiteltäväksi tulevat toimialaansa koskevat asiat. Kaupunginjohtajalla on oikeus ottaa esiteltäväkseen myös apulaiskaupunginjohtajan esittelyvelvollisuuteen kuuluva asia.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) todeta, että kaupunginvaltuuston 14.12.2015 tekemät päätökset voidaan panna täytäntöön, ja
b) lähettää päätökset ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia / ao. toimialat

6 § Valtuustovaliokunnan vaali vuodeksi 2016

VD/10911/00.00.01.00/2015
KN/JB

Valtuuston työjärjestyksen 33 §:n mukaan valtuusto asettaa vuosittain pysyvän valtuustovaliokunnan käsittelemään valmistelevasti valtuustossa vireillä olevia asioita sekä muutoinkin valtuuston työskentelyyn liittyviä kysymyksiä.

Valtuustovaliokunnan jäseninä ovat valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä valtuuston kulloinkin päättämä määrä valtuuston valitsemia jäseniä ja heidän henkilökohtaisia varajäseniään.

Valtuustovaliokunnan puheenjohtajana toimii valtuuston puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan valtuuston I varapuheenjohtaja ja hänenkin estyneenä ollessaan valtuuston II varapuheenjohtaja.

Valtuustovaliokunnan kokouksiin osallistuvat asiantuntijoina kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat.

Tässä määräyksessä mainitulla valtuustovaliokunnalla ei tarkoiteta kuntalain 22 §:ssä säädettyä valiokuntaa.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) määrättäväksi valtuustovaliokunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä vuonna 2016, ja
b) toimitettavaksi valtuustovaliokunnan vaali vuodeksi 2016.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

7 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali vuodeksi 2016

VD/10913/00.00.01.00/2015
KN/JB

Kuntalain 12 §:n mukaan valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt lyhyemmästä toimikaudesta. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 1 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee kunkin vuoden ensimmäisessä kokouksessa keskuudestaan puheenjohtajan sekä ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle toimitettavaksi kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali vuodeksi 2016.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

8 § **Eron myöntäminen Carita Orlandolle tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen**

HA/198/00.00.01.00/2013
KN/JB

Carita Orlando on 3.1.2016 päivätyllä kirjeellä pyytänyt eroa tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 28.1.2013 § 10 valinnut tarkastuslautakuntaan seuraavat henkilöt:

Jäsenet:	**Henkilökohtaiset varajäsenet:**
Juha Malmi, puheenjohtaja	Marja Kyyrö (kv 25.5.2015 § 3)
Jaana Huhta, varapuheenjohtaja	Sirpa Kauppinen (kv 2.3.2015 § 6)
Ulla Kaukola (kv 18.11.2013 § 6)	Tiina-Maaria Päivinen
Tarja Eklund	Christina Kassila
Jukka Hako	Kimmo Kiljunen
Faysal Abdi	Ranbir Sodhi
Petri Koivuniemi	Marilla Kortesalmi
Carita Orlando	Jari Porthén (kv 2.3.2015 § 7)
Juha Tenhunen	Timo Karén
Raija Virta	Janne Leppänen
Pauli Vahtera	Juha Simonen
Vaula Norrena	Anniina Kostilainen
Minttu Sillanpää	Kati Tyystjärvi
Maija Hurri (kv 2.3.2015 § 4)	Arja Wallenius (kv 2.3.2015 § 5)

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

1) kunnanhallituksen jäsen;
2) apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) kuntaan tai kunnan määräämisvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö; eikä
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Valtuuston toimikausi jatkuu kuntavaalien ajankohdan muuttumisen vuoksi vuoden 2017 toukokuun loppuun. Kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet jatkavat tehtävässään niin kauan, kunnes uudet jäsenet on valittu. Valtuutettu tai muu kunnan luottamushenkilö voi halutessaan erota toimestaan vuoden 2016 lopussa. Eroamisesta on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle tai luottamushenkilön valinneelle muulle toimielimelle marraskuun 2016 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Carita Orlandolle ero tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

9 § Eron myöntäminen Juha Malmille tiedekeskussäätiön valtuuskunnan jäsenen tehtävästä sekä täydennysvaalin toimittaminen

VD/4020/00.00.01.02/2013
KN/TN/JB

Juha Malmi on 4.1.2015 päivätyllä kirjeellä pyytänyt eroa Tiedekeskussäätiön valtuuskunnan jäsenen tehtävästä.

Tiedekeskussäätiön valtuuskunnassa ovat säätiön sääntöjen mukaan edustettuina Vantaan kaupunki/14 edustajaa, elinkeinoelämän keskusliitto/3, Helsingin yliopisto/2, Opetusalan ammattijärjestö OAJ/2, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK/2, Teknillinen korkeakoulu/2, Tieteellisten seurain valtuuskunta/2, työ- ja elinkeinoministeriö/1 ja valtiovarainministeriö/1. Säätiön tarkoituksena on edistää tieteen ja tieteenharjoituksen, tieteen tulosten ja sovellutusten sekä niiden vaikutusten ja merkitysten yleistä tuntemusta.

Säätiön sääntöjen mukaan Vantaan kaupungin edustajat nimeää kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusto on 18.11.2013 § 7 nimennyt valtuuskuntaan toimikaudeksi 2014–2017 seuraavat Vantaan edustajat:

Airaksinen Salla
Edelmann Jan
Hellberg Piritta
Hilli Erja
Jääskeläinen Kirsi
Kiljunen Kimmo
Kuula Markku
Kyyrö Marja
Nousiainen Kirsi
Malmi Juha
Mäkelä Mikko
Salminvuo Mia
Ruokonen Inkeri
Turkka Seppo

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Juha Malmille ero Tiedekeskussäätiön valtuuskunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi Tiedekeskussäätiön valtuuskunnan jäsenen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2014–2017.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

10 § **Kaupunginhallituksen jäsenen saapuminen kokoukseen**

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 10

Päätös:
Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Lauri Kaira saapui kokoukseen edellisen asian käsittelyn aikana klo 17.10.

11 § **Eron myöntäminen Sirkka-Liisa Kähärälle edunvalvontatoimikunnan jäsenen tehtävästä ja toimikunnan täydentäminen**

VD/1137/00.00.01.01/2015
KN/JB

Sirkka-Liisa Kähärä on 6.1.2016 päivätyllä kirjeellä pyytänyt eroa edunvalvontatoimikunnan jäsenen tehtävästä.

Kaupunginhallitus asetti 9.2.2015 § 27 toimikunnan, jonka tehtävänä on aktiivisen edunvalvonnan keinoin huolehtia siitä, että Vantaalla on vahva rooli seudun kehittämisessä ja että Vantaan päätökset tulevat niin kansallisessa kuin seudullisessa päätöksenteossa huomioiduksi (edunvalvontatoimikunta) ja nimesi siihen kaupunginhallituksen toimikaudeksi 2015–2016 seuraavat luottamushenkilöedustajat:

Lindtman Antti, puheenjohtaja
Mäkinen Tapani, varapuheenjohtaja
Ansalehto-Salmi Irja
Bruun Susanna
Juurikkala Timo
Jääskeläinen Jouko
Kaira Lauri
Karlsson Patrik
Kostilainen Anniina
Kotila Pirkko
Kähärä Sirkka-Liisa
Letto Pirkko
Niemelä Arja
Niikko Mika
Orpana Anitta

Tasa-arvolain mukaan toimielimessä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %:a.

Valtuuston toimikausi jatkuu kuntavaalien ajankohdan muuttumisen vuoksi vuoden 2017 toukokuun loppuun. Kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet jatkavat tehtävässään niin kauan, kunnes uudet jäsenet on valittu. Valtuutettu tai muu kunnan luottamushenkilö voi halutessaan erota toimestaan vuoden 2016 lopussa. Eroamisesta on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle tai luottamushenkilön valinneelle muulle toimielimelle marraskuun 2016 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) myöntää Sirkka-Liisa Kähärälle ero edunvalvontatoimikunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) nimetä edunvalvontatoimikuntaan jäsen jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Päätettiin
a) myöntää Sirkka-Liisa Kähärälle ero edunvalvontatoimikunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) nimetä Jukka Hako edunvalvontatoimikunnan jäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

12 § Viestintäjohtajan viran täyttäminen

VD/32/01.01.01.01/2016
KN/K-ML/LL

Kaupunginvaltuuston 14.12.2015 hyväksymän kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännön mukaan viestinnän tulosalue vastaa 1.1.2016 alkaen viestintäjohtajan johdolla kaupungin keskitetyistä viestintä- ja markkinointitehtävistä sekä koko kaupunkikonsernin viestinnän ja markkinoinnin strategisesta ja laadullisesta suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta

Viestintäjohtajan viran kelpoisuusehtona on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, käytännössä saavutettu viestinnän ja markkinoinnin johtamiskokemus sekä hyvä suomen kielen kirjallinen ja suullinen taito ja tyydyttävä ruotsin kielen suullinen taito.

Medianomi (yl. amk) Päivi Rainio on hoitanut avoimen viran hoitajana viestintäjohtajan virkaa 1.1.2016 alkaen toistaiseksi. Aiemmin hän on toiminut kaupungin keskitetyn viestinnän viestintäpäällikkönä 1.1.2013 - 31.12.2015 ja viestintäjohtajan avoimen viran hoitajana 7.1. - 30.4.2008 ja 1.10. - 31.12.2012. Sitä aiemmin hän on hoitanut viestintäpäällikön tehtäviä teknisellä toimialalla ja henkilöstökeskuksessa 1.11.2005 - 31.12.2012.

Kaupungin keskitetty viestintä on aiemmin toiminut osana Elinkeinopalvelut –tulosaluetta ja tulosyksikköä on vetänyt viestintäpäällikkö Päivi Rainio

Vantaan kaupungin hallintosäännön 20 §:n 2 momentin mukaan "henkilö voidaan ottaa ilman julkista hakumenettelyä sellaiseen virkasuhteeseen, johon henkilö on tarkoituksenmukaista ottaa hänen palvelussuhdettaan koskevien uudelleen järjestelyjen takia". Tällainen uudelleen järjestely on nyt elinkeinopalveluiden tulosalueen viestintä- ja markkinointitoimintojen siirto viestinnän tulosalueelle. Kaupungilla on velvoite työsopimuslain 7:4 §:n mukaisesti tarjota vastaavaa tai muuta työtä, joka vastaa työntekijän koulutusta, ammattitaitoa tai kokemusta.

Medianomi (yl.amk) Päivi Rainio täyttää viran kelpoisuusehdon ja hän on antanut suostumuksensa tulla valituksi viestintäjohtajan virkaan.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita medianomi (yl.amk) Päivi Rainio 1.2.2016 alkaen viestintäjohtajan virkaan (vakanssi nro 000549),
b) vahvistaa viran tehtäväkohtaiseksi palkaksi 5 343,83 euroa/kuukaudessa (palkkaan lisätään vuosisidonnaiset henkilökohtaiset lisät),
c) todeta, ettei virkaan valitulta vaadita ennen virkasuhteen alkamista hyväksyttävän työterveyshuollon todistuksen esittämistä terveydentilastaan, koska hän on jo palvelussuhteessa kaupunkiin sekä
d) todeta, ettei virkaan valitulla ole koeaikaa.

Käsittely:
Merkittiin, että viestintäpäällikkö Päivi Rainio poistui osallisuusjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: a) ote valitulle: kaupunginkanslia, b) - d) henkilöstökeskus

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
henkilöstöjohtaja Kirsi-Marja Lievonen, puh. 040 570 5593, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

13 § Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös koskien ennalta ilmoittamatonta tarkastusta eräisiin ennakkoäänestyspaikkoihin

VD/4597/00.04.03/2015
KN/NK/HY-L

Kaksi eduskunnan oikeusasiamiehen määräämää kanslian virkamiestä suoritti 14.4.2015 ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen Vantaalla eduskuntavallien 2015 Galleria K:n ja Pähkinärinteen kirjaston ennakkoäänestyspaikoissa. Tarkastuksessa havaittiin Pähkinärinteen kirjaston ennakkoäänestyspaikassa esteettömyyden ja vaalisalaisuuden toteutumisessa seuraavanlaisia puutteita: pysäköinti inva-pysäköintipaikalle oli hankalaa, kirjaston ulko-ovelle johtava luiska oli jyrkkä eikä sen reunoilla ollut käsijohteita, kynnys ovelle oli korkeahko, ulko-ovi oli raskas ja pyörätuolia käyttäviä äänestäjiä varten ollutta pöytää ei ollut varustettu sermillä tai muulla näköesteellä.

Kaupunginhallitus on 15.6.2015 § 10 antanut oikeusasiamiehelle keskusvaalilautakunnan selvityksen mukaisen lausunnon ennalta ilmoittamatonta tarkastusta koskien. Lausunnossa viitataan mm. uuden tyyppisiin äänestyskoppeihin, liikuteltaviin ramppeihin ja luiskiin sekä äänestyspaikkojen esteettömyyden kartoittamiseen seuraavia vaaleja varten.

Eduskunnan oikeusasiamies on 11.12.2015 (1901/2/15) antanut asiassa päätöksen. Päätöksessä oikeusasiamies toteaa, että tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella Pähkinärinteen kirjaston ennakkoäänestyspaikassa oli todettavissa puutteita. Oikeusasiamies pitää hyvänä sitä, että keskusvaalilautakunta on hankkinut sellaisia uusia äänestyskoppeja, joilla turvataan pyörätuolia käyttävien henkilöiden vaalisalaisuuden säilyminen. Koska seuraavia kuntavaaleja varten keskusvaalilautakunta tulee kartoittamaan ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta, asia ei johda muihin toimenpiteisiin oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnan puitteissa kuin, että oikeusasiamies kiinnittää kaupunginhallituksen ja keskusvaalilautakunnan huomiota tarkastuksessa todettuihin korkeiden kynnysten ja luiskien aiheuttamiin ongelmiin tilojen saavutettavuudelle sekä havaintoihin vaalisalaisuuden turvaamisesta.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä liitteenä oleva eduskunnan oikeusasiamiehen päätös 11.12.2015 tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös 11.12.2015

Täytäntöönpano: Vaalitoimisto

Muutoksenhakuohje: 7. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
keskusvaalilautakunnan sihteeri Niina Kolju, puh. 09 8392 2150, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIES

Helsinki 11.12.2015

Dnro 1901/2/15

Vantaan kaupunginhallitus
Asematie 7

01300 VANTAA

Viite: Lausuntonne 15.6.2015

LÄHETE

Lähetän ohessa kaupunginhallitukselle jäljennöksen päätöksestäni omana aloitteena tutkittavaksi ottamaani asiaan äänestyspaikkojen esteettömyydestä. Pyydän kaupunginhallitusta ilmoittamaan asian ratkaisusta myös siinä selvityksen antaneelle Vantaan keskusvaalilautakunnalle.

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijäneuvos Ulla-Maija Lindström

EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIES

JÄLJENNÖS

Helsinki 11.12.2015

Dnro 1901/2/15

Vantaan kaupunginhallitus
Asematie 7

01300 VANTAAN KAUPUNKI

PÄÄTÖS VANTAAN ENNAKKOÄÄNESTYSPAIKKOJEN ESTEETTÖMYYTTÄ KOSKEVASSA ASIASSA

1
ASIA

Määräsin kaksi eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiestä suorittamaan 14.4.2015 ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen satunnaisesti valituissa eduskuntavaalien 2015 ennakkoäänestyspaikoissa. Tarkastuksen tavoitteena oli selvittää ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä tilojen yleistä järjestystä ja äänestystapahtuman sujuvuutta. Tarkastuksessa todetut havainnot ja sovellettavat oikeusohjeet ovat tämän päätöksen liitteenä olevassa tarkastuskertomuksessa (dnro 1802/3/15).

Vantaalla tarkastettavia ennakkoäänestyspaikkoja olivat Galleria K, Asematie, 01300 Vantaa ja Pähkinärinteen kirjasto, Mantelikuja 4, 01710 Vantaa. Pähkinärinteen kirjaston ennakkoäänestyspaikassa havaittiin tarkastuspöytäkirjassa todettuja puutteista.

Edellä todetun johdosta otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani tutkittavaksi, oliko ennakkoäänestyspaikkojen vaalijärjestelyt toteutettu asianmukaisesti.

2
SELVITYS

Vantaan kaupunginhallitus toimitti siltä pyydetyn keskusvaalilautakunnan selvityksen ja antoi oman lausuntonsa.

Vantaa kaupunginhallituksen lausunnossa todetaan seuraava:

"Eduskunnan oikeusasiamies pyytää keskusvaalilautakunnan selvitystä ja kaupunginhallituksen lausuntoa Galleria K:n ja Pähkinärinteen kirjaston ennakkoäänestyspaikkaan tehtyä tarkastusta koskevassa asiassa. Tarkastuksessa havaittiin tarkastuspöytäkirjassa todettuja puutteita niin esteettömyyden kuin vaalisalaisuuden toteutumisessa Pähkinärinteen kirjaston ennakkoäänestyspaikassa. Tarkastuspöytäkirjassa todetaan esteettömyydestä, että kirjaston ulko-ovelle johtava luiska oli niin jyrkkä, että pyörätuolia tai muuta apuvälinettä käyttävä joutuu ponnistelemaan päästäkseen sisään, että kynnys ovelle oli korkeahko ja että luiskan reunoilla ei ollut käsijohteita. Ulko-ovi oli lisäksi raskas. Vaalisalaisuuden säilymistä koskien tarkas-

Osoite: 00102 Eduskunta
Puhelin: (09) 4321
Telefax: (09) 432 2268
Sähköposti: oikeusasiamies@eduskunta.fi
Internet: www.oikeusasiamies.fi

tuspöytäkirjassa todetaan, että pyörätuolia käyttäviä asiakkaita varten oli äänestämistä varten erillinen pöytä, jota ei kuitenkaan ollut varustettu minkäänlaisella sermillä tai muulla näköesteellä.

Eduskunnan oikeusasiamies pyytää selvityksessä ja lausunnossa kiinnittämään huomiota erityisesti tarkastuspöytäkirjassa viitattuihin oikeusohjeisiin ja siihen, miten esteettömyys ja vaalisalaisuuden turvaaminen on käytännössä toteutunut Vantaan kaupungin ennakkoäänestyspaikoilla ja vaalipäivän äänestyspaikoilla. Tarkastuspöytäkirjassa on mm. viitattu vaalilain 48 a, 56 ja 58 §:iin. Vaalilain 48 a §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrätyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen ennakkoäänestystila ja tarvittava kalusto. Ennakkoäänestystilassa tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen äänestämään. Vaalilain 56 §:n mukaan äänestys ennakkoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Vaalilain 58 §:n mukaan merkintä äänestyslippuun on tehtävä äänestyskopissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy. Lisäksi oikeusministeriön vaalilain 10 §:n nojalla vaaliviranomaisille antamissa vaaliohjeissa vuonna 2015 toimitettavia eduskuntavaaleja vaaleja varten (esimerkiksi ohje N:o 1 "Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät" kohta 3.5.2 ja 3.6.2) on yksityiskohtaiset ohjeet keskusvaalilautakunnille huolehtia esteettömyydestä ja saavutettavuudesta vaalijärjestelyissä.

Keskusvaalilautakunta 10.6.2015 § 3
Puheenjohtajan esitys:
Päätetään a) antaa Eduskunnan oikeusasiamiehelle seuraava keskusvaalilautakunnan selvitys:

Keskusvaalilautakunnalla on käytössään 10 kappaletta nelipaikkaisia sekä 10 kappaletta kaksipaikkaisia uusia äänestyskoppeja, joissa erityisellä invapaikalla turvataan äänestyssalaisuuden säilyminen. Nämä uuden tyyppiset äänestyskopit riittävät jokaiseen ennakkoäänestyspaikkaan, ja jatkossa varmistamme että uudet äänestyskopit myös on asennettu jokaiseen paikkaan.

Vantaalla on yhteensä 65 äänestysaluetta, joten osassa vaalipäivän äänestyspaikoissa vaalisalaisuuden säilyminen joudutaan turvaamaan erillisin järjestelyin, kuten äänestystilaan tehdyn erillisen suojaisan paikan muodossa. Vaalipäivän äänestyspaikat sijaitsevat pääosin kouluilla, joiden esteettömyyttä on kartoitettu Vantaan vaalitoimiston toimesta ja tarvittaessa on teetetty esimerkiksi liikuteltavia ramppeja. Seuraavissa kuntavaaleissa tulemme mahdollisuuksien mukaan helpottamaan myös sisäänkäyntejä erillisillä luiskilla. Sama kartoitus tullaan tekemään myös jokaiseen ennakkoäänestyspaikkaan. Tämän lisäksi ennakkoäänestysvirkailijoille ja vaalilautakunnille suunnatuissa koulutustilaisuuksissa olemme ohjeistaneet ennakkoäänestysvirkailijoita ja vaalilautakuntia avustamaan kaikin tavoin liikuntarajoitteisia. Äänestyspaikkoja koskien keskusvaalilautakunnalle ei ole aiemmin äänestäjiltä tullut valituksia esteettömyyteen liittyvistä ongelmista, ja

b) esittää kaupunginhallitukselle, että se lausunnossaan yhtyisi em. Keskusvaalilautakunnan selvitykseen.

Päätös: Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 15.6.2015 § 10
Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa Eduskunnan oikeusasiamiehelle keskusvaalilautakunnan selvityksen mukainen lausunto ennalta ilmoittamatonta tarkastusta koskien. Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti tässä kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.
Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

RATKAISU

Ennakkoäänestyspaikkojen tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella Pähkinärinteen kirjaston ennakkoäänestyspaikassa oli todettavissa puutteita. Keskusvaalilautakunnan selvityksen mukaan uudet äänestyskopit, joissa erityisellä invalidipaikalla turvataan äänestyssalaisuuden säilyminen, riittävät kaikkiin ennakkoäänestyspaikkoihin. Osassa vaalipäivän äänestyspaikoissa vaalisalaisuuden säilyminen turvataan eritysjärjestelyin. Seuraavissa kuntavaaleissa äänestyspakkojen sisäänkäyntejä tullaan helpottaman erilaisilla luiskilla. Sama kartoitus tullaan tekemään jokaiseen ennakkoäänestyspaikkaan.

Panen tyydytyksellä merkille, että Vantaan kaupungin keskusvaalilautakunta on hankkinut uusia äänestyskoppeja, joilla turvataan myös pyörätuolia käyttävien henkilöiden vaalisalaisuuden säilyminen. Olen Helsingin ja Espoon kaupunginhallitukselle saattanut tietoon näkemykseni, jonka mukaan äänestäjän syliin asetettava irrallinen kirjoitusalusta on vaalisalaisuuden säilymisen kannalta ongelmallinen. Jos äänestäjä tarvitsee kirjoitusalustan kannattamiseen vaalivirkailijan apua, näkösuojan mataluuden vuoksi virkailijalla on suora näköyhteys äänestystapahtumaan. Totesin käsityksenäni, että irrallinen syliin asetettava kirjoitusalusta ei siten täytä vaalisalaisuuteen kuuluvaa keskeistä vaatimusta siitä, että äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa. Myös tavallisessa äänestyskopissa äänestäminen voi olla pyörätuolia käyttävälle vaikeaa, koska äänestäjän on vaikea nähdä hänelle liian ylös sijoitettuja ehdokaslistoja.

Koska keskusvaalilautakunta on ilmoittanut tulevansa kartoittamaan seuraavia kuntavaaleja varten äänestyspaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta, asia ei johda muihin toimenpiteisiin laillisuusvalvontani puitteissa kuin, että kiinnitän kaupunginhallituksen ja keskusvaalilautakunnan huomiota tarkastuskertomuksessa todettuihin korkeiden kynnysten ja luiskien aiheuttamiin ongelmiin tilojen saavutettavuudelle sekä havaintoihin vaalisalaisuuden turvaamisesta.

4
TOIMENPITEET

Saatan edellä toteamani seikat Vantaan kaupunginhallituksen ja keskusvaalilautakunnan tietoon lähettämällä niille jäljennöksen tästä päätöksestäni. Lähetän ratkaisuni tiedoksi myös oikeusministeriölle.

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijäneuvos Ulla-Maija Lindström

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:
Helsingissä, 11.12.2015

Taina Raatikainen
Toimistosihteeri
Byråsekreterare

14 § Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös kanteluun Kanniston koulun sisäilmaongelmista

VD/2143/03.02.00/2015
KN/HW/EL-H/PW/JVU/JB

Kanniston koulun vanhemmat ry teki 28.11.2014 eduskunnan oikeusasiamiehelle kantelun nimeämiensä viranhaltijoiden toiminnasta Kanniston koulun sisäilma-asioiden selvittämisen osalta. Kantelun perusteella eduskunnan apulaisoikeusasiamies osoitti kaupunginhallitukselle asiasta selvitys- ja lausuntopyynnön 25.2.2015.

Kaupunginhallitus antoi 15.6.2015 § 8 pyydetyn Vantaan kaupungin lausunnon Kanniston koulun sisäilma-asioiden käsittelystä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on 15.12.2015 tehnyt asiassa päätöksen. Yhteenvetona tehtyyn kanteluun päätöksessä on todettu, että selkeitä lainrikkomuksia tai laiminlyöntejä ei tässä asiassa ole ilmennyt. Sisäilma-asioiden selvittely on kuitenkin vuosina 2013–2014 edennyt suhteellisen hitaasti, minkä jo kaupunki itsekin oli omassa selvityksessään todennut. Kanniston päiväkodin ja sosiaali- ja terveystoimen osalta ei kantelu anna aihetta enempään.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös kanteluun Kanniston koulun sisäilmaongelmista.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös 15.12.2015, Dnro 5088/4/14

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
rakennuttajapäällikkö Juha Vuorenmaa puh. 8392 4901, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

JÄLJENNÖS

Helsinki 15.12.2015

Dnro 5088/4/14

Kanniston koulun vanhemmat ry
Heidi Dunderfelt
Luutnantintie 8
01700 VANTAA

PÄÄTÖS KANTELUUN KOULUN SISÄILMAONGELMISTA

1
KANTELU

Kanniston koulun vanhemmat ry (jäljempänä yhdistys) pyysi 2.12.2014 eduskunnan oikeusasiamiestä arvioimaan Vantaan kaupungin tilakeskuksen virkamiesten ja Kanniston koulun rehtorin menettelyn lainmukaisuutta Kanniston koulurakennuksen sisäilmaasiassa.

Yhdistyksen arvostelu kohdistui erityisesti 1) tiedottamisen väitettyihin puutteisiin ja 2) ristiriitaiselta näyttävän tiedon antamiseen sekä 3) toiminnan laiminlyönteihin ennen kevättä 2014. Yhdistyksen esille nostamiin epäkohtiin osittainen reagoiminen myöhemmin, kesästä 2014 alkaneet osittaiset korjaukset ja vähän lisääntynyt tiedottaminen eivät yhdistyksen mukaan poista tilakeskuksen ja rehtorin laiminlyöntejä.

Kantelun mukaan oppilaiden oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön Vantaalla sijaitsevassa Kanniston koulussa olisi laiminlyöty, tutkimustuloksia salattu ja systemaattista opettajien ja oppilaiden oirekyselyä ei ollut vielä 2014 tehty. Samalla yhdistyksen mukaan Kanniston koulurakennuksessa työskentelevän henkilökunnan työsuojelu ja terveydensuojelu olisi laiminlyöty. Yhdistyksen mukaan näihin ongelmiin ei olisi puututtu tai koulua tutkittu ilman vanhempainyhdistyksen vaatimuksia, järjestettyjä sisäilmailtoja ja asian toistuvaa esille ottamista yhdistyksen toimesta.

Yhdistys katsoi, että Kanniston koululla havaittuihin sisäilmaongelmiin ei ollut suhtauduttu riittävän vakavasti koulun, Vantaan kaupungin tilakeskuksen virkamiesten ja kaupungin johdon taholta eikä riittäviin toimiin ole ryhdytty. Koululla ei ole systemaattisesti seurattu oppilaiden ja opettajien oireilua, vaikka oireita on esiintynyt laajasti sekä oppilaissa että opettajissa. Kouluterveydenhuollon ja rehtorin oireista saamaa tietoa ei ollut toimitettu riittävän tehokkaalla tavalla eteenpäin kaikille asianmukaisille ja koulun teknisestä kunnosta vastaaville tahoille. Vasta syksyllä 2014 kouluterveydenhuolto oli alkanut pitää kirjaa saamistaan oireilmoituksista. Kattavaa oirekyselyä ei ole yhdis-

Osoite: 00102 Eduskunta
Puhelin: (09) 4321
Telefax: (09) 432 2268
Sähköposti: oikeusasiamies@eduskunta.fi
Internet: www.oikeusasiamies.fi

tyksen pyynnöistä huolimatta suostuttu teettämään. Yhdistyksen mukaan tilakeskuksen Wilma-tiedotteet vuosien 2013 ja 2014 aikana ovat antaneet ristiriitaista tietoa koulun tilasta esim. Vahanen Oy:n raportteihin verrattuna. Tilakeskus on alkuun pitänyt ilmanvaihtoa koulun suurimpana ongelmana ja ilmanvaihtoa onkin korjattu. Epäselväksi yhdistykselle oli kuitenkin jäänyt esimerkiksi luokkahuoneiden 2.040 ja 2.074 osalta se, oliko tehty ilmanvaihdon korjauskaan ollut riittävää. Joidenkin opettajien ja oppilaiden voimakas oireilu sekä sairauslomat olivat jatkuneet korjaustoimenpiteiden jälkeenkin.

Vanhempainyhdistys pyysi oikeusasiamiestä hankkimaan puolueettomia asiantuntijalausuntoja suoritettujen kosteus- ja rakennetutkimusten kattavuudesta ja korjaustoimenpiteiden rakennusteknisestä oikeellisuudesta ja arvioimaan erityisesti tilakeskuksen toiminnan lainmukaisuutta. Koulun rehtori on alkanut tiedottaa sisäilmaongelmasta hieman enemmän vasta viimeisimmän yhdistyksen järjestämän sisäilmaillan jälkeen. Koululle päätettiin perustaa sisäilmatyöryhmä, johon tilakeskus kutsui vanhempainyhdistyksen edustuksen mukaan (ensimmäinen kokous 30.9.2014). Tilakeskuksen sisäilmaympäristöasiantuntija ilmoitti kuitenkin yhdistykselle 20.11.2014, ettei yhdistys ole enää jäsenenä sisäilmatyöryhmässä.

Terveysviranomaisten ja sisäilma-asiantuntijoiden mukaan ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjearvoja siitä, milloin sisäilmaongelmista aiheutuva terveyshaitta on niin vakava, että pitäisi päätyä kohteen sulkemiseen. Olosuhteita tulee tarkastella kokonaisuutena, mahdollisia terveyshaittoja aiheuttavia elementtejä tulee korjata, poistaa ja oireilun tulee vähentyä tai loppua muutamassa päivässä korjausten jälkeen. Vastaava huoli vanhempainyhdistyksellä on samassa kiinteistössä sijaitsevan päiväkodin henkilöstöstä ja päiväkodin lapsista. Tutkimuksissa on havaittu myös päiväkodin tiloissa kosteutta eikä päiväkodin tiloissa ole tehty mitään korjauksia.

Tutkimusraporttien perusteella selvinneiden kosteusarvojen ja sen, että märän lattiabetonin päälle on laitettu muovimatto, olisi pitänyt jo yksinään olla riittävä signaali ryhtyä perusteellisiin koko koulukiinteistöä koskeviin korjaustoimenpiteisiin ilman erillisiä lisätutkimuksia. Edelleenkään kaikkia koulukiinteistön tiloja ei ole kattavasti tutkittu. Lattioiden korjausremontin jälkeisen siivouksen laiminlyönnistä ja sisäilman pölystä huolimatta oppilaiden ja opettajien on sallittu jatkaa opiskelua ja työntekoa koulussa ennen tehosiivousta. Yhdistyksen mukaan ennen suunnitelman mukaista ja hyväksyttyä siivousta koululla ei olisi pitänyt laittaa ilmanvaihtoa päälle.

Yhdistyksen mukaan Vantaan kaupungilla on työnantajana, koulurakennuksen omistajana ja opetuksen järjestäjänä velvollisuus ryhtyä välittömästi sellaisiin toimenpiteisiin, joilla Kanniston koulu saadaan terveelliseksi ja turvalliseksi oppimis- ja työympäristöksi. Opiskelua ja työskentelyä koulukiinteistössä ei voitaisi näissä olosuhteissa jatkaa lasten ja koulun henkilöstön terveyttä enempää vaarantamatta. Yhdistys viittasi myös siihen, etteivät taloudelliset syyt poista julkisen vallan velvoitteita huolehtia mm. oppilaiden turvallisuudesta.

Yhdistys täydensi kanteluaan 13.1.2015, 16.3.2015, 28.8.2015 ja 17.10.2015 päivätyissä kirjeissä.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Vantaan tilakeskuksen, Kanniston koulun terveydenhoitajan ja rehtorin, Vantaan sivistystoimen, Vantaan sosiaali- ja terveystoimen ja Kanniston päiväkodin johtajan, oppilaiden terveystietojen osalta salassa pidettävä selvitys kannanottoineen (4.6.2015) ja Vantaan kaupunginhallituksen lausunto (15.6.2015).

Varasin 10.11.2015 yhdistykselle tilaisuuden antaa vastineensa 14.12.2015 mennessä, jonka yhdistys antoi liitteineen sähköpostitse 12.12.2015. Kanniston koulun rehtori Helena Jauho antoi tänne 14.12.2015 sähköpostitse vastineen johdosta lisätietoja johtamansa koulun sisäilman seurantatutkimuksista ja tiedotteistaan syksyllä 2015.

Käytettävissäni ovat olleet myös seuraavat asiakirjat: Hengitysliitto ry:n Sisäilmaopas, kirjallinen kysymys 268/2008 vp (Sari Palm), eduskunnan sivistysvaliokunnan lausunto 14/2012 vp (Rakennusten kosteus- ja homeongelmat) ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietintö 1/2013 vp (Rakennusten kosteus- ja homeongelmat).

3 RATKAISU

3.1 Eduskunnan oikeusasiamiehen toimivalta

Suomen perustuslain 109 §:n 1 momentin mukaan eduskunnan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamiehelle voi tämän laillisuusvalvontaan kuuluvassa asiassa kannella jokainen, joka katsoo valvottavan tehtäväänsä hoitaessaan menetelleen lainvastaisesti tai jättäneen täyttämättä velvollisuutensa. Lain 3 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies tutkii kantelun, jos sen kohteena oleva asia kuuluu hänen laillisuusvalvontaansa ja on aihetta epäillä, että valvottava on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeusasiamies muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta.

Säännöksen 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Säännöksen 3 momentin mukaan oikeusasiamies ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa

asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä.

Kanteluasiakirjoissa selvitetään monesta näkökulmasta koulurakennuksen terveellisyyttä, turvallisuutta ja hyvää rakennustapaa. Olen kuitenkin rajoittanut tarkasteluni vain arvioitavaksi pyydettyyn Vantaan kunnallisten viranomaisten ja viranhaltijoiden toimintaan.

3.2 Tapahtumatiedot

Vantaan tilakeskus vastaa yhdessä kaupungin toimialojen ja tulosalueiden kanssa toimitilaverkkojen kehittämisestä ja kaupunkikonsernin 10 vuoden toimitilainvestointiohjelman valmistelusta. Palveluun sisältyy energia-, sisäilma-, puhtauspalvelu-, keittiöasiantuntijat sekä kustannuslaskennan, arkkitehtuurin, rakenne- ja talotekniikan asiantuntijoita.

Vantaan kaupunki on perusopetuslain 4 §:n mukainen opetuksen järjestäjä. Osana tätä järjestämisvelvollisuutta Vantaan kaupungin Kanniston koulun rakennus otettiin käyttöön 1.8.2011. Siitä alkoi urakkasopimuksen mukainen kahden vuoden takuuaika.

Kanniston koulurakennus oli mukana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) valtakunnallisessa SISU-tutkimuksessa loppuvuonna 2012. Kanniston koulua koskenut rakennustekninen kosteusvaurio- ja kuntoarvio tehtiin Työterveyslaitoksen toimesta 14.–15.11.2012. Koulun rehtori sai THL:n tutkijalta 2.12.2012 tiedon koulun tutkituissa tiloissa 29.11.2012 todetuista korkeista hiilidioksidiarvoista. Rehtori välitti 12.12.2012 tiedon sähköpostitse rakennustöiden ulkopuoliselle valvojalle ja tilakeskuksen kohteen rakennuttamisen projektipäälliköl-
le.

Sittemmin 7.1.2013 tulivat Kanniston koulun ilmanvaihdon ongelmat tilakeskuksen sisäympäristöasiantuntijan tietoon. Tämän jälkeen toimivana pidettyä ilmanvaihtoa tehostettiin ja uusi ilmanvaihtokoje lisättiin kesän 2013 aikana koulun alueelle sekä järjestelmän säädöt tarkistettiin. Työsuojeluvaltuutetun 11.3.2013 lähettämän sähköpostiviestin jälkeen oli myös monen opettajan oireilun jälkeen käytävän katon vuotokohtaa tiivistetty ja päädytty teettämään koulun ongelmalliseksi koetuissa tiloissa sisäilmatutkimuksia. Niitä tehtiin kohdekäynneillä ja tuloksista kerrottiin menettelytapaohjeistuksen mukaisesti koulun rehtorille. Työterveyslaitoksen tutkijat olivat esittäneet sisäilmateknisiksi jatkotoimiksi ainoastaan pistokoemaisia VOC-määrityksiä mutta eivät tarkempia rakenteiden kosteusmäärityksiä tai mikrobiselvityksiä.

Tiedote henkilökunnalle ja oppilaiden huoltajille sisäympäristötutkimuksista toimitettiin 4.4.2013 rehtorille. Hän puolestaan informoi henkilökuntaa tutkimuksista ja niiden tuloksista työsuojelun työpaikkakäynnin 27.5.2013 yhteydessä ja muutoinkin tiedotteessa 29.5.2013. Tässä vaiheessa Vahanen Oy:n 4.6.2013 laatimassa raportissa epäiltiin kosteusongelmia viidessä koululuokan lattiarakenteessa.

VOC-tutkimustulokset valmistuivat 5.7.2013 ja niiden tuloksista (ei

poikkeavaa) tiedotettiin korjaustöiden tiedotteessa 18.9.2013. Koululla järjestettiin myös 5.11.2013 tilaisuus, jossa henkilökunnalle esiteltiin tutkimustuloksia ja korjaustoimenpiteitä. Koululla tehtiin useissa tiloissa syksyllä 2012 pitkäaikaisia hiilidioksidin mittauksia ja järjestettiin 10.12.2013 myös niistä tiedotustilaisuus henkilökunnalle.

Näitä hiilidioksidimittauksia jatkettiin alkuvuodesta 2014. Koululla oli syntynyt huolta tutkimuksesta ja lasten hyvinvoinnista. Vanhempainyhdistyskin oli yhteydessä rehtoriin sisäilma-asioissa 13.4.2014. Vantaan sivistystoimi oli järjestänyt tilakeskuksen, työsuojelun, kouluterveydenhuollon ja vanhempainyhdistyksen kanssa 22.5.2014 palaverin. Työterveyshuollon mukaan koulun koko olemassaolon aikana sisäilma-asioissa alle kymmenen yhteydenottoa, joista useimmat koskivat aiemmin huonolle sisäilmalle altistuneita lapsia. Siivouksen taso koulussa todettiin palaverissa hyväksi mutta yhdistys esitti 26.5.2014 epäilynsä siitä, ettei vuonna 2013 olisi korjattu kaikkia kosteiksi todettuja lattiarakenteita. Tätä seikkaa ja korjausalueita Vantaan tilakeskus sittemmin selvittikin ja sisäilmaryhmä kokoontui ensimmäisen kerran syksyllä 2014. Siitä tiedotettiin erikseen.

Syksyllä 2014 tehtyjen korjaustöiden jälkeen koululla tehtiin tehostettu siivous ja siivoukseen on panostettu edelleen. Tehosiivouksen jälkeen niiden oppilaiden määrä, joiden vanhemmat ovat ilmoittaneet kouluterveydenhuoltoon lapsensa mahdollisesti sisäilmaan liittyvistä oireista, on vähentynyt noin kolmasosaan (noin 3 % oppilaista) vuoden takaisesta tilanteesta (noin 10 % oppilaista). Kanniston koulukiinteistön tekniset korjaukset ja lisätoimenpiteet on toteutettu 2014/2015. Kesällä 2015 korjattiin vielä pieniä yksittäisiä alueita ruokalan, terveydenhuollon ja nuorisotilojen käytössä olevilla alueilla, kuten aiemminkin on tiedotettu. Oppilaiden ja henkilökunnan oireseurantaa on jatkettu syyslukukaudella 2015 ja sitä jatketaan edelleen.

Lisäksi Vantaan tilakeskus teettää joulukuussa 2015 seurantamittauksia koulurakennuksen korjatuilla alueilla. Seurantamittauksilla varmistetaan korjausratkaisujen toimivuus. Mittauksista on jo saatu alustavia tietoja neljän luokkatilan osalta. Näissä luokissa muovimaton alta nyt mitattu suhteellinen kosteusprosentti vaihteli 74–81% välillä. Mattovalmistajan edellytys on alle 85 %, joten tämä raja alittuu, kuten korjausten tavoite olikin. Kaikilta osin seurantamittausten tulokset valmistuvat tammikuussa 2016. Mittaukset tekee tilauksesta yksityinen yritys, Vahanen Oy.

Kanniston päiväkodin osalta ei ole tullut esille sisäilmaongelmista johtuneita epäkohtia. Viittaan tässä johtaja Kaisu Raitalan selvitykseen 4.6.2014.

3.3
Sovellettavat säännökset

Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perustuslain 16 § takaa jokaiselle oikeuden maksuttomaan

perusopetukseen. Perustuslain 19 §:n mukaan julkisen vallan on edistettävä väestön terveyttä ja 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslain 21 §:n mukaan hyvän hallinnon vaatimuksista on säädetty lähemmin hallintolaissa, jonka 6 § on tässä huomioon arvoinen. Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimuksen (SopS 59–60/1991) 3 artiklan 1 kohdan mukaan hallintoviranomaisten toimissakin on otettava huomioon lapsen etu.

Vastuu koulutilojen kunnosta ja siten myös sisäilman laadusta on kulutuksen järjestäjillä, useimmiten kunnilla. Perusopetuslain 29 §:n mukaisesti opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Vastaava säännös on myös mm. lukiolaissa. Tämän säännöksen perusteella koulutuksen järjestäjä on velvollinen huolehtimaan siitä, että koulurakennuksesta ei aiheudu terveysvaaraa oppilaille.

Koulutiloja rakennettaessa ja peruskorjattaessa tulee noudattaa Suomen rakentamismääräyskokoelman määräyksiä myös ilmanvaihdon osalta. Ilmanvaihdon huollosta on sisäasiainministeriön asetus ilmanvaihtokanavien ja -laitteistojen puhdistamisesta (802/2001), jonka perusteella mm. koulun ja päivähoitolaitoksen ilmanvaihtokanavat ja -laitteistot on puhdistettava viiden vuoden välein. Näitä säädöksiä ja määräyksiä noudattaen kouluissa saavutetaan yleensä hyvä sisäilman laatu. Niiden valvonta kuuluu paikallisille viranomaisille, jotka huolehtivat myös terveydensuojelulain 27 §:n 1 momentin mukaan tilojen terveyshaittojen poistamisesta. Kouluissa ja päiväkodeissa lasten oikeuksia valvoo siis osaltaan kunnan terveysviranomainen ja työntekijöiden oikeuksia aluehallintokeskuksen työsuojeluviranomainen.

3.4 Arviointi

Yhdistyksen arvostelu kohdistui erityisesti 1) tiedottamisen väitettyihin puutteisiin ja 2) ristiriitaiselta näyttävän tiedon antamiseen sekä 3) toiminnan laiminlyönteihin ennen kevättä 2014.

Vantaan opetuslautakunta on 15.10.2013 päättänyt muun muassa perusopetuksen säästöistä ja kouluverkosta sekä opetuksen työ- ja loma-ajoista.

Koulurakennusten sisäilmaongelmien johdosta on niiden syiden selvittämiseen ja ongelmien poistamiseen on kuitenkin ryhdyttävä viivytyksettä. Kun ongelmiin puututaan heti, ne ovat yleensä poistettavissa pienin kustannuksin. Korjaustöiden viivästyessä ongelmat vain laajenevat, epätietoisuus rakennuksissa oleskelevien joukossa kasvaa ja korjauskustannuksetkin nousevat.

Oppilaitosten sisäilmaongelmat ovat olleet jatkuvasti yleinen kanteluaihe, ja koulujen sisäilma- ja homeongelmat ovat nousseet esiin myös tarkastuksilla. Olen jo 28.11.2013 toimittanut sekä Vantaan kaupungin sivistystoimen että Havukosken yläasteen koulun tarkastuksen. Vantaan Havukosken yläasteelle tekemäni tarkastus (4174/3/13)

myötävaikutti siihen, että sisäilmaongelmien vuoksi koulu suljettiin kevätlukukaudeksi 2014 ja oppilaat sijoitettiin toisiin opetustiloihin. Tuolloin mukana olivat myös Vantaan tilakeskuksen edustajat. Siten Vantaan koulujen sisäilmaongelmia ja niiden ratkaisukeinoja koskevat näkökohdat ovat jo Vantaan kaupungin tiedossa. Vantaan kaupungin sivistystoimi on tarkastuksessa ilmoittanut huolehtivansa omalta osaltaan opettajien ja oppilaiden terveydestä ja sisäilmahaittojen poistamisesta. Siten mm. Havukosken yläasteen koulu on suljettu opetustilojen remontin ajaksi kevätluku-kaudella 2014 (vrt. Vantaan sivistystoimen tiedote 2.12.2013).

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on edellyttänyt, että päiväkotien, koulujen ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten kunnostamiseksi ja terveyshaittojen vähentämiseksi tulee laatia pitkän tähtäimen suunnitelma, jonka toteuttamista tuetaan nykyistä suuremmalla valtion tuella (TrVM 1/2013 vp).

Tarkastusvaliokunta on käsitellyt Hallituksen vuosikertomusta 2014. Sen liitteessä 3 (s. 71 alkaen) on perusteellinen esitys eri toimenpiteistä sisäilmaongelmien korjaamiseksi. Vuosikertomusta koskeva tarkastusvaliokunnan lausunto on julkistettu.

Sisäilmaongelmiin liittyen vireillä on tälläkin hetkellä useampi kantelu. Niistä voi jo alustavasti sanoa, että kuntakohtaiset erot ovat edelleen suuria. Toisissa kunnissa on toimivat rakennuskannan sisäilmatyöryhmät ja palvelukiinteistöjen sähköiset ylläpitokirjat, toisissa ei ole edes etukäteen sovittua toimintamallia siitä, miten ongelman ilmetessä toimitaan.

Tässä tapauksessa Kanniston uudehkon koulun sisäilmaongelmat olivat tulleet esille ikään kuin sattumalta kansallisen seurantatutkimuksen yhteydessä. Kun sisäilmaongelma oli vuonna 2013 Kanniston koulussa todettu, olisi tilakeskuksen ja koulun rehtorin pitänyt määrätietoisesti varmistaa, etteivät henkilöstö ja oppilaat enää altistuisi terveyshaittaa aiheuttaville sisäilman epäpuhtauksille. Tarvetta väistötiloihin siirtymiselle ei kuitenkaan asiakirjoista ilmene.

Päätöksestäni ilmenee selkeä periaate, että kunnan taloudelliset syyt eivät poista julkisen vallan velvoitetta huolehtia työvoiman suojelusta, väestön terveyden edistämisestä eikä vastuuta huolehtia oppilaiden opiskeluympäristön turvallisuudesta (Päätökseni 16.8.2012, dnro 2822/4/10).

Tähdennän eduskunnan tarkastusvaliokunnan tavoin (TrVM 2013), että vastuullisten viranomaisten on kerrottava ja tiedotettava kansalaisille, mitä kulloinkin tiedetään koulurakennuksen kosteus- ja homevaurioiden terveyshaitoista ja niiden syistä. Yhtä tärkeää on myös kertoa, mikä on asiaa tutkittaessa vielä epäselvää ja mitä ei tiedetä. Aihealueeseen pitkään liittyneet epäselvyydet ja ihmisten epätietoisuus ovat oire huonosta hallinnosta ja tilanteen hallitsemattomuudesta.

Yhteenvetonani yhdistyksen kanteluun katson, että selkeitä lainrikkomuksia tai laiminlyöntejä ei tässä asiassa ole ilmennyt. Kanniston koulun sisäilmaongelmien selvittäminen on kuitenkin vuosina 2013–2014 edennyt suhteellisen hitaasti (vrt. Vantaan kaupunginhallitus 15.6.2015 § 8). Kanniston päiväkodin tai Vantaan sosiaali- ja terveystoimen osalta eivät yhdistyksen kirjoitukset anna aihetta enempään.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.4 esittämäni ohjaavan käsityksen Vantaan kaupungin ja sen tilakeskuksen ja Kanniston koulun rehtorin menettelystä kaupunginhallituksen, tilakeskuksen ja koulun rehtorin tietoon.

Samalla kiinnitän Vantaan kaupungin huomiota siihen, että koulujen sisäilman laadusta ja sen ongelmista huolehtiminen on opetuksen järjestäjällekin jatkuvaa toimintaa.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Vantaan kaupunginhallitukselle ja Kanniston koulun rehtorille.

Kirjeiden liitteet palautetaan oheisena.

Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijäneuvos Jorma Kuopus

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:
Helsingissä, 15 . 12 . 2015

Tiina Mäkinen
Toimistosihteeri
Byråsekreterare

15 § **Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset**

ML/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat päätökset:

Rahoitusjohtajan päätös
§ 16 Sosiaali- ja terveystoimen Koisonrannan palvelukeskuksen kassaeron oikaisu

Hankintajohtajan päätökset
§ 111 Option käyttöönotto Henkilönsuojainten hankinnassa
§ 112 Paino- ja tulostustöiden hankinta, hankintaoikaisu

Vahinkorahaston asiamiehen päätökset
§ 167 HP Pesu Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 24.07.2015 - 10.08.2015 (702,40€)
§ 168 HP Pesu Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 10.04.2015 - 12.10.2015 (4111,00 €)
§ 169 PR-Clean Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 27.03.2015 - 22.04.2015 (552,00 €)
§ 170 Ikkunahuolto Oy Karttunen/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 07.08.2015 - 10.08.2015 (208,32 €)
§ 171 KONE Hissit Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 15.05.2015 - 18.05.2015 (1504,00 €)
§ 172 Kivijärvi Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 07.08.2015 - 02.11.2015 (2901,37 €)
§ 173 HP Pesu Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 21.08.2015 - 28.10.2015 (1219,70 €)
§ 174 Kivijärvi Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 08.10.2015 - 17.11.2015 (1314,03)
§ 175 Kivijärvi Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 07.08.2015 - 23.11.2015 (6116,78 €)
§ 176 HP Pesu Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 20.11.2015 - 01.12.2015 (270,00 €)
§ 177 Kivijärvi Oy/Kaupungin kiinteistöihin kohdistunut ilkivalta ajalla 24.11.2015 - 14.12.2015 (2004,93 €)
§ 178 Korvausvaatimus, autovahinko 11.12.2015, Katujen kunnossapidon käytössä olevalle kuorma-autolle aiheutuneet kustannukset (1911,93€)
§ 179 Korvausvaatimus, autovahinko 18.11.2015, Logistiikkakeskuksen käytössä olevalle kuorma-autolle aiheutuneet kustannukset (3599,32 €)

Tietohallintojohtajan päätökset
§ 105 Kiinteistöjen sisäilman mittarointijärjestelmän hankinta
§ 106 Uuden isyyslain mukaisten lakimuutoksien hankinta Pro Consonaan

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 15

Konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainittuja ottamiskelpoisia päätöksiä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

16 § Vastaselitys korkeimmalle hallinto-oikeudelle valtiontukea koskevassa kunnallisvalitusasiassa

VD/3793/02.03.07/2013
ML/SB/HY-L

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 14.11.2013 § 5
a) myöntää enintään 10 milj. euron määräisen Vantaan kaupungin omavelkaisen takauslimiitin perustettavalle Kivistön Putkijäte Oy:lle vakuudeksi nostettaville rahalaitoslainoille,
b) että takauslimiitistä myönnettävälle yksittäiselle omavelkaiselle takaukselle ei vaadita vastavakuutta,
c) edellyttää perustettavalta yhtiöltä panttauskieltosopimusta (negative pledge),
d) että takauksista peritään kaupunginhallituksen päättämä takausprovisio, ja
e) että muutoin takauslimiitistä myönnettävä yksittäinen omavelkainen takaus myönnetään kaupunginhallituksen erikseen hyväksymin ehdoin.

Rajakylän pientaloyhdistys ry, Kari Saloranta ja Antero Kortema valittivat kaupunginvaltuuston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen. Valittajat katsoivat muun ohessa päätöksen antavan perustettavalle yhtiölle EU:n perustamissopimuksen vastaista taloudellista etua ja vääristävän kilpailua jätehuoltomarkkinoilla.

Helsingin hallinto-oikeus on 22.8.2014 antamallaan päätöksellä kumonnut kaupunginvaltuuston em. päätöksen. Hallinto-oikeus on muutoin jättänyt tutkimatta takaussopimusta ja Kivistön Putkijäte Oy:n kassavirtalaskelmaa koskevan asiakirjapyynnön, vaatimuksen Vantaan kaupunginhallituksen päätöksen 2.12.2013 (§ 9) kumoamisesta sekä valittajien julkiseen hankintamenettelyyn liittyvän valitusperusteen.

Vantaan kaupunginhallitus päätti 22.9.2014 § 15
a) merkitä tiedoksi Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen 22.8.2014, Diaarinumero 08229/13/2299,
b) toimittaa liitteenä olleen valituksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle sekä
c) oikeuttaa konserni- ja asukaspalveluiden toimialan tekemään valitukseen mahdollisesti tarvittavia teknisiä ja muita muutoksia.

Vantaan kaupungin valituksessa Helsingin hallinto-oikeuden päätös vaadittiin kumottavaksi siltä osin kuin hallinto-oikeus on kumonnut Vantaan kaupunginvaltuuston päätöksen 14.11.2013 § 5. Vantaan kaupunki vaati, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ensisijaisesti sillä perusteella, ettei kysymyksessä ole taloudellinen toiminta, johon valtiontukisääntöjä sovellettaisiin. Mikäli korkein hallinto-oikeus kuitenkin katsoisi toiminnan olevan taloudellista, Vantaan kaupunki on todennut, etteivät EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107(1) artiklassa mainitut kaikki neljä tukea koskevaa kriteeriä täyty. Tästä seuraa se, ettei toimenpidettä tule pitää valtiontukena. Hallinto-oikeus ei ole päätöksessään ottanut huomioon toiminnan luonnetta, joka ei mahdollista kilpailun vääristymistä tai vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Korkein hallinto-oikeus on toimittanut 8.12.2015 päivätyn vastaselityspyynnön, jolla korkein hallinto-oikeus varaa Vantaan kaupunginhallitukselle tilaisuuden vastaselityksen antamiseen Rajakylän pientaloyhdistys ry:n 15.6.2015 antaman selityksen johdosta. Vastaselitys pyydetään toimittamaan 15.1.2016 mennessä.

Konsernipalveluiden toimialalla on valmisteltu vastaselitys.

Kuntalain 23 §:n mukaan kunnanhallitus valvoo kunnan etua ja, jollei johtosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 16

Konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) merkitä tiedoksi Rajakylän pientaloyhdistys ry:n antama selitys ja korkeimman hallinto-oikeuden 8.12.2015 päivätty vastaselityspyyntö Diaarin:o 3075/3/14,
b) toimittaa liitteen mukainen vastaselitys korkeimmalle hallinto-oikeudelle, sekä

c) oikeuttaa konsernipalvelut tekemään vastaselitykseen mahdollisesti tarvittavia teknisiä ja muita muutoksia.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet
- Vastaselityspyyntö ja Rajakylän pientaloyhdistys ry:n selitys
- Vastaselitys

Täytäntöönpano: konsernipalvelut

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
konsernilakimies Susanne Boström, puh. 050 312 2113, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VANTAAN KAUPUNKI
Kirjaamo
SAAPUNUT 10. 12. 2015
UD/3793/02.03.07/2013
Dn:o

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Päivämäärä
08.12.2015

Diaarin:o
3075/3/14
(3076/3/14)

Vantaan kaupunginhallitus
Asematie 7
01300 Vantaa

VASTASELITYSPYYNTÖ

Korkein hallinto-oikeus varaa Vantaan kaupunginhallitukselle tilaisuuden vastaselityksen antamiseen oheisen Rajakylän pientaloyhdistys ry:n 15.6.2015 antaman selityksen johdosta.

Vastaselitys pyydetään toimittamaan ***15.1.2016 mennessä***. *Kivistön Putkijäte Oy:lle 19.11.2015 toimitetun vastaselityspyynnön määräaikaa on jatkettu 15.1.2016 saakka.*

Vastaselitys pyydetään toimittamaan myös sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi tai valtioneuvoston suojatun sähköpostipalvelun kautta: https://turvaposti.om.fi/. Käytettävyyden vuoksi liitetiedosto pyydetään toimittamaan ensisijaisesti odt-, rtf -tai doc-tiedostomuodossa tai vaihtoehtoisesti pdf-tiedostona.

Asiassa aikaisemmin kertyneet asiakirjat ovat korkeimmassa hallinto-oikeudessa.
Ne voidaan pyynnöstä toimittaa nähtäväksi.

Vastaselityksessä on mainittava tämän kirjeen päivämäärä ja diaarinumero.

Notaari

Johanna Jokela
Puh: 029 5640 321
029 5640 200 (vaihde)

Postiosoite / Postadress
PL 180 / PB 180
00131 HELSINKI / 00131 HELSINGFORS
E-mail korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Osoite / Adress
Fabianinkatu 15
Fabiansgatan 15

Puhelin / Telefon
Vaihde / Växel 029 5640 200
Telefax 029 5640 382

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

SELITYS

Asia Dno **3076/3/14 päätöspvm 27.4.2015**

Viite Kirjelmä 27.4.2015

Selityksen antaja

Rajakylän pientaloyhdistys ry
Pallotie 13 A, 01280 Vantaa
saloranta.kari@gmail.com

Selityksenä lausumme seuraavaa:

Katsomme, että Vantaan kaupungin valitus 23.9.2014, Dno 3075/3/2014 Korkeimmassa hallinto-oikeudessa tulee hylätä kaikilta osin.

Perustelut:

Vantaan kaupunki ei ole tuonut esille mitään sellaista, jolla olisi merkitystä Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen 22.8.2014, Dno 08229/13/2299 kannalta.

Heti kielletyn valtiontuki päätöksen jälkeen Vantaan kaupunki on myynyt Kivistön Putkijäte Oy:n koko osakekannan VTK Kiinteistöt Oy:lle (liite KH 27.1.2014 § 8). Katsomme, että osakekauppa on tehty keinottelutarkoituksessa. Tällä osakekaupalla ja 10 miljoonan euron takauksella Kivistön Putkijäte Oy on saatettu eri asemaan kuin muut alan toimijat. Katsomme, että 10 milj. euron tuki vääristää kilpailua ja rajoittaa vapaata kilpailua.

Viittaamme seuraaviin kohtiin Vantaan kaupungin valituksessa:

s. 3

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 16 §

Vantaan kaupungin esittämälle näkemykselle, jonka mukaan Kivistöön suunnitellusta jätteenkeräyksen kokonaisuudesta osa olisi jätteenkeräystä ja osa ei. Vantaan kaupungin muovailema konstruktio ei mielestämme ole miltään osin lakiin perustuva.
Tätä näkemystämme tukee yksiselitteisesti se, ettei esimerkiksi Kivistöön sijoittuvilla asunto-osakeyhtiöille ole mahdollisuutta jättäytyä pois tästä suunnitellusta putkijätejärjestelmästä.
Kivistön Putkijäte Oy:n perustamisessa on kyse yrityksestä kiertää EU:n valtiontukia koskevaa sääntelyä ja sitä ei tule pitää hyväksyttävänä ja sen vuoksi Vantaan kaupungin valitusta ei tämän perusteella tule hyväksyä.

s3.
Vantaan kaupungin väite, ettei kyse ole kaupasta jota käydään valtioiden välillä, tulee myös hylätä. Perustamalla itse täysin omistamansa yhtiön ja antamalla tälle monopolin Kivistön alueella ja vielä sementoimalla tuon monopolin rakennuttamalla alueelle putkijätekeräysjärjestelmän, Vantaan kaupunki nimenomaan puuttuu valtioiden väliseen kauppaan rajoittavasti, kun muiden toimijoiden ei ole mahdollista enää putkikeräysjärjestelmän rakentamisen jälkeen osallistua kilpailutuksiin alueen jätehuollon järjestämisestä.
Asian tekee vielä vakavammaksi se, että kaupunki vastoin EU:n alueella voimassa olevaa sääntylyä on antamassa yhtiölle kiellettyä valtionapua, jotta toiminta näyttää kilpailukykyiseltä muihin ratkaisuihin verrattuna.

s.3
Kaupungin omistajaohjauksen olemassa olo ei poista sitä seikkaa, että takauslimiitin on oltava minimissään täysin markkinaehtoinen, jottei se markkinaehtoisuuden puuttumisen vuoksi ole katsottavissa kielletyksi valtion tueksi.

s.3
Se, että yhtiö on voittoa tavoittelemattoman, ei tee nyt suunnitellusta tuesta hyväksyttävää valtion tukea. Jos yhtiö pääsee nollatulokseen kielletyn valtiontuen auttamana, syntyy jätemarkkinoille epäsymmetrinen tilanne, jossa yksi toimija voi saavuttaa nollatuloksen ilman, että sen synnyttämisessä on vain todelliset kulut vs. todelliset menot.

s.4.
On täysin selvää, että Kivistön Putkijäte Oy harjoittaa taloudellista toimintaa. Se seikka, että yhtiön on nykysääntöjensä mukaan voittoa tavoittelematon, ei tee yhtiötä sellaiseksi, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Yhtiön taloudellisen toiminnan tavoitteena on saavuttaa nollatulos. SEUT 107 (1) soveltuu siis tämän yhtiön toiminnan arviointiin.
Toisin kuin Vantaan kaupunki yrittää esittää, on Kivistön Putkijäte Oy ilman epäilystä mm. jätteenkeräysyhtiö, jonka perustamisella tämä toiminta rajautuu muilta jätealan yrittäjiltä pois.
Vantaan kaupungin valituksessa sekoitetaan myös

harhauttavasti alueiden suunnittelu ja niiden käyttö.
Vantaan kaupunki voi kuntalain mukaan ilman muuta suunnitella alueelle jäteputkijärjestelmän, mutta tilanne muuttuu ongelmalliseksi, kun sen avulla tapahtuva jätteenkeräyksen liiketoiminta annetaan sen omalle yhtiölle hoidettavaksi ja erityisesti ongelmaa kasvattaa, kun tuota yritystä vielä tuetaan merkittävästi kunnan varoista.
Toimintamalli jo sinällään voi synnyttää tilanteen, jossa putkikeräysjärjestelmä alkaa näyttää kustannustehokkaalta, vaikka ilman kunnan antamaa rahoitustukea se ei sitä olisi. Näin syntyvä väärä käsitys voi jatkossa edelleen supistaa kilpailua jätemarkkinoilla.
Koska kyse on taloudellisesta toiminnasta, tulee valtiontukisääntelyä soveltaa. Sivulla 7 esitetyt väitteet tämän osalta ovat vääriä, eikä niiden perusteella tule kumota päätöstä.

s.4
Vantaan kaupungin väite yhtiön toiminnan rahoittamisesta osakemerkintämaksuilla on myös erikoinen, koska tämän oikeudellisen riidan syynä on juuri ulkopuolinen takauslimiitti. Jos yhtiö rahoittaisi toimintansa samalla tavoin kuin jätealalla toimivat yritykset joutuvat tekemään, niin tätä riitaa ei edes olisi.
Vantaan kaupunki on kuitenkin päättänyt helpottaa tämän yhtiön kilpailutilannetta ja tuossa halussaan ylittänyt sen harkintavallan laajuuden, joka sille EU:ssa voimassa olevan sääntelyn mukaan kuuluu ja siten myöntänyt kiellettyä valtionapua.

S. 5
KIvistön tilanteessa on kyse sellaisesta toiminnasta, jota KHO omassa päätöksessään 1634/210 16.11.2011 pohti. Toiminta Kivistössä tapahtuu kysyntä-tarjonta -tilanteessa. Alueen talonyhtiöt ovat jo kauhistelleet esitetyn järjestelmän kustannuksia, mutta kunta ei ole antanut alueella tapahtua vapaata kilpailua, vaan on rajoittanut ja/tai ilmoittanut rajoittavansa kilpailua niin, että jäteputkijärjestelmään on pakko liittyä.
Kunnan toiminta estää tehokkaasti Kivistön normaalin kysyntä-tarjonta -tilanteen.
Kivistön tilannetta ei voi verrata tähän päätökseen, koska osuuskunnassa ja siihen liittymisestä on kyse vapaaehtoisuudesta ja kullakin alueella olevalla on oikeus valita toinen, muutoin kilpailutettavissa oleva vaihtoehto. Kivistössä näin ei ole.
Katsomme, että nyt esiin nostettu päätös ei ole sovellettavissa Kivistön tilanteeseen, jossa kilpailu on estetty kaupungin toimesta ja taloudellinen toiminta ohjataan kaupungin päätöksillä kaupungin omistamaan uuteen jätehuoltopalveluita tarjoavaan yhtiöön.

s.7
Viitataan sääntelyyn EU:ssa koskien valtiontukea ja todetaan edelleen, että toimenpiteellä tulee minimissään olla mahdollinen kilpailua

vääristävä vaikutus. Tämän Vantaan kaupunki on itse nyt todennut nostaessaan esiin KHO:n päätöksen 1634/2/10, jossa osuuskunnan alueella on edelleen mahdollisuus järjestää asiansa toisin kuin liittymällä osuuskuntaan. Näin ei siis Kivistössä ole.
Jos olisi, niin Kivistössä kiinteistöille täytyisi antaa oikeus olla liittymättä jäteputkijärjestelmään, jos kilpailutusten kautta esimerkiksi asunto-osakeyhtiö löytää ratkaisun, jolla se pystyy hoitamaan jätteensä halvemmalla. Nyt tuota mahdollisuutta ei siis ole.
Kilpailua vääristävä vaikutus tulee myös siitä, että luomalla jäteputkijärjestelmän kunta omilla päätöksillään jo lähtökohtaisesti rajaa muut toimijat alueelta pois.
Kilpailua rajoittava vaikutus tulee siis erityisesti sitä kautta, että rajoitetaan yksittäisten alueella olevien toimijoiden mahdollisuutta saada alueelle toimivaa kilpailua jätteen keräämisen liittyvien kustannusten osalta.
Nyt alueen jätekustannukset rajataan kilpailun ulkopuolelle. Arveluttavaa tuossa rajaamisessa on sen antaminen kaupungin yhtiölle, jota kaupunki on vielä tukemassa ja jota samaa tukea muiden jätealan toimijoiden investointikustannusten helpottamiseksi kaupunki ei ole antamassa.

s. 7:
Kilpailuvaikutuksista viittaamme jo aikaisemmin todettuun, josta käy selvästi niiden olemassa olo liittyen nyt käsillä olevaan Kivistön tapaukseen.

s. 9
Kauppavaikutuksien osalta viittaamme jo siihen, että se syntyy sitä kautta, että jäteputkijärjestelmän rakentaminen vie osan alueen jätehuoltoliiketoimintaan liittyvistä kassavirroista kilpailun ulkopuolelle, kun Kivistöön suunniteltu yritys ottaa alueen sisällä tapahtuvista jätteiden siirroista syntyvät kassavirrat (ja tuotot) itselleen. Toiminasta täytyy syntyä taloudellista tuottoa, jotta sen perustamiseen ja liiketoiminnan pyörittämiseen liittyvät kulut saadaan katettua.

s.10
Toisin kuin Vantaan kaupunki yrittää moninaisine perusteluineen esittää, on jätteenhuolto liiketoiminta hyvin kansainvälistä ja sen rajoittamiseen liittyvät toimet rajoittavat valtioiden välisen kaupankäynnin mahdollisuuksia, kun ne rajoittavat yritysten toimintaedellytyksiä tai niiden saavutettavissa olevan liikevaihdon määrää.
Vantaan kaupungin päätökset rajoittavat Kivistössä molempia ja antavat perustetulle yhtiöille paremman kilpailuaseman kuin muille.

Lopuksi

Vantaan kaupungin valituksessa ei ole tuotu esille mitään sellaista, että Helsingin

hallinto-oikeuden päätöstä pitäisi muuttaa.

Vantaalla 15. 6. 2015

Rajakylän pientaloyhdistys ry

Kari Saloranta
PJ

Liite: Vantaan kaupunginhallituksen päätös 27.1.2014 § 8

Vantaa

Konsernin sisäinen omistusjärjestely kaupungin ja VTK Kiinteistöt Oy:n välillä

VD/312/02.05.03.01/2014
KN/J-VN/ML/NL/PH

Kivistön Putkijäte Oy ja **VTK Kiinteistöt Oy** ovat molemmat kaupungin 100 %:sti omistamia tytäryhtiöitä. Konsernirakenteen selkeyttämiseksi on tarkoituksenmukaista myydä Kivistön Putkijäte Oy:n koko osakekanta eli yksi (1) A-osake VTK Kiinteistöt Oy:lle. Kauppahinnaksi on sovittu 100 000 euroa, mikä vastaa kaupungin Kivistön Putkijäte Oy:öön tekemää pääomasijoitusta.

Osakekaupan myötä Kivistön Putkijäte Oy:stä tulee VTK Kiinteistöt Oy:n tytäryhtiö. Kaupan ehtona on, että VTK Kiinteistöt Oy toteuttaa Kivistön ja Lapinkylän uusille asunto- ja toimitila-alueille suunnitellun jätteen putkikeräysjärjestelmän. Kauppakirja laaditaan erikseen osapuolien sopimien ehtojen mukaisesti.

Asiaa selostetaan tarkemmin kokouksessa.

Vantaan kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännön 4 §:n 29. kohdan mukaisesti kaupunginhallitus päättää osakkeiden myymisestä.

Kaupunginhallitus 27.1.2014 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) myydä Kivistön Putkijäte Oy:n yksi (1) A-osake VTK Kiinteistöt Oy:lle 100 000 euron hintaan,
b) asettaa kaupan ehdoksi, että VTK Kiinteistöt Oy toteuttaa Kivistön ja Lapinkylän uusille asunto- ja toimitila-alueille suunnitellun jätteen putkikeräysjärjestelmän sekä
c) valtuuttaa kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä allekirjoittamaan kauppakirja, joka tehdään osapuolten erikseen sopimien ehtojen mukaisesti.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Anitta Orpana ja kaupunginlakimies Kai Ketelimäki poistuivat kokouksesta yhteisöjääviyden vuoksi tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Lisäksi merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen selosti asiaa sen käsittelyn yhteydessä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: Konsernipalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
apulaiskaupunginjohtaja Juha-Veikko Nikulainen, puh. 09 839 29019, apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen, puh. 09 839 22033, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Liiteasiakirja 3075/3/14

Lähettäjä: Saloranta Kari

Päivämäärä: 15.06.2015

Selite: selitys Salorannalta s-postitse

Sähköinen asiakirja

Sähköinen asiakirja

Kari Saloranta <salorantakari@gmail.com> aika 15.06.2015 10:33:50

Vastaanottaja: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi,
Kopio:
Aihe: Fwd: Selityksen anto dno 3076/3/!4

Hei,

Tässä pyydetty selitys 15.06.2015 mennessä. Asiassa dno 3076/3/14.

Ystävällisin terveisin

Kari Saloranta
puh. 040 7486157

KH 27.1.14 Kivistön Putkijäte Oy.pdf

KHO selitys, Rajakylä, Putkijäte Oy 13.6.docx

Korkein hallinto-oikeus
Fabianinkatu 15
PL 180, 00131 Helsinki

ASIA Valitus Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä valtiontukea koskevassa kunnallisvalitusasiassa/ 8.12.2015 päivätty vastaselityspyyntö Diaarin:o 3075/3/14 Rajakylän pientaloyhdistys ry:n 15.6.2015 antaman selityksen johdosta

PÄÄTÖS, JOTA VALITUS KORKEIMMASSA HALLINTO-OIKEUDESSA KOSKEE

Helsingin hallinto-oikeus 22.8.2014, 14/0626/2 Diaarinumero 08229/13/2299

VASTASELITYKSEN ANTAJA

Vantaan kaupunki

VASTASELITYS ***Osakekauppa***

Selityksen antaja Rajakylän pientaloyhdistys ry (jäljempänä *yhdistys*) katsoo, että Vantaan kaupunginhallituksen 27.1.2014 § 8 tekemä Kivistön Putkijäte Oy:n osakekauppaa koskeva päätös olisi tehty keinottelutarkoituksessa. Yhdistyksen mukaan osakekaupalla ja 10 miljoonan euron takauksella Kivistön Putkijäte Oy (jäljempänä *yhtiö*) olisi saatettu eri asemaan kuin muut alan toimijat. Edelleen yhdistys väittää, että yhtiön perustamisessa on ollut kyse yrityksestä kiertää EU:n valtiontukia koskevaa sääntelyä.

Sen lisäksi, mitä Vantaan kaupunki on jo todennut korkeimmalle hallinto-oikeudelle osoitetussa valituksessaan, korostetaan sitä, ettei nyt valituksen kohteena oleva Helsingin hallinto-oikeuden päätös, jolla on kumottu Vantaan kaupunginvaltuuston 14.11.2013 päätös § 5 ole koskenut Kivistön Putkijäte Oy -nimisen yhtiön perustamista (kaupunginhallituksen päätös 7.10.2013 § 22). Yhtiön perustamista koskevasta päätöksestä ei ole valitettu. Vantaan kaupunginhallituksen 27.1.2014 § 8 tekemästä Kivistön Putkijäte Oy:n osakekauppaa koskevasta päätöksestä ei myöskään ole valitettu. Vantaan kaupunki toteaakin, että nyt arvioitavana on Vantaan kaupunginvaltuuston 14.11.2013 päätös § 5 kaupungin omavelkaisen takauslimiitin myöntämisestä putkikeräysjärjestelmän rakentamiseen perustettavalle yhtiölle eikä korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan kuulu tutkia yhtiön perustamisen lainvastaisuuteen tai osakekauppaan liittyviä yksilöimättömiä valitusperusteita asioissa, jotka ovat lainvoimaisia.

Vastoin yhdistyksen käsitystä Vantaan kaupunginvaltuuston 14.11.2013 päätöstä § 5 kaupungin omavelkaisen takauslimiitin myöntämisestä putkikeräysjärjestelmän rakentamiseen perustettavalle yhtiölle ei ole pantu täytäntöön. Väite siitä, että osakekaupalla ja 10 miljoonan euron takauksella Kivistön Putkijäte Oy olisi saatettu eri asemaan kuin muut alan toimijat on perusteeton. Edelleen yhdistyksen mukaan *10 miljoonan euron tuki vääristää kilpailua ja rajoittaa vapaata kilpailua*. Vantaan kaupunki toteaa, ettei kaupunginvaltuuston päätös myöntää enintään 10 miljoonan euron määräisen Vantaan kaupungin omavelkaisen takauslimiitin, jonka ehtoina vaaditaan mm. panttauskieltositoumusta ja josta peritään kaupunginhallituksen erikseen päättämä takausprovisio, merkitse yhdistyksen katsomaa 10 miljoonan euron tukea. Todellinen tukielementti arvioitaisiin vertaamalla takauksen kohteena olevan lainan ehtoja (korko + marginaali) markkinaehtoiseen järjestelyyn siten, että otetaan huomioon yhtiön maksama takausprovision määrä.

Jätteenkeräystoiminnan luonne

Yhdistys katsoo Vantaan kaupungin näkemyksenä olevan se, että Kivistöön suunnitellusta jätteen keräyksen kokonaisuudesta osa olisi jätteen keräystä ja osa ei. Yhdistys on tulkinnut määritelmät ja niistä tehtävät päätelmät virheellisesti.

Jätelain 6 §:n 10 kohdan mukaan *jätteen keräyksellä tarkoitetaan jätteen kokoamista kiinteistön haltijan, kunnan, tuottajan, jakelijan tai muun järjestämään vastaanottopaikkaan omatoimista käsittelyä varten tai jätteen kuljettamiseksi käsittelyyn, mukaan lukien jätteen alustava lajittelu ja tilapäinen varastointi*. Pykälässä on erikseen säädetty jätehuollon määritelmästä siten kuin Vantaan kaupunki on valituksessaan tarkemmin jo esittänyt.

Kivistön Putkijäte Oy:n toiminnassa on kysymys kiinteistöllä tapahtuvasta jätteen keräyksestä eli kokoamisesta ja tilapäisestä varastoinnista eikä jätehuollon järjestämisestä, joista jälkimmäisessä harjoitetaan kiistatta jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Jätelain 32 §:n nojalla kunnan velvollisuutena on muun ohessa *järjestää jätehuolto yhdyskuntajätteelle, joka kerätään alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä*. Nyt tutkittavana olevassa toiminnassa ei ole kysymys tämänkään lainkohdan tarkoittamasta jätehuollosta. Sillä, että putkikeräysjärjestelmään liittymiseen on velvoitettu tontinluovutussopimuksissa, ei anna aihetta arvioida asiaa toisin.

Kilpailua jätteenkuljetuksen tai muun jätehuoltoon liittyvän toiminnan osalta ei rajoiteta järjestämällä mahdollisuus jätteen noutamiseen koonta-asemalta keskitetysti useiden noutopisteiden sijaan. Väite siitä, ettei muiden toimijoiden ole mahdollista enää putkikeräysjärjestelmän rakentamisen jälkeen osallistua kilpailutuksiin alueen jätehuollon järjestämisestä on näin ollen yksiselitteisesti

väärä. Alueellisena jätehuoltoviranomaisena Helsingin seudun ympäristöpalvelut järjestää omana työnä tai kilpailuttamalla tarpeelliset jätehuoltopalvelut alueelle normaalein tavoin tässäkin mallissa.

Yhdistys toteaa, että *Vantaan kaupungin väite yhtiön toiminnan rahoittamisesta osakemerkintämaksuilla on myös erikoinen, koska tämän oikeudellisen riidan syynä on juuri ulkopuolinen takauslimiitti. Jos yhtiö rahoittaisi toimintansa samalla tavoin kuin jätealalla toimivat yrityksen joutuvat tekemään, ei käsillä olevaa riitaa olisi.* Sanotusta käy nimenomaisesti ilmi eroavuus jätealalla toimiviin yrityksiin ja esiin tulee samankaltaisuus Vantaan kaupungin valituksessa viitattuun osuuskuntamuotoiseen toimintaan nähden. Yhtiön omakustannusperusteisena hoitaman jätteen keräyksen piiriin kuuluvat sen toiminta-alueella olevat osakkeenomistajat, jotka rahoittavat osakemerkintä- ja muilla yhtiöjärjestyksessä määrätyillä maksuilla putkikeräysjärjestelmän edellyttämät investoinnit sekä ylläpidon ja hoidon siten kuin valituksessa on tarkemmin kuvattu. Yhtiön toimintaa tai toiminnan rahoitustapoja ei ole mielekästä verrata yhdistyksen esittämin tavoin *muihin jätealalla toimiviin yrityksiin*. Yhdistyksen väite siitä, ettei toimintaa voisi verrata osuuskuntamuotoiseen toimintaan siitä syystä, että putkikeräysjärjestelmään liittyminen on määritellyllä alueella asetettu tontinluovutussopimuksissa pakolliseksi, on myös perusteeton. Vastaavaa kunnallisiin määräyksiin perustuvaa pakollista liittymistä on edellytetty esimerkiksi tietyillä alueilla vesiosuuskuntiin.

Jätteen putkikeräyspalvelua omakustannusperusteisesti osakkeenomistajilleen ylläpitävän yhtiön, jonka osakaspiiri Vantaan kaupungin valituksessa selvitetyin tavoin rajoittuu keräysjärjestelmän toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajiin/ haltijoihin, toimintaa ei voida pitää taloudellisena siten, että valtiontukilainsäädäntö soveltuisi.

Vaikutukset kauppaan ja kilpailuun

Komissio on 17.1.2014 käynnistänyt julkisen kuulemisen valtiontuen käsitettä koskevasta tiedonantoluonnoksesta, joka on olennainen osa valtiontukien uudistushanketta (jäljempänä *tiedonantoluonnos*). Tiedonantoluonnoksessa komissio selventää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun valtiontukeen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Tiedonantoluonnoksen mukaan julkinen tuki yrityksille on kielletty perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdan nojalla ainoastaan, jos tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ja ainoastaan siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Nämä ovat tiedonantoluonnoksen mukaan kaksi erillistä ja välttämätöntä osatekijää tuen käsitteessä, joiden tulee toteutua samanaikaisesti.

Vantaan kaupunki toteaa, ettei jätteen keräyksen järjestäminen putkikeräysjärjestelmässä omakustannusperusteella vääristä kilpailua. Mahdollisuus kilpailun vääristymisestä sulkeutuu tiedonantoluonnoksen mukaan, kun palveluntarjoaja muun ohessa ei voi toimia aktiivisesti muilla vapautetuilla markkinoilla. Näillä tarkoitetaan tiedonantoluonnoksen mukaan maantieteellisiä tai tuotemarkkinoita. Vantaan kaupunki on valituksessaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle esittänyt perustelut sille, ettei Kivistön Putkijäte Oy:llä ole mahdollisuutta toimia muilla markkinoilla tai harjoittaa toimialansa mukaista omakustannusperusteista jätteiden keräämistä osakkeenomistajilleen putkijärjestelmän maantieteellistä sijaintia ulompana.

Se, että tuen määrä on vähäinen tai että tuensaajayritys on pieni, ei sinänsä sulje pois kilpailun vääristymistä tai sen uhkaa edellyttäen tiedonantoluonnoksessa todetuin tavoin kuitenkin, että tällaisen kilpailun vääristymisen todennäköisyys ei ole pelkästään hypoteettinen. Kilpailun vääristymistä ei nyt tutkittavassa tapauksessa voi pitää muuna kuin korkeintaan hypoteettisena.

Jätteenkeräyksen paikallisuudesta

Puhtaasti paikallisilta hankkeilta puuttuu kauppavaikutus eli vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Komission päätösten mukaan kauppavaikutuskriteeriä ei voida olettaa, vaan se täytyy todentaa faktojen perusteella. Tällöin arvioidaan ainakin seuraavia seikkoja: Mikä tuensaajan kaupallinen vaikutusalue on, houkutteleeko tuki asiakkaita muista jäsenvaltioista ja onko tuella enemmän kuin marginaalinen vaikutus rajat ylittäviin investointeihin. Tuen rajallisena määränä (jolloin vaikutusta on pidetty lähinnä marginaalisena) on komission ratkaisukäytännössä pidetty tukea 3,3 milj. euroon asti.

Tiedonantoluonnoksen mukaan komissio on useissa tapauksissa katsonut, että erityisolosuhteidensa vuoksi tietyillä toiminnoilla on puhtaasti paikallinen vaikutus, eivätkä ne näin ollen vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tällaisten päätösten yhteisiä piirteitä ovat seuraavat:

a) tuki ei johda kysynnän tai investointien houkuttelemiseen kyseiselle alueelle eikä aiheuta esteitä muista jäsenvaltioista peräisin olevien yritysten sijoittautumiselle;

b) tuensaajan tuottamat tavarat tai palvelut ovat puhtaasti paikallisia tai niillä on maantieteellisesti rajattu vaikutusalue;

c) markkinoihin ja naapurijäsenvaltioiden kuluttajiin kohdistuva vaikutus on enimmilläänkin vain vähäinen.

Vantaan kaupungin valituksessa jo mainittujen toimintojen lisäksi tiedonantoluonnoksessa on annettu esimerkiksi mm. köysiratalaitteistot.

Niiden (ja erityisesti hiihtohissien) rahoituksen osalta komission päätöskäytännössä on selvennetty, että seuraavat tekijät olisi tavallisesti otettava huomioon sellaisten laitteistojen, joilla on todennäköisesti paikallinen vaikutusalue, erottamiseksi muista laitteistoista: laitteiston sijainti (esim. kaupunkien sisällä tai kylien välillä); käyttöaika; käyttäjät pääasiassa paikallisia (päivä- ja viikkolippujen suhde); laitteistojen kokonaismäärä ja kapasiteetti suhteessa paikallisten käyttäjien määrään; muut matkailuun liittyvät palvelut alueella. Samat tekijät voivat tiedonantoluonnoksen mukaan tarvittavin mukautuksin olla merkityksellisiä myös muunlaisten laitteiden osalta.

Johtopäätökset

Kuten Vantaan kaupunki on korkeimmalle hallinto-oikeudelle osoitetussa valituksessaan todennut, putkikeräysjärjestelmän rakennuttamisesta, operoinnista ja ylläpidosta koostuvaa toimintaa ei edellä kuvatuissa olosuhteissa voida pitää taloudellisena toimintana siten, että toimintaan sovellettaisiin valtiontukilainsäädäntöä. Jos toimintaa Vantaan kaupungin käsityksestä poiketen kuitenkin pidettäisiin taloudellisena valtiontukisääntelyn näkökulmasta, rajautuu valtiontukisääntöjen soveltuminen sillä perusteella, etteivät valtiontukikriteereistä ns. kauppa- ja kilpailuvaikutukset toteudu.

Putkikeräysjärjestelmän tapauksessa laitteiston voidaan todeta sijaitsevan rajatulla alueella Vantaan kaupungin sisällä (Kivistön keskustan lähialue) ja käyttäjien olevan yhtiön toimintaa rahoittavia osakkeenomistajia. Koska vain putkikeräysjärjestelmän edellä sanotuilla käyttäjillä on pääsy järjestelmään, on järjestelmän käyttö varmuudella mahdollinen vain näille. Takauslimiitin muodossa myönnettävän tuen ei voi uskottavasti arvioida johtavan kysynnän tai investointien houkuttelemiseen kyseiselle alueelle eikä se edellä selvitetyin tavoin aiheuta esteitä muista jäsenvaltioista peräisin olevien yritysten sijoittautumiselle Suomeen tai Kivistön alueelle. Yhtiön tuottamat tavarat tai palvelut ovat puhtaasti paikallisia ja niillä on lisäksi maantieteellisesti rajattu vaikutusalue. Edelleen voidaan todeta markkinoihin ja naapurijäsenvaltioiden kuluttajiin kohdistuvan vaikutuksen puuttuvan, kun sen komission ratkaisukäytännössä on voinut olla *enimmillään vähäinen*.

Selostetuilla perusteilla ja alkuperäiseen valitukseen sisältyneillä perusteilla Vantaan kaupunki vaatii Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen 14/0626/2 Diaarinumero 08229/13/2299 kumoamista siltä osin kuin hallinto-oikeus on kumonnut Vantaan kaupungin päätöksen 14.11.2013 § 5 myöntää omavelkainen takauslimiitti putkikeräysjärjestelmän rakentamiseen perustettavalle yhtiölle.

17 § **Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta (Apotti)**

VD/2422/02.08.00.00/2015
ML/AA/SB/HY-L

Vantaan kaupunginvaltuusto on 17.6.2013 (§ 9) käsitellyt sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän (jäljempänä myös Apotti) hankintayhteistyötä ja hankintamenettelyä. Kaupunginvaltuusto on päättänyt mm. oikeuttaa kaupunginhallituksen tekemään hankintaprosessin edellyttämät päätökset. Lopullisen hankintapäätöksen on tehnyt kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusto on 19.10.2015 (§ 6) päättänyt hyväksyä Vantaan kaupungin osalta Epic Systems Corporationin (jäljempänä myös Epic) tarjouksen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisestä asiakas- ja potilastietojärjestelmästä ja valtuuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan hankintasopimuksen Vantaan kaupungin puolesta.

CGI Suomi Oy:n valitus Vantaan kaupunginvaltuuston ja muiden hankintayksiköiden samansisältöisistä hankintapäätöksistä on tullut vireille markkinaoikeudessa 4.11.2015. **Kaupunginhallitus** on 30.11.2015 (§ 16) päättänyt mm. vastineen antamisesta markkinaoikeudelle.

Markkinaoikeus on päätöksellään 24.11.2015 nro 833/15 hylännyt hankintayksiköiden pyynnön hankintapäätösten täytäntöönpanon sallimiseksi, mikä tarkoittaa, ettei hankintasopimusta voida tehdä markkinaoikeuskäsittelyn aikana.

CGI Suomi Oy (jäljempänä CGI) on toimittanut 22.12.2015 vastaselityksen markkinaoikeudelle. Hankintayksiköt Vantaan kaupunkia lukuun ottamatta ovat ilmoittaneet toimittavansa lisävastineen markkinaoikeudelle 5.1.2016. Vantaan kaupunki on ilmoittanut toimittavansa lisävastineen markkinaoikeudelle sitten, kun Vantaan kaupunginhallitus on käsitellyt asian.

Vastaselityksestä

CGI on vastaselityksessään täydentänyt valitustaan seuraavin osin.

1 CGI:n oikeus tiedonsaantiin ei ole toteutunut.
2 Hankintailmoitus on ollut virheellinen.
3 Epic on tarjouksessaan toimittanut tarjouspyynnön vastaisen lisäliitteen.
4 Tarjousten vertailuperusteet ovat olleet CGI:ä syrjiviä tuotevertailu B:n osalta.
5 Epicin tarjouspyyntöä koskevat kysymykset ovat muuttaneet tarjouspyynnön kohdetta.
6 Epicin lisenssiehdot ovat olleet tarjouspyynnön vastaisia.
7 Sopimusehdoilla ei voida korjata Epicin tarjouksen tarjouspyynnön vastaisuutta.
8 Epicin tarjouksen kieli on ollut tarjouspyynnön vastaisesti osin englanti.
9 Tarjousvertailu on ollut virheellinen.

Lisävastineessaan Vantaan kaupunki kiistää kaikki CGI:n vaatimukset ja vaatii valituksen hylkäämistä.

Lisävastine on valmisteltu konsernipalveluiden toimialalla yhteistyössä Apotti-hanketoimiston kanssa ja se vastaa muiden hankintayksiköiden antamia vastineita.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 17

Konsernipalvelujen apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa markkinaoikeudelle liitteen mukainen lisävastine, ja
b) valtuuttaa Apotti-hankkeen hankejohtaja Hannu Välimäki allekirjoittamaan lisävastine ja toimittamaan se markkinaoikeudelle.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Käsittely:

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Jukka T Salminen poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Lisävastine ja liite markkinaoikeudelle
- Vastaselitys (julkinen kappale)
- Vastaselitys (salassa pidettävä, julkisuuslaki 24 § 20 kohta)

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia ja konsernipalvelut

Muutoksenhakuohje: 7.3 Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:
lakimies Aulis Ante, puh. 09 839 21137, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
konsernilakimies Susanne Boström, puh. 050 312 2113, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lisävastineen 5.1.2016 liite: Esimerkkejä valittajan tarjoamien valmisohjelmistojen ja tarjouspyynnön ehtojen ristiriitaisuuksista

1 Yleistä

Useiden valittajan tarjoamien valmisohjelmistojen lisenssiehtoja on modifioitu siten, että pääsopimuksen (toimitussopimus ja palvelusopimus) kanssa lähtökohtaisesti ristiriidassa olevan vakioehdon yhteyteen on lisätty maininta "ellei pääsopimuksessa ole toisin sovittu".

Esimerkiksi valittajan tarjouksen selvityksen G liitteenä 18[1] olevien lisenssiehtojen kohta "10. Indemnification" sisältää kyseisen ohjelmiston osalta indemnifikaatiosta yksityiskohtaisia määräyksiä, jotka eivät vastaa sisällöltään pääsopimusten vastaavaa kohtaa 11.6. Lisenssiehtojen kohdan 10 lopussa todetaan kuitenkin seuraavasti:

> *The above described shall not limit the Client's rights in relation to infringement of intellectual property rights under the Master Agreement or the obligations of the parties to the Master Agreement in relation to infringement of intellectual property rights.*

Kyseinen teksti vastaa sisällöltään tarjouspyynnön liitteenä olleen palvelusopimuksen kohtaa 3.1:

> *Lisenssiehdot eivät miltään osin rajoita Järjestelmätoimittajan Toimitussopimuksen ja Palvelusopimuksen mukaisia velvollisuuksia ja vastuita.*

[1] Tästä dokumentista on poistettu ohjelmistojen ja ohjelmistovalmistajien nimet siltä varalta, että valittaja pitää ohjelmistojen nimiä ja ohjelmistovalmistajat niiden lisenssiehtoja liikesalaisuuksinaan. Liitenumerointi viittaa valittajan tarjouksen selvityksen G liitenumerointiin.

Edellä mainitun kaltaisia esimerkkejä on runsaasti. Esimerkiksi mainitussa liitteessä 18 lähes kaikki lisenssiehtojen kohdat ovat sellaisia, että niiden voitaisiin katsoa olevan ristiriidassa tarjouspyynnön kanssa. Valittaja on kuitenkin pyrkinyt korjaamaan ristiriitoja lisäämällä ehtojen yhteyteen viittauksia pääsopimuksiin.

Yksittäisten viittausten lisäksi liitteen 18 lisenssiehtojen johdannossa todetaan seuraavasti:

> *This Enterprise License Agreement shall not restrict the Client's rights under the Master Agreement or the obligations of the parties to the Master Agreement. In the event of discrepancy between this Enterprise License Agreement and the Master Agreement, the Master Agreement will prevail.*

Kyseinen teksti vastaa sisällöltään tarjouspyynnön liitteenä olleen palvelusopimuksen kohtaa 16.1:

> *Mikäli asiakirjat ovat sisällöltään ristiriitaisia, noudatetaan*
>
> *- ensisijaisesti Hankintasopimusta ilman sen liitteitä*
>
> *- toissijaisesti tätä asiakirjaa ja Toimitussopimusta ilman sen liitteitä*
>
> *- kolmanneksi yllä mainittuja liitteitä numerojärjestyksessä pienimmästä suurimpaan.*

Edellä mainittu osoittaa, että valittaja noudattaa valmisohjelmistojen lisenssiehtojen osalta samaa ajattelutapaa kuin hankintarengas tarjouspyyntöä laatiessaan. On hyväksyttävää, että valmisohjelmiston lisenssiehtojen yksittäinen kohta on sisällöltään normaalissa vakioehtojen mukaisessa muodossaan, kunhan kyseinen kohta ei rajoita pääsopimuksen sopijapuolten velvollisuuksia ja vastuita. Hankintarengas on toteuttanut asian pääsopimuksessa olevilla ehdoilla (erityisesti palvelusopimuksen kohdat 3.1 ja 16.1).

Valittaja on todennut vastaselityksessään (s. 27) seuraavasti (lihavointi vastaselityksessä): *"Hankintayksiköt sekoittavat kaksi kokonaan eri tason asiaa.* ***Sopimus, sen soveltamisjärjestys ja sanktiot ovat eri asia kuin tarjouksen hankintaoikeudellinen tarjouspyynnön mukaisuus.***" Kuitenkin valittaja on itsekin rakentanut oman tarjouksensa tältä osin nimenomaan sopimusoikeudellisen soveltamisjärjestyksen avulla.

Hankintarengas on poiminut alle valittajan tarjouksesta "Järjestelmätoimittajan Valmisohjelmistojen" ja "Kolmannen Osapuolen Valmisohjelmistojen" sellaisia lisenssiehtoja, jotka näyttävät olevan tarjouspyynnön kanssa ristiriidassa ja joiden yhteydessä ei ole edes yllä kuvatun kaltaista viittausta pääsopimuksen ensisijaisuuteen. Hankintarengas korostaa kuitenkin, että hankintarengas on nimenomaan halunnut tarjouksen liitteenä normaalit, vakiomuotoiset lisenssiehdot ja varautunut tarjouspyyn-

nön liitteenä olleen sopimusluonnoksen ehdoilla mahdollisiin ristiriitaisuuksiin, minkä vuoksi molemmat tarjoukset ovat olleet tarjouspyynnön mukaisia.

2 Liite 5 (IPLA)

Lisenssiehto

> *3.3 Term and Termination*
>
> *This Agreement is effective until terminated.*
>
> *XXX may terminate Licensee's license if Licensee fails to comply with the terms of this Agreement.*
>
> *If the license is terminated for any reason by either party, Licensee agrees to promptly discontinue use of and destroy all of Licensee's copies of the Program. Any terms of this Agreement that by their nature extend beyond termination of this Agreement remain in effect until fulfilled, and apply to both parties' respective successors and assignees.*

Ristiriita

Palvelusopimuksen mukaan sopijapuolen oikeus sopimuksen päättämiseen tai purkamiseen määräytyy kohtien 15.2–15.3 mukaisesti. Yllä mainittu lisenssiehto *("...if Licensee fails to comply with the terms of this Agreement....")* on kyseisten kohtien vastainen. Sopimuksen ennenaikaisen päättämisen tai purkamisen seuraukset on käsitelty palvelusopimuksen kohdassa 15.4. Kyseisen kohdan mukaan asiakkaalla on muun muassa lähtökohtaisesti oikeus halutessaan jatkaa järjestelmän käyttöä sopimusrikkomuksesta huolimatta, mikä on ristiriidassa lisenssiehtojen kanssa *("...If the license is terminated for any reason by either party, Licensee agrees to promptly discontinue use of and destroy all of Licensee's copies of the Program...")*.

Lisenssiehto

> *10. Limitation of Liability*
>
> *(...)*
>
> *10.2 Items for Which XXX Is Not Liable*
>
> *UNDER NO CIRCUMSTANCES IS XXX, ITS PROGRAM DEVELOPERS OR SUPPLIERS LIABLE FOR ANY OF THE FOLLOWING, EVEN IF INFORMED OF THEIR POSSIBILITY:*
>
> *a. LOSS OF, OR DAMAGE TO, DATA;*

> *(...)*

Ristiriita

Edellä mainittu vastuunrajoitus *("...LOSS OF, OR DAMAGE TO, DATA ...")* on palvelusopimuksen kohdan 13.1 vastainen. Kyseisen kohdan mukaan järjestelmätoimittaja on vastuussa sellaisista välittömistä vahingoista, jotka johtuvat järjestelmätoimittajan tai järjestelmän virheestä aiheutuneesta asiakas- tai potilastietojen peruuttamattomasta katoamisesta.

3 Liite 6 (General Terms) [2] [3]

Lisenssiehto

> *4. OWNERSHIP*
>
> *XXX or its licensors retain all ownership and intellectual property rights to the Programs, Operating System, Integrated Software and anything developed or delivered under the Master Agreement.*

Ristiriita

Palvelusopimuksen kohdassa 11.3 määritellään asiakkaalle runsaasti oikeuksia sopimuksen kohteen toteuttamisen yhteydessä syntyvien tuotosten suhteen, kuten muun muassa oikeus saada lähdekoodi ja luovuttaa tuotoksia muille julkishallinnon sote-organisaatioille.

Lisenssiehto

> *6. TERMINATION*
>
> *6.1 If either of us breaches a material term of the Master Agreement and fails to correct the breach within 30 days of written specification of the breach, then the breaching party is in default and the non-breaching party may terminate the Master Agreement. If XXX terminates the Master Agreement as specified in the preceding sentence, You must pay within 30 days*

[2] Liitteessä 6 on erittäin paljon ristiriitaisuuksia tarjouspyynnön ehtojen kanssa. Liitteen 6 lisenssiehtoihin liittyy "Cover Letter", jossa viitataan pääsopimuksiin ja jonka on ilmeisesti ajateltu olevan soveltamisjärjestyksessä ennen lisenssiehtoja (ks. Cover Letter, kohdat 1.2 ja 9). Tässä on siis kyse jälleen samasta periaatteesta, jonka mukaisesti hankintarengaskin on tarjouspyynnön laatinut: yksittäisissä dokumenteissa saattaa olla keskenään ristiriitaisuuksia, jotka sopimusdokumenttien soveltamisjärjestys ratkaisee.

[3] Liitteet 7 ja 27 sisältävät pääpiirteissään samat ehdot ja samat ristiriitaisuudet kuin liite 6.

> *all amounts which have accrued prior to such termination, as well as all sums remaining unpaid for Products ordered and/or Service Offerings received under the Master Agreement plus related taxes and expenses. Except for nonpayment of fees, the nonbreaching party may agree in its sole discretion to extend the 30 day period for so long as the breaching party continues reasonable efforts to cure the breach. You agree that if you are in default under the Master Agreement, You may not use those Products or Service Offerings ordered.*

Ristiriita

Palvelusopimuksen mukaan sopijapuolen oikeus sopimuksen päättämiseen tai purkamiseen määräytyy kohtien 15.2–15.3 mukaisesti. Lisenssiehdot ovat monilta osin kyseisten kohtien vastaiset, kuten esimerkiksi sopimusrikkomuksen olennaisuuden ja korjausajan suhteen. Sopimuksen ennenaikaisen päättämisen tai purkamisen seuraukset on käsitelty palvelusopimuksen kohdassa 15.4. Kyseisen kohdan mukaan asiakkaalla on muun muassa lähtökohtaisesti oikeus halutessaan jatkaa järjestelmän käyttöä sopimusrikkomuksesta huolimatta, mikä on ristiriidassa lisenssiehtojen kanssa *("...You may not use those Products or Service Offerings ordered...")*.

Lisenssiehto

> *9.2 It is expressly agreed that the terms of the Master Agreement and any XXX order shall supersede the terms in any purchase order, procurement internet portal or any other similar non-XXX document and no terms included in any such purchase order, portal or other non-XXX document shall apply to the Products and/or Service Offerings ordered. (...)*

Ristiriita

Palvelusopimuksen mukainen sopimusdokumenttien soveltamisjärjestys on mainittu palvelusopimuksen kohdassa 16.1, ja edellä mainittu lisenssiehto on sen kanssa ristiriidassa.

Lisenssiehto

> *10. LIMITATION OF LIABILITY*
>
> *NEITHER PARTY SHALL BE LIABLE FOR ANY INDIRECT, INCIDENTAL, SPECIAL, PUNITIVE, OR CONSEQUENTIAL DAMAGES, OR ANY LOSS OF PROFITS, REVENUE, DATA, OR DATA USE. XXX'S MAXIMUM LIABILITY FOR ANY DAMAGES ARISING OUT OF OR RELATED TO THE MASTER AGREEMENT OR YOUR ORDER, WHETHER IN CONTRACT*

> *OR TORT, OR OTHERWISE, SHALL BE LIMITED TO THE AMOUNT OF THE FEES YOU PAID XXX UNDER THE SCHEDULE GIVING RISE TO THE LIABILITY, AND IF SUCH DAMAGES RESULT FROM YOUR USE OF PRODUCTS OR SERVICE OFFERINGS, SUCH LIABILITY SHALL BE LIMITED TO THE FEES YOU PAID XXX FOR THE DEFICIENT PRODUCT OR SERVICE OFFERINGS GIVING RISE TO THE LIABILITY.*

Ristiriita

Vastuunrajoitus on määritelty palvelusopimuksen kohdassa 13.2, eikä se vastaa yllä mainittua vastuunrajoitusta.

Lisenssiehto

> *15. ASSIGNMENT*
>
> *You may not assign the Master Agreement or give or transfer the Programs, Operating System, Integrated Software and/or any Service Offerings or an interest in them to another individual or entity. (...)*

Ristiriita

Palvelusopimuksen kohdan 14 mukaan asiakkaalla on oikeus siirtää sopimukseen liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa kokonaan tai osittain toiselle oikeushenkilölle, jolle asiakkaan tehtävät siirtyvät tai vastaava osa niistä siirtyy. Palvelusopimuksen kohdassa 3.6 on erikseen vielä todettu, että järjestelmän käyttöoikeus siirtyy kohdan 14 mukaisen sopimuksen siirtämisen yhteydessä.

4 Liite 6 (Program)

Lisenssiehto

> *2. RIGHTS GRANTED*
>
> *2.1 Upon XXX's acceptance of Your order, You have the non-exclusive, non-assignable, royalty free, perpetual (unless otherwise specified in the order), limited right to use the Programs and receive any Program-related Service Offerings You ordered solely for Your internal business operations and subject to the terms of the Master Agreement, including the definitions and rules set forth in the order and the Program Documentation. If accepted, XXX will notify You and this notice will include a copy of Your Master Agreement.*

Ristiriita

Edellä mainittu ohjelmiston käyttöoikeus (esimerkiksi *"...solely for Your internal business operations..."*) ei vastaa palvelusopimuksen kohdan 3 alakohdissa yksilöityä järjestelmän käyttöoikeutta.

Lisenssiehto

> *7. WARRANTIES, DISCLAIMERS AND EXCLUSIVE REMEDIES*
>
> *(...)*
>
> *7.2 XXX DOES NOT GUARANTEE THAT THE PROGRAMS WILL PERFORM ERROR-FREE OR UNINTERRUPTED OR THAT XXX WILL CORRECT ALL PROGRAM ERRORS.*

Ristiriita

Palvelusopimuksen mukaan järjestelmätoimittaja korjaa viat kohdan 4.7.1 tai liitteen PS2.1 (palvelukuvaus) mukaisesti.

5 Liite 14

Lisenssiehto [4]

> *8.1 XXX:llä on oikeus itse tai kolmannen osapuolen välityksellä auditoida XXX -Ohjelmiston käyttö varmistaakseen, että kyseinen käyttö on tämän Lisenssisopimuksen ehtojen mukaista.*

Ristiriita

Palvelusopimuksen luku 9 koskee sopijapuolten yhteistyötä ja luvun kohta 9.7 auditointia. Järjestelmätoimittajalle ei ole kohdassa 9.7 määritelty oikeutta auditointiin.

6 Liite 18

Lisenssiehto

> *4.1 Permitted Use*
>
> *(...)*

[4] Vastaava ehto sisältyy lukuisiin liitteinä oleviin lisenssiehtoihin (esimerkiksi liitteet 20, 21 ja 38).

> *Client warrants that it has the authority to bind each Permitted User to the confidentiality and use restrictions to the extent set out in the Master Agreement.*

Ristiriita

Palvelusopimuksen kohdan 3.3 mukaan asiakas voi myöntää järjestelmän käyttöoikeuden loppukäyttäjille, jotka työskentelevät esimerkiksi tilaajan (=HUS ja kunnat), tilaajan kanssa samaan konserniin kuuluvan organisaation, tilaajan alihankkijan, tilaajalle palveluja tuottavan julkisen tai yksityisen sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikön, käyttöpalvelutoimittajan tai muun vastaavan ulkopuolisen organisaation palveluksessa. Asiakkaalla ei ole lisenssiehdon mukaista mahdollisuutta oikeudellisesti sitoa ulkopuolisten organisaatioiden loppukäyttäjiä sopimusehtojen noudattamiseen. Salassapitovelvoitteen sisältö määräytyy sen sijaan palvelusopimuksen kohdan 7.1 alakohtien mukaisesti.

Lisenssiehto

> *8. Limitation of Liability.*
>
> *In no case shall XXX shall be liable for any special, incidental or consequential damages, whether in tort (including for negligence or) breach of statutory duty), contract, misrepresentation or otherwise. Such excluded damages shall include but are not limited to damages for loss of profits, loss of business, depletion of goodwill or similar losses, loss of anticipated savings, loss of goods, loss of contract, loss of use, loss or corruption of data or information, and any indirect or pure economic loss, costs, damages, charges or expenses.*
>
> *(...)*

Ristiriita

Edellä mainittu vastuunrajoitus *("...loss or corruption of data or information...")* on palvelusopimuksen kohdan 13.1 vastainen. Kyseisen kohdan mukaan järjestelmätoimittaja on vastuussa sellaisista välittömistä vahingoista, jotka johtuvat järjestelmätoimittajan tai järjestelmän virheestä aiheutuneesta asiakas- tai potilastietojen peruuttamattomasta katoamisesta.

7 Lopuksi

Edellä mainitun kaltaisia ristiriitaisuuksia tarjouspyynnön kanssa olisi löydettävissä valittajan tarjouksen liitteinä olevista lisenssiehdoista run-

saasti lisää, vaikka valittaja on vastaselityksensä (s. 24) mukaan laatinut tarjouksensa *”äärimmäisellä tarkkuudella ja vakavuudella”*, minkä johdosta *”tarjous on täysin tarjouspyynnön mukainen jokaista lisenssiehtoa myöten”*.

Valmisohjelmistojen lisenssiehdot voidaan julkisissa hankinnoissa hyväksyä vakiomuodossaan, jos tähän on tarjouspyynnössä varauduttu. Apotti-järjestelmähankinnan tarjouspyynnössä asia on selkeästi ja suunnitelmallisesti kuvattu, ja molemmat tarjoajat ovat antaneet tarjouspyynnön perusteella tarjouspyynnön mukaisen tarjouksen.

5.1.2016

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

Asia

Lisävastine asioissa dnrot 2015/704–709 (Apotti-hankkeeseen liittyvä järjestelmähankinta)

Valittaja

CGI Suomi Oy (jäljempänä *valittaja* tai *CGI*)

Hankintayksiköt

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (jäljempänä *HUS*)
Helsingin kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Kirkkonummen kunta
KL-Kuntahankinnat Oy
Vantaan kaupunki

(jäljempänä kaikki yhdessä *hankintarengas*)

Hankintarenkaan asiamiehet

Hallintolakimies, VT Vesa Mutalahti
Sähköposti vesa.mutalahti@hus.fi
Puhelin 050 427 2379

Kaupunginasiamies, VT Pirkka Saarinen
Sähköposti pirkka.saarinen@hel.fi
Puhelin (09) 310 36156

Lisävastineen antaminen Vantaan kaupungin puolesta

Vantaan kaupungin osalta lisävastineen antaa Vantaan kaupungin sisäisten sääntöjen mukaisesti kaupunginhallitus, joka käsittelee lisävastineen kokouksessaan 11.1.2016. Vantaan kaupungin asiamiehenä toimii lakimies, OTK Aulis Ante (sähköposti aulis.ante@vantaa.fi, puhelin (09) 839 21337).

Prosessiosoite

APOTTI-hanke
PL 30
00099 Helsingin kaupunki
Sähköposti apotti@hel.fi

Liikesalaisuudet

Tämä lisävastine ei sisällä liikesalaisuuksia.

Asian käsittelyn vaihe

Hankintarenkaan 1.12.2015 markkinaoikeudelle toimittaman vastineen jälkeen loputkin hankintarenkaan jäsenet ovat tehneet päätöksen CGI:n esittämän hankintaoikaisuvaatimuksen hylkäämisestä. Päätökset on toimitettu markkinaoikeudelle.

Hankintarengas on 14.12.2015 vastannut markkinaoikeuden 10.12.2015 esittämään selvityspyyntöön.

Korkein hallinto-oikeus on 18.12.2015 antamallaan välipäätöksellä (taltio 3775, diaari 2342/3/15) hylännyt CGI:n täytäntöönpanon kieltämistä koskevan hakemuksen, joka koskee Apotti-hankinnan aikaisempaa vaihetta.

Pyyntö asian viivytyksettömästä käsittelystä

Hankintarengas ilmoittaa käsityksenään, että asia on valmis ratkaistavaksi.

Kuten hankintarengas on aikaisemmin esittänyt, hankintamenettelyn viivästymisellä on sekä hankintarenkaalle että yleiselle edulle huomattava merkitys.

Hankintarengas pyytää kiirehtimisen lisäksi, että markkinaoikeus ilmoittaa hankintarenkaalle päätöksentekoaikataulusta heti kun se on tiedossa.

Hankintarenkaan vaatimukset

Hankintarenkaan vaatimukset ovat hankintarenkaan vastineen 1.12.2015 mukaiset.

Vastine valittajan vastaselitykseen 22.12.2015

Alla on käytetty samaa otsikkonumerointia kuin valittajan vastaselityksessä.

1 Valittajan oikeus tiedonsaantiin

Hankintarengas on toimittanut markkinaoikeudelle kaikki asiaan liittyvät asiakirjat. Hankintarengas on vastannut asiakirjapyyntöön jo aikaisemmin, mutta toteaa vielä valittajan esittämien väitteiden osalta seuraavaa:

- Epicin osallistumishakemuksessa oli ilmoitettu yksi alihankkija: Accenture Oy.
- Valittaja on vastaselityksessään (s. 5) esittänyt vaatimuksen siitä, että hankintayksiköt ilmoittavat, ovatko ne toimittaneet asiakirjat valittajalle niin, ettei niistä ole poistettu tietoja. Hankintarengas ilmoittaa, ettei asiakirjoista ole poistettu tietoja.
- Hankintarengas ei ole pitänyt Epicin tarjouksen saatesivua liikesalaisuutena. Valittajan edustajat on henkilökohtaisesti kutsuttu hanketoimistolle 6.10.2015, jolloin he ovat saaneet kyseisen asiakirjan nähtäväkseen.
- Sisällysluettelon osalta hankintarenkaalle on epäselvää, mitä asiakirjaa valittaja tarkoittaa. Valittajalle on joka tapauksessa toimitettu

pyynnön mukainen selvitys tarjouksen sisällöstä. Tarjous kokonaisuudessaan on toimitettu markkinaoikeudelle.

- Tarjouksen kielen osalta hankintarengas on jo aiemmin todennut, että tarjous oli suomenkielinen. Tarjous kokonaisuudessaan on toimitettu markkinaoikeudelle.

Hankintarengas toistaa edelleen, että kaikkiin valittajan esittämiin lukuisiin asiakirjapyyntöihin on vastattu asianmukaisesti ja julkisuuslain mukaisessa määräajassa. Valittajalla on hankintapäätöksestä lähtien ollut käytössään kaikki materiaali, jonka se tarvitsee hankintamenettelyn ja sen lopputuloksen oikeellisuuden arviointiin. Hankintarenkaalla itsellään ei ole valittajaan nähden mitään intressiä pitää asiakirjoja salassa, vaan kyse on toisen tarjoajan julkisuuslain mukaisista liikesalaisuuksista. Myös valittaja on ilmoittanut tarjousaineistonsa kuuluvan lähes täysin liike- ja ammattisalaisuuden piiriin. Hankintarenkaaseen kuuluvat hankintayksiköt toteuttavat vuosittain satoja julkisia hankintoja, eikä niissä anneta tarjoajien julkisuuslain mukaisia liikesalaisuuksia tiedoksi muille tarjoajille. Hankintarenkaan jäsenten tulkinta on vakiintuneen oikeuskäytännön mukainen ja vahvistettu esimerkiksi markkinaoikeuden tuoreessa ratkaisussa MAO:727/15.

2 Hankintailmoitus

Valittaja on vastaselityksessään (s. 9) edelleen esittänyt, että valittajan väittämät hankintailmoituksen virheellisyydet *"ovat tehneet hankintailmoituksesta ja tarjouspyynnöstä epäselvän myös valittajan kannalta"*.

Puitejärjestelyä koskeva asia on todellisuudessa ollut valittajalle selvä. Puitejärjestelystä on nimenomaisesti hankintailmoituksen ja osallistumispyynnön tekstissä mainittu.

Samoin hankintalajia koskeva asia on todellisuudessa ollut valittajalle selvä. Hankinnan sisältö on nimenomaisesti hankintailmoituksen ja osallistumispyynnön tekstissä kuvattu.

Valittaja ei ole missään vaiheessa hankintamenettelyä ilmaissut, että kyseiset seikat olisivat sille jotenkin epäselviä.

Kuten hankintarengas on muun muassa vastineessaan 1.12.2015 todennut, hankinnan laajuus ja sisältö on asianmukaisesti ja virheettömästi ilmoitettu hankintailmoituksessa. Tieto hankinnasta on myös tosiasiallisesti tavoittanut kaikki asiasta kiinnostuneet toimittajat.

Julkisista hankinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:ssä asetetaan hankintayksiköille ainoastaan kaksi velvoitetta: velvollisuus käyttää EU-vakiolomakkeita ja velvollisuus käyttää CPV-viitenimikkeistöä. Lainsäädännössä ei säännellä sitä, missä tilanteissa mihinkin lomakkeen kohtaan tulee merkitä rasti. Valittajan väite siitä, että markkinaoikeuden tulisi tutkia hankintailmoitusta tällä tarkkuudella, ei perustu lakiin. Hankintailmoitusta tulee arvioida kokonaisuutena. Olennaista on se, että hankintailmoitus sisältää paikkansa pitävät tiedot hankinnasta, kuten Apotti-järjestelmähankinnassa riidatta on sisältänyt. Kaikilla tarjoajilla on siten ollut yhtäläinen mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuun.

Hankintalain 5 §:n 15 kohdan mukaan puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot, kuten hinnat ja suunnitellut määrät. Puitejärjestelyn luonteeseen kuuluu se, ettei sen perusteella välttämättä ole pakko tehdä varsinaisia hankintoja. Puitejärjestelyssä perustetaan sen sijaan järjestely, jonka perusteella hankintayksiköllä on oikeus sopimuskaudella tehdä toimittajalta hankintoja puitejärjestelyn ehtojen mukaisesti. Apotti-järjestelmähankinnassa ei ole kyse puitejärjestelystä hankintarenkaan jäsenten osalta, vaan HUS ja hankintarenkaan jäsenkunnat hankkivat sopimuksen mukaisen järjestelmän ja palvelut tavanomaisen hankintasopimuksen perusteella. Hankintarenkaan jäsenkuntiin kuuluu perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon osalta selvästi suurin osa HUS-alueen väestöpohjasta, ja erikoissairaanhoidon osalta hankinta koskee koko HUS-aluetta. Hankintarengas on sitoutunut hankinnan toteuttamiseen vain niiden osalta. Puitejärjestelyä hyödynnetään mahdollisessa laajenemisessa, jonka toteutumiseen hankintarengas ei ole sitoutunut ja joka toteutuisi muiden kuin hankintarenkaan jäsenten hyväksi. Puitejärjestelyn merkitseminen rastilla hankintailmoituslomakkeen liitteen II kohtaan II.1.3 tai II.1.4 olisi päinvastoin antanut hankinnan pääasiallisesta sisällöstä virheellisen kuvan, koska puitejärjestelyssä ei hankintayksiköillä yleensä ole ostovelvollisuutta. Kun hankinnasta tehdään pääasiassa tavanomainen hankintasopimus, olisi harhaanjohtavaa laatia hankintailmoitus siten, että hankinta ilmoitetaan pääasiassa puitejärjestelyksi. Tähän viittaa myös seuraava lainaus Hilma-palvelun ohjeista:

> *II.1.4 Puitejärjestelyä koskevat tiedot*
>
> *Valitaan vain, kun hankinta toteutetaan puitejärjestelynä.*

Valittaja on vastaselityksessään (s. 9) todennut, että hankintarenkaan ennen varsinaista hankintailmoitusta 22.4.2013 ja 28.6.2013 julkaisemat ennakkoilmoitukset olivat itse asiassa ilmoituksia teknisestä vuoropuhelusta. Ilmoitusten tekstistä ilmenee selkeästi, että ne koskevat teknistä

vuoropuhelua. Hankintarengas on viitannut ilmoituksiin, koska niiden tekstissä näkyy seuraavanlainen kohta:

II.3 Tietoa puitejärjestelystä	*Tähän ilmoitukseen liittyy puitejärjestelystä sopiminen:*

Valittaja on vastaselityksessään (s. 13) asettanut kyseenalaiseksi hankintarenkaan vastineensa 1.12.2015 alaviitteessä 3 esittämän laskelman siitä, kuinka tavanomaista puitejärjestelyn sisältävissä EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa on rastittaa hankintailmoituslomakkeen liitteen II kohta II.1.3 tai II.1.4 (30.11.2015 Hilmassa oli vireillä 20 EU-kynnysarvon ylittävää hankintailmoitusta, joissa mainitaan puitejärjestely, ja niistä 11:ssä valittajan mainitsemat kohdat on rastitettu ja yhdeksässä niitä ei ollut rastitettu). Laskelma on hankintarenkaan käsityksen mukaan riidaton, koska se on 30.11.2015 vireillä olleista hankintailmoituksista todennettavissa. Hankintarengas esittää kuitenkin valittajan väitteen vuoksi seuraavassa uuden, ilmoitusnumeroilla yksilöidyn laskelman: 29.12.2015 Hilmassa oli vireillä 18 EU-hankintailmoitusta, joiden tekstissä oli mainittu sana "puitejärjestely". Vähintään toiseen hankintailmoituslomakkeen liitteen II kohdista II.1.3 tai II.1.4 oli merkitty rasti 11 ilmoituksessa (ilmoitusnumerot 2015-029126, 2015-029149, 2015-029093, 2015-029095, 2015-024985, 2015-026762, 2015-026333, 2015-027967, 2015-026270, 2015-027579 ja 2014-031469). Molemmista kohdista puuttui rasti seitsemässä ilmoituksessa (ilmoitusnumerot 2015-028852, 2015-028452, 2015-027067, 2015-027274, 2015-027521, 2015-028051 ja 2015-028063). Tämän ja kuukautta aiemman tilanteen perusteella rastin jättäminen merkitsemättä vaikuttaa tavanomaiselta toimintatavalta.

Hankintarengas korostaa edelleen, että valittajan väittämät puutteet tarkoittaisivat niin vähäistä menettelyvirhettä, että olisi ilmeisen suhteetonta sen seurauksena määrätä valittajan vaatimia seuraamuksia. Puitejärjestely on kuvattu hankintailmoituksessa, eikä hankintailmoituksen sisältö ole miltään osin ristiriidassa tarjouspyynnön kanssa. Huomioiden lisäksi menettelyn vaiheen, jossa puutteeseen on vedottu, valittajan väitteille ei tulisi antaa markkinaoikeuden lopullisessa päätöksessä minkäänlaista merkitystä.

Valittaja ei edelleenkään ole vastaselityksessään yksilöinyt, miten hankintailmoituksen väitetty epäselvyys olisi vaikuttanut tarjoajan asemaan hankintamenettelyssä tai tarjouksen tekemiseen. Hankintarengas toteaa samoin kuten vastineessaan, että valittaja on ymmärtänyt täysin oikein hankintailmoituksen sisällön sekä hankintamenettelyn luonteen ja jättänyt kaikilta osin tarjouspyynnön mukaisen tarjouksen.

Muiden valittajan esittämien hankintailmoitusta koskevien väitteiden osalta hankintarengas vetoaa asiasta aikaisemmissa kirjelmissä esittämäänsä.

3 Tarjouspyynnön liite 5.1

Toisin kuin valittaja on vastaselityksessään (s. 14) väittänyt, hankintarengas ei ole tarjouspyynnössä kieltänyt erillisten liitteiden toimittamista.

Sen sijaan tarjouspyynnössä todettiin seuraavasti (tarjouspyynnön kohta 10.1):

> *Tarjouksen tulee vastata muodoltaan ja sisällöltään tarjouspyynnössä ja sen liitteissä esitettyihin edellytyksiin ja sen tulee sisältää tarjousten vertailussa tarvittavat tiedot. Tarjouksesta tulee ilmetä tarjouspyynnössä edellytetyt asiat ja sen tulee noudattaa edellä kohdassa 7 kuvattua rakennetta.*

Edellä mainitussa kohdassa 10.1 tai tarjouksen sisältöä myös koskevissa kohdissa 7.1 ja 12 ei asetettu vaatimuksia sille, miten tarjoajan tulisi jakaa tarjouksensa eri dokumentteihin. Vaatimus koski ainoastaan tarjousdokumentaation yleistä rakennetta.

Esimerkiksi valittaja on omassa tarjouksessaan liittänyt selvitykseen A 92 liitettä. Tarjouspyynnössä ei kuitenkaan edellytetty, että selvitykseen A tulisi liittää nimenomaan 92 liitettä tai mitään muutakaan liitemäärää. Päinvastoin tarjoajille on normaaliin tapaan jätetty mahdollisuus itse harkita, miten ne katsovat parhaaksi jakaa tarjouspyynnön edellyttämät tiedot eri dokumentteihin.

Selvityksen C rakenne oli vapaamuotoinen. Tarjouspyynnön liitteen TS2.8 (Toteutus- ja käyttöönottoprojektien suunnitelma) mukaisen pohjan kohdassa 8 pyydettiin tarjoajilta riskienhallintasuunnitelmaa. Tarjouspyynnön liitteenä olleen pohjan ohjeistuksessa todettiin seuraavasti: ”Tarjoaja voi kuvata Toteutus- ja Käyttöönottoprojektin riskienhallintasuunnitelman tähän lukuun tai toimittaa sen erillisenä liitteenä”. Epic oli liittänyt selvitykseen C1 tähän kohtaan liittyen erillisen ”Riskienhallintamatriisin”. Tässä matriisissa Epic oli hyödyntänyt tarjouspyynnön liitteen 5.1 mukaista riskilistaa.

Kyseisille liitteille ei tarjouspyynnössä ollut asetettu vaatimuksia, eikä esimerkiksi tarjouspyynnön liitteen 5.1 hyödyntämistä ollut kielletty. Selvitys C sisälsi valittajan tarjouksessa 13 eri dokumenttia ja Epicin tarjouksessa yhdeksän eri dokumenttia. Molemmat tarjoukset olivat tarjouspyynnön mukaisia. Tarjousten vertailussa arvioijat ovat hyödyntä-

neet selvityksiä C1–C3 liitteineen yhtenä kokonaisuutena tarjouspyynnössä etukäteen kuvattujen riskitekijöiden mukaisesti.

Hankintarengas huomauttaa lopuksi, että asia on joka tapauksessa vailla merkitystä: vaikka Epicin tarjouksessa katsottaisiin olevan jokin lopputuloksen kannalta merkityksetön muotovirhe, ei se vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan suhteellisuusperiaate huomioon ottaen edes voisi johtaa hankintapäätöksen kumoamiseen. Tällaisella muotovirheellä ei olisi vaikutusta tarjousten vertailun tai yhteismitallisuuden kannalta, vaan kyse olisi hankinnan lopputuloksen kannalta merkityksettömästä teknisestä yksityiskohdasta.

4 Tarjousten vertailuperusteet

Tarjousten vertailuperusteiden määritteleminen on julkisessa hankinnassa hankintayksikön oikeus ja tehtävä, jonka hankintayksikkö toteuttaa oman tarpeensa perusteella. Vertailuperusteet ja tuotevertailuissa arvioitavat seikat on Apotti-järjestelmähankinnassa asetettu hankinnan tavoitteista lähtien tasapuolisesti ja syrjimättä. Vertailuperusteet ovat hankintalain 62 §:n perusteluiden mukaisesti liittyneet hankinnan kohteeseen, olleet objektiivisia ja syrjimättömiä eivätkä ne ole antaneet hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta. Tuotevertailu B:n vertailuperusteita ei miltään osin asetettu tuotevertailu A:n tulosten perusteella, vaan vertailuperusteiden määritteleminen toteutettiin mittavan asiantuntijajoukon toimesta hankintayksiköiden tarpeista lähtien. Vertailuperusteet on ilmoitettu tarjoajille hyvissä ajoin etukäteen.

Hankintarenkaan vastineessa on selkeästi kuvattu, kuinka tuotevertailu A:n ja B:n kohde, arviointitapa ja laajuus ovat olennaisesti poikenneet toisistaan. Valittaja on pyrkinyt esittämään asian siten, että tuotevertailu B:ssä olisi Epiciä suosien arvioitu samoja asioita kuin tuotevertailu A:ssa. Väite on perusteeton. Tuotevertailuissa ei ole arvioitu samoja asioita edes siltä osin, kuin kyse on ollut samalla nimellä otsikoiduista aihealueista. Tuotevertailuissa on arvioitu eri asioita suurelta osin erilaisessa arviointimenettelyssä. Valittaja on sivuttanut nämä tosiseikat vertaillessaan tuotevertailujen tuloksia aihe-alueiden otsikoiden perusteella.

On siis olennaista huomata, että tuotevertailut A ja B olivat toisistaan riippumattomia kokonaisuuksia, eikä yhden tuloksista voida tehdä päätelmiä siitä, millaisia tuloksia toisesta voidaan odottaa. Lisäksi Epic osallistui tuotevertailuun B osittain tuotevertailusta A poikkeavalla ohjelmistokokonaisuudella. Ylipäänsä toista tarjoajaa suosivien vertailuperusteiden asettaminen olisi vaatinut suurelta asiantuntijajoukolta sellaista tietoa Epicin muutetusta ohjelmistokokonaisuudesta, jota hankintarenkaalla

ei edes olisi voinut olla. Joka tapauksessa Epicin tarjoama ratkaisu osoittautui molemmissa tuotevertailuissa valittajan tarjoamaa ratkaisua paremmaksi.

Valittaja on vastaselityksessään (s. 16) huomauttanut, että kotihoidon ja sosiaalityön painoarvo tuotevertailussa B oli nolla. Tämän aihealueen samoin kuin suun terveydenhuollon painoarvot asetettiin nollaksi sen vuoksi, koska neuvottelut olivat tuotevertailu B:n suunnittelu- ja toteutusvaiheessa kesken, eikä hankintarenkaalla ollut vielä varmuutta tulisivatko ne sisältymään lopulliseen hankinnan kohteeseen vai jäisivätkö ne myöhemmin toteutettaviksi. Menettelyllä varauduttiin kyseisten toiminnallisuuksien sisällyttämiseen hankittavaan kokonaisuuteen arvioimalla ne muiden aihealueiden kanssa yhtenevällä tavalla. Erikseen voidaan todeta, että Epicin ratkaisu sai tuotevertailussa B paremmat pisteet kuin valittajan ratkaisu myös kotihoidon ja sosiaalityön sekä suun terveydenhuollon aihealueilla.

Vastoin valittajan vastaselityksessään (s. 17) esittämää väitettä, hankintarengas on vastineessaan laajasti ja objektiivisesti esittänyt ne perusteet, joilla vertailu suoritettiin tuotevertailu B:ssä. Kahden, sisällöltään poikkeavan tuotevertailun järjestäminen eri neuvottelukierroksilla oli hankintarenkaan alkuperäisen suunnitelman mukaista. Tuotevertailu B:n sisältöä oli linjattu jo tuotevertailu A:n toteutussuunnitelmassa. Hankintarengas on halunnut toteuttaa kaksi tuotevertailua muun muassa sen vuoksi, että se saa riittävän syvällisen käsityksen tarjotuista ratkaisuista. Lisäksi hankinnan kohteena oleva ratkaisu on neuvottelumenettelyn luonteeseen kuuluen hankintamenettelyn aikana jatkuvasti täsmentynyt. Tuotevertailun kaksivaiheisuudesta on ilmoitettu tarjoajille jo neuvottelukutsussa. Julkisissa hankinnoissa ei ylipäänsä ole olemassa mitään hankinnan sisällöstä johdettavia absoluuttisia vertailuperusteita ja niiden painotuksia, vaan vertailuperusteet ja niiden painotukset perustuvat aina hankintayksikön omista tarpeistaan lähtien tekemiin ratkaisuihin. Olennaista on se, että tarjoajilla on tasapuoliset mahdollisuudet osallistua hankintamenettelyyn. Hävinnyt tarjoaja ei voi saada hankintapäätöstä kumotuksi sillä perusteella, että se olisi tullut valituksi, jos hankintayksikkö olisi valinnut sen kannalta edullisemmat vertailuperusteet.

Valittaja on vastaselityksessään (s. 16) todennut, että *"hankintayksiköt eivät vastaa esitettyihin väitteisiin"*. Hankintarengas on mielestään vastannut kaikkiin valittajan esittämiin väitteisiin. Hankintarengas korostaa joka tapauksessa lopuksi, että

- vertailuperusteiden asettaminen on hankintayksiköiden harkintavaltaan kuuluva oikeus ja velvollisuus

- tuotevertailun kaksivaiheisuudesta päätettiin ennen neuvottelujen aloittamista ja siitä ilmoitettiin tarjoajille etukäteen
- vertailuperusteet valittiin etukäteen laajan asiantuntijajoukon toimesta hankintayksiköiden objektiivisten tarpeiden perusteella
- vertailuperusteet ovat liittyneet kiinteästi hankinnan kohteeseen
- tuotevertailu B:n vertailuperusteiden asettamisessa ei huomioitu tuotevertailu A:n tuloksia
- molemmilla tarjoajilla oli tasapuoliset mahdollisuudet menestyä tuotevertailussa
- tuotevertailu A:n ja tuotevertailu B:n tulokset eivät ole keskenään verrattavia
- hankintarengas on muutenkin kohdellut kaikkia tarjoajia tasapuolisesti ja syrjimättä.

5 Tarjouspyynnön muutokset

Apotti-järjestelmähankinnassa annettiin tarjoajille tavanomaiseen julkisissa hankinnoissa noudatettavaan tapaan mahdollisuus esittää kysymyksiä tarjouspyyntöaineistosta. Valittaja on vastaselityksessään (s. 18) todennut tarjouspyynnöstä esitettyihin kysymyksiin vastaamisen tarkoittaneen, että *"tarjouspyynnön laatimisvastuu siirtyy Epicille"*. Tästä ei ole kysymys, vaan tarjoajille annettu mahdollisuus kysymysten esittämiseen ja niihin vastaaminen ovat normaali osa hankintamenettelyä. Epic ei ole esittänyt muutoksia tarjouspyyntöön, vaan pyytänyt hankintarengasta vahvistamaan, että se on ymmärtänyt seikkoja mittavasta tarjouspyyntökokonaisuudesta hankintarenkaan tarkoittamalla tavalla.

Valittaja on vastaselityksessään (s. 18) väittänyt, että hankintarengas olisi poistanut tarjouspyynnöstä alun perin esittämiään olennaisia sitovia vaatimuksia. Tästä ei missään tapauksessa ole kyse. Vaatimuksia ei ole poistettu.

Kuten liitteisiin B10 ja B17 tutustumalla voi todeta, ne ovat luonteeltaan kuvailevia ja informatiivisia. Esimerkiksi tietosuojaa koskevien yksilöityjen vaatimusten esittäminen ei ole ollut liitteen B10 funktio, vaan yksilöityjä vaatimuksia on runsaasti muualla dokumenttikokonaisuudessa. Varsinaiset vaatimukset on esitetty pääasiassa liitteissä B4 ja B8, ja tarjoajien tuli vastata niihin Kyllä- tai Ei-vastauksilla.

Tarjoajat ovat kuitenkin ennen tarjousajan päättymistä halunneet vahvistuksen siihen, että jos tarjoaja jättää jonkin ominaisuuden tarjouksensa ulkopuolelle Ei-vastauksella, liitteistä B10 tai B17 ei aiheudu velvollisuutta silti toteuttaa kyseistä nimenomaisesti tarjouksen ja tarjousvertailun ulkopuolelle jätettyä ominaisuutta. Valittaja toi asian suullisesti esille tarjouspyyntöön liittyvien kysymysten ja vastausten läpikäyntitilaisuudessa, ja Epic pyysi tarjouspyynnöstä esittämillään kirjallisilla kysymyksillä erillistä vahvistusta asiasta. Asia on vahvistettu molemmille tarjoajille samanaikaisesti annetuissa kirjallisissa vastauksissa. Asian vahvistaminen ei ole muuttanut tarjouspyyntöä tai aiheuttanut tarjoajille tarvetta muuttaa tarjoamaansa ratkaisua tai sen ominaisuuksia.

Valittaja on esittänyt vastaselityksessään (s. 20), että hankintarenkaan vastaus kysymyksen 3 osalta on *"selkeästi hankintalain vastainen ja myös sopimusoikeudellisesti kestämätön"*.

Vastaus perustuu tarjouspyynnön kohtaan 10.5:

> *Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen sopimusluonnoksiin voidaan valitun tarjoajan esityksestä tehdä tarpeellisia korjauksia, tarkennuksia ja tarjoajakohtaisia täsmennyksiä. Sellaisia muutoksia sopimusluonnoksiin ei voida tehdä, joiden vuoksi hankinnan kohteen tai hankinnassa sovellettavien sopimusehtojen voitaisiin katsoa muuttuneen tarjouspyynnön mukaisista ehdoista. (…) Hankintarenkaalla ei ole velvollisuutta tarjoajan ehdottamien muutosten hyväksymiseen, ja tarjoajan tulee allekirjoittaa sopimukset sellaisenaan, jos hankintarengas niin vaatii.*

Edellä mainitussa tarjouspyynnön kohdassa todetaan vakiintunut hankintaoikeudellinen periaate, jonka mukaan olennaiset sopimusmuutokset eivät ole mahdollisia. Hankintalainsäädäntö ei kuitenkaan kiellä esimerkiksi ristiriitaisuuksien korjaamista ennen sopimuksen allekirjoittamista. Ehdolla varauduttiin nimenomaan siihen, että sopimuskokonaisuudessa osoittautuisi olevan virheitä tai ristiriitaisuuksia, jotta ne voitaisiin korjata ennen sopimuksen allekirjoittamista. Tämä on jopa oletettavaa, kun kyseessä on erittäin monimutkainen ja laaja-alainen hankinta, minkä vuoksi asiaan on nimenomaisesti kiinnitetty ennalta huomiota myös tarjouspyynnössä. Samalla on kuitenkin selvää, etteivät muutokset saa johtaa kiellettyihin olennaisiin sopimusmuutoksiin, kuten tarjouspyynnössä on korostettu.

Toisin kuin valittaja on vastaselityksessään (s. 20) väittänyt, soveltamisjärjestyksen muuttaminen ei olisi automaattisesti olennainen sopimusmuutos. Sopimusmuutoksen olennaisuus arvioidaan muutoksen sisällön, ei sen toteuttamistavan perusteella.

Hankintalain mukaan hankintasopimus syntyy kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella. Sopimusehtojen asianmukainen täsmentäminen ennen sopimuksen allekirjoittamissa on joka tapauksessa hankintalain ja normaalin julkisissa hankinnoissa noudatettavan menettelyn mukaista. On jopa mahdollista, ettei tarjouspyyntö edes sisällä varsinaista sopimusluonnosta, vaan sopimus laaditaan vasta hankintapäätöksen tekemisen jälkeen.

Valittajan mainitsema *"sopimusoikeudellinen kestämättömyys"* ei liity valituksen kohteena olevien hankintapäätösten lainmukaisuuteen, mutta hankintarengas toteaa kuitenkin, ettei sopimusoikeudellista kestämättömyyttä ole voinut syntyä, koska hankintasopimusta ei ole vielä allekirjoitettu. Niin ikään on selvää, että sopimuksen mahdollisten ristiriitaisuuksien ja epätäsmällisyyksien korjaaminen ennen lopullisen sopimuksen allekirjoittamista on myös sopimusoikeudellisesti arvioiden paitsi perusteltua myös ehdottoman tarpeellista.

Yhteenvetona voidaan vielä todeta, että

- molemmille tarjoajille on annettu sama mahdollisuus esittää kysymyksiä
- vastaukset kysymyksiin on annettu molemmille tarjoajille samanaikaisesti
- tarjouspyyntöä ei ole vastauksissa muutettu
- molemmilla tarjoajilla on tasapuolisesti ja syrjimättömästi ollut käytettävissään hankintasäännösten mukainen ja yhtä pitkä aika laatia tarjous.

6 Lisenssiehdot

Valittaja on vastaselityksessään (s. 23) todennut, etteivät *"hankintayksiköt enää edes kiistä CGI:n väitettä ja esitä, että Epicin tarjous olisi Apotti-sopimusten vaatimusten mukainen".* Vastoin valittajan väitettä hankintarengas toteaa edelleen Epicin tarjouksen olleen tarjouspyynnön mukainen. Hankintarengas nimenomaisesti pyysi tarjoajia liittämään valmisohjelmistojen lisenssiehdot tarjouksiinsa ja varautui nimenomaisilla sopimusehdoilla siihen, että lisenssiehdot saattaisivat olla joiltain osin ristiriidassa tarjouspyynnön liitteenä olleen sopimuskokonaisuuden kanssa.

Valittajan vastaselityksessään (s. 26) esittämä huomio siitä, että kaikki hankintarenkaan vastineessaan mainitsemat valittajan tarjouksen ristirii-

taisuudet oli poimittu "Järjestelmään Liittyvien Ohjelmistojen" lisenssiehdoista, pitää paikkansa. Kuten hankintarengas vastineessaan (s. 30) on todennut, esimerkit valittiin sattumanvaraisesti valittajan toimittamista lisenssiehdoista, ja ne kohdistuivat sen vuoksi sattumalta kaikki "Järjestelmään Liittyviin Ohjelmistoihin". Hankintarengas esittää lisävastineen liitteessä lisää esimerkkejä valittajan esittämien lisenssiehtojen ja tarjouspyynnön ristiriitaisuuksista, tällä kertaa "Järjestelmätoimittajan Valmisohjelmistojen" ja "Kolmannen Osapuolen Valmisohjelmistojen" osalta. Esimerkit osoittavat sen, että valittajan esittämä lisenssiehtojen ristiriidattomuutta koskeva väite ei pidä paikkaansa.

Valittajan vastaselityksessään (s. 25) esittämä väite, jonka mukaan valmisohjelmistoja *"ei tule tarjota niiden vakiomuotoisilla lisenssiehdoilla, jos ne eivät täytä Apotin ja tarjoajan välisen sopimuksen mukaisia vaatimuksia"* ei vastaa tarjouspyyntöä, hankintarenkaan tarkoitusta, tarjoajien kanssa käytyjä neuvotteluja eikä julkisten hankintojen todellisuutta. Väitteen hyväksyminen tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi JIT-ehtojen ja yleensäkin sopimusluonnosten käyttäminen tietojärjestelmähankinnoissa muuttuisi mahdottomaksi, koska olisi mahdotonta laatia sopimusehtoja siten, että ne ovat ristiriidattomia kaikkien mahdollisten valmisohjelmistojen lisenssiehtojen kanssa.

Hankintarengas on tarjouspyynnön liitteen C1 kohdassa 3 korostanut "Järjestelmään Liittyvien Ohjelmistojen" lisenssiehtojen vakiomuotoisuutta tai edullisemmuutta sen vuoksi, että palvelusopimuksen ehtoja ei sovelleta niihin. Liitteen C1 kohdissa 1 ja 2 mainittujen "Valmisohjelmistojen" käyttöoikeus määräytyy ensisijaisesti palvelusopimuksen mukaisesti. Myös niiden lisenssiehtojen on silti tarkoitettu olevan vakiomuotoisia. Tarjoajille lähetetyn lopullisen tarjouspyynnön kohdassa 7.1 todetaan seuraavasti:

- *Valmisohjelmistojen lisenssiehdot*
    - *Tarjoajan tulee liittää tarjoukseensa Valmisohjelmistojen lisenssiehdot kaikkien tarjoamiensa Valmisohjelmistojen osalta.*

Maininnalla on tarkoitettu normaaleja, vakiomuotoisia lisenssiehtoja, vaikka sanaa "vakiomuotoinen" ei olekaan tässä kohdassa mainittu. Valmisohjelmistojen lisenssiehdoilla tarkoitetaan vakiintuneen tulkinnan ja yleisen markkinakäytännön mukaan vakiomuotoisia ehtoja. Sana "vakiomuotoinen" on kuitenkin mainittu palvelusopimuksen kohdassa 3.1, jossa viitataan juuri kyseisiin lisenssiehtoihin:

> *Liite C2 sisältää Valmisohjelmistojen vakiomuotoiset lisenssiehdot. Järjestelmätoimittaja vastaa siitä, että Valmisohjelmistojen lisenssiehtojen mukainen käyttöoikeus kattaa tämän sopimuksen mukaisen käytön.*

Asiakas sitoutuu noudattamaan soveltuvien lisenssiehtojen määräyksiä. Lisenssiehdot eivät miltään osin rajoita Järjestelmätoimittajan Toimitussopimuksen ja Palvelusopimuksen mukaisia velvollisuuksia ja vastuita.

Edellä mainittu lainaus palvelusopimuksesta osoittaa selkeästi mistä on kyse. Siinä asiakas sitoutuu noudattamaan vakiomuotoisia lisenssiehtoja, mutta kuitenkin niin, etteivät ne rajoita järjestelmätoimittajan sopimuksen mukaisia velvollisuuksia ja vastuita. Järjestelmätoimittaja vastaa siitä, että valmisohjelmistojen lisenssiehtojen mukainen käyttöoikeus kattaa sopimuksen mukaisen käytön. Lisenssiehdot ovat siis palvelusopimukseen ja muihin niitä ylempänä soveltamisjärjestyksessä oleviin sopimusdokumentteihin nähden toissijaisia. Hankintarengas toteaa selvyyden vuoksi, että tällaisen sopimusehdon vaikutus ja sitovuus on sopimusoikeudellisesti kiistaton tosiseikka. Ehto on yksiselitteinen ja selvä, ja valittajan tulkinta on sen sanamuodon vastainen.

Epicin tarjous ei siten ole ollut tarjouspyynnön vastainen. Epic on päinvastoin toimittanut lisenssiehdot tarjouspyynnön edellyttämällä tavalla. Hankintarengas ei ole edellyttänyt muutoksia valmisohjelmistojen lisenssiehtoihin, vaan niiden soveltaminen osana sopimuskokonaisuutta on ratkaistu edellä esitetyllä tavalla.

Kuten valittaja on vastaselityksessään (s. 23) todennut, tarjouksen hylkäämistä tulee arvioida nimenomaan tarjoajien tasapuolisen kohtelun näkökulmasta. Molemmat tarjoajat ovat toimittaneet tarjouspyynnössä nimenomaisesti edellytetyllä tavalla valmisohjelmistojen lisenssiehdot. Hankintarengas on varautunut mahdollisiin ristiriitaisuuksiin tarjouspyynnön ehdoilla, mihin hankintarenkaalla on oikeus. Molempien tarjoajien tarjoukset ovat siten olleet tarjouspyynnön mukaisia.

7 Sopimus ja tarjouksen tarjouspyynnön vastaisuus

Valittaja on vastaselityksessään (s. 27) esittänyt, että *"sopimus, sen soveltamisjärjestys ja sanktiot ovat eri asia kuin tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus"* ja *"hankintajuridisesti hankintayksikkö on nyt hyväksynyt Epicin tarjouspyynnön vastaisen tarjouksen, eivätkä sopimusoikeudellinen etusijajärjestys ja sopimussanktiot tietenkään tee tarjouksesta tarjouspyynnön mukaista"*.

Apotti-tarjouspyyntö koostui 49 dokumentista. Hankintarengas oli liittänyt tarjouspyyntöön muun muassa sopimusluonnokset, joiden mukaiset ehdot tarjoajan tuli hyväksyä. Tarjouspyynnön kohdan 10.5 mukaan tarjoajan tulee allekirjoittaa sopimukset sellaisenaan, jos hankintarengas niin vaatii. Sopimusluonnokset olivat siis osa tarjouspyyntöä.

Kyseisten sopimusluonnosten sisältämissä sopimusehdoissa on siten kyse nimenomaan tarjouspyynnön ehdoista. Puheena olevat sopimusdokumenttien soveltamisjärjestystä ja lisenssiehtojen asemaa koskevat ehdot eivät ole tarjoajan esittämällä tavalla varautumista sopimusrikkomuksiin tai liity sanktioihin, vaan kyseessä ovat hankintamenettelyn kannalta tarjouspyynnön sitovat ehdot samaan tapaan kuin esimerkiksi vaatimusmäärittelyn rivit.

Valittaja on vastaselityksessään (s. 27) todennut, että *"jos lisenssiehtoja rikotaan, lisenssin haltija voi tekijänoikeuslain nojalla olla kokonaan myöntämättä lisenssejä. Lisäksi se voi hinnoitella ne täysin haluamallaan tavalla"*. Tämä koskee kuitenkin myös valittajan omaa tarjousta, ja samalla kaikkia tietojärjestelmähankintoja. Jos tietojärjestelmässä käytetään ulkopuolisen kolmannen osapuolen valmisohjelmistoja, kyseinen kolmas osapuoli ei ole hankinnassa osapuolena, eivätkä asiakas ja toimittaja voi keskenään tehdä sitä sitovia sopimuksia. Tällöin toimittaja joutuu ottamaan vastuuta kolmannen osapuolen puolesta siltä osin kuin se osana ratkaisuaan käyttää kolmannen osapuolen valmisohjelmistoja, jos hankintayksikkö katsoo sen tarpeelliseksi, kuten Apotti-järjestelmähankinnassa hankintarengas on vaatinut.

Valittaja on vastaselityksessään (s. 28) väittänyt, etteivät Epicin tarjouksessaan esittämien ohjelmistojen hinnat sisältyisi vertailuhintaan. Väite on täysin vailla totuuspohjaa. Kuten Epicin tarjouksen selvityksestä F ilmenee, ohjelmistojen käyttöoikeudet sisältyvät Epicin tarjouksen hintaan. Tarjouspyyntökokonaisuuteen sisältyvissä sopimusluonnoksissa on nimenomaisesti suljettu pois mahdollisuus valittajan väittämään lisälaskutukseen (ks. palvelusopimuksen kohta 3.1 sekä toimitussopimuksen ja palvelusopimuksen kohdat 6.2 ja 12.1).

SAP Business Objects Enterprise / Crystal Reports -ohjelmistojen osalta hankintarengas vahvistaa, että niiden hinta sisältyy Epicin vertailuhintaan, kuten Epicin tarjouksen selvityksestä F ilmenee.

8 Epicin tarjouksen kieli

Kuten edellä lisävastineen kohdassa 3 on jo todettu, valittajan vastaselityksessään (esimerkiksi s. 30) esittämä väite, jonka mukaan erillisiä liitteitä ei tarjouksessa saanut esittää, on virheellinen. Tarjouspyyntö ei sisältänyt tällaista kieltoa. Valittaja on itsekin liittänyt tarjoukseensa suuren määrän erilaisia liitteitä. Tarjouspyynnön kohdassa 7.1 edellytettiin tarjoukselta ainoastaan tiettyä rakennetta.

Henkilöitä arvioitiin tarjousvertailussa tarjouspyynnön mukaisesti suomenkielisen selvityksen D ja haastattelujen perusteella. Epicin tarjouksensa erilliseen Henkilöesittelyt-hakemistoon liittämää "Epic's Key Personnel Team for Apotti" -henkilöesittelyä ei ole käytetty tarjousvertailussa. Kyseisen dokumentin voi rinnastaa yleiseen yritysesittelyyn. On normaali käytäntö, että yritys liittää tarjoukseensa tietoja yrityksestä ja sen palveluksessa olevien asiantuntijoiden kokemuksesta ja pätevyydestä, vaikka selvitystä ei tarjouspyynnössä olisi nimenomaisesti pyydetty. Myös valittaja itse on liittänyt tarjoukseensa "Tarjous_HEL_2013-011124" -nimisen dokumentin, jossa ilman tarjouspyynnössä esitettyä pyyntöä kuvaillaan esimerkiksi valittajan osaamista, resursseja ja palvelukyvykkyyttä sekä muita tarjouspyynnön mukaiseen tarjoukseen liittymättömiä seikkoja. Tällainen ylimääräinen esittely ei tietenkään tee tarjousta tarjouspyynnön vastaiseksi, eikä tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuuden kannalta ole merkitystä sillä, millä kielellä tällainen ylimääräinen informaatio on tarjoukseen liitetty.

9 Tarjousvertailu

Valittajan vastaselityksessään (s. 31–34) esittämät tarjousten vertailua koskevat väitteet ovat täysin virheellisiä.

Tarjousten vertailuperusteet on esitetty tarjouspyynnön liitteessä 5. Toimittajan resurssien ja osaamisen arviointitapa on esitetty kyseisen dokumentin sivuilla 6–10. Dokumentissa on yksityiskohtaisesti esitetty, miten pisteet annetaan (ks. erityisesti sivun 6 kohta "1) Henkilökohtaiseen haastatteluun"). Jokaisessa haastattelussa on esitetty haastateltavalle etukäteen laaditut kysymykset kymmeneltä aihealueelta, ja haastateltava on voinut saada dokumentissa esitetyllä tavalla jokaisesta aihealueesta 0–2 pistettä, eli yhteensä 0–20 pistettä. Haastatteluiden yhteiset (5 kpl) ja roolikohtaiset (5 kpl) aihealueet ilmoitettiin tarjouspyynnössä. Mitään valittajan esittämää epäselvyyttä ei ole ollut.

Valittaja on vastaselityksessään (s. 31) esittänyt, etteivät tietyt Epicin henkilöt ole olleet suomen kielen taitoisia eikä tiettyjen sertifikaattien olemassaolo näy kirjallisesta selvityksestä. Valittajan viittaamat roolikohtaiset aihealueet liittyvät kuitenkin tarjouspyynnön mukaisesti nimenomaan haastatteluihin. Muun muassa suomen kielen taito ja sertifikaatit on käyty läpi haastatteluissa. Muuta näyttöä niiden toteutumisesta ei ole pyydetty. Valittajan vastaselityksessään (s. 31) yksilöimät Epicin henkilöt saivat suomen kielen taitoon liittyvästä haastattelun aihealueesta 0 pistettä (tämä käy ilmi markkinaoikeudelle toimitetuista haastattelulomakkeista, ks. PMO-päällikkö ja Sosiaalihuollon ratkaisun pääasiantuntija, aihealue 9).

Samoin esimerkiksi käyttöönottovastaavan koulutuskokemus käsiteltiin nimenomaan haastattelussa. Käyttöönottovastaavan haastattelun roolikohtaiset aihealueet liittyvät suurelta osin kouluttamiseen. Valittajan vastaselityksessään (s. 32) viittaamat käyttöönottovastaavan pisteet annettiin pelkästään haastattelun perusteella, ei kirjallisen selityksen perusteella.

Hankintarengas on tarjouksen ja haastattelun perusteella riittävällä tavalla varmistunut siitä, että Epicin käyttöönottovastaavan työkokemusvaatimus on täyttynyt. Hankintarenkaalla on oikeus luottaa tarjoajan esittämiin tietoihin.

Terveydenhuollon ratkaisuasiantuntijalta on tarjouspyynnön liitteessä 3 (tarjouksen selvitys D) edellytetty muun muassa laajaa osaamista terveydenhuollon alalta ja kokemusta hankinnan kohteen mukaisissa täysipäiväisissä tehtävissä. Hankinnan kohteena on kliinisessä työssä käytettävä järjestelmä, joka toteutetaan kliinisen työn asettamien vaatimusten mukaisesti. Epicin esittämän TH asiantuntija 2:n työkokemus on hankinnan kohteen mukainen.

Valittaja on pyytänyt vastaselityksessään (s. 32) hankintarenkaalta selvitystä siitä, miksi valittajan saamien Excel-tiedostojen muokkauspäivänä näkyy 13.12.2015 tai 14.12.2015. Kyseiset tiedostot on tuolloin kopioitu hanketoimiston dokumentinhallintajärjestelmästä (MS Sharepoint) tietokoneen kovalevylle. Joidenkin lomakkeiden tiedostonimiä on korjattu, jotta ne ovat selkeämmät markkinaoikeuden käsittelyä varten. Yhteen lomakkeeseen on lisätty tunnistetietoihin arvioijan nimi, koska siinä luki ainoastaan "Kauniainen". Muutoksia arviointeihin tai arvosanoihin ja kommentteihin ei ole tehty.

Toteutus- ja käyttöönottosuunnitelman sisällön ja laadun arviointitapa on kuvattu tarjouspyynnön liitteen 5 sivuilla 5–6. Arvioijien tehtävänä ei ollut arvioida tarjousten tarjouspyynnön mukaisuutta ja vähimmäisvaatimusten täyttymistä. Arviointilomakkeilla esitetyt arvioijien omat kommentit ovat hankintaprosessin aikana syntynyttä keskeneräistä raakadataa. Varsinainen tarjousvertailu toteutettiin arvioijien tarjouspyynnön mukaisesti antamien pisteiden perusteella. Arviointiryhmän yhteisessä yhteenvetotilaisuudessa kaikki riskit käytiin arviointiryhmän kesken läpi. Kommentteja hyödynnettiin sen varmistamiseksi, että riskitekijä ja annettu todennäköisyys on ymmärretty arvioijien osalta oikein ja yhdenmukaisella tavalla, ja kun tämä oli varmistettu, arvioijat viimeistelivät antamansa pisteytyksen.

Myös valittajan riskiarvioinnissa on riskitekijän 13 kohdalla kommentti: "Maksupostin PIL-2 aikatauluksi merkitty 16.4.2018, alle 6 kk myöhem-

min kuin PIL-1. Tämä on ristiriidassa dokumentin TS 2.1 aikatauluvaatimuksen P13 kanssa." (Lindblom). Aikataulua koskevaan ristiriitaan liittyen hankintarengas viittaa hankintapäätöksen liitteeseen 7, jonka mukaisesti hankintarengas oli pyytänyt molempia tarjoajia täsmentämään tarjoustaan dokumentin TS2.1 aikatauluvaatimusten osalta. Kuten hankintapäätöksen liitteessä 7 on todettu, molemmat tarjoajat vastasivat täsmennyspyyntöihin annettuihin määräaikoihin mennessä, ja saatujen täsmennysten perusteella tarjousten alkuperäiset tiedot voitiin huomioida tarjousten vertailussa. Lomakkeella näkyvät kommentit ovat siten keskeneräistä raakadataa, ja mahdolliset ristiriitaisuudet on myöhemmin korjattu.

Valittajan vastaselityksessään (s. 34) mainitsema arvioijan liitteestä TS2.1 esittämä kommentti liittyy myös aineiston luonteeseen raakadatana. Arviointiryhmän jäsenet on koottu hankintayksiköiden edustajista, joista osa ei ole ollut täysipäiväisesti mukana varsinaisen tarjouspyyntöaineiston laatimisessa, minkä vuoksi lopullisen tarjouspyynnön liitteiden tarkka numerointi ei välttämättä ole ollut kaikilla arvioijilla tiedossa. Kaikki arvioijat tunsivat kuitenkin toteutuksen ja käyttöönoton pääprojektit, koska he olivat olleet niiden suunnittelussa mukana. Lisäksi tämäkin kohta käytiin yhteenvetotilaisuudessa läpi, minkä jälkeen arvioijilla oli mahdollisuus tarkistaa antamiaan pisteitä.

Yhteenvetona voidaan todeta, ettei valittajan viittaamilla yksittäisten arvioijien keskeneräiseen raakadataan kirjaamilla merkinnöillä ole mitään merkitystä hankintapäätösten sisällön tai hankintamenettelyn lainmukaisuuden kannalta. Myös valittajaa koskevista arviointilomakkeissa on todennäköisesti löydettävissä erilaisia merkintöjä, joiden merkityksestä voisi argumentoida loputtomiin. Olennaista asiassa on kuitenkin se, että hankintarengas on toteuttanut tarjousvertailun tasapuolisesti ja syrjimättä sekä tarjouspyynnössä esitetyllä tavalla ja tehnyt tarjousvertailun lopputuloksena hankintalain mukaisen hankintapäätöksen.

Yhteenveto

Kuten hankintarengas on vastineessaan 1.12.2015 ja yllä tässä lisävastineessa osoittanut, hankintapäätökset eivät perustu miltään osin virheelliseen menettelyyn. Hankintarengas pyytää, että valitus käsitellään viipymättä ja hylätään kokonaisuudessaan.

Helsingissä 5.1.2016

Hannu Välimäki

Hankejohtaja
Helsinki

Liite

Esimerkkejä CGI:n tarjouksen sisältämien lisenssiehtojen ja sopimusluonnoksen välisistä ristiriitaisuuksista

HAMMARSTRÖM PUHAKKA PARTNERS

Julkinen

Markkinaoikeudelle

ASIA Vastaselitys julkista hankintaa koskevassa asiassa, dnro 2015/704 - 709

VALITUKSEN KOHTEENA OLEVAT HANKINTAPÄÄTÖKSET

Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien, Kirkkonummen kunnan sekä Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja KL-Kuntahankinnat Oy:n päätökset asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinnasta:

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 15.9.2015 § 275

Kauniaisten kaupunginvaltuuston päätös 21.9.2015 § 52

Kirkkonummen kunnanvaltuuston päätös 7.9.2015 § 81

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallituksen päätös 21.9.2015 § 104

KL-Kuntahankinnat Oy:n toimitusjohtajan päätös 21.9.2015

Vantaan kaupunginvaltuuston päätös 19.10.2015 § 6

VALITTAJA

CGI Suomi Oy
Y-tunnus: 0357502-9
Kotipaikka: Helsinki
(jäljempänä myös "CGI")

VALITTAJAN ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajaja Kari-Matti Lehti
Asianajotoimisto Hammarström Puhakka Partners Oy
Bulevardi 1 A, 00100 Helsinki
Puhelin +358 9 474 21
sähköposti: kari-matti.lehti@hpplaw.fi

HANKINTAYKSIKÖT Helsingin kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Kirkkonummen kunta
Vantaan kaupunki
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ("HUS")
KL-Kuntahankinnat Oy
(jäljempänä myös "hankintayksiköt" tai "hankintarengas")

PROSESSIOSOITE APOTTI-hanke
PL 20
00099 Helsingin kaupunki
sähköposti apotti@hel.fi

sekä

VANTAAN KAUPUNGIN PROSESSIOSOITE

Lakimies, OTK Aulis Ante
Sähköposti: aulis.ante@vantaa.fi
Puhelin: +358 9 839 21337

ASIANOSAINEN Epic Systems Corporation
(jäljempänä myös "Epic")

PROSESSIOSOITE Asianajaja Anna Kuusniemi-Laine
Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy
Eteläesplanadi 14
00130 Helsinki
sähköposti: anna.kuusniemi-laine@castren.fi

VASTASELITYS

CGI Suomi Oy uudistaa asiassa aikaisemmin esitetyt vaatimukset ja niiden perusteet sekä vaatii, että hankintayksiköiden oikeudenkäyntikuluvaatimukset hylätään.

CGI toteaa lisäksi seuraavaa.

1 CGI:n oikeus tiedonsaantiin ei ole edelleenkään toteutunut

CGI ei ole saanut käyttöönsä sen oikeusasemaan vaikuttavia asiakirjoja.

Hankintayksiköt ovat toteuttamassa erästä Euroopan unionin alueen suurimmista tietojärjestelmähankinnoista ilman, että edes CGI:llä toisena tarjoajana olisi mahdollisuus täysimääräisesti selvittää hankintamenettelyn oikeellisuutta.

Markkinaoikeus on vastaselityspyynnöllä 2.12.2015 pyytänyt CGI:tä ilmoittamaan, mikäli sen käytössä olevassa materiaalissa on edelleen puutteita. CGI on toimittanut 7.12.2015 markkinaoikeudelle tätä koskevan selvityksen. Hankintayksiköt ovat vastanneet markkinaoikeudelle 14.12.2015. Samassa yhteydessä hankintayksiköt ovat toimittaneet osan CGI:n pyytämistä asiakirjoista.

CGI toteaa, että hankintayksiköiden lähettämä asiakirjamateriaali on **keskeisiltä osin edelleen puutteellinen.** CGI käy seuraavassa yksityiskohtaisesti läpi siltä edelleen puuttuvat asiakirjat. CGI pyytää, että markkinaoikeus ratkaisee asiakirjajulkisuutta koskevan asian ja toimittaa yhtiölle kyseiset asiakirjat.

1. Hankintapäätös täydellisine perusteluineen. Asiakirjat tulee saada ainakin seuraavilta osin:

- Perustelumuistion liitteen 4 "Toimittajan resurssien ja osaamisen arvioinnin tulokset (vertailuperuste 3.2)" mukaan vertailu perustuu henkilökohtaisiin haastatteluihin ja kirjalliseen arviointiin. CGI:lle tulee toimittaa kysymyskohtaiset pistemäärät henkilöittäin sekä selvitys siitä, miten kirjallisiin arviointeihin perustuviin lisäpisteisiin henkilöittäin on päädytty. Tällä hetkellä CGI:llä on käytössään vain pisteytystaulukko. Asiakirja tulee toimittaa CGI:lle ainakin niiltä osin kuin asiakirjoissa on käsitelty CGI:n omaa tarjousta tai muutoin CGI:tä ja sen resursseja.

2. Suomenkielinen tarjous liitteineen. Tarjous ja sen liitteet tulee toimittaa CGI:lle kaikkien niiden tekijöiden osalta, joita on käytetty tarjousten vertailussa. CGI:lle tulee toimittaa myös Epicin osallistumishakemus. Hankintayksiköt ovat edelleen toimittaneet CGI:lle vain Epicin osallistumishakemuksen liitteet. CGI ei tiedä edes millä kielellä osallistumishakemus on tehty tai puhumattakaan mihin resursseihin tai referensseihin ja millä perusteella Epic on vedonnut osallistumishakemuksessa. Hankintayksiköt ovat ilmoittaneet, että ne ovat toimittaneet CGI:lle osallistumishakemuksen asianosaisjulkisen version. Tämäkään ei pidä paikkansa. CGI on saanut ainoastaan kaksi osallistumishakemuksen liitettä. Osallistumishakemuksesta CGI ei ole saanut edes liikesalaisuuksilta peitettyjä sivuja.

   Hankintayksiköt ovat todenneet, että osallistumishakemusten perusteella tehdyt hankintayksiköiden päätökset ovat lainvoimaisia, eivätkä osallistumishakemukset liity nyt puheena olevan asian käsittelyyn.

   Hankintayksiköiden väittämä ei perustu lakiin. Tarjoajalla on tietenkin oikeus verrata esimerkiksi osallistumishakemuksessa ilmoitettua alihankkijaa

tarjouksessa ilmoitettuun ja selvittää millä perusteella alihankkijan resurssit ovat käytettävissä.

Muutoin Epicin tarjouksesta tulee toimittaa **kokonaisuudessaan** ainakin seuraavat osat:

a) Epicin tarjouksen sisällysluettelo, josta käy ilmi kaikkien toimitettujen dokumenttien nimet ja niiden keskinäinen hierarkia. Sisällysluettelo tulee muutoinkin toimittaa täydellisenä. Hankintayksiköiden kirjelmässään 5.11.2015 ja edelleen vastineessaan 14.12.2015 kuvaama Epicin tarjouksen rakenne ja sisältö ei ole sama asia kuin sisällysluettelon sisältävä asiakirja.

   CGI:n on mahdotonta ymmärtää, miksi asiakirjaa ei voida toimittaa, eikä vastaavaa hankintayksikön menettelyä ole koskaan aikaisemmin tavattu. Sisällysluettelo ei voi sisältää liikesalaisuuksia. Olennaista on, että edes Epic itse ei pidä tätä liikesalaisuutena (Epicin lausuma markkinaoikeudelle 16.12.2015).

b) Selvitys B: Liitteet B4 Toiminnalliset vaatimukset (v. 3.01) ja B8 Ei-toiminnalliset vaatimukset (v. 3.01). Toimitetuissa liitteissä B4 ja B8 ei ollut mukana toimittajan Kyllä/Ei -vastauksia.

c) Selvitys C. Toteutus- ja käyttöönottoprojektin aikataulu erillisenä Gantt-kaaviona.

d) Selvitys F. Toimitetussa tarjouksessa oli mukana ainoastaan hinnoittelun yhteenveto. Hankintayksiköiden tulee toimittaa myös muut osa-alueet mukaan lukien kaikki välilehdet.

e) Tarjous sosiaalitoimen toiminnallisuuksien osalta sisältäen tarjouksen jättöhetkellä ratkaisusta vielä puuttuneiden ja suoritettavaksi ilmoitettujen toiminnallisuuksien toteutuksen ja toteutusaikataulun.

   Jos hankintayksiköt olisivat suostuneet toimittamaan edes tarjouksen sisällysluettelon, tämäkin asiakirjapyyntö olisi voitu aikaisemmin yksilöidä otsikolla ja sivunumeroilla. CGI on kuitenkin nyt löytänyt ainakin yhden asiakirjan todennäköisen nimen hankintayksiköiden toimittamasta englanninkielisestä tarjouksesta, josta ilmenee että kysymys on asiakirjasta "**Appendix 2:**

Detailed Social Care Financials Information". Hankintayksiköiden toimittamasta suomenkielisestä tarjouksesta tämäkin tieto on jostain syystä poistettu.

f) Kaikki Epicin tarjoukseen sisältyneet lisenssiehdot. Hankintayksiköt ovat jo toimittaneet osan lisenssiehdoista. Liikesalaisuudelle ei siten ole perusteita muiltakaan osin.

3. Vertailuperuste 4.2: Järjestelmän ylläpidettävyys. Pyydämme edelleen kokonaisuudessaan SIG vertailutulosten raportin tai vähintään SIG tuottaman **loppupisteytyksen jaettuna pisteytyksen komponentteihin näiden painoarvoineen.**

Alla olevien asiakirjojen osalta CGI vaatii, että hankintayksiköt ilmoittavat, ovatko ne toimittaneet asiakirjat CGI:lle niin, ettei niistä ole poistettu tietoja. Jos tietoja on poistettu, julkisuuslain mukaisesti hankintayksiköiden on ilmoitettava, mitä tietoja ne ovat poistaneet asiakirjoista. Kysymyksessä on täysin tavanomainen menettely.

4. **Kaikki** neuvottelumuistiot/pöytäkirjat koko hankintamenettelyn ajalta Epicin ja hankintayksiköiden tapaamisista. Aineisto tulee toimittaa kokonaisuudessaan CGI:lle.

5. **Kaikki** Epicille lähetetyt kirjeet ja viestit, joissa Epicille on esitetty kysymyksiä, kommentteja tai selvitys- tai täydennyspyyntöjä sekä kaikki Epicin vastauksen näihin. Aineisto tulee toimittaa kokonaisuudessaan CGI:lle.

6. **Kaikki** viestit, joissa Epic on esittänyt hankintayksiköille kysymyksiä, ja Epicin saamat vastaukset. Aineisto tulee toimittaa kokonaisuudessaan CGI:lle.

CGI:llä ei ole mitään mahdollisuutta täysimääräisesti selvittää hankintamenettelyn oikeellisuutta, ellei CGI saa edellä kuvattuja asiakirjoja. Oikeudelliset perusteet tiedonsaannille CGI on esittänyt asiakirjapyynnöissään hankintayksiköille, valituksessaan ja edellä mainitussa selvityksessä 7.12.2015.

Kaikilla edellä luetelluilla Epicin ja hankintayksiköiden asiakirjoilla on merkitystä vertailun kannalta. Siltä osin kuin niitä ei suoranaisesti ole käytetty vertailussa, on kysymys tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuuden arvioinnista, mikä on vertailun esikysymys. Oikeussuojan kannalta kysymys on vielä vertailu-

asiakirjoja merkittävämmästä tarjoajan asemaan vaikuttavasta seikasta. Monilta osin pyydetyt asiakirjat eivät varmuudella edes sisällä liikesalaisuuksia, mutta niillä on ollut vaikutusta CGI:n oikeusasemaan.

Eduskunnan talousvaliokunta on CGI:n aikaisemmin toteamalla tavalla yksiselitteisesti todennut, että asianosaiselle tulee antaa tieto kaikista tarjousvertailussa käytetyistä seikoista, vaikka tiedot olisivat liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvia. CGI:lle on toimitettava kaikki edellä luetellut asiakirjat siitä riippumatta, ovatko tiedot luokiteltavissa liike- tai ammattisalaisuuden piiriin kuuluviksi. CGI varaa tilaisuuden lausua asiasta sen jälkeen, kun CGI saa pyytämänsä aineiston markkinaoikeudelta.

Hankintayksiköt ovat esittäneet markkinaoikeudelle vakavan huolensa siitä, että asian käsittely viivästyisi ja pitkittyisi sen johdosta, että aikaisempia vaatimuksia toistellaan ja kirjelmöintiä tarpeettomasti jatketaan. Hankintayksiköt ovat ilmaisseet markkinaoikeudelle, että niiden pelkona on, että valittaja pyrkii toistuvien ja kohtuuttoman laajojen materiaalipyyntöjen avulla *etsimään* hankintamenettelystä sen lopputulokseen liittymättömiä seikkoja, joiden käsittely viivästyttää asian käsittelyä.

Hankintayksiköiden väite CGI:hin kohdistettuna on käsittämätön.

CGI toteaa, että vaatimuksia on ollut pakko esittää uudestaan, koska hankintayksiköt eivät ole täyttäneet julkisuuslain niille asettamia velvollisuuksia. Esimerkiksi Epicin tarjouksen saatesivun CGI on saanut käyttöönsä vasta markkinaoikeuden kautta 14.12.2015. Saatesivulla *on ilmoitettu tarjouksen voimassaoloaika* ja alihankkija, ja siinä on myös tarjouksen allekirjoitus. Tätä ennen saatekirjelmää on pyydetty hankintayksiköstä kolme kertaa. **Se, että saatesivu on asianosaisjulkinen, on varmuudella ollut hankintayksiköiden havaittavissa.** CGI:llä on tietenkin oikeus tutustua saatesivulla oleviin tietoihin, eikä kysymys ole vaatimusten tarpeettomasta toistamisesta. Olennaista tältäkin osin on, että edes Epic itse ei tietenkään ole pitänyt saatesivua liikesalaisuutena (Epicin lausuma markkinaoikeudelle 16.12.2015). Lisäksi tässä vastaselityksessä CGI joutuu jälleen kerran esittämään pyyntönsä saada Epicin tarjouksen sisällysluettelo. Sisällysluettelo on osa tarjousta ja sen saaminen olisi olennaisesti helpottanut markkinaoikeudelle tehtävän asiakirjapyynnön yksilöintiä ja sivunumerointia. **Sisällysluettelossa ei voi olla liikesalaisuuksia.** Kuten edellä on todettu, Epic ei itsekään pidä tätä liikesalaisuutena. **Hankintayksiköt ovat sen sijaan vieneet tarjouksen liikesalaisuuksien tulkinnan Epiciäkin pidemmälle.**

Lisäksi on hämmentävää, että hankintayksiköt toteavat CGI:n tienneen, että Epicin jätetty tarjous on ollut suomenkielinen. CGI on pyytänyt 20.8.2015 hankintayksiköiltä Epicin asianosaisjulkista tarjousta. **Hankintayksiköt ovat toimittaneet CGI:lle englanninkielisen Epicin tarjouksen 1.10.2015, vaikka hankintayksiköt nyt toteavat, ettei englanninkielistä tarjousta ole edes jätetty.** Tällainen menettely, jos jokin, on omiaan pidentämään käsittelyn viivästymistä. Hankintayksiköt ovat perustelleet menettelyään sillä, että Epicin sisäinen työkieli on englanti ja että Epic on ilmoittanut pyydetyt tiedot tarjouksensa englanninkielisen version perusteella. Hankintayksiköt ovat kuitenkin vastuussa julkisuuslain soveltamisesta. **Niiden tulee vaatia tarjoajalta jätetyn tarjouksen asianosaisjulkinen versio tai muutoin tiedot sen sisältämistä liikesalaisuuksista.** Jos englanninkielistä tarjousta ei ole edes jätetty, ei sitä pidä toimittaa jätetyn tarjouksen asianosaisjulkisena versiona toiselle tarjoajalle.

CGI:llä on Suomessa yli 40 vuoden kokemus. [***Poistettu liikesalaisuutena***] Koskaan aikaisemmin julkisuuslain keskeisten periaatteiden toteutumisessa ei ole ollut vastaavia ongelmia, vaan julkisuuslain mukaiset asiat on hankintayksiköiden tarjouskilpailuissa hoidettu vakiintuneilla rutiineilla.

Yleisesti ottaen voidaan myös todeta, että julkisuuslain mukainen oikeus saada tieto asiakirjasta ja sen toteutuminen ei ole hankintamenettelyä hidastava tekijä, vaan tilanne on täysin päinvastoin.

CGI kummeksuu siten hankintayksiköiden näkemystä julkisuuslain niille asettamista velvollisuuksista. CGI on saanut tiedon Epicin tarjouksesta vain hyvin vähäiseltä osin. CGI toteaa kuitenkin, että kaikilta niiltä osin kuin yhtiö on saanut hankintayksiköiltä Epicin tarjouksen asiasisältöön liittyvää materiaalia, Epicin tarjous on jäljempänä todistettavalla tavalla osoittautunut tarjouspyynnön vastaiseksi.

2 Hankintailmoituksen virheellisyys

Hankintayksiköt ovat vaatineet, että valitus jätetään tutkimatta hankintailmoitusta koskevien väitteiden osalta, koska markkinaoikeus on antanut hankintamenettelyn aikaisempia vaiheita koskevia päätöksiä, joista osa on jo lainvoimaisia. Hankintayksiköiden mukaan "Markkinaoikeudella ei ole hankintarenkaan käsityksen mukaan perustetta eikä mahdollisuuksia käsitellä "viran puolesta" tai muutoinkaan valittajan esittämiä väitteitä."

Hankintayksiköiden mukaan markkinaoikeus on todennut osallistumispyyntövaihetta koskevassa ratkaisussaan yksiselitteisen selvästi ilmoituksen julkaisun ja julkaisuajankohdan, jolloin ilmoituksen oikeellisuus on hankintarenkaan käsityksen mukaan markkinaoikeuskäsittelyn yhteydessä tutkittu riittävässä laajuudessa.

Hankintayksiköiden väite ei perustu hallintolainkäyttölakiin, hankintalakiin eikä sen enempää oikeudenkäymiskaareenkaan.

Kysymys on pääasiaa koskevasta valituksesta, jonka yhteydessä hankintailmoituksen oikeellisuus tutkitaan. Markkinaoikeudella on nyt käytössään koko hankinta-aineisto (siltä osin kuin hankintayksiköt ovat sen suostuneet toimittamaan) ja ratkaistavana ovat eri oikeuskysymykset kuin aikaisemmissa asioissa ja myös jutun tosiseikasto on eri kuin aikaisemmin.

Lisäksi korkein hallinto-oikeus on vuosikirjapäätöksessään KHO:2015:151 todennut, että hallintolainkäyttölain 33 §:n 1 momentin ja 51 §:n 1 momentin säännökset asian selvittämisestä ja ratkaisemisesta edellyttävät, että hallintotuomioistuin asianosaisten esittämistä vaatimuksista ja selvityksistä riippumatta huolehtii asian selvittämisestä ja laillisesti oikeaan lopputulokseen päätymisestä. Ratkaisun mukaan markkinaoikeus oli näin ollen voinut ottaa viran puolesta tutkittavakseen muitakin hankintamenettelyn lainmukaisuuden arviointia koskevia perusteita kuin ne, joihin muutoksenhakija tai muut asianosaiset olivat nimenomaisesti vedonneet. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan markkinaoikeuden oli *valitusperusteesta riippumatta ensimmäiseksi ratkaistava tarjouspyynnön hankintalainmukaisuus, missä tulkinnassaan markkinaoikeus otti huomioon hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön tekstin sekä myös hankintapäätösasiakirjoista ilmenevät seikat vertailuperusteiden soveltamisesta.*

CGI ei ole hankintayksiköiden väittämällä tavalla pantannut tietoaan hankintailmoituksen virheellisyydestä, vaan asiantilan epäselvyys on korostunut hankintamenettelyn edetessä. Hankintailmoitus on ollut virheellinen, koska siinä ei ole ilmoitettu vakiolomakeasetuksessa vaaditulla tavalla puitejärjestelystä ja koska hankintayksiköt ovat julkaisseet tavarahankinnasta palveluhankintoja koskevan ilmoituksen. Virheellisyydet ovat tehneet hankintailmoituksesta ja tarjouspyynnöstä epäselvän myös valittajan kannalta. Hankintarenkaan olisi tullut ilmoittaa puitejärjestelystä vakioasetuslomakkeen edellyttämättä tavalla, jos tällainen järjestely on vireillä ja jos hankintarengas on siihen sitoutunut. Sen sijaan puutteellinen ilmoitus on tehnyt hankintailmoituksesta ja myöhemmästä tarjouspyyntömateriaalista CGI:n kannalta epäselvän. Täsmälleen sama

asia koskee myös sitä, että hankintayksikkö on ilmoittanut virheellisen hankintalajin. Sillä, onko kysymys tavara- vai palveluhankinnasta, on huomattava merkitys tarjoajalle osallistumishakemusta ja tarjousta tehtäessä. Samoin tarjoajan on esimerkiksi omien resurssiensa varaamisen kannalta tiedettävä varmuudella, onko hankinta puitejärjestely ja kuinka laajasta järjestelystä on kysymys.

Hankintayksiköiden mukaan asiassa on huomioitava hankintarenkaan Apotti-järjestelmähankinnasta julkaisemat ennakkoilmoitukset. Niissä puitejärjestelystä on hankintayksiköiden mukaan ilmoitettu rastimalla kyseinen kohta. Hankintayksiköiden mukaan "Yhdeltäkään toimittajalta ei siis ole voinut tälläkään perusteella jäädä Apotti-hanke huomaamatta."

Hankintayksiköiden mukaan (vastine s. 11, alaviite 2) "Rasti oli merkitty ennakkoilmoituksiin sen vuoksi, että ennakkoilmoitusvaiheessa oli todellisena vaihtoehtona olemassa hankintamenettelyn toteuttaminen hankintalain mukaisena puitejärjestelynä. Kuten edellä on todettu, lopulta vain pieni osa hanketta tullaan toteuttamaan käyttäen käytännön keinona puitejärjestelyä."

CGI toteaa, että todellisuudessa:

1. **Hankintayksiköt eivät ole julkaisseet ainuttakaan ennakkoilmoitusta,**

2. Hankintayksiköt ovat julkaisseet **kaksi teknisen vuoropuhelun ilmoitusta** Hilma-ilmoituskanavan ennakkoilmoituspohjalla (Liite 1). Teknisellä vuoropuhelulla tarkoitetaan hankintayksikön toimittajille osittamaa vapaamuotoista selvityspyyntöä, jonka voi julkaista esimerkiksi Hilma-ilmoitusjärjestelmässä, kunnan ilmoitustaululla, kotisivuilla tai sanomalehdessä. Kysymyksessä ei ole hankintalain tarkoittama ennakkoilmoitus, eikä sillä ole ennakkoilmoituksen oikeusvaikutuksia esimerkiksi määräaikojen laskemisessa. Hankintalaki tai hankintadirektiivit eivät edes sääntele teknistä vuoropuhelua.

3. **Kummassakaan teknistä vuoropuhelua koskevassa ilmoituksessa ei mainittu puitejärjestelystä. Kysymyksessä oleva kohta on nimenomaan jätetty tyhjäksi.**

Hankinnan toimituspaikaksi teknisessä vuoropuhelussa (NUTS-koodi) ilmoitetaan Helsingin seutu (S011). Hankintailmoituksessa ja sen korjauskilpailutuksessa hankinnan toimituspaikaksi ilmoitetaan Uusimaa.

Hankintayksiköiden julkaisemat tietopyynnöt ovat tehneet hankintailmoituksen entistäkin epäselvemmäksi. Se, mitä hankintayksiköt väittävät vastineessaan julkaistuista ennakkoilmoituksista ja niiden sisällöstä, ei ainakaan selvennä asiaa.

Lisäksi jo pelkästään kirjelmässään 20.11.2015 hankintarengas (sivu 10) on ilmoittanut Espoon kaupungin osuudesta hankinnassa seuraavaa:

- Espoon kaupunki on jäänyt pois Apotti-hankkeesta,

- Espoo kaupunki voi tulla myöhemmin Apotti-järjestelmän käyttäjäksi puitejärjestelyn kautta, ja

- Espoon kaupunki on mukana muun muassa Una-hankkeessa.

Una-hanke on täysin Apotti-hankkeesta erillinen määrittelyhanke.

Koska Espoon kaupungin tilanne on edelleen ilmeisen avoinna, puitejärjestelyn mahdollisimman selkeä, hankintalain mukainen ilmoittaminen olisi ollut välttämätöntä. Tilanne on ollut CGI:n kannalta epäselvä.

Hankintayksiköiden mukaan puitejärjestely koskee volyymiltaan "vain verrattain pientä osaa hankinnasta" ja "puitejärjestely koskee vain myöhemmässä vaiheessa mahdollisesti tapahtuvaa laajentumista."

Puitejärjestely ei koske volyymiltaan vain verrattain pientä osaa hankinnasta. Myöhemmin tapahtuva laajentuminen voi olla erittäin huomattava ja sen mahdollisimman selkeällä ilmoittamisella olisi ollut merkitystä myös tarjouskilpailuun osallistuvien tarjoajien kannalta. Tarjoajan tulee tietää, mistä tarjous on tarkoitus antaa.

Esimerkiksi liki 270 000 asukkaan *Espoon kaupunki* on irtautunut hankkeesta (Liite 2). Espoon kaupungin mukaan asiantuntijalausunnot osoittavat, että Apotti-hankintaan liittyy isoja taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Lisäksi Espoon kaupungin mukaan Apotti-hankinnassa mukana olevilla seitsemällä organisaatiolla ei ole yhteistä strategiaa, johtamisjärjestelmää tai palvelujen tuottamisen toimintamallia.

Lopullisen tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen liitteenä olleen osallistumishakemuksia koskeneen pyynnön mukaan Espoon kaupunki voi kuitenkin liittyä hankintaan KL-Kuntahankinnat Oy:n puitejärjestelyn kautta. Jos tarjoa-

ja haluaa tarjota Espoon kaupungille potilas- ja asiakastietojärjestelmää, tarjoajan olisi tullut varmuuden vuoksi osallistua jo tähän kilpailutukseen, koska Espoon kaupunki voi tämänhetkisestä irtautumisesta huolimatta liittyä hankintaan myöhemmin puitejärjestelyn kautta. Vastaavassa asemassa kuin Espoon kaupunki ovat myös muut HUS-alueen kunnat, jotka tarjouspyynnön mukaan voivat liittyä myöhemmin hankintaan. Näitä kuntia ovat lopullisen tarjouspyynnön mukaan *Askola, Hanko, Hyvinkää, Inkoo, Järvenpää, Karkkila, Kerava, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Siuntio, Tuusula ja Vihti.* Tieto tästä laajasta puitejärjestelystä on tavoittanut vain suomenkielistä Hilma-järjestelmää seuraavat tarjoajat, eikä näistäkään tarjoajista niitä, jotka käyttävät erilaisia hakupalveluita ja ilmoitusvahteja. Tarjouskilpailuun osallistuneillekin ilmoitusvirhe on tehnyt hankinnan laajuuden arvioinnin *sekavaksi.* Toisaalla ilmoituksen pakollisessa kohdassa hankintayksikkö ei ilmoita puitejärjestelystä, toisaalla hankinnan kuvauksessa hankintayksikkö on todennut hankintalain 31 §:n puitejärjestelyn olevan voimassa, kuitenkaan tarkemmin yksilöimättä mistä on kysymys. **Hankintayksiköillä ei olisi ollut mitään estettä ilmoittaa puitejärjestelystä hankintailmoituslomakkeessa vaaditulla tavalla.** Tämä on ollut tarjoajien kannalta olennainen tieto jo sen vuoksi, että Suomessa on meneillään useita **potilastietojärjestelmien uudistamista tavoittelevia projekteja.**

Samalla tavalla kuin puitejärjestelyn vakiolomakeasetus edellyttää ilmoitettavaksi **vakiolomakepohjaa käyttäen** muun muassa:

- onko sopimus jaettu osiin,
- hyväksytäänkö eri vaihtoehdot,
- mikä on hankinnan päänimikkeistö (CPV-koodit),
- mikä on hankinnan lisäkohde (CPV-koodit),
- NUTS-koodit ja
- liittyykö sopimukseen lisähankintamahdollisuuksia.

Myös nämä kohdat hankintayksikön tulee täyttää vakiolomakkeessa, jotta niitä koskeva tieto tavoittaa Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosan kautta muutkin kuin kansalliset tarjoajat. Vakiolomakepohjaa käyttäen ilmoitus perustuu siinä käytettyyn hankintadirektiivien mukaiseen hankintatermistöön ja hankinta on näin tarjoajille mahdollisimman selkeä. Näitä tietoja ei tietenkään voi ilmoittaa vain sopimuksen tai hankinnan lyhyessä kuvauksessa, koska tällöin koko ilmoittamismenettely menettäisi merkityksensä. Tarjoajalle kohtien täyttäminen tarkoittaa sitä, että hankintayksikkö on sitoutunut hankinnan toteuttamiseen ilmoittamallaan tavalla.

Hankintayksiköiden väite oikeussuojakeinojen väärinkäytöstä on asiaton ja valitettava, eikä sitä ole tarpeen sen enempää kommentoida.

CGI toteaa myös, että sillä mitä tarjoajia potilastietojärjestelmän kilpailutukseen hankintayksiköiden kertoman mukaan Tanskassa on osallistunut, ei ole merkitystä asiassa.

Hankintayksiköiden mukaan seuraamusten määrääminen olisi ilmoitusvirheen perusteella suhteellisuusperiaatteen vastaista. CGI toteaa, että markkinaoikeuden vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hankintapäätös tulee kumota ilmoitusvirheen vuoksi. Korkein hallinto-oikeus on vahvistanut tämän ratkaisulinjan. Kumoaminen ei ole suhteellisuusperiaatteen vastaista, vaan itse asiassa sen vaatimaa.

Hankintayksiköt ovat myös katsoneet tarpeelliseksi vedota siihen, ettei kansallisissa hankintailmoituksissa ole kohtaa puitejärjestelystä ilmoittamiselle. CGI toteaa, että tälläkään seikalla ei periaatteessa olisi edes merkitystä, koska hankintayksiköt ovat kilpailuttaneet EU-hankinnan, eivät kansallista hankintaa. Toisekseen hankintayksiköiden väittämä ei edes pidä paikkaansa. Kansallisessa hankintailmoituksessa hankintayksikön tulee nimenomaisessa kohdassa ilmoittaa perustetaanko menettelyllä puitehankinta.

Hankintayksiköiden laskelma siitä, kuinka monessa Hilma-ilmoituksessa juuri 30.11.2015 oli ilmoitettu puitejärjestelystä ja kuinka monessa ei, on tämän asian kannalta irrelevantti. Ottaen huomion myös sen, mitä yksiköt ovat edellä hankintojen ilmoittamisjärjestelmästä esittäneet, laskelman paikkansapitävyys voidaan helposti kyseenalaistaa.

Joka tapauksessa hankintayksiköiden julkaisema hankintailmoitus on edellä osoitetusti ollut virheellinen.

3 Tarjouspyynnön liitteen 5.1 merkitys on epäselvä

Tarjouspyynnön liitteen 5.1 Toteutus- ja käyttöönottosuunnitelman riskitekijät merkitys tarjousten vertailussa on ollut epäselvä.

Tarjouspyynnön sivuilla 12–13 on lueteltu tarjouspyynnön liitteet. Tässä yhteydessä on todettu muun ohella seuraavaa:

”5: Vertailuperusteet

5.1 Toteutus- ja käyttöönottosuunnitelman riskitekijät
5.2 Apotti Avointen Palvelurajapintojen arviointi (ohjeita täydennetään tarjousaikana ennen arvioinnin toteuttamista)
5.3 Järjestelmän ylläpidettävyyden arvioinnin kuvaus (ohjeita täydennetään tarjousaikana ennen arvioinnin toteuttamista)"

Tarjouspyynnön perusteella on jäänyt täysin epäselväksi, **mikä on kyseisen, Epicin tarjouksessaan osin täyttämän, riskienarviointiasiakirjan merkitys ja onko se vaikuttanut tarjousten vertailuun.**

Liitteessä 5.1 on todettu muun ohella seuraavaa:

" Liite 5.1: Toteutus- ja käyttöönottokyvyn arviointi

Vertailuperusteeseen 3.1 liittyvät toteutus- ja käyttöönottosuunnitelman riskitekijät.

Toteutus- ja käyttöönottosuunnitelman sisällön ja laadun arviointi toteutetaan arvioimalla tarjouksen selvityksiä C1, C2 ja C3 alla kuvattujen riskitekijöiden näkökulmasta. Vertailun toteutustapa on kuvattu liitteessä 5."

Liitteessä 5.1 on excel-taulukossa ilmoitettu 47 riskitekijää sekä niiden aihealueet, kuvaukset ja vaikuttavuus asteikolla 1- 5.

Epicin tarjousmateriaali sisälsi liitteen 5.1 täytettynä: taulukkoon oli täytetty kuvaus riskien ennaltaehkäisystä, valvonnasta ja lieventämisestä.

Hankintayksiköt ovat ilmoittaneet muun ohella seuraavaa (vastineen sivu 28):

"Epic oli tarjouksessaan hyödyntänyt tarjouspyynnön liitteen 5.1 riskilistaa osana suunnitelmaansa. Liitteen hyödyntämisellä osana toteutus- ja käyttöönottoprojektin kuvausta *ei ollut minkäänlaista vaikutusta tarjousten vertailuun*, eikä liitteen käyttöä kuvatulla tavalla ollut kielletty."

Koska hankintayksiköt eivät ole hylänneet Epicin tarjousta ylimääräisen tarjousliitteen vuoksi, jää hankintamenettelyn perusteella epäselväksi seuraavat seikat:

1. Jos tarjoaja on lomakkeen täyttänyt, mihin siinä todetut seikat ovat vaikuttaneet ja missä määrin ja

2. Mihin perustuen Epic ylipäätänsä on voinut toimittaa ylimääräisen täytetyn tarjousliitteen, koska tarjouspyynnössä ilmoitetussa tarjouksen rakenteessa sitä ei ole mainittu.

Täysin epäselväksi jää, mikä täytetyn liitteen asema osana Epicin tarjousta on ollut ja miten täytetty liite on otettu huomioon tarjousten vertailussa, ja onko Epic saanut vertailussa etua lomakkeen täyttämisestä, vaikka tarjouspyynnössä ei sitä vaadittu.

Tarjouspyyntö on selkeästi kieltänyt erillisten liitteiden toimittamisen.

Erillisiä liitteitä tarjouksessa ei saanut esittää. Tarjouspyynnön kohdan 10.1 Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus mukaan tarjoukset tehdään tarjouspyynnön perusteella. Tarjouksen tulee vastata muodoltaan ja sisällöltään tarjouspyynnössä ja sen liitteissä esitettyihin edellytyksiin ja sen tulee sisältää tarjousten vertailussa tarvittavat tiedot. **Tarjouksesta tulee ilmetä tarjouspyynnössä edellytetyt asiat ja sen tulee noudattaa kohdassa 7 kuvattu rakennetta.** Liitettä 5.1 ei ole esitetty kohdassa kuvatussa tarjouksen rakenteessa, eikä liitettä siten ole saanut esittää osana tarjousta.

Epicin tarjous on hylättävä tarjouspyynnön vastaisena tarjoajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi. Hankintapäätös tulee kumota jo pelkästään tällä perustella. Hankintayksiköiden menettely on ollut virheellistä.

4 Neuvottelumenettelyn ja tarjousten vertailun syrjivyys

Hankintayksiköiden toteuttama neuvottelumenettely ja tarjousten vertailu ei ole kohdellut tarjoajia tasapuolisesti. Hankintayksiköt ovat muuttaneet tarjouspyyntöä siten, että se on selkeästi suosinut Epiciä.

CGI sai Tuotevertailu A:ssa terveyden- ja sosiaalihuollon toiminnallisten kokonaisuuksien toimivuuden ja soveltuvuuden arvioinnista yhteensä 65,62 pistettä. Epic sai vastaavasta arvioinnista 68,86 pistettä. CGI voitti vertailluista yhdeksästä aihealueesta neljä, Epic neljä ja Tieto yhden.

Tuotevertailu B:ssä CGI sai vastaavien toiminnallisten kokonaisuuksien toimivuuden ja soveltuvuuden arvioinnista yhteensä 57,44 pistettä ja Epic sai 91,09 pistettä.

Molempien tuotevertailujen tavoitteena on ollut arvioida samaa asiaa: ratkaisujen toiminnallista laajuutta ja laatua sekä käytettävyyttä.

Hankintayksiköt eivät perustele sitä, miksi tuotevertailu A:ssa vielä vertaillut äitiysneuvola-synnytys-lastenneuvola (CGI 6,98 pistettä, Epic 6,35 pistettä), kotihoito- ja vanhuspalvelut (CGI 6,9 pistettä, Epic 6.63), toimeentulotuki (CGI 6,49, Epic 5,15) ja vammaispalvelut (CGI 5,85 ja Epic 5,16) on **nimenomaisina omina aihealueinaan jätetty pois tuotevertailu B:stä.**

Hankintayksiköt ovat valinneet tuotevertailu B:hen (Perustelumuistio, Liite 1, Tuotevertailun B tulokset, sivu 9) seuraavat osa-alueet ja painoarvot

Aihealue	**Osapainoarvo**
Päivystystoiminta	**10**
Tehonäkymät	**10**
Nestehoito ja tehohoito	**10**
Leikkaussali	**10**
Avovastaanotto	**10**
Hoitotyö	**10**
Vuodeosasto	**10**
Kotihoito ja sosiaalityö	0
Suun terveydenhoito	0
Lastensuojelu	10
Päätökset	10
Päihdehuollon aluekartoitus	5
Laitostoiminta	5

Yllä korostuksella merkityt aihealueet ovat aihealueita, joissa juuri Epic menestyi tuotevertailu A:ssa. Näitä aihealueita on yhteensä 70 osapainoarvon edestä. Kokonaisuutena tuotevertailu A oli lopputulokseltaan hyvin tasainen, mutta tuotevertailu B:hen on tuotevertailu A:sta poimittu ne aihealueet, joissa Epic oli menestynyt.

CGI menestyi erityisen hyvin kotihoidon ja vanhustyön osalta tuotevertailu A:ssa. **Hankintayksiköt ovat korostaneet vastineessaan, että myös kotihoitoa ja sosiaalityön osuutta on vertailtu tuotevertailu B:ssä. Tämä pitää paikkansa. CGI huomauttaa kuitenkin, että kotihoidon ja sosiaalityön painoarvo vertailussa on ollut yllä kuvatusti nolla.**

Lopputulokseltaan erittäin tasaisen Tuotevertailu A:n jälkeen hankintayksiköt ovat vielä myöntäneet Epicille tuotevaihto-oikeuden. Koska asia on tuotevaihto-oikeuden osalta korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavana, CGI ei kuitenkaan käsittele asiaa tässä enempää.

Hankintayksiköt ovat vastanneet CGI:n väitteisiin kertomalla laajasti

- tuotevertailu B:n tavoitteista,
- tuotevertailu B:n arviointimenetelmien lukumäärästä ja luonteesta, ja
- arvioitsijoiden sekä eri testien, tilaisuuksien ja menetelmien lukumäärästä.

Hankintayksiköt eivät vastaa esitettyihin väitteisiin. Tuotevertailun menetelmät ja arvioitsijoiden lukumäärä ovat eri asioita kuin vertailun kohde. **Hankinnan kohde ei ole muuttunut tuotevertailu A:sta tuotevertailu B:hen, vaan kaikki edellä luetellut tuotevertailu A:n aihealueet ovat olleet hankinnan keskeisintä sisältöä.** Aihealueet ovat olleet hankinnan kohteeseen liittyviä olennaisia seikkoja, joiden perusteella on voitu osaltaan selvittää, mikä tarjouksista on hankintayksikölle taloudellisesti edullisin. Hankintayksiköt eivät ole esittäneet, mihin tämä tarve näiden aihe-alueiden osalta on tuotevertailu B:ssä hävinnyt. On esimerkiksi mahdotonta ymmärtää, miksi kotihoidon ja sosiaalityön painoarvo onkin yllättäen ollut nolla.

Hankintayksiköt ovat esittäneet, että alueita on kuitenkin vertailtu muiden aihealueiden sisällä.

Hankintayksiköiden mukaan tuotevertailu B:ssä aihealueena on ollut ”laitostoiminta, jossa arvioitiin yleiset laitostoiminnallisuudet ja tietojen yhteiskäyttö avopalveluiden välillä, jotka ovat keskeisiä toiminnallisuuksia useissa sosiaalihuollon palvelutehtävissä, esimerkiksi vammaispalveluissa, vanhuspalveluissa ja lastensuojelussa.”

Tällä hankintayksiköt ilmeisesti yrittävät osoittaa, että vammaispalvelujen, vanhuspalvelujen ja lastensuojelun toiminnallisuuksia on kuitenkin vertailtu. CGI toteaa, että se, kuinka näennäinen selitelmä on kysymyksessä, on jokaisen luettavissa. Vastaavaa voidaan todeta siitä, että hankintayksiköt ovat todenneet että, ”naistentaudit ja synnytys arvioitiin valmissisällön arvioinnin osana”.

Hankintayksiköt eivät ole objektiivisesti perustelleet menettelyään, vaan se on ollut selkeästi CGI:tä syrjivää ja sillä on varmistettu Epicin valinta. Vertailun tarve näiden aihealueiden osalta ei ole poistunut mihinkään tuotevertailu B:ssä.

Hankintayksiköt ovat myös todenneet, että kun tarjoaja vasta vertailun hävittyään esittää ensimmäisen kerran väitteen, että vertailun sisältö on määritelty syrjivästi, ei väitettä voida pitää uskottavana. Hankintayksiköiden väite on vähintäänkin omalaatuinen. Tällä perusteella tarjouspyynnön syrjivyyttä koske-

vien väitteiden esittäminen olisi lähtökohtaisesti aina merkityksetöntä esimerkiksi markkinaoikeudessa. Itse hankintamenettelyyn CGI on osallistunut aktiivisesti ja käyttänyt siihen huomattavasti resurssejaan.

5 Tarjouspyynnön muutokset ovat olleet syrjiviä ja tehneet tarjouspyynnön epäselväksi

Hankintamenettelyn on tehnyt syrjiväksi myös se, kuinka Apotti-toimisto on viime hetkillä ennen tarjousten jättämiselle varatun ajan päättymistä menetellyt aineiston osalta. Ottaen huomioon liitteessä 5.1 aikaisemmin todettu tämä on tehnyt kokonaisuudesta entistäkin epäselvemmän tarjoajan kannalta.

Apotti on täsmentänyt tarjouspyyntöä 16.6.2015 tarjoajien esittämiin kysymyksiin antamillaan vastauksilla. Apotin Epicin esittämiin kysymyksiin antamat vastaukset ovat käytännössä muuttaneet olennaisesti tarjouspyynnön kohteelle asetettuja vaatimuksia vain **kaksi päivää** ennen tarjousten jättämiselle varattua määräaikaa (18.6.2015).

Hankintayksiköt ovat vastineessaan selittäneet, että kysymys olikin vain siitä, että vastauksilla hankintayksiköt eivät ole muuttaneet tarjouspyyntöä, vaan ne ovat ainoastaan vahvistaneet kulloisenkin asiantilan. Hankintayksiköiden tosiasiallinen menettely on havaittavissa alla todetuista kysymyksistä ja vastauksista. Vastaukset ovat muuttaneet olennaisesti tarjouspyynnön kohdetta, eikä kysymys ole vähäisestä täsmentämisestä.

Epic on ensin esittänyt muutoksen tarjouspyyntöön ja tämän jälkeen pyytänyt hankintayksiköiltä tähän vahvistusta (”can you confirm” ja ”assuming so”), minkä Epic myös saa jokaisen kysymyksen osalta. Muutokset on tehty Epicin esittämien johdattelevien kysymysten johdosta. Kysymysten kautta tarjouspyynnön laatimisvastuu siirtyy Epicille, ja hankintayksiköiden tehtäväksi jää vain vahvistaa muutokset.

Tarjoajien on tullut tarjouksia laatiessaan huolehtia siitä, että ne täyttävät tarjouspyynnön liitteissä esitetyt vaatimukset. Tarjouspyynnön kohteena olleen järjestelmän vaatimuksia on käsitelty esimerkiksi liitteissä B1-B17. Tarjoajien on tullut muun muassa täyttää tarjouspyynnön liitteissä B4 ja B8 kuvatut pakolliset toiminnalliset ja ei-toiminnalliset vaatimukset. Tarjoajien on tullut myös todeta, täyttävätkö ne liitteiden B4 ja B8 ei-pakollisiksi kuvatut vaatimukset. Vaikka vaatimusta ei olisi ilmoitettu pakolliseksi kyseisissä liitteissä, sama vaatimus on kuitenkin voitu kuvata muussa B-alkuisessa liitteessä. Vaatimuksia sisältävät liitteet ovat siis täydentäneet toisiaan ja esimerkiksi tarjoajia sitova tietosuojaa

tai tietoturvaa koskeva vaatimus on voitu esittää muussa B-alkuisessa liitteessä, vaikka sitä ei olisi kuvattu pakolliseksi liitteessä B4.

Apotin 16.6.2015 Epicin pyynnöstä antaman täsmennyksen mukaan vastaamalla "ei" liitteessä B4 tai B8 kuvattuun ei-pakolliseen vaatimukseen tarjoajan ei ole tarvinnut täyttää tällaista vaatimusta silloinkaan, vaikka se olisi kuvattu tarjouspyynnön toisessa liitteessä. Apotti on lisäksi todennut, että hankintasopimuksen liitteeksi tulevien tarjouspyynnön liitteiden soveltamisjärjestystä voidaan tästä johtuen vielä muuttaa ennen hankintasopimuksen allekirjoitusta. Käytännössä Apotti on täten poistanut tarjouspyynnöstä alun perin esittämiään olennaisia sitovia vaatimuksia, joita tarjoajat ovat noudattaneet laatiessaan tarjouksia.

Vastauksissaan Apotti on muun muassa todennut seuraavaa (Alleviivaukset CGI:n lisäämiä):

> *"**Kysymys 1***
> *Can you confirm that if a bidder answers "no" to a non-mandatory requirement in appendix B4 or B8, then the bidder is not required to deliver that requirement in the System, even if the functionality is included or described in another appendix (noting that the bidder is still obligated to deliver a System that includes the functionality areas in Appendix B3.)?*
>
> ***Vastaus***
> *Kyllä, voimme vahvistaa tämän. Tarjoajan ei tarvitse toteuttaa niitä liitteiden B4 ja B8 ei-pakollisia vaatimuksia, joihin tarjoaja ei ole tarjouksessaan sitoutunut.*
>
> ***Kysymys 2***
> *Can you confirm that if a bidder explains an answer provided in response to a functional requirement in B4 or B8, or in a reference to the bidder's Solution Description, that the bidder is obligated only to price and deliver the functionality the bidder describes, and is under no obligation to deliver or price other functionality that may be described in other Appendices?*
>
> ***Vastaus***
> *Kyllä, tarjoajan tulee toteuttaa ne liitteiden B4 ja B8 vaatimukset, joihin tarjoaja on sitoutunut, tarjouksessaan kuvaamallaan ja kyseisen vaatimuksen toteuttavalla tavalla.*

Kysymys 3

Assuming so, shouldn't the Service Agreement, Delivery Agreement and Appendix B1 be modified to reflect Appendix B4 and B8 have a higher order of precedence than the other Appendices to ensure the bidder's answers will be respected?

Vastaus

Tarvittavat muutokset soveltamisjärjestykseen sen varmistamiseksi, ettei asiakirjojen soveltamisjärjestykseen liity ristiriitoja tai epäjohdonmukaisuuksia, tehdään ennen lopullisen sopimuksen allekirjoittamista"

Apotti on Epicin esittämän kysymyksen seurauksena myös muuttanut tulkintaansa tietosuojaa ja kansallisia määrityksiä koskevia vaatimuksia sisältäneiden tarjouspyynnön liitteiden sitovuudesta. Hankintayksiköt ovat vastineessaan todenneet, että kysymyksiin annetuilla vastauksilla on vahvistettu, ettei tarjoajan tarvitse toteuttaa niitä liitteiden B 4 ja B 8 ei-pakollisia vaatimuksia, joihin tarjoaja ei ole tarjouksessaan sitoutunut ja että tarjoajan tulee toteuttaa ne liitteiden B 4 ja B 8 vaatimukset, joihin tarjoaja on tarjouksessaan sitoutunut. Hankintayksiköt ohittavat vastineessaan varsinaisen asian. **Jos liitteessä B 4 tai B 8 ei-pakolliseksi kuvattu vaatimus on kuvattu jossain toisessa tarjouspyynnön liitteessä, tämä vaatimus tuli tarjouspyynnön mukaan lähtökohtaisesti myös täyttää, ellei toisin ole todettu.** Nyt kyseisten vaatimusten tulkintaa muutettiin Apotin vastausten myötä vasta juuri ennen tarjousten jättämiselle varatun ajan päättymistä.

Vastaus kysymyksen 3 osalta on myös selkeästi hankintalain vastainen ja myös sopimusoikeudellisesti täysin kestämätön. Hankintayksikkö pyytää sitovia tarjouksia mutta ilmoittaa, että tarjousten antamisen jälkeen ennen lopullisen sopimuksen allekirjoittamista soveltamisjärjestykseen tehdään tarvittavia muutoksia. Kuten aikaisemmin on todettu, kysymys on yhdestä Euroopan unionin alueen mittavimmasta tietojärjestelmähankinnasta. **Tarjoajien on tarjouksia antaessaan tiedettävä tarkasti ja sitovasti, mikä soveltamisjärjestys on.** Hankinnan ehtoihin ei ole sallittua tehdä olennaisia muutoksia tarjouspyynnön lähettämisen jälkeen. Hankintasopimusluonnokseen voidaan siis tehdä ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista vain sellaisia muutoksia, joita ei lainsäädännön ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan katsota olennaisiksi ja siten kielletyiksi muutoksiksi. Soveltamisjärjestyksen muuttaminen on

Apotti-hankinnan kaltaisessa laajassa terveydenhuollon tietojärjestelmähankinnassa selkeästi olennainen muutos. Hankintayksikön vastaus on tehnyt tarjouspyynnöstä entistäkin epäselvemmän. Kysymys ei tietenkään ole ollut vain tarjouspyynnön tarkoittamasta teknisestä täydennyksestä tai lopullisen sopimuskokonaisuuden koostamisesta.

Käytännössä myös nämä Apotin tekemät muutokset ovat viime hetkellä muuttaneet tarjouspyynnön sitovia vaatimuksia, joita tarjoajien on alun perin tullut noudattaa laatiessaan tarjouksia:

> ***"Johdanto kysymykseen 4***
> *We believe it is still unclear what is intended with Appendix B17 and Appendix B10 because numerous places in the procurement documents suggest or imply that these Appendices add requirements:*
> • *Section 3.10 of B1 indicates "all the requirements set in the appendices above appendix B4 in the order of application must also be met regardless of the functional requirements (appendix B4) that are linked to them." This would include Appendix B17 and Appendix B10.*
> • *Section 8 of Appendix B1 also indicates "The System must meet the detailed, regulation based specifications under Appendix B17 in order to connect and interoperate seamlessly with the aforementioned national services. Furthermore, the System must pass the audits required for the System in order to use these services, and implement the regulations concerning the electronic handling of customer and patient data."*
> • *The cover page of appendix B17 states that "The list supplements the other specification documents of the Apotti requirements specification." (emphasis added)*
> *A recent answer to a question stated that "The nature of Appendix B17 is to specify the requirements and content of other documents included in the request for tenders. The purpose of Appendix B17 is to specify other requirements in more detail..."*
>
> ***Kysymys 4***
> *Can you confirm that both Appendices B10 and B17 are informational, non-binding documents intended only to help guide bidders in their implementation of mandatory requirements (and nonmandatory requirements to which the bidder answers "yes,"), but that they do not introduce any additional functional require-*

ments for the System? Assuming so, doesn't the language in the above noted documents (B1 and B17) require modification?

Vastaus
Kyllä voimme vahvistaa tämän. Tarvittavat muutokset liitteisiin B10 ja B17 sekä edellä mainittuun soveltamisjärjestykseen sen varmistamiseksi, ettei liitteisiin tai asiakirjojen soveltamisjärjestykseen liity ristiriitoja tai epäjohdonmukaisuuksia, tehdään ennen lopullisen sopimuksen allekirjoittamista."

Hankintayksiköt viittaavat vastineessaan kysymyksen 4 osalta esittämissään kommenteissa tarjoajien aiempiin kysymyksiin antamaansa vastaukseen, joka koskee vain liitettä B17 eikä siis liitettä B10.

Kysymyksessä 4 on siis osittain kyse uudesta kysymyksestä eli **siitä, että liitteen B10 (Tietosuoja) voidaan tulkita tuovan tarjouspyynnön kohteeseen lisävaatimuksia.** Apotti on juuri ennen tarjousten jättämisen määräaikaa antamallaan vastauksella todennut Epicin kysymyksen johdosta, että liitteet B10 ja B17 eivät olisi sitovia. Apotti ei kuitenkaan ota vastineessaan kantaa esimerkiksi liitteen B10 sitovuuteen. **Hankintayksiköiden tarjoajille antama vastaus tarkoittaa, että jos esimerkiksi liitteestä B10 johtuisi järjestelmälle lakiin perustuvia pakottavia ja tietosuojaan liittyviä vaatimuksia, niitä ei Apotin vastauksen johdosta tulisi täyttää. Tällainen tulkinta olisi sekä hankintayksikön että tarjoajan kannalta erikoinen.** Toisin kuin hankintayksiköt ovat todenneet vastineessaan, järjestelmään liittyvät vaatimukset eivät esimerkiksi liitteen B10 osalta ole voineet olla tarjoajille selviä.

Apotin kuvaus ei myöskään vaikuta siihen, että sen aiemmin Liitteen B17 osalta antama vastaus on ollut siinä määrin epäselvä, että tarjoajat ovat joutuneet esittämään uuden liitettä koskevan kysymyksen. Apotti ei ole aiemmin antamansa vastauksen yhteydessä vastannut tarkemmin liitteen B17 sitovuuteen. Liitteen B17 tulkintaa on muutettu vasta myöhemmin nyt kyseessä olevan kysymyksen seurauksena.

Tarjouspyynnössä ilmoitettujen järjestelmälle asetettujen pakollisten vaatimusten määrä on siis vähentynyt merkittävästi vasta kaksi päivää ennen tarjousten jättämiselle asetettua määräaikaa. Apotti on muuttanut järjestelmän olennaisia vaatimuksia Epicin pyynnöstä ja käytännössä Epicin kysymyksissään tekemiä ehdotuksia mukaillen. CGI on puolestaan laatinut tarjouksensa tarjouspyynnön alkuperäiset vaatimukset huomioiden. Se

ei ole voinut varautua siihen, että Apotti muuttaisi tarjouspyyntöä näin olennaisesti Epicin vaatimuksesta juuri ennen tarjousten jättämiselle varattua määräaikaa. Epic on hyötynyt olennaisesti muutoksista, jotka Apotti on tehnyt Epicin ehdottamalla tavalla.

Apotti on pidentänyt tarjousten jättämiselle varattua määräaikaa neljällä päivällä lähettämällä tarjoajille sähköpostiviestin vain vuorokautta ennen tarjousten jättämiselle varattua alkuperäistä määräaikaa. Jos kysymys olisi hankintayksiköiden väittämällä tavalla ollut vain tarjouksen jo entuudestaan selkeän sisällön vahvistamisesta, ei tarvetta määräajan pidentämiseen ylipäätänsä olisi ollut.

CGI toteaa vielä, että on itsestään selvää, että oikeuskäytännön perusteella neuvottelumenettelyn on katsottu sisältävän jo sanamuotonsa perusteella jonkinasteisen neuvotteluvapauden ja joustavuuden, jolloin menettelyyn ei voida tältä osin soveltaa täysin samoja oikeusohjeita kuin avoimessa tai rajoitetussa hankintamenettelyssä. Neuvotteluissa on kuitenkin noudatettava tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatetta. Olennaista on lisäksi se, että myös neuvottelumenettely päättyy lopullisten tarjousten antamiseen, jonka osalta tarjouspyyntöä ja tarjousten vertailua koskevat samat säännökset kuin avointa ja rajoitettua menettelyä. Siten esimerkiksi tarjouspyyntö ei saa olla tarjoajien kannalta epäselvä. Edellä osoitetulla tavalla juuri näin on nyt ollut.

Hankintayksiköt ovat muuttaneet tarjouspyyntöä siten, että se on selkeästi suosinut Epiciä. **Hankintayksiköt eivät ole edes väittäneet, että muutoksille olisi jokin hankintaan liittyvä tai ylipäätänsä muukaan peruste. Samalla tarjouspyyntö on muuttunut tarjoajien kannalta entistäkin epäselvemmäksi.**

6 Epicin tarjoukseen liitetyt lisenssiehdot ovat selkeästi tarjouspyynnön vastaisia.

Epicin tarjous tulee hylätä, koska tarjoukseen liitetyt lisenssiehdot ovat selkeästi tarjouspyynnön vastaisia. Tarjouspyynnön vastaisuus on yksityiskohtaisesti osoitettu CGI:n valituksessa.

Hankintalain 46 §:n 1 momentin mukaan tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava tarjouskilpailusta.

Hankintalain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 50/2006 vp, s. 90 ja 91) yksityiskohtaisissa perusteluissa on 46 §:n kohdalla todettu muun ohella, että kyseisessä lainkohdassa vahvistetaan *tarjoajan näyttövelvollisuus siitä, että tarjottu tavara, palvelu tai rakennustyö on tarjouspyynnön mukainen.* Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu tarjoajien tasapuolisen kohtelun vaatimuksen sekä yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden edellyttävän tarjousten olevan tarjouspyynnön mukaisia. Hankintayksikön tulee siten hylätä sellaiset tarjoukset, jotka eivät vastaa tarjouspyynnön vaatimuksia. Tarjouksen hylkäämistä tulee arvioida *nimenomaan tarjoajien tasapuolisen kohtelun näkökulmasta.*

Epicin tarjoukseen liitetyt lisenssiehdot ovat tarjouspyynnön vastaisia. Mikään hankintayksiköiden esittämässä ei anna edelleenkään aihetta arvioida tätä toisin, eivätkä **hankintayksiköt enää edes kiistä CGI:n väitettä ja esitä, että Epicin tarjous olisi Apotti-sopimusten vaatimusten mukainen.**

Sen sijaan hankintayksiköt väittävät nyt, että CGI:n lisenssiehdot sisältävät samalla tavoin kuin Epicin tarjous runsaasti tarjouspyynnön vastaisia ehtoja.

Hankintayksiköiden väite CGI:n lisenssiehtoihin liittyen ei pidä lainkaan paikkaansa.

CGI on käyttänyt hankintamenettelyyn **huomattavasti resursseja ja suhtautunut siihen äärimmäisellä tarkkuudella ja vakavuudella. CGI:n tarjous on täysin tarjouspyynnön mukainen jokaista lisenssiehtoa myöten.**

CGI osoittaa tämän yksiselitteisesti seuraavassa.

Apotti-sopimukset edellyttävät alla kuvatulla tavalla määritellyiltä Valmisohjelmistoilta tietynlaista minimikäyttöoikeutta. Muun muassa Palvelusopimus (kohta 3.1) edellyttää, että

1. "Järjestelmätoimittaja myöntää Asiakkaalle Järjestelmään tämän sopimuksen mukaista maksua vastaan ei-yksinomaisen, pysyvän, tämän sopimuksen ehtojen mukaisen käyttöoikeuden. Käyttöoikeus sisältää pysyvän käyttöoikeuden liitteessä C1 mainittuihin Valmisohjelmistoihin kohdan 15.9 ja kyseisten Valmisohjelmistojen lisenssiehtojen mukaisesti."

2. "Järjestelmätoimittaja vastaa siitä, että Valmisohjelmistojen lisenssiehtojen mukainen käyttöoikeus kattaa tämän sopimuksen mukaisen käytön."

3. "Lisenssiehdot eivät miltään osin rajoita Järjestelmätoimittajan Toimitussopimuksen ja Palvelusopimuksen mukaisia velvollisuuksia ja vastuita."

Hankintayksiköiden mukaan molemmilta tarjoajilta on pyydetty tarjoukseen sisältyvien valmisohjelmistojen vakiomuotoisia lisenssiehtoja. Hankintayksiköt antavat tarjouspyynnöstä totuudenvastaisen kuvan.

Tarjouspyynnön liite C1 (Lisenssit) jakaa tarjoajien **tarjoamat ohjelmistot kolmeen kategoriaan**. Jostain syystä hankintayksiköt tarkoituksella ohittavat tämän tarjouspyynnön jaottelunsa vastineessaan kokonaan.

Tarjouspyynnön liite C1 sisältää taulukon, jonka avulla tarjoajan on tarkoitus yksilöidä Järjestelmään sisältyvät (1) *Järjestelmätoimittajan Valmisohjelmistot* ja (2) *Kolmannen Osapuolen Valmisohjelmistot* sekä (3) Järjestelmän ulkopuoliset niin kutsutut *Järjestelmään Liittyvät Ohjelmistot*, jotka eivät sisälly Järjestelmään mutta ovat välttämättömiä tai hyödyllisiä Järjestelmän käyttämiseksi. Apotin ja tarjoajan välisessä sopimuksessa *Järjestelmätoimittajan Valmisohjelmistot* ja Kolmannen *Osapuolen Valmisohjelmistot* on määritelty **Valmisohjelmistoiksi**, jotka ovat **osa** Järjestelmää ja joiden osalta tarjoajan tulee myöntää Apotille sopimuksessa tarkemmin kuvatut käyttöoikeudet. *Järjestelmään Liittyviin Ohjelmistoihin* kyseiset käyttöoikeusvaatimukset eivät sen sijaan sovellu.

Liitteessä C1 todetaan *Järjestelmään Liittyvien Ohjelmistojen* osalta, että "*Järjestelmätoimittaja sitoutuu Asiakkaan pyynnöstä toimittamaan tässä kohdassa mainitut ohjelmistot Asiakkaalle niiden vakiomuotoisilla tai niitä edullisemmilla lisenssiehdoilla ja Palvelusopimuksen liitteessä PS1 mainituilla määrillä ja hinnoilla*". Liitteessä ei viitata vakiomuotoisilla lisenssiehdoilla Järjestelmätoimittajan Valmisohjelmistoihin tai Kolmannen Osapuolen Valmisohjelmistoihin. **Järjestelmätoimittajan Valmisohjelmistoja ja Kolmannen Osapuolen Valmisohjelmistoja ei siis tule tarjota niiden vakiomuotoisilla lisenssiehdoilla, jos ne eivät täytä Apotin ja tarjoajan välisen sopimuksen mukaisia vaatimuksia.** Tämä on vastoin Apotin lausumaa, jonka mukaan molemmilta tarjoajilta olisi nimenomaisesti pyydetty tarjoukseen sisältyvien valmisohjelmistojen vakiomuotoisia lisenssiehtoja, vaikka ne saattaisivatkin olla tarjouspyynnön kanssa ristiriidassa.

Valituksessa on käyty läpi sellaisia Epicin tarjoukseen kuuluvia kolmannen osapuolen valmisohjelmistojen ehtoja (Apotti-sopimuksen määritelmä Kolmannen Osapuolen Valmisohjelmisto, joka sisältyy myös Apotti-sopimuksen määritelmään "Valmisohjelmisto"), joissa myönnetty käyttö- tai muu oikeus ei vastaa Apotti-sopimusten vaatimuksia. **Valituksessa ei siis ole viitattu edellä kuvattuihin Järjestelmään Liittyviin Ohjelmistoihin.**

Vastineessaan hankintayksiköt ilmoittavat esittävänsä CGI:n tarjouksesta viisi vastaavankaltaista ristiriitaa kuin Epicin tarjouksessa on ollut. Hankintayksiköt eivät nimeä ohjelmistoja vaan ilmoittavat CGI:n tarjouksen lisenssejä koskevat kohdat.

[***Poistettu liikesalaisuutena***]

Hankintayksiköt ovat siten itse tarjouspyynnössään sallineet sen, että näiden ohjelmistojen lisenssiehdot voivat sisältää sisältävät ristiriitoja tarjouspyynnön sopimusten kanssa.

Mitään hankintayksiköiden väittämää ristiriitaa ei siten ole tarjouspyynnön vaatimusten kanssa ja CGI:n tarjous on tältäkin osin täysin tarjouspyynnön mukainen. Tämän vuoksi esimerkkejä ei ole tarpeen tarkemmin käsitellä CGI:n vastaselityksessä. Hankintayksiköt ovat todenneet, että ne voivat esittää lisää muitakin vastaavia esimerkkejä. Ottaen huomioon edellä mainitun, uusien vastaavien esimerkkien esittäminen ei myöskään ole tarpeen.

Sen sijaan CGI:n valituksessaan Epicin tarjouksesta osoittamat ristiriidat eivät koske Järjestelmään Liittyviä Ohjelmistoja, joten Epicin tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen.

7 Sopimus ja tarjouksen tarjouspyynnön vastaisuus

Hankintayksiköt perustelevat laajalti muun ohella kirjallisuusviittauksin sitä, kuinka valmisohjelmistojen lisenssejä yleensä pyydetään tietojärjestelmähankinnoissa.

Selvityksen merkitys jää epäselväksi, koska nyt on kysymys hankintayksiköiden laatimasta Apotti-hankintaa koskevasta tarjouspyynnöstä, jossa on asetettu edellä mainitut vaatimukset ja jossa CGI:n tarjous on ollut näiden vaatimusten mukainen ja Epicin ei.

Hankintayksiköiden mukaan ristiriitaisuuksiin varaudutaan sopimusehdoin ja sopimusasiakirjojen soveltamisjärjestyksellä, ja järjestelmäntoimittaja ottaa vastuun kokonaisuudesta hyväksymällä hankintaa koskevan sopimuksen.

Hankintayksiköt sekoittavat kaksi kokonaan eri tason asiaa. **Sopimus, sen soveltamisjärjestys ja sanktiot ovat eri asia kuin tarjouksen hankintaoikeudellinen tarjouspyynnön mukaisuus.**

Sopimusoikeudellinen etusijajärjestys ei poista sitä, että tarjouksen kaikkine ehtoineen tulee olla tarjouspyynnön mukainen. Etusijajärjestys on sopimusoikeudellinen kysymys. Sopimusoikeudellisella sanktioinnilla hankintayksikkö puolestaan suojautuu *sopimusrikkomuksia vastaan*, eikä se poista tarjouksen tarjouspyynnön vastaisuutta.

Asiassa on kysymys on hankintalain soveltamisesta: hankintajuridisesti hankintayksikkö on nyt hyväksynyt Epicin tarjouspyynnön vastaisen tarjouksen, eivätkä sopimusoikeudellinen etusijajärjestys ja sopimussanktiot tietenkään tee tarjouksesta tarjouspyynnön mukaista.

Tarjoajalla on edellä lainvalmistelutöissä kuvatulla tavalla **näyttövelvollisuus** siitä, että tarjottu tavara, palvelu tai rakennustyö on tarjouspyynnön mukainen. Tämä ei luonnollisesti täyty sillä, että **hankintayksikkö** on varautunut sopimusrikkomuksiin etusijajärjestyksellä ja sopimussanktioilla.

Epic ei voi yksipuolisesti määrätä mistään kolmannen osapuolen valmisohjelmistojen lisensseistä. **Jos lisenssiehtoja rikotaan, lisenssin haltija voi tekijänoikeuslain nojalla olla kokonaan myöntämättä lisenssejä. Lisäksi se voi hinnoitella ne täysin haluamallaan tavalla.** Se, mitä Epic on todennut näistä lisensseistä pääsopimuksessa hankintarenkaaseen nähden, on tässä mielessä merkityksetöntä. Jo tämä osoittaa, mikä tosiasiallinen merkitys tarjouspyynnönvastaisuudella voi olla.

Apotti-hanketoimiston mukaan Epicin tarjouksessaan esittämien ohjelmistojen hinnat sisältyvät vertailuhintaan.

Tämä ei pidä paikkaansa. Lisenssiehdot kieltävät Epicin tarjoamien kolmannen osapuolen lisenssien käytön Apotti-sopimusten mukaisesti (kuten valituksessa on selkeästi osoitettu), eikä tätä ole voitu ottaa huomioon hinnoittelussa. Epicin tarjous ei ole ollut lainkaan vertailukelpoinen.

Kuten CGI on aikaisemmin jo todennut, kolmansien osapuolten lisenssit ovat hankinnan toteuttamisen ja todellisen, vertailukelpoisen hinnan kannalta erittäin olennaisia. Kysymyksessä olevilla lisensseillä on merkittävä tehtävä hankinnan onnistuneessa toteuttamisessa. Kysymys ei ole mistään vähäisistä ohjelmistokomponenteista, jotka voitaisiin tarvittaessa vaihtaa tai korvata, vaan kyse on muun muassa koko Epicin järjestelmän ohjelmistoalustana olevasta valmisohjelmistosta, jota ei voida missään tilanteessa vaihtaa toiseen ohjelmistoon. [**Poistettu liikesalaisuutena**]

Tilanne on hankintayksiköiden kannalta erittäin vakava. Apotti-toimisto on päätynyt valituksessa osoitetulla tavalla selkeästi tarjouspyynnön vastaiseen, arvaamattoman kalliiksi osoittautuvaan tarjoukseen. Koska koko järjestelmän toimivuus on kiinni kyseessä olevista ohjelmistolisensseistä, tarjoutuu sekä järjestelmän toimittajalle että kolmansien osapuolten valmisohjelmistojen toimittajille tilaisuus rajattomaan lisähinnoitteluun järjestelmän käytön takaamiseksi. Myös koko käyttöönotto voi epäonnistua tämän johdosta.

Tämän lisäksi Epicin ilmoittamista lisensseistä voidaan todeta seuraavaa.

[***Poistetttu liikesalaisuutena***]

[***Poistettu liikesalaisuutena***]

8 Epicin tarjous on ollut tarjouspyynnön vastaisesti osin englanninkielinen

Hankintayksiköiden mukaan Epic on liittänyt tarjoukseensa henkilöesittelyt (Epic's Key Personnel Team for Apotti). Henkilöesittelyt ovat asiakirjan otsikon mukaisesti todennäköisesti kokonaan englanniksi.

Koska hankintayksiköt eivät ole toimittaneet Epicin tarjouksen sisällysluetteloa tai kyseistä asiakirjaa CGI:lle, on mahdoton arvioida mistä liitteessä on kysymys. Erillisiä liitteitä tarjouksessa ei saanut kuitenkaan esittää. Tarjouspyynnön kohdan 10.1 Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus mukaan tarjoukset tehdään tarjouspyynnön perusteella. Tarjouksen tulee vastata muodoltaan ja sisällöltään tarjouspyynnössä ja sen liitteissä esitettyihin edellytyksiin ja sen tulee sisältää tarjousten vertailussa tarvittavat tiedot. Tarjouksesta tulee ilmetä tarjouspyynnössä edellytetyt asiat ja sen tulee noudattaa kohdassa 7 kuvattu rakennetta. Kohdassa 7 ei ole ilmoitettu, että tarjoajat voisivat toimittaa erillisiä henkilöesittelyliitteitä. Jos liite ei vastaa kohdassa 7 kuvattua tarjouksen rakennetta, on Epicin tarjous hylättävä tarjoajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi tarjouspyynnön vastaisena. Myös CGI olisi voinut liittää avainhenki-

löidensä esittelyjä tarjoukseensa. Sillä, että toinen tarjoaja saa esitellä laajemmin henkilöstöön, on vaikutusta vertailuun. Henkilöstöä on saanut esitellä ainoastaan liitteessä D.

Tarjouspyynnön kohdan 7.3 Tarjouksen muoto ja kieli mukaan tarjouksen ja sen liitteiden on oltava suomenkielisiä. Ainostaan tarjoajan ratkaisukuvaukseen on saanut liittää tarjoajan yleisiä tuote- ja ohjelmistokuvauksia myös englanniksi.

Sekä tarjouspyyntö- että tarjousmateriaali on ollut tarjoajien kannalta poikkeuksellisen laaja. Sillä, millä kielellä tarjous on tullut toimittaa, on ollut tarjoajien käytettävissä olevan tarjousten laatimisajan kannalta tosiasiallisesti huomattavaa merkitystä. Kysymyksessä ei ole pelkästään tarjouspyynnön tekninen säännös.

Markkinaoikeus on ollut tarjouksen kielen osalta ratkaisulinjassaan ehdoton. Tarjous tulee laatia vaaditulla kielellä (tästä esimerkkinä MAO:103/15).

Epicin tarjous on sitten ollut tätäkin osin tarjouspyynnön vastainen ja tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi hankintayksiköiden olisi tullut hylätä Epicin tarjous myös tämän vuoksi.

9 Tarjousten vertailu ei ole ollut hankintalain mukaista

Hankintayksikköjen tarjouspyyntömateriaalin liitteessä 3 ”Selvitys D Toimittajan resurssit ja osaaminen” roolikohtaisissa arviointiteemoissa on eritelty seikkoja, jotka otetaan huomioon tarjoajien avainhenkilöiden arvioinnissa. Siinä ei kuitenkaan ole yksilöity tarkemmin, miten kukin arviointiteema vaikuttaa arvioinnin lopputulokseen. Arviointiperusteet ovat siten tältäkin osin olleet epäselviä. Henkilöiden arviointien tulokset ja perustelut on esitetty hankintayksikköjen perustelumuistion liitteessä 4 ”Toimittajan resurssien ja osaamisen arvioinnin tulokset”. Perustelumuistion liitteestä 4 ei kuitenkaan myöskään käy ilmi, miten edellä mainittuja haastattelujen arviointiteemoja on painotettu keskenään ja miten kukin arviointiteema on vaikuttanut arvioidun henkilön saamiin pisteisiin eli arvioinnin tulokseen.

Tarjouspyyntömateriaalin liitteessä 3 roolikohtaisiksi arviointiteemoiksi on nimetty muun muassa suomen kieli sosiaalihuollon ratkaisun pääasiantuntijan, PMO-päällikön ja integraatioarkkitehdin osalta sekä tietyt sertifikaatit projektijohtajan, PMO-päällikön ja testausvastaavan osalta. [***Poistettu liikesalaisuutena***] **Kaiken kaikkiaan tarjouspyyntömateriaalin liitteen 3 ja**

perustelumuistion liitteen 4 perusteella on epäselvää, miten hankintayksikköjen määrittämät arviointiteemat ovat vaikuttaneet henkilöiden arviointiin ja tarjoajien saamiin pisteisiin. Tämä ei myöskään ole ollut etukäteen tarjoajien ennakoitavissa tarjouspyyntömateriaalien perusteella. Edellä todetut puutteellisuudet Epicin osalta ovat joka tapauksessa olleet niin merkittäviä, että Epicin saamat pisteet ovat CGI:lle toimitetun tarjousmateriaalin perusteella olleet selkeästi liiallisia.

Käyttöönottovastaavan osalta roolikohtaiseksi teemaksi oli ilmoitettu seuraava:

- Laajojen järjestelmäkokonaisuuksien käyttöönotot ja **koulutus**; suunnittelu- ja toteutusosaaminen / kokemus
- **Koulutusten**, integraatioiden, migraatioiden ja muiden käyttöönoton aikaisten tehtävien johtaminen / koordinointi
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönottoihin liittyvä **kouluttaminen**
- **Koulutusmenetelmät** ja työkalut
- Yllä mainittujen osaamisten hyödyntäminen toteutus- ja käyttöönottoprojekteissa.

Vertailu on tältä osin ollut räikeän syrjivä. Kuten havaitaan, roolikohtaisessa teemassa on edellytetty nimenomaan koulutusosaamista. [***Poistettu liikesalaisuutena***] **Silti Epicin käyttöönottovastaava on saanut kohdassa lähes enimmäispisteet 18,2/20 pistettä.**

[***Poistettu liikesalaisuutena***]

Tarjousten vertailu on ollut selkeästi virheellistä myös projektisuunnitelmien arvioinnin osalta.

Hankintapäätöksen liitteen 3 Projektisuunnitelmien arvioinnin tulokset mukaan projektisuunnitelmien sisällön ja laadun arviointiryhmään kuului 10 hankintarenkaan edustajaa. Numeeristen arvioiden lisäksi kukin arviointiryhmän jäsen perusteli arvionsa kirjallisesti.

Arviointi ei täytä hankintalain vaatimuksia vähäisessäkään määrin. Arviointilomakkeiden exceleiden käsittelytiedoista myös ilmenee, että exceleitä oli modifioitu 13. ja 14.12.2015. Hankintayksiköiden asiakirjapyyntöä koskeva vastine ja arviointilomakkeet sen liitteenä on toimitettu markkinaoikeudelle 14.12.2015.

Hankintayksiköiden tulee esittää selvitys siitä, mistä modifioinnissa on ollut kysymys.

Arviointiryhmän lomakkeista käy ilmi, että koko arviointi on ollut lähinnä hajanaisten kommenttien ja kysymysten esittämistä. Osa arvioitsijoista on jättänyt kirjalliset arvioinnit kokonaan tekemättä joidenkin riskitekijöiden osalta tai ainakin kohdat ovat lomakkeissa tyhjinä.

[***Poistettu liikesalaisuutena***]

Edellä mainitusti arvioitsijat siten toteavat, että Epicin tarjous ei vastaa tältä osin tarjouspyyntöä.

Lisäksi ainakaan kaikki arvioitsijat eivät ole tienneet tarjouspyynnön vaatimuksia. Tästä esimerkkinä voidaan mainita seuraava.

Tarjouspyynnössä riski 27 on kuvattu seuraavasti:

Suunnitelmassa ei ole selkeästi kuvattu tai siitä jää epäselväksi, miten toimittaja soveltaa toteutusmallejaan ja menetelmiään toteutusprojektissa **ja miten ne kytkeytyvät dokumentissa TS 2.1 esitettyihin pääprojekteihin, vaiheisiin ja työlajeihin.**

Arvioitsijan esittämä kirjallinen arvio tarjoajien tarjouksista on tältä osin seuraava:

[***Poistettu liikesalaisuutena***]

Arvioitsija siten myöntää avoimesti, ettei hän ole edes lukenut tarjouspyynnön vaatimuksia.

Hankintalain 62 §:n 1 momentin mukaan tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan, tai se, joka on hinnaltaan halvin.

Hankintayksiköiden toteuttama tarjousten vertailu ei ole selvittänyt kokonaistaloudellisesti edullisinta tarjousta. Tarjousten vertailu on edellä osoitetusti ollut **tavattoman huolimatonta ja selkeästi hankintalain vastaista**.

10 Yhteenveto

Edellä mainituilla perusteilla hankintayksiköt ovat menetelleet hankintalain vastaisesti, kun ne ovat valinneet Epicin tarjouksen. Hankintapäätös tulee siten kumota.

PÄIVÄYS Helsingissä 22. päivänä joulukuuta 2015

CGI SUOMI OY

LAATI Kari-Matti Lehti
asianajaja
Espoo

LIITTEET
1. Hankintayksiköiden julkaisemat tietopyynnöt
2. Espoon kaupungin tiedote 21.1.2013

Liite 1.

Hankintayksiköiden julkaisemat tietopyynnöt

TEKNINEN VUOROPUHELU "Asiakas- ja potilastietojärjestelmähankinta"

Apotti-hankintarengas / Hanketoimisto

22.04.2013

EU-ennakkoilmoitus ,
Ilmoituksen numero: 2013-011044

TOIMIALAT: TIETOTEKNIIKKA- JA TOIMISTOPALVELUT

I kohta: Hankintaviranomainen

I.1 Nimi, osoite ja yhteyspiste(et)

Virallinen nimi	Apotti-hankintarengas / Hanketoimisto
Postiosoite	PL 20
Postinumero	00099
Postitoimipaikka	Helsingin kaupunki
Maa	
Puhelin	+35893102505
Sähköpostiosoite	apotti@hel.fi

II.B kohta: Hankintasopimuksen kohde - Tavarahankinnat tai palvelut

II.1 Hankintaviranomaisen sopimukselle antama nimi	TEKNINEN VUOROPUHELU "Asiakas- ja potilastietojärjestelmähankinta"
II.2 Sopimustyyppi sekä toimitus- tai suorituspaikka	Palvelut Palvelun pääluokka: 7 NUTS-koodi: Helsingin seutu (S011)
II.3 Tietoa puitejärjestelystä	Tähän ilmoitukseen liittyy puitejärjestelystä sopiminen:
II.4 Lyhyt kuvaus tavarahankintojen tai palvelujen luonteesta ja määrästä	Apotti-hankkeen tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja palveluja. Hankkeen yhtenä osana toteutetaan kansainvälisesti korkeatasoisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta ja käyttöönotto. Hankkeen tavoitteena on, että asiakas- ja potilastietojärjestelmän toimittaja valitaan vuoden 2014 aikana. Apotti on yhteistyöhanke. Siinä ovat mukana hankintayksikköinä Helsinki, Vantaa, Kirkkonummi, Kerava, Kauniainen ja HUS sekä KL-Kuntahankinnat Oy. KL-Kuntahankinnat Oy:n osalta hankinta on suunniteltu toteutettavan puitejärjestelynä, mikä mahdollistaa myös muiden HUS-alueen kuntien liittymisen hankkeeseen. Lisätietoja Apotti-hankkeesta löytyy osoitteesta www.hel.fi/apotti. Hankintayksikkö ja Apotti-hanketoimisto pyytävät toimittajia tekniseen vuoropuheluun Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaan ja sen suunnitteluun liittyen. TÄMÄ ILMOITUS EI OLE HANKINTAILMOITUS TAI TARJOUSPYYNTÖ VAAN ILMOITUS TEKNISEN VUOROPUHELUN

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 17 §

KÄYNNISTÄMISESTÄ OSANA HANKINNAN VALMISTELUA. Päätökset varsinaisen hankintaprosessin käynnistämisestä tehdään teknisen vuoropuhelun jälkeen. Vuoropuhelun tarkoituksena on kerätä tietoa markkinoilla olevista asiakas- ja potilastietojärjestelmien toimittajista ja heidän ratkaisuistaan sekä käydä ennen varsinaisen kilpailutuksen aloittamista keskustelua potentiaalisten tarjoajien kanssa hankittavan asiakas- ja potilastietojärjestelmän toiminnallisista ja teknisistä vaatimuksista sekä hankintaan liittyvistä yksityiskohdista. Tekninen vuoropuhelu toteutetaan huhti-toukokuun 2013 aikana. Ensimmäisessä vaiheessa lähetetään vuoropuheluun ilmoittautuville asiakas- ja potilastietojärjestelmien toimittajille tietopyyntö, jonka tavoitteena on kerätä kattavasti hankintaa koskevaa markkinatietoa, jotta suunniteltu hankinta voidaan toteuttaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Mahdollisessa vuoropuhelun toisessa vaiheessa asiakas- ja potilastietojärjestelmien toimittajille toimitetaan alustava osallistumispyyntö tai vastaava kuvaus tulevasta hankinnasta kommentoitavaksi. Vaiheen tavoitteena on laatia laadukas ja tarkoituksenmukainen hankintailmoitus ja osallistumispyyntö, joita käytetään hankintayksikköjen päätöksestä riippuen vuoden 2013 aikana myöhemmin käynnistettävässä hankinnassa. Teknisen vuoropuhelun ensimmäinen vaihe toteutetaan kirjallisella tietopyynnöllä. Vuoropuheluun halukkaita asiakas- ja potilastietojärjestelmien toimittajia pyydetään lähettämään ilmoittautumisensa sähköpostiosoitteeseen apotti@hel.fi. Sähköpostin osoitekenttään on merkittävä tunnus "Apotti-hankkeen tekninen vuoropuhelu". Sähköpostin viestikentässä tulee mainita toimittajan yhteystiedot tietopyynnön lähettämiseksi. Ilmoittautuminen on tehtävä viimeistään tiistaina 30.4.2013 klo 16:00. Tietopyynnöt lähetetään ilmoittautuneille toimittajille perjantaista 26.4.2013 lähtien. Tekninen vuoropuhelu ja siinä käytettävä tietopyyntö ei sido ketään siihen osallistuvaa tahoa. Mikäli asiakas- ja potilastietojärjestelmän toimittajan teknisessä vuoropuhelussa hankintayksikölle toimittama materiaali sisältää liike- tai ammattisalaisuuden johdosta luottamuksellista materiaalia, tulee toimittajan selkeästi erottaa tämä dokumentaatio erilliseksi liitteeksi ja merkitä liite LUOTTAMUKSELLISEKSI. Vuoropuhelun tulosten käsittelytilaisuudet eivät ole julkisia.

II.5 Yhteinen hankintanimikkeistö (CPV): Pääkohde	**Päänimikkeistö** Tietotekniset palvelut: neuvonta, ohjelmistojen kehittäminen, Internet ja tuki. (72000000-5)

VI kohta: Täydentävät tiedot

VI.4 Tämän ilmoituksen lähettämispäivä	22.4.2013

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 17 §

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 17 §

TEKNISEN VUOROPUHELUN 2. OSA "Asiakas- ja potilastietojärjestelmähankinta"

Apotti-hankintarengas / Hanketoimisto

28.06.2013

EU-ennakkoilmoitus ,
Ilmoituksen numero: 2013-017447

TOIMIALAT: TIETOTEKNIIKKA- JA TOIMISTOPALVELUT

I kohta: Hankintaviranomainen

I.1 Nimi, osoite ja yhteyspiste(et)

Virallinen nimi	Apotti-hankintarengas / Hanketoimisto
Postiosoite	PL 20
Postinumero	00099
Postitoimipaikka	Helsingin kaupunki
Maa	
Puhelin	+35893102505
Sähköpostiosoite	apotti@hel.fi

II.B kohta: Hankintasopimuksen kohde - Tavarahankinnat tai palvelut

II.1 Hankintaviranomaisen sopimukselle antama nimi	TEKNISEN VUOROPUHELUN 2. OSA "Asiakas- ja potilastietojärjestelmähankinta"
II.2 Sopimustyyppi sekä toimitus- tai suorituspaikka	Palvelut Palvelun pääluokka: 7 NUTS-koodi: Helsingin seutu (S011)
II.3 Tietoa puitejärjestelystä	Tähän ilmoitukseen liittyy puitejärjestelystä sopiminen:
II.4 Lyhyt kuvaus tavarahankintojen tai palvelujen luonteesta ja määrästä	Yleistä Apotista Apotti-hankkeen tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja palveluja. Hankkeen yhtenä osana toteutetaan kansainvälisesti korkeatasoisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta ja käyttöönotto. Hankkeen tavoitteena on, että asiakas- ja potilastietojärjestelmän toimittaja valitaan vuoden 2014 aikana. Lisätietoja Apotti-hankkeesta löytyy osoitteesta www.hel.fi/apotti. Teknisen vuoropuhelun 2. osa Hankintayksiköt ja Apotti-hanketoimisto pyytävät toimittajia teknisen vuoropuhelun toiseen vaiheeseen Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaan liittyen. Asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta on suunniteltu käynnistettävän elokuussa 2013 hankintayksiköiden päätöksenteosta riippuen. Nykyisen suunnitelman mukaisesti toimittajille varataan osallistumishakemuksen jättämiseen 30 päivää hankintailmoituksen julkaisuajankohdasta. Teknisen vuoropuhelun toiseen vaiheen tarkoituksena on viestiä toimittajille hankinnan osallistumishakemusvaiheen toteutuksesta sekä

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 17 §

kerätä toimittajien kommentteja alustaviin hankinta-asiakirjoihin. Samalla toimittajat voivat etukäteen tutustua asiakirjoihin ja valmistella hankintaan osallistumista. Tässä vaiheessa toimittajilta pyydetään kommentteja hankinta-asiakirjojen selkeydestä ja osallistumishakemusvaiheen aikataulusta. Kommentteja hyödynnetään asiakirjojen viimeistelyssä. Toimittajia pyydetään huomiomaan, että osallistumispyynnön ja sen liitteiden sisältöön liittyviin tarkemman tason kysymyksiin vastataan osallistumishakemusvaiheen aikana erikseen ilmoitettavalla tavalla. Alustavat osallistumishakemusvaiheen hankinta-asiakirjat ovat saatavilla Apotti-hankkeen kotisivuilta osoitteesta http://www.hel.fi/hki/apotti/fi/Apotti-hanke/Tekninen-vuoropuhelu2 Teknisen vuoropuhelun toiseen vaiheeseen ei tarvitse erikseen ilmoittautua. Toimittajien kommentit hankinta-asiakirjoihin pyydetään toimittamaan vapaamuotoisesti suomen kielellä perjantaihin 9.8.2013 mennessä osoitteeseen apotti@hel.fi. Sähköpostin osoitekenttään on merkittävä tunnus "Teknisen vuoropuhelun 2. osa". Saaduista kommenteista tehdään harkinnan mukaan kooste julkaistavaksi Apotti-hankkeen kotisivuilla yllämainitussa osoitteessa. Tekniseen vuoropuheluun osallistuminen ei sido ketään siihen osallistuvaa tahoa.

II.5 Yhteinen hankintanimikkeistö (CPV): Pääkohde	**Päänimikkeistö** Tietotekniset palvelut: neuvonta, ohjelmistojen kehittäminen, Internet ja tuki. (72000000-5)

VI kohta: Täydentävät tiedot

VI.4 Tämän ilmoituksen lähettämispäivä	28.6.2013

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 17 §

Liite 2.

Espoon kaupungin tiedote 21.1.2013

Espoo irtautumassa Apotti-tietojärjestelmän hankintamenettelystä

Jaa 427

Tweet

G+1

21.1.2013 klo 15.16

Espoon kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että Espoo ei lähde mukaan sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän Apotin hankintamenettelyyn.

Apotti-hankinta käynnistyi viime keväänä kuuden kunnan ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin yhteistyönä. Tavoitteena on ollut hankkia yhteinen tietojärjestelmä alueen kaikille sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille.

Espoon mukaan asiantuntijalausunnot osoittavat, että Apotti-hankintaan liittyy isoja taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Asiantuntijoiden näkemykset eivät tue Apotin kaltaisen monoliittisen asiakastietojärjestelmän hankintaa esitetyllä tavalla.

Espoo jatkaa asiakastietojärjestelmien kehittämistä yhteensopivaksi Kanta-arkiston ja kansallisen palveluväylän kanssa. Tavoitteena on useammista osista koostuva modulaarinen tietojärjestelmä, joka on kansallisesti yhteen toimiva siten, että tiedot ovat käytettävissä yli organisaatiorajojen. Espoo jatkaa yhteistyötä useiden valtakunnallisten ja paikallisten toimijoiden, myös Apotti-hankkeessa mukana olevien organisaatioiden kanssa.

Espoon mukaan valtakunnallisten ratkaisujen ja seudun yhteisten toimintamallien ja prosessien tulisi olla selvillä ennen hankintamenettelyn käynnistämistä. Tiedossa olisi oltava ainakin SOTE-järjestämismalli, sosiaali- ja terveydenhuollon IT-arkkitehtuuri ja yhteentoimivuuden takaavat valtakunnalliset standardit.

Apotti-hankinnassa mukana olevilla seitsemällä organisaatiolla ei ole yhteistä strategiaa, johtamisjärjestelmää tai palvelujen tuottamisen toimintamallia. Riskinä olisi, että hankittava järjestelmä määräisi liikaa toiminnallisia ratkaisuja. Asiantuntijoiden mukaan toiminnan muutoksia ei saada aikaan tietojärjestelmän kautta vaan uudistamalla ensin toiminnallisia prosesseja.

Espoon valitsema malli mahdollistaa asiakastietojärjestelmien vaiheittaisen kehittämisen, joka voidaan käynnistää välittömästi. Useasta osasta koostuvan modulaarisen mallin yhteydessä hankinnan, käyttöönoton ja toiminnan riskit ovat olennaisesti vähäisemmät kuin Apotti-vaihtoehdossa. Espoossa on jo käytössä koko sosiaali- ja terveystoimen kattava ratkaisu toisin kuin esimerkiksi HUS:ssa, Vantaalla ja Helsingissä.

Kaupunginhallitus päätti myös muut asiat esityksen mukaan.

Kaupunginhallituksen **esityslista/ennakkopöytäkirja 21.1.2013**

Suomeksi | **På svenska**

18 § Suun terveydenhuollon johtajan viran vastaanottaminen

VD/7154/01.01.01.01/2015
JTS/K-ML/LL

Kaupunginhallitus päätti 26.10.2015 § 34 valita suun terveydenhuollon johtajan virkaan Joona Iso-Lotilan, vahvistaa viran kokonaispalkaksi 6 443 euroa ja puhelinetu, että virkaan valitulla on kuuden kuukauden koeaika ja valittavan on toimitettava hyväksyttävä terveydenhuollon todistus terveydentilastaan viimeistään 31.3.2016 mennessä.

Kaupunginhallituksen päätös on tullut lainvoimaiseksi 21.12.2015.

Joona Iso-Lotila on 23.12.2015 saapuneella kirjeellä ilmoittanut ottavansa viran vastaan 1.1.2016 alkaen.

Hallintosäännön 23 §:n mukaan virantoimituksen alkamisajan määrää vaalin suorittanut viranomainen.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 18

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään määrätä Joona Iso-Lotilan virantoimituksen alkamisajaksi suun terveydenhuollon johtajan virassa 1.1.2016.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: Henkilöstökeskus

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
henkilöstöjohtaja Kirsi-Marja Lievonen puh. 040 570 5593, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

19 § Vantaan hyvinvointikatsaus 2015

VD/10579/00.01.02.01/2015
EL-H/TR/LL

Vantaan hyvinvointikatsaus 2015 on hyvinvointiraportointityöryhmän laatima yhteenveto vantaalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä. Katsauksen kokoamisesta vastaa Hyvinvointityöryhmä (HYRY), jonka puheenjohtajana kaudella 2014–2015 on toiminut apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth.

Hyvinvointikatsaukseen on päivitetty vuoden takaisen katsauksen indikaattorit, niiltä osin kun uutta tietoa on ollut saatavilla. Siihen on koottu kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä ilon aiheita ja haasteita sekä nostoehdotuksia kunnan hyvinvointityölle. Tämän lisäksi katsaus sisältää tietoa vuoden 2015 hyvinvointityön nostojen toteutumisesta. Katsaus on osa kunnan strategista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Vantaan hyvinvointikatsaus 2015 vastaa uuden terveydenhuoltolain (1326/2010, 12 §) vaatimuksiin siitä, että kunnan tulee seurata asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Lisäksi kunnan tulee seurata kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin vastataan. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Strategisessa suunnittelussa on asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia.

Hyvinvointikatsauksen tietojen perusteella on nähtävissä, että Vantaalla on nuori väestö ja huoltosuhde on suurten kaupunkien parhaimmistoa. Myös vantaalaisten tuloerot ovat muita suuria kaupunkeja pienempiä. Subjektiivisten hyvinvointimittareiden (kuten asuinalueen turvallisuus, oma onnellisuus, tmv.) mukaan valtaosa vantaalaisista voi hyvin.

Kuluneen vuoden aikana vieraskielisten osuus väestöstä on kasvanut, joten kotoutumiseen panostaminen on yksi tärkeä hyvinvointityön tavoite. Myös työttömyyden kasvu ja toimeentulotukea saavien suuri määrä ovat haasteita hyvinvointityölle. Terveystottumusten osalta huolestuttavaa on vantaalaisten, erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien nuorten runsas tupakointi.

Hyvinvointikatsauksen nostoehdotukset hyvinvointityölle ovat työllisyyden edistäminen, kotouttamiseen panostaminen sekä erityisesti ikääntyneiden ja lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 19

Sivistystoimen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) merkitä Vantaan hyvinvointikatsaus 2015 tiedoksi,
b) esittää Vantaan hyvinvointikatsaus 2015 kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Vantaan hyvinvointikatsaus 2015 esitys
- Vantaan hyvinvointikatsaus 2015 raportti

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
lasten ja nuorten palvelujen koordinaattori Tia Ristimäki, puh. 050 312 4437,
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan hyvinvointikatsaus 2015

Elina Lehto-Häggroth

Apulaiskaupunginjohtaja, sivistystoimen toimiala

Vantaalla on nuori väestö

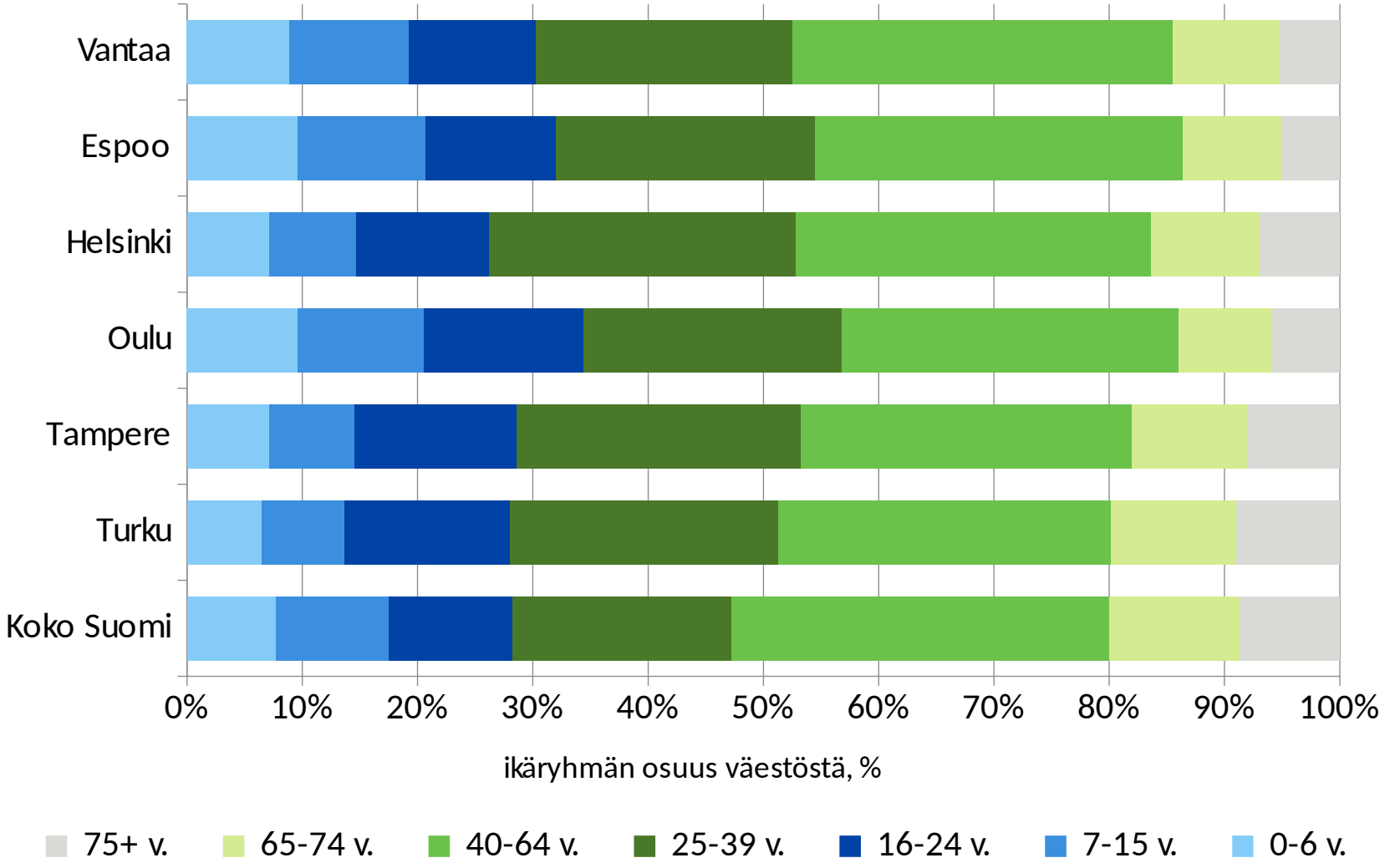

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaalla asuu paljon vieraskielisiä

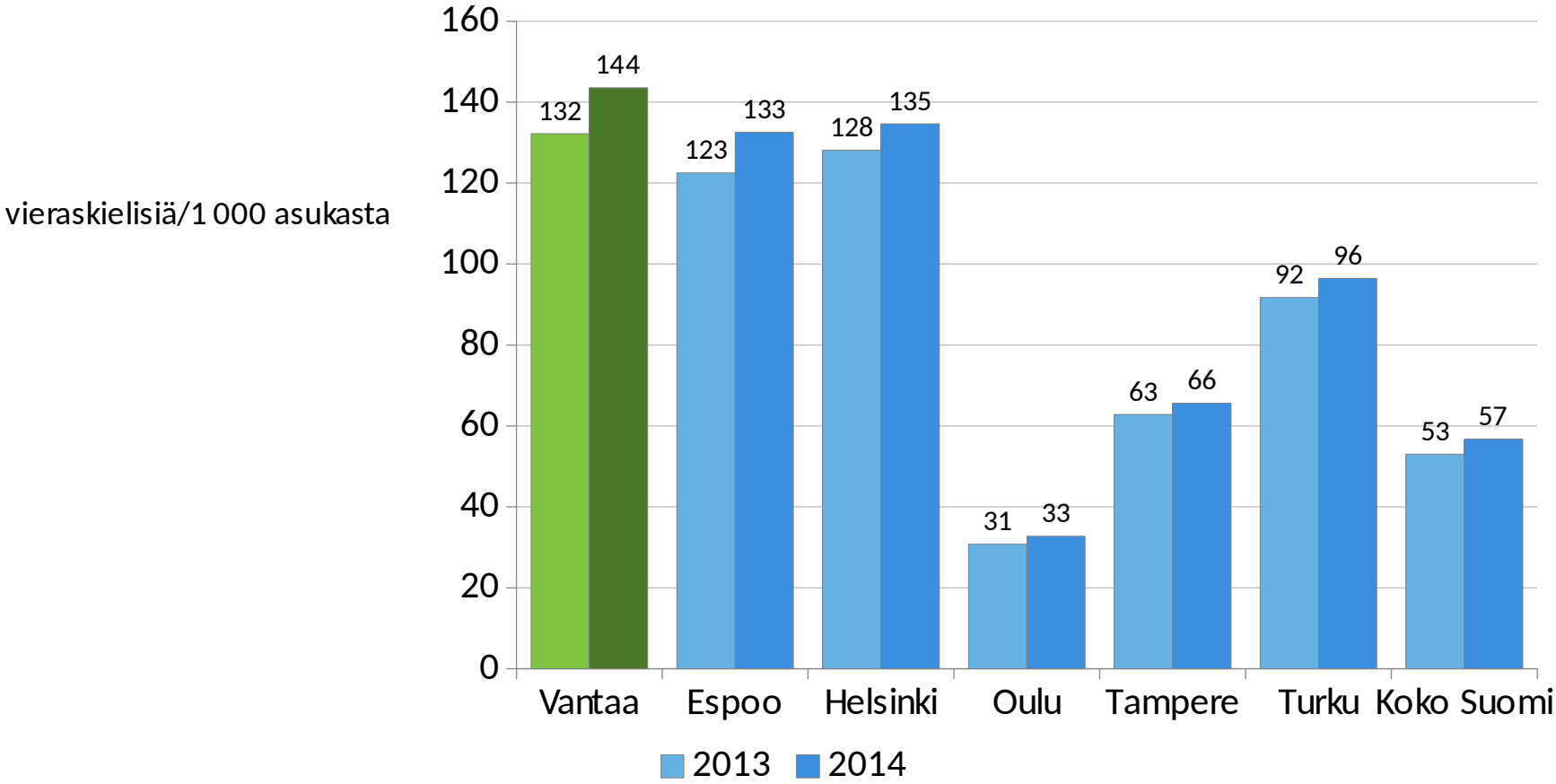

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaa on lapsiperheiden kaupunki

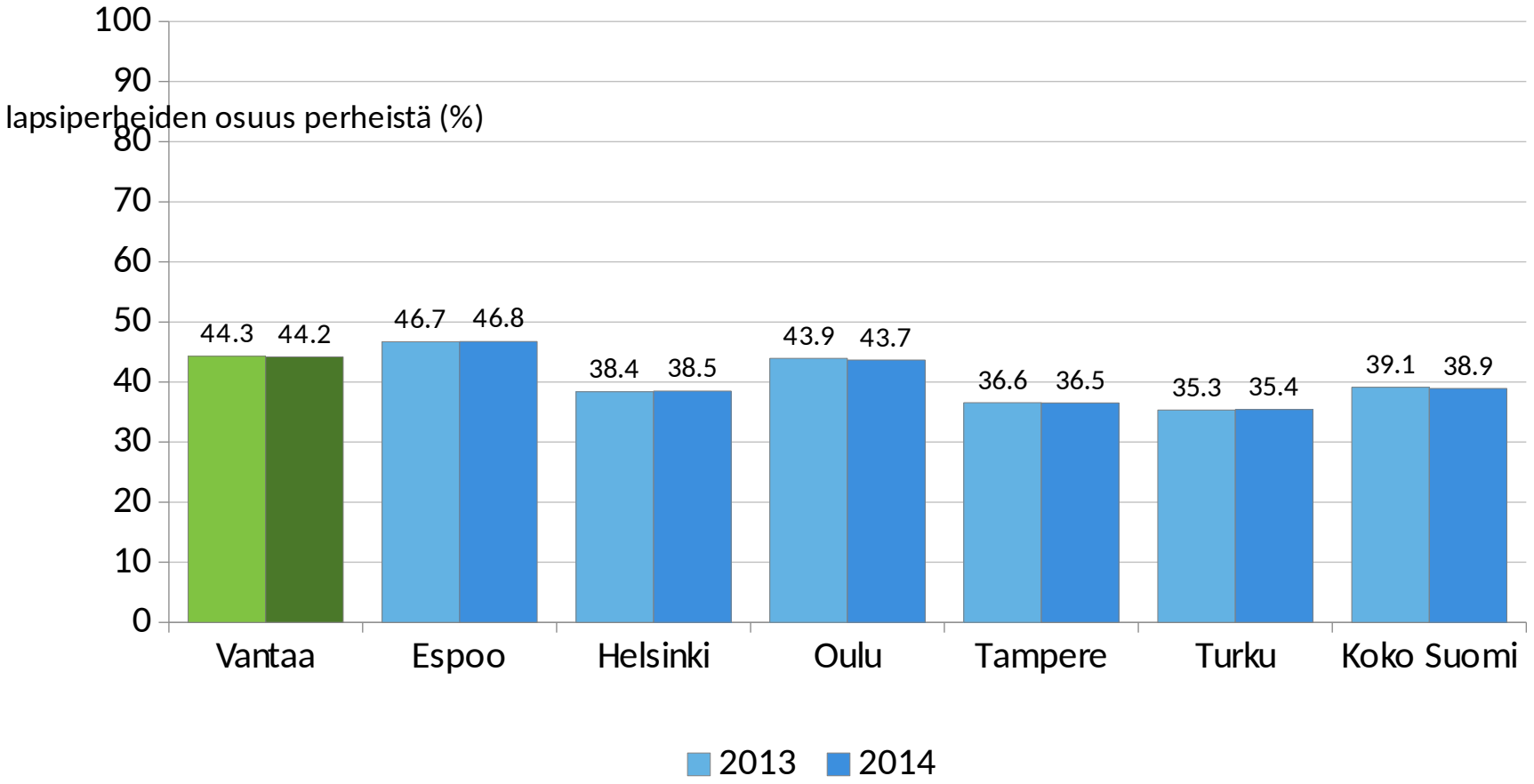

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Yhden aikuisen lapsiperheiden osuus on suurten kaupunkien keskitasoa

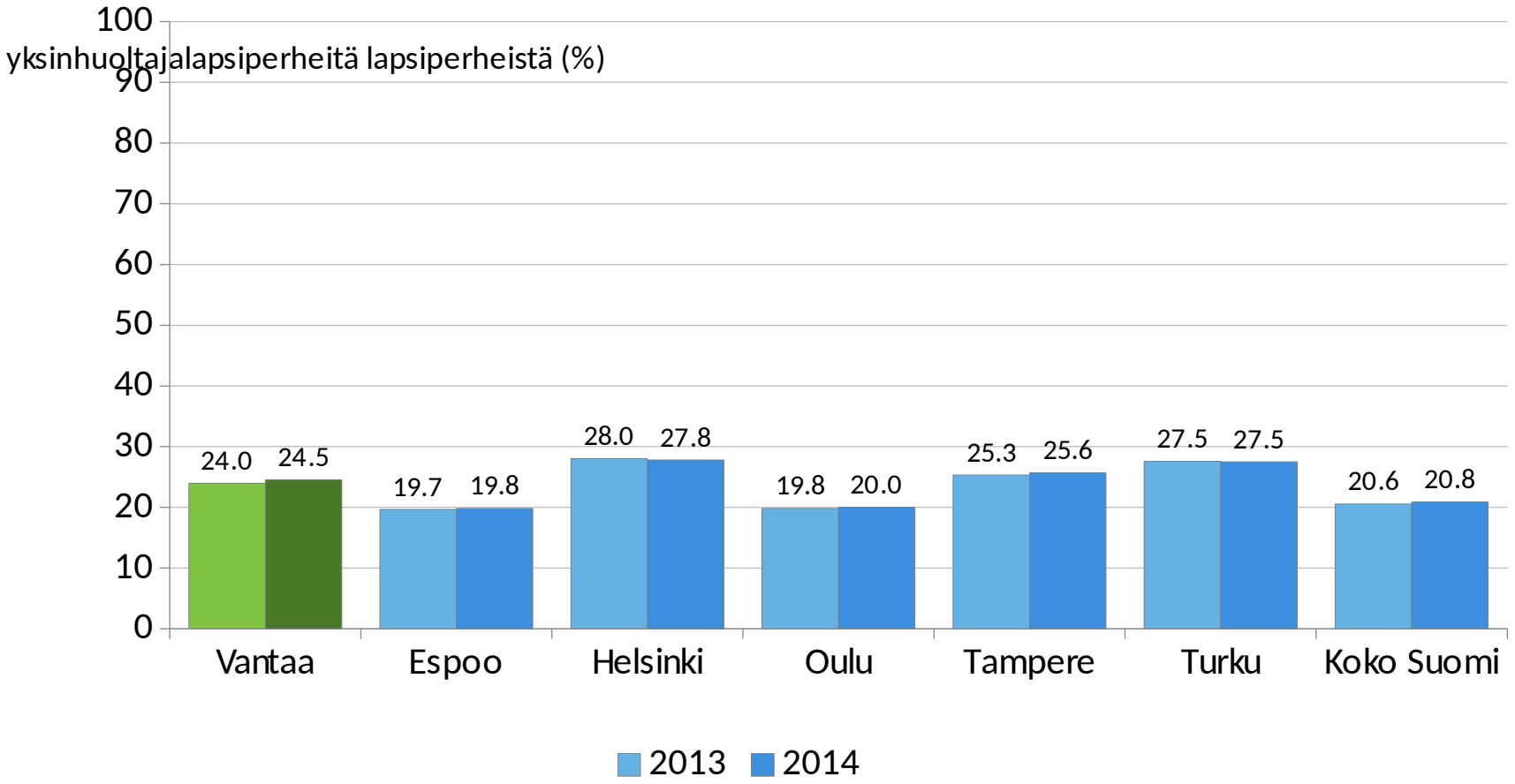

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Yksin asuvia on vähemmän kuin koko maassa keskimäärin

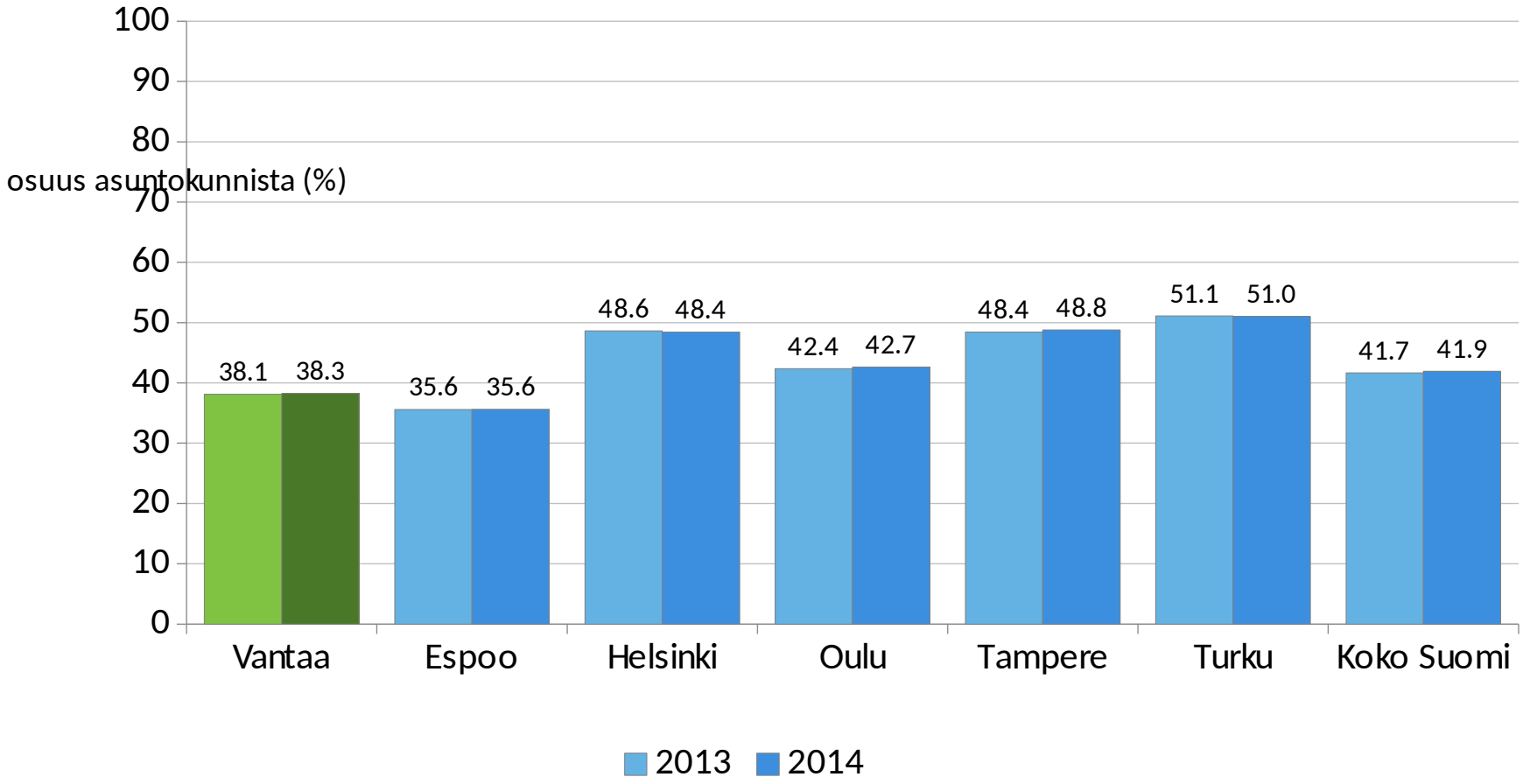

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Koulutustaso on Suomen keskitasoa

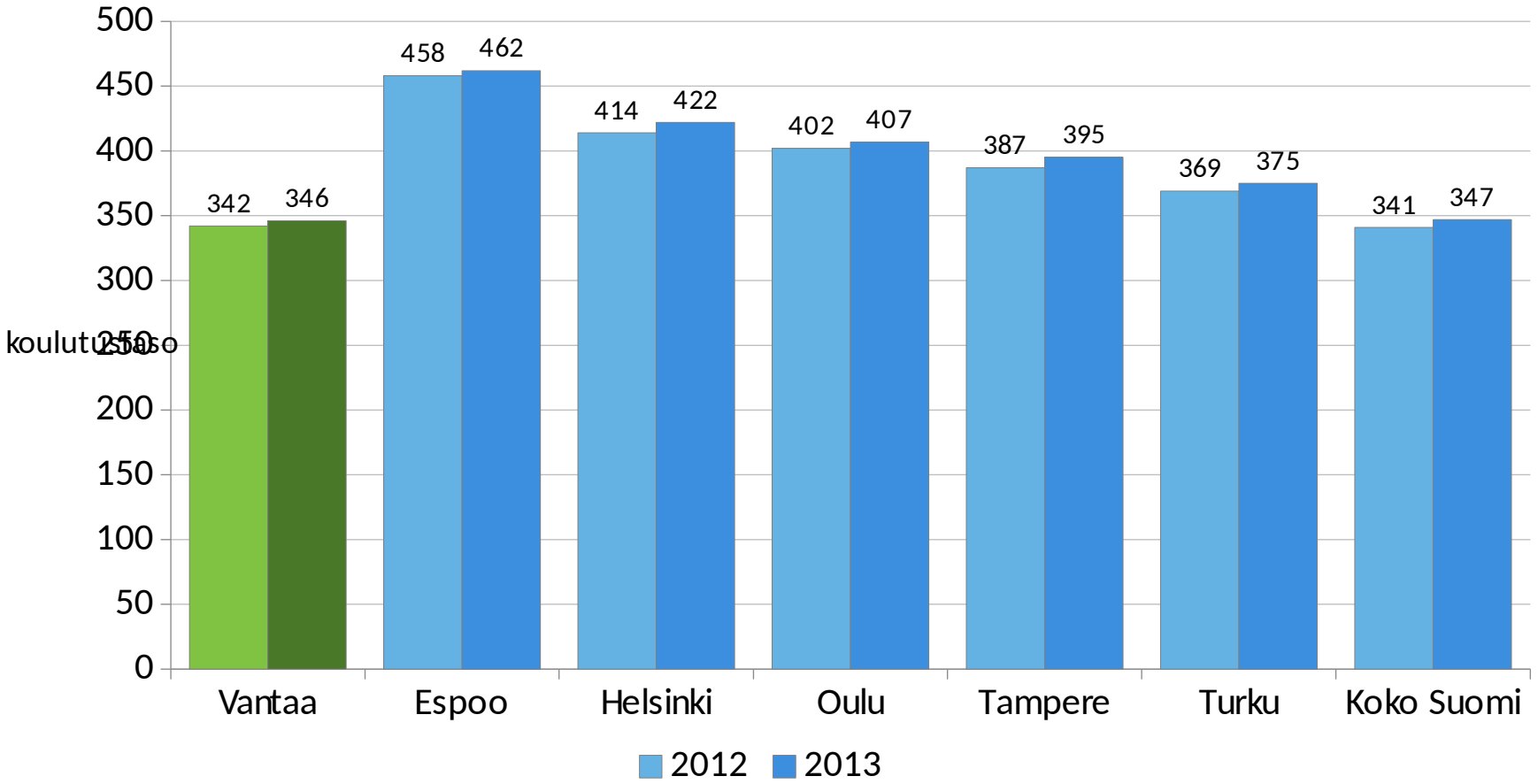

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaan huoltosuhteet ovat suurten kaupunkien parhaimmistoa

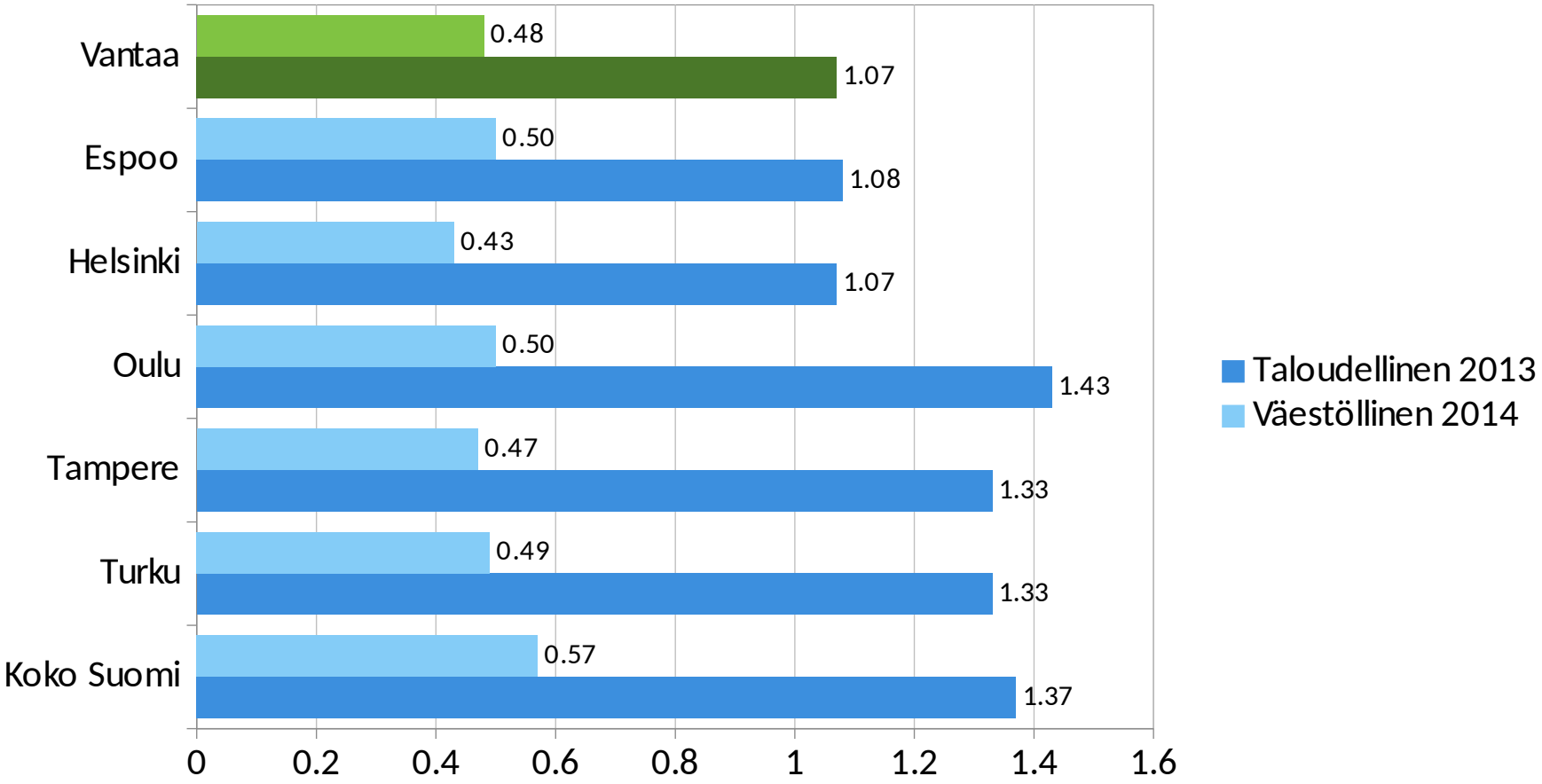

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaalla tuloerot ovat pienempiä kuin muissa suurissa kaupungeissa ja koko maassa

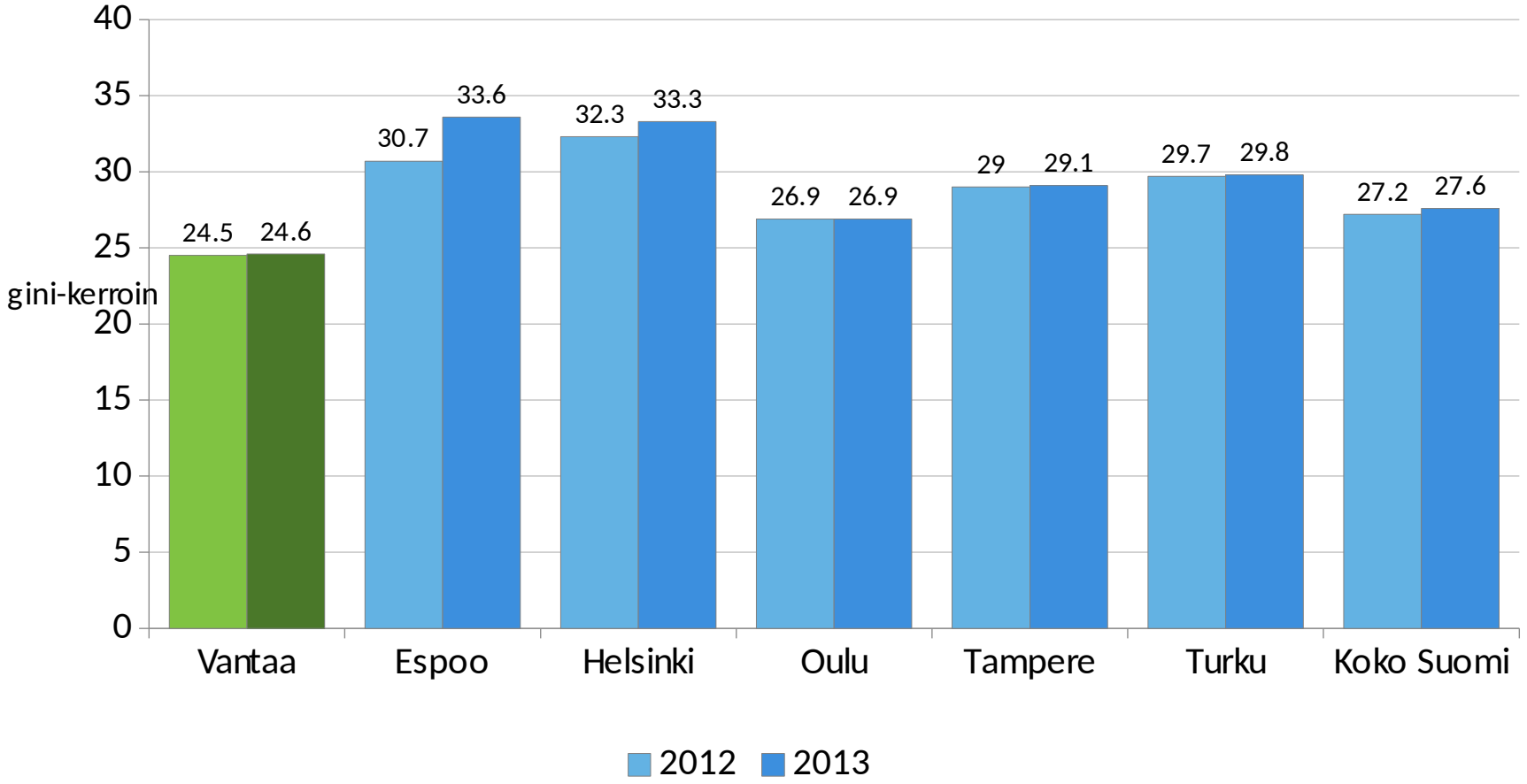

Lähde: SOTKANET

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Pienituloisten osuus on vähäisempi kuin koko maassa

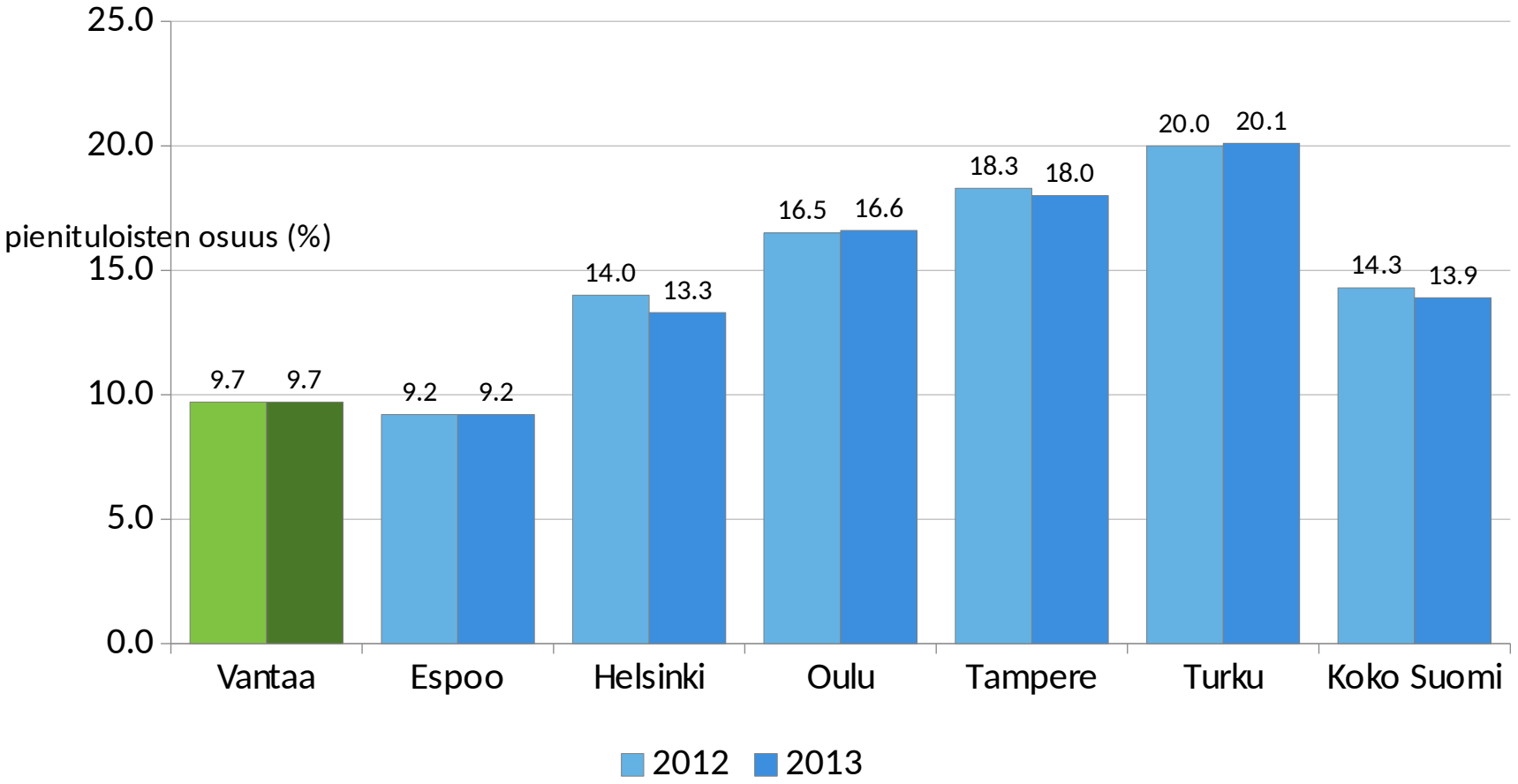

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaalla työttömyysaste on lähes 12 prosenttia

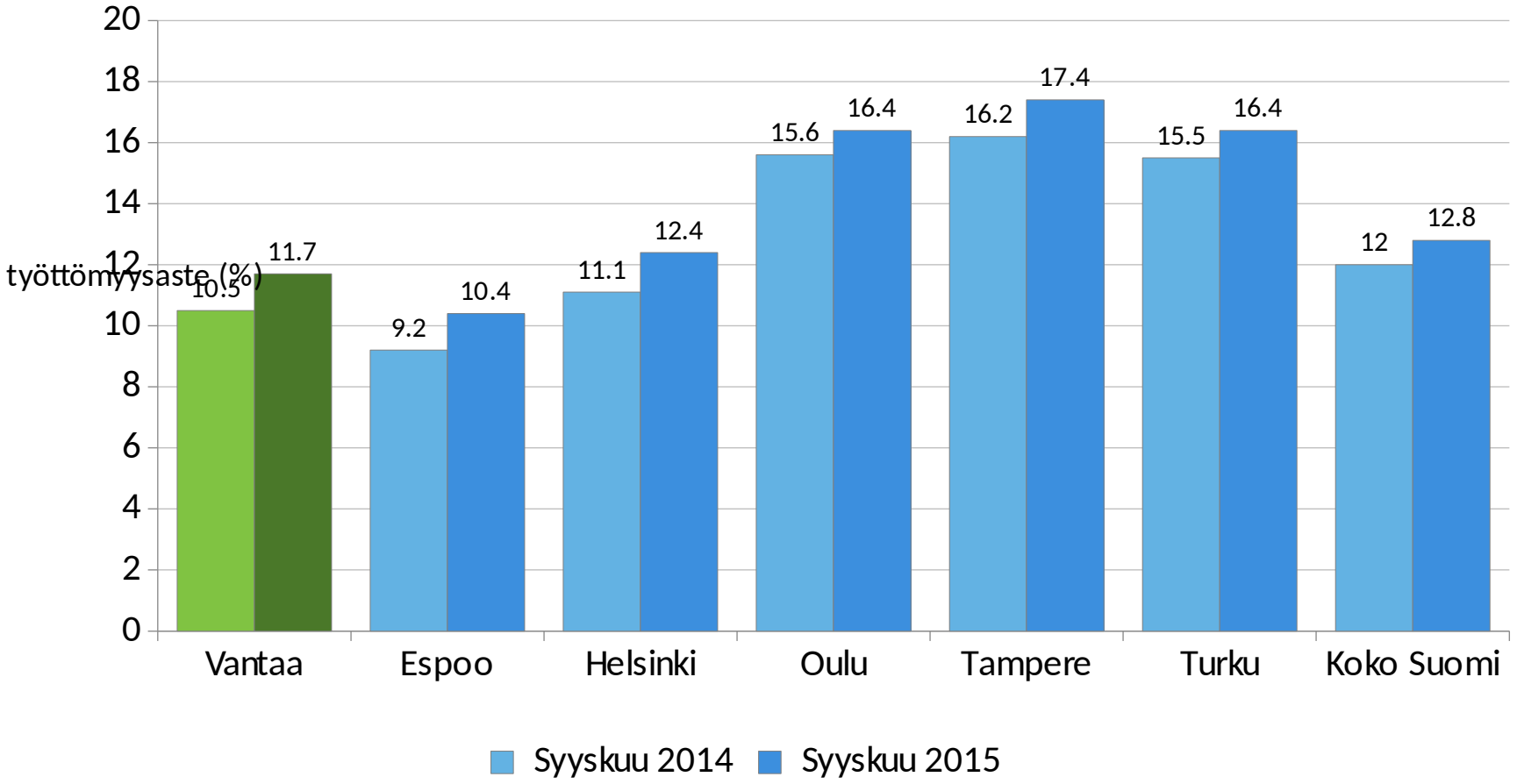

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Väestön sairastavuus on vähäisempää kuin koko maassa

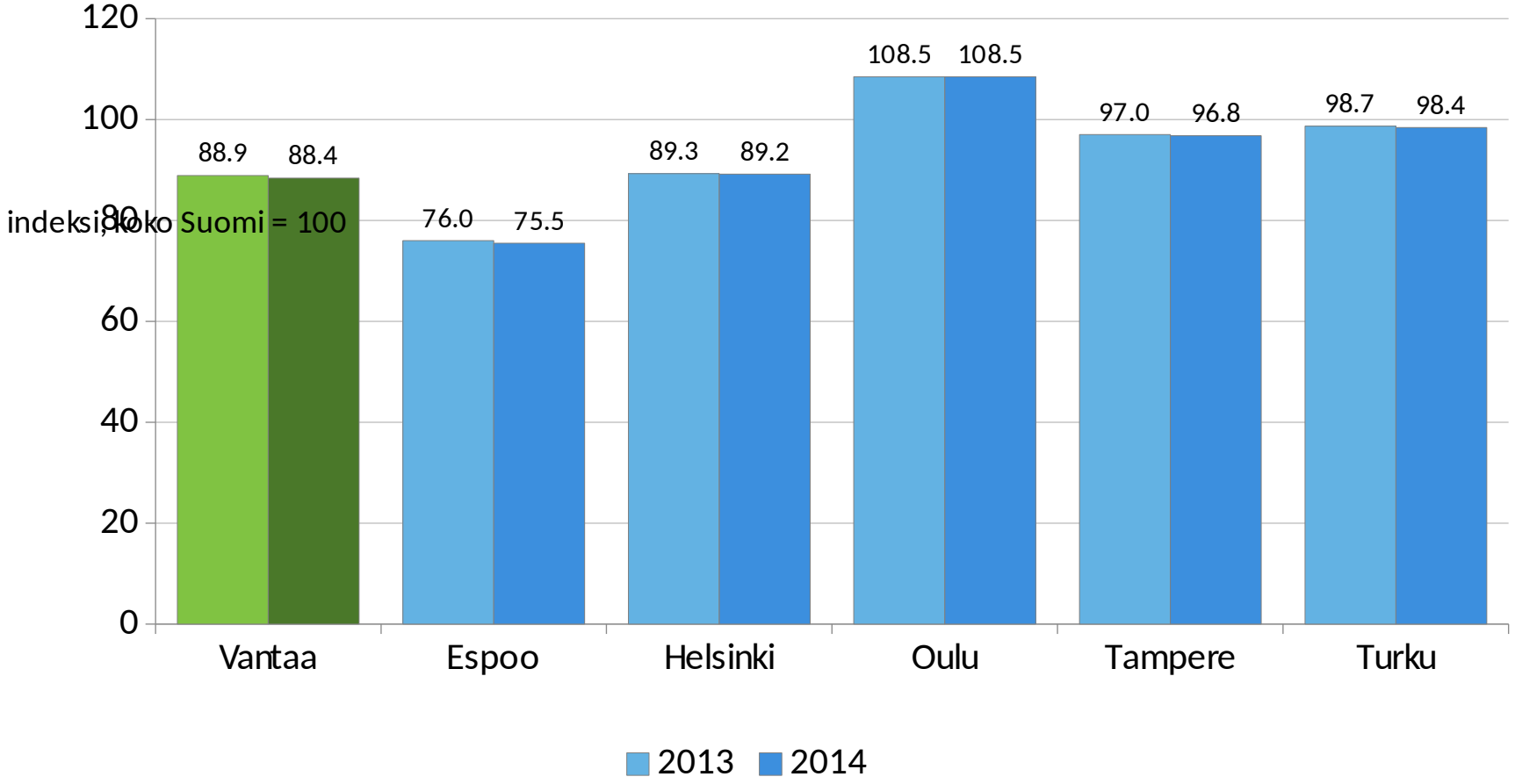

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Lapset ja nuoret

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaalla nuorten työttömien määrä on pienempi kuin muissa suurissa kaupungeissa

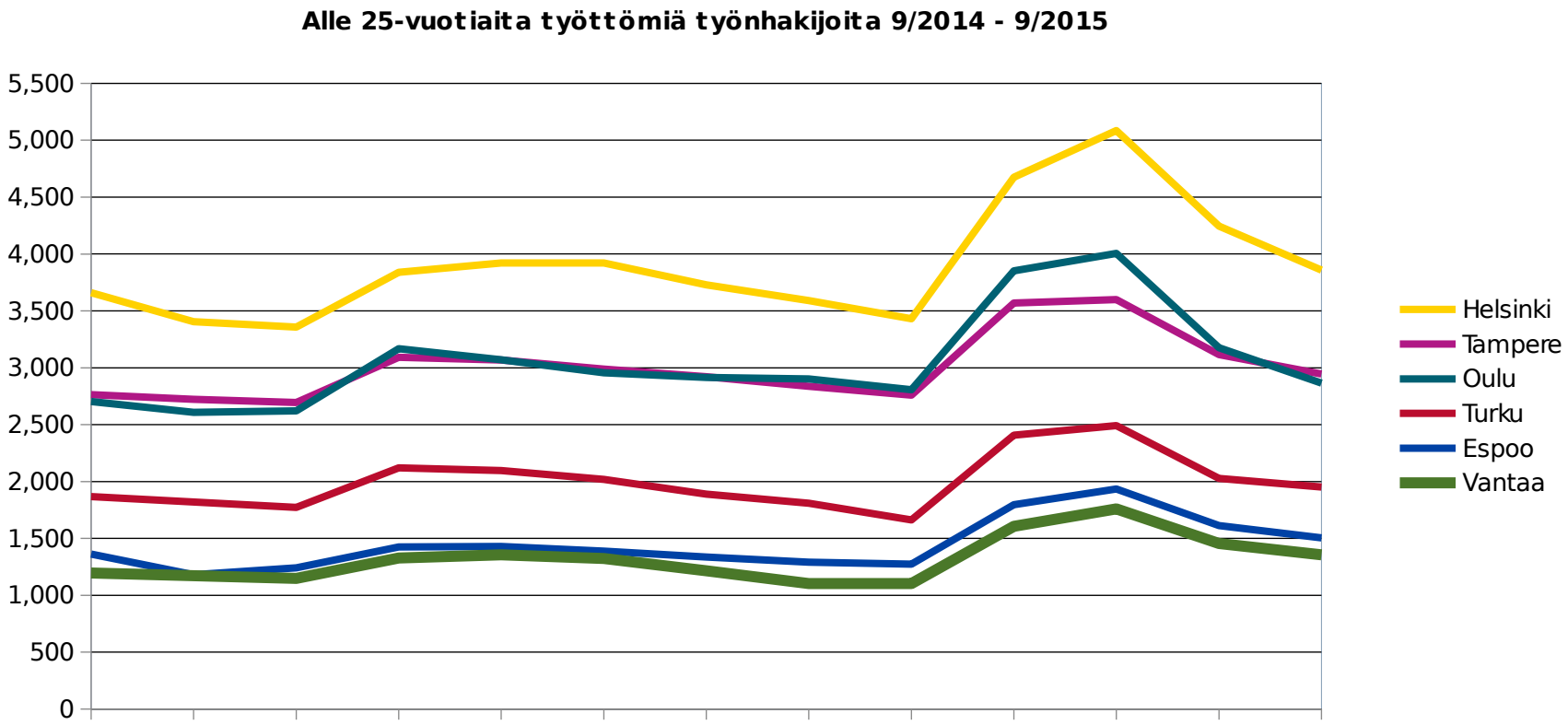

Lähde: TEM

Alle 25-vuotiaiden virta yli 3 kuukauden työttömyyteen on kasvanut

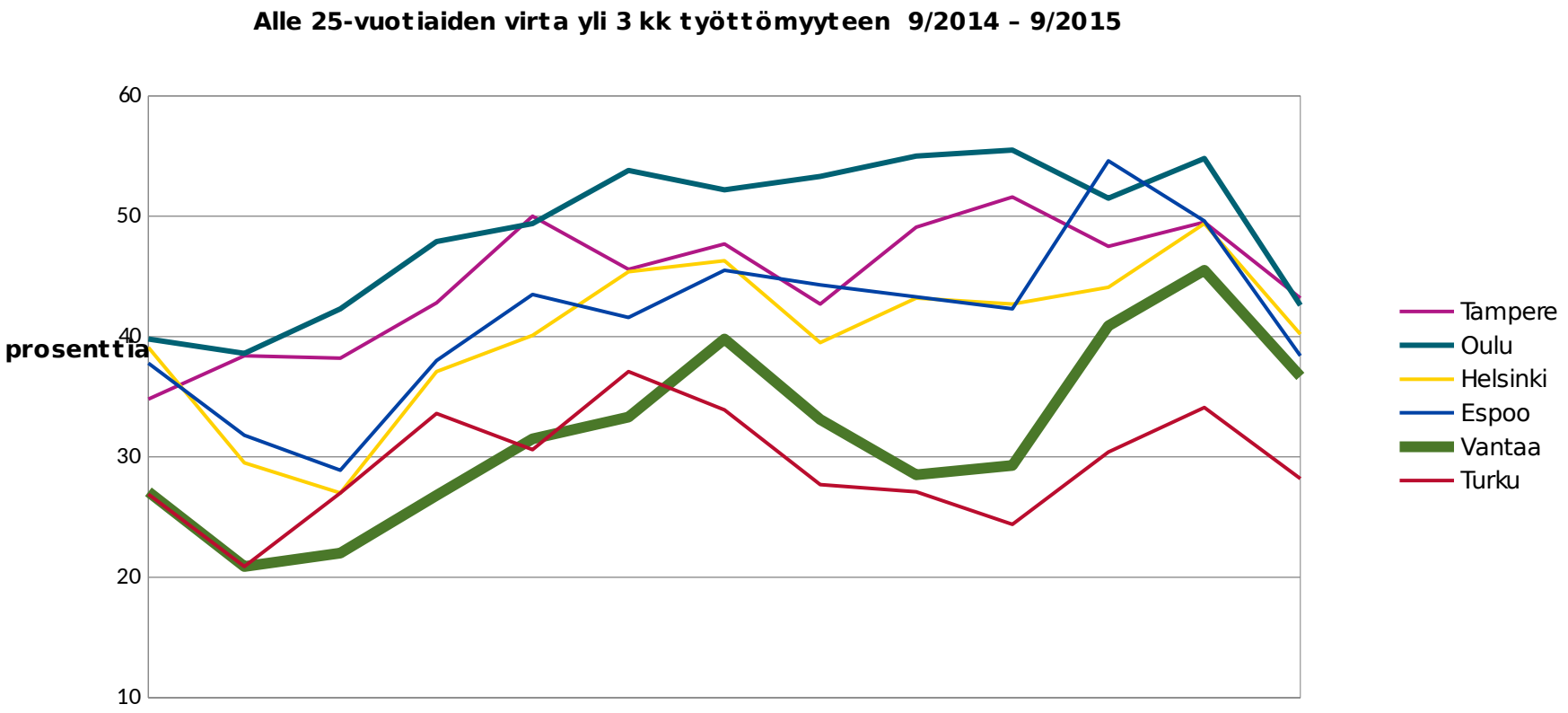

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä on noin joka kymmenes lapsi Vantaalla

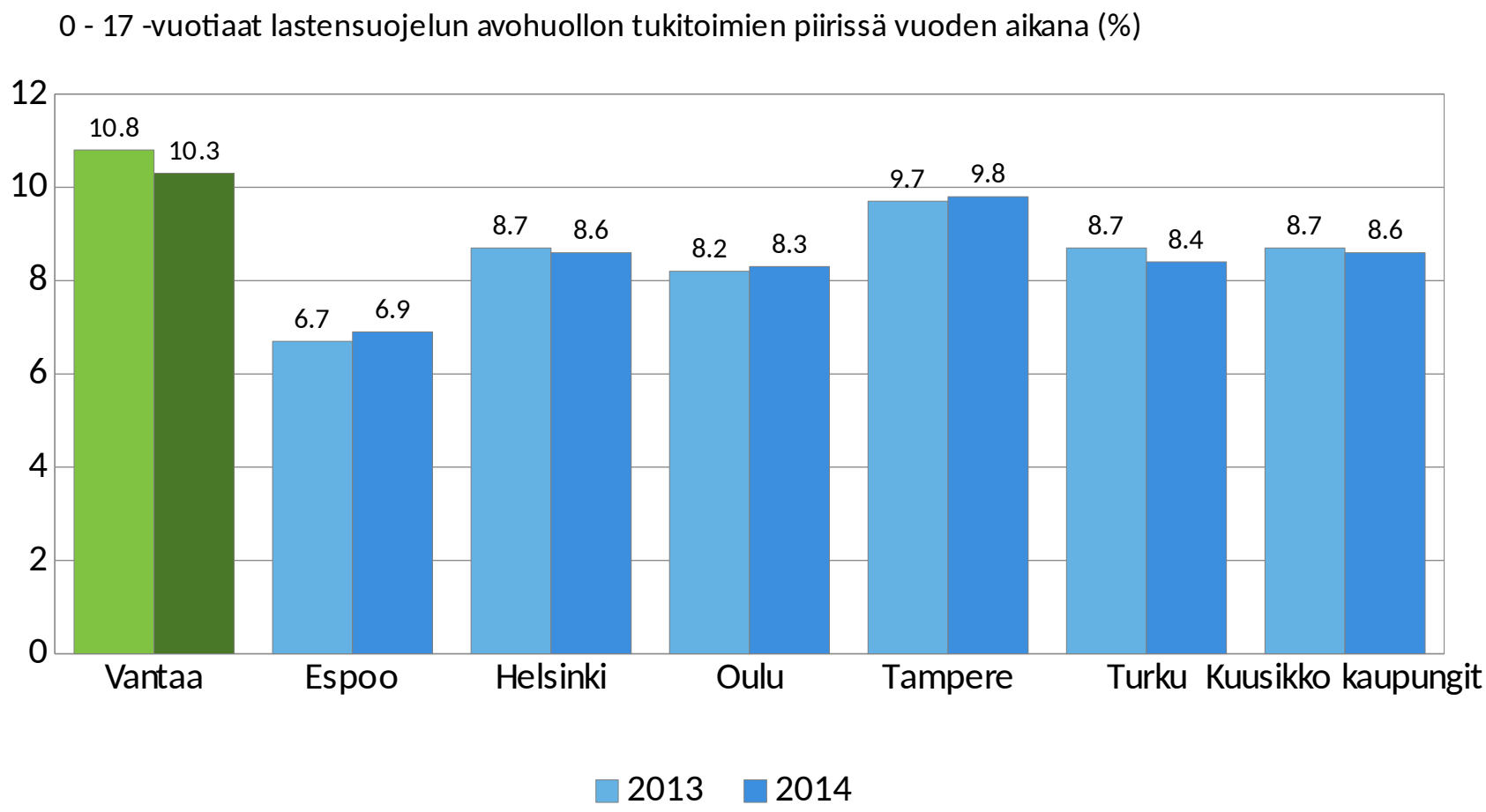

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista lähes 40 prosenttia tupakoi

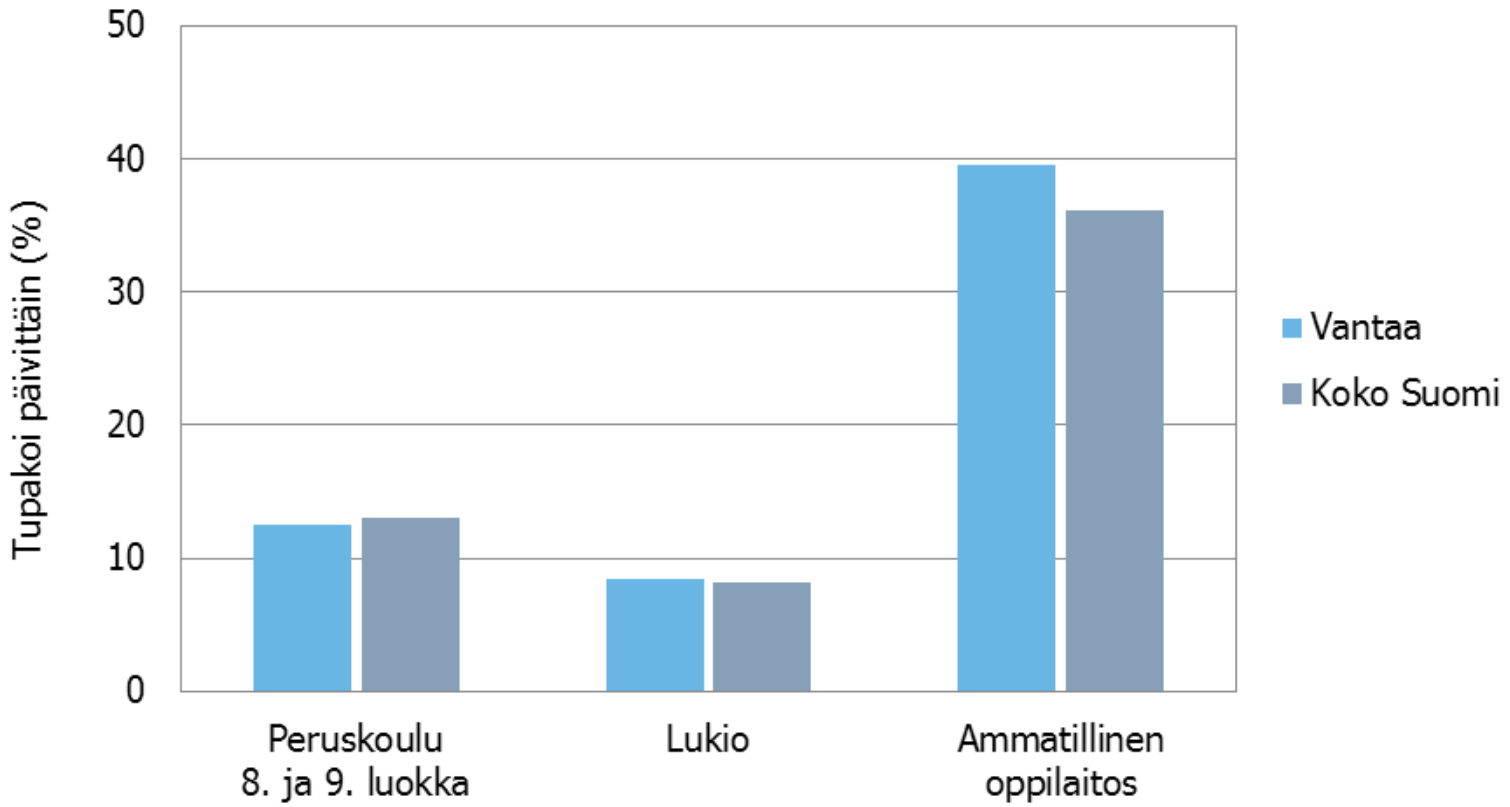

Lähde: Kouluterveyskysely

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Koulukiusaaminen on yleisempää yläkoulussa kuin toisella asteella

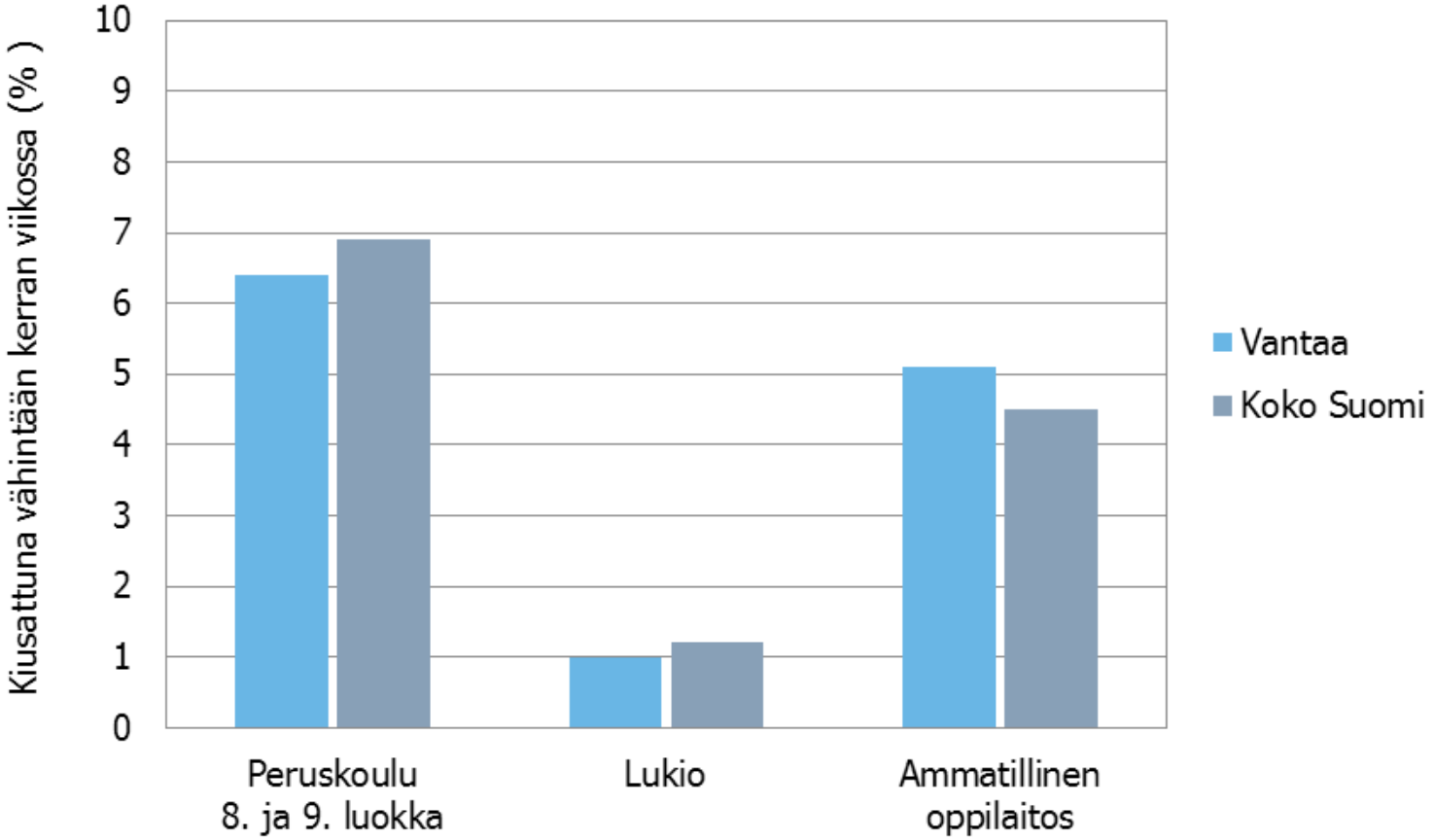

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Työikäiset ja ikäihmiset

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaalla tupakointi on yleisempää kuin muissa isoissa kaupungeissa

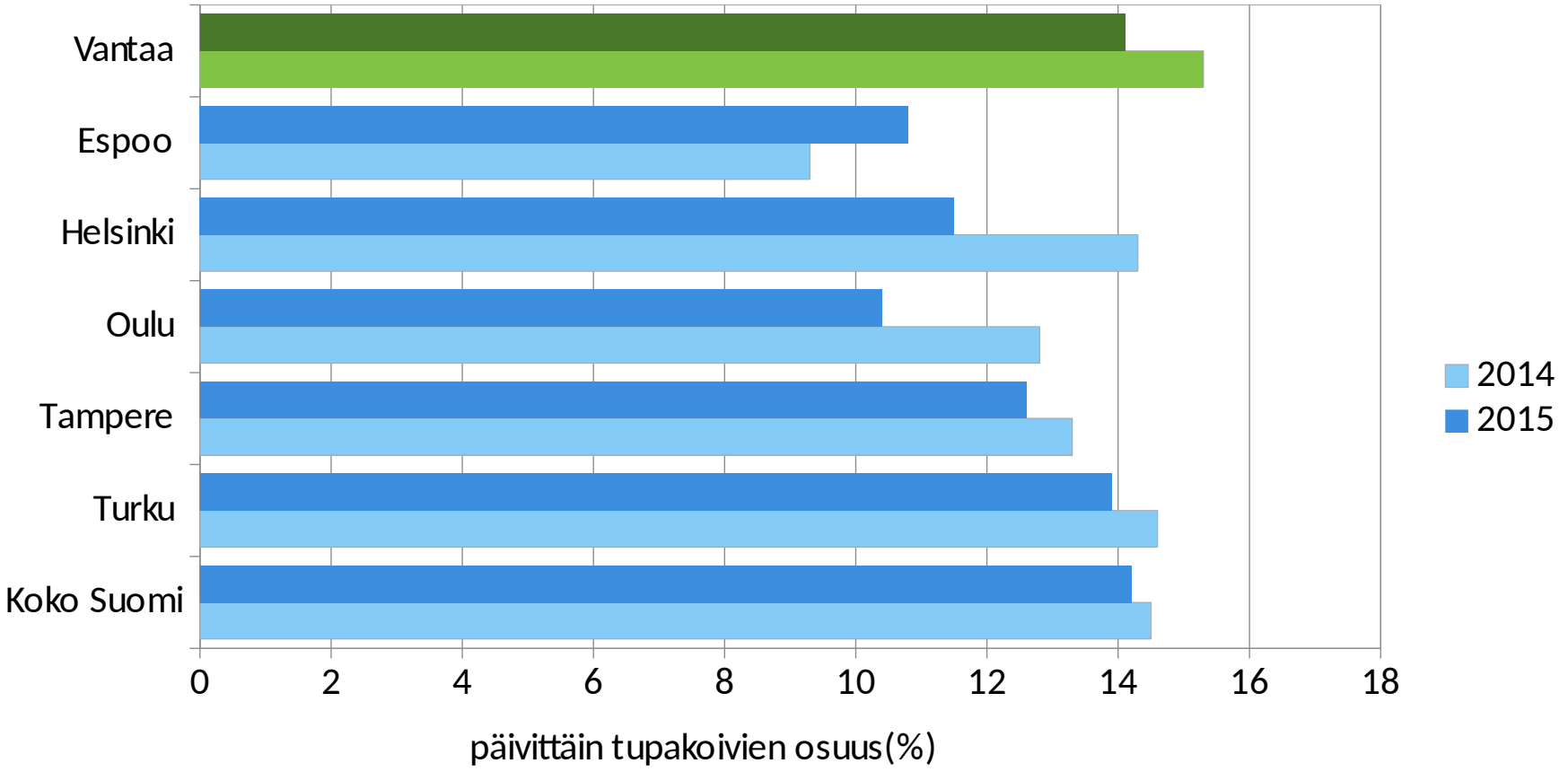

Lähde: ATH

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Ikäihmiset asuvat enimmäkseen kotona

Kotona asuvat 75+ -vuotiaat vantaalaiset						
	2010	2011	2012	2013	2014	
	91,8	91,8	91,9	91,9	92,2	
Valtakunnallinen suositus kotona asumiselle on 91-92 %						

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Yksinäiseksi itsensä tuntevien vantaalaisten osuus on kasvanut

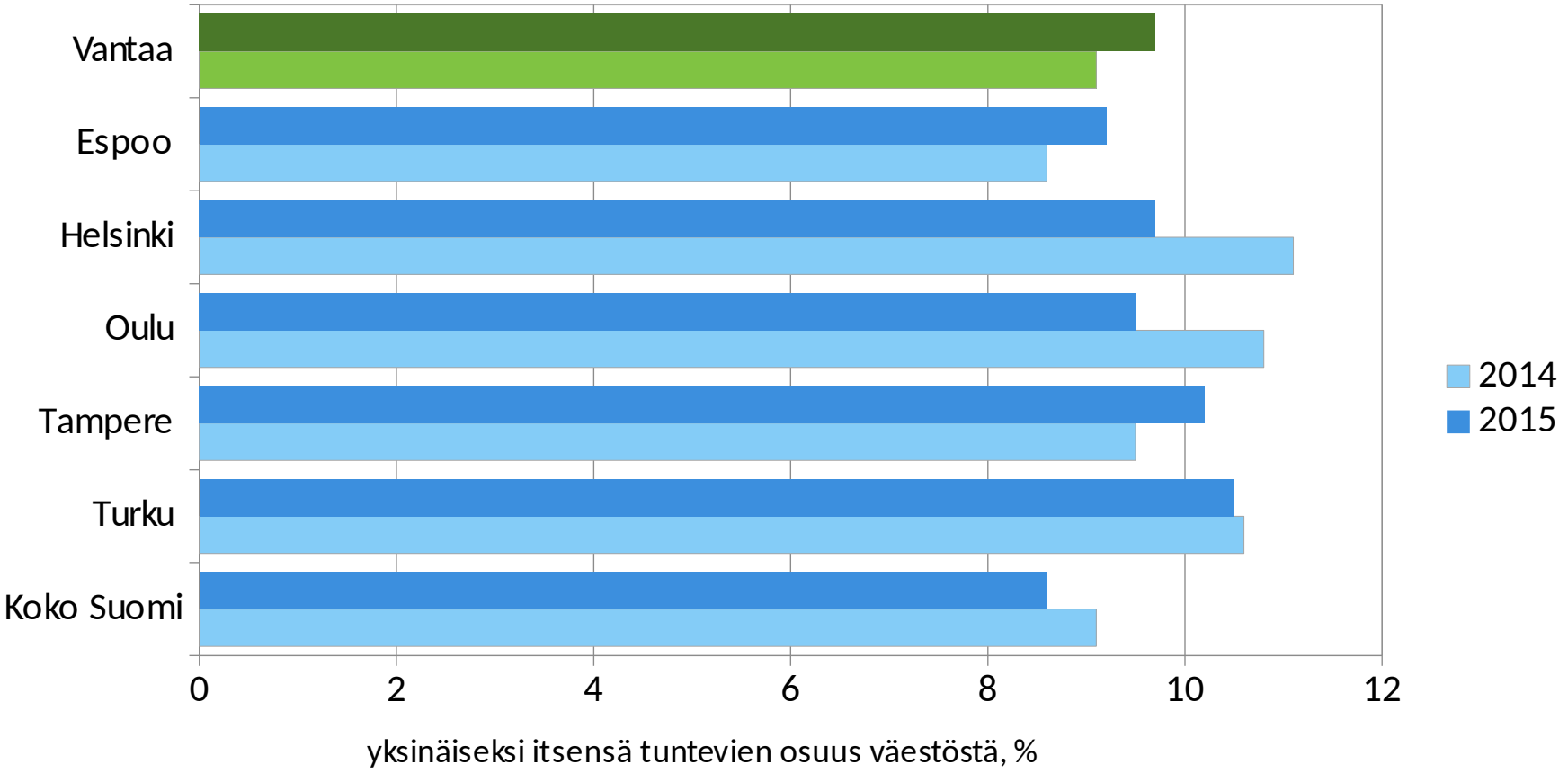

Lähde: ATH

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaan erikoissairaanhoidon kustannukset vertailukunnista toiseksi pienimmät

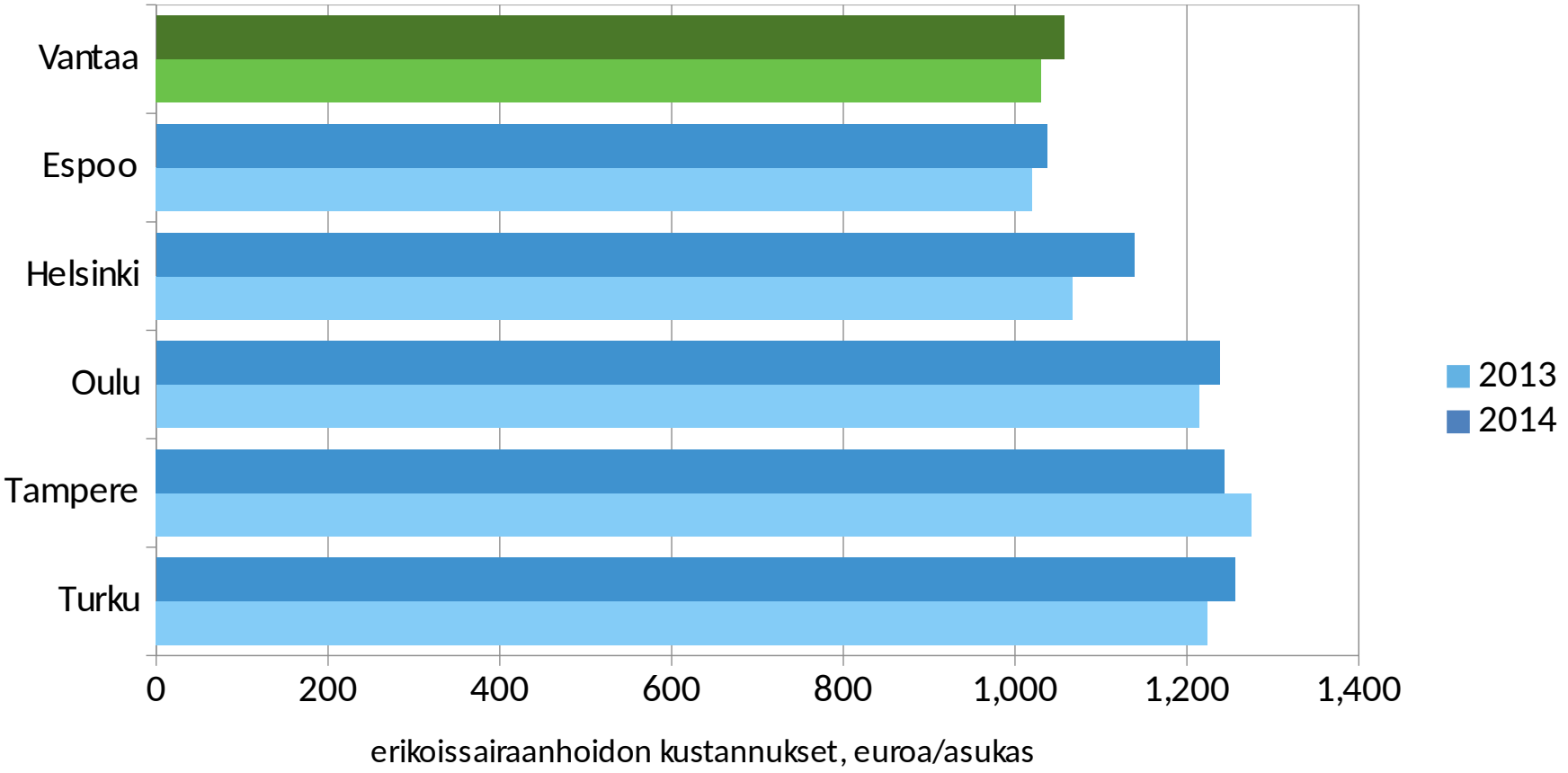

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Pitkäaikaista toimeentulotukea saaneita on paljon

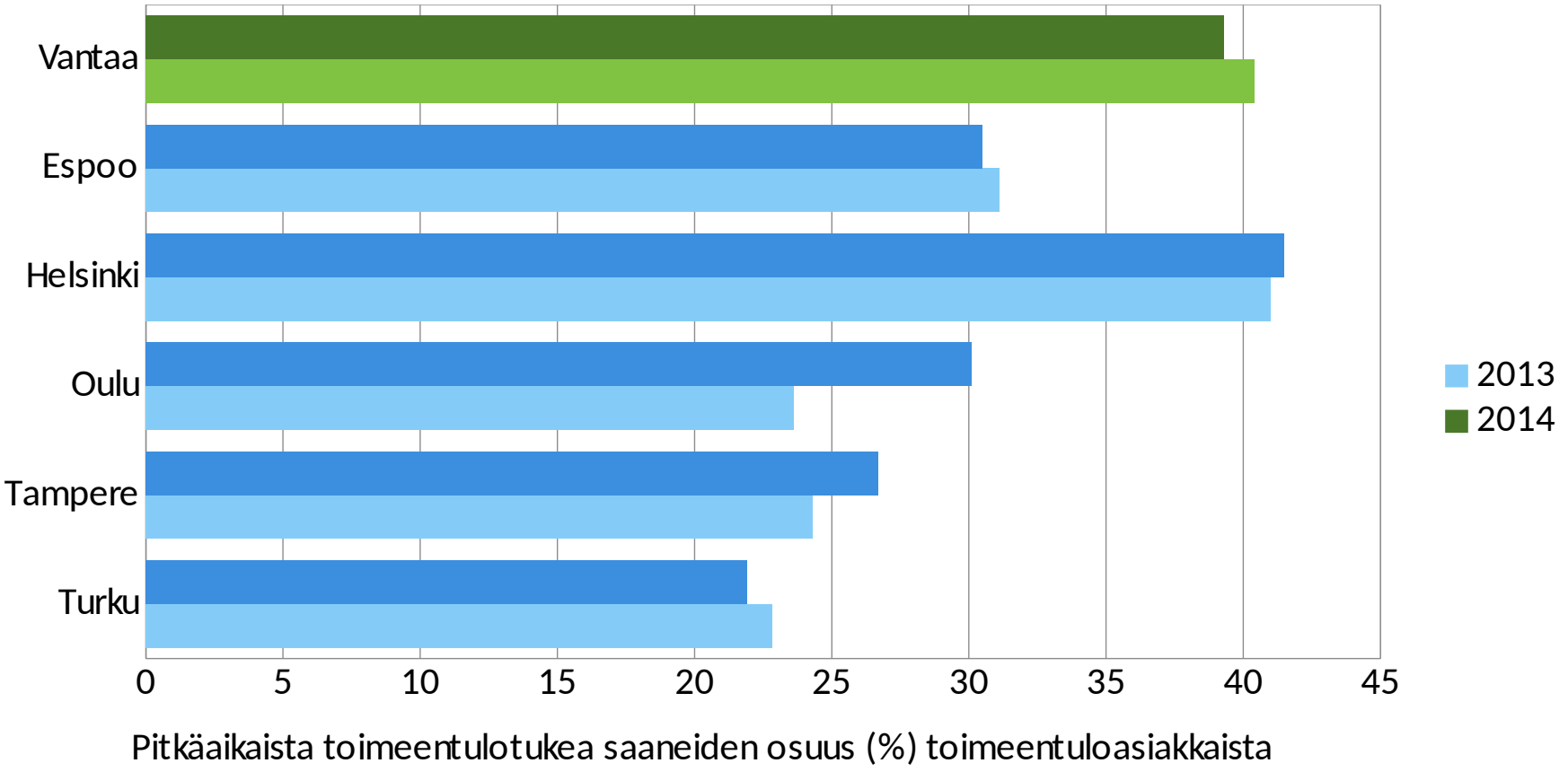

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Asuinalueensa turvalliseksi tunteneiden osuus on kasvanut

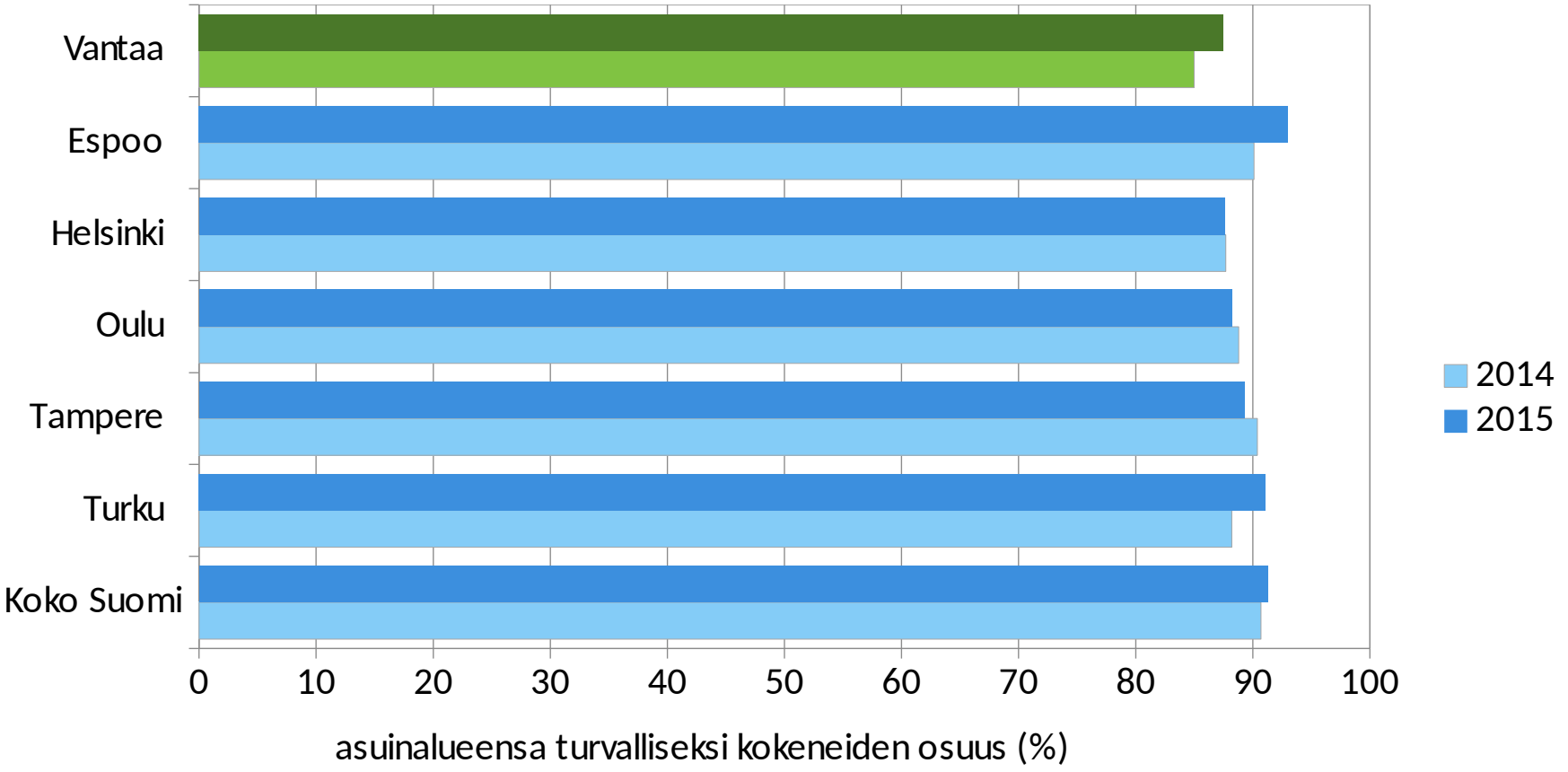

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaalaisista puolet tuntevat itsensä onnelliseksi

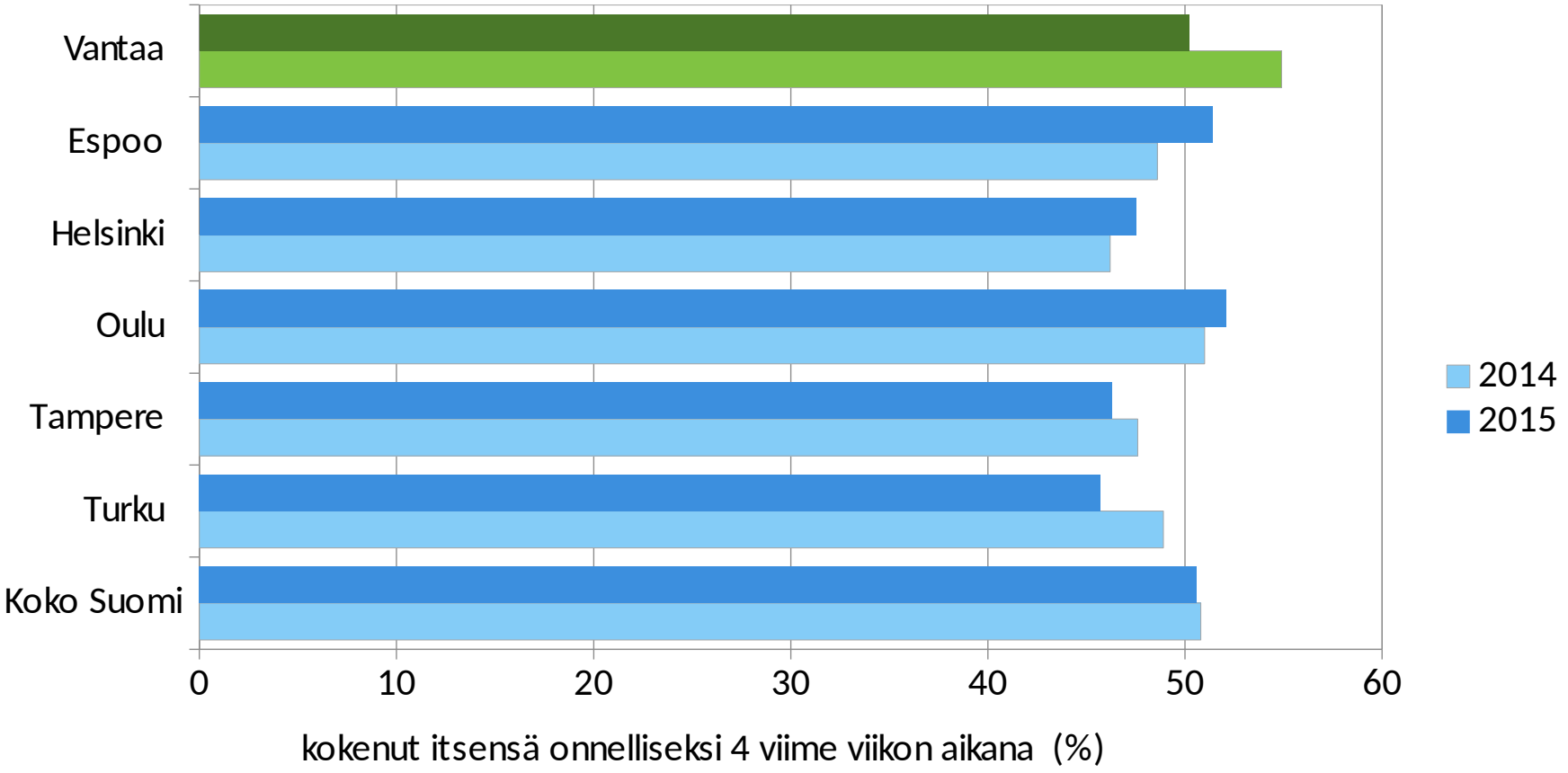

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vuoden 2014 hyvinvointikatsauksen nostot kaupungin hyvinvointityöhön ja niiden toteuttamiseen vuonna 2015

Työllisyyden edistäminen

- Painopiste koulutus- ja nuorisotakuun toteuttaminen

Kotouttamiseen panostaminen

- Painopiste aikuisten suomen kielen opetus

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

- Painopiste savuttomuuden edistäminen
- Painopiste nuorten kohtaamaan seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttuminen

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Koulutus- ja nuorisotakuun toteuttaminen

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Nuoret 17–29 -vuotiaat, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa pääasiallisen toiminnan mukaan vuonna 2013

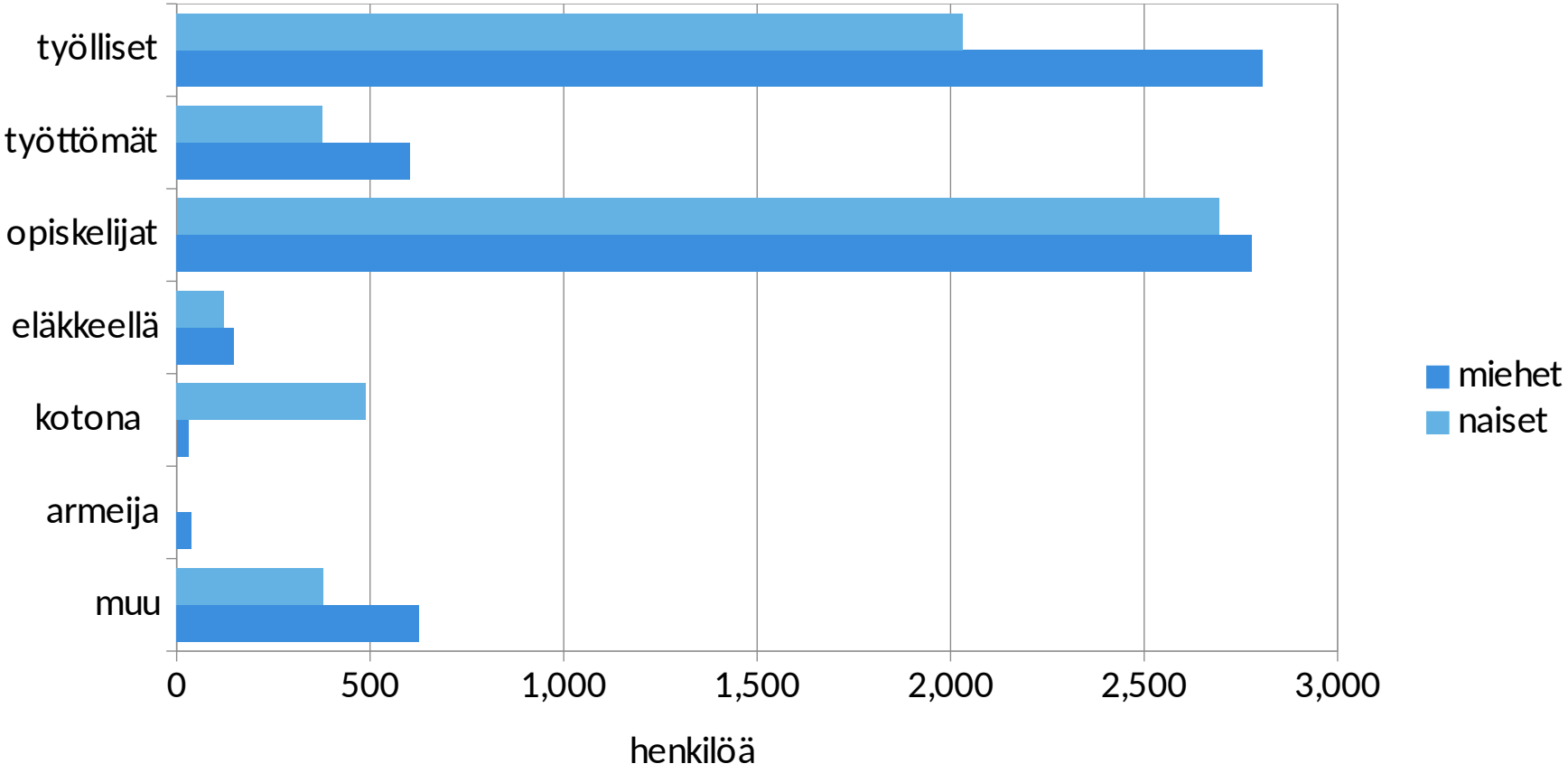

Lähde: Tilastokeskus

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Nuorisotakuuta toteuttamassa

Nuoriso- ja aikuiskoulutus
- Toisen asteen koulutus, perusopetuksen lisäopetus, LUVA- ja VALMA-koulutus
- Aikuisopiston monikulttuurinen perusopetukseen valmistava opetus ja perusopetus
- Opiskeluhuollon palvelut
- Nuorten aikuisten osaamisohjelma NAO

TE - toimiston palvelut

Yritykset ja elinkeinoelämä

Järjestöjen palvelut

Nuorisopalvelut
- Nuorten työpajat
- Nuorten ohjaus- ja tukikeskus Kipinä,
  etsivä nuorisotyö,
  Palvelu olen minä! -hanke
- Nuorten tuettu oppisopimus
- Menolippu - perusopetus päätökseen

Työllisyyspalvelut
- Petra – nuoret uusille urille
- Kuntouttava toiminta
- Kesätyösetelit

Kela

Aikalisä-toiminta Puolustusvoimat

Sosiaali- ja terveyspalvelut nuorille

Nuortenkeskus Nuppi
- Psykososiaalinen tuki

Ohjaamo

Monialaiset verkostot
Nuorten palveluiden koordinaatioryhmä (Nuorisolaki § 7a) ja muut monialaiset verkostot

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Aikuisten suomen kielen opetus

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaan vieraskielinen väestö ja sen prosenttiosuus koko väestöstä suuralueittain

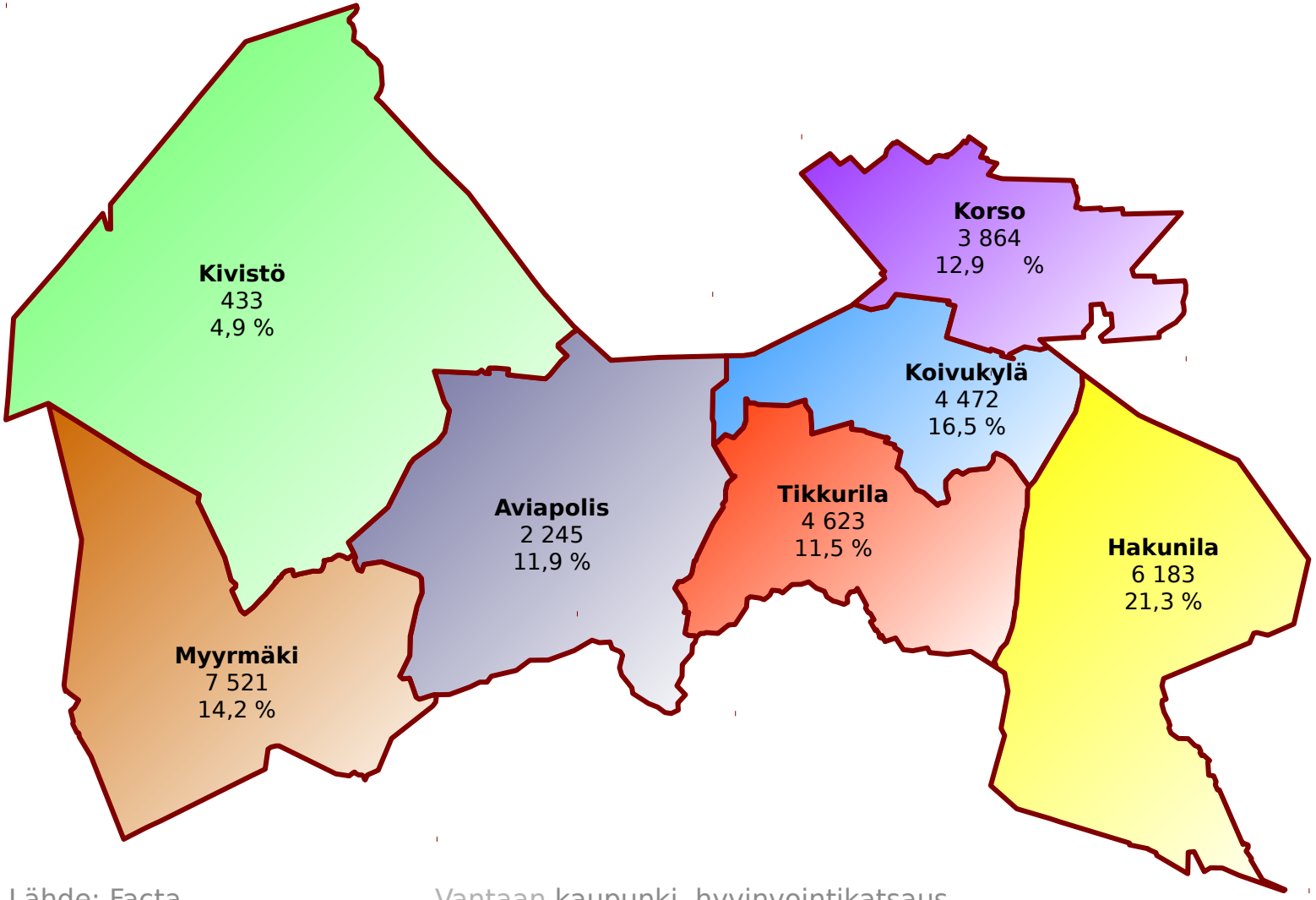

Lähde: Facta-kuntarekisteri

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Aikuisten suomen kielen opetus Vantaalla

	2012	2014	2015
Vantaalle ulkomailta muuttaneet vieraskieliset	1 682	1 937	
Jono työvoimakoulukseen	300–400	414	noin 170 (tilanne 7.10.2015)
Työvoimakoulutus, kotoutumiskoulu-tukseen osallistujat	400–500	noin 400	noin 600 (tilanne 7.10.2015)
Kunnan järjestämä opetus	770 (maksuton opetus)	noin 1 000 (maksuton opetus)	noin 1 200 (maksuton opetus) noin 1 700 (maksullinen opetus)
Vapaaehtoinen opetus, esim. Luetaan yhdessä	177	165	noin 160
Järjestöjen tarjoama suomen kielen opetus			noin 150

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Savuttomuuden edistäminen

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Savuttomuuden edistäminen	Valistus ja neuvonta	Lopettamisen tukeminen
Peruskouluissa järjestetään: • tupakkatietotunteja 5. luokkalaisille ja päihdetietotunteja 6, 7. ja 9. luokkalaisille • Valintojen putki 6. luokkalaisille Vuosittain järjestetään II asteen oppilaitosten hyvinvointipäivien toistuvana teemana 'tupakointi ja muut päihteet'.	Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa • oppilaan ja opiskelijan tupakkatuotteiden käyttö otetaan puheeksi terveystarkastuksissa ja tarvittaessa muilla käynneillä • huoltajien tupakoinnista kysytään terveystarkastusten yhteydessä (1, 5. ja 8. luokan laaja terveystarkastus, 3. luokan terveystarkastus) • nuorten päihdekysely (ADSUME) terveystarkastusten yhteydessä 8. lk sekä II asteen 1. ja 2. vuoden opiskelijat	• Alle 18-vuotiaille yksilötuki ja ryhmät • Yli 18-vuotiaille yksilötuki, ryhmät ja nikotiinikorvaushoito Yksilötukea on annettu terveysasemilta sekä ehkäisevän päihdetyön yksiköstä (EHKÄPÄ).
Peruskouluissa ja oppilaitoksissa jaettava materiaali: • Vanhempainoppaat 5. ja 7. luokkalaisten vanhemmille • Vanhempainhuoneentaulut 1, 5. ja 8. luokkalaisten vanhemmille terveystarkastuksen yhteydessä	Nuorten työpajoilla ja pajaluokilla on päihde- ja tupakka-aiheisia keskusteluja ja materiaalia.	• 28 päivää ilman -toimintamallin käyttöönotto Vantaalla • 28 päivää ilman -ryhmä 13–17 -vuotiaille Päihdepalveluissa järjestetään säännöllisesti tupakasta vieroitusryhmiä mm. Itä-Vantaan A-klinikalla ja Huumehoitoklinikalla.
Varian ammattioppilaitoksessa käynnissä Tupakatta paras amiksessa -projekti, jossa on erilaisin sosiaalisen markkinoinnin keinoin järjestetty savuttomuutta edistäviä tapahtumia.	• Savuton elämä -opintokurssit Varian opiskelijoille • Hyvä arki tulevaisuudessa -toiminnallinen keskusteluryhmä • Tupakkainfot opiskelun aloittaneille lähihoitajaopiskelijoille	Vantaan kaupungilla on käytössä sähköinen terveysvalmennus, jossa kaksi valmennusohjelmaa: tupakoinnin lopettamiseen valmistautuminen ja tupakoinnin lopettaminen. Ohjelmien käyttöönotto vielä vähäistä.

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Savuttomuuden edistäminen	Valistus ja neuvonta	Lopettamisen tukeminen
Tupakoinnista kysytään terveydenhuollon vastaanottokäynneillä (äitiysneuvolassa, terveyskeskuksessa).	Neuvolassa naisen ja puolison tupakkatuotteiden käytöstä kysytään raskauden ensikäynnillä ja lapsen ollessa 3–4 kk, 1 ½ ja 4 vuotta.	Terveysasemalta on mahdollista saada tupakoinnin lopettamiseen liittyvää neuvontaa ja tarvittaessa lääkereseptin. Neuvolassa tupakoinnin lopettamisen yksilötukea saa terveydenhoitajalta, perhetyöntekijältä ja lääkäriltä. Lapsiperheiden vanhemmille tupakoinnin lopettamisen tukea myös EHKÄPÄ:stä.
Pakka (paikallinen alkoholipolitiikka) mukaiset ostokokeet toteutetaan tupakan, alkoholin ja rahapelin osalta vähittäiskauppoihin, huoltamoihin ja kioskeihin.	Tupakan puheeksi ottoon liittyvät ohjeistukset ja koulutukset koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa.	
Tapahtumia ja kampanjoita: • Ethän välitä tupakkaa tai alkoholia alaikäisille -kampanja • Montako päivää ilman? - tapahtuma • Varian hyvinvointiviikko ja kestävä kehitys -viikko • Maahanmuuttajataustaisille suunnattuja vanhempainiltoja	Ethän välitä -kampanjassa jalkautuminen kuntalaisten pariin Gallup-kyselyn merkeissä toteutettu monialaisena yhteistyönä.	

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Nuorten kohtaamaan seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttuminen

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Täsmätoimenpiteet seksuaalista häirintää ja väkivaltaa vastaan

Suuri osa häirinnästä ja väkivallasta jää pimentoon. Lisäksi puuttumattomuuden kulttuuri on vahva. Nuoret kokevat erityisesti ennalta ehkäisevän toiminnan puuttuvan mm. oppilaitoksissa (lähde: valtakunnallinen Nuorisobarometri 2014).

Täsmätoimenpiteitä ovat koulujen ja oppilaitosten

1. suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä suunnitelman mukainen toiminta
2. tasa-arvosuunnittelu ja toiminta suunnitelman pohjalta (tasa-arvolain vaatima suunnittelu)
3. turvallisuussuunnittelu ja toimenpiteet psyykkisen ja fyysisen turvallisuuden takaamiseksi

Vantaalla tarvitaan lisää tietoa ja tietoon perustuvia toimenpiteitä

Hyvä esimerkki on Tikkurilan lukio, joka on hankkinut tietoa omasta tilanteestaan (kysely), huomioinut asian tasa-arvosuunnitelmassaan 2014 tasa-arvolain vaatimalla tavalla (nollatoleranssi) ja ryhtynyt ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin (opiskelijoiden ja vanhempien informointi) ja osallistunut tasa-arvovaltuutetun Ei meidän koulussa -kampanjaan, www.eimeidankoulussa.fi.

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Yhteenveto:
Ilon aiheet ja haasteet sekä nostoehdotukset kaupunkitasoiseen hyvinvointityöhön

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Ilon aiheita vantaalaisten hyvinvoinnissa ja haasteita hyvinvointityölle

Ilonaiheita

- Vantaalla on nuori väestö ja huoltosuhde on suurten kaupunkien parhaimmistoa
- Vantaalaisten tuloerot ovat muita suuria kaupunkeja pienempiä
- Valtaosa vantaalaisista voi hyvin
- Ikäihmisistä valtaosa asuu kotona

Haasteita

- Työttömyys, erityisesti pitkäaikaistyöttömyys
- Toimeentulotukea saavien suuri määrä
- Vieraskielisten kotoutuminen
- Vantaalla tupakointi on koko maata yleisempää
- Yksinäiseksi itsensä tuntevien vantaalaisten osuus on kasvanut

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Nostot kaupungin hyvinvointityöhön 2016

Työllisyyden edistäminen

- Pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistymisen edistäminen

Kotouttamiseen panostaminen

- Etnisten konfliktien toimintamallin päivittäminen
- Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

- Ikääntyneiden kotona asumisen tukeminen
- Lapsiperheille suunnatun ennaltaehkäisevän työn lisääminen

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 19 §

Vantaan vuoden 2015 hyvinvointikatsaukseen on päivitetty vuoden takaisen hyvinvointikatsauksen indikaattorit, siltä osin kun uutta tietoa on saatavilla. Tämän lisäksi katsaus sisältää tietoa vuoden takaisten nostojen toteuttamisesta. Hyvinvointiraportointi on osa kunnan strategista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Terveydenhuoltolain (1326/2010, § 12) mukaisesti Vantaalla tehdään kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus ja välivuosina suppeampi hyvinvointikatsaus.
Hyvinvointiraportointia ohjaa Vantaan Hyvinvointityöryhmä, HYRY, jonka puheenjohtajana toimii 2014–2015 sivistystoimen apualaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth. Hyvinvointiraportin koonnista vastaa hyvinvointiraportoinnin työryhmä yhteistyössä toimialojen asiantuntijoiden kanssa.
Lukuohje: Katsauksessa keskitytään tämän hetkisen ja vuoden takaisen tilanteen tarkkailuun kuuden suurimman kaupungin osalta. Otsikot kertovat tämän hetkisen tilanteen, kuvat tuovat lisää tietoa Vantaan tilanteesta suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin ja muistiinpano-osuudessa on lisätietoa indikaattoreista ja/tai kuntalaisten hyvinvoinnista.

Hyvinvointiraportoinnin työryhmä 2015:

Ristimäki Tia (pj.)	lasten ja nuorten palvelujen koordinaattori	Sivistystoimen & sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Henriksson Tomi	asumisen erityisasiantuntija	maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Koskensalo-Kleemola Heini	erityisasiantuntija	sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Kyttälä Hannu	tietopalvelupäällikkö	kaupunginjohtajan toimiala
Salovaara-Karstu Christa	strategia-asiantuntija	kaupunginjohtajan toimiala
Tuominen Meija (siht.)	suunnittelija	konserni- ja asukaspalveluiden toimiala

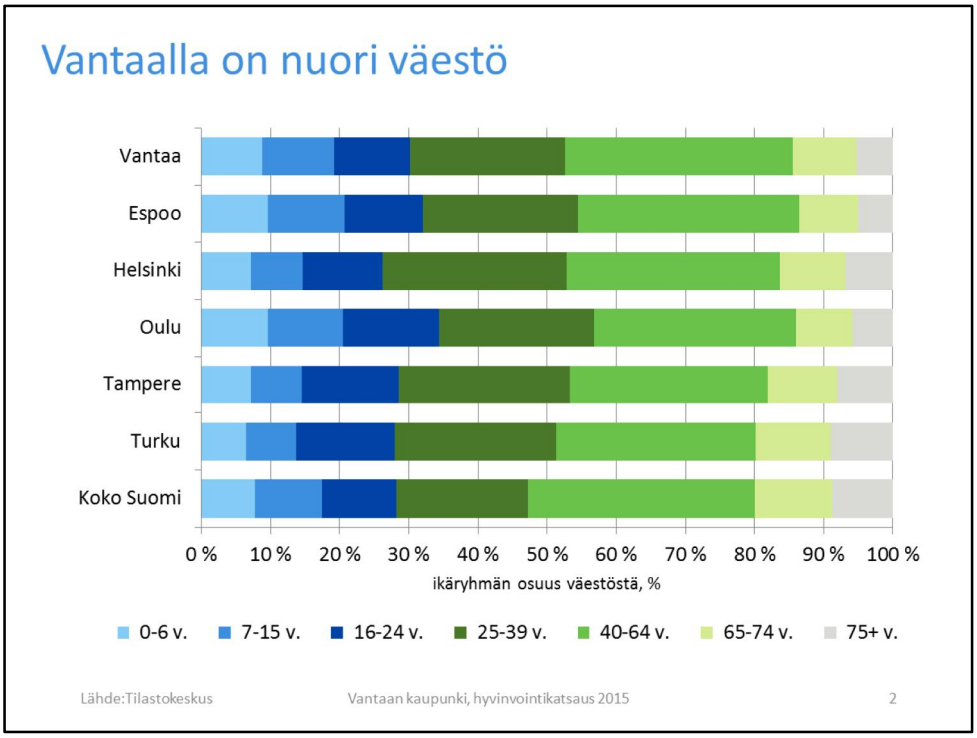

Vantaalla on Espoon ja Oulun ohella eläkeiän saavuttaneita suhteellisesti vähemmän kuin muissa isoissa kaupungeissa.

Vantaalla 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa lähimmän kymmenen vuoden aikana yli 23 000 henkilöllä ja heidän väestöosuutensa kasvaa yli 20 prosenttiin nykyisestä 14 prosentista.

Tiedot ovat vuodelta 2014.

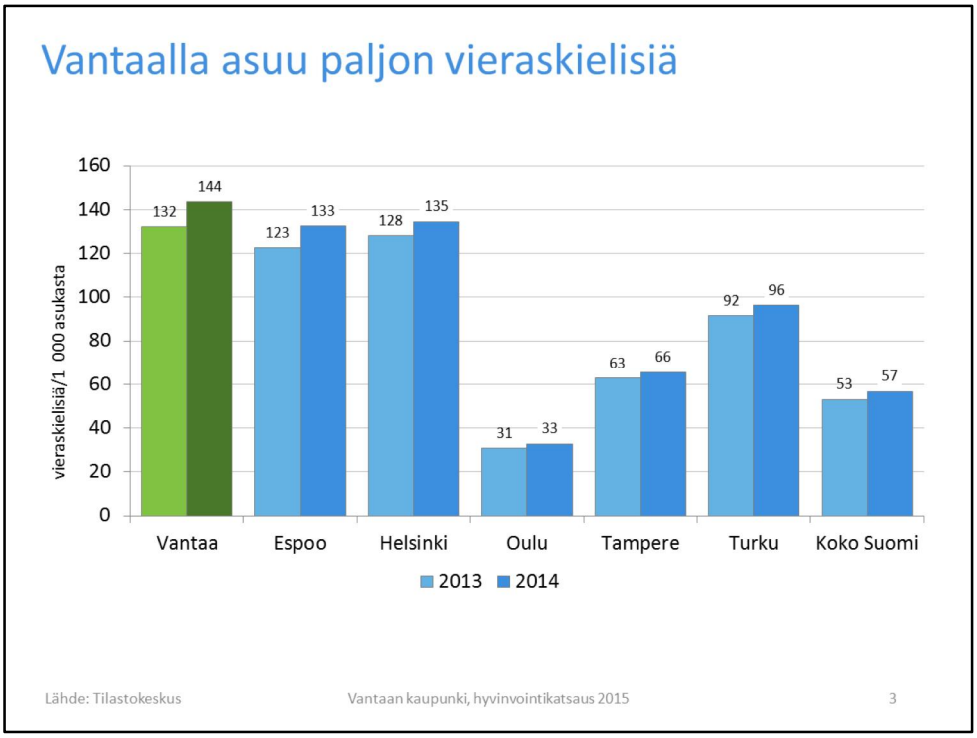

Vantaan vieraskielisten osuus on kasvanut ja se kasvaa ennusteen mukaan edelleen nopeammin kuin Espoossa ja Helsingissä.
Erityisesti venäjänkielisten ja vironkielisten määrä on kasvanut viime vuosina ja heitä asuukin nyt Vantaalla enemmän kuin ruotsinkielisiä.

Kuvion tiedot ovat vuodelta 2014 ja ennustetiedot vuonna 2012 tehdystä Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennusteesta.

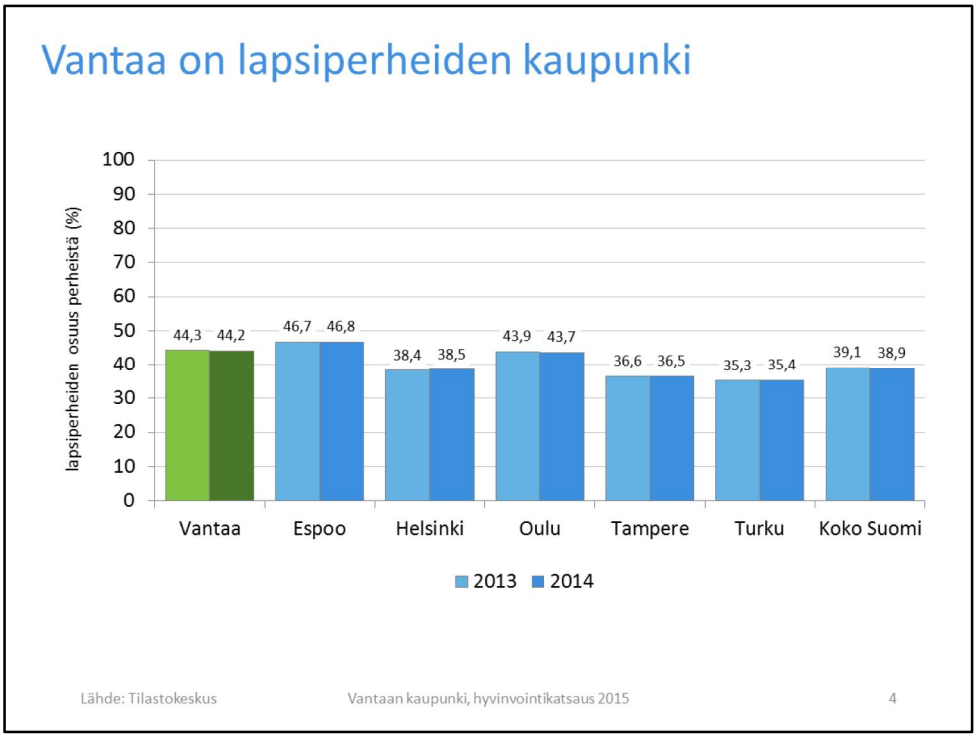

Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia.

Lapsiperhe on perhe, johon kuuluu vähintään yksi kotona asuva alle 18-vuotias lapsi.

Tiedot ovat vuodelta 2014.

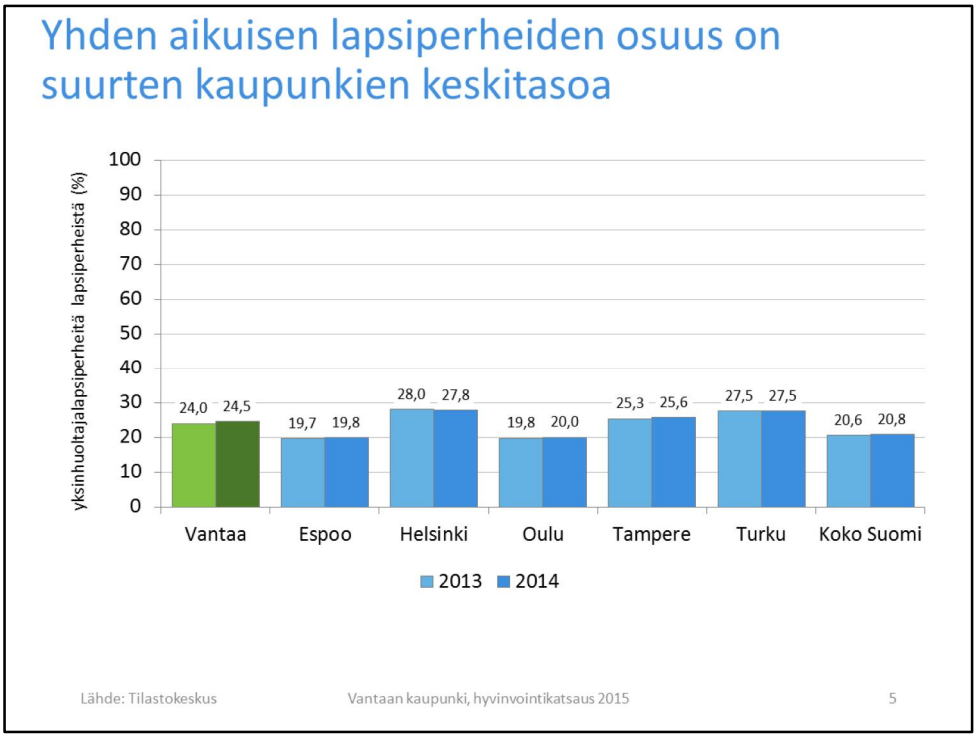

Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on vähintään yksi aikuinen ja alle 18-vuotiaita lapsia. Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot ilman lapsia.

Vantaalla, samoin kuin muissa suurissa kaupungeissa, yhden aikuisen lapsiperheiden osuus kaikista kaupungissa asuvista lapsiperheistä on hieman kasvanut 2000-luvulla. Helsingissä osuus oli nykyisellä tasolla jo ennen vuosituhannen vaihdetta. Vantaalla yhden aikuisen lapsiperheistä 86 prosentissa aikuinen on nainen. Aikuinen määräytyy sen mukaan missä lapsi/lapset on/ovat kirjoilla. Lapsi voi olla kirjoilla vain yhdessä paikassa. Tämä tarkoittaa, että esim. vuoroviikoin vanhempiensa luona asuvat lapset ovat kirjoilla vain toisen vanhemman luona.

Tiedot ovat vuodelta 2014.

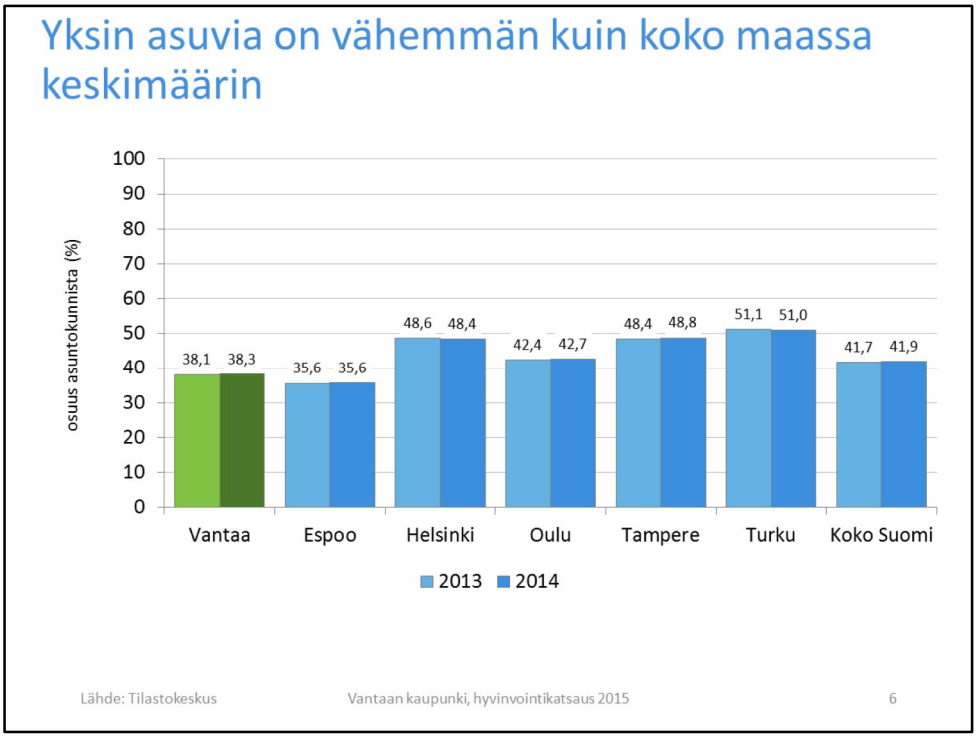

Turussa yhden henkilön asuntokunnat ovat jo enemmistönä, Vantaalla ja Espoossa heitä on runsas kolmannes kaikista asuntokunnista.

Tiedot ovat vuodelta 2014.

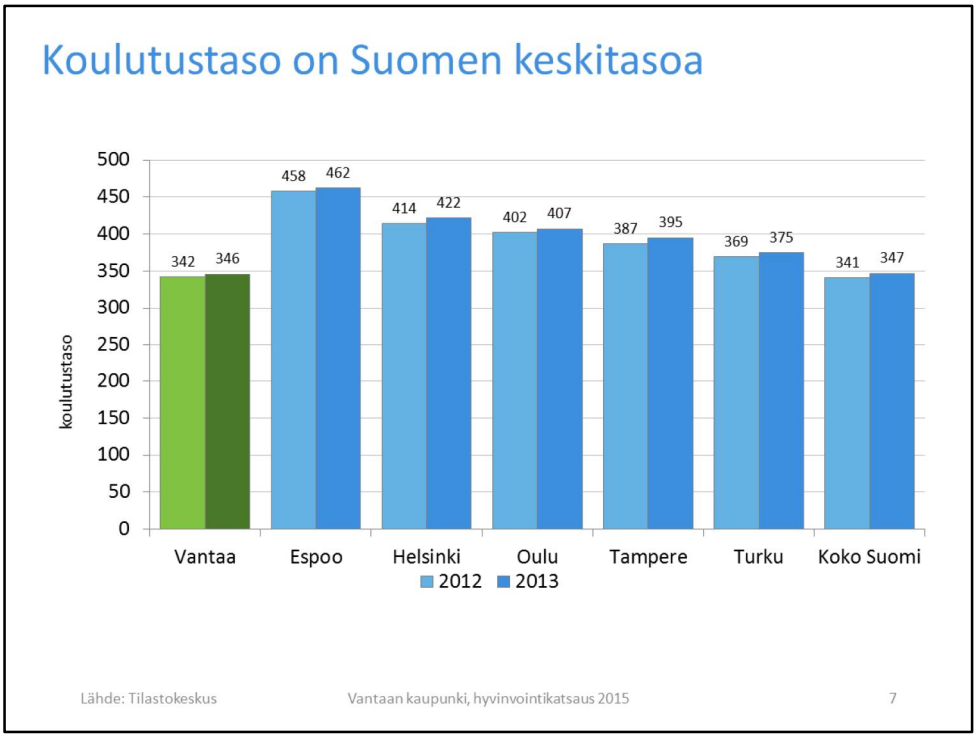

Väestön koulutustasoa mitataan perusasteen jälkeen suoritetun korkeimman koulutuksen keskimääräisellä pituudella henkeä kohti. Esimerkiksi koulutustasoluku 346 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 3,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen.

Väestön koulutustasoa laskettaessa perusjoukkona käytetään 20 vuotta täyttänyttä väestöä. Näin siksi, että monen alle 20-vuotiaan koulutus on vielä kesken. Mittaimen avulla voidaan helposti vertailla eri alueiden välisiä koulutustasoeroja sekä seurata ajassa tapahtuvia muutoksia.

Vantaan koulutustaso on Suomen keskitasoa, mutta muita suuria kaupunkeja alhaisempi.

Tiedot ovat vuodelta 2013.

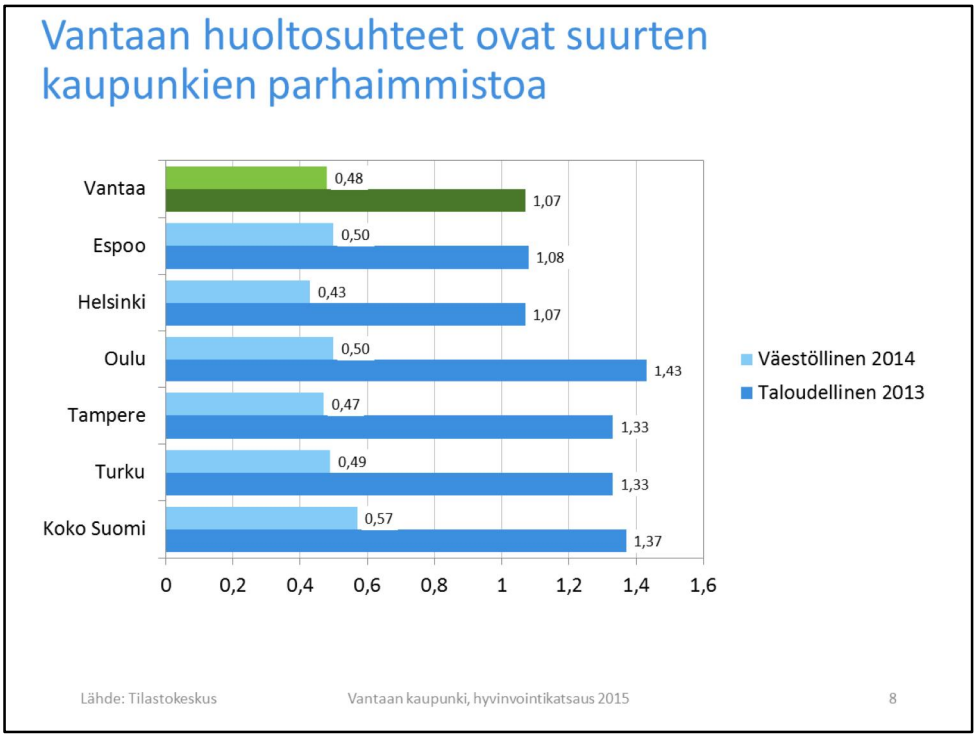

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta alle 15-vuotiasta ja yli 64-vuotiasta on yhtä työikäistä eli 15–64 -vuotiasta kohti.
Taloudellinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti.

Vantaan, Espoon ja Helsingin huoltosuhteet ovat muita suuria kaupunkeja parempia. Vantaan huoltosuhde on kasvanut muiden kaupunkien tapaan tasaisesti vuodesta 2007. Vastaavanlainen kehitys on todennäköistä jatkossakin väestön vanhetessa. Ennusteiden teko on kuitenkin vaikeaa, koska huoltosuhteen kehitykseen vaikuttaa mm. suhdanteiden vaihtelut.

Tiedot ovat vuosilta 2013 ja 2014 .

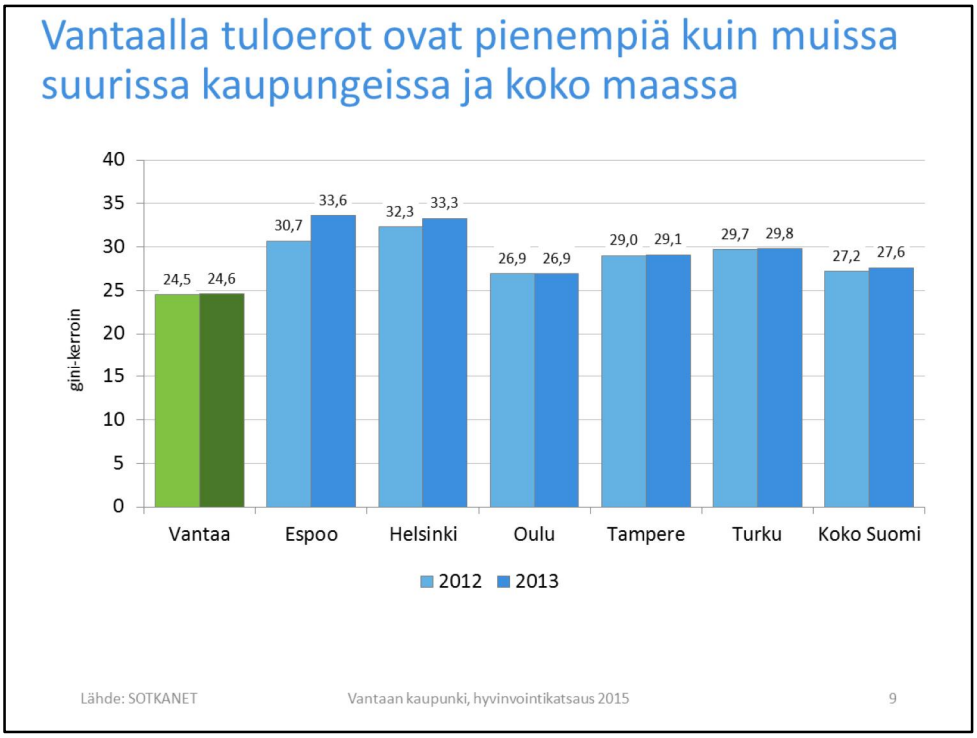

Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Gini-kertoimessa tuloerojen taso on kiteytetty yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja yhden välillä. Gini-kertoimen arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen maksimiarvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on.

Tiedot ovat vuodelta 2013 .

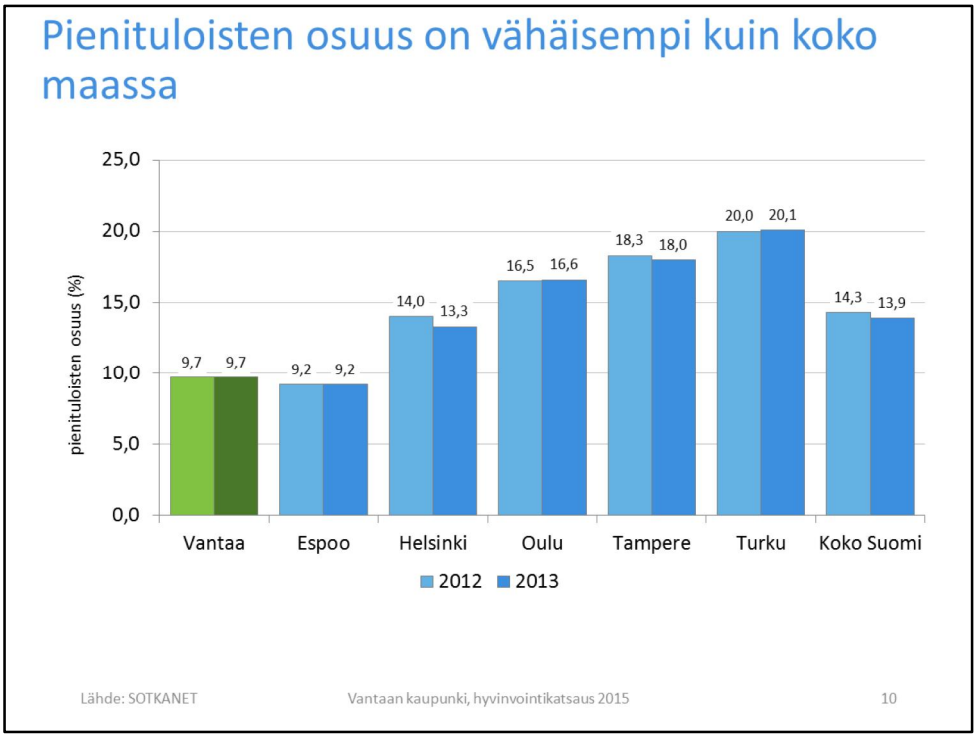

Kunnan yleinen pienituloisuusaste indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä. Pienituloisuuden rajana käytetään 60 prosenttia suomalaisten kotitalouksien käytettävissä olevan ekvivalentin rahatulon (uudistetulla OECD-skaalalla laskien) mediaanista kunakin vuonna. Käytettävissä olevat rahatulot lasketaan summaamalla palkka-, yrittäjä- ja pääomatulot sekä saadut tulonsiirrot ja vähentämällä summasta maksetut tulonsiirrot. Ekvivalentti tulo lasketaan suhteuttamalla kotitalouden kaikkien jäsenten käytettävissä olevien tulojen summa kotitalouden kulutusyksiköiden summaan. Kotitalouden kulutusyksikköasteikkona on käytetty uudistettua OECD-skaalaa, jossa kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut 14 vuotta täyttäneet kotitalouden jäsenet painon 0,5 ja kotitalouden alle 14-vuotiaat lapset painon 0,3.

Tiedot ovat vuodelta 2013 .

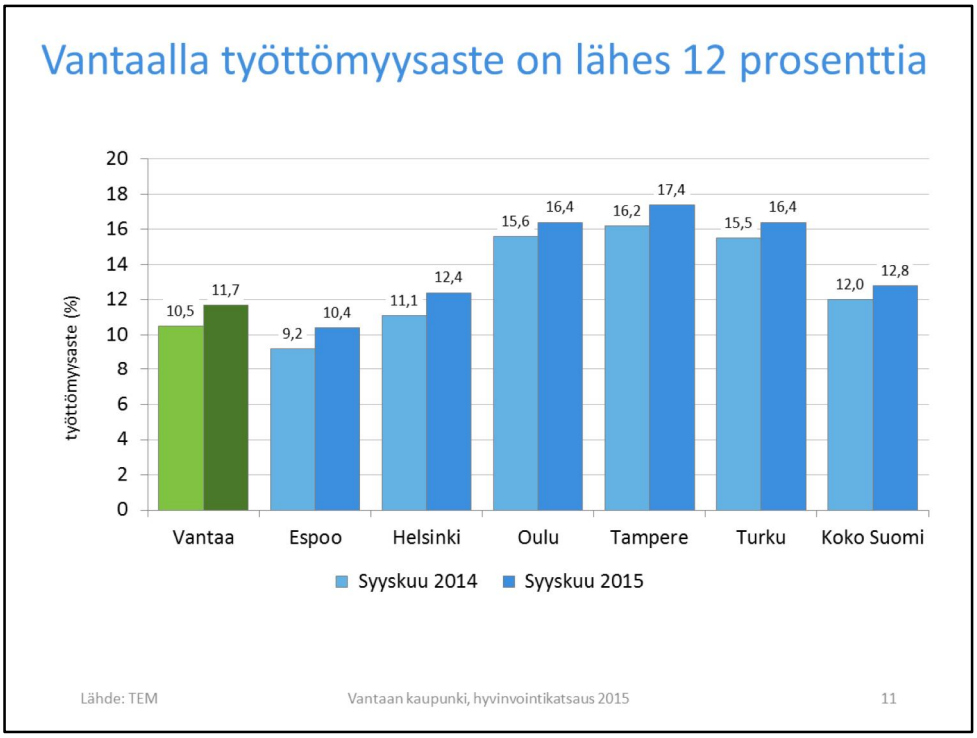

Vantaalla työttömyysaste on kohonnut viimeksi kuluneen vuoden aikana hitaammin kuin naapurikaupungeissa.

Tiedot ovat syyskuulta 2015.

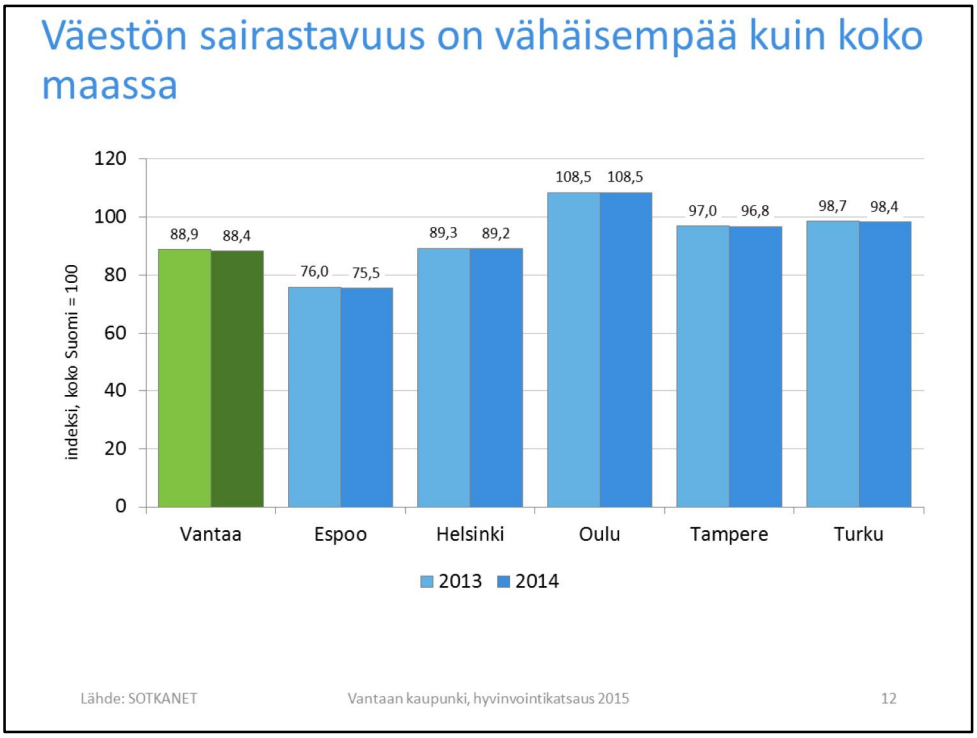

Jokaiselle Suomen kunnalle on laskettu Kelan rekisteritietojen avulla indeksiluku, joka kertoo, miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100). Kuntien väliset erot tasoittuvat, kun indeksiluvut vakioidaan iän ja sukupuolen mukaan. Luvut perustuvat kolmeen rekisterimuuttujaan: kuolleisuus, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työikäisistä ja erityiskorvattaviin lääkkeisiin, rajoitetusti peruskorvattaviin lääkkeisiin tai ruokavaliokorvauksiin, oikeutettujen osuus väestöstä. Kukin muuttujista on suhteutettu erikseen maan väestön keskiarvoon, jota merkitään luvulla 100. Sairastavuusindeksi on kolmen osaindeksin keskiarvo.

Pääkaupunkiseudun kuntien väestön sairastavuus on vähäisempää kuin muissa suurissa kunnissa. Vantaalla ja Helsingissä luku on lähes yhtä suuri.

Tiedot ovat vuodelta 2014.

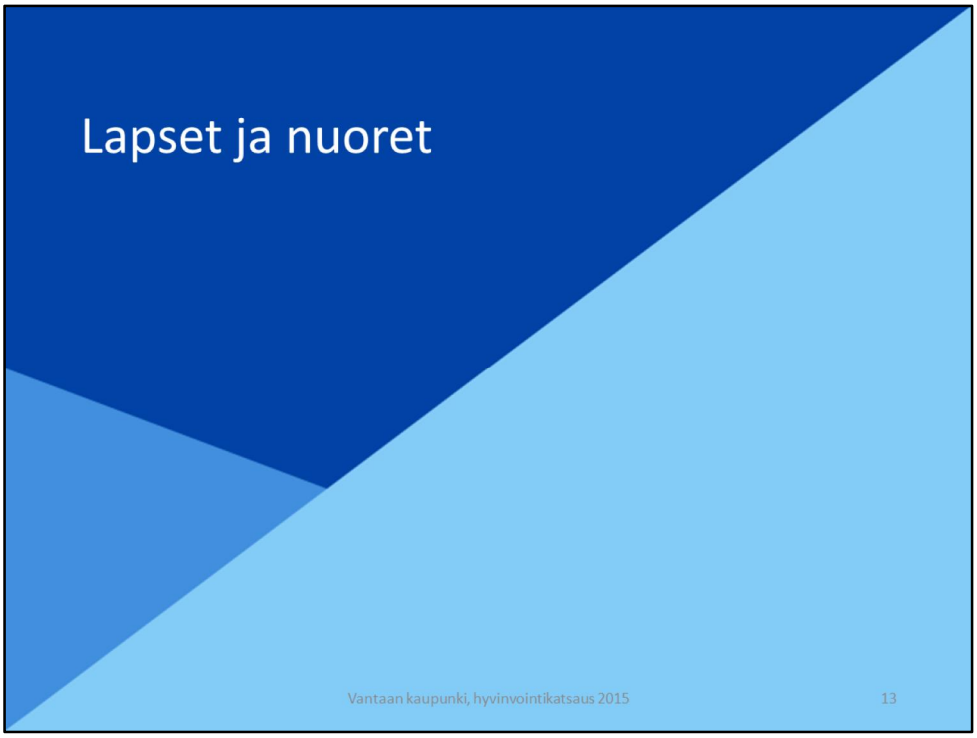
Lapset ja nuoret
Vantaan kaupunki, hyvinvointikatsaus 2015
13

Vantaalla nuorten työttömien määrä on pienempi kuin muissa suurissa kaupungeissa

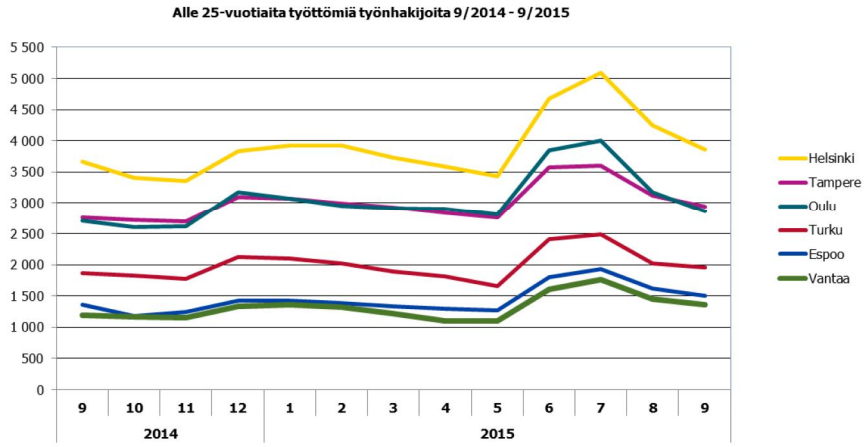

Lähde: TEM

Vantaan kaupunki, hyvinvointikatsaus 2015

14

Syyskuussa 2015 Vantaalla oli 1 355 alle 25-vuotiasta työtöntä, mikä on 13,3 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Nuorten työttömien määrä on Vantaalla pienempi kuin muissa suurissa kunnissa.

Tiedot ovat syyskuulta 2015.

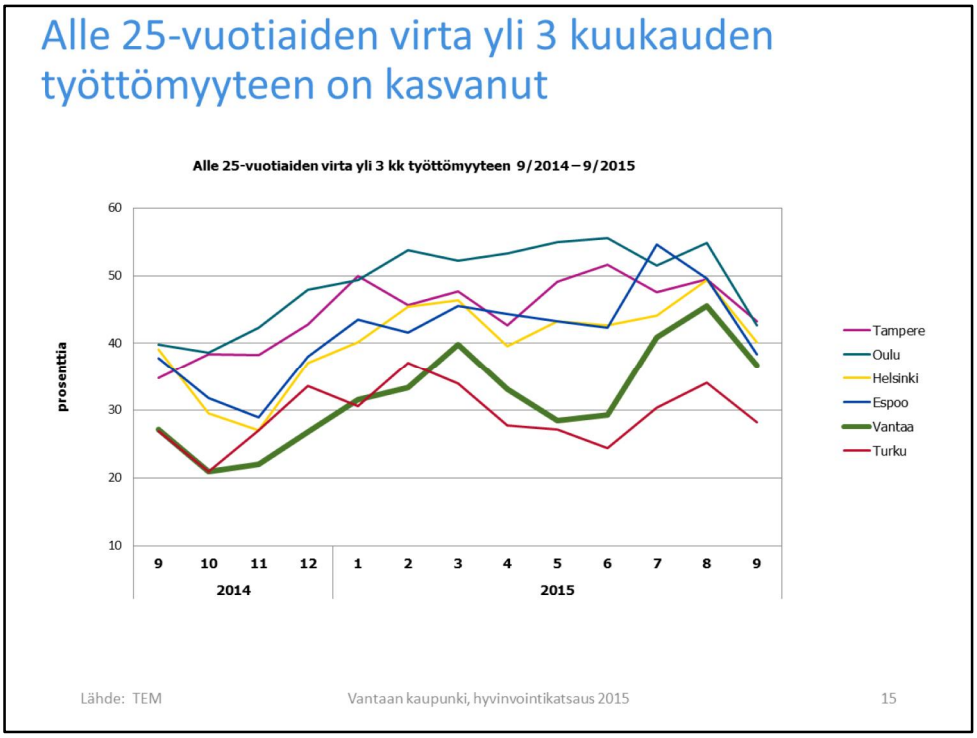

Alle 25-vuotiaiden virta yli 3 kuukauden työttömyyteen oli syyskuussa 2015 Vantaalla 36,7 prosenttia, mikä on 9,6 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Nuorten virta yli 3 kuukauden työttömyyteen oli Vantaalla kuudesta suurimmasta kaupungista toiseksi matalin.

Tiedot ovat syyskuulta 2015.

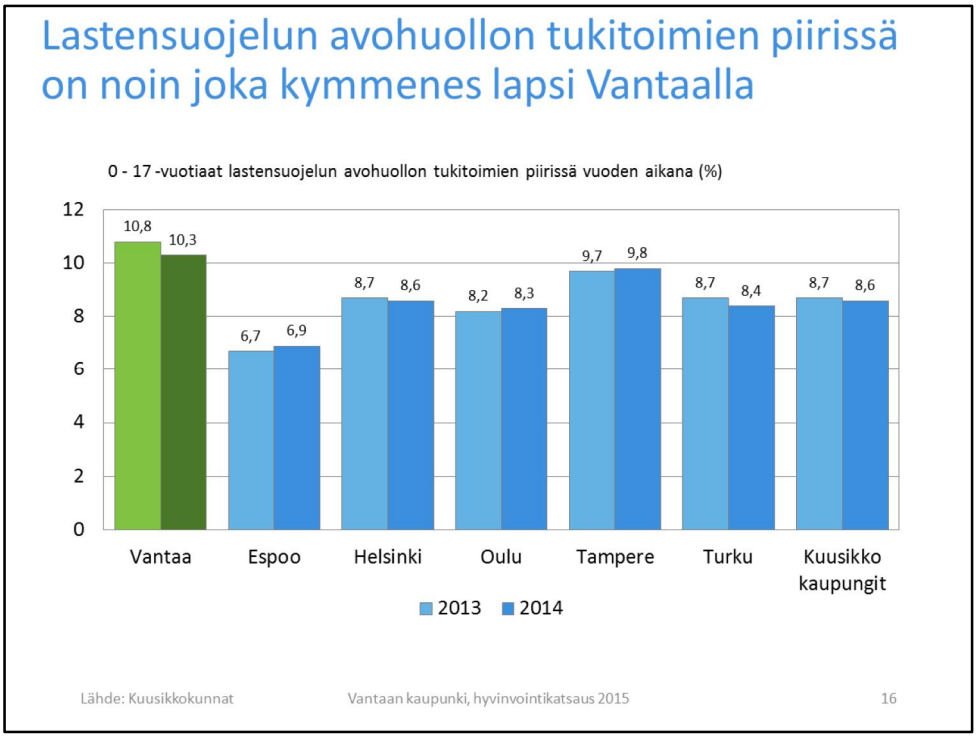

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olevien 0–17 -vuotiaiden lasten ja nuorten osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Avohuollon tukitoimet käsittävät lapsen tukiasumisen, toimeentulon, koulunkäynnin ja harrastamisen turvaamisen sekä muut tarpeen vaatimat tukitoimet. Avohuollon tukitoimiin kuuluvat myös perheen tuki ja kuntoutus.

Vantaalla tehdään Turun lisäksi eniten lastensuojeluilmoituksia suhteutettuna alaikäisten määrään Kuusikko kaupungeissa. Lastensuojeluilmoitusten määrä on vähentynyt Vantaalla aikavälillä 2012–2014 seitsemän prosenttia. Samoin lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olevien lasten ja nuorten määrä on Vantaalla vähentynyt hieman aikavälillä 2013–2014. Heidän määränsä suhteessa ikäluokkaan on Vantaalla kuitenkin yhä suurempi kuin muissa suurissa kaupungeissa.

Kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia ja nuoria on 1,7 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Osuus 0–17 -vuotiaasta väestöstä on pysynyt lähes samana vuosina 2012–2014. Sijoitettujen lasten hoitovuorokausista 51 prosenttia on perhehoidossa, 37 prosenttia ostopalvelulaitoksissa ja 12 prosenttia kunnan omissa laitoksissa. Perhehoidon osuus on selvästi noussut viime vuosien aikana.

Tiedot ovat vuodelta 2014.

Nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt kaikissa ikäryhmissä, erityisesti lukiolaisten keskuudessa. Yläkouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa tupakointi on Vantaalla yleisempää kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Tupakointi on yleistä erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa, joissa lähes 40 prosenttia tupakoi. Yläkouluissa ja lukioissa tupakointi ei eroa tyttöjen ja poikien välillä. Ammatillisissa oppilaitoksissa tupakointi on yleisempää tytöillä kuin pojilla.

Humalahakuinen juominen on vähentynyt. Peruskoululaisista 11 prosenttia, lukiolaisista 21 prosenttia ja ammattioppilaitosten opiskelijoista 35 prosenttia ilmoittaa olevansa tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Alkoholin käytössä ei ole eroja sukupuolten välillä.

Peruskoululaisten ja lukiolaisten huumekokeiluissa ei ole tapahtunut muutosta 2010–2013. Ammattioppilaitosten opiskelijoiden huumekokeilut ovat lisääntyneet. Peruskoululaisista 11 prosenttia, lukiolaisista 18 prosenttia ja ammattioppilaitoksen opiskelijoista 31 prosenttia ilmoitti kokeilleensa huumeita. Vantaalla huumekokeilut ovat yleisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Huumekokeiluissa ei ole sukupuolieroja, poikkeuksena lukiolaiset, joista pojat ovat kokeilleet huumeita tyttöjä useimmin.

Kouluterveyskyselyn tiedot eivät ole päivittyneet eli tiedot ovat vuodelta 2013.

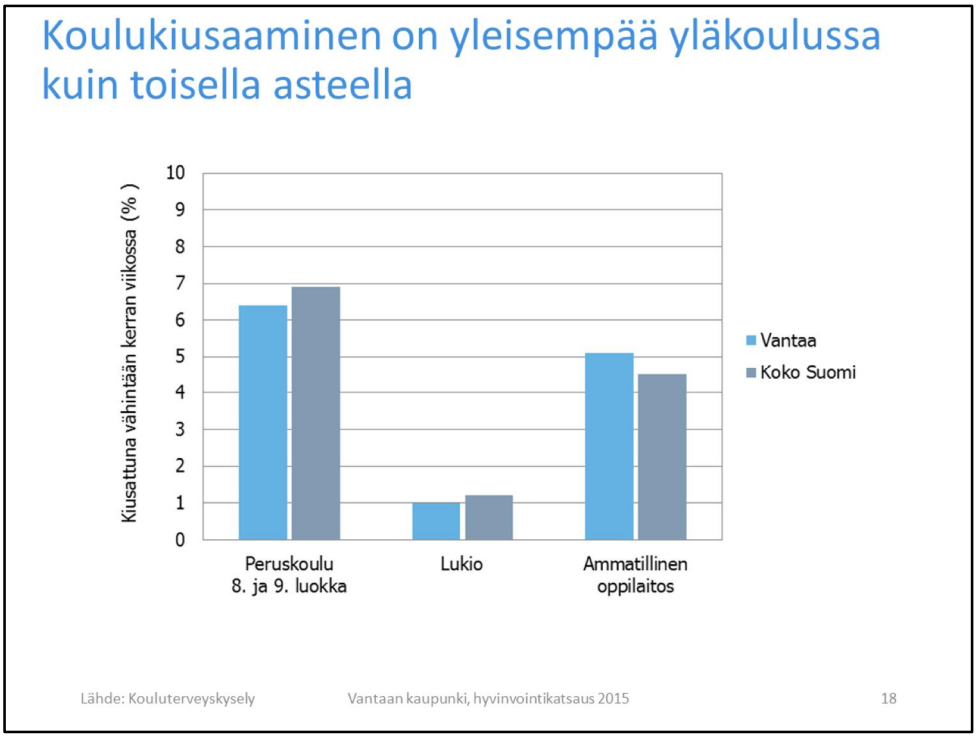

Koulukiusaaminen on yleisempää yläkoulussa kuin toisella asteella. Se on kuitenkin vähentynyt yläkoulussa aikavälillä 2010–2013. Luvuissa ei ole suuria eroja muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna.

Koulukiusaamista yleisempää on seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kokeminen. Peruskoulun 8–9 –luokkalaisista, lukiolaisista ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista tytöistä noin 60 prosenttia on kokenut seksuaalista häirintää ja pojista 33–46 prosenttia vaihdellen hiukan eri luokka-asteilla. Peruskoululaisista 16 prosenttia, lukiolaisista 15 prosenttia (tytöistä 25 %) ja ammattioppilaitosten opiskelijoista 24 prosenttia (tytöistä 35 %) on kokenut seksuaalista väkivaltaa. Tytöt ovat kokeneet seksuaalista väkivaltaa poikia useammin.

Kouluterveyskyselyn tiedot eivät ole päivittyneet eli tiedot ovat vuodelta 2013.

Työikäiset ja
ikäihmiset
Vantaan kaupunki, hyvinvointikatsaus 2015
19

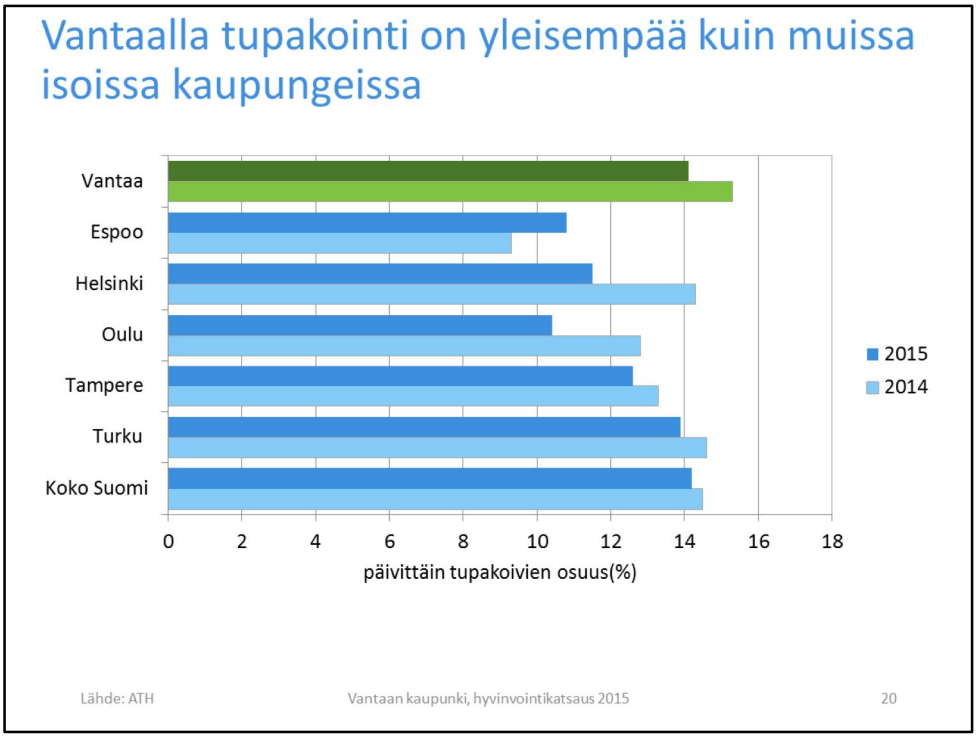

Päivittäinen tupakointi on Vantaalla lähes yhtä yleistä kuin koko maassa. Tupakoijien osuus on kokonaisuudessaan vähentynyt, vaikka miehillä se olikin lisääntynyt vuodesta 2014. Alle 55-vuotiailla vähennys oli parisen prosenttiyksikköä. Vanhemmissa ikäryhmissä tupakointi sen sijaan oli hieman kasvanut.

Alkoholin liikakäyttö (AUDIT-C) on selvästi vähentynyt koko väestössä, mutta ikäihmisillä hieman lisääntynyt. Liikakäyttö väheni Vantaalla vuodesta 2014 kahdeksalla prosenttiyksiköllä ja oli vuonna 2015 suurista kaupungeista vähäisintä.

Vantaalaisista aikuisista harjaa hampaansa vähintään kahdesti päivässä 67 prosenttia. Helsinkiläiset (75 %) ja espoolaiset (73 %) ovat suun omahoidossa ahkerampia. Vantaalla ja Oulussa oli hampaiden harjaus vähentynyt vuodesta 2014, kun muissa suurissa kaupungeissa se oli lisääntynyt. Harjaaminen oli vähentynyt 20–54 -vuotiailla. Miehet harjasivat hampaita harvemmin kuin edellisenä vuonna, naiset taas useammin. Suun sairaudet ja korjaavan hoidon tarve on kiinteästi yhteydessä elämäntapoihin ja omahoitoon. Lisäksi suun sairauksilla on merkitystä keskeisiin kansansairauksiin ja hyvinvointiin. Kaikissa ikäryhmissä naiset huolehtivat hampaiden harjaamisesta merkittävästi paremmin kuin miehet.

Liikuntaa harrastaa useita kertoja viikossa joka neljäs vantaalainen, miehet hieman naisia useammin. Naapurikaupungeissa liikunnan säännöllinen harrastaminen oli yleisempää, vaikkakin se oli kaikissa hieman vähentynyt vuodesta 2014. Vantaalla naisilla liikuntaharrastajien määrä hieman kasvoi.

ATH = Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama Alueellinen terveyden- ja hyvinvoinnintutkimus.

Tiedot ovat vuodelta 2015.

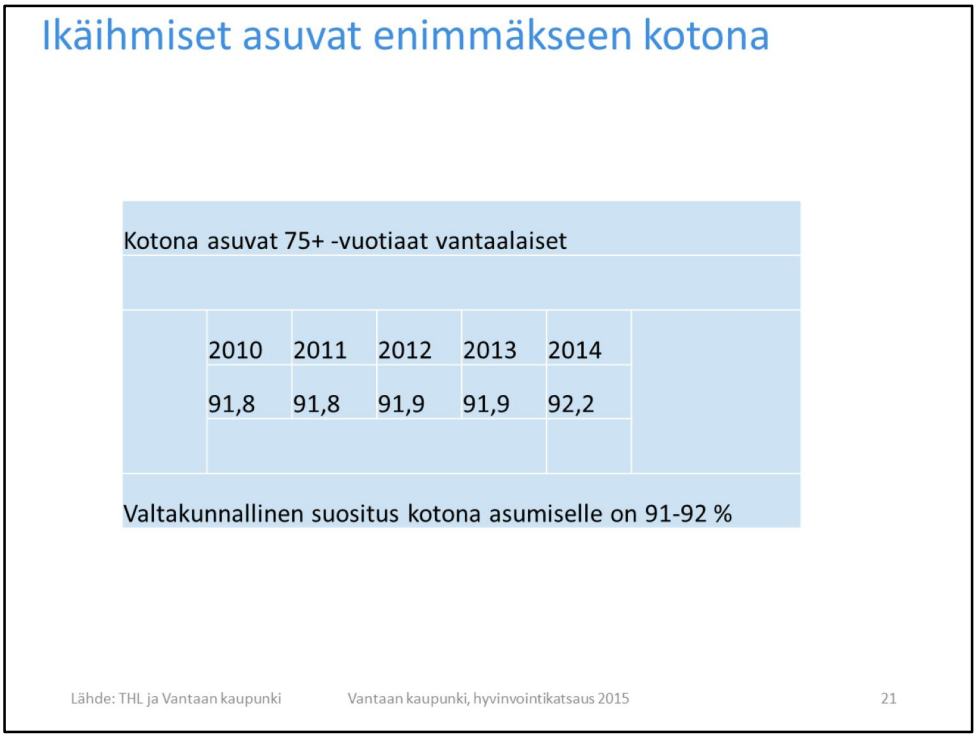

Dementiaan sairastuneita on Vantaalla enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Vantaalla dementiaindeksi on 109,4, kun koko Suomen luku on 100.

Lähes joka kymmenes vähintään 75 vuotta täyttäneistä vantaalaisista oli vuonna 2015 joutunut tinkimään ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan puutteen vuoksi. Se on hieman enemmän kuin maassa keskimäärin, mutta vähemmän kuin Helsingissä ja Turussa. Osuus oli hieman korkeampi kuin edellisinä vuosina.

Kuvion tiedot ovat vuodelta 2014 Vantaan kaupungilta ja muut tiedot ATH, vuodelta 2015.

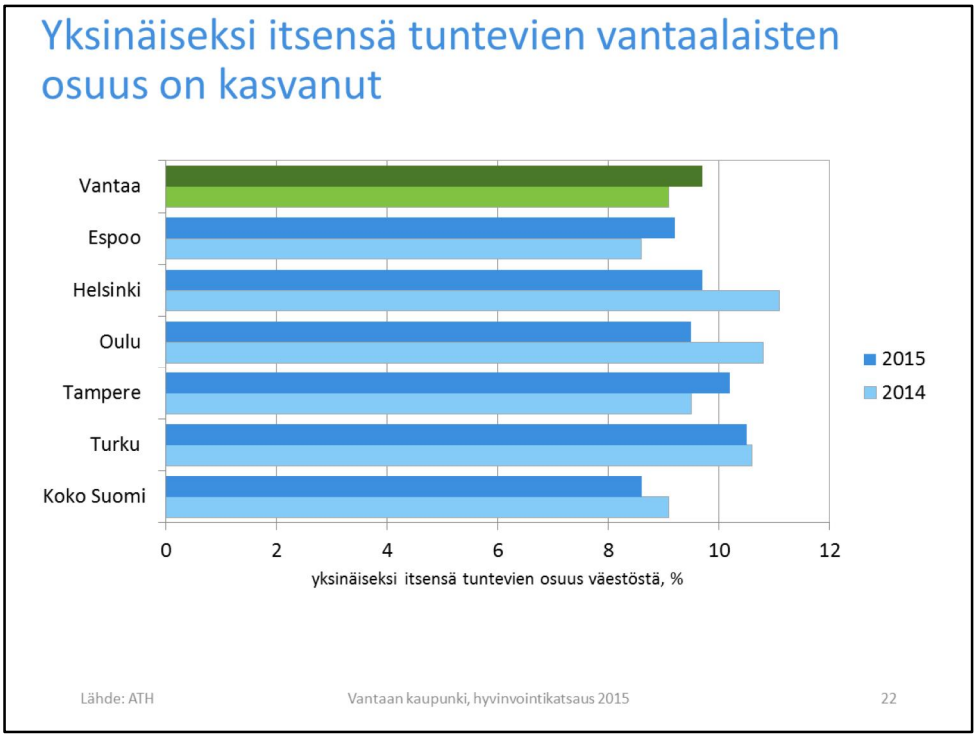

Isoissa kaupungeissa koetaan yksinäisyyttä enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus väestöstä kasvoi vuodesta 2014 Vantaalla, Espoossa ja Tampereella.

Vantaalla lähes 15 prosenttia yli 75-vuotiaista tunsi itsensä yksinäiseksi. Kaikista vantaalaisista yksinäisiksi itsensä koki lähes kymmenen prosenttia, kun koko Suomessa vastaava arvo oli vuonna 2015 alle yhdeksän prosenttia. Ikäryhmistä vähiten yksinäisyyttä tunsivat 55–74 -vuotiaat vantaalaiset.

Yksinäisyyden tunnetta kokeneiden osuus oli lähes kaksinkertaistunut vanhimmassa, 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä, kun taas alle 55-vuotiailla osuus oli vähentynyt jonkin verran. Helsingissä kaikissa ikäryhmissä yksinäiseksi kokevien osuus oli vähentynyt, Espoossa nuorimmassa ikäryhmässä kasvanut, muissa vähentynyt.

Tiedot vuodelta 2015.

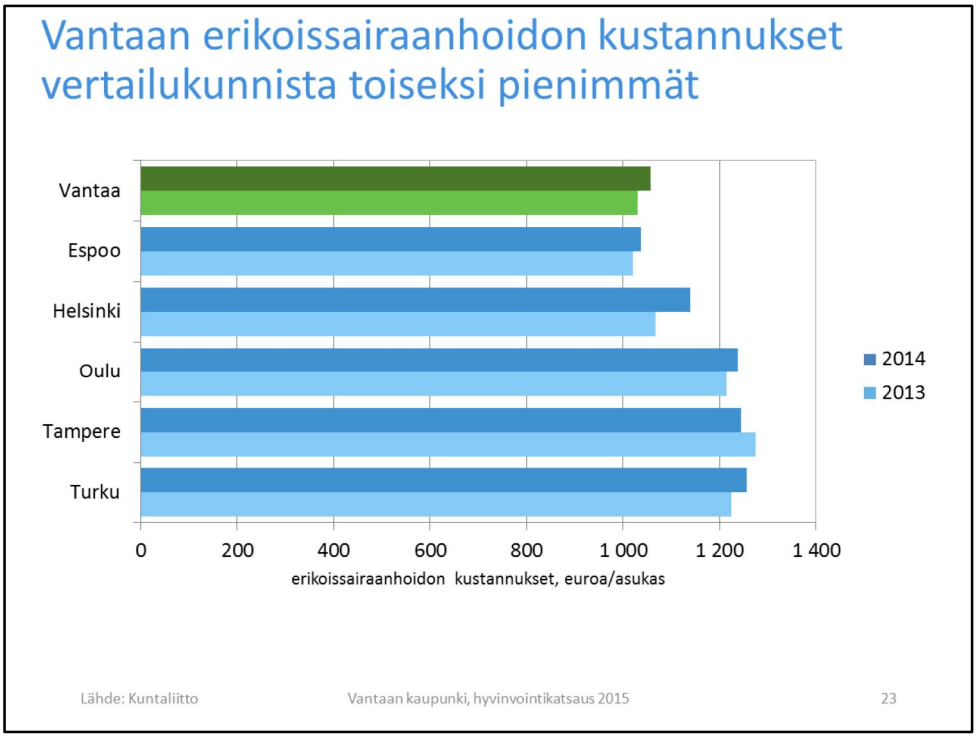

Vantaan erikoissairaanhoidon ikävakioidut kustannukset (1 057 €/asukas) vuodelta 2014 olivat Kuntaliiton suurten kaupunkien vertailussa toiseksi pienimmät. Pääkaupunkiseudulla väestö on keskimäärin terveempää kuin muissa suurissa kaupungeissa.

Tiedot ovat vuodelta 2014.

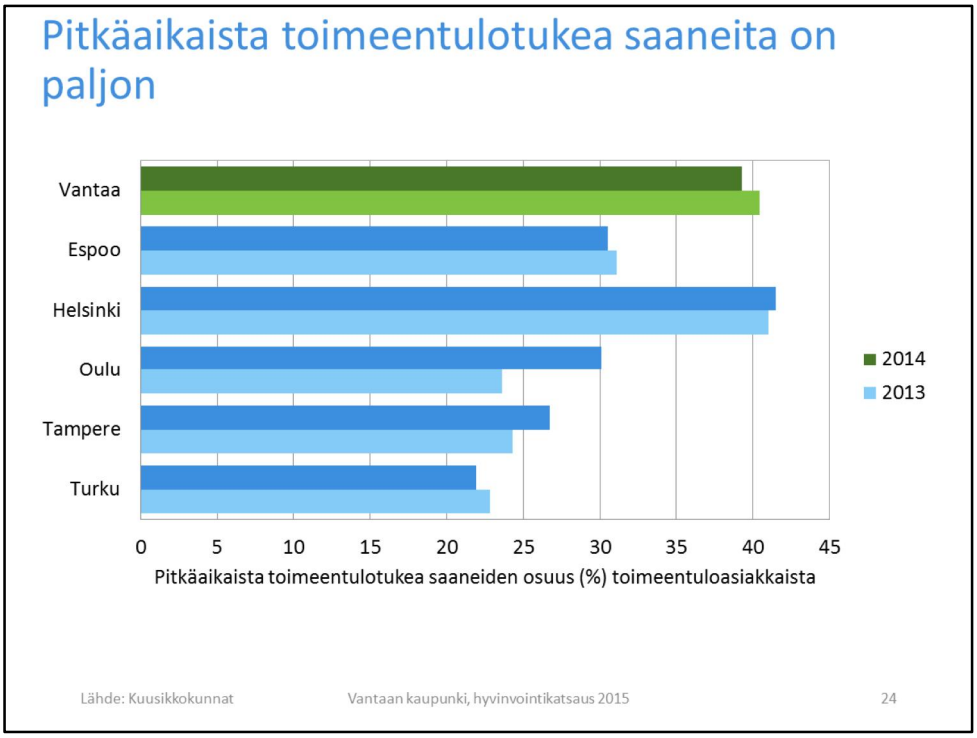

Toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä on kasvanut. Vuonna 2014 toimeentulotukea sai 14 255 kotitaloutta. Vuonna 2013 Vantaalla toimeentulotukea sai 12 990 eri kotitaloutta, kun vuonna 2012 toimeentuloa saaneita kotitalouksia oli 12 340.

Vantaalla ja Helsingissä pitkäaikaista toimeentulotukea (saanut 10–12 kuukautta toimeentulotukea viimeisen 12 kk aikana) saaneiden kotitalouksien määrä on noin 40 prosenttia kaikista toimeentulotukea saaneista kotitalouksista. Pitkäaikaisen toimeentulotuen saaneiden määrä vuonna 2014 Vantaalla on hieman pienempi kuin edellisvuonna. Tähän syynä on toimeentulotuen uusien asiakkaiden määrän kasvu, jolloin osan vuotta saaneiden määrä korostuu suhteessa koko vuoden tukea saaneiden määrään.

Lähes joka neljäs vantaalainen nainen tinkii ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan puutteen vuoksi (ATH 2015).

Tiedot ovat vuodelta 2014.

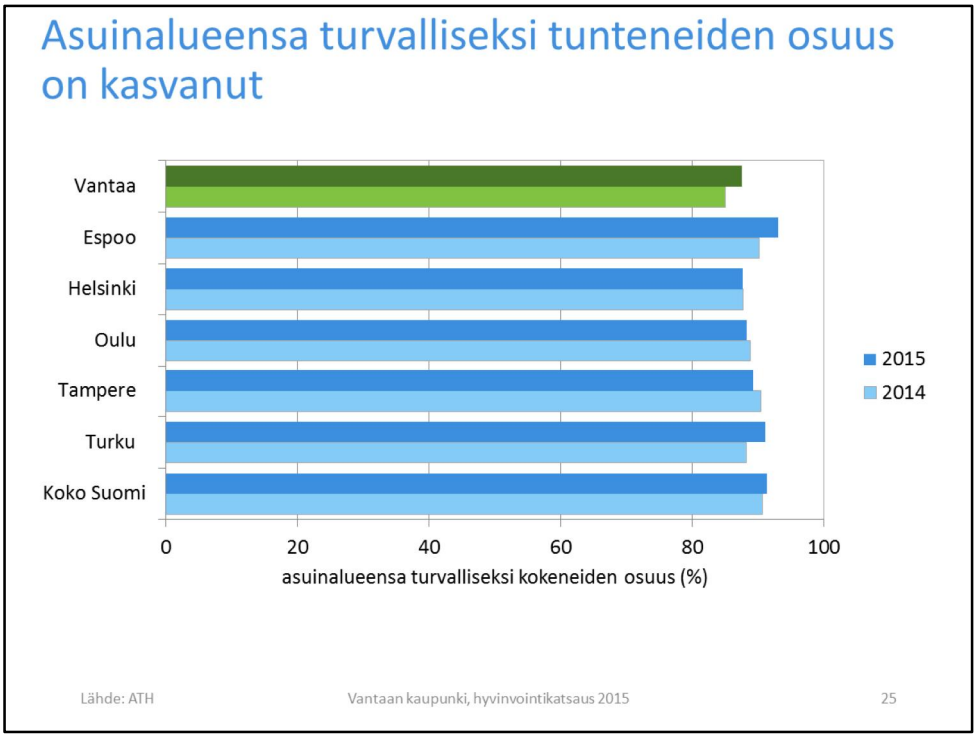

Asuinalueiden turvallisuus koetaan kaikissa isoissa kaupungeissa hyväksi, Espoossa tosin muita paremmaksi. Vantaalla tilanne oli parantunut vuodesta 2014.

Miehet kokivat Vantaalla asuinalueensa naisiin verrattuna jonkin verran turvattomammiksi.

Turvattomuuden tunne väheni mitä vanhemmasta ikäryhmästä oli kyse.

Väkivallan tai uhkailun kohteeksi viimeksi kuluneen vuoden aikana oli joutunut hieman useampi kuin joka kymmenes vantaalainen, mikä oli keskimäärin suurten kaupunkien keskitasoa. Osuus oli Vantaalla ja Turussa hieman kasvanut vuodesta 2014. Vantaalla kasvu oli kohdistunut miehiin, joilla osuus oli ennestäänkin isompi.

Tiedot ovat vuodelta 2015.

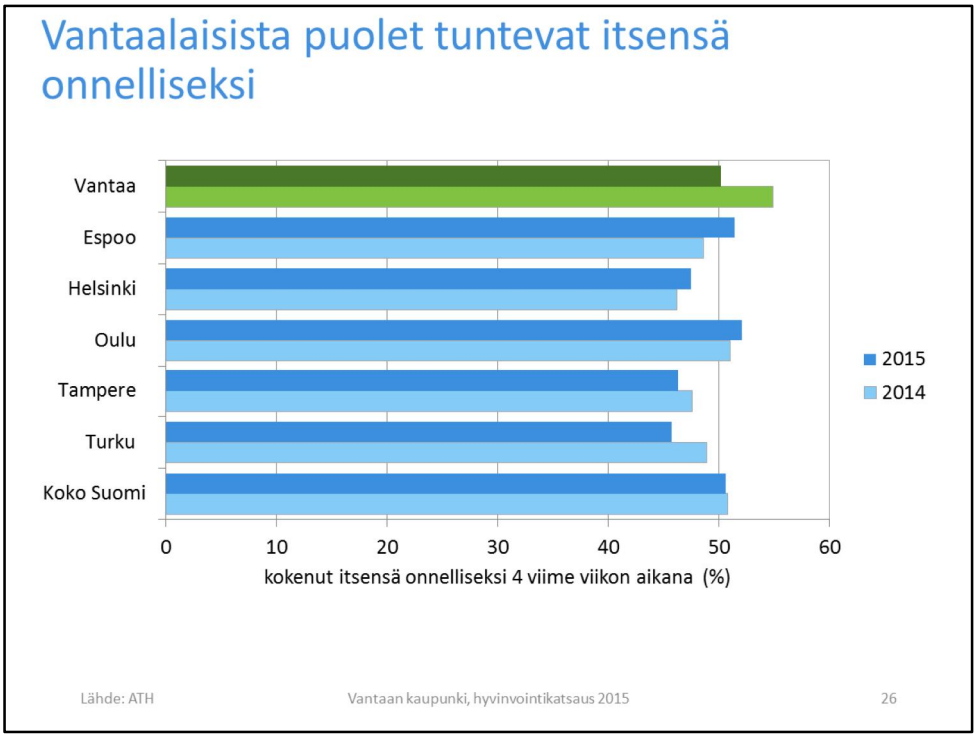

Vantaalaisista 50 prosenttia kokee itsensä onnelliseksi (4 viime viikon aikana). Koko Suomen vastaava luku on 51 prosenttia. Onnelliseksi itsensä tuntevien osuus oli vähentynyt yli neljällä prosenttiyksiköllä vuoteen 2014 verrattuna. Varsinkin vantaalaisten onnelliseksi itsensä tuntevien naisten osuus oli vähentynyt, vaikkakin naiset edelleen tunsivat itsensä useammin onnellisiksi kuin miehet. Onnellisuuden tunne oli yleisintä 55–74 -vuotiailla, joilla se oli lisäksi kasvanut vuodesta 2014. Sen sijaan sitä nuoremmilla ja vanhemmilla onnelliseksi itsensä tuntevien osuus oli selvästi vähentynyt.

Vantaalaisista elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi tuntee 57 prosenttia. Oululaisten ja turkulaisten jälkeen vantaalaiset sijoittuvat kolmanneksi suurten kaupunkien vertailussa. Erityisesti vantaalaiset naiset tuntevat elämänlaatunsa hyväksi ja osuus oli selvästi suurempi kuin vuonna 2014.

Ihmissuhteisiinsa tyytyväisten osuus oli pääkaupunkiseudulla ja Tampereella muita isoja kaupunkeja pienempi. Vantaalaisista tyytyväisiä oli kolme neljästä. Tyytyväisyys oli muiden kaupunkien tapaan Oulua ja Turkua lukuun ottamatta vähentynyt vuodesta 2014.

Työhönsä tyytyväisten osuus oli pääkaupunkiseudulla yleisempää kuin muualla maassa. Erityisesti naisten tyytyväisyys oli kasvanut kaikilla alueilla ja se olikin Vantaalla, Tampereella, Turussa ja Oulussa suurempaa kuin miesten tyytyväisyys työhönsä.

Tiedot ovat vuodelta 2015.

Vuoden 2014 hyvinvointikatsauksen nostot kaupungin hyvinvointityöhön ja niiden toteuttamiseen vuonna 2015

Työllisyyden edistäminen

- Painopiste koulutus- ja nuorisotakuun toteuttaminen

Kotouttamiseen panostaminen

- Painopiste aikuisten suomen kielen opetus

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

- Painopiste savuttomuuden edistäminen
- Painopiste nuorten kohtaamaan seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttuminen

Koulutus- ja
nuorisotakuun
toteuttaminen
Vantaan kaupunki, hyvinvointikatsaus 2015
28

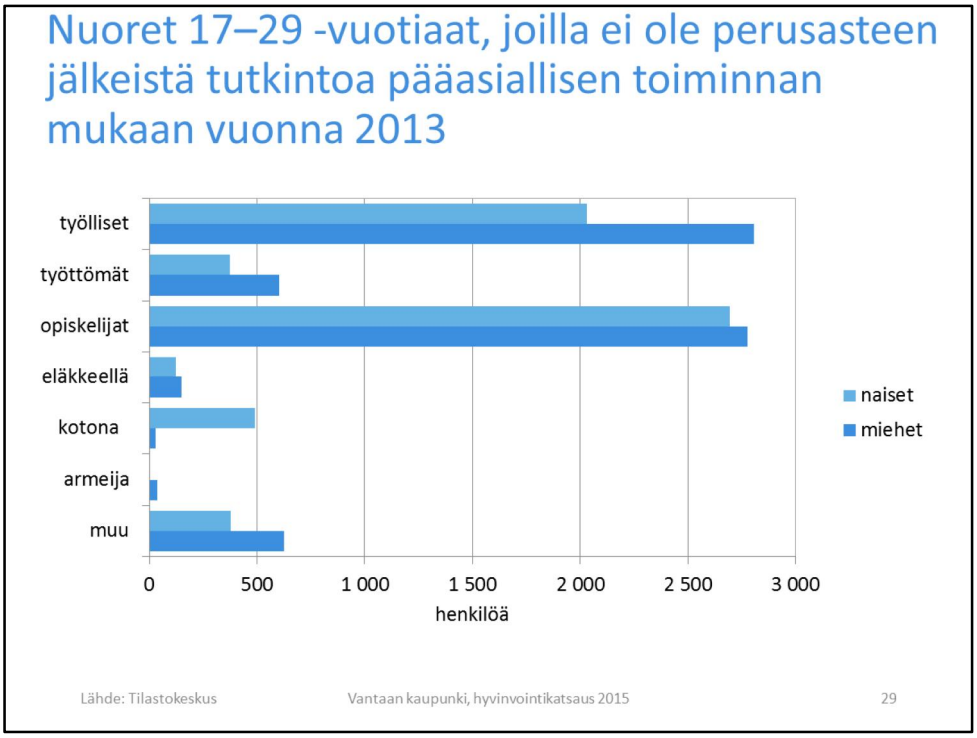

Vuonna 2013 vantaalaisia ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia 17–29 -vuotiaita nuoria oli yhteensä 13 123. Heistä 41 prosenttia opiskeli ja 37 prosenttia oli töissä. 8 prosenttia heitä oli työttömänä, 4 prosenttia kotona ja 2 prosenttia eläkkeellä. Tieto pääasiallisesta tekemisestä puuttui 8:lta prosentilta.

Nuorista miehistä yhtä moni opiskeli kuin oli työssä. Miehistä työttömänä oli vajaa yhdeksän prosenttia ja saman verran oli niitä, joiden tekemisestä ei ollut tietoa. Nuorista naisista useampi kuin kaksi viidestä opiskeli ja joka kolmas oli työssä. Kotona nuorista naisista oli harvempi kuin joka kymmenes ja 'vailla tietoa' vain hieman useampi kuin joka kahdeskymmenes.

Tiedot ovat vuodelta 2013.

Nuorisotakuuta toteuttamassa

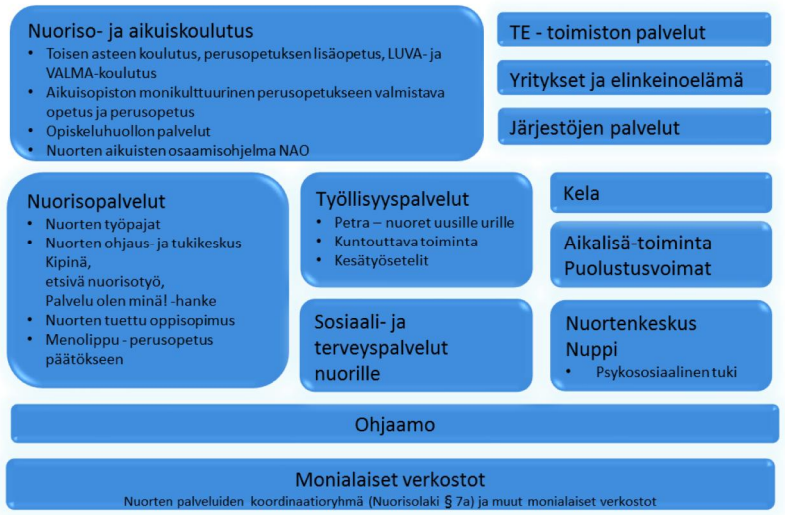

Aikuisten suomen kielen opetus

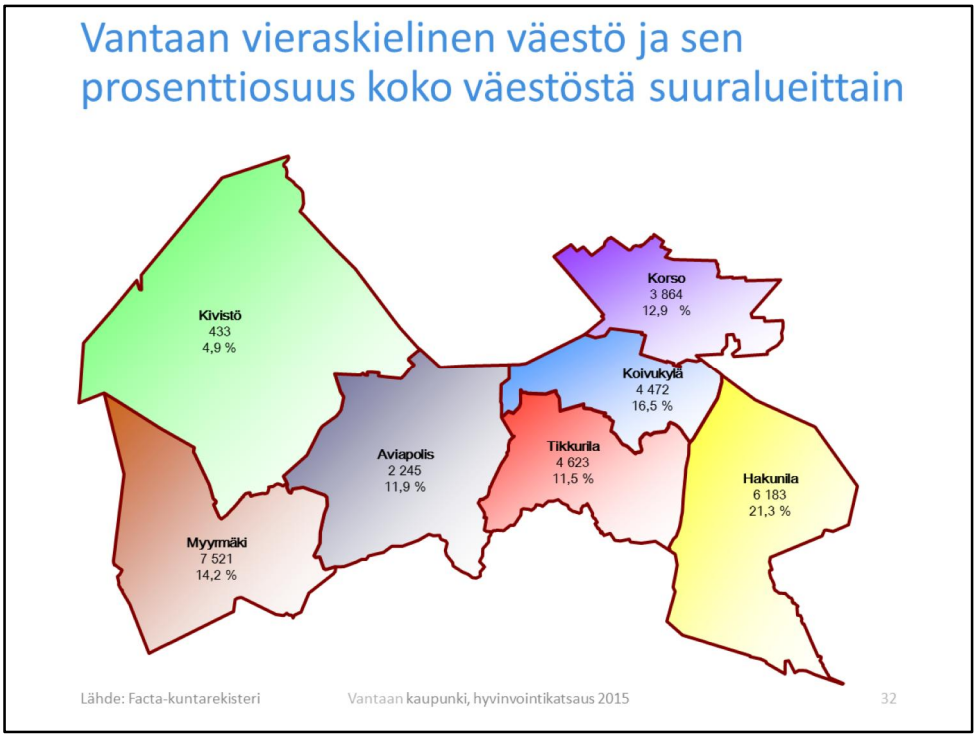

Vantaan väestöstä (210 803) vieraskielisiä on 30 262 eli 14,4 prosenttia.

Työllisyys ja toimeentulotukiriippuvuus ovat kytköksissä
Maahanmuuttajien työttömyys on noin 2,5 -kertainen kantaväestöön verrattuna.

Vantaan väestö, vieraskielisten prosenttiosuus väestöstä ja toimentulotuen saajista

	Vantaan väestö	Vieraskieliset (%)	Vieraskielisten *) osuus toimentulotuen saajista (%)
1.1.2010	197 636	9,1	..
1.1.2011	200 055	9,9	26,7
1.1.2012	203 001	10,8	27,8
1.1.2013	205 312	11.9	29,1
1.1.2014	208 098	13,2	31,4
1.1.2015	210 803	14,3	31,7

*) koko edellisen vuoden asiakastieto, äidinkieli kotitalouden päähenkilön mukaan
Lähde: Vantaan kaupunki

Tietoa turvapaikanhakijoista (tilanne marraskuu 2015):
Vantaalle on avattu neljä vastaanottokeskusta, joihin on toistaiseksi saapunut noin 1100 turvapaikanhakijaa. Noin 200 turvapaikanhakijaa on tulossa Vantaalle vielä tämän vuoden loppuun mennessä. Suuri osa heistä on 18–30 -vuotiaita miehiä. Heidän koulutustaustoistaan ja opiskeluvalmiuksista ei toistaiseksi ole tietoa. Peruskouluikäisiä lapsia on tullut 18. Vastaanottokeskuksissa järjestetään turvapaikanhakijoille toimintaa mm. vapaaehtoisvoimin.

Kartan tiedot vuodelta 2014.

Aikuisten suomen kielen opetus Vantaalla

	2012	2014	2015
Vantaalle ulkomailta muuttaneet vieraskieliset	1 682	1 937	
Jono työvoimakoulukseen	300–400	414	noin 170 (tilanne 7.10.2015)
Työvoimakoulutus, kotoutumiskoulu-tukseen osallistujat	400–500	noin 400	noin 600 (tilanne 7.10.2015)
Kunnan järjestämä opetus	770 (maksuton opetus)	noin 1 000 (maksuton opetus)	noin 1 200 (maksuton opetus) noin 1 700 (maksullinen opetus)
Vapaaehtoinen opetus, esim. Luetaan yhdessä	177	165	noin 160
Järjestöjen tarjoama suomen kielen opetus			noin 150

Aikuisten maahanmuuttajien, jotka ovat kotoutumislain piirissä, kielikoulutus on valtion vastuulla. TE-toimisto järjestää suomen kielen koulutusta työttömille työnhakijoille ns. kotoutumiskoulutuksena. Kotoutumiskoulutus on maksutonta ja sen aikana maksetaan yleensä työttömyysetuutta sekä kulukorvausta koulutuspäiviltä. Koulutus kestää noin vuoden. Sen aikana opiskellaan suomen (tai joskus ruotsin) kieltä, yhteiskuntatietoa ja työnhakutaitoja. TE-hallinnon kotoutumiskoulutukseen jonot ovat lyhentyneet, mutta silti tarjonta ei kata kysyntää, sillä jonotusaika kursseille on edelleen kuukausia.

Kunta järjestää muiden kun kotoutumislain piirissä olevien maahanmuuttajien suomen kielen opetuksen. Vantaan kaupunki rahoittaa aikuisopiston järjestämiä startti-kursseja ja kotivanhempien kursseja. Ne on tarkoitettu ensisijaisesti työvoimapoliittisten toimenpiteiden ulkopuolella oleville vantaalaisille maahanmuuttajille (kuten kotiäideille, senioreille tai luku- ja kirjoitustaidottomille) tai lyhyen ajan sisällä maahan muuttaneille. Opiskelu on opiskelijalle maksutonta ja opetuspaikkoja on useita eri puolilla kaupunkia. Esimerkiksi kotivanhempiryhmiin olisi enemmän tulijoita kuin kursseille voidaan ottaa. Suomen kieltä voi opiskella myös maksullisilla kansalaisopiston iltakursseilla eri puolilla kaupunkia. Niille osallistuu lähinnä työssäkäyviä maahanmuuttajia. Vantaalaisia maahanmuuttajia osallistuu myös muiden järjestäjien kursseille yli kuntarajojen.

TE-toimiston ja kunnan lisäksi kolmannen sektorin toimijat järjestävät suomenkielen opetusta. Vantaalla merkittävä järjestäjä on vapaaehtoisvoimin toimiva Luetaan yhdessä -verkosto.

Savuttomuuden edistäminen

Savuttomuuden edistäminen	Valistus ja neuvonta	Lopettamisen tukeminen
Peruskouluissa järjestetään: • tupakkatietotunteja 5. luokkalaisille ja päihdetietotunteja 6, 7. ja 9. luokkalaisille • Valintojen putki 6. luokkalaisille Vuosittain järjestetään II asteen oppilaitosten hyvinvointipäivien toistuvana teemana 'tupakointi ja muut päihteet'.	Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa • oppilaan ja opiskelijan tupakkatuotteiden käyttö otetaan puheeksi terveystarkastuksissa ja tarvittaessa muilla käynneillä • huoltajien tupakoinnista kysytään terveystarkastusten yhteydessä (1, 5. ja 8. luokan laaja terveystarkastus, 3. luokan terveystarkastus) • nuorten päihdekysely (ADSUME) terveystarkastusten yhteydessä 8. lk sekä II asteen 1. ja 2. vuoden opiskelijat	• Alle 18-vuotiaille yksilötuki ja ryhmät • Yli 18-vuotiaille yksilötuki, ryhmät ja nikotiinikorvaushoito Yksilötukea on annettu terveysasemilta sekä ehkäisevän päihdetyön yksiköstä (EHKÄPÄ).
Peruskouluissa ja oppilaitoksissa jaettava materiaali: • Vanhempainoppaat 5. ja 7. luokkalaisten vanhemmille • Vanhempainhuoneentaulut 1, 5. ja 8. luokkalaisten vanhemmille terveystarkastuksen yhteydessä	Nuorten työpajoilla ja pajaluokilla on päihde- ja tupakka-aiheisia keskusteluja ja materiaalia.	• 28 päivää ilman -toimintamallin käyttöönotto Vantaalla • 28 päivää ilman -ryhmä 13–17 -vuotiaille Päihdepalveluissa järjestetään säännöllisesti tupakasta vieroitusryhmiä mm. Itä-Vantaan A-klinikalla ja Huumehoitoklinikalla.
Varian ammattioppilaitoksessa käynnissä Tupakatta paras amiksessa -projekti, jossa on erilaisin sosiaalisen markkinoinnin keinoin järjestetty savuttomuutta edistäviä tapahtumia.	• Savuton elämä -opintokurssit Varian opiskelijoille • Hyvä arki tulevaisuudessa -toiminnallinen keskusteluryhmä • Tupakkainfot opiskelun aloittaneille lähihoitajaopiskelijoille	Vantaan kaupungilla on käytössä sähköinen terveysvalmennus, jossa kaksi valmennusohjelmaa: tupakoinnin lopettamiseen valmistautuminen ja tupakoinnin lopettaminen. Ohjelmien käyttöönotto vielä vähäistä.

Savuttomuuden edistäminen	Valistus ja neuvonta	Lopettamisen tukeminen
Tupakoinnista kysytään terveydenhuollon vastaanottokäynneillä (äitiysneuvolassa, terveyskeskuksessa).	Neuvolassa naisen ja puolison tupakkatuotteiden käytöstä kysytään raskauden ensikäynnillä ja lapsen ollessa 3–4 kk, 1 ½ ja 4 vuotta.	Terveysasemalta on mahdollista saada tupakoinnin lopettamiseen liittyvää neuvontaa ja tarvittaessa lääkereseptin. Neuvolassa tupakoinnin lopettamisen yksilötukea saa terveydenhoitajalta, perhetyöntekijältä ja lääkäriltä. Lapsiperheiden vanhemmille tupakoinnin lopettamisen tukea myös EHKÄPÄ:stä.
Pakka (paikallinen alkoholipolitiikka) mukaiset ostokokeet toteutetaan tupakan, alkoholin ja rahapelin osalta vähittäiskauppoihin, huoltamoihin ja kioskeihin.	Tupakan puheeksi ottoon liittyvät ohjeistukset ja koulutukset koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa.	
Tapahtumia ja kampanjoita: • Ethän välitä tupakkaa tai alkoholia alaikäisille -kampanja • Montako päivää ilman? - tapahtuma • Varian hyvinvointiviikko ja kestävä kehitys -viikko • Maahanmuuttajataustaisille suunnattuja vanhempainiltoja	Ethän välitä -kampanjassa jalkautuminen kuntalaisten pariin Gallup-kyselyn merkeissä toteutettu monialaisena yhteistyönä.	

Vantaan kaupunki, hyvinvointikatsaus 2015 36

Nuorten kohtaamaan seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttuminen

Täsmätoimenpiteet seksuaalista häirintää ja väkivaltaa vastaan

Suuri osa häirinnästä ja väkivallasta jää pimentoon. Lisäksi puuttumattomuuden kulttuuri on vahva. Nuoret kokevat erityisesti ennalta ehkäisevän toiminnan puuttuvan mm. oppilaitoksissa (lähde: valtakunnallinen Nuorisobarometri 2014).

Täsmätoimenpiteitä ovat koulujen ja oppilaitosten

1. suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä suunnitelman mukainen toiminta
2. tasa-arvosuunnittelu ja toiminta suunnitelman pohjalta (tasa-arvolain vaatima suunnittelu)
3. turvallisuussuunnittelu ja toimenpiteet psyykkisen ja fyysisen turvallisuuden takaamiseksi

Vantaalla tarvitaan lisää tietoa ja tietoon perustuvia toimenpiteitä

Hyvä esimerkki on Tikkurilan lukio, joka on hankkinut tietoa omasta tilanteestaan (kysely), huomioinut asian tasa-arvosuunnitelmassaan 2014 tasa-arvolain vaatimalla tavalla (nollatoleranssi) ja ryhtynyt ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin (opiskelijoiden ja vanhempien informointi) ja osallistunut tasa-arvovaltuutetun Ei meidän koulussa -kampanjaan, www.eimeidankoulussa.fi.

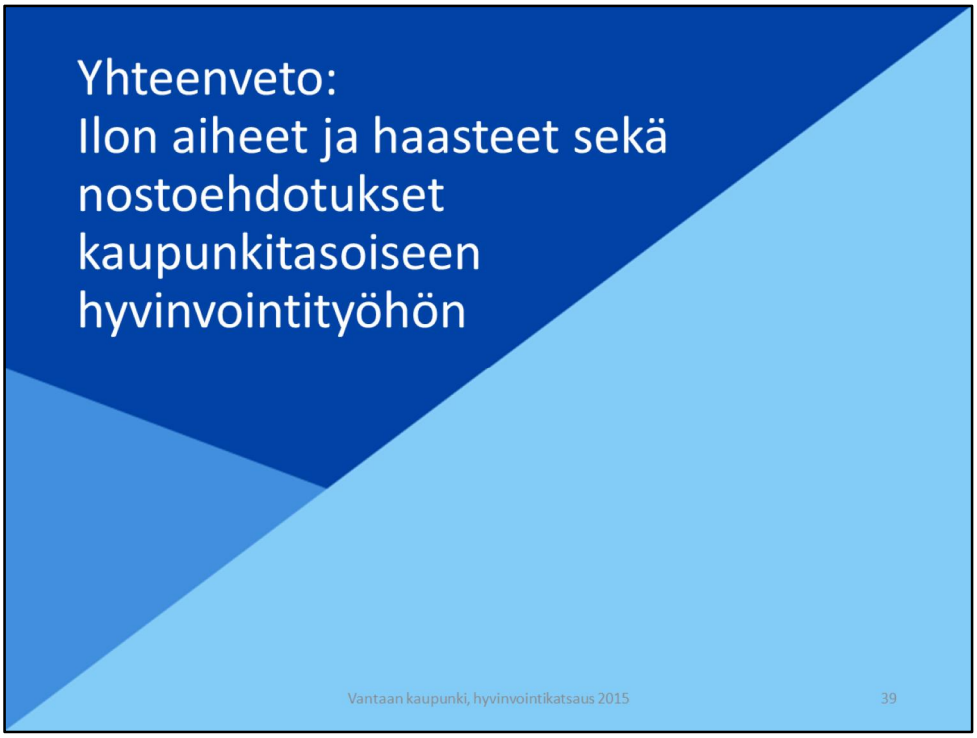
Yhteenveto:
Ilon aiheet ja haasteet sekä nostoehdotukset kaupunkitasoiseen hyvinvointityöhön
Vantaan kaupunki, hyvinvointikatsaus 2015
39

Ilon aiheita vantaalaisten hyvinvoinnissa ja haasteita hyvinvointityölle

Ilonaiheita

- Vantaalla on nuori väestö ja huoltosuhde on suurten kaupunkien parhaimmistoa
- Vantaalaisten tuloerot ovat muita suuria kaupunkeja pienempiä
- Valtaosa vantaalaisista voi hyvin
- Ikäihmisistä valtaosa asuu kotona

Haasteita

- Työttömyys, erityisesti pitkäaikaistyöttömyys
- Toimeentulotukea saavien suuri määrä
- Vieraskielisten kotoutuminen
- Vantaalla tupakointi on koko maata yleisempää
- Yksinäiseksi itsensä tuntevien vantaalaisten osuus on kasvanut

Nostot kaupungin hyvinvointityöhön 2016

Työllisyyden edistäminen

- Pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistymisen edistäminen

Kotouttamiseen panostaminen

- Etnisten konfliktien toimintamallin päivittäminen
- Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

- Ikääntyneiden kotona asumisen tukeminen
- Lapsiperheille suunnatun ennaltaehkäisevän työn lisääminen

20 § **Vastaus Marilla Kortesalmen ja 41 muun valtuutetun aloitteeseen kerhotoiminnan lisäämisestä koulupäivän yhteyteen kerhopalkin avulla**

VD/3979/00.02.00.03/2015
EL-H/VK-P/JM/LL

Valtuutettu Marilla Kortesalmi ja 41 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”VALTUUSTOALOITE
Kerhotoiminnan lisäämisestä koulupäivän yhteyteen kerhopalkin avulla

Esitän selvitettäväksi ja ryhdyttäväksi toimenpiteisiin, millä edellytyksillä Vantaalla voidaan lisätä vapaaehtoisten kerhojen määrää siten, että koulun lukujärjestyksen yhteyteen tehdään kerhotoiminnan mahdollistava kerhopalkki.

Perustelut:
Kerhotoimintaa on tällä hetkellä monenlaista. On mm. liikuntaan, taitoihin, kieleen, musiikkiin, kuvaamataitoon, ilmaisuun ja sanataiteeseen liittyviä kerhoja. Yhteistä kerhoille on, että ne lisäävät oppilaan koulussa viihtymistä ja motivoitumista opiskeluun. Kerhoissa oppilas voi saada positiivista palautetta, kokea uusien asioiden oppimisen iloa ja nähdä, miten harjoittelu synnyttää tulosta. Kerhossa tutustuu erilaisiin ihmisiin ja saa uusia kavereita. Kerho on hyvä tuki oppilaan oppimiselle.

Jokaisella vantaalaisella lapsella pitäisi olla mahdollisuus kerhoihin. Kerho- ja harrastustoimintaa järjestäviä tahoja on Vantaalla paljon. Tästä huolimatta ne eivät tavoita kaikkia lapsia. Tässä valtuustoaloitteessa pyydetään selvittämään, voiko koulu, alueen toimijoiden aktiivisuuden pohjalta, luoda koulupäivän yhteyteen (esimerkiksi kello 14–16) yhtenäisen kerhopalkin. Tällöin kaikilla koulun oppilailla olisi kerhoa tiettynä kellonaikana. Jos kerhojen järjestäjät tulevat koulun ulkopuolelta, koulun yhtenäinen kerhopalkki mahdollistaa riittävän suuren osallistujamäärän kerhotoiminnan järjestämiseksi. Koulun jälkeen järjestettävä kerho- ja harrastustoiminta yhtenäistäisi oppilaan koulupäivää. Kerhotoiminnan lisääminen on vahvasti läsnä

Kerhopalkki lisäisi kerhossa harrastamisen mahdollisuuksia monelle vantaalaiselle lapselle vaatien koululta hieman enemmän suunnittelua ja aktiivisuutta alueen toimijoilta.”

Kaupunginvaltuusto 20.4.2015 § 27

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Sivistystoimi toteaa vastauksena aloitteeseen seuraavaa:

Valtio on tukenut koulun kerhotoimintaa syksystä 2008 alkaen vuosittain erikseen haettavan valtion erityisavustuksen turvin. Kerhotoimintaa on tästä lähtien Vantaalla vuosittain laajennettu niin, että vuonna 2008 toimintaa oli vain kahdeksassa koulussa, vuonna 2010 21 koulussa ja vuonna 2014 kaikissa 51 silloisessa vantaalaisessa koulussa. Kerhotarjotinta on monipuolistettu ja lukuvuonna 2015 – 2016 Vantaalla toimii noin 350 koulun kerhoa.

Kerhonohjaajina toimii opettajia, nuoriso- ja liikuntapalveluiden työntekijöitä, järjestöjen ja seurojen ohjaajia, seurakunnan lapsi- ja nuorisotyöntekijöitä, muusikoita, taiteilijoita, opiskelijoita ja yksittäisiä vanhempia.

Kuntatasoiset kerhosopimukset on vuonna 2015 tehty 13 järjestön tai koulun ulkopuolisen tahon kanssa. Tämän lisäksi rehtorit ovat palkanneet kouluihin sivutoimisiksi tuntiopettajiksi kerhojen ohjaajia lähes neljästäkymmenestä seurasta tai muusta yhteisöstä.

Vantaan opetustoimi haluaa yhteistyössä vantaalaisten järjestöjen ja seurojen kanssa kehittää lasten ja nuorten kerho- ja harrastustoimintaa ja lisätä vapaaehtoisten kerhojen määrää kouluissa.

Opetustoimi järjesti 18.5.2015 Leppäkorven koululla tilaisuuden, jonne kutsui vantaalaisten järjestöjen ja seurojen edustajat. Tavoitteena on pilotoida aluksi neljällä Korson alueen koululla toimintatapaa, jonka avulla lisätään alueen lapsille ja nuorille monipuolista ja laadukasta harrastustoimintaa.

Toiminta käynnistettiin syyskuussa 2015 Korson, Leppäkorven, Ruusuvuoren ja Vierumäen kouluissa. Kerho- ja harrastustoiminnalle on varattu aika tiistaisin klo 14.00 – 16.00. Tällöin kaikkien oppilaiden koulupäivä päättyy viimeistään klo 14.00 ja oppilaat pääsevät halutessaan osallistumaan maksuttomaan kerhotoimintaan.

Kaupunki tarjoaa järjestötoimijoiden käyttöön koulujen tiloja ja muita kaupungin hallinnoimia tiloja sekä ulkoliikuntapaikkoja jne. Kaupunki on toivonut järjestöjen tarjoavan laadukasta matalan kynnyksen sekä tavoitteellisempaa harrastustoimintaa turvallisten ohjaajien vetämänä.

Kerhosopimuksia on solmittu kahdeksan järjestön kanssa. Osa järjestöistä järjestää toimintaa useammassa pilottikoulussa. Tätä toimintaa seurataan ja arvioidaan lukuvuoden 2015 – 2016 aikana. Keväällä 2016 arvioidaan toimintatavan jatko ja laajentamismahdollisuudet.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 20

Sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Marilla Kortesalmelle ja 41 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle sivistystoimen toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus,
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
opetustoimen asiantuntija Virva Kela-Piironen, 09 839 22833, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

21 § **Vastaus valtuutettu Sirpa Kauppisen ja 33 muun valtuutetun aloitteeseen tiedottamisen parantamiseksi rakennusten kunnosta**

VD/914/00.02.00.03/2015
HW/HP/PW/LL

Kaupunginvaltuutettu Sirpa Kauppinen ja 33 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kuntalaiset ovat huolissaan mm. koulurakennusten terveellisyydestä. Jotta Tilakeskuksen henkilökunnan ei tarvitsisi yksittäisiä raportteja lähettää jokaiselle kyselijälle, nämä voisivat olla kaupungin sivuilla. Tämä parantaisi luottamusta kaupunkiin ja vähentäisi vanhempien epäluuloja ja pelkoja. Asiakirjat ovat julkisia ja verorahoin tuotettuja. Modernit kunnat elävät avoimen datan aikaa, ja Vantaa on avoin kaupunki.

Ehdotamme, että kaupungin rakennusten kuntotiedotteet ja kuntotiedot tulevat avoimesti koottuna kaupungin sivuille.”

Kaupunginvaltuusto 26.1.2015 § 29

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan tilakeskus toteaa aloitteeseen vastauksena seuraavaa:

Tilakeskus laatii kohdekohtaisia kuntotiedotteita pääasiassa silloin, kun kyseessä on tilojen käyttäjien oireiluun liittyviä sisäilmaongelmia. Kuntotietoina kerrotaan sekä ajankohtaisten tutkimusten tuloksia että tietoa suunnitelluista ja toteutetuista korjauksista. Tällä hetkellä näiden tiedotteiden avulla tilojen käyttäjät ja heidän edustajansa saavat tarkistettua tietoa samanaikaisesti. Tiedotteet on suunnattu ensisijaisesti kohteiden esimiehille, joiden tehtävänä on jakaa ne edelleen kohteessa ja esim. kouluissa ja päiväkodeissa oppilaiden ja lasten huoltajille. Kouluissa tieto jaetaan sähköisesti Wilma-järjestelmän kautta. Tämän lisäksi toimialan viestintä lähettää tiedotteen sähköpostilla opetuslautakunnan, teknisen lautakunnan ja ympäristölautakunnan jäsenille sekä useille kaupungin viranhaltijoille ja toimihenkilöille. Myös medialle lähetetään kyseessä olevia tiedotteita silloin, kun asioiden käsittelyä on seurattu julkisesti esim. lehdissä.

Kiinteistöjen kuntotiedot on käsitteenä hyvin laaja ja siten tällaisen tiedon toimittaminen määrämuodossa on haasteellista. Tietoa on kiinteistönpidon järjestelmissä ja käyttöoikeuksin suojatuilla palvelimilla. Kiinteistöjen tekniset ominaisuudet määritellään huoltokirjaan, jonne kertyy myös tiedot huoltotoimista, käytön aikana ilmenneistä vioista sekä niiden korjauksista. Kuntotietoa kertyy myös mm. erilaisissa katselmuksissa ja kuntotarkastuksissa, joista laaditaan katselmuspöytäkirjoja sekä kuntoarvio- ja kuntotutkimusraportteja. Nämä asiakirjat kertovat sen hetkisen korjaustarpeen, mutta eivät anna oikeaa kuvaa kohteen kunnosta korjaustoimenpiteiden jälkeen. Korjaustietoa kertyy mm. vuosikorjaus- ja peruskorjausohjelmiin ja yksityiskohtaisemmat tiedot suunnitelmiin ja korjaustyön aikaisiin asiakirjoihin. Lähtökohtaisesti kaikki tieto on ainoastaan kiinteistönpidon organisaation ulottuvilla ja tarkoitettu ammattilaisten käyttöön; huoltokirja ja erikseen tilatut kuntoraportit ylläpidon suunnittelun lähtötietona ja vastaavasti suunnitelmat toimenpiteiden suorittajia varten. Tähän saakka lähinnä tietojärjestelmien tietoturva ja tietohallinnon ohjeistus on estänyt ulkopuolisilta pääsyn näihin tietoihin.

Kun tiedon kohderyhmä on laaja ja tavoitteena tavoittaa kaikki kuntalaiset tasapuolisesti, saattaisi kaupungin internet-sivut olla tehokkain ratkaisu. Sivustot on uudistettu syksyllä ja viestinnän kanssa on jo sovittu kehittämistoimenpiteistä tiedon lisäämiseksi ja päivittämiseksi. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan ole mahdollista tai järkevää siirtää ja ylläpitää kiinteistöihin liittyviä yksittäisiä asiakirjoja netissä. Todettakoon, että kohdekohtaisen selvitysten ja raporttien tallentaminen ja ajan tasalla pitäminen edes luottamushenkilöiden saataville extranettiin on osoittautunut työlääksi. Kuten edellä on jo todettu, eivät nämä helpoiten julkiseksi saatettavat asiakirjat anna todellista kuvaa kiinteistöjen tilasta. Käytäntö on myös osoittanut, että asiakirjoissa olevaa tietoa tulkitaan väärin.

Tässä vaiheessa kiinteistöjen kunnosta tai lähinnä poikkeamista normaalitilanteeseen verrattuna informoidaan kohdekohtaisilla tiedotteilla asianosaisia. Mikäli nämä asiat kiinnostavat joitakin tämän kohderyhmän ulkopuolella, pyritään tilakeskuksesta vastaamaan näihin tietopyyntöihin erikseen. Jotta vastaaminen olisi mahdollista ja palvelisi kysyjän tarpeita, tulisi tarvittava tieto yksilöidä riittävän tarkasti kohdetasolla.

Joitakin kiinteistöjen kuntotietoja voidaan tulevaisuudessa jakaa uuden kiinteistönhallintajärjestelmän avulla myös kuntalaisille. Tällaisen ns. avoimen tiedon hallinta on tarkoitus toteutua järjestelmässä vuoden 2017 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 21

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään
a) antaa Sirpa Kauppiselle ja muille aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle tilakeskuksen esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius, 040 7492592, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

22 § Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Helsinki-Vantaan lentoaseman uuden ilma-alusten huoltokoekäyttöpaikan melunhallintajärjestelyjä koskevasta suunnitelmasta

VD/6358/11.01.01.09/2015
HW/PKA/JB

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 30.11.2015 antanut päätöksen Finavia Oyj:n suunnitelmasta, joka koskee Helsinki-Vantaan lentoaseman uuden ilma-alusten huoltokoekäyttöpaikan melunhallintajärjestelyjä, Vantaa (Nro 291/2015/1, Dnro ESAVI/3665/2015).

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 4.8.2011 myöntänyt ympäristösuojelulain (86/2000) mukaisen ympäristöluvan nro 49/2011/1 Helsinki-Vantaan lentoaseman toiminnalle. Vaasan hallinto-oikeus on 5.9.2013 antanut päätöksen nro 13/0230/1 edellä mainitusta päätöksestä tehdyistä valituksista. Korkein hallinto-oikeus on 21.1.2015 antanut päätöksen taltionumero 94, edellä mainituista Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä tehdyistä valituksista.

Kaupunginhallitus on 21.9.2015 § 25 antanut ympäristösuojelulain 42 §:n mukaisen lausuntonsa Finavia Oyj:n suunnitelmasta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on tarkastanut Finavia Oyj:n Helsinki-Vantaan lentoaseman toimintaa koskevan ympäristölupapäätöksen nro 49/2011/1, 4.8.2011 lupamääräyksessä 6. edellytetyn suunnitelman, joka koskee ilma-alusten uuden huoltokoekäyttöpaikan meluntorjuntajärjestelyjä. Aluehallintovirasto hyväksyy esitetyn suunnitelman ja toimitetut täydennykset lupapäätöksen lupamääräyksessä 6. edellytettynä suunnitelmana. Esitetyn suunnitelman perusteella aluehallintovirasto muuttaa ympäristölupapäätöksen nro 49/2011/1, 4.8.2011 lupamääräyksiä 6. ja 37. sekä lisää uudet lupamääräykset 6.A., 37.1. ja 39.1.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 22

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 291/2015/1, Dnro ESAVI/3665/2015.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 291/2015/1, Dnro ESAVI/3665/2015, 30.11.2015

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
suunnittelija Paula Kankkunen, puh. 09 3582 2300, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Aluehallintovirasto

Etelä-Suomi

Päätös

Nro 291/2015/1
Dnro ESAVI/3665/2015

Annettu julkipanon jälkeen
30.11.2015

ASIA Suunnitelma, joka koskee Helsinki-Vantaan lentoaseman uuden ilmaalusten huoltokoekäyttöpaikan melunhallintajärjestelyjä, Vantaa.

HAKIJA

Finavia Oyj
PL 50
01531 Vantaa

Y-tunnus: 2302570-2

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Helsinki-Vantaan lentoasema sijaitsee pääosin Vantaan kaupungin alueella Seutulassa noin 20 kilometriä Helsingin keskustasta pohjoiseen. Lentoaseman pohjoisosa ulottuu Tuusulan kunnan alueelle.

ASIAN VIREILLETULO

Asia on tullut vireille Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 17.4.2015.

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on toimivaltainen lupaviranomainen ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 1 §:n 2 momentin 12 b) kohdan mukaan.

ASIAN AIKAISEMPI KÄSITTELY

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 4.8.2011 myöntänyt ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisen ympäristöluvan nro 49/2011/1 Helsinki-Vantaan lentoaseman toiminnalle. Vaasan hallinto-oikeus on 5.9.2013 antanut päätöksen nro 13/0230/1 edellä mainitusta päätöksestä tehdyistä valituksista. Korkein hallinto-oikeus on 21.1.2015 antanut päätöksen taltionumero 94,

edellä mainitusta Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä tehdyistä valituksista.

Ympäristölupapäätöksen nro 49/2011/1 lupamääräyksessä 6. annettu määräys ilma-alusten huoltokoekäyttöpaikan melunhallintajärjestelyjä koskevan suunnitelman esittämisestä kuuluu seuraavasti:

”6. Ilma-alusten tyhjäkäyntitehoa suuremmalla teholla tehtävät huoltokoekäytöt on järjestettävä teknisen alueen koekäyttöpaikalla. Mikäli koekäyttöpaikan nykyinen sijainti muuttuu, on uuden koekäyttöpaikan meluntorjuntajärjestelyjä koskeva suunnitelma esitettävä viimeistään 6 kuukautta ennen rakentamisen aloittamista aluehallintovirastolle hyväksymistä varten. Aluehallintovirasto voi täydentää tältä osin tarvittaessa lupaa.”

Lupamääräyksen 6. perustelut kuuluvat seuraavasti:

”Lupamääräys 6. Määräyksen 6. mukaisesti ilma-alusten huollon yhteydessä suoritettavat moottorien tyhjäkäyntitehoa suuremmat käytöt on tehtävä erillisellä koekäyttöpaikalla. Nykyisen koekäyttöpaikan tilalle kuitenkin on suunniteltu huoltohalleja. Tämän vuoksi määräyksessä on edellytetty, että ennen koekäyttöpaikan mahdollista muuttamista, on esitettävä viimeistään 6 kuukautta ennen suunnitelma uuden koekäyttöpaikan meluntorjuntajärjestelyistä. Aluehallintovirasto voi täydentää tarvittaessa lupaa tältä osin. (YSL 6 §, 43 §, 55 §, NaapL 17 §)”

Vaasan hallinto-oikeus ei ole 5.9.2013 antamassaan päätöksessä nro 13/0230/1 muuttanut lupamääräystä 6.

Korkein hallinto-oikeus on 21.1.2015 antamallaan päätöksellä taltionumero 94 muuttanut lupamääräystä 6. seuraavasti (lisäys kursiivilla):

”6. Ilma-alusten tyhjäkäyntitehoa suuremmalla teholla tehtävät huoltokoekäytöt on järjestettävä teknisen alueen koekäyttöpaikalla. Mikäli koekäyttöpaikan nykyinen sijainti muuttuu, on uuden koekäyttöpaikan meluntorjuntajärjestelyjä koskeva suunnitelma esitettävä viimeistään 6 kuukautta ennen rakentamisen aloittamista aluehallintovirastolle hyväksymistä varten *ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle*. Aluehallintovirasto voi täydentää tältä osin tarvittaessa lupaa.”

Korkein hallinto-oikeus on muuttanut lupamääräystä 6. edellä esitetyllä tavalla Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen vaatimuksesta sillä perusteella, että suunnitelmaa voidaan pitää Uudenmaan ELY-keskuksen valvontatehtävän kannalta tarpeellisena.

NYKYINEN KAAVOITUSTILANNE

Maakuntakaavat

Ympäristöministeriö on vahvistanut Uudenmaan maakuntakaavan 8.11.2006. Maakuntakaavassa Helsinki-Vantaan lentoaseman alue on merkitty liikennealueeksi. Lentomelualueelle L_{DEN} 55–60 dBA (lentomelualue 1, lme-1) ei maakuntakaavan mukaan saa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa uutta melun haittavaikutuksille herkkää toimintaa. Alueella jo olevan asutuksen ja muun melulle herkän toiminnan säilyttäminen ja täydentäminen on mahdollista. Lentomelualueelle L_{DEN} yli 60 dBA (lentomelualue 2, lme-2) ei maakuntakaavan mukaan saa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa asuinrakentamista eikä sairaaloiden yms. laitosten rakentamista tai muiden sellaisten toimintojen sijoittamista, jotka ovat herkkiä melun haitoille. Lentoasema-alueen viereiset alueet, mm. lentokoneiden koekäyttöpaikkaa lähimpänä olevat alueet (Aviapolis, Veromies) on maakuntakaavassa merkitty taajamatoimintojen alueeksi.

Uudenmaan maakuntakaavan vahvistamisen jälkeen on vahvistettu maakuntakaavaa uudistavat, täydentävät ja tarkistavat vaihemaakuntakaavat 1. (vahvistettu 22.6.2010), 2. (vahvistettu 30.10.2014) ja 3. (vahvistettu 14.12.2012). Lisäksi vireillä on vaihemaakuntakaava 4. Vaihemaakuntakaavassa 2. on maakuntakaavaa muutettu Helsinki-Vantaan lentoaseman läheisyydessä siten, että lentokenttäalueen pohjois- ja lounaispuoleiset ”taajamatoimintojen alue” -merkinnät on muutettu merkinnäksi ”työpaikka-alue” (merkittäviä taajamatoimintojen alueiden ulkopuolisia työpaikka-alueita). Suunnittelumääräyksen mukaan työpaikka-alue varataan ensisijaisesti työpaikkarakentamiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa alueelle ei tule osoittaa merkittävää määrää uutta asumista. Lentokenttäalueen itäpuoleiset alueet on edelleen merkitty taajamatoimintojen alueeksi. Vaihemaakuntakaavassa 1. lentokenttäalueen luoteispuolelle on lisätty kohdemerkintä ”moottoriurheilurata” ja itäpuolelle kohdemerkintä ”liikennealueiden ja keskustatoimintojen alueiden ulkopuolinen joukkoliikenteen terminaali”. Muilta osin vaihemaakuntakaavoissa ei ole tehty Helsinki-Vantaan lentokenttäaluetta tai sen lähialueita koskevia muutoksia.

Yleiskaavat

Vantaan kaupunki on hyväksynyt Vantaan uuden yleiskaavan 17.12.2007 ja kaava on tullut voimaan 13.1.2010. Yleiskaavassa Pakkalan alueella sijaitsevan Helsinki-Vantaan lentoaseman tarvitsemat maa-alueet sisältäen terminaali- ja varikkoalueet sekä kiitotiet on merkitty lentoliikenteen alueeksi (LL). Yleiskaavassa on merkitty lentomeluvyöhykkeet 1–3. Lentomeluvyöhykkeelle 1 (L_{DEN} yli 60 dB, m1) ja lentomeluvyöhykkeelle 2 (L_{DEN} 55–60 dB, m2) ei sallita uusien asuntojen, sairaaloiden, hoitolaitosten, vanhainkotien, päiväkotien, oppilaitosten rakentamista tai muiden sellaisten toimintojen sijoittamista, jotka ovat herkkiä melun haitoille. Lentomeluvyöhykkeelle 3 (L_{DEN} 50–55 dB, m3) ei aseteta rajoituksia asumiselle tai muille melulle herkille toiminnoille, mutta alueella on rakenteiden ääneneristämistarve.

Vantaan yleiskaavassa merkittävimmät lentomelualueet, mukaan lukien lentokoneiden koekäyttöpaikkaa lähimmät lentoaseman raja-alueet, on varattu työvoimavaltaisiksi työpaikka-alueiksi (TP) tai ympäristövaikutuksiltaan merkittäviksi teollisuustoimintojen alueiksi (TT). Merkittävä seudullinen työpaikkakeskittymä on lentoaseman eteläpuolinen Aviapolis-alue ja Kehä III:n ympäristö. Kaavaan merkitty Kehärata tukee alueen maankäytön suunnittelua laajana työpaikka-alueena. Teollisuustoimintojen alueeksi merkityt Tuupakka ja Viinikkala ovat kehittymässä raskasta liikennettä tarvitsevien logistiikkatoimintojen keskuksiksi. Tuupakan ja Viinikkalan lisäksi TT-alueita on lentoaseman luoteispuolella Viinikanmetsässä ja Kiilassa.

Tuusulan kunnan alueella sijaitsevalle Focus-alueelle on laadittu oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Alue sijaitsee Helsinki-Vantaa -lentoaseman alueiden pohjoispuolella ja liittyy suunniteltuun Kehä IV:ään. Alueelle on suunniteltu sijoitettavaksi 100 000 krs-m^2:n seudullisen vähittäiskaupan keskus (Focus Retail Stadium) sekä työpaikka- ja logistiikka-alueita. Alueen maankäyttö kytkeytyy Aviapolis-kokonaisuuteen. Osayleiskaavassa lentokenttäalue on merkitty lentoliikenteen alueeksi (LL-2). Lentoasema-alueen pohjoispuolelle on suurimmaksi osaksi osoitettu teollisuus- ja varastoalueita (T-2) sekä pienemmässä määrin palvelun ja hallinnon alueita (P-3), kaupallisten palvelujen alue (KM-1), työpaikka-alue (TP) sekä teollisuusalue (TY-1). Kaavassa on osoitettu myös lentomeluvyöhykkeet (m1, m2 ja m3), jotka perustuvat maakuntakaavaan. Tuusulan kunnanvaltuusto on hyväksynyt Focus-alueen osayleiskaavan kokouksessaan 1.9.2014, mutta osayleiskaava ei ole lainvoimainen.

Tuusulassa on voimassa Vantaan rajaa vastaan Ruotsinkylä–Myllykylän oikeusvaikutteinen osayleiskaava (Tuusulan ympäristökeskuksen vahvistama 4.3.1998) ja Maantiekylän osayleiskaava (Tuusulan kunnanvaltuuston hyväksymä 12.6.1995). Ruotsinkylä–Myllykylän osayleiskaavaa on tarkistettu uudella Ruotsinkylä–Myllykylä II osayleiskaavalla, jonka Tuusulan kunnanvaltuusto hyväksyi 31.3.2014. Uusi osayleisaava ei ole lainvoimainen. Uudella osayleiskaavalla on tarkoitus ajanmukaistaa alueella jo olevien ja sinne suunniteltujen kiviaineshuollon toimintojen aluevaraukset.

Tuusulaan on tekeillä koko kunnan alueen kattava uusi Tuusulan yleiskaava 2040. Yleiskaavaluonnoksessa lentoaseman alue on osoitettu merkinnällä L (liikennealue) ja lentoasema-aluetta ympäröivät alueet merkinnällä TP (työpaikka-alue).

Asemakaavat

Lentoasema-alueella on voimassa Vantaan kaupunginvaltuuston 14.8.1978 hyväksymä ja sisäasiainministeriön 5.3.1981 vahvistama asemakaava Lentokenttä 1, joka kattaa lentoasema-alueen ulkopuolisiakin alueita mm. tulevalta Aviapolis-alueelta.

Lentoasema-alueen kaakkoispuolelle, lähelle lentokoneiden koekäyttöpaikkaa, on valmisteilla Aviapolis -kaavarunko, jolla ohjataan alueen asemakaavoitusta ja hankkeita. Kaavarungon hyväksyy kaupunginvaltuusto.

Suunnittelualueena on Vantaan Veromiehen kaupunginosa. Suunnittelualueen lentoasemaa lähimmät aluekokonaisuudet ovat ”Lentoaseman lähialue”, jossa sijaitsevat mm. Finnair Oyj:n pääkonttori ja isoja pysäköintialueita, ”Aviapolis-aseman” eteläisen ja pohjoisen sisäänkäynnin korttelit, jonne rakennetaan hotelleja, toimistoja, asuintaloja, palveluita ja puistoja sekä ”Virkamies”, joka on pääasiassa teollisuus-, logistiikka- ja varastoaluetta. Aviapolis-kaavarungon laadinta on käynnistynyt 2013 ja sen on tarkoitus valmistua 2015 loppuun mennessä. Kaavarungon alueella on jo laadittu, laitettu vireille tai suunnitellaan useita asemakaavahankkeita.

Tulevalla Aviapolis-alueella on jo voimassa tai vireillä useita asemakaavamuutoksia myös lentokoneiden uuden koekäyttöpaikan läheisyydessä. Kaupunginvaltuuston hyväksymiä koekäyttöpaikan vaikutusalueella olevia kaavoja ovat asemakaavamuutokset kaava-alueilla numerot 002001 ja 002060. Vireillä olevista asemakaavahankkeista koekäyttöpaikan vaikutusalueella on asemakaavan muutos kaavanumeroalueella 002151.

Kaava nro 002060 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 12.12.2011 ja asemakaavamuutoksessa on osoitettu toimistorakennusten korttelialueita (KT), autopaikkojen korttelialueita (LPA) ja puisto (VP). Toimistorakennusten korttelialueella saa sijoittaa myös hotellin. Rakennusten ulkokuoren ääneneristysvaatimukseksi (ΔL) on toimistotiloille asetettu 28–32 dB ja majoitustiloille 32–35 dB. Tontti, jolle majoitustiloja voi rakentaa, sijaitsee noin 400 metrin etäisyydellä koekäyttöpaikalle valitusta sijoitusvaihtoehdosta.

Kaava nro 002001 sijaitsee kaavan nro 002060 itäpuolella ja osoittaa toimistorakennusten korttelialueen (KT), jonne saa sijoitta hotellin sekä puiston (VP). Kaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 28.9.2009. Rakennusten ulkokuoren ääneneristysvaatimukseksi (ΔL) on toimistotiloille asetettu 28 dB ja majoitustiloille 32–39 dB.

Vireillä oleva, vuonna 2012 käynnistynyt asemakaavamuutos nro 002151 päätöksen liitteessä 2, esitetyn Aviapolis-alueen eteläosassa, mahdollistaa asuin-, toimisto-, liike- ja palvelutilojen rakentamisen alueelle (C, keskustatoimintojen korttelialue). Asuin- ja palvelurakennusten pohjoisen puolen ulkokuorelle on asemakaavaehdotuksessa asetettu 37 dB ääneneristysvaatimus, muihin suuntiin 35 dB. Toimistotilojen ääneneristysvaatimus on 32 dB.

SUUNNITELMAN SISÄLTÖ

Finavia Oyj kehittää Helsinki-Vantaan lentoaseman teknistä aluetta ja tulevissa muutoksissa lentokoneiden nykyisen koekäyttöpaikan paikalle on tarkoitus rakentaa uusi rahtiterminaali. Koekäyttöpaikkaa on siten siirrettävä. Uuden koekäyttöpaikan pohjatyöt ovat käynnistyneet syksyllä 2015 ja sen on tarkoitus olla käytössä syksyllä 2016.

Nykyisen koekäyttöpaikan meluvalleja on pitänyt rakennustyömaan takia purkaa jo kesällä 2015. Nykyisen koekäyttöpaikan ja uuden koekäyttöpai-

kan välin arvioidaan olevan noin 1–1,5 vuotta. Siirtymävaiheen aikana koekäyttöjä tehdään tilapäisissä pakoissa.

Huoltokoekäytöt

Lentokoneiden koekäytöt ovat välttämätöntä toimintaa kaikilla lentokentillä, joilla on jonkin yhtiön huoltotoimintaa. Lentokoneen moottori tulee koekäyttää mm. moottorin vaihdon, huollon ja jossakin tapauksissa myös moottorin pesun jälkeen. Moottorin valmistaja määrittelee huolto-ohjelman mukaisten huoltojen välit ja koekäytössä käytettävät tehot. Huoltoja ja siten myös koekäyttöä koskevia määräyksiä ja ohjeita on asettanut myös kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö ICAO ja Euroopan Lentoturvallisuusvirasto EASA. Huoltotoimenpiteiden toteutumista valvoo Euroopan laajuisesti EASA ja kansallisesti Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi.

Koekäytössä käytettävä lentokoneen moottorin kierrosluku (teho) ja kesto määräytyy tehdystä huoltotoimenpiteestä. Koekäytöllä varmistetaan moottorin toimintavarmuus ja se, ettei moottorissa esiinny vuotoja. Käytetty teho vaikuttaa ympäristöön aiheutuvan melun voimakkuuteen.

Koekäytössä käytettävät tehot voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään:

– Täysteho (full power, take-off power), jossa moottoria tulee käyttää 90–100 % suurimmasta mahdollisesta kierrosluvusta. Tätä käytetään harvoin mutta kuitenkin aina moottorin vaihdon ja joidenkin vaativampien huoltotoimenpiteiden jälkeen. Nykyisin Helsinki-Vantaan lentoasemalla täystehokoekäyttöjä suihkuturbiinikoneilla on vain noin 7 % kaikista koekäyttöpaikalla tehdyistä koekäytöistä. Vastaava osuus potkuriturbiinimoottoreilla on 15 %, mutta kesto vain noin 3 minuuttia.

– Osateholla (50–90 %, N1) tehtävässä koekäytössä moottoria käytetään tyhjäkäyntitehoa suuremmalla teholla aina 90 % tehoon saakka. Käytettävä teho vaihtelee tehdyn huoltotoimenpiteen ja moottorityypin mukaan. Osatehoa käytetään esimerkiksi moottorin valmistajan edellyttämän huoltovälin mukaisten huoltojen jälkeen ja eräillä moottorityypeillä vielä toistaiseksi myös moottorin pesun jälkeen. Näitä koekäyttöjä on nykyisen huoltotoiminnan mukaan noin 21 % kaikista suihkuturbiinimoottoreiden koekäytöistä ja noin 85 % potkuriturbiinimoottoreiden huolloista.

– Tyhjäkäyntiteholla (idle) tehtävä koekäyttö on yleisin koekäytöissä käytettävä teho. Sama teho on käytössä myös normaalin lentooperaation yhteydessä lentokenttäalueella rullatessa. Tyhjäkäyntikoekäytöllä voidaan esimerkiksi varmistua toimintakunnosta useimpien moottorityyppien pesun jälkeen. Tyhjäkäyntiteho riittää usein myös vuotojen etsimiseksi osien vaihdon jälkeen. Tyhjäkäyntikoekäyttöjä voi tehdä myös huoltohallien ulkopuolella turvallisuutta vaarantamatta ja aiheuttamatta meluhaittaa lähiasutukselle. Tästä huolimatta vuoden 2014 koekäyttöpaikan varaustilastoissa suihku-

turbiinimoottoreiden tyhjäkäyntikoekäyttöjä oli noin 71 % kaikista suihkuturbiinimoottoreiden koekäytöistä. Tämä johtuu siitä, että koekäyttöalue sijaitsee lähellä huoltohallia ja on helposti saavutettavissa. Potkuriturbiinikoneiden tyhjäkäyntikoekäytöt ovat tehty Flybe Finland Oy:n huoltohallin edustalla lähellä kiitotien 1 kaakkoispäätä.

Koekäytöstä aiheutuva melu on lähiasutuksen kannalta suuresti lentotoiminnasta aiheutuvan melun kaltaista, harvemmin toistuvaa, mutta kuitenkin pidempikestoista. Melun luonne on suhteellisen tasainen, hitaasti voimistuva ja aleneva melu, joka ei aiheuta helposti havahtumista meluun.

Koekäyttöjen määrä ja kesto

Helsinki-Vantaan lentoasemalla koekäytettävät koneet ovat pääsääntöisesti Finnair Oyj:n ja Flybe Finland Oy:n lentokoneita. Molempien yhtiöiden lentokalusto on suhteellisen uutta ja siten myös vähämeluista. Seuraavassa taulukossa on esitetty vuonna 2014 toteutuneiden koekäyttöjen kesto sekä lentokonetyyppien jakauma eri vuorokaudenaikoina. Koekäyttöjä vuonna 2014 oli kaikkiaan 1 019 kpl, joista yöaikaisia koekäyttöjä oli 318 kpl, eli lähes jokainen yö. Yöaikaisten koekäyttöjen määrä vastaa 31 % osuutta kaikista koekäytöistä.

Vuonna 2014 toteutuneiden koekäyttöjen lukumäärä ja jakautuminen lentokonetyypeittäin päivä- ja yöaikoina:

Lentokonetyyppi	klo 7–22	klo 22–7	Yhteensä
AT75/AT45, potkuriturbiinikone	125	46	171
A343, laajarunkoinen jet	143	21	164
E190, kapearunkoinen jet	64	83	147
A333, laajarunkoinen jet	135	2	137
A320, kapearunkoinen jet	44	46	90
A321, kapearunkoinen jet	46	44	90
A319, kapearunkoinen jet	40	36	76
E170, kapearunkoinen jet	26	21	47
B712, kapearunkoinen jet	23	14	37
Muut	29	5	34
MD11, laajarunkoinen jet	26	-	26
Yhteensä	701	318	1 019

Koekäyttötilaston mukaan koekäyttöjen määrä on pysytellyt viime vuosina noin 1 000–1 100 koekäytön tuntumassa, mutta vuonna 2004 koekäyttöjä oli vielä 1 210, joista 20 % yöaikaisia. Finnair Oyj:ltä saadun tiedon mukaan on oletettavaa, että koekäyttöjen määrä ei tule kasvamaan myöskään lähitulevaisuudessa, vaikka laivaston koko kasvaakin. Tämä johtuu siitä, että uudemman sukupolven moottoreiden huoltovälivaatimus on kasvanut 600 lentotunnista 1 200 lentotuntiin. Finnair Oyj hakee hyväksyntää pesun jälkeisen koekäytön tekemiseen suurempien tehojen sijaan tyhjäkäyntitehollа niille moottorityypeille, joilla tyhjäkäyntitehon hyväksyntää pesuihin

liittyen ei vielä ole. Lisäksi vanhempien moottorimallien vikaantumistiheys on saatu alenemaan ja siten myös huoltotarve alhaisemmaksi. Finnair on koekäyttöpaikan suurin käyttäjä. Finnairin lentokoneiden osuus koekäytöstä vuonna 2014 oli 73 %.

Yksittäisen koekäytön kesto vaihtelee koekäytön tehon ja lentokoneryhmän mukaan. Seuraavassa taulukossa on esitetty toteutuneiden koekäyttöjen kestot ja osuudet kaikista koekäytöistä:

Lentokone-ryhmä	**Käytettävä teho**	**Kesto, min**	**Osuus koekäy-töistä, %**	**Lisätieto**	**Kesto yhteen-sä, min**
Suihkuturbii-nimoottoriset	täysteho	8	7	sis. 15 min osa- ja 15 min tyhjä-käyntitehoa	38
	osateho	15	21	sis. 15 min tyh-jäkäyntitehoa	30
	tyhjäkäynti-teho	15	71		15
Potkuriturbii-nimoottoriset	täysteho	3	15	sis. 15 min osa- ja 5 min tyhjä-käyntitehoa	23
	osateho	15	85	sis. 5 min tyhjä-käyntitehoa	20
	tyhjäkäynti-teho	-	-	tehdään asema-tasolla	

Seuraavassa taulukossa on esitetty edellä esitetyn mukaisien yksittäisiä koekäyttöjä koskevien kestotietojen perusteella laskennallisesti arvioidut kokonaiskestot (tunneissa) vuodelle 2014:

Lentokonetyyppi	**Kesto, h klo 7–22**	**Kesto, h klo 22–7**	**Kesto, h Yhteensä**
AT75/AT45, potkuriturbiinikone	32,2	11,8	44,0
A343, laajarunkoinen jet	46,7	6,9	53,6
E190, kapearunkoinen jet	20,9	27,1	48,0
A333, laajarunkoinen jet	44,1	0,7	44,8
A320, kapearunkoinen jet	14,4	15,0	29,4
A321, kapearunkoinen jet	15,0	14,4	29,4
A319, kapearunkoinen jet	13,1	11,8	24,8
E170, kapearunkoinen jet	8,5	6,9	15,4
B712, kapearunkoinen jet	7,5	4,6	12,1
Muut	9,5	1,6	11,1
MD11, laajarunkoinen jet	8,5	0,0	8,5
Yhteensä	220,4	100,7	321,2
Prosenttia ajanjaksosta	4,0 %	3,1 %	3,7 %

Koekäyttöjen kesto oli vuonna 2014 yhteensä 321 tuntia, mikä vastaa noin 3,7 % vuoden tunneista (8 640 h). Noin 4,0 % päiväajasta merkitsee kes-

kimäärin 36 min koekäyttöä päivässä (klo 7–22) ja noin 3,1 % merkitsee keskimäärin noin 17 min yössä (klo 22–7).

Koekäyttöjen kokonaiskestossa (jälkimmäinen taulukko) on mukana myös tyhjäkäyntien ajat ensimmäisessä taulukossa esitetyllä tavalla. Tyhjäkäynnin aiheuttama äänitaso on pieni. Lentokoneen moottorin tyhjäkäyntitehon äänitehotaso on melualueet laskeneen Müller-BBM GmbH:n mukaan 21 dB pienempi kuin täysteholla, jolloin sen vaikutus kokonaismelutasoon on lähes merkityksetön. Mikäli vuosittaisiin tunteihin laskettaisiin vain täystehon ja 50 % -tehon ajat, niin päiväajalla klo 7–22 tyhjäkäyntiä suuremmalla teholla koekäyttöä on 78 tuntia (1,4 % päivän tunneista), yöllä klo 22–7 33 tuntia (1,0 % yön tunneista) ja yhteensä 111 tuntia (1,3 %/a).

Lentokoneiden melun muuttuminen

Lentokonemoottoreiden melutaso on alentunut viime vuosikymmeninä huomattavasti teknisen kehityksen myötä. Kehitys näyttäisi jatkuvan, mutta ei yhtä voimakkaana. Helsinki-Vantaan lentoasemalla yleisesti käytettyjen lentokoneiden enimmäisäänitaso on laskenut noin 15–20 dB kolmessa vuosikymmenessä ja noin 7–10 dB kahdessa vuosikymmenessä.

Eri moottorityyppien äänitehotasoja on heikosti saatavilla, muuta suuntaa antavan kehitysvertailun voi kuitenkin tehdä esimerkiksi Eurocontrolin Aircraft Noise and Performance (ANP) -tietokannan arvoista:

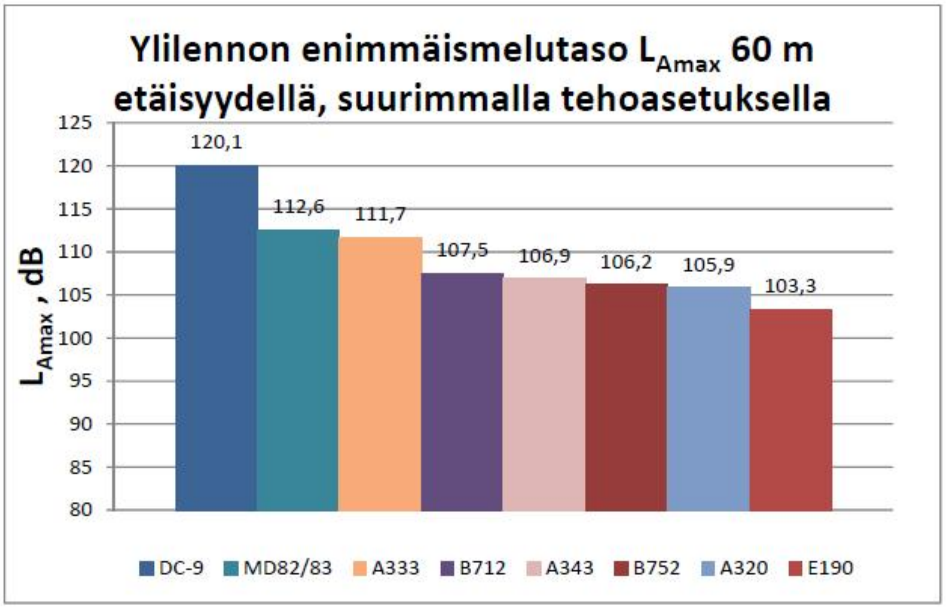

Finnairin laajarunkolaivasto uusiutuu vuoteen 2020 mennessä ja kapearunkokaluston uudistaminen tullee ajankohtaiseksi 5–10 vuoden kuluttua. Uuden kaluston myötä myös koekäytöstä aiheutuva melu vähenee entisestään. Koekäytöstä aiheutuvan melun vähentymistä tähän mennessä kuvaa myös Finaviaan tulleet koekäyttöä koskeneet asukasyhteydenotot, jotka ovat lähes loppuneet. Vuonna 1998 oli 15 koekäyttöä koskevaa yhteydenottoa ja vuonna 2014 vastaavasti vain yksi yhteydenotto.

Helsinki-Vantaan lentoaseman kehittäminen

Nykyinen koekäyttöpaikka

Nykyinen koekäyttöpaikka sijaitsee kiitotien 1 lounaispään eteläpuolella, Finnairin huoltohallin (Leko 7) kaakkoispuolella (päätöksen liite 2). Etäisyys koekäyttöpaikan keskeltä tulevan Aviapolis-asuinalueen lähimpiin asuinrakennuksiin on noin 450 metriä ja toimistorakennuksiin noin 320 metriä. Koekäyttöpaikan asfaltoitu alue on noin 120 x 120 metriä ja melusuojauksena oleva maavalli on 7–8 metriä korkea noin 200 x 200 metrin alueella.

Uusi koekäyttöpaikka

Uuden koekäyttöpaikan suunnittelun lähtökohtana on ollut, että koekäytöstä ympäristöön aiheutuva melutilanne paranee, Vantaan kaupungin edellyttämät akustiset vaatimukset täyttyvät ja uusi paikka on käytettävissä rajoituksitta eri vuorokaudenaikoina.

Aluehallintovirastoon 17.4.2015 saapuneessa suunnitelmassa on uudelle koekäyttöpaikalle esitetty kaksi vaihtoehtoista sijoituspaikkaa, joista toinen on nykyisen koekäyttöpaikan eli tulevan rahtiterminaalin vieressä sen koillispuolella ja toinen siitä noin 130 metriä pohjoiseen. Hakijan vastineessa (saapunut 9.10.2015) ilmoitetaan, että uuden koekäyttöpaikan sijainniksi on varmistunut pohjoisempi vaihtoehto (päätöksen liite 2).

Uuden koekäyttöpaikan koko mitoitetaan siten, että se on riittävä Finnairin uudelle laajarunkokoneelle A350–900. Koekäyttöpaikan rakenteet koostuvat kolmesta seinäkkeestä. Avoin sivu tulee olla yleisintä tuulensuuntaa vasten käytettävyysasteen maksimoimiseksi, Helsinki-Vantaan lentoasemalla suuntaan 220°. Rakenteiden tulee olla sellaiset, etteivät ne aiheuta koekäytettäviin moottoreihin turbulenttista ilmavirtausta. Liiallinen turbulenssi saattaa estää koekäytön kokonaan. Seinäkkeiden sisäpinnat ovat ääntä absorboivia heijastusäänten vaimentamiseksi. Viimeisimmän, vastineessa 9.10.2015 ja täydennyksessä 20.11.2015, esitetyn tiedon mukaan koekäyttöpaikan seinäkkeiden korkeus ja pituus on muuttunut alustavasti suunnittelusta (korkeus 14,5 metriä ja pituus 89 metriä). Valitussa ratkaisussa koekäyttöpaikan kaakonpuoleisen seinäkkeen korkeus on 18,6 metriä ja pituus 104,5 metriä ja muiden kahden seinäkkeen korkeus on 15,5 metriä ja pituudet 104,5 metriä (pohjoinen/luoteinen seinäke) ja 70 metriä (takaseinäke). Lisäksi valitussa ratkaisussa rakenteiden suuntausta on käännetty 4 astetta myötäpäivään meluvaimennuksen parantamiseksi Aviapolis-alueella.

Koekäyttöpaikan toimittajan valinnassa on huomioitu meluvaimennuksen ja käytettävyyden lisäksi rakenteiden siirrettävyys toiseen sijaintipaikkaan ja seinäkkeiden korotusmahdollisuus meluvaimennuksen parantamiseksi.

Koekäyttö poikkeuksellisissa tuuliolosuhteissa

Finavia Oyj on täydentänyt suunnitelmaa 9.10.2015 antamassaan vastineessa, koskien koekäyttöjä poikkeuksellisissa tuuliolosuhteissa. Täydennyksessä on esitetty koekäyttöpaikan käytettävyydestä ja koekäytöistä eri tuulisolosuhteissa seuraavaa.

Puoliavoimen koekäyttöpaikan tekniseen käytettävyyteen vaikuttaa tuulen suunnan ja nopeuden vaikutus moottoreiden imuilman pyörteisyyteen. Koekäytettävät moottorit saattavat vaurioitua, mikäli imuilman virtaus häiriintyy riittävästi. Vaikein tilanne on silloin, kun voimakas tuuli käy koneen perän suunnasta (Helsinki-Vantaan lentoasemalla noin suunnasta 40 astetta).

Ratkaisutoimittajat ovat kokemuksensa perusteella ja tarjouspyynnössä toimitetun Helsinki-Vantaan lentoaseman tuuliaineiston mukaan arvioineet tarjoamansa seinäkeratkaisun käytettävyyttä. Esitetyt arviot valitun ratkaisun käytettävyydestä täysteholla eri konetyypeillä olivat hieman yli 91 % vuoden ajasta. Mikäli kone on saatava palvelemaan aamuliikennettä, on koekäytöt pakko tehdä jossakin muussa paikassa lentoaseman alueella, jos koekäyttöpaikka ei tuulen vuoksi ole käytettävissä. Ottaen huomioon koekäyttöjen määrä, voitaisiin tuuliolojen vuoksi täystehon koekäyttöjä joutua tekemään vuosittain täysteholla koekäyttöpaikan ulkopuolella kaikkiaan noin 9 kappaletta, joista vain 2 yöaikana. Osateholla tehtäviä koekäyttöjä olisi laskennallisen arvion mukaan yöllä noin 9 kappaletta vuodessa koekäyttöpaikan ulkopuolella.

Finavia Oyj:n 20.11.2015 saapuneen täydennyksen mukaan tuuliolosuhteiden vuoksi muualla kuin koekäyttöpaikalla tehtävien koekäyttöjen kesto olisi vuodessa arviolta 17 tuntia päivällä ja 8 tuntia yöllä. Nämä arviot sisältävät myös tyhjäkäyntikoekäytöt, vaikka näitä tilanteita tuulen suunnan ja voimakkuuden vuoksi on harvemmin kuin suuremman tehon koekäyttöjen yhteydessä. Vastaavat kestoarviot tilanteessa, jossa tyhjäkäyntikoekäyttöjä ei ole huomioitu ovat 5 tuntia (päivä) ja 2 tuntia (yö).

Nämä koekäytöt on suunniteltu tehtävän koko kiitotien 1 lounaispään jäänpoistoalueella, kuten rakentamisvaiheessakin, tai rinnakkaiskiitoteitä lounaispäässä yhdistävän rullaustien varrella olevalla asfalttikentällä. Tilanteissa, joissa näin on toimittava, tuulen nopeus ja alailmakehän turbulenssi ovat niin suuria, että tilanne on melun leviämisen kannalta epäedullinen. Näitä koekäyttöjä on vähän.

Koekäyttötoiminta siirtymävaiheen aikana

Rakentamisen aikainen koekäyttötoiminta pyritään järjestämään siten, että meluhaitta ympäristöön olisi mahdollisimman vähäinen. Ensisijaisen suunnitelman mukaisesti koekäyttöjä on jatkettu nykyisellä koekäyttöalueella rakennustöiden alkuvaiheessa. Nykyisen koekäyttöpaikan meluvallin puretuja maamassoja on hyödynnetty tilapäisenä melusuojauksena rahtiterminaalin rakentamisen ajan marraskuun 2015 alkuun, jonka jälkeen rahtiter-

minaalirakennus on alkanut kokonaiskorkeuden saavutettuaan toimimaan melusuojana kaakon suuntaan. Maamassojen ja uuden terminaalirakennuksen lisäksi paikalle on asennettu suihkuvirtausten ohjaimet, jotka ohjaavat suihkuvirtaukset ylöspäin varmistetaan työmaan turvallisuutta ja vaimentamaan melua.

Keväällä 2016 Finnairin rahtiterminaalin rakentamisen edetessä asemataso-alueelle koekäytöt siirretään joko uudelle koekäyttöpaikalle tai (jos uusi koekäyttörakenne ei ole vielä valmis) tilapäisesti kiitotien 1 luoteispäässä olevalle jäänpoistoalueelle (asemataso 8) uuden koekäyttöpaikan valmistumiseen saakka. Myös asematasolla 8 käytetään suihkuvirtauksen ohjaimia koekäytettävän koneen takana melun vaimentamiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Siirtymäkauden aikana tapahtuvien koekäyttöjen aiheuttamaa melua pyritään mahdollisuuksien mukaan vähentämään ja siirtymäkausi pyritään pitämään mahdollisimman lyhyenä.

Finavia Oyj:n arvio melutilanteen heikkenemisestä siirtymäkauden aikana nykytilanteeseen nähden on suuruusluokaltaan 5–10 dB koekäyttöä tehdessä.

Laaditut meluselvitykset

Melumittaukset

Nykyisen koekäyttöpaikan käytöstä aiheutuvaa melua on mitattu (APL Systems) 4.8.2011 annetun ympäristöluvan lupamääräyksen 37. mukaisesti. Neljä viikkoa kestäneet mittaukset tehtiin 4.9.–3.10.2012 viidessä eri mittauspisteessä samanaikaisesti. Mittauspisteet MP2–MP4 valittiin lähimmiltä asuinalueilta, MP0 koekäyttöpaikan välittömästä läheisyydestä ja MP1 tulevalta Aviapolis-alueelta. Mittausraportin johtopäätöksinä todetaan mm. seuraavaa:

> Koekäyttöpaikan melun pääasiallinen vaikutusalue rajoittuu mittauspisteeseen MP1:n (Aviapolis-alue), sillä koekäyttöaikojen melu- ja taustamelutasojen vaihtelu seuraavat toisiaan säännöllisesti vain koekäyttöpaikan ja mittauspisteen MP1:n mittaustiedoissa. Koekäyttöpaikan melutasojen vaikutus mittauspisteiden MP2–MP4 melutasoihin on mittaustulosten perusteella varsin pieni.
>
> Mittauspisteen MP1 taustamelutaso vaihteli mittauksissa päiväaikaan ($L_{Aeq7\text{-}22}$) välillä 52–63 dB. Vastaavasti päivämelutaso koekäytön aikana vaihteli välillä 55–71 dB. Yöaikana taustamelutaso ($L_{Aeq22\text{-}7}$) vaihteli välillä 44–58 dB ja koekäytön aikana välillä 51–67 dB.

Laskennalliset selvitykset

Uuden koekäyttöpaikan vaihtoehtoisille sijoituspaikoille riittävää melusuojausta selvitettiin alustavien melulaskentojen avulla ottaen huomioon ym-

päröivä asutus, tuleva Aviapolis-alue sekä lentokenttäalueen eri toiminnot. Alustavien selvitysten lisäksi Finavia Oyj on teettänyt meluselvityksen (Müller-BBM GmbH, Report No. M116883/03, 2015-03-20), joka on esitetty suunnitelman liitteenä.

Selvitykseen pyydettiin laskemaan meluisimpien Helsinki-Vantaan lentoasemalla koekäytettävien lentokoneiden enimmäisäänitasot L_{Amax} sekä vuoden 2014 keskimääräisillä koekäyttömäärillä keskiäänitasot päivä- ja yöajalle.

Lisäksi selvitykseen on pyydetty laskemaan keskiäänitasot tilanteessa, jossa laajarunkoista lentokonetta A333 käytetään täys- ja osateholla yöllä ja päivällä yhden kerran ja sen lisäksi tehdään päivällä kaksi ja yöllä yksi tyhjäkäyntikoekäyttö. Tällä tilanteella kuvataan ns. pahinta tilannetta yhden vuorokauden aikana.

Edellä mainitut melutarkastelut on tehty samoin lähtötiedoin sekä uudelle että nykyisin käytössä olevalle koekäyttöpaikalle. Uuden koekäyttöpaikan sijaintitietona käytettiin Aviapolis-alueen kannalta epäedullisempaa sijaintivaihtoehtoa koekäyttöpaikan rakenteiden riittävän mitoituksen varmistamiseksi.

Finavia Oyj toimitti meluselvityksen laatineelle Müller-BBM GmbH:lle lähtötietoina mm. maastomallin sekä olemassa olevien rakennusten ja tulevan rahtiterminaalin korkeustiedot, nykyisen ja tulevan koekäyttöpaikan rakennetiedot, tiedot halutuista melun laskentapisteistä sekä tilastotiedot vuoden 2014 koekäytöistä. Aviapolis-alueelle (päätöksen liitteen 2 mukainen alue) suunniteltujen rakennusten mittatietoja ei ollut käytettävissä meluselvitystä varten.

Meluselvityksessä koekäyttöjen aiheuttamille melutasoille on asetettu tavoitteita seuraavasti:

- asuinalueilla ulkona on keskiäänitasotavoitteet asetettu VNp 993/1992 melutason ohjearvojen mukaisesti (päivä 55 dB(A) ja yö 45 dB(A))
- läheisen Aviapolis-alueen osalta tavoitteena on Vantaan kaupungin kannanoton mukaiset melutasot. Vantaan kaupungin mukaan asuintiloissa ei saisi säännöllisesti ylittyä enimmäismelutaso 45 dB
- asuintilojen enimmäismelutason perusteella koekäyttöpaikan suunnittelussa mitoittava ulkomelun enimmäistaso Aviapoliksen alueella on 80 dB, kun Aviapolis-alueelle rakennettavien uusien asuinhuoneistojen ääneneristävyydeksi on meluselvityksessä oletettu 35 dB. Vanhoilla olemassa olevilla asuinalueilla rakennuskannan ääneneristävyydeksi on oletettu 25 dB, jolloin mitoittava ulkomelun enimmäistaso olisi 70 dB.

Uudelta koekäyttöpaikalta aiheutuva melu

Alkuperäisen 17.4.2015 saapuneen suunnitelman liitteenä on meluselvitys, joka perustuu eteläisempään lähemmäksi Aviapolis-aluetta sijoittuvaan

vaihtoehtoon. Täydennyksen 4.6.2015 liitteenä hakija on toimittanut päivitetyn meluselvityksen (Müller-BBM GmbH, Report No. M116883/04, 2015-05-20), jossa koekäyttöpaikan sijoituspaikkana on käytetty Aviapolis-alueeseen nähden kauempana sijaitsevaa ns. pohjoisempaa sijoitusvaihtoehtoa, mikä vastineen 9.10.2015 mukaan on varmistunut toteutuvaksi sijoituspaikaksi. Lisäksi 4.6.2015 täydennyksessä toimitetussa meluselvityksessä on otettu huomioon Aviapolis-alueen rakennukset sen hetken suunnittelutiedon mukaisena sekä lentoaseman tekniselle alueelle tulevat rakennukset. Näin ollen seuraavassa esitetään 4.6.2015 meluselvityksen mukaiset tulokset. Hakijan vastineen mukaan valitun ratkaisun ympäristöön leviävä melu on toteutuessaan päivitettyäkin meluselvitystä pienempi johtuen toteutukseen valitun ratkaisun korkeammista ja pidemmistä seinäkkeistä.

Päiväajan klo 7:00–22:00 keskiäänitaso

Hakemuksen täydennyksessä 4.6.2015 toimitetun 20.5.2015 päivätyn meluselvityksen mukaan uuden koekäyttöpaikan käytöstä aiheutuvan melun päiväkeskiäänitasot ($L_{Aeq7–22}$) ovat nykyisillä jo rakennetuilla asuinalueilla (laskentapisteet P01–P08 ja P10–P14) varsin pieniä, vaihdellen välillä 11,0–26,4 dB.

Rakennettavalla Aviapolis-alueella päiväaikainen keskiäänitaso on laskennan mukaan koko vuoden keskiäänitasona maatasossa 38,4–43,8 dB (laskentapisteet P15 ja P_Aviapolis_2m). Korkeampien asuinrakennusten ylempien kerrosten tasolla (laskentapisteet P_Aviapolis ja P2_Aviapolis) koko vuoden keskiäänitaso on 43,5–44,1 dB.

Meluohjearvojen mukainen päiväohjearvo $L_{Aeq7–22}$ 55 dB ei edellä esitetyn perusteella ylity vuoden keskiäänitasona kuvattuna.

Päiväohjearvo (55 dB) alittuu myös ns. pahimmassa tilanteessa, jossa yhden vuorokauden aikana koekäytetään A333-lentokonetta melulaskentaa varten arvioidun ns. pahimman tilanteen mukaisia määriä eli 4 kertaa yhteensä 98 min ajan, joista 8 min täydellä teholla, osateholla 30 min ja tyhjäkäyntiteholla 60 min.

Pahimman tilanteen mukainen yhden vuorokauden aikainen päiväkeskiäänitaso ($L_{Aeq7–22}$) olemassa olevilla asuinalueilla vaihtelee välillä 19,5–40,2 dB ja Aviapolis-alueella maatasossa 43,6–49,8 dB. Aviapolis-alueen korkeampien asuinrakennusten ylempien kerrosten tasolla yhden vuorokauden pahimman tilanteen mukainen päiväkeskiäänitaso on välillä 48,9–49,2 dB.

Yöajan klo 22:00–7:00 keskiäänitaso

20.5.2015 päivätyn meluselvityksen mukaan uuden koekäyttöpaikan käytöstä aiheutuvan melun yökeskiäänitasot ($L_{Aeq22–7}$) ovat niin ikään alhaisia, vaihdellen välillä 12,7–31,4 dB nykyisillä jo rakennetuilla asuinalueilla (las-

kentapisteet P01–P08 ja P10–P14). Olemassa olevien asuinalueiden yöohjearvo on 50 dB(A).

Aviapolis-alueella yöaikainen keskiäänitaso on laskennan mukaan koko vuoden keskiäänitasona maatasossa 42,5–47,3 dB (laskentapisteet P15 ja P_Aviapolis_2m) ja korkeampien asuinrakennusten ylempien kerrosten tasolla (laskentapisteet P_Aviapolis ja P2_Aviapolis) 47,6–48,2 dB. Laskennan tulokset alittavat olemassa olevia asuinalueita koskevan yöohjearvon, mutta ylittävät uusia asuinalueita koskevan ohjearvon 45 dB(A).

Ns. pahimman tilanteen mukainen yhden vuorokauden aikainen yökeskiäänitaso olemassa olevilla asuinalueilla vaihtelee välillä 21,7–42,4 dB ja Aviapolis-alueella maatasossa 45,8–52,0 dB. Aviapolis-alueen korkeampien asuinrakennusten ylempien kerrosten tasolla yhden vuorokauden pahimman tilanteen mukainen yökeskiäänitaso on tasolla 51,1–51,4 dB. Pahimmassa tilanteessa ylittyy myös olemassa olevien asuinalueiden yöohjearvo.

Enimmäismelutaso

Müller-BBM GmbH:n meluselvityksen mukaan koekäytöstä aiheutuva enimmäisäänitaso L_{Amax} asuinrakennuksen ulkopuolella on enimmillään Aviapolis-alueen lähimmän asuinrakennuksen ylimmän kerroksen tasolla. Suurin asuinrakennukseen kohdistuva enimmäisäänitaso 75,4 dB on laskettu aiheutuvan AT75/AT45 potkuriturbiinikoneen koekäytöstä. Suihkuturbiinimoottorisilla koneilla suurin enimmäisäänitaso on samassa pisteessä tasoa 72,0 dB. Maatasolla enimmäisäänitasot ovat Aviapolis-alueella välillä 58,3–74,4 dB. Olemassa olevien asuinalueiden enimmäisäänitasot vaihtelevat välillä 35,5–58,7 dB.

Olemassa olevien asuinalueiden asuinhuoneissa sisällä koekäyttötoiminnasta aiheutuva enimmäisäänitaso on laskennan mukaan enimmillään noin 34 dB (laskentapiste P02), jos rakennuksen ääneneristyskyky on vähintään 25 dB. Aviapolis-alueen asuinhuoneiden sisällä enimmäisäänitaso on enimmillään noin 38–40 dB, mikäli asuinrakennusten ulkokuoren ääneneristävyys on vähintään 35–37 dB.

Finavia Oyj:n johtopäätökset

Olemassa olevilla asuinalueilla valtioneuvoston asettamat keskiäänitason ohjearvot eivät selvitysten mukaan ylity. Aviapolis-alueen yöajan laskennallinen keskiäänitaso ylittää kuitenkin uusille asuinalueilla asetetun 45 dB:n ohjearvon, mikäli sen tulkitaan soveltuvan käytettäväksi Aviapolis-alueella.

Aviapolis-alueen asemakaavoissa on asetettu rakennuksille ääneneristysvaatimuksia tyydyttävien sisämelutasojen saavuttamiseksi. Tulosten mukaan koekäytöistä asuinhuoneisiin aiheutuva melu ei ylitä päivällä 35 dB:n eikä yöllä 30 dB:n keskiäänitason ohjearvoa. Aviapolis-alueen asuinrakennuksiin suunnitellun ääneneristyksen toteutuessa pahimmassakin tapauksessa yöajan keskiäänitasoksi asuinhuoneessa jää alle 20 dB.

Suunnitelman liitteenä esitetyssä Vantaan kaupungin muistiossa mainittu asuinhuoneiden enimmäisäänitason L_{Amax} ohjearvo 45 dB ei ylity. Suurin enimmäistaso (40 dB) aiheutuu Aviapolis-alueen lähimmän asuinkerrostalon ylimpien kerroksien asuinhuoneissa AT-potkuriturbiinikonetta koekäytettäessä. AT-koneen koekäyttöjä on nykyisillään alle kerran kuukaudessa yöaikaan (15 % yhteensä 46 yöaikaisesta koekäytöstä vuonna 2014) ja täystehokoekäytön kesto potkuriturbiinikoneilla on normaalisti vain 3 minuuttia. Laskettu enimmäisäänitaso toteutuu vain epäedullisimpien sääolosuhteiden vallitessa.

Toteutuvat melutasot Aviapolis-alueen maatasossa ja alempien kerroksien tasolla tulevat olemaan esitettyjä meluselvityksiä pienemmät, toteutukseen valitun ratkaisun rakenteiden mitoituksesta ja suuntauksesta johtuen (vastine 9.10.2015 ja täydennys 20.11.2015).

Müller-BBM GmbH:n selvityksen mukaan koekäytöstä aiheutuva melu tulee yleisesti vähenemään uuden koekäyttöpaikan paremman meluvaimennuksen vuoksi. Lisäksi melutilanne tullee paranemaan tulevaisuudessa moottoritekniikan kehittymisen ja koekäyttöjen määrän vähenemisen myötä.

Finavia Oyj pyrkii merkittävillä melunhallintainvestoinneilla turvaamaan uuden koekäyttöpaikan käytettävyyden lentoyhtiöille kaikkina vuorokaudenaikoina. Uudella ratkaisulla melun leviäminen ympäristöön kokonaisuutena vähenee nykytilanteeseen verrattuna.

HAKIJAN ESITYKSET MÄÄRÄYKSIKSI

Mikäli ympäristölupaviranomainen katsoo tarpeelliseksi tehdä uuden koekäyttöpaikan meluntorjuntasuunnitelman vuoksi täydennyksiä lentoaseman ympäristölupaan, Finavia ehdottaa harkittavaksi seuraavia määräyksiä.

1. Finavia Oyj:n on mitattava koekäytöstä aiheutuvaa melua vähintään neljän viikon ajan kahdella asuinalueella. Toisen mittausalueen tulee sijaita tulevalla Aviapolis-alueella. Mittaukset voidaan tehdä samanaikaisesti tai peräkkäin. Mittaustuloksina on esitettävä koekäyttötoiminnan aiheuttamat keskiäänitasot L_{Aeq} erikseen päivällä klo 7–22 ja yöllä klo 22–7 sekä koekäyttöjen aikaiset enimmäisäänitasot L_{Amax}. Mittaukset on tehtävä vuoden kuluessa koekäyttöpaikan käyttöönotosta. Mittaussuunnitelma, jossa tulee esittää myös perustelut mittausalueiden valinnalle, on toimitettava vähintään kuukautta ennen mittausten aloittamista Uudenmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi sekä tiedoksi Vantaan kaupungin ympäristökeskukselle. Mittausraporttiin on liitettävä tiedot mittausjaksojen aikaisista koekäytöistä lentokonetyypeittäin. Mittausraportti on toimitettava tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa mittausten tekemisestä Uudenmaan ELY-keskukselle ja Vantaan kaupungin ympäristökeskukselle.

2. Finavia Oyj:n on toimitettava vuosittain koekäyttöjen määrää koskeva raportti viiden vuoden ajan koekäyttöpaikan valmistumisesta. Raportista tulee ilmetä kuukausittain koekäyttöjen määrät lentokonetyypeittäin ja vuorokaudenajoittain (klo 7–22 ja klo 22–7). Raportin tiedot voidaan toimittaa neljännesvuosittain toimitettavien melunmittaus- ja reittien seurantatietojen yhteydessä (lupamääräykset 34.2 ja 34.4.).

Lisäksi Finavia Oyj on vastineen 9.10.2015 yhteydessä toimittamassaan täydennyksessä esittänyt päätöksessä todettavan, että koekäytöt, jotka on ollut tarkoitus suorittaa puheena olevalla uudella koekäyttöpaikalla, olisivat sallittuja myös muualla lentoaseman alueella, mikäli edellä kohdassa ”Koekäyttö poikkeuksellisissa tuuliolosuhteissa” esitetyt tuuliolosuhteet niin vaativat.

ASIAN KÄSITTELY

Suunnitelman täydennykset

Suunnitelmaa on täydennetty 4.6.2015, 9.10.2015 (vastineessa) ja 20.11.2015.

Suunnitelmasta tiedottaminen

Suunnitelma on ympäristönsuojelulain 44 §:n mukaisesti annettu tiedoksi kuuluttamalla siitä 6.7.–14.8.2015 Vantaan kaupungin ja Tuusulan kunnan ilmoitustauluilla. Kuulutuksesta on ilmoitettu Vantaan Sanomat ja Hufvudstadsbladet -nimisissä sanomalehdissä. Suunnitelmasta on ympäristönsuojelulain 44 §:n mukaisesti annettu tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Lausunnot

Suunnitelmasta on ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaisesti pyydetty lausunnot Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta, Vantaan kaupungilta, Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta, Vantaan kaupungin kaavoitusviranomaiselta, Vantaan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselta ja Tuusulan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Tuusulan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on 3.8.2015 saapuneessa ilmoituksessaan todennut, ettei jätä lausuntoa asiassa.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue toteaa 17.8.2015 saapuneessa lausunnossa mm. seuraavaa:

Voimassa olevan Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan mukaisesti lentoliikenne on järjestettävä siten, että siitä aiheutuvaa melua ehkäistään asuinalueilla mahdollisimman tehokkaasti. Uudenmaan ELY-

keskus katsoo, että määräyksessä 1. mainittu lentoliikenne pitää sisällään myös ilma-alusten huoltokoekäyttötoiminnan, joka on välttämätöntä toimintaa Helsinki-Vantaan lentoasemalla ilma-alusten huoltotoiminnan vuoksi. Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue esittää lausuntonaan huoltokoekäyttöpaikan meluntorjunta järjestelyistä seuraavaa.

Sallittavat melutaso asuntoalueilla

Finavia Oyj esittää, että laadittujen selvitysten mukaan uudelta huoltokoekäyttöpaikalta aiheutuvan melun keskiäänitasot jo rakennetuilla asuinalueilla alittavat valtioneuvoston päiväajalle klo 7–22 asettaman ohjearvon 55 dB ja yöajalle klo 22–7 asettaman ohjearvon 50 dB.

Uudella Aviapolikseen rakennettavalla asuinalueella uudelta huoltokoekäyttöpaikalta aiheutuvan melun keskiäänitaso alittaa valtioneuvoston päiväajalle klo 7–22 asettaman ohjearvon 55 dB. Selvityksen mukaan yöajan keskiäänitaso voi kuitenkin pahimmassa tapauksessa olla uudella asuinalueella maantasossa 47–53 dB ja korkeimpien asuinrakennusten ylimpien kerrosten ulkopuolella 53–54 dB.

Tilanteessa, jossa koekäyttöpaikka on 130 metriä pohjoisempana alkuperäisen selvityksen sijainnista ja jossa koekäyttöpaikan ja asuinrakennusten väliin suunnitellut rakennukset ovat oletetuilla paikoillaan ja oletetun korkuisia, Aviapoliksen uuden asuinalueen päivä- ja yöajan keskiäänitasot alenevat 2–3 dB em. selvitykseen verrattuna.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että aluehallintoviraston on annettava esitetyn suunnitelman perusteella päätös, jossa on arvioitava, voidaanko rakennettavalla Aviapoliksen asuinalueella hyväksyä ja millä ehdoin Finavia Oyj:n esittämät yöajan keskiäänitasot, jotka voivat ylittää valtioneuvoston melun ohjearvot.

Jos aluehallintovirasto harkitsee, että edellytykset Finavia Oyj:n esittämälle toiminnalle ovat olemassa, huoltokoekäyttötoiminnan melunhallintaa koskevassa päätöksessä on annettava määräykset asuinalueilla hyväksyttävistä päivä- ja yöajan keskiäänitasoista, hyväksyttävät maksimimelutasot ja näiden melutapahtumien sallittava lukumäärä yöaikana sekä määräykset mahdollisista toimintarajoituksista. Päätöksessä on myös määritettävä, miten arvioidaan, että määräystä on noudatettu, kuten esim. tieto, minkä ajanjakson keskiäänitasoa määräyksessä tarkoitetaan.

Huoltokoekäytöt ennen uuden koekäyttöpaikan valmistumista

Finavia Oyj esittää, että ennen uuden huoltokoekäyttöpaikan käyttöönottoa huoltokoekäytöt pyritään järjestämään mahdollisimman vähän meluhaittaa aiheuttaen. Nykyisen koekäyttöpaikan purkamisen ja uuden koekäyttöpaikan käyttöönoton väli voi olla enimmillään 1,5 vuotta riippuen teknisen alueen muista rakennusprojekteista. Ensisijainen suunnitelma on jatkaa koekäyttöjä nykyisellä koekäyttöalueella. Koekäyttöpaikkaa saatetaan kuiten-

kin joutua siirtämään nykyisen koekäyttöpaikan ja LEKO 7 -hallin väliselle alueelle tai kiitotien 1 luoteispäässä sijaitsevalle jäänpoistoalueelle (asemamatasolle 8). Väliaikaisissa koekäyttöpaikoissa käytetään suihkuvirtauksen ohjaimia mm. melun vaimentamiseksi. Finavia Oyj:n arvion mukaan melun lisääntyminen on suuruusluokaltaan 5–10 dB koekäyttöä tehtäessä nykytilanteeseen nähden.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että aluehallintoviraston on arvioitava, voidaanko asuinalueilla hyväksyä ja millä ehdoin Finavia Oyj:n esittämät ilma-alusten huoltokoekäyttötoiminnasta aiheutuvat melutasot ns. siirtymätilanteessa, jossa huoltokoekäyttöpaikkana joudutaan käyttämään paikkaa, jonka meluntorjunnan taso on alhaisempi kuin käytössä olleen huoltokoekäyttöpaikan taso.

Jos aluehallintovirasto harkitsee, että edellytykset Finavia Oyj:n esittämälle toiminnalle ovat olemassa, huoltokoekäyttötoiminnan melunhallintaa koskevassa päätöksessä on annettava määräykset sallittavista melutasoista ja mahdollisista toimintarajoituksista myös siirtymätilanteessa, koska siirtymäaika voi olla pitkä, jopa 1,5 vuotta, ja koska toiminnanharjoittajan arvion mukaan yksittäisen koekäytön aiheuttama melun lisääntyminen voi olla merkittävä, suuruusluokaltaan 5–10 dB.

Toteutuneiden melutasojen varmistus

Finavia Oyj esittää, että vuoden kuluessa koekäyttöpaikan käyttöönotosta mitattaisiin koekäytöstä aiheutuvaa melua vähintään neljän viikon ajan kahdella asuinalueella, joista toinen olisi Aviapolis-alueella. Mittaustuloksina esitettäisiin koekäyttötoiminnan aiheuttamat keskiäänitasot L_{Aeq} erikseen päivällä klo 7–22 ja yöllä klo 22–7 sekä koekäyttöjen aikaiset enimmäisäänitasot L_{Amax}. Mittaussuunnitelma, jossa on esitettävä myös perustelut mittausalueiden valinnalle, olisi toimitettava kuukautta ennen mittausten aloittamista Uudenmaan ELY-keskukselle hyväksyttäväksi ja tiedoksi Vantaan ympäristökeskukselle. Mittausten tulokset olisi toimitettava tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa mittausten suorittamisesta em. viranomaisille. Mittausraporttiin olisi liitettävä tiedot mittausjaksojen aikaisista koekäytöistä lentokonetyypeittäin.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että Finavia Oyj:n esittämä mittaus on tarpeellinen sen varmistamiseksi, että huoltokoekäyttöpaikan meluntorjunta on suunnitelmien mukainen. Varmistusmittaus on toistettava viiden vuoden välein lentokonekalustossa ja ympäristöolosuhteissa tapahtuvien muutosten vuoksi.

Mittaussuunnitelma, jossa on esitettävä mittauspisteet ja perustelut niiden valinnalle, mitattavat suureet, mittausmenetelmä sekä tulosten esittäminen ja raportointi on toimitettava vähintään kahta kuukautta ennen mittausten aloittamista valvontaviranomaisille. Mittauksista on laadittava raportti, jossa on esitettävä mm. toiminnan aiheuttamat keskiäänitasot L_{Aeq} erikseen päivällä klo 7–22 ja yöllä klo 22–7 sekä mahdollisuuksien mukaan päivällä klo 7–19, illalla klo 19–22 ja yöllä klo 22–7. Mittausraportissa on esitettävä

myös koekäyttöjen aikaiset enimmäisäänitasot L_{Amax} lentokonetyypeittäin. Mittausraportti voidaan toimittaa valvontaviranomaisille Finavia Oyj:n esityksen mukaisesti.

Huoltokoekäyttöpaikan toimintatiedot

Finavia Oyj esittää, että koekäyttöjen määrää koskeva raportti toimitettaisiin vuosittain viiden vuoden ajan koekäyttöpaikan valmistumisesta. Raportista ilmenisi kuukausittaiset koekäyttöjen määrät lentokonetyypeittäin ja vuorokaudenajoittain (klo 7–22 ja klo 22–7). Raportin tiedot voitaisiin toimittaa neljännesvuosittain toimitettavien melumittaustietojen ja lentoreittien seurantatietojen yhteydessä (lupamääräykset 34.2. ja 34.4.).

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että vuosittaiset tiedot huoltokoekäyttöpaikan toiminnasta ovat tarpeellisia ympäristöluvan valvonnan kannalta myös viiden vuoden jälkeen koekäyttöpaikan käyttöönotosta. Huoltokoekäytöistä olisi esitettävä kuukausittaiset koekäyttöjen määrät eri tehoasetuksilla lentokonetyypeittäin ja vuorokaudenajoittain: päivä klo 7–22 ja yö klo 22–7, sekä mahdollisuuksien mukaan vuorokaudenajoittain: päivä klo 7–19, ilta klo 19–22 ja yö klo 22–7.

Toteutumatiedot huoltokoekäyttöpaikan toiminnasta olisi toimitettava valvontaviranomaisille Uudenmaan ELY-keskukselle ja Vantaan ympäristökeskukselle neljännesvuosittain Finavia Oyj:n esityksen mukaisesti.

Vantaan kaupungin ympäristölautakunta, joka toimii kaupungin ympäristö- ja terveydensuojeluviranomaisena toteaa 25.8.2015 saapuneessa lausunnossa seuraavaa:

Suunnitelmassa Finavia Oyj on esittänyt kaksi mahdollista sijoitusta koekäyttöpaikalle rakenteilla olevan rahtiterminaalin koillispuolelle, josta toinen on noin 130 metriä pohjoisempana. Tämän lisäksi on esitetty kaksi siirtymäkauden 2015–2016 sijoituspaikkaa. Molemmista vaihtoehdoista sekä olemassa olevasta sijoituksesta on tehty laskennalliset melun leviämisselvitykset. Meluselvityksistä käy ilmi, että ainoastaan Finavian esittämällä pohjoisemmalla sijoitusvaihtoehdolla valtioneuvoston ohjearvo (L_{Aeq} 45 dB yöaikaiselle melulle, uusilla alueilla) voidaan varmuudella alittaa Aviapolis-alueen suunnassa. Ympäristölautakunta pitää parhaana tätä vaihtoehtoa. Ympäristölautakunta kannattaa myös hakemuksen täydennyksenä esitettyä koekäyttöpaikan kuuden asteen kääntämistä myötäpäivään, joka meluselvityksen mukaan vähentää koekäyttömelun leviämistä kaakkoon.

Ympäristölautakunta pitää puutteena, että siirtymäkauden 2015–2016 koekäytön melun leviämistä ei hakemuksessa ole laskennallisesti arvioitu.

Vantaan kaupunki/kaupunkisuunnittelulautakunta esittää 22.9.2015 saapuneessa lausunnossaan seuraava:

Suunnitelmassa Finavia Oyj on esittänyt rakenteilla olevan rahtiterminaalin koillispuolelle kaksi mahdollista vaihtoehtoa koekäyttöpaikalle, josta toinen

on noin 130 metriä pohjoisempana. Lisäksi on esitetty kaksi siirtymäkauden 2015–2016 sijoituspaikkaa. Molemmista sijoitusvaihtovaihtoehdoista sekä olemassa olevasta sijoituksesta on tehty laskennalliset melun leviämisselvitykset.

Meluselvityksistä käy ilmi, että Finavian esittämällä pohjoisemmalla sijoitusvaihtoehdolla valtioneuvoston ohjearvo (L_{Aeq} 45 dB yöaikaiselle melulle, uusilla alueilla) voidaan varmuudella alittaa Aviapolis-alueen suunnassa. Kaupunkisuunnittelulautakunta pitää Aviapoliksen asemanseudun rakentumisen kannalta parhaana pohjoista sijoitusvaihtoehtoa. Kaupunkisuunnittelulautakunta kannattaa myös hakemuksen täydennyksenä esitettyä koekäyttöpaikan kuuden asteen kääntämistä myötäpäivään, joka meluselvityksen mukaan vähentää koekäyttömelun leviämistä kaakkoon.

Kaupunkisuunnittelulautakunta katsoo, että koekäyttöpaikan siirto ja sen yhteydessä parannettava meluntorjunta on Aviapoliksen asemanseudun tulevan kehittämisen kannalta merkittävä ja asiaa edistävä toimenpide. Aviapoliksen asemanseutu kehittyy ja rakentuu lähivuosina (Aviapolis-asemakeskus, asemakaavan muutos nro 002151, KH 2.3.2015) urbaaniksi kaupunkikeskukseksi, palvelujen ja tiiviin asumisen kokonaisuudeksi. Alueelle on tulossa toimistorakentamista, hotelli ja asumista noin 600 uudelle asukkaalle.

Kaupunkisuunnittelulautakunta pitää ympäristölautakunnan (Vantaan ympäristölautakunnan kokous 19.8 § 9) tavoin puutteena, että siirtymäkauden 2015–2016 koekäytön melun leviämistä ei hakemuksessa ole laskennallisesti arvioitu.

Muistutukset

Kiinteistö Oy Karhu pyytää 12.8.2015 saapuneessa muistutuksessaan liitteen mukaisia lisäselvityksiä suunnitellusta toiminnasta aiheutuvasta melutasosta tontille rakennutettavan hotellin ylimmissä kerroksissa. Tieto puuttuu Finavia Oyj:n selvityksistä.

Muistutuksen liitteenä on esitetty Insinööritoimisto Heikki Helimäki Oy:n / Helimäki akustikot laatima 11.8.2015 päivätty lausunto 6333-2a. Lausunnossa arvioidaan hotellihuoneissa saavutettavia melutasoja. Lausunto perustuu hakija 4.6.2015 esitettyyn täydennettyyn meluselvitykseen.

Insinööritoimisto Heikki Helimäki Oy:n lausunnossa esitetään seuraavaa:

Suurimmat majoitushuoneissa sallittavat ulkopuolisen melulähteen tuottamat keskiäänitasot on esitetty valtioneuvoston päätöksessä 993/1992. Päätöksen mukaan rakennuksen ulkopuolisen melulähteen aiheuttama melun keskiäänitaso L_{Aeq} saa olla sisällä asuin-, majoitus- ja potilashuoneissa päivällä klo 7–22 enintään 35 dB ja yöllä klo 22–7 enintään 30 dB.

Ympäristöministeriön ympäristöoppaassa nro 108 (Rakennuksen julkisivun ääneneristävyyden mitoittaminen) on esitetty, että tasaisen keskiäänitason

sijaan toistuvat meluhuiput saatetaan kokea häiritsevänä. Tällöin sisätilojen mitoittavana melutasona voidaan käyttää (yöaikana) toistuvaa enimmäisäänitasoa $L_{Amax} \leq 45$ dB.

Asemakaavassa on annettu hotellille julkisivun ääneneristysvaatimus $\Delta L_{A,vaad} = 35$ dB.

Finavia Oyj:n selvityksessä ei ole esitetty hotelli Aviapoliksen julkisivuun kohdistuvia suurimpia melutasoja, eikä melun taajuusjakaumaa kriittisimmällä laskentakorkeudella. Melukartat on laskettu lähellä maan pintaa, mutta hotelli on kuitenkin useita kerroksia korkea. Korkealla maan pinnasta koekäyttöpaikan meluesteen vaikutus heikkenee. Ilman näitä tarkennuksia ei sisätiloissa saavutettavia melutasoja voida arvioida, ja tällöin on mahdollista, että sisätiloissa ylitetään sallittu enimmäisäänitaso $L_{A,max} \leq 45$ dB.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakijalle on varattu mahdollisuus jättää vastine annettujen lausuntojen ja muistutuksen johdosta. Hakija on 9.10.2015 saapuneessa vastineessaan esittänyt mm. seuraavaa.

Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnoissa esitettyihin kannanottoihin ja vaatimuksiin liittyen Finavia Oyj vastaa seuraavasti.

Huoltokoekäyttötoiminta ei ole lupamääräyksen 1. tarkoittamaa lentoliikennettä vaan oheistoimintaa, joka on huomioitu erikseen lupamääräyksessä 6. Tulkinnasta riippumatta huoltokoekäyttömelua tullaan ehkäisemään asuinalueilla mahdollisimman tehokkaasti.

Finavia Oyj on tarjouskilpailun perusteella valinnut koekäyttöpaikan melunvaimennusrakenteiden toimittajaksi yrityksen, jonka ratkaisu oli asiakirjojen mukaan melun kannalta paras. Valintaa koskeva valitusaika on vielä menossa.

Valitussa ratkaisussa koekäyttöpaikan seinäkkeet ovat pidemmät ja korkeammat kuin muilla tarjoajilla. Tämä tarkoittaa, että koekäytettävä kone "ympäröidään” seinäkkeillä tehokkaasti. Kaakon puoleisen seinän korkeus on 18,6 m, luoteen puoleisen ja takaseinän korkeus on 15,5 m. Tästä syystä ympäristöön leviävä melu on pienempi kuin aluehallintovirastolle toimitetuissa selvityksissä, jotka on tehty ennen tarjouskilpailua. Selvityksessä käytetyn seinän korkeus oli 14,5 m kaikilla kolmella sivulla.

Koekäyttöpaikan lopullinen sijainti on varmistunut. Sijainti on sama, joka on kuvattu Finavia Oyj:n suunnitelman täydennyksessä 4.6.2015. Voittaneen tarjouksen koekäyttöpaikkarakennuksen suuntausta on käännetty 4 astetta myötäpäivään meluvaimennuksen parantamiseksi Aviapolis-alueella.

Finavia Oyj edellytti tarjouspyynnössään mitoittamaan koekäyttöpaikan rakenteet siten, etteivät vaaditut enimmäistasot ylity rakennettavan hotellin ylimmän kerroksen, eikä Aviapolis-alueen asuinrakennuksen ylimmän ker-

roksen tasolla. Enimmäistasojen L_{Amax} mitoitusvaatimukset vaihtelivat konetyypin ja tarkastelupisteen mukaan rakennusten korkeimpien osien tasolla Aviapolis-alueella 70–75 dB. Luoteis-, pohjois- ja koillispuolella mitoitusvaatimuksena oli 60 dB kahden metrin korkeudella. Valitun toimittajan esittämien selvitysten mukaan enimmäisäänitasot alittavat nämä vaatimukset. Tarjouspyynnössä oli jo todettu, että rakennuksen valmistuttua toimittajan lupaamat vaimennusarvot todennetaan ulkopuolisen konsultin tekemin mittauksin Aviapolis-alueelle rakennettavan hotellin katolla sekä 30 metrin etäisyydellä koekäyttöpaikan seinästä.

Finavia Oyj pitää hyvänä ELY-keskuksen näkemystä, että ympäristöluvassa on selvästi todettava, että koekäytöt voidaan suorittaa, vaikka joissakin epäedullisimmissa tilanteissa ulkomelutasot saattaisivat ylittää VNp 993/1992 ohjearvoja vuotta lyhyemmillä tarkastelujaksoilla. Tämä on kuitenkin valittujen seinäkerakenteiden mukaan epätodennäköistä tai koskee aivan poikkeuksellisia koekäyttöjen määriä lyhyen ajanjakson aikana. Finavia Oyj muistuttaa, että Vantaan kaupunki on asettanut asuinrakennusten ääneneristysvaatimukseksi (ΔL) Aviapoliksen asemanseudulla 30–35 dB. Ratkaisutoimittajan selvitysten mukaan ekvivalenttimelutasot sisällä jäävät siis hyvin pieniksi. Enimmäisäänitaso sisällä jää selvästi alle 45 dB. Finavia Oyj katsoo, että koekäyttöjen ympäristöön aiheuttaman melun määrästä ei ole tarpeellista antaa minkäänlaisia määräyksiä.

Huoltokoekäytöt on voitava esteettä suorittaa uuden paikan rakentamisen aikana, sillä lentoaseman teknisen alueen kiivaan rakentamisen vuoksi alueella ei koko ajaksi ole osoitettavissa koekäyttöön soveltuvaa paikkaa tai erityisiä melunvaimennusrakenteita. On otettava huomioon, että tämä ylimenokausi tapahtuu vuosien 2015–2016 aikana, jolloin Aviapoliksessa ei vielä ole asuinrakennuksia. Koekäyttöjen toteuttaminen joko teknisellä alueella väliaikaissijainnissa tai kiitotien 1 luoteispäässä sijaitsevalla jäänpoistoalueella ei tästä syystä aiheuta asuinalueilla sellaista melua, että ylimenokauden aikana toiminnan ohjaamiseksi olisi meluhallinnan kannalta tarpeellista antaa minkäänlaisia määräyksiä.

Finavia Oyj esitti suunnitelmassaan, että huoltokoekäyttöjen määrät raportoidaan viiden ensimmäisen toimintavuoden ajan ja katsoo, että jatkuvasta raportoinnista tämän jakson jälkeen ei tule määrätä. Finavia Oyj:n käsityksen mukaan toiminta ei tule aiheuttamaan sellaisia melutasoja, joiden vuoksi raportointi olisi tarpeellista. Finavia Oyj tähdentää, että nyt rakennettavan koekäyttöpaikan meluvaimennus on hyvin paljon parempi kuin aiemmin käytössä olleen maavallirakenteisen koekäyttöpaikan. Lisäksi koekäytön melusta johtuvia asukasyhteydenottoja ei ole enää viime vuosina tullut. Moottoritekniikan kehittymisen myötä lähtömelutasojen on odotettavissa alentuvan edelleen.

Vastauksessaan Vantaan kaupungin ympäristölautakunnan lausuntoon Finavia Oyj viitta osin edelliseen ELY-keskuksen lausunnon vastineeseen. Lisäksi Finavia Oyj toteaa katsovansa, että rakentamisen ylimenokauden ajan ratkaisuista ei ole tarkoituksenmukaista tehdä meluselvityksiä, sillä

kyse on väliaikaisesta toiminnasta, eikä Aviapolis-alueella vielä sijaitse asuinrakennuksia.

Vantaan kaupungin / kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunnon osalta Finavia Oyj toteaa, että Vantaan kaupunki pitää Aviapolis-aseman ympäristön monipuolista rakentamista tärkeänä Keski-Vantaan kokonaisuuden kannalta.

Muilta osin Finavia Oyj viittaa ELY-keskuksen sekä Vantaan ympäristölautakunnan lausuntojen vastineisiin.

Kiinteistö Oy Karhun muistutukseen Finavia Oyj toteaa, että valitun ratkaisutoimittajan laskelmien mukaan A333-koneen koekäytöstä aiheutuva suurin julkisivuun kohdistuva enimmäisäänitaso $L_{A,max}$ rakennettavan hotellin kattokorkeuteen on 62 dB(A) ja potkuriturbiinimoottorisen ATR72-koneen vastaavasti 65 dB(A). Äänitasot hotellin seinätasolla tätä alempana ovat pienempiä, sillä matalammalla seinäkkeiden vaikutus äänen leviämiseen on parempi. Hotellin julkisivulle asemakaavassa on annettu ääneneristysvaatimus ΔL = 35 dB. Tästä syystä muistutuksessa esitetty huoli hetkellisen äänitason 45 dB ylittymisestä hotellin sisätiloissa on aiheeton.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto on tarkastanut Finavia Oyj:n Helsinki-Vantaan lentoaseman toimintaa koskevan ympäristölupapäätöksen nro 49/2011/1, 4.8.2011 lupamääräyksessä 6. edellytetyn suunnitelman, joka koskee ilma-alusten uuden huoltokoekäyttöpaikan meluntorjuntajärjestelyjä. Aluehallintovirasto hyväksyy esitetyn suunnitelman ja toimitetut täydennykset lupapäätöksen lupamääräyksessä 6. edellytettynä suunnitelmana.

Esitetyn suunnitelman perusteella aluehallintovirasto muuttaa ympäristölupapäätöksen nro 49/2011/1, 4.8.2011 lupamääräyksiä 6. ja 37. sekä lisää uudet lupamääräykset 6.A., 37.1. ja 39.1. Muutetut ja lisätyt lupamääräykset kuuluvat kokonaisuudessaan seuraavasti:

6.A. Ilma-alusten uusi huoltokoekäyttöpaikka on toteutettava rakenteiltaan ja muilta ratkaisuiltaan suunnitelman täydennyksissä esitetyn, toteutukseen valitun ratkaisun mukaisena tai muulla melun hallintaratkaisuiltaan vähintään yhtä tehokkaalla tavalla.

Mikäli uuden koekäyttöpaikan toiminnan aiheuttamat melutasot ylittävät suunnitelman täydennyksissä esitetyt valittuun sijoituspaikkaan perustuvat melutasot määräyksien 37. ja 37.1. mukaisten mittausten ja selvitysten perusteella, tulee toiminnanharjoittajan laatia toimenpidesuunnitelma ja aikataulu koekäyttötoiminnan meluvaikutusten saattamisesta suunnitelmassa ja sen täydennyksissä esitetylle tasolle. Selvitys tulee toimittaa Etelä-Suomen aluehallintovirastolle hyväksyttäväksi ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle tiedoksi kuuden kuukauden kuluessa lupamääräyksen

37.1. mukaisen selvityksen valmistumisesta. Aluehallintovirasto voi täydentää lupaa mahdollisen selvityksen johdosta tarvittaessa.

6. Uuden huoltokoekäyttöpaikan käyttöönottoa edeltävä siirtymäaika on pyrittävä pitämään mahdollisimman lyhyenä. Ilma-alusten tyhjäkäyntitehoa suuremmalla teholla tehtävät huoltokoekäytöt on järjestettävä lupamääräyksen 6.A. mukaisella uudella huoltokoekäyttöpaikalla 30.4.2017 mennessä. Muussa tapauksessa toiminnanharjoittajan on viimeistään 1.5.2017 alkaen osoitettava huoltokoekäytölle vähintään nykyisen, käytöstä poistuvan huoltokoekäyttöpaikan melunhallintaratkaisuja vastaava tilapäinen huoltokoekäyttöpaikka siihen saakka kunnes uusi huoltokoekäyttöpaikka on otettu käyttöön. Uuden koekäyttöpaikan käyttöönotosta on ilmoitettava kirjallisesti Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa koekäyttötoiminnan aloittamisesta.

Tuuliolosuhteiden estäessä huoltokoekäyttöpaikan käytön on koekäytöt ensisijaisesti pyrittävä siirtämään tuuliolosuhteiltaan parempaan ajankohtaan. Tyhjäkäyntitehoa suuremmalla teholla tehtäviä huoltokoekäyttöjä voidaan tuuliolosuhteiden vaatiessa järjestää myös muualla lentoaseman alueella pakottavista syistä silloin, kun koekäyttöä ei ole mahdollista siirtää. Tällaisista koekäytöistä on laadittava koekäyttökohtainen poikkeustilanneraportti, johon on kirjattava koekäytetty kone, koekäytön teho ja sen kesto sekä ajankohta, käytetty koekäyttöpaikka sekä syyt koekäyttöpaikan ulkopuolella tapahtuneeseen koekäyttöön mukaan lukien tiedot tuuliolosuhteista. Koekäyttöpaikan ulkopuolisten tyhjäkäyntitehoa suurempien koekäyttöjen määrä ei saa kahtena peräkkäisenä vuotena yli kaksinkertaisesti ylittää suunnitelman täydennyksessä esitettyä.

37. Uuden koekäyttöpaikan käytöstä aiheutuvaa melua on mitattava suunnitelman liitteenä esitetyn APL Systemsin raportin mukaisiin mittauksiin (4.9.–3.10.2012) vertailukelpoisella tavalla. Melua on mitattava vähintään neljän viikon ajan ainakin kahdella asuinalueella vähintään neljässä mittauspisteessä, joiden tulee olla APL Systemsin mittauspisteiden tai suunnitelman liitteenä esitetyn meluselvityksen (Müller-BBM GmbH) laskentapisteiden kanssa mahdollisimman vertailukelpoisia. Vähintään yhden mittauspisteen on edustettava päätöksen liitteessä 2. esitettyä Aviapolis-aluetta. Lisäksi on perustettava viides mittauspiste, jossa mitataan melua koekäyttöpaikan välittömässä läheisyydessä. Mittaukset on tehtävä samanaikaisesti kaikissa mittauspisteessä. Mittaukset on tehtävä vuoden kuluessa koekäyttöpaikan käyttöönotosta ja tämän jälkeen viiden vuoden välein vähintään kaksi kertaa ensimmäisen mittauksen jälkeen. Aviapolis-alueen rakentuessa tulee yksi mittauspisteistä sijoittaa asuin- tai hotellirakennuksen tai edustavuudeltaan vastaavan rakennuksen katolle tai muualle ylempien kerroksien tasolle.

Mittauksista tulee laatia mittaussuunnitelma, joka on toimitettava Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tarkastettavaksi ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle tiedoksi vähintään kaksi kuukautta ennen mittauksien aloittamista. Mittaussuunnitelmassa tulee

muun ohella esittää mittausmenetelmät sekä mittauspisteet- ja alueet valintaperusteineen. Uudenmaan ELY-keskus voi antaa mittauksen suorittamisesta tarkentavia ohjeita.

Mittausraportissa on mittaustuloksina esitettävä mittauspisteissä kunkin vuorokauden aikana mitatut päivä- (klo 7–22) ja yöajan (klo 22–7) keskiäänitasot (L_{Aeq}) sekä samana aikana mitatut päivä- ja yöajan enimmäisäänitasot (L_{Amax}). Päiväajan keskiäänitasot (L_{Aeq}) tulee mittausraportissa erikseen esittää myös kellonajoille klo 7–19 ja klo 19–22 jaoteltuna. Mittausraportissa on lisäksi esitettävä mittausjaksojen aikaiset yksityiskohtaiset koekäyttötiedot sekä kunkin vuorokauden päivä- ja yöaikaiset enimmäisäänitasot aiheuttanut koekäyttö (kuten lentokonetyyppi ja käytetty teho). Mittaustuloksia on verrattava suunnitelman liitteenä esitettyihin APL Systemsin mittaustuloksiin sekä 4.6.2015 täydennyksessä esitetyn meluselvityksen tuloksiin. Seuraavien mittausten osalta mittauksia on verrattava uutta koekäyttöpaikkaa koskeviin ensimmäisiin mittaustuloksiin. Mittausraportti on toimitettava Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa mittausten päättymisestä.

37.1. Suunnitelmassa esitetty meluselvitys (Müller-BBM GmbH, Report No. M116883) on päivitettävä koko laajuudessaan vastaamaan lopullista sijaintia, toteutuneita koekäyttöpaikan rakenteita ja suuntausta sekä ottaen mahdollisuuksien mukaan huomioon myös muiden uusien rakennettavien rakennusten melua vaimentava vaikutus. Selvitykseen tulee sisältyä myös selvitys enimmäis- ja keskiäänitasoista päätöksen liitteessä 2. esitetyn Aviapolis-alueen lähimpien asuin- ja hotellirakennusten ylimpien kerrosten ulkopuolella. Lisäksi selvityksessä tulee esittää laskennallinen arvio koekäyttöpaikan ulkopuolella tehtävän täyden tehon koekäytön meluvaikutuksista. Mikäli lupamääräyksen 37. mukaisten ensimmäisten mittauksien perusteella on aihetta selvittää koekäyttöpaikan toiminnan aikaisia äänitehotasoja ($L_{W(A)}$, dB) koekäyttöpaikalla, tulee äänitehotasomittaukset suorittaa päivitettävien laskentojen lähtötiedoiksi. Päivitetty selvitys on toimitettava Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kahden vuoden kuluessa uuden koekäyttöpaikan käyttöönotosta.

39.1. Finavia Oyj:n on raportoitava koekäyttötoiminnasta vuosittain lupamääräyksen 39. mukaisen vuosiraportin yhteydessä. Lisäksi uuden koekäyttöpaikan käyttöä koskevat tiedot tulee toimittaa neljännesvuosittain ensimmäisen viiden vuoden toiminta-ajalta lupamääräyksissä 34.2. ja 34.4. toimitettavaksi määrättyjen raporttien yhteydessä. Raporteissa tulee esittää kuukausittainen koekäyttötilasto, josta käy ilmi koekäyttöjen määrät ja käyttötehot lentokonetyypeittäin ja vuorokaudenajoittain jaoteltuna päivään (klo 7–22) ja yöhön (klo 22–7) sekä ensimmäisen viiden vuoden ajalta jaoteltuna erikseen myös klo 7–19 ja 19–22 välisiin aikoihin. Raporteissa on esitettävä vastaavat tiedot myös koekäyttöpaikan ulkopuolella tapahtuvista tyhjäkäyntitehoa suuremmalla teholla tehtävistä koekäytöistä, joiden osalta on erikseen esitettävä myös koekäyttöön käytetyt paikat. Raporttien liitteenä

tulee esittää raportointijaksoa koskevat lupamääräyksen 6. mukaiset poikkeustilanneraportit.

Koekäyttötoiminnasta tulee raportoida edellä määrätyllä tavalla tämän päätöksen antamisesta alkaen. Siirtymävaiheen aikaisesta, ennen uuden koekäyttöpaikan käyttöönottoa tapahtuvasta koekäyttötoiminnasta on raportoitava edellä esitetyllä tavalla sekä vuosiraportoinnin yhteydessä että neljännesvuoittain, ja raportteihin tulee sisältyä myös tilastot koekäyttöön käytetyistä paikoista.

Koekäyttötoimintaa koskevaa raportointia voidaan muuttaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla.

RATKAISUN PERUSTELUT

Ympäristönsuojelulain 90 §:n perusteella lupaviranomainen voi täsmentää tai täydentää lupaa 54 §:n nojalla saadun selvityksen perusteella. Selvityksen käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään hallintomenettelystä eräissä asioissa.

Finavia Oyj:n suunnitelma, joka koskee Helsinki-Vantaan lentoaseman uuden ilma-alusten huoltokoekäyttöpaikan melunhallintajärjestelyjä, on Etelä-Suomen aluehallintoviraston 4.8.2011 antaman ympäristölupapäätöksen nro 49/2011/1 lupamääräyksessä 6. tarkoitetun mukainen. Suunnitelmassa ja sen täydennyksissä on kuvattu uuden huoltokoekäyttöpaikan vaihtoehtoiset sijoituspaikat, alustavat ja myöhemmin tarkentuneet rakenneratkaisut ja selvitetty suunnitelman mukaisen uuden sekä nykyisen, käytöstä poistuvan huoltokoekäyttöpaikan toiminnan meluvaikutukset. Aluehallintovirasto katsoo, että uutta koekäyttöpaikkaa koskevassa suunnittelussa on riittävällä tavalla otettu huomioon ympäristönsuojelulain 7 §:n mukainen velvollisuus ehkäistä ja rajoittaa ympäristön pilaantumista ja toteutukseen valitun rakenneratkaisun voidaan katsoa edustavan lain 8 §:n edellyttämällä tavalla nykytilanteessa saatavilla olevaa parasta käyttökelpoista tekniikkaa, mitä on pidettävä luvanvaraisen toiminnan tai osatoiminnon kehittämisen lähtökohtana.

Voimassa olevan 4.8.2011 annetun ympäristöluvan myöntämisedellytykset pysyvät ennallaan uuden koekäyttöpaikan toiminnan johdosta, sillä esitetyn suunnitelman ja sen täydennysten perusteella ilma-alusten huoltokoekäyttöpaikkaan liittyvän toiminnan meluvaikutukset vähenevät nykyisestä sekä uuden sijoituspaikan että uuden koekäyttöpaikan nykyaikaisten ja tehokkaiden meluntorjuntarakenteiden vaikutuksesta.

Voimassa olevassa 4.8.2011 annetussa ympäristöluvassa ei ole asetettu nykyiselle koekäyttötoiminnalle määräyksiä asuinalueilla hyväksyttävistä päivä- ja yöaikaisista keski- tai enimmäisäänitasoista. Koska meluvaikutukset vähenevät nykyisestä, eikä ohjearvoja ylittäviä melutasoja olemassa olevilla asuinalueilla selvityksien mukaan aiheudu, ei aluehallintovirasto ole katsonut perustelluksi lisätä voimassa olevaan lupaan olemassa olevia

asuinalueita koskevia määräyksiä huoltokoekäytöistä aiheutuville keski- tai enimmäisäänitasoille uuttakaan koekäyttöpaikkaa koskien.

Aluehallintovirasto pitää mahdollisena, että tietyissä epäedullisissa olosuhteissa uuden koekäyttöpaikan käytöstä voi aiheutua valtioneuvoston päätöksen (VNp 993/1992) mukaisten, olemassa olevien asuinalueiden ulkomelutason ohjearvojen ylittymistä vielä rakentamattomalla Aviapolis-alueella, mutta ylittymiset eivät esitetyn selvityksen mukaan ole merkittäviä ja pääsääntöisesti melutasot jäävät alle ohjearvojen. Ohjearvojen ylittymisiä ei arvioida edellä esitetyn mukaisesti lainkaan esiintyvän nykyisillä olemassa olevilla asuinalueilla. Aluehallintovirasto on käyttänyt Aviapolis-aluetta koskevana yöajan vertailutietona olemassa olevia asuinalueita koskevaa melun yöohjearvoa (50 $dB_{Aeq22-7}$). Aluehallintovirasto katsoo, että Aviapolis-alueen kaavoitus on tietoisesti laadittu Helsinki–Vantaan lentoaseman meluvyöhykkeelle. Lentokenttäalueen välittömään läheisyyteen suunniteltujen asuinrakennusten alue ei aluehallintoviraston näkemyksen mukaan edusta sellaista uutta asuinaluetta, jolle kohdistuvaa melukuormitusta tulisi arvioida uusia asuinalueita koskevien meluohjearvojen mukaan.

Korkeimman hallinto-oikeuden Helsinki–Vantaan lentoaseman asiassa 21.1.2015 antamassa päätöksessä on otettu kantaa kaavoituksen huomioon ottamisesta ympäristölupaharkinnassa. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan toiminnan sijaintipaikan ympäristön kaavoitustilanne voidaan ottaa selvitysaineistona huomioon, kun arvioidaan toiminnasta aiheutuvan rasituksen hyväksyttävyyttä, mutta vastaavasti voidaan ottaa huomioon myös mm. valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden mukaan aleuidenkäytössä on turvattava mm. olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien lentoasemien kehittämismahdollisuudet.

Aluehallintovirasto katsoo, että lentokoneiden huoltokoekäytöt ovat olennainen osa Helsinki–Vantaan lentoaseman toimintaa. Lisäksi on otettu huomioon, että koekäyttöjen ajallinen kokonaiskesto on keskimäärin noin 3,7 % ajasta, tyhjäkäyntikäytöt pois lukien vain 1,3 %. Vaikka huoltokoekäytöistä voi aiheutua satunnaisia yöohjearvon (50 dB_A) ylityksistä Aviapolis-alueella (joiden arvioidaan ns. pahimmassakin tilanteessa olevan noin 52 $dB_{Aeq22-7}$), ei koekäytöistä katsota aiheutuvan sellaista terveydellistä haittaa tai muuta ympäristön pilaantumista, jota voitaisiin ehkäistä teknisesti tai taloudellisesti kohtuullisella tavalla ottaen huomioon ylittymisen suuruusluokka ja vähäinen esiintyminen. Kun lisäksi otetaan huomioon, mitä edellä on sanottu parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttämisestä ja suunnitelmassa esitettyjen toimien riittävyydestä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, sekä ne melutasot, joihin toimenpiteillä päästään, ei meluraja-arvojen asettaminen ole perusteltua myöskään Aviapolis-alueelle kohdistuvan melukuormituksen johdosta.

Meluraja-arvojen tarpeellisuutta koskevassa harkinnassa on lisäksi otettu huomioon enimmäismelutasot asuin- tai majoitushuoneissa sisällä, jolle asetettu tavoite (45 dB_{Amax}) ei selvitysten mukaan ylity olemassa olevissa eikä suunnitelluissa rakennuksissa suunnitelmassa esitetyillä ääneneristävyyksillä.

Nykyisen ja uuden huoltokoekäyttöpaikan alueella tapahtuvien rakennustöiden johdosta huoltokoekäyttöjä tehtäisiin tilapäisissä pakoissa, kunnes uusi koekäyttöpaikka valmistuu arviolta syksyllä 2016. Koekäyttöjä on ensisijaisen suunnitelman mukaisesti jatkettu nykyisellä koekäyttöpaikalla, jonka meluvalleja on rakennustyömaan takia purettu. Finavia Oyj:n arvion mukaan melutilanteen arvioidaan heikkenevän 5–10 dB koekäyttöjä tehtäessä nykytilanteeseen nähden.

Nykyisen, käytöstä poistuvan koekäyttöpaikan melu on suunnitelmaan liitetyn APL Systemsin laatiman mittausraportin mukaan merkitsevää päivä- ja yöaikaisia melutasoja tarkastellen lähimmäksi sijoittuvan, kehitteillä olevan Aviapolis-alueen asuinrakennusten läheisyydessä (mittauspiste MP1, etäisyys nykyiseen koekäyttöpaikkaan 460 m). Aerolan asuinalueella (MP2, etäisyys 1,42 km) ja Veromiehenkylän asuinalueilla (MP3 ja MP4, etäisyydet noin 1,7 km) nykyisen koekäyttöpaikan toiminnasta aiheutuva melu ei pääsääntöisesti ole ollut merkitsevästi havaittavissa.

Suunnitelmaan liitetyn meluselvityksen (Müller-BBM GmbH) mukaan nykyisen koekäyttöpaikan toiminnasta aiheutuvat koko vuoden keskiarvona esitetyt päivä- ja yöaikaiset keskiäänitasot jäävät kaikissa selvityksen olemassa olevia asuinalueita edustavissa laskentapisteissä selvästi alle ohjearvojen (keskimäärin alle tason 30 dB(A)). Laskennan mukaiset enimmäisäänitasot vaihtelevat olemassa olevilla asuinalueilla laskentapisteestä riippuen välillä 39–62 dB_{Amax}.

Siirtymävaiheelle esitetty 5–10 dB lisäys nykyisiin melutasoihin on merkittävä. Merkittävin siirtymävaiheen aikainen melukuormitus kohdistuu edellä esitetyn (APL Systems:in mittaukset) perusteella Aviapolis-alueelle, mikä kuitenkin on toistaiseksi rakentamaton alue. Nykyisillä olemassa olevilla asuinalueilla koekäytöstä aiheutuvat päivä- ja yöaikaiset keskiäänitasot nousisivat keskimäärin tasoon 40 dB(A) ja enimmillään tasoon 44 dB_{Aeq} (laskentapiste P03, yöajan keskiäänitaso). Ns. pahimmassa tilanteessa yhden vuorokauden aikainen keskiäänitaso voisi enimmillään nousta (laskentapiste P12) päivällä tasoon 49 $dB_{Aeq7\text{-}22}$ ja yöllä tasoon 51 $dB_{Aeq22\text{-}7}$. Keskimäärin myös ns. pahimman tilanteen aiheuttama keskiäänitaso olisi tasoa 40 dB(A) sekä yöllä että päivällä. Enimmäisäänitaso asuinhuoneessa sisällä voisi tietyissä tilanteissa ylittää tason 45 dB_{Amax}, ollen enimmillään laskentapisteessä P02 47 dB_{Amax} (P02: 62,2+10–25). Muissa olemassa olevia asuinalueita edustavissa laskentapisteissä asuinhuoneessa sisällä enimmäismelutaso ei ylitä tasoa 45 dB_{Amax}.

Aluehallintovirasto katsoo, että huoltokoekäytöt voidaan järjestää siirtymäajalla suunnitelmassa esitetyllä tavalla tilapäisesti ilman, että koekäytöistä aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista. Siirtymävaihetta koskevien melurajojen tai toiminta-aikarajoitusten asettaminen ei ole perusteltua ottaen huomioon edellä esitetyt keskiäänitasot, tilanteen tilapäisyys, koekäyttöjen ajallinen kesto sekä tekniset mahdollisuudet järjestää väliaikaisia meluntorjuntarakenteita rakennustyömaan yhteyteen. Melukuormituksen lisääntyminen siirtymävaiheessa on kuitenkin

merkittävä, mistä syystä siirtymävaihe on pidettävä mahdollisimman lyhyenä, kuten suunnitelmassa on esitetty. Siirtymävaiheelle on lupamääräyksessä 6. asetettu suunnitelmassa esitettyyn rakentamisaikatauluun nähden kohtuullinen määräaika, jonka jälkeen koekäyttötoiminnalle on tarvittaessa järjestettävä tilapäinen, vähintään nykyisen koekäyttöpaikan melunhallintaratkaisuja vastaava paikka. Asetettu määräaika mahdollistaa tarvittavat järjestelyt, mikäli rakentamisvaiheen pitkittyminen käy ilmeiseksi. Siirtymävaiheen rajoittamista koskevat määräykset ovat tarpeen meluhaittojen vähentämiseksi ja sen varmistamiseksi, että siirtymävaihe pidetään mahdollisimman lyhyenä ja tilapäisenä.

Lupamääräys 6.A. Määräyksessä on määrätty uuden koekäyttöpaikan toteuttamisesta suunnitelmassa ja sen täydennyksissä esitetyin ratkaisuin tai muulla melunhallintaratkaisuiltaan vähintään yhtä tehokkaalla tavalla. Ympäristön pilaantuminen on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi ja toteutettavan ratkaisun on perustuttava parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Kuten edellä on todettu, katsoo aluehallintoviraston näiden kriteerien täyttyvän suunnitelmassa ja sen täydennyksissä esitetyllä tavalla toimittaessa. Mikäli toteutukseen valitaan jokin muu ratkaisu, on vaihtoehtoisella ratkaisulla saavutettava vähintään vastaava melun hallinnan taso. Koska koekäyttötoiminnalle ei edellä esitetyin perustein aseteta melurajoja tai toiminta-aikarajoituksia on aluehallintoviraston ratkaisun lähtökohtana, että selvityksissä esitetyt äänitasot saavutetaan. Tällä perusteella ympäristölupaan on lisätty koekäyttöpaikan toteutustapaa koskeva määräys sekä määrätty toimenpiteistä siinä tapauksessa, että toteutettavalla koekäyttöpaikkaratkaisulla ei saavutetakaan suunnitelman 4.6.2015 täydennyksessä esitettyjä ympäristömelutasoja.

Lupamääräys 6. Voimassa olevan ympäristöluvan lupamääräys 6. on muutettu kuulumaan määräyksessä esitetyllä tavalla. Siirtymävaihetta koskevalta osin muutettua lupamääräystä 6. on perusteltu edempänä. Lisäksi lupamääräyksessä 6. on sallittu tyhjäkäyntitehoa suuremmalla teholla tehtävien huoltokoekäyttöjen järjestäminen myös muualla lentoaseman alueella tuuliolosuhteiden estäessä huoltokoekäyttöpaikan käytön, mikäli koekäyttöä ei pakottavista syistä ole mahdollista siirtää tuuliolosuhteiltaan parempaan ajankohtaan. Määräyksessä edellytetään ensisijaisesti siirtämään koekäyttö. Koekäyttöpaikan ulkopuolisista koekäytöistä aiheutuvan meluhaitan tasoa on aluehallintovirastossa suuntaa antavasti arvioitu siirtymävaiheen meluvaikutuksilla eli lisäämällä 10 dB nykyisen koekäyttötoiminnan aiheuttamiin äänitasoihin. Kuten edempänä on esitetty, aiheutuu koekäyttöpaikan ulkopuolisista koekäytöistä selvästi korkeammat melutasot koekäyttöpaikan käyttöön verrattuna, mutta tästä huolimatta koekäyttöpaikan ulkopuolisista koekäytöstä aiheutuvat keski- tai enimmäisäänitasot eivät olemassa olevilla asuinalueilla pääsääntöisesti ylitä ohje- ja tavoitearvoja. Sen sijaan rakennettavalla Aviapolis-alueella keski- ja enimmäisäänitasot voivat tilanteesta riippuen ylittää sekä melutason päivä- ja yöohejarvot että enimmäismelun tavoitearvon. Merkitsevimpiä ylitykset (tasoa 56 dB_A) olisivat keskiäänitasolla yöaikaan. Päiväohjearvo ja enimmäismelutason tavoitearvo eivät merkittävästi ylittyisi. Finavia Oyj:n täydennyksen (9.10.2015) mukaan uuden huoltokoekäyttöpaikan käytettävyys täydellä

teholla on noin 91 % ajasta. Edelleen Finavia Oyj:n arvion mukaan täyden tehon koekäyttöjä voitaisiin tuuliolojen vuoksi joutua tekemään koekäyttöpaikan ulkopuolella kaikkiaan noin 9 kappaletta vuodessa, joista 2 yöaikana. Lisäksi osateholla tehtäviä koekäyttöjä arvioidaan laskennallisesti tulevan tehtäväksi koekäyttöpaikan ulkopuolella toiset 9 koekäyttöä vuosittain. Täydennyksessä 20.11.2015 on arvioitu, että tällaisten täys- ja osatehoisten koekäyttöjen kesto olisi päiväaikaan yhteensä 5 tuntia ja yöllä yhteensä 2 tuntia vuodessa. Yksittäisen koekäytön aikana täyden tehon koekäyttöä kestää koneesta riippuen 3–8 min. Osakäyttötehot taas kestävät koekäyttökohtaisesti keskimäärin 15 min, myös täyden tehon koekäytön yhteydessä.

Ottaen huomioon koekäyttöpaikan ulkopuolisien koekäyttöjen vähäinen tarve ja ajallinen kesto vuodessa sekä arvioidut keski- ja enimmäisäänitasot ei huoltokoekäyttöpaikan ulkopuolisista koekäytöistä katsota aiheutuvan terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista. Harkinnassa on myös otettu huomioon huoltokoekäyttöjen merkitys lentoaseman toiminnalle, jolloin tyhjäkäyntitehoa suurempien koekäyttöjen kieltäminen mainituissa poikkeustilanteissa koekäyttöpaikan ulkopuolella olisi suhteessa niistä aiheutuviin ympäristövaikutuksiin, erityisesti meluhaitan lyhyeen kestoon nähden kohtuuton. Aluehallintoviraston harkinta perustuu koekäyttöpaikan ulkopuolisille koekäytöille tehtyyn vuosittaiseen lukumääräarvioon ja koekäyttöjen kestoista esitettyihin tietoihin. Mikäli koekäyttöpaikan ulkopuolisten tyhjäkäyntitehoa suurempien koekäyttöjen lukumäärä osoittautuu selvästi (yli 2-kertaisesti) esitettyä suuremmaksi kahtena peräkkäisenä vuotena, voi ympäristöluvan muuttaminen tulla näiltä osin tarpeelliseksi.

Lupamääräykset 37. ja 37.1. Määräyksellä 37. muutetaan voimassa olevan ympäristöluvan lupamääräystä 37. ja määräys 37.1. lisätään ympäristölupaan. Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista. Lain 62 §:n mukaan luvassa on annettava tarpeelliset määräykset mm. päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten tarkkailusta. Lain 209 § edellyttää, että mittaukset, selvitykset ja tutkimukset tehdään pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin. Uuden koekäyttöpaikan melumittauksia koskeva määräys on tarpeen sen varmistamiseksi, että toiminta on ympäristövaikutuksiltaan suunnitelmassa esitetyn mukaista, sekä valvonnallisista syistä. Melumittaukset tulee tehdä suunnitelman liitteessä esitettyjen APL Systems:in laatimien melumittausten kanssa vertailukelpoisella tavalla, jotta mahdollinen muutos aiempaan tilanteeseen on todennettavissa. Mittauspisteiden tulee olla vertailukelpoisia joko aiempien melumittauspisteiden tai meluselvityksen laskentapisteiden kanssa. Tuloksia tulee myös verrata sekä aiempiin mittauksiin että 4.6.2015 täydennyksessä esitettyihin melulaskentatuloksiin. Mittaukset on toistettava ensimmäisen mittauksen jälkeen kaksi kertaa viiden vuoden välein koekäyttötoiminnan vaikutusten varmentamiseksi ja koekäyttöpaikan lähiympäristössä tapahtuvan rakentamisen aiheuttamien muutosten seuraamiseksi, sekä valvonnallisista syistä. Lisäksi myöhemmillä mittauksilla tulee varmentaa koekäyttötoiminnan aiheuttamat äänitasot lähimpien uusien asuin- ja/tai hotellirakennusten

ylempien kerrosten korkeudella, minkä lisäksi myöhempiä mittaustuloksia tulee verrata lupamääräyksen 37.1. mukaiseen meluselvityksen päivitykseen. Mittauksien jatkamiselle ei arvioida olevan tarvetta sen jälkeen, kun toiminta on vakiintunutta ja lentokenttäalueella sekä sen lähiympäristössä, kuten Aviapolis-alueella, tapahtuva rakentaminen on edennyt nykyisestä.

Finavia Oyj on vastineessaan 9.10.2015 ja täydennyksessään 20.11.2015 esittänyt, että toteutukseen on valittu meluntorjuntaratkaisuiltaan vielä suunnitelmassa ja meluselvityksissä esitettyä tehokkaampi vaihtoehto (korkeammat ja pidemmät seinäkkeet), minkä lisäksi koekäyttöpaikan rakenteiden suuntausta oli päädytty muuttamaan neljällä asteella meluvaikutusten pienentämiseksi edelleen uudella Aviapolis-alueella. Vastaavasti melun leviämisen muihin suuntiin voi arvioida muuttuvan jossain määrin. Suunnitelman 4.6.2015 täydennyksessä esitetty meluselvityksen uusin päivitys ei vastaa lopullista toteutettavaa vaihtoehtoa, mistä syystä meluselvitys on päivitettävä lopullisen toteutetun vaihtoehdon vaikutusten yksiselitteiseksi arvioimiseksi. Meluselvityksen päivitys tulisi sopivimmin päivitettäväksi ensimmäisten melumittausten jälkeen, jolloin selvitystä varten voidaan tarvittaessa tehdä täydentäviä mittauksia, kuten äänitehotasomittauksia, mikäli melumittausten tulosten perusteella ilmenee tarvetta selvittää koekäyttöpaikalla syntyvää melua tarkemmin. Lisäksi myöhemmässä ajankohdassa meluselvitystä varten arvioidaan olevan käytettävissä enemmän ja parempaa tietoa lentokenttäalueella ja sen lähiympäristössä tapahtuvasta rakentamisesta, mikä tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon laskennan päivityksessä. Meluselvityksessä tulee myös esittää laskennallinen arvio koekäyttöpaikan ulkopuolella tehtävän täyden tehon koekäytön meluvaikutuksista.

Lupamääräyksessä 6.A. on määrätty toimenpiteistä siinä tapauksessa, että toiminta ei lupamääräyksen 37. ja 37.1. mukaisissa mittauksissa ja selvityksissä vastaa meluvaikutuksiltaan vähintään suunnitelmassa ja sen täydennyksissä esitettyä.

Lupamääräys 39.1. Voimassa olevaan ympäristölupaan on lisätty uusi lupamääräys 39.1. Huoltokoekäyttötoiminnasta on jatkossa raportoitava vuosittain sekä uuden koekäyttöpaikan toiminnan viideltä ensimmäiseltä vuodelta neljännesvuosittain. Raportoinnissa tulee esittää vähintään lupamääräyksessä 39.1. edellytetyt tiedot. Raportointi koskee myös siirtymävaihetta. Raportointi on tarpeen valvonnallisista syistä. Raportointia voidaan muuttaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksynnällä.

VASTAUS LAUSUNNOISSA JA MUISTUTUKSISSA ESITETTYIHIN YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN

Lausunnossa ja muistutuksissa esitetyt seikat on otettu huomioon ratkaisusta ja lupamääräyksistä sekä niiden perusteluista ilmenevällä tavalla. Lisäksi Kiinteistö Oy Karhun muistutuksessa esitettyyn lisäselvityspyyntöön

on vastattu Finavia Oyj:n vastineessa, mikä on esitetty lupapäätöksen kohdassa ”Hakijan kuuleminen ja vastine”.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöksen lainvoimaisuus

Tämä päätös on lainvoimainen valitusajan jälkeen, jos päätökseen ei haeta muutosta. (YSL 198 §)

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 6, 7, 14, 20, 34, 42–44, 48, 49, 52–54, 62, 84, 85, 90, 96, 142, 190, 191, 198, 205, 209 §
Ympäristönsuojeluasetus (713/2014) 1 §
Laki eräistä naapuruussuhteista (26/1920) 17 §
Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992)
Valtion maksuperustelaki (150/1992)
Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 (1092/2013)

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tämän päätöksen käsittelystä perittävä maksu on 3 300 euroa.

Lasku lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Ympäristönsuojelulain 205 §:n mukaan luvan, ilmoituksen tai muun lupaasian käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) perusteella aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 annetun valtioneuvoston asetuksen (1092/2013) mukaisesti. Asetuksen (1092/2013) liitteen kohdan 3.1 alakohdan 5. mukaan lupapäätöksen edellyttämän suunnitelman, selvityksen tai muun niitä vastaavan asian käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 55 euroa/h. Tämän asian käsittelyyn on käytetty 60 tuntia.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Finavia Oyj
PL 50
01531 Vantaa

Jäljennös päätöksestä

Finavia Oyj, Mikko Viinikainen (sähköisesti, mikko.viinikainen@finavia.fi)
Finavia Oyj, Tuomo Leskelä (sähköisesti, tuomo.leskela@finavia.fi)
Vantaan kaupunki
Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Vantaan kaupungin terveydensuojeluviranomainen
Vantaan kaupungin kaavoitusviranomainen
Tuusulan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoitus päätöksestä

Ilmoitus päätöksestä lähetetään asianosaisille listan dpoESAVI-3665-2015 mukaan.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla ja lehdissä

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueen ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Vantaan kaupungin ja Tuusulan kunnan virallisilla ilmoitustauluilla.

Kuulutuksesta ilmoitetaan Vantaan Sanomat ja Hufvudstadsbladet -nimisissä sanomalehdissä.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liitteet

1. Valitusosoitus
2. Huoltokoekäyttöpaikan sijoittuminen

Ilpo Hiltunen

Heli Rissanen

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvos Ilpo Hiltunen ja ympäristöneuvos Heli Rissanen. Asian on esitellyt Rissanen.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **30.12.2015.**

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle. **Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.** Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamon yhteystiedot

käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs
postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa
puhelin:	029 56 42780
faksi:	029 56 42760
sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Kartta huoltokoekäyttöpaikan ja muiden toimintojen sijainnista

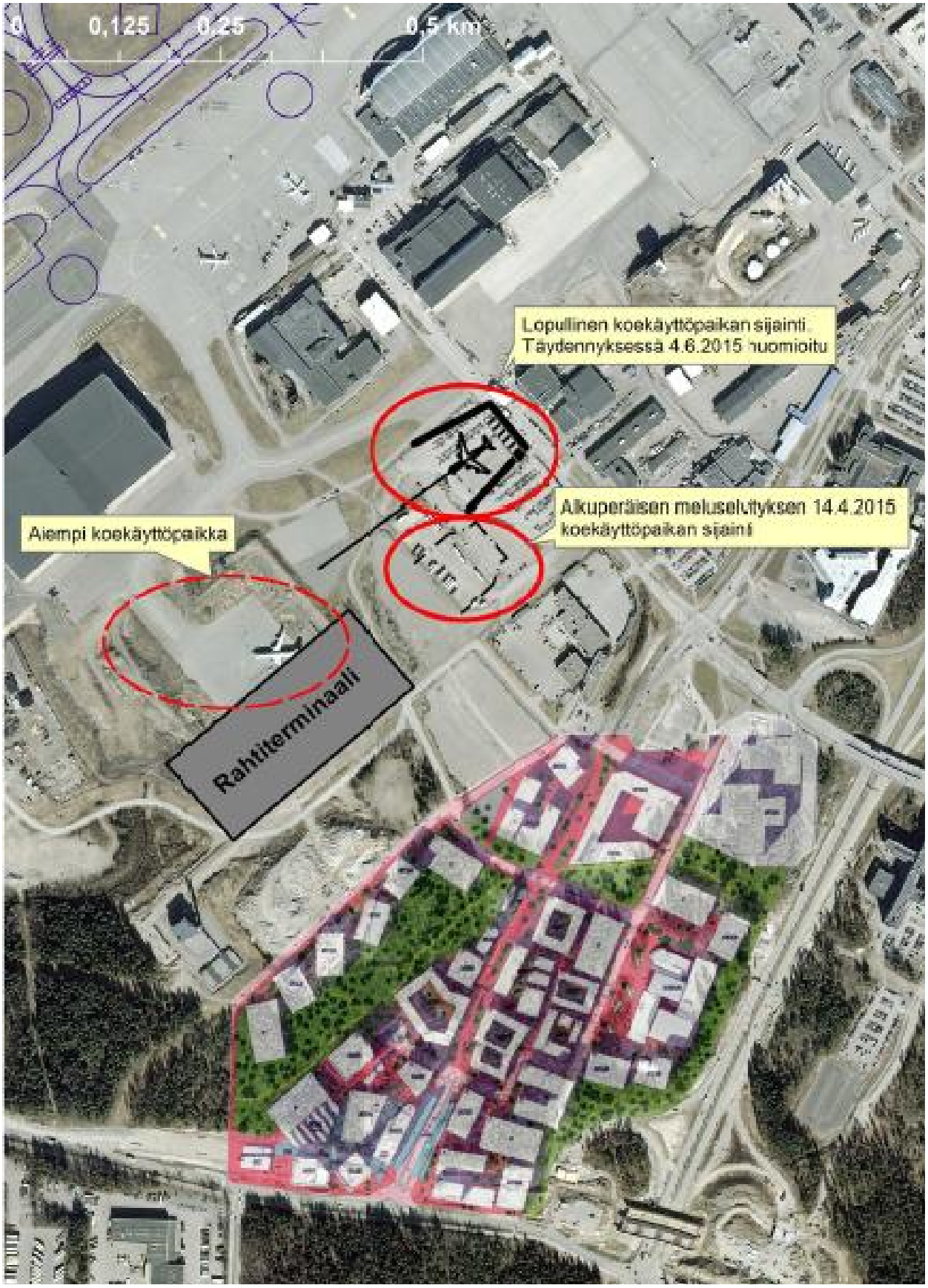

23 § Vaasan hallinto-oikeuden päätös / Destamatic Oy, Tuusulan Kelatien jätteenkäsittelylaitoksen toiminnan olennainen muuttaminen

VD/3143/11.01.01.09/2013
HW/PL/JB

Vaasan hallinto-oikeus on antanut 18.12.2015 päätöksen Nro 15/0706/3 Vantaan kaupunginhallituksen ja ympäristölautakunnan valituksista liittyen Destamatic Oy:n Kelatien jätteenkäsittelylaitoksen ympäristöluvan olennaiseen muuttamiseen ja toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta. Valitusaika päätöksestä päättyy 18.1.2016.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksessään 29.1.2014, nro 17/2014/1 hakemuksen osin hyläten myöntänyt Destamatic Oy:lle ympäristöluvan toiminnan olennaiseen muuttamiseen. Aluehallintovirasto on muuttanut 27.6.2011 annetun ympäristölupapäätöksen lupamääräystä 1. Lupamääräyksessä määritetään toiminnan kapasiteettimääriä ja siinä on nostettu laitoksen suurin sallittu vuosittainen puujätteen vastaanottomäärä 28 000 tonnista 48 000 tonniin. Samalla vuosittainen murskausmäärä on nostettu 25 000 tonnista 45 000 tonniin. Muiden laitokselle vastaanotettavien jätemateriaalien vastaanotto- ja varastointimäärät pysyivät ennallaan. Samassa päätöksessä aluehallintovirasto ei myöntänyt lupaa kantojen ja risujen murskaukseen eikä siirrettävän murskaimen käytön lisäämiseen.

Lisäksi aluehallintovirasto myönsi luvan laajennetun toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta.

Kaupunginhallitus ja ympäristölautakunta ovat vaatineet, että aluehallintoviraston päätös tulee kumota siltä osin kuin siinä on myönnetty lupa kapasiteetin kasvattamiseen. Lisäksi päätöksen täytäntöönpano on kiellettävä.

Vaatimusten perusteluissa kaupunginhallitus ja ympäristölautakunta ovat vedonneet toiminasta aiheutuvan melun ja pölyn vaikutuksiin asuinalueiden viihtyvyyteen. Lisäksi kapasiteetin kasvattamisen myötä murskauspäivien lukumäärä tulisi lähes kaksinkertaistumaan, mikä tarkoittaisi murskausta miltei kaikkina arkipäivinä kesäaikaan. Kaupunginhallitus ja ympäristölautakunta vaativat, ettei laitoksen tuotantokapasiteettia voida nostaa, ennen kuin vuoden 2014 melu- ja pölymittaukset on tehty, jotta tiedetään, että täyttääkö laitoksen toiminta nykytilanteessa ympäristönsuojelulain vaatimukset. Lisäksi hallinto-oikeutta muistutettiin siitä, että Destamatic Oy:n laitoksen toiminnasta on tehty useita valituksia Vantaan ympäristökeskukseen ja Vierumäen asuinalueelta on annettu lukuisia muistutuksia yhtiön ympäristölupahakemuksen johdosta.

Vaasan hallinto-oikeus on hylännyt valitukset koskien Destamatic Oy:n jätteenkäsittelylaitoksen kapasiteetin lisäystä ja toiminnan aloittamislupaa. Samalla hallinto-oikeus on kuitenkin tarkistanut laajenevaan toimintaan liittyviä tarkkailumääräyksiä ja muuttaa aluehallintoviraston 21.2.2012 antaman päätöksen nro 224/2012/1 lupamääräystä 22 ja aluehallintoviraston 25.10.2013 antaman päätöksen nro 210/2013/1 lupamääräystä 21.

Edellä mainitut aluehallintoviraston päätökset liittyvät laitoksen toiminnan pöly- ja melutasojen tarkkailuun.

Pölytasojen tarkkailumääräykseen (lupamääräys 21) on tehty tarkennuksia, jolla määritetään olosuhteita, joissa seuraava kokonaisleijumamittaus tulee tehdä. Seuraava kokonaisleijumamittaus on määrätty tehtäväksi 30.10.2017 mennessä. Lisäksi lupamääräykseen on lisätty kappale, jossa Uudenmaan ELY-keskus velvoitetaan tekemään muutoksia kokonaisleijumapitoisuuksien tarkkailuohjelmaan tai ryhtymään toimenpiteisiin pölypäästöjen vähentämiseksi mikäli mittaustulokset antavat siihen aihetta.

Melutasojen tarkkailumääräykseen (lupamääräys 22) on muutettu seuraaviksi melutasojen mittausajaksi vuodet 2017 ja 2019.

Kaupunginhallitus katsoo, että hallinto-oikeuden päätöksessä on huomioitu riittävissä määrin Destamatic Oy:n toiminnasta aiheutuvan melu- ja pölypäästöjen tarkkailu. Erityisesti pölypäästöjen tarkkailumääräykseen tehdyt muutokset ovat tarpeellisia ja hyviä lisäyksiä. Lisäksi Destamatic Oy on lupakäsittelyn yhteydessä esittänyt suunnittelevansa uuden varasto- ja käsittelyhallin rakentamista

vuoden 2016 loppuun mennessä, jolloin toiminnan sijoittuminen halliin poistaisi lähes kokonaan käsittelyprosesseista aiheutuvat melu- ja pölypäästöt.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 23

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään tyytyä Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen nro 15/0706/3, joka koskee Vantaan kaupunginhallituksen ja ympäristölautakunnan valituksia liittyen Destamatic Oy:n jätteenkäsittelylaitoksen ympäristöluvan olennaiseen muuttamiseen ja toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta, os. Kelatie 2, 01450 Vantaa, ja merkitä päätös tiedoksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 15/0706/3 valituksista ympäristölupa-asiassa, 18.12.2016

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Ympäristötarkastaja Pyry Lundén, puh. 09 8392 3030, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA
Puhelin 029 56 42611
Faksi 029 56 42760
Sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi

Päätös

VANTAAN KAUPUNKI
Kiriaamo
SAAPUNUT 21. 12. 2015
VD/3143/11.01.01.09/2013
Dnro

Antopäivä
18.12.2015

Päätösnumero
15/0706/3

Diaarinumerot
00372/14/5107
00373/14/5107

Asia Valitukset ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat 1. Vantaan kaupunginhallitus

2. Vantaan ympäristölautakunta

Luvan hakija Destamatic Oy, Helsinki

Päätös, johon on haettu muutosta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
29.1.2014, nro 17/2014/1

Aluehallintovirasto on, hakemuksen osin hyläten, myöntänyt Destamatic Oy:lle ympäristöluvan Kelatien jätteenkäsittelylaitoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen. Aluehallintovirasto on muuttanut 27.6.2011 annetun ympäristölupapäätöksen nro 57/2011/2 lupamääräystä 1. Muilta osin toiminnassa on noudatettava kyseistä ympäristölupapäätöstä ja siihen liittyviä 21.12.2012 ja 25.10.2013 annettuja päätöksiä nrot 224/2012/1 ja 210/2013/1.

Samalla aluehallintovirasto on myöntänyt luvan jätteenkäsittelylaitoksen laajennetun toiminnan aloittamiseen lupapäätöksen määräyksiä noudattaen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta sen jälkeen, kun toiminnanharjoittaja on asettanut 10.000 euron suuruisen vakuuden.

Muutettuna lupamääräys 1 kuuluu seuraavasti (muutokset alleviivattu):

1. Luvan saaja saa vastaanottaa puhdasta puujätettä ja purkupuuta (jätenimikkeet 03 01 05, 15 01 03, 17 02 01, 19 12 07, 20 01 38) yhteensä noin 48 000 tonnia vuodessa. Vuosittain murskattavan puujätteen määrä saa olla enintään 45 000 tonnia. Kantojen ja risujen murskaus on kielletty. Kerralla varastoitavan puujätteen ja valmiin hakkeen määrä kiinteistöillä saa olla enintään noin 1 500 tonnia.

Edellä muutetut kapasiteettilisäykset (noin 48 000 tonnia vuodessa ja enintään 45 000 tonnia vuodessa) voidaan ottaa käyttöön sen jälkeen, kun Etelä-Suo-

men aluehallintoviraston 25.10.2013 antaman päätöksen nro 210/2013/1 mukaiset laitoksen pölynsidonnan tehostamistoimenpiteet on tehty.

= = = =

Pölyntorjunnassa on käytettävä ensisijaisesti vettä. Glykolin käyttömääristä on pidettävä kirjaa lupamääräyksen 25. mukaisesti.

Luvan saajan on mitattava pölypitoisuutta laitoksen ympäristössä lupamääräyksen 21. mukaisesti.

9. Laitoksen toiminnasta aiheutuva melu toiminnan liikenne mukaan lukien ei saa ylittää päivällä klo 7.00 - 22.00 melutasoa (LAeq) 55 dB eikä yöllä klo 6.00 - 7.00 melutasoa (LAeq) 50 dB lähimpien asuinrakennusten piha-alueilla. Toiminnan aiheuttamaa melua on mitattava lupamääräyksen 22. mukaisesti.

Siirrettävää murskainta käytettäessä se on sijoitettava ja suunnattava laitosalueella siten, että melun leviäminen on mahdollisimman vähäistä Vierumäen asuinalueen suuntaan. Tarvittaessa murskain on suojattava melua vaimentavin seinämin. Siirrettävän murskaimen käyttöpaikat tulee olla tiedossa laitteen käyttäjillä ja ne on ilmoitettava ympäristölupaa valvoville viranomaisille seuraavan vuosiraportoinnin yhteydessä.

21. Luvan saajan on yksin tai yhdessä muiden alueen toimijoiden kanssa mitattava ulkoilman kokonaisleijumapitoisuutta (TSP) standardin 3863 mukaisella kokonaisleijumamittauksella vähintään kahdessa mittauspaikassa, joista toinen on laitosalueella ja toinen laitoksen lähialueella, jossa asuu tai oleskelee ihmisiä. Mittaus on suoritettava 31.8.2015 mennessä. Mittaukset tulee tehdä vertailukelpoisesti vuonna 2012 tehdyn pölymittauksen (Ramboll Finland Oy) kanssa. Mittaus tulee pyrkiä tekemään aikana, jolloin ulkoisten tekijöiden, kuten siitepölyn, vaikutus kokonaisleijumaan on mahdollisimman vähäinen. Tehtyjen mittausten jälkeen tulokset ja niiden pohjalta laadittu mittausraportti on toimitettava 30 päivän kuluessa mittausten suorittamisesta tiedoksi Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Tuusulan kunnan ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.

22. Toiminnan melutaso on mitattava vähintään kolmessa lähimmässä häiriintyvässä kohteessa vuosina 2014 ja 2019. Mittaukset tulee tehdä vertailukelpoisesti vuonna 2012 tehdyn melumittauksen (Ramboll Finland Oy) kanssa. Mittaukset on suoritettava ympäristöministeriön ohjeen 1/1995 "Ympäristömelun mittaaminen" mukaisesti. Melua on mitattava vähintään kolme noin 0,5 - 1 tunnin mittaista mittausjaksoa laitoksen työpäivän aikana. Mittaustuloksiin on merkittävä mahdollisuuksien mukaan laitoksen toiminnasta riippumattomista melulähteistä aiheutuvat melutapahtumat. Mittaustilanteen on vastattava laitoksen normaalia käyttötilannetta toiminta-ajan, käsiteltävien jätteiden, jätemäärien ja murskaimen käyttöajan suhteen. Vähintään yhden mittausjakson on sisällettävä siirrettävän murskaimen toimintaa. Tehtyjen mittausten jälkeen tulokset ja niiden pohjalta laadittu mittausraportti on toimitettava 30 päivän kuluessa mittausten suorittamisesta tiedoksi Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Tuusulan kunnan ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.

==========

Aluehallintovirasto on 25.10.2013 antamallaan päätöksellä nro 210/2013/1 hyväksynyt pölynsidonnan tehostamista koskevan lisäselvityksen lupamääräyksessä 8 tarkoitetuksi selvitykseksi sekä määrännyt päätöksen liitteessä esitetyt

toimenpiteet toteutettavaksi viimeistään 31.1.2014 mennessä. Päätöksen nro 224/2012/1 mukainen lupamääräys 21 on muutettu kuulumaan seuraavasti (muutokset alleviivattu):

21. Luvan saajan on todennettava tehtyjen pölynsidonnan rajoittamistoimenpiteiden vaikutus alueen ilmanlaatuun mittaamalla ulkoilman kokonaisleijumapitoisuutta (TSP) standardin 3863 mukaisella kokonaisleijumamittauksella vähintään kahdessa mittauspaikassa, joista toinen on laitosalueella ja toinen laitoksen lähialueella, jossa asuu tai oleskelee ihmisiä. Mittaus on suoritettava 31.8.2014 mennessä. Mittaukset tulee tehdä vertailukelpoisesti vuonna 2012 tehdyn pölymittauksen (Ramboll Finland Oy) kanssa. Mittaus tulee pyrkiä tekemään aikana, jolloin ulkoisten tekijöiden, kuten siitepölyn, vaikutus kokonaisleijumaan on mahdollisimman vähäinen. Tehtyjen mittausten jälkeen tulokset ja niiden pohjalta laadittu mittausraportti on toimitettava 30 päivän kuluessa mittausten suorittamisesta tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Tuusulan kunnan ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. Vantaan kaupunginhallitus on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin siinä on myönnetty lupa kapasiteetin kasvattamiseen. Lisäksi päätöksen täytäntöönpano on kiellettävä.

Kaupunginhallitus on esittänyt muun muassa, että toiminnasta aiheutuva melu ja pöly vaikuttavat yleiseen viihtyvyyteen asuinalueilla, vaikka melulle ja pölylle annetut ohjearvot eivät ylittyisi. Murskauspäivien lukumäärä tulisi kapasiteettimuutoksen myötä lähes kaksinkertaistumaan. Hakemuksen mukaan jätteitä toimitetaan kierrätysasemalle erityisesti huhtikuusta marraskuuhun, minkä johdosta kesällä olisi murskattava yhtäjaksoisesti kaikkina arkipäivinä.

Laitoksen tuotantokapasiteettia ei voida kasvattaa ennen kuin vuoden 2014 kokonaisleijuma- ja melumittaus on tehty. Näiden mittausten jälkeen voidaan arvioida pölyntorjuntatoimien tehokkuus ja melutasot, jotta tiedetään, täyttääkö toiminta nykytilanteessa ympäristönsuojelulain vaatimukset. Pölynhallintatoimien myötä laitoksen toiminnassa on tehty muutoksia. Niiden vaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi, jotta toiminnalle voitaisiin myöntää lupa tuotannon kasvattamiseen ennen nykytilanteen ympäristövaikutusten selvittämistä. Luvan hakijan tulisi ensin hallita nykyisen toiminnan päästöt. Vasta tämän jälkeen voidaan arvioida, miten mahdollinen kapasiteetin kasvu vaikuttaisi ympäristöön. Laitoksen toiminnasta on tehty useita valituksia kaupungin ympäristökeskukseen ja Vierumäen asuinalueelta on annettu lukuisia muistutuksia yhtiön ympäristölupahakemuksen johdosta.

2. Vantaan ympäristölautakunta on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin siinä on myönnetty lupa kapasiteetin kasvattamiseen. Lisäksi päätöksen täytäntöönpano on kiellettävä.

Ympäristölautakunta on esittänyt vaatimustensa tueksi samat perustelut kuin kaupunginhallitus.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Destamatic Oy on antamassaan vastineessa todennut muun muassa, että laitoksen pölypäästöriskit ovat suurimmillaan kuivissa ja tuulisissa kesäolosuhteissa. Tähän on kiinnitetty erityistä huomiota lupahakemuksessa ja aluehallintoviraston edellyttämässä pölynsidonnan tehostamissuunnitelmassa, jossa esitetyt toimenpiteet on toteutettu.

Murskattavan puujätteen määrä on nykyisin huomattavasti pienempi kuin valituksenalaisen päätöksen mukainen murskattavan puujätteen määrä 45 000 tonnia vuodessa. Määrä alittaa myös voimassa olevan ympäristöluvan mukaisen määrän 25 000 tonnia vuodessa. Ennusteen mukaan murskausmäärä vuonna 2014 on noin 22 000 tonnia ja vuonna 2015 noin 25 000 tonnia. Vuoden 2016 murskausmäärän on arvioitu olevan noin 28 000 tonnia, mikä on mahdollista nykyisiä murskauspäiviä lisäämättä.

Uudessa ympäristöluvassa on varauduttu tulevaan tilanteeseen, jolloin uuden käsittelylaitosinvestoinnin vaatima laitoskapasiteetti on varmistettu myös jatkossa kasvaville puumäärille. Uusi nykyistä tehokkaampi käsittelylaitos on suunniteltu rakennettavaksi lokakuun 2016 loppuun mennessä. Tämän jälkeen puujätteen ja sekalaisen rakennusjätteen käsittely on suunniteltu tapahtuvaksi hallitilassa. Pölyntorjunnan tehostamistoimilla laitoksen pölypäästöt ovat hallinnassa uuden käsittelylaitoksen valmistumiseen asti. Lupapäätöksissä määrätyt melu- ja pölymittaukset toteutetaan ennen tuotantokapasiteetin kasvattamista.

Minna ja Sami Rautio ovat antamassaan vastineessa esittäneet, että yhtiön toiminnan laajentamiseen ei myönnettäisi lupaa. Sen sijaan yhtiön nykyistä ympäristölupaa tulisi tarkistaa tai se tulisi perua. Julkinen meluntorjuntasuunnitelma mallinnuksineen on teetettävä riippumattomalla meluntorjuntaan erikoistuneella akustiikkakonsultilla. Vastineessaan Rautiot ovat tuoneet esiin muun muassa yhtiön toiminnan aiheuttamat pöly-, melu-, haju- ja jätevesihaitat sekä tulipalon vaaran.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on ilmoittanut, että se ei anna vastinetta valitusten johdosta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut lausunnon.

Vantaan ympäristölautakunta on antanut vastineen.

Vantaan kaupunginhallitukselle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen. Vastinetta ei ole annettu.

Destamatic Oy on hallinto-oikeuden pyynnöstä toimittanut Kelatien kierrätysaseman 25.11.2014 päivätyn pölymittausraportin 29.7. - 28.8.2014 suoritetuista hiukkasten kokonaisleijuma (TSP) -mittauksista ja 1.9.2014 päivätyn melumittausraportin 29.4.2014 suoritetuista ympäristömelumittauksista Vierumäen asuinalueella. Molemmat mittausraportit on tehty yhtiön voimassa olevan ympäristöluvan määräysten pohjalta. Luvan mukaan pölymittausraportit on tullut toimittaa tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Tuusulan kunnan ja Vantaan kau-

pungin ympäristönsuojeluviranomaisille. Melumittausraportit on tullut toimittaa tiedoksi Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Tuusulan kunnan ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valitukset koskien jätteenkäsittelylaitoksen kapasiteetin lisäystä ja toiminnan aloittamislupaa. Samalla hallinto-oikeus on kuitenkin tarkistanut laajenevaan toimintaan liittyviä tarkkailumääräyksiä ja muuttaa aluehallintoviraston 21.12.2012 antaman päätöksen nro 224/2012/1 lupamääräystä 22 ja aluehallintoviraston 25.10.2013 antaman päätöksen nro 210/2013/1 lupamääräystä 21. Muutettuina edellä mainitut lupamääräykset kuuluvat kokonaisuudessaan seuraavasti (*muutokset kursiivilla*):

21. Luvan saajan on todennettava tehtyjen pölynsidonnan rajoittamistoimenpiteiden *riittävyys toiminnan laajentuessa* alueen ilmanlaatuun mittaamalla ulkoilman kokonaisleijumapitoisuutta (TSP) standardin 3863 mukaisella kokonaisleijumamittauksella vähintään kahdessa mittauspaikassa laitoksen lähialueella, jossa asuu tai oleskelee ihmisiä. Mittaus on suoritettava *31.10.2017* mennessä. Mittaukset tulee tehdä vertailukelpoisesti vuonna 2012 tehdyn pölymittauksen (Ramboll Finland Oy) kanssa *kuitenkin siten, että mittausajankohtana puunmurskausta tehdään vähintään 80%:n käyttöasteella sallitusta toiminta-ajasta maanantaista perjantaihin klo 6 - 22 ja lauantaisin klo 8 - 16 tai myönnetystä maksimikapasiteetista laskien.* Mittaus tulee pyrkiä tekemään aikana, jolloin ulkoisten tekijöiden, kuten siitepölyn *ja sadepäivien,* vaikutus kokonaisleijumaan on mahdollisimman vähäinen. Tehtyjen mittausten jälkeen tulokset ja niiden pohjalta laadittu mittausraportti on toimitettava 30 päivän kuluessa mittausten suorittamisesta tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Tuusulan kunnan ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.

Mittaustulosten pohjalta Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen tulee tehdä tarpeelliset muutokset tarkkailuohjelmaan kokonaisleijumapitoisuuden mittaamisesta jatkossa tai ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin pölypäästöjen vähentämiseksi.

= = = =

lan kunnan ja Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.

Perustelut

Sovellettuja oikeusohjeita

Ympäristölupa myönnetään ympäristönsuojelulain 41 §:n 1 momentin mukaan, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset.

Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaan, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa 1) terveyshaittaa, 2) merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, 3) ympäristönsuojelulain 7 - 9 §:ssä kiellettyä seurausta, 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Toimintaa ei ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentin mukaan saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Sijoittamisessa on lisäksi noudatettava, mitä ympäristönsuojelulain 6 §:ssä säädetään.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja että pilaantumista voidaan ehkäistä. Pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon 1) toiminnan luonne ja pilaantumisen todennäköisyys sekä onnettomuusriski, 2) alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset sekä 3) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta rasitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavista tarpeellisista lupamääräyksistä säädetään ympäristönsuojelulain 43 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset muun muassa päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä sekä muista toimista, joilla ehkäistään, vähennetään tai selvitetään pilaantumista, sen vaaraa tai pilaantumisesta aiheutuvia haittoja.

Hankkeen sijainti ja laatu

Destamatic Oy:n hakemus tarkoittaa jätteenkäsittelylaitoksen toiminnan olennaista muuttamista Vantaan kaupungissa Kelatien teollisuusalueella osoitteessa Pyöräkuja 6 olevilla kiinteistöillä. Yhtiön toimintaan kuuluu puu- ja rakennusjätteiden sekä kaupan ja teollisuuden energiajätteen ja muiden materiaalikierrä-

tyskelpoisten jätteiden vastaanotto ja käsittely. Laitoksen toiminta sijaitsee alueella, joka 19.10.2007 vahvistetussa asemakaavassa on osoitettu teollisuus-, varasto-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (TK-1). Toiminta-alue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella.

Lupaa on haettu jätemäärien nostamiseksi 65 000 tonnista enintään 85 000 tonniin. Muiden laitoksella vastaanotettavien jätemateriaalien eli rakennusjätteen sekä kaupan ja teollisuuden energiajätteen vastaanotto- ja varastointimäärät pysyvät entisellään, mutta puujätteen vuosittainen vastaanottomäärä on tarkoitus nostaa 28 000 tonnista 48 000 tonniin. Vastaavasti puujätteen vuosittainen murskausmäärä on suunniteltu nostettavaksi 25 000 tonnista 45 000 tonniin. Laitoksella kerrallaan varastoitava puujätteen määrä olisi hakemuksen mukaan enintään noin 1 500 tonnia. Lisäksi on haettu lupaa kantojen ja risujen murskaukseen sekä ulkona käytettävän siirrettävän murskaimen käytön lisäämiseen.

Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään myöntänyt ympäristöluvan hakemuksen mukaisesti vastaanotettavan puhtaan puujätteen ja purkupuun vastaanottomäärän sekä murskattavan puujätteen määrän lisäämiseen. Sen sijaan aluehallintovirasto ei ole myöntänyt lupaa kantojen ja risujen murskaukseen eikä siirrettävän murskaimen käytön lisäämiseen. Lupaa ei ole myönnetty myöskään jätteiden enimmäisvarastomäärän lisäämiseen.

Vastaanotettavia jätemateriaaleja käsitellään erottelemalla, lajittelemalla, seulomalla ja murskaamalla hyödynnettävät raaka-aineet. Puujäte murskataan energia-, kompostointi- tai uusioraaka-aineeksi erillisessä murskaushallissa sekä ulkotiloissa siirrettävällä murskaimella. Rakennusjäte sekä kaupoista ja teollisuudesta peräisin olevat jätteet lajitellaan ja siirtokuormataan.

Melu

Toiminnan ympäristöhaitat aiheutuvat pääasiassa alueella suoritettavasta seulonnasta ja murskauksesta, alueen liikenteestä, työkoneiden käytöstä sekä kiinteistöllä tapahtuvasta purkamisesta ja lastauksesta. Hakemuksessa on arvioitu, että toiminnan laajentumisen jälkeen laitokselle tulee päivittäin noin 130 kuormaa ja sieltä lähtee noin 20 ajoneuvoyhdistelmää. Lupapäätöksen kertoelmaosasta käy ilmi, että liikennöinti alueelle tapahtuu enimmäkseen Tuusulanväylältä Kulomäentielle ja edelleen Kelatielle. Alueelta lähtevät ajoneuvot kulkevat pääosin Kulomäentien kautta Tuusulanväylälle ja Lahdentielle.

Asiakirjojen ja karttaselvitysten mukaan lähimmät asuinkäytössä olevat rakennukset sijaitsevat noin 250 metrin etäisyydellä laitoksen sijaintipaikan itäpuolella. Samalla teollisuusalueella Destamatic Oy:n toiminta-alueen läheisyydessä sijaitsee myös Tikkurilan Romu Oy:n metallinkierrätyslaitos. Melua aiheuttaa myös Helsinki-Vantaan lentoaseman lentoliikenne.

Yhtiölle 27.6.2011 myönnetyn ympäristöluvan nro 57/2011/2 lupamääräykseen 9 sisältyy melutasojen ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaiset melun raja-arvoja koskevat määräykset. Melun tarkkailua koskeviin lupamääräyksiin 22 - 24 sisältyy muun muassa melumittauksia koskeva velvoite. Aluehallintovirasto on 21.12.2012 antamallaan päätöksellä nro 224/2012/1 täydentänyt lupamääräystä 9 lisäämällä siihen siirrettävän murskaimen käytöstä aiheutuvan melun ehkäisemistä koskevan kappaleen. Myös

melun tarkkailua koskevaa lupamääräystä 22 on täydennetty.

Ramboll Finland Oy:n Kelatien kierrätysaseman toiminnan aiheuttamasta melusta 24.2.2012 laatiman melumittausraportin mukaan laitoksen toiminta ei aiheuta ohjearvoja ylittävää melua mittauspisteissä, kun puujätettä murskataan hallissa ja piha-alueella harjoitettava toiminta koostuu ainoastaan käsittelykentän toiminnoista ja kuljetuksista. Kun puujätettä murskataan siirrettävällä murskaimella, mitattu keskiäänitaso alittaa päiväajan melutason raja-arvon yhdessä mittauspisteessä. Raportin mukaan kahdessa mittauspisteessä keskiäänitaso on raja-arvon tasalla.

Edelleen Ramboll Finland Oy:n laitoksen toiminnan aiheuttamasta melusta 1.9.2014 laatiman selvityksen mukaan yhtiön toiminta on ollut käytännössä samanlaista vuodesta 2007 lähtien, jolloin on otettu käyttöön halliin sijoitettu puumurskain. Aikaisemmin pääosin käytetty ulkotiloissa sijaitseva mobiilimurskain on nykyisin vain harvoin käytössä ja esimerkiksi vuonna 2013 sitä ei ole käytetty lainkaan. Mitatut keskiäänitasot ovat olleet kahdessa mittauspisteessä, Salkolantie 25 ja Kuovitien pää, suurempia kuin edellisessä mittauksessa vuonna 2011. Yhdessä mittauspisteessä, Korppitie 2, keskiäänitaso on ollut sama kuin kahdessa edellisessä mittauksessa. Raportin mukaan mitatut keskiäänitasot eri mittauskerroille ovat olleet mittausepävarmuuden sisällä, joten tulosten eroavaisuus toisistaan vastaa normaalia vaihtelua mittauskertojen välillä eikä nyt suoritetun mittauksen perusteella voida sanoa toiminnasta aiheutuvan melun lisääntyneen aiempiin mittauksiin verrattuna.

Lupakäsittelyn yhteydessä luvan hakija on esittänyt, että suunnitteilla on uuden varasto- ja käsittelyhallin rakentaminen vuoden 2016 loppuun mennessä. Rakennettavaan halliin olisi mahdollista sijoittaa sekä rakennus- että puujätteiden vastaanotto ja käsittely. Hallin rakentaminen poistaisi lähes kokonaan käsittelyprosesseista aiheutuvat melu- ja pölypäästöt.

Vuoden 2014 melumittausraportin mukaan Destamatic Oy:n Kelatien kierrätysasema lähistöineen sijaitsee alueella, jonka taustamelutaso vaihtelee välillä 45 - 50 dB. Kyseiseen melutasoon vaikuttaa muun muassa Destamatic Oy:n viereisen toimijan metallin käsittelyn äänet, lentoliikenteen ajoittaiset äänet, tieliikenteestä aiheutuva tasainen taustamelu sekä luonnonäänet. Kierrätysaseman normaalitoiminnan (hallimurska, käsittelykentän toiminta ja kuljetukset) aikana mitatut keskiäänitasot Vantaan kaupungin alueella häiriintyvissä kohteissa ovat vaihdelleet välillä 47 - 52 dB. Kelatien kierrätysaseman taukojen aikana mitatut keskiäänitasot ovat olleet 2 - 3 dB alhaisempia verrattuna normaalitoiminnan aikaisiin melutasoihin.

Sen varmistamiseksi, että toiminnan melutaso alittaa toiminnalle asetetun melutason raja-arvon, hallinto-oikeus on muuttanut aluehallintoviraston 21.12.2012 antaman ympäristölupapäätöksen nro 224/2012/1 lupamääräyksen 22 mukaista melumittausvelvoitetta siten, että laitoksen toiminnan melutaso on mitattava vähintään kolmessa lähimmässä häiriintyvässä kohteessa seuraavan kerran jo vuonna 2017 ja uudelleen vuonna 2019. Kun kuitenkin otetaan huomioon toiminnan luonne, puun murskaustoiminnan sijoittuminen pääosin sisätiloihin, lähialueen melutasot sekä hallinto-oikeuden edellä mainittu lupamääräykseen 22 tekemä muutos, hallinto-oikeus katsoo, että meluhaitan ehkäisemistä ja vähentämistä sekä melupäästöjen tarkkailemista koskevia lupamää-

räyksiä on pidettävä tässä vaiheessa riittävinä.

Pöly

Yhtiölle 27.6.2011 myönnetyn ympäristöluvan lupamääräys 8 koskee pölyämisen vähentämistä ja pölynsidontajärjestelmän tehostamistoimenpiteitä. Saman päätöksen ilmanlaadun tarkkailua koskeviin lupamääräyksiin 21, 23 ja 24 sisältyy muun muassa ulkoilman kokonaisleijumapitoisuuden mittaamista koskeva velvoite. Aluehallintovirasto on 21.12.2012 antamallaan päätöksellä täydentänyt pölyhaitan ehkäisemistä ja tarkkailua koskevia lupamääräyksiä 8 ja 21. Yhtiö on velvoitettu 31.5.2013 mennessä esittämään pölynsidonnan tehostamistoimenpiteitä koskeva lisäselvitys.

Aluehallintovirastolle 30.7.2013 toimitetussa Ramboll Finlad Oy:n laatimassa selvityksessä on esitetty, että pölynsidontaa tehostetaan muun muassa toimintojen sijoittelulla, aitaamalla, esimurskainta koskevilla toimenpiteillä, tuuliverholla, kastelulla ja harjaamisella, toiminta-aikojen rajaamisella epäedullisissa olosuhteissa ja toimintojen siirtämisellä sisätiloihin.

Aluehallintovirasto on 25.10.2013 antamallaan päätöksellä hyväksynyt esitetyn selvityksen lupamääräyksessä 8 tarkoitetuksi lisäselvitykseksi ja täydentänyt ilmanlaadun tarkkailua koskevaa lupamääräystä 21. Valituksenalaisella päätöksellä hyväksytty kapasiteettilisäys voidaan ottaa käyttöön vasta sen jälkeen, kun edellä mainitun päätöksen mukaiset laitoksen pölynsidonnan tehostamistoimenpiteet on tehty.

Kelatien kierrätysaseman toiminnan aiheuttamasta pölystä on tehty mittaukset 21.5. - 18.6.2012. Mittauksista 20.8.2012 päivätystä Ramboll Finland Oy:n laatimasta selvityksestä ilmenee, että mittaussarjan alussa 21.5. - 28.5. hiukkasten kokonaisleijuma laitoksen lähialueella on vaihdellut välillä 54 - 148 µg/m³ ja laskenut sen jälkeen pääsääntöisesti tasolle < 50 µg/m³. Raportin johtopäätösten mukaan siitepölyn vähentyessä hiukkasten päiväpitoisuuksien keskiarvo on ollut noin 40 µg/m³. Mitattujen pitoisuuksien keskiarvo on ollut valtioneuvoston ilmanlaadun ohjearvoista ja rikkilaskeuman tavoitearvosta antaman päätöksen (480/1996) mukaisen vuosikeskiarvon tasolla. Todennäköisesti syksyn ja talven aikana pitoisuudet ovat olleet kesää alhaisemmat, jolloin todellinen kokonaisleijuman vuosikeskiarvo on ollut mitattua matalampi.

Kelatien kierrätyslaitoksen aiheuttamasta pölystä on tehty uusintamittaukset 29.7. - 28.8.2014. Mittauksista 25.11.2014 päivättyyn Ramboll Finland Oy:n laatimaan selvitykseen on liitetty 30.7.2013 päivätty Ramboll Finland Oy:n selvitys pölyn vähentämistoimista vuosina 2012 - 2014. Osa pölyn vähentämiseen tähtäävistä toimenpiteistä on toteutettu ympäristölupaa valvovan viranomaisen 23.4.2014 tekemän tarkistuksen perusteella. Näitä toimenpiteitä ovat olleet tuuliverkkojen asentaminen rakennusjätteen käsittelyaumojen takana olevan vallin päälle ja vaa'an viereisen betoniaidan päälle sekä teollisuusalueen suuntaan rajalle. Lisäksi esimurskain ja syöttösuppilo on katettu ja tuotekasoille on rakennettu suoja teräsponttiseinistä. Raportista ilmenee, että ajanjaksolla 29.7. - 28.8.2014 suoritettujen mittausten mukaan Vierumäen asuinalueella sijainneessa mittauspisteessä mitatut vuorokausipölypitoisuudet ovat olleet suhteellisen alhaisia koko mittausjakson ajan. Kaikki vuorokausipitoisuudet ovat jääneet alle edellä mainitun valtioneuvoston päätöksen mukaisen

vuosikeskiarvolle annetun ohjearvon 50 µg/m³. Mittausjakson pitoisuuksien keskiarvo on ollut 21 µg/m³ ja pitoisuudet ovat vaihdelleet välillä 8 - 38 µg/m³. Raportin yhteenvedon mukaan mittaustulokset kuvaavat siitepölykauden ulkopuolista edustavaa kesäajan tilannetta, kun lehdet ovat puussa. Vuoden 2014 mittaustulokset ovat olleet molemmissa mittauspisteissä alhaisemmat kuin vuoden 2012 mittauksissa.

Asiakirjoista ilmenee, että yhtiö on suorittanut vaadittavia pölynsidonnan tehostamistoimenpiteitä. Pölymittausten pohjalta voidaan arvioida, että toiminnan pölyvaikutukset läheisimmille asuinkiinteistöille ovat vuonna 2014 olleet elokuussa alhaisempia verrattuna vuoden 2012 vastaaviin toukokuun mittaustuloksiin.

Vuoden 2014 pölymittaukset on tehty ajankohtana, jolloin puunmurskauslaitoksen todellinen käyntiaika mittausaikana 28.7. - 28.8.2014 on ollut yhteensä 147 tuntia eli noin 33% vastaavana ajankohtana sallitusta yhteenlasketusta toiminta-ajasta 440 tuntia (88 tuntia / viikko, yhteensä viisi viikkoa, laskettuna arkisin klo 6 - 22 ja lauantaisin klo 8 - 16). Koska lisäksi 13 mittauspäivän aikana 22 mittauspäivästä on esiintynyt pölyämistä olennaisesti vähentävää sadetta, tulosten vertailtavuuteen jää tulkinnanvaraisuutta. Kun otetaan huomioon kapasiteetin lisääntyessä sallittujen toiminta-aikojen puitteissa todellisuudessa lisääntyvä toiminta-aika sekä lähimpien asuinkiinteistöjen sijainti, hallinto-oikeus on lisännyt lupamääräyksiin velvoitteen pölymittausten uusintamittauksesta ratkaisuosasta ilmenevästi.

Oikeudellinen arviointi

Edellä mainitun perusteella hallinto-oikeus katsoo, että lupapäätöksen mukaisesta toiminnan laajentamisesta ei aiheudu sitä lupamääräysten mukaisesti harjoitettaessa eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta, terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa eikä muutakaan ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentissa kiellettyä seurausta. Toiminnan laajentamiselle ei myöskään ole ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentin mukaista estettä. Näin ollen ympäristönsuojelulain 41 §:n ja 42 §:n mukaiset ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ovat täyttyneet.

Toiminnasta mahdollisesti aiheutuviin haittoihin sekä lupamääräysten noudattamatta jättämiseen voidaan tarvittaessa puuttua ympäristönsuojelulain valvontaa ja hallintopakkoa koskevien säännösten nojalla.

Päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskeva vaatimus

Kun otetaan huomioon asiassa annettu ratkaisu, päätöksen täytäntöönpanon kieltämiseen ei ole aihetta.

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulaki 6 §, 41 § 1 mom, 42 §, 43 § 1 ja 3 mom sekä 101 § 1 mom ja 101 a § 1 mom
Laki eräistä naapuruussuhteista 17 § 1 mom
Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992)

Valtioneuvoston päätös ilmanlaadun ohjearvoista ja rikkilaskeuman tavoitearvosta (480/1996)

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksestä ilmoittaminen

Vantaan kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kaupungin ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään 18.1.2016.

Valitusosoitus on liitteenä YmpJp (07.07).

Diaarinumerot

00372/14/5107
00373/14/5107

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Päivi Jokela ja Riikka Mäki sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Merja Manninen. Asian on esitellyt Riikka Mäki.

Päivi Jokela

Merja Manninen

Riikka Mäki

Toimituskirjan antaja:

Riikka Walldén
lainkäyttösihteeri

Diaarinumerot

00372/14/5107
00373/14/5107

Jakelu

Päätös

Vantaan kaupunginhallitus

Vantaan ympäristölautakunta

Jäljennös

Destamatic Oy

Etelä-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat

Suomen ympäristökeskus

RW

Liite hallinto-oikeuden päätökseen

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **korkeimmalta hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettavan valituskirjelmän tulee olla toimitettu siten, että se viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä on kokonaisuudessaan käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 23 §

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa tai ellei sähköisesti toimitettavassa asiakirjassa ole selvitystä asiamiehen toimivallasta.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Puh.nro: 029 56 40200

Telefax: 029 56 40382

S-posti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00-16.15

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 23 §

24 § Asuntomessualueen pienrakentajien vaatimus menettelyvirheiden korjaamiseksi

HW/JM/JB

Joukko Kivistön asuntomessualueen pientalorakentajia on 19.11.2015 saapuneella kirjeellään vaatinut Vantaan kaupunginhallituksen päätöksen 5.10.2015 § 12 ”Kivistön asuntomessualueen rakentajien kirje kaupunginhallitukselle” korjaamista menettelyvirheiden perusteella.

Korjaamisvaatimuksessa on vedottu asian valmistelijan esteellisyyteen, asianosaisten kuulemisen puutteellisuuteen, selvityksen riittämättömyyteen, virheelliseen selvitykseen sekä tiedoksiannon ja muutoksenhakuohjeen virheellisyyteen. Vaatimukset kohdistuvat 5.10.2015 päätökseen, mutta pääasia koskee asuntomessualueen tontinluovutuksen ehtoja ja velvollisuutta liittyä jätteenkeräysjärjestelmään.

Kaupunginhallitus on 5.10.2015 § 12 käsitellyt rakennuttajien kirjeen kantelutyyppisenä vaatimuksena. Tuolloin käsittelyn kohteena olleet vaatimukset kohdistuivat lainvoimaisiin päätöksiin, joiden käsittely kuntalain mukaisena oikaisuvaatimuksena ei ole mahdollista. Kunnanhallituksen päätöksen 5.10.2015 § 12 muutoksenhakuohjeen mukaan päätökseen ei voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella tai valittamalla. Hallintolain 53 d §:n mukaan hallintokanteluasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

Alkuperäiset, tontinluovutusta ja luovutuksen ehtoja koskevat päätökset ovat lainvoimaisia eikä kaupunginhallituksen päätökseen 5.10.2015 § 12 voi hakea muutosta. Menettelyvirheiden korjaamista koskevat 19.11.2015 saapuneessa kirjeessä esitetyt vaatimukset tulee jättää tutkimatta.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 24

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään jättää menettelyvirheiden korjaamista koskeva vaatimus tutkimatta.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Asuntomessualueen pienrakentajien vaatimus menettelyvirheiden korjaamiseksi

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
kaupunginlakimies Juha Myllymäki, puh. 09 8392 4241, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan kaupunki
Asematie 7
01300 VANTAA

MENETTELYVIRHEIDEN KORJAAMINEN

19. 11. 2015
~~10/2730/02.02.01/2010~~
KA/4365/10.00.02.00/2012

Viite KH 5.10.2015/11§

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUKSELLE
Kaupunginjohtaja Kari Nenoselle

Joukko asuntomessurakentajia on 14.9.2015 saattanut hallintolain 52§ nojalla Vantaan kaupunginhallituksessa vireille tonttikauppakirjaan lisättyyn ehtoon liittyneen menettelyvirheen korjaamisasian.

Kaupunginhallitus on Vantaan kaupungin Internet-sivujen pöytäkirja-arkiston tietojen perusteella tehnyt asiassa päätöksen 5.10.2015.

Haluamme kiinnittää Vantaan kaupunginhallituksen huomion seuraaviin tätä päätöstä koskeviin perustaviin menettelyvirheisiin. Edellytämme asianosaisina, että kaupunginhallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin mainittujen menettelyvirheiden korjaamiseksi.

1. Valmistelijan esteellisyys

Hallintolain 27§ mukaan virkamies ei saa osallistua asiankäsittelyyn, jos hän on esteellinen.

Kaupunginhallituksen päätöksen on valmistellut kiinteistöpäällikkö Kai Ketelimäki. Ketelimäki on toiminut helmikuuhun 2015 asti VTK-Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtajana. VTK-Kiinteistöt on Kivistön Putkijäte Oy:n ainoa äänivaltainen omistaja.

Ottaen huomioon valmistelijan yhteys Kivistön Putkijäte Oy:öön sekä hänen aktiivinen roolinsa asian aiemmissa valmisteluvaiheissa, on selvää, että luottamus hallintoasian valmistelijan puolueettomuuteen on vaarantunut hallintolaissa kuvatulla tavoin.

2. Asianosaisen kuuleminen

Hallintolain 34§ mukaan asianosaiselle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Asianosaisen esittäessä hallintolain 52§ nojalla vaatimuksen menettelyvirheen korjaamisesta asiaa ei voida jättää tutkimatta. Asianosaista ei ole myöskään voitu jättää kuulematta tällä tai millään muullakaan perusteella, koska asiassa annettu päätös ei ole ollut asianosaisen hakemuksen mukainen. Muilta osin hallintolain mahdollistamat poikkeukset asianomistajan jättämiseen kuulematta ovat asian ratkaisemisen näkökulmasta triviaaleja.

Asianomistajan jättäminen kuulematta on perustava muotovirhe hallintomenettelyssä ja johtaa aina päätöksen pätemättömyyteen tai lainvoimaisen päätöksen purkamiseen.

3. Selvityksen riittämättömyys asiassa

Hallintolain 31§ mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi riittävät ja tarpeelliset tiedot.

Asian selvityksessä kaupunginhallitus on päätynyt siihen, että ”Rakentajien kauppakirjaan otettu ehto jätteiden putkikeräysjärjestelmään liittymisestä on siten kaupunginhallituksen päätösten mukainen ja perustuu tontin hakijoille annettuun etukäteisinformaatioon.”

Nopealla selvityksellä olisi kuitenkin osoittautunut että:

1) Kauppakirjaa koskenut viranhaltijan päätös on tehty 10.9.2013 ja kaupunginhallituksen päätös 7.10.2013; on selvää, että viranhaltijan päätös ei ole voinut perustua kaupunginhallituksen valtuutukseen,
2) puheena oleva kaupunginhallituksen päätös ei ole ollut lainvoimainen vielä edes 15.12.2013, johon mennessä valtaosa tonttikauppakirjoista on jo allekirjoitettu,
3) missään kirjallisessa materiaalissa ei ole ennen 7.10.2013 tuotu esiin, että pientalorakentajien tulee liittyä jäteputkijärjestelmän käyttäjäksi ja
4) kaupunginhallitus ei edelleenkään ole tehnyt päätöstä siitä, että velvoitteen tehosteeksi asetetaan tontin kauppahintaa vastaava, suuruusluokaltaan noin 100.000 euron, sopimussakko.

Tässä esitetty selvitys perustuu kaikilta osin Vantaan kaupungin omaan päätösaineistoon.

Kohta 1 on erittäin keskeinen. Viranhaltijalla ei ole ollut toimivaltaa valtuuttamispäätöstä tehdessään. Sopimusoikeudellisesti asiamiehen valtuutuksen ylittäminen johtaa sopimuksen pätemättömyyteen. Valtuutusta sopimuksen tekemiseen ei voida antaa jälkikäteen. Kauppakirja on siten allekirjoitettu ilman valtuutukseen perustuvaa toimivaltaa.

4. Virheellinen selvitys asiassa - kauppakirjamalli

Kaupunginhallitukselle annetussa selvityksessä on virheellisesti väitetty, että kauppakirjamalli olisi kaupungin tonttien luovutuksessa yhteydessä yleisesti käyttämä malli.

Kauppakirjan kohdassa ”Kaupan kohde” todetaan: ” Vantaan kaupunki ja Osuuskunta Suomen Asuntomessut järjestävät yhdessä kesällä 2015 valtakunnalliset asuntomessut Vantaalla, Marja-Vantaan messualueella. Myytävä tontti sijaitsee edellä mainitulla messualueella.”

Edellisen lisäksi kauppakirjan kohdassa 3.2 todetaan: ”Ostajat sitoutuvat noudattamaan Vantaan kaupungin, Osuuskunta Suomen Asuntomessujen ja tontin ostajan välillä xx.xx.2013 allekirjoitetussa monikantasopimuksessa mainittuja ehtoja.”

Viimeistään jälkimmäisen kohdan tuoman velvoitteen perusteella on selvää, että kauppakirjamalli ei ole kaupungin yleisesti käyttämä tonttien luovutusta koskeva kauppakirjamalli.

Kaupunginhallitus on lisäksi 5.11.2012 erikseen päättänyt, että tonttien luovutuksessa käytetään nimenomaisesti asuntomessutontteja varten laadittua kauppakirjamallia.

Viranhaltijan antaman virheellisen selvityksen merkitys kaupunginhallituksen päätöksessä jää avoimeksi. Selvityksen osalta on kuitenkin tarpeen erikseen kiinnittää kaupunginhallituksen huomio viranhoitoon liittyviin ja viranhaltijoita ohjaaviin velvollisuuksiin sekä oikeus- ja hallintoperiaatteisiin.

5. Virheellinen selvitys asiassa – tieto putkijätejärjestelmään liittymisen pakollisuudesta

Kaupunginhallitukselle annetussa selvityksessä on esitetty, että asuntomessurakentajat olisivat olleet tietoisia velvollisuudesta liittyä putkijätejärjestelmän käyttäjiksi.

Kauppakirjassa on viitattu kymmeneen eri tausta-asiakirjaan. Joissakin näistä asiakirjoista, kuten alueen kaavoitusta koskevissa tiedoissa on tuotu ehdollisesti esiin, että alueelle saatetaan rakentaa putkijätejärjestelmä. Esimerkiksi tontinhakuoppaassa, johon ei kuitenkaan ole viitattu kauppakirjassa, oli tuotu esiin arvio putkijätejärjestelmän käyttökustannuksista.

Yhdessäkään näistä kauppakirjan liiteasiakirjoista tai tontin hakuoppaassa ei kuitenkaan ole mainittu, että messutontin ostajan tulee sopimussakon uhalla liittyä järjestelmän käyttäjäksi.

6. Päätöksen tiedoksiantaminen

Kuntalain 95§:n mukaan asianosaiselle lähetetään päätöstä koskeva pöytäkirjanote oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen erikseen tiedoksi kirjeellä.

Käsittääksemme näin ei ole toimittu yhdenkään menettelyvirheen korjaamisasian vireille laittaneen asianosaisen kohdalla.

Johtopäätös

Ottaen huomioon, että menettelyvirheen korjaamisessa on ilmennyt oikeusvarmuuden näkökulmasta erittäin olennaisia virheitä, kaupunginhallitus käynnistänee kiireellisesti toimenpiteet korjatakseen päätöstä koskevat menettelyvirheet.

Vantaalla 15.11.2015

Asuntomessurakentajat:

Tiikerinsilmä 3 01700 Vantaa	Leena Matinvesi	Jukka Matinvesi p. 050 5011566
Tiikerinsilmä 5	Laura Kröger	Pertti Kröger
Tiikerinsilmä 9	Miia Lahti	Aapo Lahti
Tiikerinsilmä 11	Katja Ruohonen	Janne Ruohonen
Tiikerinsilmä 13	Minna Nyman	Kimmo Karhu
Rubiinikehä 10	Anne Cervantes	Rodrigo Cervantes matkoilla 2.12. asti
Rubiinikehä 12	Pia Ranna	Martin Ranna
Rubiinikehä 13	Miia Kolehmainen	Pasi Kolehmainen
Rubiinikehä 15	Riikka Leinonen	Ilkka Leinonen
Rubiinikehä 16	Sari Vuorinen	Sami Vuorinen
Rubiinikehä 19	Päivi Laine	Timo Laine
Rubiinikehä 20	Pekka Palomäki	Jarmo Pinola

Rubiinikehä 21	Aarno Perttuli	Veikko Perttuli
Rubiinikehä 22	Elizaveta Parkkonen	Jaakko Parkkonen
	Rauha Parkkonen	Otto Parkkonen
Rubiinikehä 23A	Eerika Ypyä	Teemu Ypyä
Rubiinikehä 23 B	Tiina Lappalainen Kaarlo Hirvi	Sami Lappalainen
Rubiinikehä 24	Minna Pajala	Teemu Pajala
Rubiinikehä 27	Rie Maeda	Marko Karppinen
Rubiinikehä 29	Maija Aunio	Jani Aunio
Rubiinikehä 31 A,B	Pauliina Nelimarkka-Hakala	Tommi Hakala

Omistaja vaihtui 20.11.15

25 § Etuosto-oikeuden käyttämättä jättäminen kiinteistökaupassa: SATOhousing Oy / As. Oy Vantaan Marsinkuja 5

VD/10533/10.00.01.01.01/2015
HW/LM-H/AV-P/JHo/EN/JB

Julkinen kaupanvahvistaja Toni Ruotsalainen on jättänyt Vantaan kaupungille ilmoituksen seuraavasta 17.11.2015 tehdystä kiinteistökaupasta:

Myyjät SATOhousing Oy

Ostajat As. Oy Vantaan Marsinkuja 5

Kohteet Vantaan kaupungin Mikkolan kaupunginosan korttelissa 82008 sijaitseva tontti nro 4 rakennuksineen, kiinteistötunnus 92-82-8-4, osoite Marsinkuja 5, 01480 Vantaa. Tontin pinta-ala on kiinteistörekisterin mukaan 3 788 m^2, rakennusoikeus 2 470 k-m^2 (e=0.42), sekä 58/184 suuruinen määräosuus Mikkolan kaupunginosan korttelissa 82006 sijaitsevasta autopaikkojen tontista nro 3, kiinteistötunnus 92-82-6-3, osoite Marsinkuja 8, 01480 Vantaa. Määräosan laskennallinen pinta-ala tontista on 2 063 m^2.

Kauppahinta on 2 300 000 euroa, noin 393 euroa / m^2, noin 931 euroa / k-m^2.

Kaupan kohteet on asemakaavassa osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK, III, 2470 k-m^2) sekä autopaikkojen korttelialueeksi (AP). Kaupan kohteet rajoittuvat idässä ja lännessä kaupungin omistamiin puistoalueisiin sekä etelässä ja pohjoisessa kaupungin omistamaan yleiselle jalankululle varattuun katualueeseen. Asuinkerrostalotontilla sijaitsee vuonna 1977 valmistunut noin 2 453 k-m^2 suuruinen asuinkerrostalo. Kauppakirjan mukaan rakennuksessa olevat huoneistot ovat pääosin vuokrattuja. Kauppakirjalla myyjä siirtää huoneistojen voimassa olevat vuokrasopimukset ostajalle kaikkine oikeuksineen ja velvollisuuksineen ilman eri merkintää.

Yrityspalvelujohtaja on 10.12.2015 ilmoittanut, että Vantaan kaupungilla on etuosto-oikeus kiinteistökaupassa. Yrityspalvelujohtaja ei ole puoltanut etuosto-oikeuden käyttämistä, koska kaupungilla ei ole tarvetta hankkia ko. rakennettua tonttia eikä määräosuutta autopaikkojen tontista.

Kauppakirja on kaupunginhallituksen kokousasiakirjoissa.

Etuostolain mukaan kaupungin on tehtävä päätös etuosto-oikeuden käyttämisestä kolmen kuukauden kuluessa luovutuskirjan oikeaksi todistamisesta.

Vantaan kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää mm. kaupungin etuosto-oikeuden käyttämisestä.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 25

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään olla käyttämättä etuostolain mukaista etuosto-oikeutta 17.11.2015 tehdyssä kiinteistökaupassa, joka koskee Mikkolan kaupunginosan korttelissa 82008 sijaitsevaa tonttia nro 4 rakennuksineen, kiinteistötunnus 92-82-8-4. Tontin pinta-ala on kiinteistörekisterin mukaan 3 788 m^2. Sekä 58/184 suuruista määräosuutta Mikkolan kaupunginosan korttelissa 82006 sijaitsevasta autopaikkojen tontista nro 3, kiinteistötunnus 92-82-6-3. Määräosan laskennallinen pinta-ala tontista on 2 063 m^2.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Kartta kaupan kohteista 92-82-8-4 ja 92-82-6-3

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
maankäyttöteknikko Jorma Hopponen, puh. 09 8392 4040, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTEEN SIJAINTI

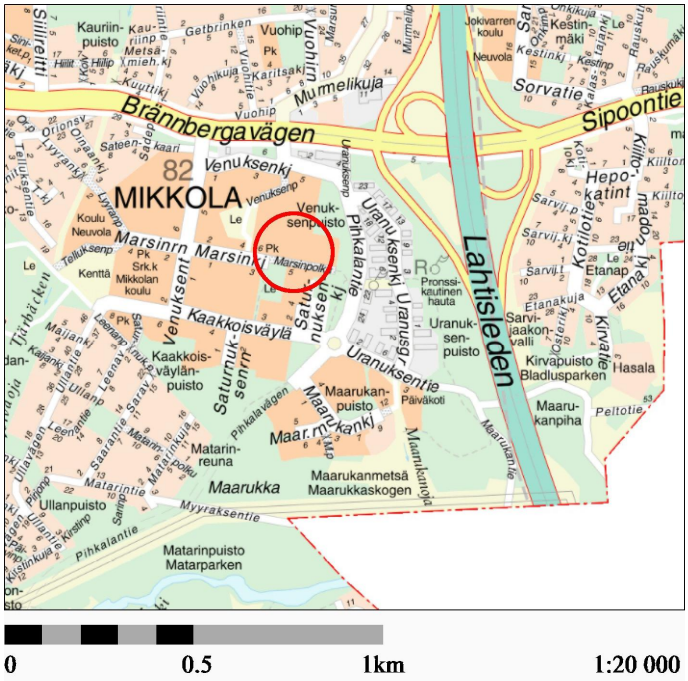

KARTTA ETUOSTOA VARTEN

Kaupunginosa: MIKKOLA (82)

Kiinteistö: 92-82-8-4

58/184 (n. 2063 m2) suuruinen määräosa kiinteistöstä: 92-82-6-3

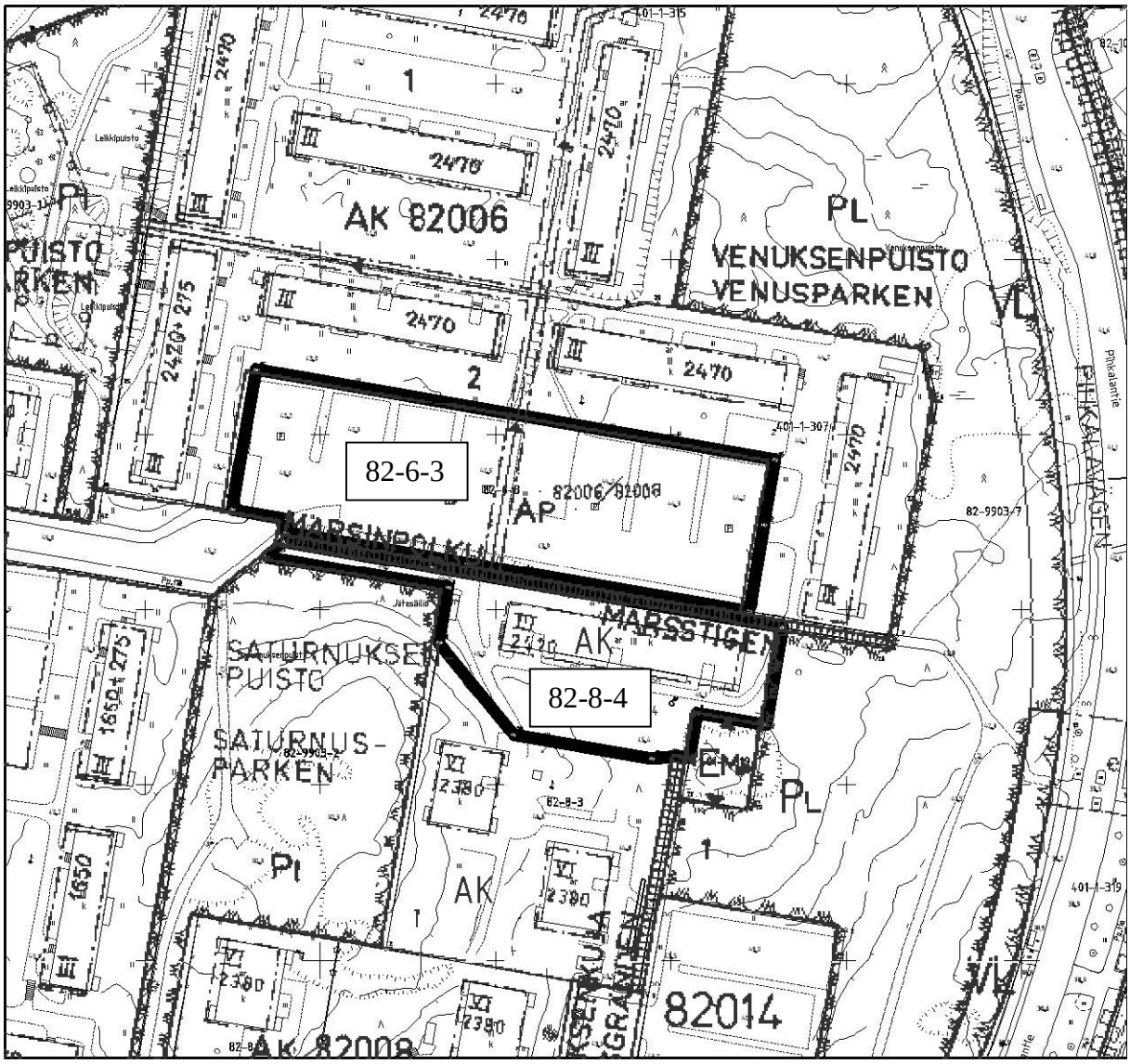

26 § Etuosto-oikeuden käyttämättä jättäminen kiinteistökaupassa: YIT Rakennus Oy / Sikla Invest Oy

VD/10606/10.00.01.01.01/2015
HW/LM-H/AV-P/JHo/EN/JB

Julkinen kaupanvahvistaja Olli-Pekka Siro on jättänyt Vantaan kaupungille ilmoituksen seuraavasta 18.11.2015 tehdystä kiinteistökaupasta:

Myyjä YIT Rakennus Oy

Ostaja Sikla Invest Oy

Kohde Vantaan kaupungin Nikinmäen kaupunginosan korttelissa 86007 sijaitseva tontti nro 3, kiinteistötunnus 92-86-7-3, osoite Sumppukuja 3, 01490 Vantaa. Tontin pinta-ala on kiinteistörekisterin mukaan 4 459 m^2, rakennusoikeus 892 k-m^2 (e=0.2).

Kauppahinta on 310 000 euroa, noin 70 euroa / m^2, noin 348 euroa / k-m^2.

Kaupan kohde on asemakaavassa osoitettu erillispientaloryhmien korttelialueeksi (AOR). Kaupan kohde rajoittuu pohjoisessa, lännessä ja etelässä kaupungin omistamiin lähivirkistysalueisiin. Kaupunkisuunnittelulautakunta on antanut 14.9.2015 § 35 suostumuksen YIT Rakennus Oy:lle luovuttaa tontti 92-86-7-1 rakentamattomana Sikla Invest Oy:lle perustettavan yhtiön lukuun sekä Forentia Oy:lle perustettavan yhtiön lukuun. Edellä mainittu tontti on lohkottu kahteen osaan ja em. yhtiöt ostavat kumpikin oman tonttinsa YIT Rakennus Oy:ltä. Tonttien yhteenlaskettu kauppahinta ei saa ylittää kaupungin ja YIT Rakennus Oy:n välisen 28.12.2007 allekirjoitetun kauppakirjan mukaista kauppahintaa lisättynä varainsiirtoverolla, joka on yhteensä 515 000 €. Tämän kaupan kauppahinta on sovitun mukainen. Edellä mainittuun päätökseen sisältyy ehto, jonka mukaisesti ostaja sitoutuu aloittamaan kaupan kohteen rakentamisen yhden vuoden kuluessa ja rakentamaan kaupan kohteeseen hyväksyttyjen piirustusten mukaiset rakennukset, joiden kerrosala on vähintään 80 % kaupan kohteen kerrosalasta, kahden ja puolen vuoden kuluessa tämän kauppakirjan allekirjoittamisesta.

Yrityspalvelujohtaja on 8.12.2015 ilmoittanut, että Vantaan kaupungilla on etuosto-oikeus kiinteistökaupassa. Yrityspalvelujohtaja ei ole puoltanut etuosto-oikeuden käyttämistä, koska kaupungilla ei ole tarvetta hankkia ko. kiinteistöä.

Kauppakirja on kaupunginhallituksen kokousasiakirjoissa.

Etuostolain mukaan kaupungin on tehtävä päätös etuosto-oikeuden käyttämisestä kolmen kuukauden kuluessa luovutuskirjan oikeaksi todistamisesta.

Vantaan kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää mm. kaupungin etuosto-oikeuden käyttämisestä.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 26

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään olla käyttämättä etuostolain mukaista etuosto-oikeutta 18.11.2015 tehdyssä kiinteistökaupassa, joka koskee Nikinmäen kaupunginosan korttelissa 86007 sijaitsevaa tonttia nro 3, kiinteistötunnus 92-86-7-3. Tontin pinta-ala on kiinteistörekisterin mukaan 4 459 m^2.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Kartta kaupan kohteesta 92-86-7-3

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
maankäyttöteknikko Jorma Hopponen, puh. 09 8392 4040, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

OHTEEN SIJAINTI

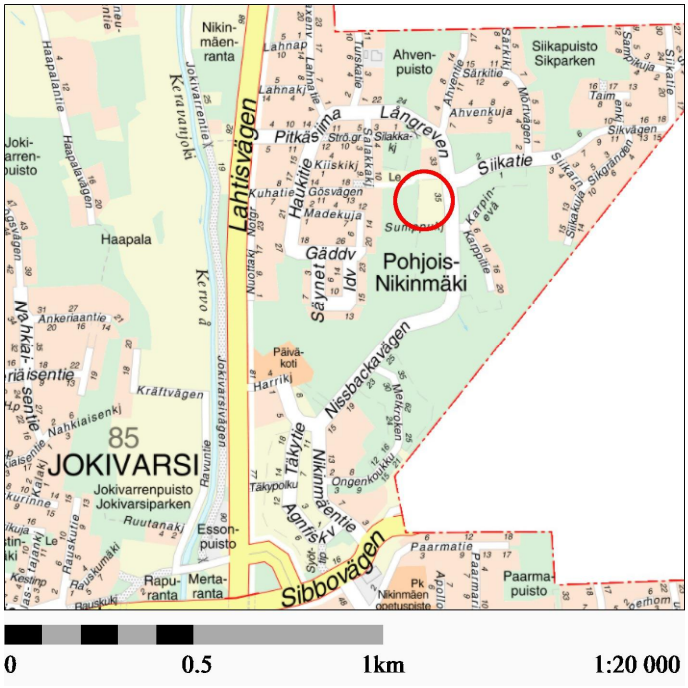

KARTTA ETUOSTOA VARTEN

Kaupunginosa: NIKINMÄKI (86)

Kortteli: 86007

Tontti: 3

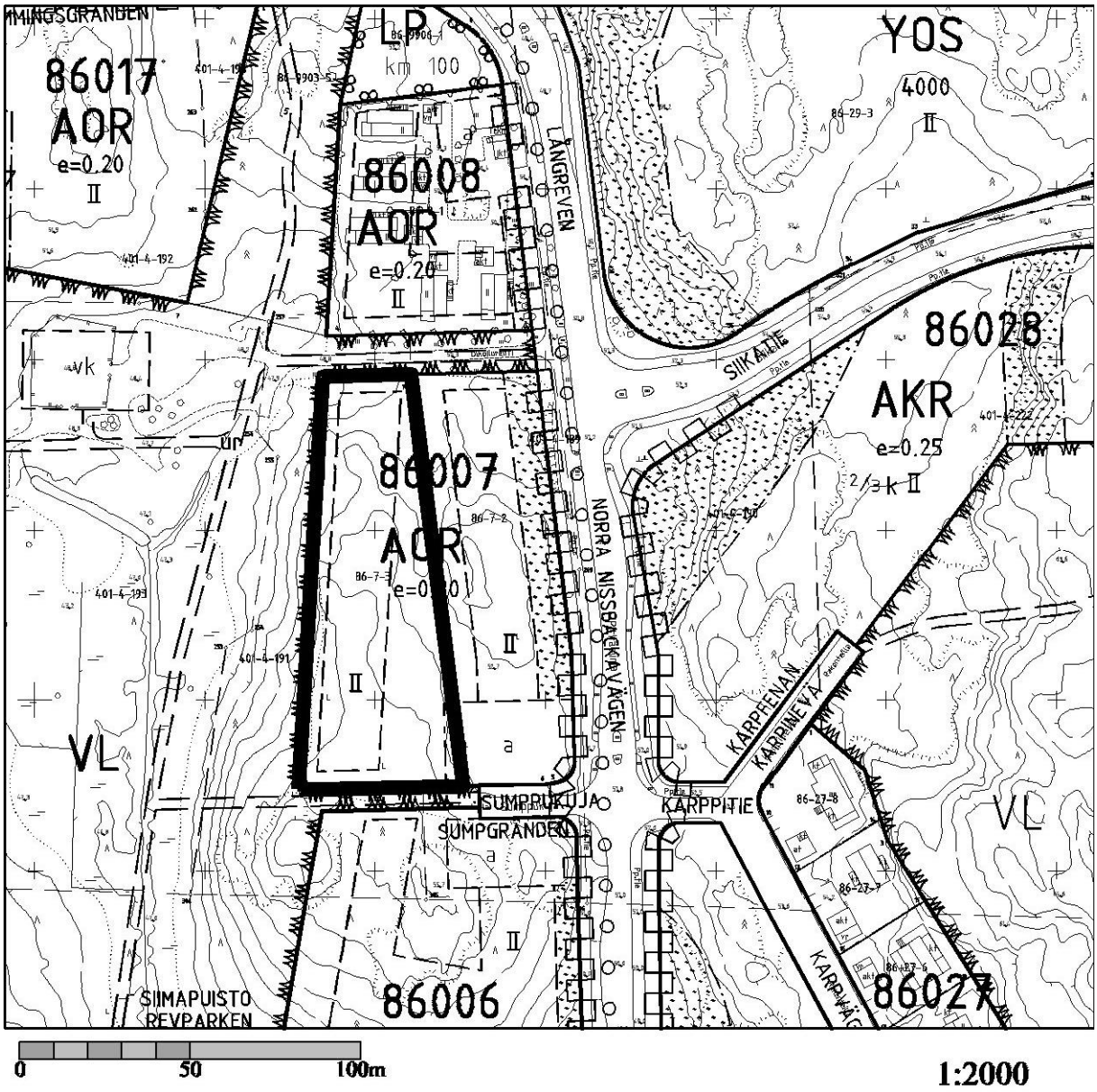

27 § Asemakaavamuutos 002268, 41 Viinikkala / Tikkurilantie 143 - 147

VD/1399/10.02.04.01/2015
HW/LV/TLA/TKA/SRU/JB

Liikennevirasto hakee liian pieneksi osoittautuneen Kehäradan kuilualueen laajennusta, jotta alue voidaan lunastaa valtiolle. Oy Schenker East Ab ja Finavia Oyj hakevat TKT-korttelin ja lentokenttäalueen rajojen muutoksia maakaupan ja tilusvaihdon perusteella, mm. lentokentän huoltotien rakentamiseksi.

Asemakaavamuutos koskee osaa korttelia 41250 ja liikennealuetta kaupunginosissa 41 Viinikkala ja 53 Lentokenttä.

Alue sijainti
Tikkurilantie 143–147

Kaavan hakija
Liikennevirasto / Kehärata-projekti 10.2.2015

Kaavaan liitetyt hakemukset
002276 Oy Schenker East Ab 23.6.2015
002278 Finavia Oyj 3.7.2015

Maanomistus
Kiinteistö Oy Varastohotelli / Oy Schenker East Ab ja Finavia Oyj.

Kaavan valmistelu
Kaava on tehty kaupungin työnä hakijoiden asemapiirrosten pohjalta.

Hakemusten sisältö
- **Liikennevirasto / Kehärata-projekti** hakee asemakaavamuutosta Kytökallion kuilun alueen laajentamiseksi 85 m2, jolloin alueelle voidaan perustaa käyttöoikeus. Asemakaavaan varattu alue on osoittautunut liian pieneksi. Kuilu on jo rakennettu ja laajennusalueeseen on jo vuokrasopimus.

- **Oy Schenker East Ab** hakee kaavamuutosta tontin laajentamiseksi 716 m2 nykyiselle lentokenttäalueelle, perusteena maakauppa.

- **Finavia Oyj** hakee kaavamuutosta tilusvaihtosopimuksen mukaisesti TKT-alueesta lentokenttäalueeksi LL, joka tarvitaan lentokentän huoltoteiden rakentamiseen.

Yleiskaava
Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa alue on ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen aluetta TT ja lentomeluvyöhykettä m1. Alueelle on merkitty Kehäradan tunneliosuus.

Voimassa oleva asemakaava
Voimassa olevassa asemakaavassa tontti on teollisuus-, varasto- ja toimistorakennusten korttelialuetta TKT, jolla on tonttitehokkuus on e = 0,60. Lisäksi alueeseen sisältyy lentokenttäaluetta LL.

Kehäradan kuilua varten asemakaavassa on ohjeellinen merkintä maph: ”Ohjeellinen tila, johon saadaan sijoittaa maanalaisista tiloista maanpinnalle tai rakennukseen johtavan portaan, hissi-yhteyden, hätäpoistumistien, ilmanvaihtokuilun ja näihin liittyvät tilat suojavyöhykkeineen.” Lisäksi maanalaista tilaa (maph) koskee seuraava määräys: ”Maanpäälliset rakenteet on sovitettava kaupunkikuvaan ja ympäristöön.”

Alueella on Oy Schenker East Ab:n logistiikkaterminaali toimistoineen ja Kehäradan huoltorakennus.

Asemakaavamuutoksessa maph-alueen rajausta laajennetaan 85 m2 ja alue määritellään sitovalla rajauksella. TKT-korttelin ja LL-alueen rajat muutetaan haetulla tavalla. TKT-kortteliin merkitään nykyinen rakennusoikeus 90 430 k-m2. Muut kaavamerkinnät ja määräykset säilyvät ennallaan.

Osallistuminen ja vuorovaikutus
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmat tehtiin 14.6.2015 ja 30.7.2015.
Kaavan vireille tulo ilmoitettiin Vantaan asukaslehdessä 14.3.2015 ja Vantaan Sanomissa 8.8.2015.
Yleisötilaisuus ei ollut tarpeen.

Mielipiteissä (9 kpl) kaavamuutosta ei vastustettu.
Mielipiteet on esitetty kaavaselostuksessa.

Sopimus
Asemakaavaan ei liity toteuttamissopimusta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 12.10.2015 § 14

Kaupunkisuunnittelujohtaja vs:n esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville MRA 27 §:n mukaisesti 30 päiväksi 12.10.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002268, 41 Viinikkala / Tikkurilantie 143–147,
b) oikeuttaa kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot,
c) vahvistaa maksuluokka 3 (8 000 €) ja todetaan, että hakijat Liikennevirasto, Oy Schenker East Ab ja Finavia Oyj maksavat muutoskustannukset 1/3 kukin (2 666,67 €).

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Nähtävilläolo
Asemakaavamuutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 18.11.–17.12.2015. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot
Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 12.10.2015 oikeuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja ei ollut tarpeen pyytää.

Kaupunkisuunnittelujohtaja esittää 4.1.2016 kaupunginhallitukselle, että saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 12.10.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002268, 41 Viinikkala / Tikkurilantie 143–147.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 27

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 12.10.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002268, 41 Viinikkala / Tikkurilantie 143–147.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Asemakaavamuutoksen selostus 12.10.2015

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, ote kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Timo Kallaluoto, puh. 09 8392 2675, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Kaupunkisuunnittelu
Timo Kallaluoto

Tikkurilantie 143 – 147

Asemakaavan muutoksen selostus,
joka koskee 12.10.2015 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002268

1. Perus- ja tunnistetiedot

Asemakaavamuutos
Vantaan kaupungin
kaupunginosa 41 Viinikkala
osa korttelia 41250

kaupunginosa 53 Lentokenttä
liikennealuetta

Kaava-alueen sijainti
Tikkurilantie 143 – 147

Sijainti ja suhde kaupunkirakenteeseen.

2. Tiivistelmä

Kehäradan kuilurakennus. TKa 21.7.2015

Liikennevirasto / Kehärata-projekti hakee asemakaavamuutosta Kytökallion kuilun alueen laajentamiseksi 85 m2, jolloin alueelle voidaan perustaa käyttöoikeus. Asemakaavaan varattu alue on osoittautunut liian pieneksi. Kuilu on jo rakennettu ja laajennusalueeseen on jo vuokrasopimus.

Oy Schenker East Ab hakee kaavamuutosta tontin laajentamiseksi 716 m2 nykyiselle lentokenttäalueelle, perusteena maakauppa.

Finavia Oyj hakee kaavamuutosta tilusvaihtosopimuksen mukaisesti TKT-alueesta lentokenttäalueeksi LL, joka tarvitaan huoltoteiden rakentamiseen.

Yleiskaavassa alue on ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen aluetta TT ja lentomeluvyöhykettä m1. Alueelle on merkitty Kehäradan tunneliosuus.

Voimassa olevassa asemakaavassa tontti on teollisuus-, varasto- ja toimistorakennusten korttelialuetta TKT, tonttitehokkuus on e = 0,60. Lisäksi alueeseen sisältyy lentokenttäaluetta LL.

Kuilua varten on ohjeellinen merkintä maph: ”Ohjeellinen tila, johon saadaan sijoittaa maanalaisista tiloista maanpinnalle tai rakennukseen johtavan portaan, hissiyhteyden, hätäpoistumistien, ilmanvaihtokuilun ja näihin liittyvät tilat suojavyöhykkeineen.” Lisäksi maanalaista tilaa (maph) koskee seuraava määräys: ”Maanpäälliset rakenteet on sovitettava kaupunkikuvaan ja ympäristöön.”

Asemakaavamuutoksessa maph-alueen rajausta laajennetaan 85 m2 ja alue määritellään sitovalla rajauksella. TKT-korttelin ja LL-alueen rajat muutetaan haetulla tavalla. TKT-kortteliin merkitään nykyinen rakennusoikeus 90 430 k-m2. Muut kaavamerkinnät ja määräykset säilyvät ennallaan.

3. Lähtökohdat

Selvitys suunnittelualueen oloista

Alueen yleiskuvaus
Yritysaluetta. Maan alla kulkee Kehärata, joka avattiin liikenteelle 1.7.2015. Tontilla on Kehäradan kuilurakennus.

Luonnonympäristö
Pääosin rakennettua ympäristöä. Ei inventoituja luontokohteita.

Rakennettu ympäristö
Alueella on Oy Schenker East Ab:n logistiikkaterminaali toimistoineen sekä Kehäradan kuilurakennus.

TKT-alueen tonttitehokkuus on e = 0,60, tontin 41-250-5 pinta-ala 150 717 m2 ja siitä laskettu rakennusoikeus 90 430 k-m2, josta on käytetty 51 964 k-m2. Rakennusoikeutta on jäljellä 38 466 k-m2. Alueella on kahdeksan rakennusta.

Nro	Rakennus	Valmistunut	Kerrosala k-m2
002	yhdyskuntatekniikan rakennus (Kytökallion kuilu)	vireillä	0
003	teollisuustalo	1992	39
007	varastorakennus	1989	2 579
009	kauppavarasto	vireillä	29 058
010	kauppavarasto	vireillä	3 398
011	toimistorakennus	vireillä	8 648
012	liikennerakennus	vireillä	68
013	pysäköintitalo	vireillä	8 174
Yhteensä			51 964

Liikenne
- Autoliikenne: Tikkurilantien liikennemäärä oli 7 672 ajon/vrk v. 2013.
- Joukkoliikenne: Aviapoliksen rautatieasema (1 km) ja Tikkurilantien bussit.
- Kevyt liikenne: Tikkurilantien kevyen liikenteen raitit.

Kulttuurihistorialliset kohteet
Ei ole.

Tekninen huolto
Valmis kunnallistekniikka.

Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt
- Lentomelu
Lentomelutaso Lden ylittää 60 dB. Tämä edellyttää toimistotiloissa ja muissa hiljaisissa työtiloissa ΔL 35 dB ääneneristävyyttä, mikä määrätään voimassa olevassa asemakaavassa. Ilmailulaitos 4.12.2002; Vantaan rakennusjärjestys, Kv 15.11.2010 § 57.

- Tie- ja katumelu
Alueen tie- ja katumelutaso ylittää Tikkurilantien vieressä 60 dB (2011, päivä), mikä edellyttää ΔL 30 dB ääneneristävyyttä. Lentomelu on määräävä.
Vantaan ympäristökeskus 2012; Vantaan rakennusjärjestys, Kv 15.11.2010 § 57.

Maanomistus
Tontin 41-250-5 omistaa Kiinteistö Oy Varastohotelli / Oy Schenker East Ab. Määräalat 422-1-21-M501 ja 423-5-20 M502 omistaa Finavia Oyj.

Suunnittelutilanne

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kehärata ja Helsinki-Vantaan lentoasema kuuluvat valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, Valtioneuvosto 13.11.2008.
➔ Hanke on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen.

Maakuntakaava

Uudenmaan maakuntakaavassa (YM 8.11.2006) alue on lentomelualuetta. Kaavaan on merkitty kehäradan tunneliosuus ja sähkölinja. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa (YM 30.10.2014) alue on työpaikka-aluetta.
➔ Kaavamuutos on maakuntakaavojen mukainen.

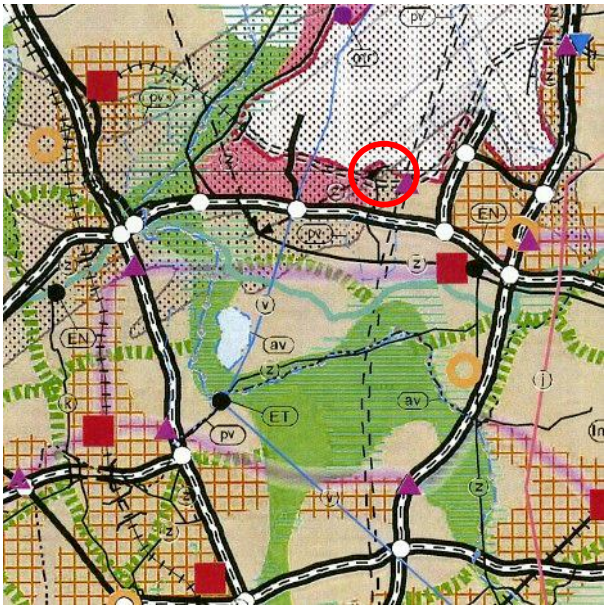

Uudenmaan maakuntakaavojen yhdistelmä.

- Taajamatoimintojen alue.
- Tiivistettävä alue.
- Keskustatoimintojen alue.
- Merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö.
- Työpaikka-alue.
- Virkistysalue.
- Viheryhteystarve.
- Seutuliikenteen rata.
- Liikennetunneli.
- Raakavesitunneli.
- 400 kV voimalinja.
- Lentomelualue.
- Kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeä alue, tie tai kohde, valtakunnallisesti merkittävä (RKY 2009).
- Joukkoliikenteen vaihtopaikka.
- Pääkaupunkiseudun poikittainen joukkoliikenteen yhteysväli.
- Kaavamuutosalueen sijainti.

Yleiskaava

Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa alue on ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen aluetta TT ja lentomeluvyöhykettä m1. Alueelle on osoitettu Kehäradan tunneliosuus, joka on rakennettu pohjoisemmaksi.
➔ Kaavamuutos on yleiskaavan mukainen.

Vantaan yleiskaava.

- **LL** Lentoliikenteen alue.
- **VL** Lähivirkistysalue.
- **T** Teollisuus- ja varastoalue.
- **TP** Työpaikka-alue
- **TT** Ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue.
- (**m1**)- Lentomeluvyöhyke 1 (Lden yli 60 dB)
- (**tu**)- Liikenneväylän tunneliosuus.
- (**Z1**)- Voimansiirtolinja, 110 kV.
- (**v**)- Raakavesitunneli.
- o o o Ohjeellinen ulkoilureitti.
- ——— Alueen raja.
- – · – · Osa-alueen raja.
- Kaavamuutosalueen rajaus.

Panoraama Tikkurilantieltä. TKa 21.7.2015

Asemakaava

Alueella on voimassa asemakaava nro 002059, Kv 23.8.2010, voimaan 13.10.2010.

Asemakaavassa kortteli 41250 on teollisuus-, varasto- ja toimistorakennusten korttelialuetta TKT, tonttitehokkuus on e = 0,60. Sen pohjoispuolella on lentokenttäaluetta LL.

Kehäradan kuilua varten asemakaavassa on ohjeellinen merkintä maph: ”Ohjeellinen tila, johon saadaan sijoittaa maanalaisista tiloista maanpinnalle tai rakennukseen johtavan portaan, hissiyhteyden, hätäpoistumistien, ilmanvaihtokuilun ja näihin liittyvät tekniset tilat suojavyöhykkeineen.”

Lisäksi maanalaista tilaa (maph) koskee seuraava määräys: ”Maanpäälliset rakenteet on sovitettava kaupunkikuvaan ja ympäristöön.”

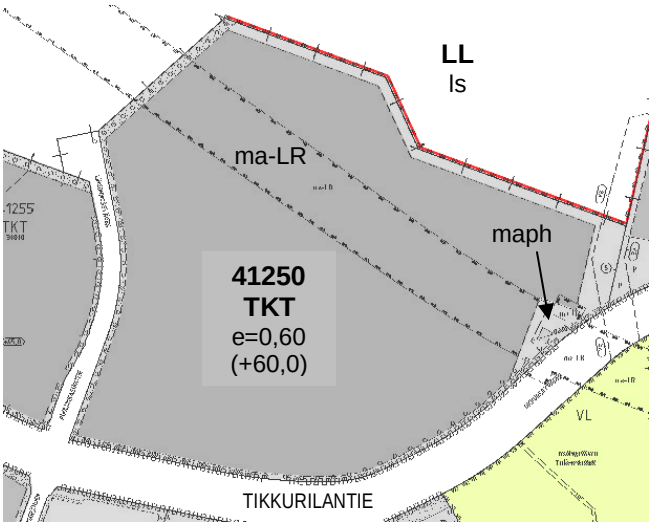

Ajantasa-asemakaava.

LL	Lentokenttäalue.
TKT	Teollisuus-, varasto- ja toimistorakennusten korttelialue.
41250	Korttelin numero.
e=0,60	Tonttitehokkuus eli kerrosalan suhde tontin alaan.
ls	Ohjeellinen lentotoiminnan suoja-alue, jolle saa rakentaa rakennuksia teknisille laitteille.
ma-LR	Maanalainen rautatietunneli.
maph	Ohjeellinen tila, johon saadaan sijoittaa maanalaisista tiloista maanpinnalle tai rakennukseen johtavan portaan, hissiyhteyden, hätäpoistumistien, ilmanvaihtokuilun ja näihin liittyvät tekniset tilat suojavyöhykkeineen.

Karttoja, kaavoja ja ilmakuvia voi katsoa tarkemmin: **kartta.vantaa.fi**

Rakennusjärjestys

Vantaan rakennusjärjestys, Kv 15.11.2010.

Tonttijako- ja rekisteri

Vantaan kiinteistörekisteri.

Rakennuskiellot

Ei ole.

4. Asemakaavan suunnittelun vaiheet

Ilmakuva rakennusvaiheesta (2014). O Kuilurakennus.

Kaavamuutoshakemukset perusteluineen

1. **Liikennevirasto / Kehärata-projekti** haki 10.2.2015 kaavamuutosta siten, että Kytökallion pystykuilun aluetta laajennetaan 85 m2 ja sen ohjeellinen alue muutetaan sitovaksi. Kuilu on jo rakennettu. Kaavamuutos tarvitaan alueen lunastamiseksi valtiolle. (Kaavamuutoshakemus nro 002268)

   Liikenneviraston hakemuksen perustelut

   - Asemakaavamuutoksen tarkoituksena on mahdollistaa käyttöoikeuden perustaminen Kehäradan Kytökallion kuilua varten tarvittavaan alueeseen.

   - Kehärataa varten tarvittavien alueiden maanhankinta perustuu voimassa oleviin Kehäradan asemakaavoihin ja maanalaisiin asemakaavoihin. Kytökallion kuilun kohdalla lunastus perustuu asemakaavaan 002059, joka on tullut voimaan 30.10.2010.

   - Kaavan mukaisiin ma-LR ja maph-alueisiin on perustettu lunastustoimituksessa TN:o 2011-387413 ratalain 48 §:n mukainen käyttöoikeus.

   - Kaavassa kuilua varten tarkoitettu maph-alue on osoittautunut noin 85 m2 liian pieneksi. Liikenneviraston ja tontin 92-41-250-5 omistajan Kiinteistö Oy Varastohotelli c/o Oy Schenker East Ab:n välillä on tullut 2.9.2013 voimaan vuokrasopimus, jonka perusteella Liikennevirasto hallinnoi lisäaluetta kunnes sen lunastaminen käyttöoikeudella on mahdollista. Käyttöoikeuden lunastamisen edellytyksenä on asemakaavan muuttaminen tässä hakemuksessa esitetyllä tavalla toteutunutta ratkaisua vastaavaksi.

2. **Oy Schenker East Ab** haki 23.6.2015 kaavamuutosta tontin 41-250-5 laajentamiseksi 716 m2 nykyiselle lentokenttäalueelle, perusteena Finavia Oyj:n ja Oy Schenker East Ab:n välinen maakauppa. (Kaavamuutoshakemus nro 002276)

3. **Finavia Oyj** haki 3.7.2015 kaavamuutosta siten, että tilusvaihtosopimuksen alue A esitetään osaksi tonttia 92-41-250-5 TKT-alueeksi ja alue B esitetään lentokenttäalueeksi LL, jonka Finavia Oyj tarvitsee Helsinki-Vantaan lentoaseman tarpeisiin huoltoteiden rakentamiseen. Tilusvaihdon alueet A ja B ovat kumpikin 1788,4 m2:n suuruisia. (Kaavamuutoshakemus nro 002278)

Hakemukset kohdistuvat samaan tonttiin, joten ne käsitellään yhdessä.

Ennakkoneuvottelut
Liikenneviraston asiamies neuvotteli kaavamuutoksesta sähköpostitse 10.6.2014 ja 17.6.2014.

Suunnitteluohjelma
Kaavatyö sisältyi kaupunkisuunnittelun työohjelmaan, kaupunkisuunnittelulautakunta 14.2.2015.

Ensimmäinen osallistuminen ja vuorovaikutus Liikenneviraston hakemuksen osalta
- ***Osallistumis- ja arviointisuunnitelma*** laadittiin 16.4.2015, lähetettiin osallisille ja julkaistiin internetissä. Mielipiteet pyydettiin kirjaamoon 7.5.2015 mennessä.
- ***Vireille tulo*** ilmoitettiin kaavoituskatsauksessa Vantaan asukaslehdessä 14.3.2015 (MRL 63 §).
- ***Aluearkkitehti*** oli tavattavissa myös puhelimitse.
- ***Osallisia*** kaavoituksessa olivat hakija (Liikennevirasto), maanomistajat, naapurit, kaupunginosan asukkaat, työntekijät ja yhdistykset, kunnan jäsenet, kaupungin viranomaiset, Liikennevirasto, Ratahallintokeskus, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia, HSY ja ne, jotka katsoivat olevansa osallisia.

Ensimmäisessä osallistumisessa saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

1. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL, 29.4.2015:
Ei kommentoitavaa.

2. Vantaan kaupunginmuseo, 5.5.2015:
Suunnittelualueella sijaitsee kuilun lisäksi kauppavarastoja ja pysäköintitalo. Kyseiset rakennukset eivät kuulu Vantaan kaupungin rakennusperintökohteiden joukkoon. Näin ollen Vantaan kaupunginmuseolla ei ole huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kaupunginmuseota ei ole tarpeen kuulla kaavan jatkovaiheissa, mikäli suunnitelmaan ei tule kulttuuriympäristöön liittyviä merkittäviä muutoksia. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta lausunnon asiasta antaa Museovirasto.

3. KVA Arkkitehdit Oy, Erki Valdre, sähköposti 5.5.2015
DB Schenker (Tikkurilantie 147) ja Finavia Oyj ovat sopineet keskenään maakaupasta, jolla siirretään 4 m leveä maankaistale heidän yhteisellä rajalla (lähellä Kytökalliota) Finavialta Schenkerille.

➔ *Lähetetty kaavamuutoshakemuslomake, järjestetty uusi osallistuminen.*

4. Museovirasto, 8.5.2015:
Kaavamuutosalueelta ei tunneta Museoviraston käytettävissä olevien tietojen perusteella muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tiedot perustuvat arkeologisen kulttuuriperinnön inventointeihin, jotka tehtiin vuosina 2000 ja 2005. Näin ollen Museovirastolla ei ole huomauttamista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Kaavaa ei ole myöskään tarpeen lähettää Museovirastoon uudelleen lausunnolle sen myöhemmissä valmisteluvaiheissa.

5. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY, 12.5.2015:
Aluetta palvelevat yleiset vesijohdot ja viemärit on rakennettu valmiiksi. Muutosehdotus ei edellytä niiden siirtämistä.

Toinen osallistuminen ja vuorovaikutus kaikkien hakemusten osalta

- ***Osallistumis- ja arviointisuunnitelma*** laadittiin 30.7.2015, lähetettiin osallisille ja julkaistiin internetissä. Mielipiteet pyydettiin kirjaamoon 31.8.2015 mennessä.
- ***Vireille tulo*** ilmoitettiin Vantaan Sanomissa 8. – 9.8.2015.
- ***Osallisia*** kaavoituksessa olivat hakijat (Liikennevirasto, Oy Schenker East Ab, Finavia Oyj), maanomistajat, naapurit, kaupunginosan asukkaat, työntekijät ja yhdistykset, kunnan jäsenet, kaupungin viranomaiset, Ratahallintokeskus, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia, HSY ja ne, jotka katsoivat olevansa osallisia.

Toisessa osallistumisessa saadut mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

6. Museovirasto, 5.8.2015, saapunut 6.8.2015:
Kaavamuutosalueelta ei tunneta Museoviraston käytettävissä olevien tietojen perusteella muinaismuistolain (295/1963) rauhoitettamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tiedot perustuvat vuosina 2000 ja 2006 tehtyihin arkeologisiin inventointeihin. Näin ollen Museovirastolla ei ole huomauttamista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

7. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, 17.8.2015: Ei huomautettavaa.

8. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY, 27.8.2015:
Aluetta palvelevat yleiset vesijohdot ja viemärit on rakennettu valmiiksi. Muutosehdotus ei edellytä niiden siirtämistä.

9. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL, 28.8.2015, saapunut 31.8.2015: Ei huomautettavaa.

MRL 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu

Ei ollut tarpeen.

Asemakaavamuutoksen suunnittelu

- ***Vantaan kaupungilta*** kaavoitukseen osallistuivat aluearkkitehti *Timo Kallaluoto*, tonttipäällikkö *Armi Vähä-Piikkiö* ja suunnitteluavustaja *Vuokko Rova*.
- ***Liikennevirastoa*** edusti hakijana *Juha Kansonen* ja asiamiehenä LandPro Oy / *Katja Palmu*.
- ***Oy Schenker East Ab:n*** asiamiehenä toimivat Schenker / *Jussi Tervahauta* ja KVA Arkkitehdit Oy / *Erki Valdre*.
- ***Finavia Oyj:n*** asiamiehenä toimi *Hannu Salomaa*.

5. Asemakaavan kuvaus

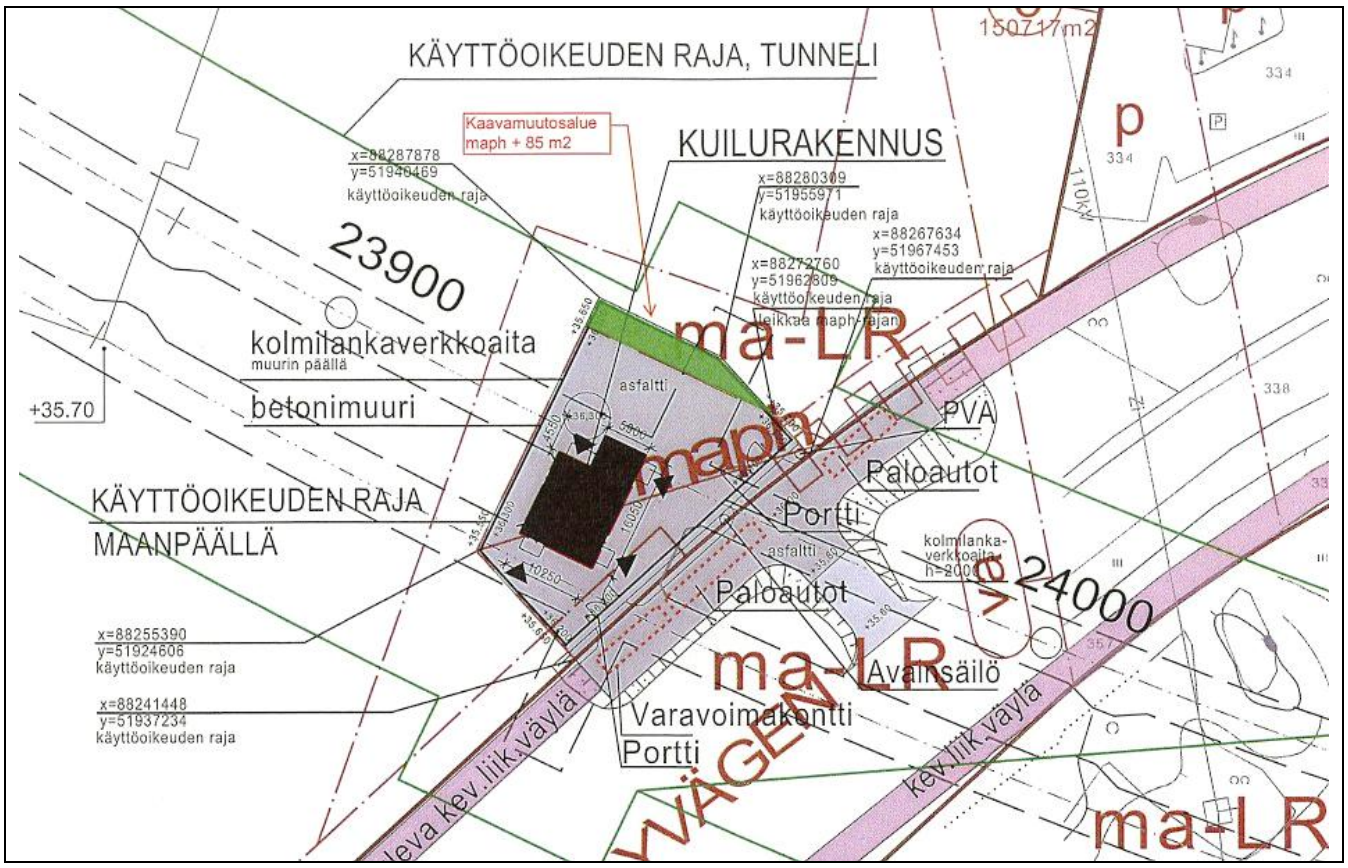

Liikenneviraston kaavamuutoshakemuksen liitekartta. Maanpäällinen lunastusalue.

Kaavaratkaisu

Kehäradan kuilun maph-alueen rajaus laajennetaan haetulla tavalla 85 m2 ja alue määritellään sitovalla rajauksella.

TKT-korttelin ja LL-alueen rajat muutetaan haetuilla tavoilla, jolloin TKT-kortteli laajenee osin lentokenttäalueelle LL ja lentokenttäalue laajenee osin TKT-kortteliin. TKT-kortteliin merkitään nykyinen rakennusoikeus 90 430 k-m2. Muut kaavamerkinnät ja määräykset säilyvät ennallaan.

Kaavaratkaisun perustelut

Nykyinen kuilualue on osoittautunut liian pieneksi. Kaavamuutos tarvitaan, jotta alue voidaan lunastaa valtiolle.

TKT-korttelin ja LL-alueen rajojen muutokset perustuvat Oy Schenker East Ab:n ja Finavia Oyj:n maakauppaan ja tilusvaihtoon.

Ympäristön häiriötekijät

Toimistotilojen ja vastaavien hiljaisten työtilojen osalta ääneneristävyydeksi lento- ja tieliikennemelua vastaan määrätään nykyinen ΔL 35 dB.

Kaavamuutoksen keskeiset vaikutukset

Maankäytön toimivuus paranee, millä ei ole merkittäviä vaikutuksia ympäristöön.

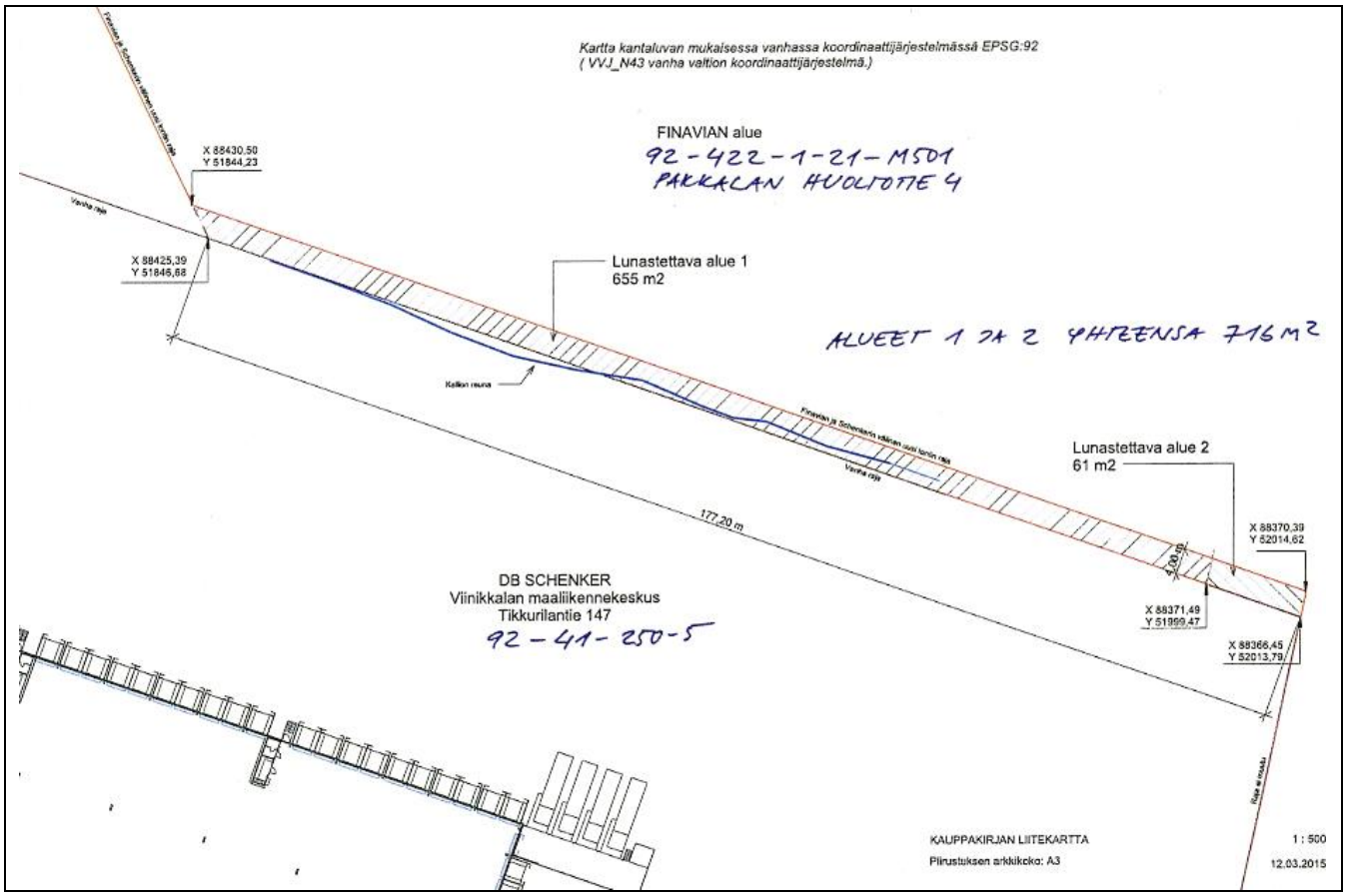

Oy Schenker East Ab:n kaavamuutoshakemuksen liitekartta. Tontin laajennus.

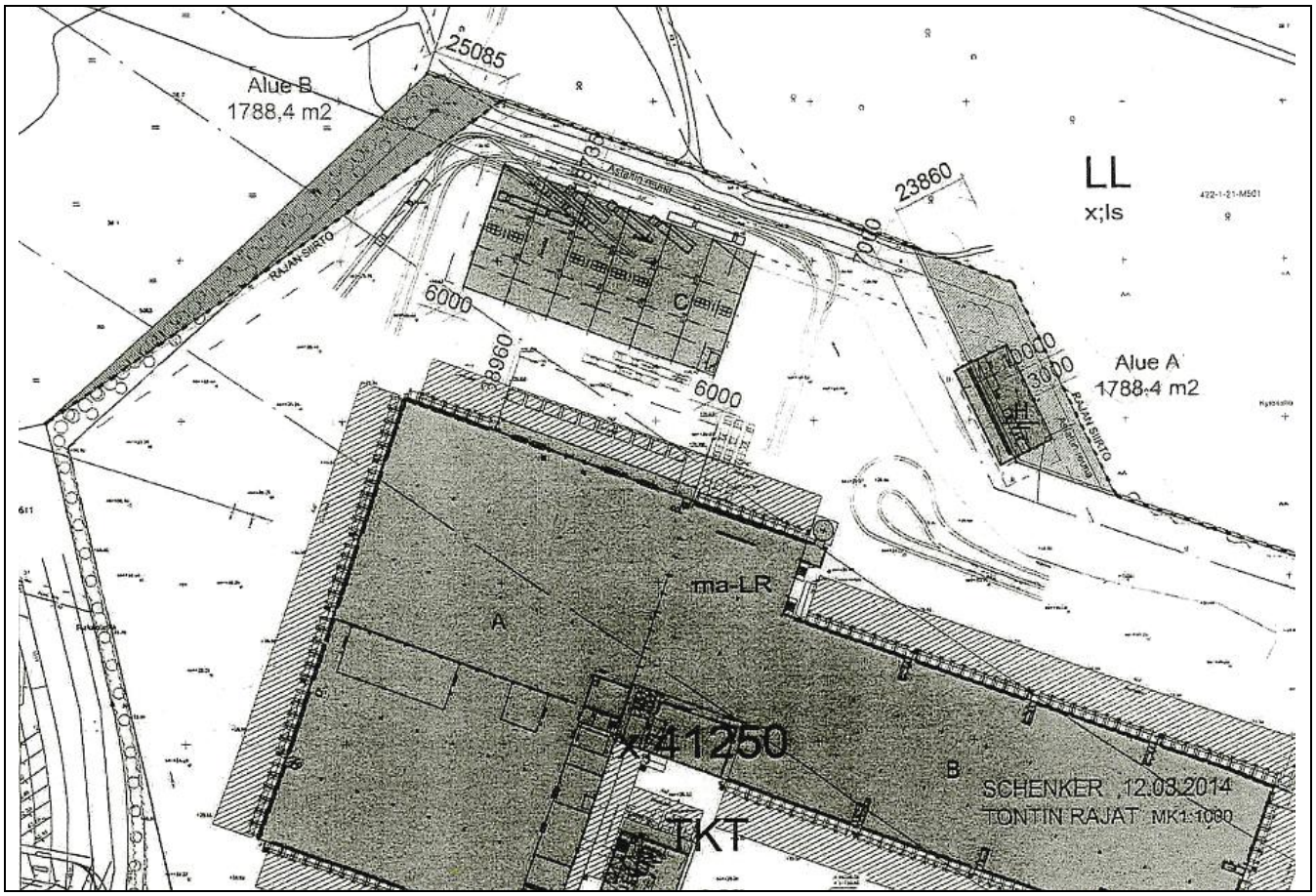

Finavia Oyj:n kaavamuutoshakemuksen liitekartta. Maanvaihto.

6. Asemakaavan toteutus

Kehärata ja sen kuilurakennus ovat valmiit. TKa 21.7.2015

Kuilualueen toteuttaa Liikennevirasto.
Finavia Oyj:n ja Oy Schenker East Ab:n kesken on tehty maakauppa ja tilus-vaihtosopimus.
Maankäyttösopimusta kaupungin kanssa ei tarvita.

Vantaalla 12.10.2015

VANTAAN KAUPUNKI
Kaupunkisuunnittelu
Länsi-Vantaan asemakaavayksikkö

Timo Kallaluoto
Aluearkkitehti

Laatijan yhteystiedot:
Vantaan kaupunki, kaupunkisuunnittelu,
Timo Kallaluoto
Kielotie 28, 01300 Vantaa
p. (09) 8392 2675
timo.kallaluoto@vantaa.fi

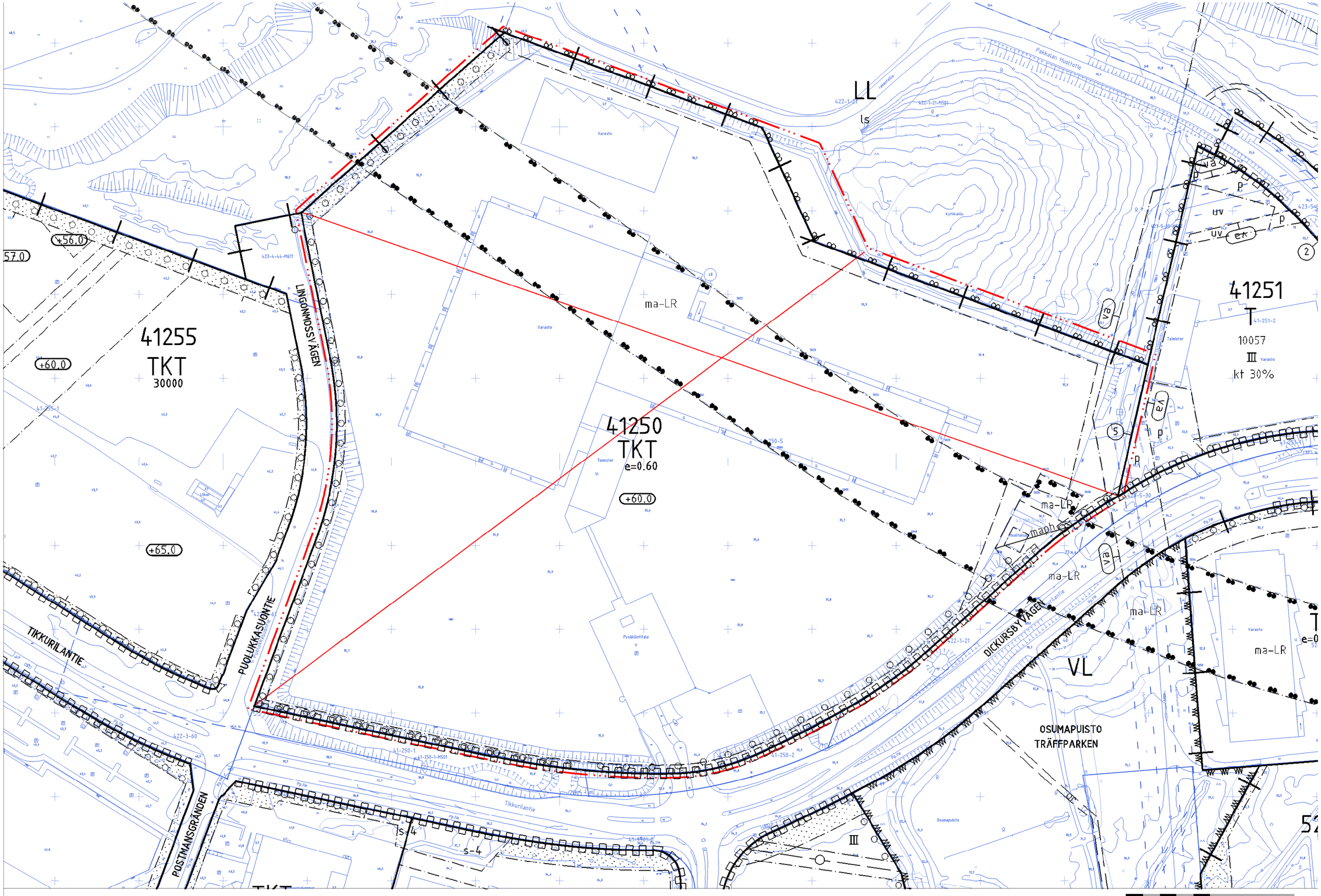
LL
ls
41255
TKT
30000
41250
TKT
e=0.60
41251
T
10057
kt 30%
ma-LR
LINGONMOSSVÄGEN
PUOLUKKASUONTIE
TIKKURILANTIE
POSTMANSGRÄNDEN
DICKURSBYVÄGEN
OSUMAPUISTO
TRÄFFPARKEN
VL
+56.0
+60.0
+65.0
57.0
Tikkurilantie
Pakkalan Huoltotie
Kyttälätie
Varasto
Toimistor
Pysäköintitalo
Osumapuisto
POISTETTAVAT MERKINNÄT
0
50
100m

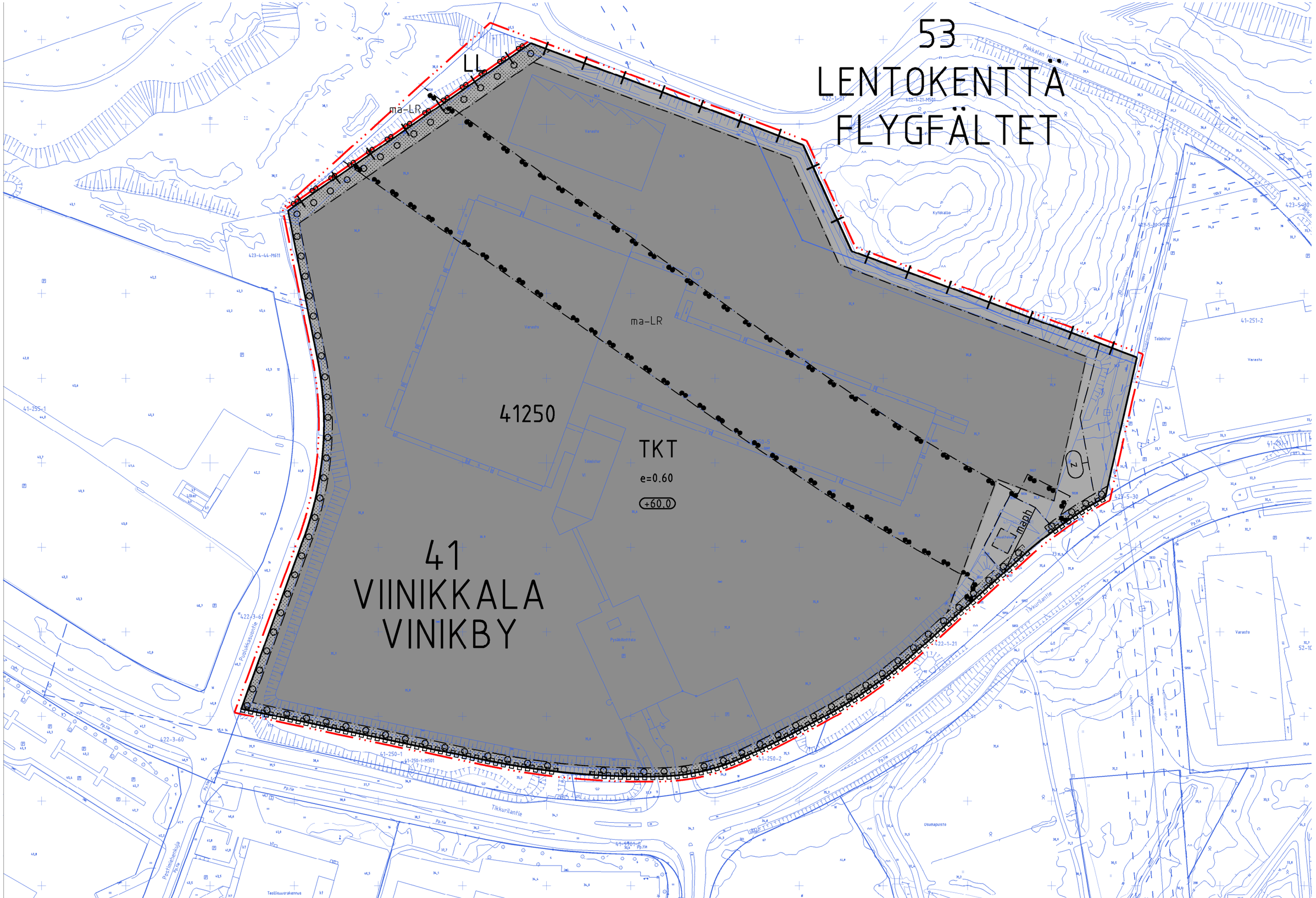

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

0 50 100m

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum	Pohjakarttalehtien numerot Baskartbladens nummer
002268 411900ma	12.10.2015	687496, 688496 1 / 3

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 41

VIINIKKALA

Asemakaavan muutos
Kortteli 41250 sekä
kaupunginosan raja.

Kaupunginosa 53

LENTOKENTTÄ

Asemakaavan muutos
Liikennealuetta sekä
kaupunginosan raja.

Kaupunginosat 41 Viinikkala ja
53 Lentokenttä
Maanalainen asemakaava
Rautatietunneli.

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 41

VINIKBY

Ändring av detaljplanen
Kvarteret 41250 samt
stadsdelsgräns.

Stadsdel 53

FLYGFÄLTET

Ändring av detaljplanen
Trafikområde samt
stadsdelsgräns.

Stadsdelen 41 Vinikby och
53 Flygfältet
Underjordisk detaljplan
Järnvägstunnel.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

DETALJPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

— · · · — **3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.**

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

TKT **Teollisuus-, varasto- ja toimistorakennusten korttelialue.**

Mikään rakenne, laite tai antenni ei saa edes tilapäisesti läpäistä lentoesteiden korkeusrajoituspintoja.

Lentoesteiden korkeusrajoituspinnat sijaitsevat asemakaava-alueella rakennuksen vesikaton ylimmän kohdan korkeusasemaa ylempänä.

Lentoesteiden korkeusrajoituspinnat muuttuvat lineaarisesti rajoituslinjojen välillä.

Toimistotilojen ja vastaavien hiljaisten työtilojen ulkokuoren ääneneristys lentoliikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.

Avovarastointiin käytettävä tontin osa on rajattava vähintään kaksi metriä korkealla näkyvyyden estävällä aidalla tai puista ja pensaista muodostuvalla istutusvyöhykkeellä liikenne-, katu-, puisto- tai muuhun yleiseen alueeseen rajoittuvalta osaltaan.

Rakentamatta jäävillä tontin osilla, joita ei käytetä varastointiin tai liikenteelle, tulee olla puita ja pensaita.

Henkilöautopaikat on jaettava puu- ja pensasistutuksin enintään 500 neliömetrin suuruisiin osiin.

Alueen rakentamisessa ja muussa maankäytössä tulee ottaa huomioon alueelle sijoitettavan rautatietunnelin asettamat rajoitukset.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

Teollisuus	1 autopaikka/ 100 krs-m²
Varastot	1 autopaikka/ 150 krs-m²
Toimistot	1 autopaikka/ 50 krs-m²
Näyttelytilat	1 autopaikka/ 30 krs-m²

Kvartersområde för industri-, lager- och kontorsbyggnader.

Ingen konstruktion, anordning eller antenn får ens tillfälligt överstiga flyghindrens höjdbegränsningsytor.

På detaljplaneområdet ligger flyghindrens höjdbegränsningsytor högre upp jämfört med den högsta punkten i byggnadens yttertak.

Flyghindrens höjdbegränsningsytor förändras lineärt mellan begränsningslinjerna.

Ljudisoleringen mot flygtrafikbuller ska i kontorslokalers och motsvarande tysta arbetslokalers ytterhölje uppgå till minst 35 dB.

Den del av tomten som används för öppen lagring ska avgränsas med ett minst två meter högt insynshindrande staket eller en planteringszon bestående av träd och buskar för den del som angränsar till ett trafik-, gatu-, park- eller annat allmänt område.

På de delar av tomten som lämnas obyggda och som inte används till lagerföring eller trafik, ska det finnas träd och buskar.

Personbilsplatserna ska med träd- och buskplanteringar delas upp i högst 500 kvadratmeter stora delar.

I byggandet av området och i övrig markanvändning ska begränsningarna som sätts av den järnvägstunnel som placeras i området tas i beaktande.

Minimiantalet bilplatser:

Industri	1 bilplats/ 100 m²-vy
Lager	1 bilplats/ 150 m²-vy
Kontor	1 bilplats/ 50 m²-vy
Utställningslokaler	1 bilplats/ 30 m²-vy

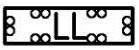

Lentokenttäalue.

Lentokenttäalue, jolle saa rakentaa lentomatkustajille tarpeellisia yleisörakennuksia, ilmailutoimintaan välittömästi liittyviä toimisto-, hallinto-, teollisuus- ja varastorakennuksia ja -rakennelmia sekä ilmailuopiston ja työsiirtolan. Alueelle saa rakentaa myös edellä mainittujen toimintojen vaatimalle henkilökunnalle tarpeellisia liikerakennuksia ja sosiaalista toimintaa palvelevia rakennuksia.

Asuinrakennuksia saa rakentaa vain sellaisissa hälytys- ja vastaavissa tehtävissä toimivaa henkilökuntaa varten, jonka asuminen alueella on työn luonteen vuoksi välttämätöntä. Asuinrakennukset saavat olla enintään kaksikerroksisia ja asuntoa koti on varattava vähintään 30 m² ulkooleskelu- ja leikkitilaa. Asuinhuoneiden, keittiötä lukuunottamatta, ulkokuoren (ikkunat, ulkoseinät, yläpohja) ääneneristyksen lentoliikenteen melua vastaan tulee olla vähintään 35 dB.

Rakennusten julkisivukorkeus saa olla enintään 35 m.

Flygplatsområde.

Flygfältsområde inom vilket får byggas för flygpassagerarna nödvändiga för allmänheten avsedda byggnader, för luftfarten nödvändiga kontors-, administrations-, industri- och lagerbyggnader och -anläggningar samt luftfartsinstitut och arbetskoloni. För den personal som ovannämnda verksamheter kräver får inom området även byggas nödvändiga affärsbyggnader och byggnader för social verksamhet.

Bostadsbyggnader uppföras endast för personal i alarm- och motsvarande uppgifter, för vilken de på grund av arbetets natur är nödvändigt att bo på platsen. Bostadsbyggnaderna får uppföras i högst två våningar och för varje bostad skall reserveras minst 30 m² utrymme för utomhusvistelse och lek. Ljudsisoleringen mot flygbuller skall vara minst 35 dB i bostadsrummens, med undantag av köket, yttre skal (fönster, ytterväggar, översta bjälklaget).

Byggnadernas fasadhöjd får vara högst 35 m.

Kaupunginosan raja.

Stadsdelsgräns.

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.

Osa - alueen raja.

Gräns för delområde.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.

41

Kaupunginosan numero.

Stadsdelsnummer.

VIINI

Kaupunginosan nimi.

Stadsdelens namn.

41250

Korttelin numero.

Kvartersnummer.

e=0.60

Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.

Exploateringstal dvs. förhållandet mellan våningsytan och tomtens yta.

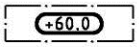

Rakennuksen vesikaton ylimmän kohdan korkeusasema.

Högsta höjd för byggnads vattentak.

Rakennusala.

Byggnadsyta.

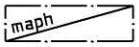

Alueen osa, johon saadaan sijoittaa maanalaisista tiloista maanpinnalle tai rakennukseen johtavan portaan, hissiyhteyden, hätäpoistumistien, ilmanvaihtokuilun ja näihin liittyvät tekniset tilat suojavyöhykkeineen.

Del av område, där det får placeras en trappa, hissförbindelse, nödutgång eller en ventilationstrumma som leder från de underjordiska utrymmena upp till markytan eller in i byggnaden samt tekniska utrymmen inklusive skyddszoner i anslutning till dessa.

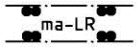

Maanalainen rautatietunneli.
Maanalaiset tilat on sijoitettava, louhittava ja lujitettava siten, ettei niistä tai niiden rakentamisesta aiheudu vahinkoa rakennuksille, maanalaisille tiloille tai rakenteille eikä puistoille, kaduille tai tekniselle verkostolle.

Rata tulee suunnitella ja rakentaa niin, ettei junaliikenne aiheuta haitallista tärinää tai runkomelua nykyiselle eikä asemakaavan hyväksymisajankohtana voimassa olevissa asemakaavoissa tai yleiskaavoissa osoitetulle maankäytölle.

Rakentaminen ei saa aiheuttaa rakennuksille, kasvillisuudelle tai vedenhankinnalle haitallista pohjaveden pinnan alenemista eikä pohjaveden laadun huononemista.

Maanalaisten tilojen yläpuolella olevilla alueilla rakennettaessa tai louhittaessa on otettava huomioon maanalaisten tilojen sijainti ja rakenteiden suojaetäisyydet siten, ettei aiheuteta haittaa junaliikenteelle, maanalaisille tiloille, rakenteille tai vesihuollon verkostolle.

Maanalaisten tilojen uloskäytävät ja pelastusyhteydet maan pinnalle tulee suunnitella ja toteuttaa pelastusviranomaisten hyväksymällä tavalla.

Ennen maanalaisen tilan rakennus- tai louhintaluvan myöntämistä tulee hakijan laatia selvitys pelastusturvallisuustason säilymisestä myös lupa-alueen ulkopuolisissa tiloissa maanalaisen tilan liittyessä niihin.

Rakennettaessa maanalaisia tiloja tulee turvata olemassa olevien tilojen henkilöturvallisuus- ja pelastusturvallisuustaso.

Underjordiskt järnvägstunnel.
De underjordiska utrymmena ska placeras, brytas och armeras så att inte de eller byggandet av dem medför skada för byggnader, underjordiska utrymmen eller konstruktioner eller för parker, gator eller det tekniska nätverket.

Banan ska planeras och byggas så att inte tågtrafiken orsakar skadliga vibrationer eller stomljud för den nuvarande eller den anvisade markanvändningen i de detaljplaner eller generalplaner som är i kraft vid den tidpunkt då detaljplanen godkänns.

Byggandet får inte ge upphov till en för byggnaderna, växtligheten eller vattenanskaffningen skadlig sänkning av grundvattennivån eller försämring av kvaliteten på grundvattnet.

Vid byggande eller brytning i områden ovanför de underjordiska utrymmena ska placeringen av de underjordiska utrymmena och konstruktionernas skyddsavstånd tas i beaktande på så sätt att det inte medförs någon olägenhet för tågtrafiken, de underjordiska utrymmena, konstruktionerna eller vattenförsörjningsnätverket.

De underjordiska utrymmenas utgångar och räddningsvägar till markytan ska planeras och verkställas på ett sätt som godkänts av räddningsmyndigheterna.

Innan det beviljas tillstånd för byggande eller brytning av underjordiskt utrymme ska sökanden utarbeta en redogörelse för hur räddningssäkerhetsnivån också bibehålls i utrymmen som ligger utanför tillståndsområdet då det underjordiska utrymmet står i anslutning till dem.

Då byggandet av underjordiska utrymmen genomförs ska personsäkerhets- och räddningssäkerhetsnivån för de befintliga utrymmena säkerställas.

Istutettava alueen osa.

Del av område som bör planteras.

Säilytettävä / istutettava puurivi.

Trädrad som skall bevaras / planteras.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden.

Voimajohtoalue.

Kraftledningsområde.

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING

För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö
Stadsplaneringen

Mittausosasto

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Mätningsavdelningen

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa **Täyttämispvm**		22.09.2015
Kaavan nimi	002268 Viinikkala 41, Lentokenttä 53 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	11.02.2015
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002268
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	15,3211	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]	2,8813	**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	15,3211

Ranta-asemakaava

Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**15,3211**	**100,0**	**90430**	**0,59**	**0,0000**	**0**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä	15,1423	98,8	90430	0,60	0,0717	0
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,1788	1,2	0		-0,0717	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**2,8813**	**18,8**	**0**	**2,8813**	**0**

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**15,3211**	**100,0**	**90430**	**0,59**	**0,0000**	**0**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä	15,1423	98,8	90430	0,60	0,0717	0
TKT	15,1423	100,0	90430	0,60	0,0717	0
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,1788	1,2	0		-0,0717	0
LL	0,1788	100,0	0		-0,0717	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**2,8813**	**18,8**	**0**	**2,8813**	**0**
ma-LR	2,7800	96,5	0	2,7800	0
maph	0,1013	3,5	0	0,1013	0

28 § Asemakaavamuutos 002171, 50 Tammisto / Sähkötie 3-7

KA/1557/10.02.04.01/2012
HW/HP/TLA/ATI/SON/SRU/JB

Tammistossa sijaitseva liike- ja toimistorakennusten, sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue ja sen viereinen autopaikkojen korttelialue muutetaan liikerakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM). Samalla päivitetään asemakaavaan poikkeamisluvalla myönnetyt pienet rakennusoikeuden muutokset ja tehty tonttien yhdistäminen. Uutta rakennusoikeutta syntyy noin 3 000 k-m2. Muutostarve liittyy maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen, jonka myötä kaikki yli 2 000 kerrosneliömetrin myymälät määritellään 16.4.2015 lähtien vähittäiskaupan suuryksiköiksi kaupan toimialasta riippumatta (MRL 71 a §).

Asemakaavamuutos koskee osaa korttelista 50004, kaupunginosassa 50, Tammisto.
Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa osaa korttelista 50004. Kaavamuutos koskee kiinteistöjä 92-50-4-18 ja 92-50-4-1.

Alue sijaitsee Tammiston kaupunginosassa Sähkötien ja Tuusulanväylän välissä.

Kaavan hakija
Kiinteistö Oy Vantaan Sähkötie 3 (hakemus saapunut 16.3.2012) ja Heikki Soini (hakemus saapunut 25.3.2015).

Maanomistus
Lähitapiola Oyj (Kiinteistö Oy Vantaan Sähkötie 3 ja Kiinteistö Oy Vantaan Sähkötie 5) omistaa eteläisemmän kiinteistön 92-50-4-18 ja Heikki Soini pohjoisemman kiinteistön 92-50-4-1.

Kaavan valmisteluun on osallistunut kaupungin omien asiantuntijoiden lisäksi maanomistajan konsulttina Innovarch Oy. Kaavatyö on tehty kaupungin työnä.

Yleiskaava
Kaavamuutoksen alue on kaupunginvaltuustossa 17.12.2007 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa kaupallisten palvelujen aluetta (KM).

Asemakaavan muutos
Kaavamuutoksella päivitetään asemakaava vastaamaan muuttunutta kaupan lainsäädäntöä vähittäiskaupan suuryksiköistä. Kaavamuutoksen kohteena olevalle alueelle on myönnetty poikkeamispäätöksiä rakennusoikeuden uudelleen järjestämiseksi ja siitä vähäisesti poikkeamiseksi. Myös nämä muutokset päivitetään asemakaavaan. Asemakaavamuutoksen myötä liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (K-1) sekä autopaikkojen pysäköintialueeksi (LPA) merkitty alue muutetaan liikerakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM). Samalla päivitetään kaavamääräyksiä vastaamaan nykyvaatimuksia ja kehitetään alueen sisäisiä kulkuyhteyksiä.

Kaavamuutosalueen (28 399 m²) kokonaisrakennusoikeus on yhteensä 14 686 k-m². Rakennusoikeus ajantasakaavaan nähden kasvaa yhteensä 3 136 k-m² ja korttelialueen (KM) tehokkuus e=0,41 kasvaa tehokkuuteen e=0,45.

Kaavamuutoksen yhteydessä asemakaavaan on lisätty määräyksiä koskien hulevesiä ja kevyttä liikennettä sekä tarkennettu määräyksiä koskien kasvillisuutta ja kaupunkikuvaa. Kaavaratkaisussa on myös huomioitu sijoittuminen näkyvälle paikalle Tuusulanväylän varrelle.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely
MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 16.3.2015.

MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Määräaikaan 20.4.2015 mennessä kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin Vantaan kaupunginmuseolta yksi mielipide, jossa ei ollut huomautettavaa.

Kaupungin maapoliittiset linjaukset

Asemakaavatyö noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 17.12.2012, täydennetty ja tarkennettu KV 22.9.2014).

Sopimus
Asemakaavan muutokseen liittyy toteuttamissopimus. Sopimus allekirjoitettiin 5.1.2016.

Muutoskustannukset hakijat jakavat tasan. Kaupunginhallitukselle tullaan esittämään vahvistettavaksi maksuluokka 3 (8 000 €), josta Kiinteistö Oy Vantaan Sähkötie 3:n osuus on puolet (8 000/2 €), ja Heikki Soinin osuus on puolet (8 000/2 €), yhteensä 8 000 €.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 17.8.2015 § 14

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 17.8.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002171, 50 Tammisto / Sähkötie 3-7
b) oikeutetaan kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot
c) vahvistetaan maksuluokka 3 ja todetaan, että hakijat Kiinteistö Oy Vantaan Sähkötie 3 ja Heikki Soini jakavat tasan muutoskustannukset 8 000 €.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 24.8.2015 § 38

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 17.8.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002171, 50 Tammisto / Sähkötie 3-7,
b) oikeuttaa kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot, ja
c) vahvistaa maksuluokka 3 ja todeta, että hakijat Kiinteistö Oy Vantaan Sähkötie 3 ja Heikki Soini jakavat tasan muutoskustannukset 8 000 €.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Nähtävilläolo
Asemakaavamuutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 16.9.–15.10.2015. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot
Kaupunginhallitus päätti 24.8.2015 oikeuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin neljä ja saatiin kolme kappaletta. Ainoastaan Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto (12.10.2015) edellytti toimenpiteitä kaavamääräyksiin ja selostukseen.

Tehdyt tarkistukset
ELY:n lausunnon johdosta on tehty tarkistuksia. Kaavaehdotuksessa käytettyä kaavamääräystä (KM) on tarkennettu siten, että se ohjaa tarkemmin kaupan laatua. Asemakaavan muutoksen selostusta on tarkistettu pyydetyin tarkennuksin koskien kaupan mitoitusta ja hulevesien hallintaa. Myös naapurikiinteistön asemakaavamuutoksen nro 002255 osuutta on täydennetty rakennusoikeuden ja yhteisvaikutuksen osalta.
Lisäksi selostukseen on tehty teknisiä tarkistuksia.

Tarkistuksesta on kuultu MRA 32 §:n mukaisesti erikseen niitä osallisia, joita muutos koskee. Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

Viranomaisneuvottelu
Kaavamuutostyön yhteydessä ei ole ollut tarvetta pitää MRL 66 §:n mukaista viranomaisneuvottelua. Kauppaan liittyviä kysymyksiä on käsitelty Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa pidettävien kuukausikokousten yhteydessä.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 7.12.2015 § 12

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 7.12.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002171, 50 Tammisto / Sähkötie 3-7.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 28

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:
Päätetään
a) antaa liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdä esitetyt tarkistukset, ja
b) saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 7.12.2015 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002171, 50 Tammisto / Sähkötie 3–7.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Asemakaavamuutoksen selostus 7.12.2015
- Lausunnot ja vastineet 7.12.2015 / Asemakaavamuutos 002171

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: aluearkkitehti Asta Tirkkonen, puh. 8392 6185
asemakaavasuunnittelija Satu Onnela, puh. 8392 2478
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan kaupunki
Maankäyttötoimi
Kaupunkisuunnittelu

002171

SÄHKÖTIE 3-7, TAMMISTO 50

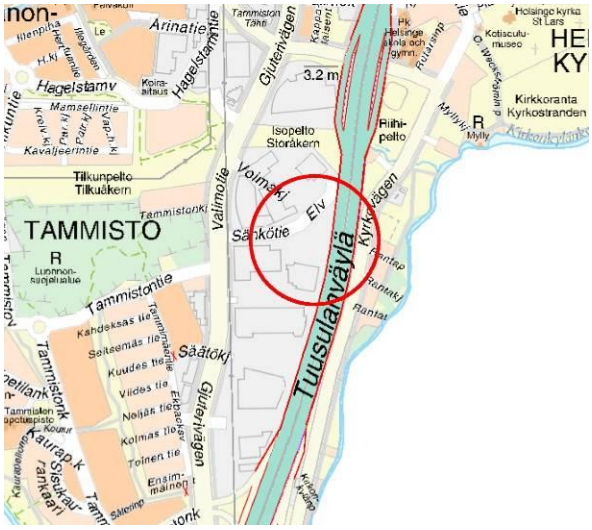

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 7.12.2015 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002171. Kaavoitus on tullut vireille 16.03.2015.

1 Perus- ja tunnistetiedot

1.1 Tunnistetiedot

Asemakaavan muutos:
koskee osaa korttelista 50004 kaupunginosassa 50, Tammisto
(Kumoutuva asemakaava: koskee osaa korttelista 50004 kaupunginosassa 50, Tammisto.)

Kaavamuutoksen laatijan nimi ja yhteystiedot:
Satu Onnela, p. 09-8392 2478, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

1.2 Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Tammiston kaupunginosassa Sähkötien ja Tuusulanväylän välissä osoitteessa Sähkötie 3-7. Kaavamuutos koskee kiinteistöjä 92-50-4-18 ja 92-50-4-1. Kiinteistöä rajaavat pohjoisessa Sähkötie, idässä Tuusulanväylä sekä etelässä ja lännessä kiinteistö 92-50-4-20 .

Kaavamuutosalueen likimääräinen sijainti ilmakuvalla 2013.

1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus

Sähkötie 3-7 asemakaavamuutos, kaavanro. 002171. Kaavamuutoksen tarkoituksena on päivittää asemakaavamuutoksella asemakaavaa poikkeuslupien ja kaavamuutoshakemuksen pohjalta.

Kaavamuutoksella halutaan lain mukaisen siirtymäajan mahdollistamana turvata nykyisenlaisen, yleiskaavan mukaisen toiminnan jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet Tammiston kaupunginosassa. Tämä toteutetaan päivittämällä korttelin käyttötarkoituksen merkintä liikerakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM). Muutostarve liittyy maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen, jonka myötä kaikki yli 2000 kerrosneliömetrin myymälät määritellään 16.4.2017 lähtien vähittäiskaupan suuryksiköiksi kaupan toimialasta riippumatta (MRL 71 a §).

Poikkeusluvilla on sallittu Sähkötie 3-5:lle asemakaavan mukaisen rakennusoikeuden ja rakennuksen korkeuden ylittäminen sekä muita järjestelyitä tontilla. Poikkeamispäätöstä täydentäen asemakaavassa tutkitaan lopullisen rakentamistilanteen kaupunkikuva, toimintojen sijoittaminen ja pysäköintipaikkojen sijoittaminen. Kaavamuutoshakemuksen pohjalta on lisätty rakennusoikeutta Sähkötie 7:lle.

Asemakaavamuutoksen myötä liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (K-1) sekä autopaikkojen pysäköintialueeksi (LPA) merkitty alue muutetaan liikerakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM). Samalla päivitetään kaavamääräyksiä vastaamaan nykyvaatimuksia ja kehitetään alueen sisäisiä kulkuyhteyksiä.

SISÄLLYS

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT 2
1.1 Tunnistetiedot 2
1.2 Kaava-alueen sijainti 2
1.3 Kaavamuutoksen nimi ja tarkoitus 3
1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista 4
1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista 4

2 TIIVISTELMÄ 4
2.1 Kaavaprosessin vaiheet 4
2.2 Asemakaavan muutos 5
2.3 Asemakaavan toteuttaminen 5

3 LÄHTÖKOHDAT 5
3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista 5

4 ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET 20
4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve 20
4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset 20
4.3 Osallistuminen ja yhteistyö 20
4.4 Asemakaavan tavoitteet 21
4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 23

5 ASEMAKAAVAN KUVAUS 26
5.1 Kaavan rakenne 26
5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 26
5.3 Aluevaraukset 26
5.4 Kaavan vaikutukset 27
5.5 Ympäristön häiriötekijät 31

6 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS 32
6.1 Asemakaavatyöhön osallistuneet 32

1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

1. Asemakaavan seurantalomake 17.8.2015
2. Asemakaavan muutosehdotus ja poistettavat merkinnät 17.8.2015
3. Asemakaavamerkinnät ja määräykset 7.12.2015

1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista

- Poikkeamislupa nro 50-0007-13-POP, 18.03.2013.
- Poikkeamislupa nro 50-0079-10-POP, 09.12.2010.
- Vantaa alueittain. Vantaan kaupunki, 2013.
- Tikkurilan kehityskuva. Vantaan kaupunki, 2006.
- AVIAPOLIS- Maisemanhoitosuunnitelma, Studio Terra, 2007.
- Autolla kauppaan, kävellen ostoksille. Valimotien kaupunkikuvaselvitys. Horo Anne, Niva Seppo, Bremer Marika/Vantaan kaupunkisuunnittelu, 2008.
- Vantaan yleiskaavan meluselvitys. Ramboll Finland Oy, 2007.
- Vantaan kaupungin ympäristömeludirektiivin mukainen meluselvitys. Sito Oy, 2012.
- Vantaan tie- ja pääkatuverkon liikenne-ennusteet vuodelle 2030. Strafica Oy, 2005.
- Liikennemääräkartta. Liikenteen kehitys Vantaalla vuonna 2013, Vantaan kaupunki.
- Vantaan modernin teollisen rakennuskannan inventointi 1930-1979. Vantaan kaupunki, Amanda Eskola, 2006.
- Saastuneiden maa-alueiden kunnostus. Kunnostustyön loppuraportti. Suomen IP-Tekniikka Oy, 27.4.2000.
- Valimotien ja Harkkotien liikenneselvitys. Ramboll, 17.10.2007

2 Tiivistelmä

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

- Sähkötie 3-5 maanomistaja jätti kaavamuutoshakemuksen 16.3.2012, jotta poikkeamisluvan mukainen rakentaminen päivitettäisiin asemakaavalle. Työ on mukana vuoden 2015 työohjelmassa.
- Sähkötie 7:n omistaja toimitti kaavamuutoshakemuksen 25.3.2015.
- Sähkötie 3-7:n asemakaavamuutostyö käynnistyi helmikuussa 2015 työnumerolla 002171. Kaavamuutostyön vireille tulosta tiedotettiin Vantaan kaupungin asukaslehdessä 14.3.2015 sekä 12.03.2015 kirjeellä maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Mielipiteet pyydettiin 20.4.2015 mennessä. (MRL 62 §)
- Kaavamuutosta on laadittu yhteistyössä maanomistajien kanssa.
- Kaupunkisuunnittelulautakunta teki 17.8.2015 kaupunginhallitukselle esityksen MRA 27 §:n mukaisesta nähtäville panosta ja lausuntojen pyytämisestä. Kaavaehdotus oli kaupunginhallituksen käsittelyssä 24.8.2015 ja nähtävillä 16.9.–15.10.2015
- Kaavamuutoksen hyväksyy kaupunginvaltuusto.
- Kaavamuutosta voi seurata myös kaupunkisuunnittelun kotisivuilta osoitteessa: http://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus_ja_maankaytto

2.2 Asemakaavan muutos

Kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 2,8 ha (28 399 m2). Suunnittelualue koostuu kahdesta kiinteistöstä, joilla eteläisemmällä sijaitsee kaksi liikerakennusta (rakennettu v. 1999 ja 2014) ja pohjoisemmalla pysäköintialuetta.

Voimassa olevassa asemakaavassa Sähkötie 3-5 rakennusoikeus on yhteensä 11 550 k-m2, Sähkötie 7:llä ei ole rakennusoikeutta. Kaavamuutoksen myötä kohteen rakennusoikeus kasvaa. Sähkötie 3-5 rakennusoikeus on kasvanut poikkeamispäätöksen myötä 836 k-m². Sähkötie 7:n rakennusoikeus lisääntyy kaavamuutoshakemuksen myötä 2300 k-m2. Alueen kokonaisrakennusoikeudeksi tulee 14 686 k-m². Rakennusoikeus kasvaa siis kaavamuutoksella yhteensä 3136 k-m2 ja korttelialueen (KM) tehokkuudeksi tulee kaavamuutoksen myötä e=0,45.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

Uudisrakennukset on jo rakennettu poikkeamispäätösten (09.12.2010 ja 18.03.2013) ja ehdollisina myönnettyjen rakennuslupien (14.12.2010 ja 16.4.2013) perusteella. Sähkötie 3-5:n osalta maankäyttösopimuksen mukaiset korvaukset on veloitettu poikkeamispäätöksen yhteydessä. Sähkötie 7:n maanomistajan kanssa laaditaan maankäyttösopimus.

3 Lähtökohdat

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Asemakaavamuutosalue sijaitsee Tammistossa, Tuusulanväylän varrella, alle kahden kilometrin päässä kauppakeskus Jumbosta ja vapaa-ajankeskus Flamingosta. Valimotien tuntumassa sijaitsee runsaasti liike- ja teollisuusrakennuksia. Lähistöllä sijaitsee myös Tammiston asuinalueita sekä virkistys- ja luonnonsuojelualueita.

3.1.2 Luonnonympäristö

Maisemakuva ja – rakenne

Tammisto on tasaista Keravan- ja Vantaanjoen suistoaluetta. Tammiston laajat savikot olivat pitkään viljeltyjä, kunnes uudet asuinalueet valtasivat pellot. Kohteessa pohjoispuolella on avoimena säilytettävät Isopelto ja siitä Valimotien länsipuolella jatkuva Tilkkupelto.

Luonnonolot ja –arvot

Suunnittelualue ympäristöineen on rakennettua aluetta eikä sillä ole erityisiä luonnonarvoja. Tilkkupellon eteläpuolella sijaitsee Tammiston suojeltu tammi- ja pähkinäpensaslehto.

Kaavamuutosalue sijaitsee Vantaanjoen valuma-alueella. Lähimpiä pintavesialueita ovat Krakanoja noin kilometrin päässä sekä Keravanjoki Tuusulanväylän toisella puolella. Alue ei ole pohjavesialuetta.

Kaavamuutosalue maasto viettää loivasti Tuusulanväylälle päin koron vaihdellessa välillä +16,5...+13,9 metriä merenpinnasta. Sähkötie 3-5 piha ja pysäköintialueet ovat tasossa

+14...14,5. Rakentamisen maamassoista koostettu maavalli erottaa Sähkötie 3-5:n aluetta Tuusulanväylästä.

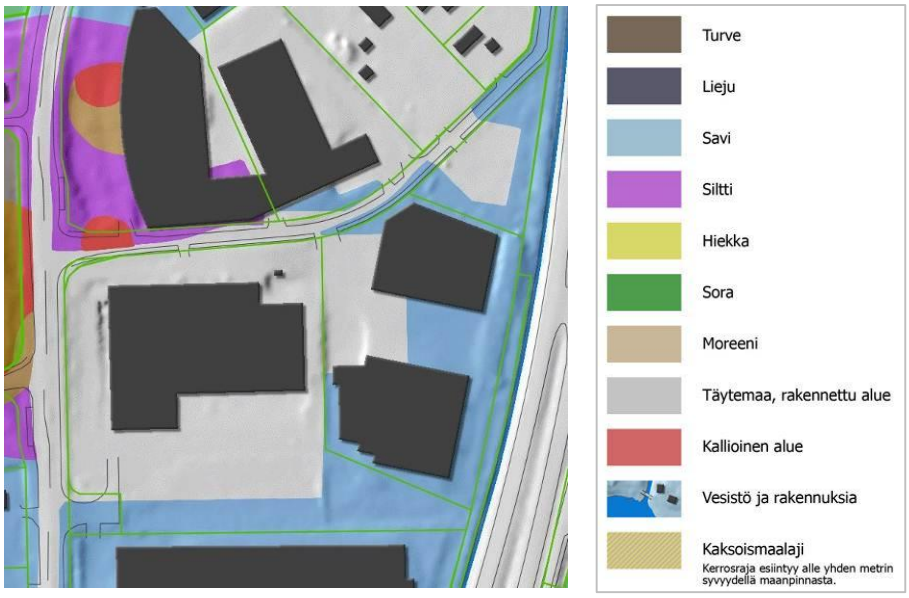

Kaavamuutoskohde maaperäkartalla.

Kaavamuutosalueen maaperä koostuu pääosin savesta, osa pysäköintialueesta on täytemaata.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Tammimäentien omakotialue on rakennettu Tammiston pelloille 1950- ja 1960-luvuilla. Tammiston pientaloasutus on tiivistynyt vähä vähältä vuosikymmenien varrella. 2000-luvulla pientaloasutus laajentui merkittävästi. Silloin rakennettiin myös Tammiston moderni yli 1 000 asunnon kerrostaloalue sekä Kartanonkosken alue. Lisäksi asutusta on Tuusulanväylän vastakkaisella puolella.

Kuva: Viistoilmakuva vuodelta 2014. Vantaan kaupunki.

Tammiston asukasluku kasvoi 300 asukkaasta vuonna 2000 ja yli 3 000 asukkaalla vuoteen 2014. Väestömäärä on lisääntynyt sekä muuttoliikkeen että syntyvyyden johdosta. Tammiston ikärakenne on varsin poikkeava muihin kaupunginosiin nähden. Alueella asuu erityisen paljon päivähoitoikäisiä ja työikäisiä, mutta vähän kouluikäisiä ja vanhuksia.

Valimotien ja Tuusulanväylän välissä eikä kaava-alueella ole asuinrakentamista.

Yhdyskuntarakenne

Kaava-alue sijaitsee Helsingin rajan tuntumassa, keskellä suurimittakaavaista teollisuus- ja liikerakentamista. Leveät autoväylät Valimotie ja Tuusulanväylä erottavat Tammiston teollisuuden ja kaupan alueen pienimittakaavaisesta rivi- ja omakotitaloasutuksesta.

Tammiston läpi kulkeva Valimotie rakennettiin 1960-luvulla ja se johti aikanaan Bera -nimiselle valimolle. Lentokenttä ja lentomelu vaikuttivat alueen suunnitteluun ja Valimotien varren alueet kaavoitettiin teollisuus- ja varastokäyttöön. Tammiston ja Pakkalan asuinalueet eivät tuolloin olleet suunnitelmissa. Nykyisin lentomelualueita on saatu pienenemään.

Tammiston edullinen liikenteellinen sijainti Tuusulanväylän varressa on houkutellut alueelle yritystoimintaa. Tammiston työpaikka-alue alkoi rakentua 1980-luvulla, yhä 2000-luvulla sinne on valmistunut runsaasti uusia toimitiloja. Nykyisin Tammisto on osa laajaa Aviapolis-aluetta ja on yksi pääkaupunkiseudun vetovoimaisimmista kaupan alueista. Vuodesta 2000 vuoteen 2007 vähittäiskaupan ja sen yhteydessä olevien kaupan varastojen määrä on noussut noin 40 000 kerrosneliömetristä noin 115 000 kerrosneliömetriin.

Kaavamuutosalueella sijaitsee vuosina 1999 ja 2014 rakennetut kaksi liike-, toimisto- ja varastorakennusta, joista uudemman alle on sijoitettu pysäköintitilaa. Rakennusten välinen alue on varattu pysäköinnille. Myymälöiden pysäköintiä on myös kaavamuutosalueeseen kuuluvalla pohjoisella kiinteistöllä.

Kaupunkikuva

Kaavamuutosalue sijaitsee kaupunkikuvallisesti Tuusulanväylän vaikutuspiirissä, samalla rajautuen muuhun teollisuuden ja kaupan alueeseen. Valimotien aluetta hallitsevat suuret rakennukset ja voimalinjat pylväineen ovat merkittävä osa alueen omaleimaisuutta ja identiteettiä. Voimalinja suurine konstruktiivisine pylväineen luo suurimittakaavaisen miltei futuristisen vaikutelman, mikä soveltuu hyvin kaupan alueen imagoon. Alueen vahvuutena on yritysten hyvä näkyvyys väylille. Valimotien Tuusulanväylälle näkyvää katujulkisivua voidaan pitää ”porttina” pääkaupunkiseudulle.

Matalan rakentamisen keskellä Valimotien varressa kulkevat voimalinjat ovat alueen keskeinen maamerkki. Kauempana pohjoisessa erottuu Flamingon 84 metrin korkeuteen kohoava torni sekä sähköaseman punatiilinen nostotorni. Alueen mittakaava on pääosin rakentunut hyvin massiiviseksi ja laajojen pysäköintialueiden vuoksi väljäksi. Siten se eroaa huomattavasti viereisten asuinalueiden mittakaavasta.

Kaavamuutosalueella rakennusten julkisivut ovat selkeät, tosin hyvin umpinaiset myös Sähkötien suuntaan. Päällimmäisenä katukuvaan erottuu keltainen lastausaluetta rajaava seinämä, autojen täyttämä piha sekä korkeusero Sähkötie 1:n pysäköintialueeseen. Pohjoispuolelle, uudisrakennuksen taakse sijoittuva väliaikaisen näköinen pysäköintialue on rajattu verkkoaidalla ja merkitty kaava-alueelle sijoittuneen myymälän opastein. Ajantasakaavassa istutettavaksi tarkoitetut alueet rajaavat kiinteistöjä. Kaikkia istutuksia ei ole toteutettu.

Kuvia kaava-alueesta ja lähiympäristöstä talvella 2014 ja 2015.

Kaavamuutosalueen pysäköintialueet näkyvät nykyisellään Tuusulanväylän kulkijoille melko avoimesti. Sähkötie 3-5:ssä Tuusulanväylän suuntaan sijoitetut istutukset eivät ole vielä kasvaneet täyteen mittaansa eivätkä tule lajinsa puolesta (vuorimänty, iso-orapihlaja) kasvamaan kookkaiksi. Sähkötie 7 ei ole haettu rakennuslupia, joten sen istutuksia ole toteutettu asemakaavan mukaisiksi.

Tikkurilan kehityskuvan (2006) yhteydessä luokiteltiin Tikkurilan suuraluelta osa-alueita ympäristön viimeistellyn ilmeen, arkkitehtonisen toteutuksen laadun, inhimillisen mittakaavan, kaupunkikuvan yhtenäisyyden ja luonnonympäristön perusteella. Kaavamuutosalueen ympäristössä suurten ajoväylien varret määriteltiin korjattavaksi ympäristöksi.

Valimotien alueen nopea ja alussa ennakoimatonkin kasvu merkittäväksi kaupan alueeksi on tuonut myös ympäristöllisiä ja toiminnallisia haasteita. Alue on rakentunut nopeasti yksittäisten hankkeiden myötä, vailla selkeää kokonaissuunnitelmaa. Tämä näkyy ympäristössä. Alue on kaupunkikuvaltaan sekava ja epätasainen: ympäristö on paikoin viimeistelty, paikoin se muistuttaa teollisuusaluetta. Yhtenäistä, rajattua katutilaa on vähän.

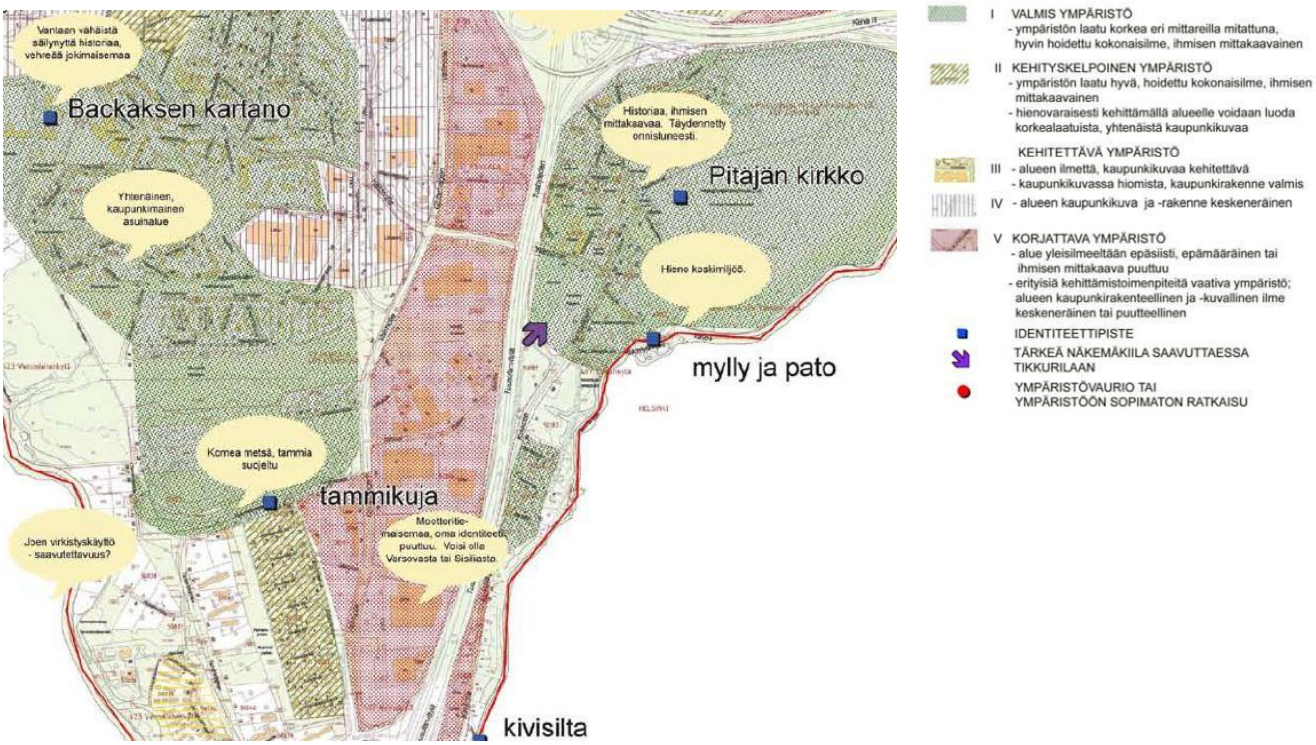

Tikkurilan kehityskuvan kaupunkikuva-analyysi, 2006.

Tikkurilan alueen kaupunkikuvaselvityksessä kaupunkikuvan kehittämistoimenpiteiksi on suositeltu kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin, maisema-arkkitehtuurin tai ympäristötaiteen keinoja. Alueen suunnittelussa keskeistä on myös huomioida, että aluetta tarkastellaan eri nopeuksista, niin 100 km/h:sta kuin 5 km/h:sta. Yhtenäisillä, korkeilla tontin rajaan sijoitetuilla pensasvyöhykkeillä rajatulla kiinteistöllä rakennukset ja yritysten mainokset erottuvat selkeimmin. Aviapoliksen kaupunkikuvaselvityksessä yritystonteille suositeltiin täydennysistutuksia (tiheät ja moniriviset jaksotetut puurivit sekä niitty tai nurmi), kasvillisuuden siistimistä, maarakentamista sekä kalusteiden ja rakenteiden kunnostusta/uusimista.

Asuminen

Kaava-alueella ei ole asuinrakentamista. Lähin asutus on 350 m päässä Tammistossa sekä Tuusulanväylän vastakkaisella puolella.

Palvelut ja työpaikat

Aviapoliksen alueella oli vuonna 2009 noin 32 800 työpaikkaa, mikä oli lähes kolmasosa koko Vantaan työpaikoista. Tammistolla oli vuonna 2008 kaupunginosassa oli tarjolla töitä yli 1 400 työntekijälle. Lähes 70 prosenttia Tammiston työpaikoista on kaupan alalla.

Tammistoon on keskittynyt suuria tavarataloja ja kaupan erikoisliikkeitä, on myös yksittäisiä päivittäistavaramyymälöitä. Monipuolisesta kauppavalikoimasta löytyy lähes joka alan liikkeitä urheilukaupasta lelukauppaan ja kodinkonekaupasta sisustusliikkeisiin. Valimotien alueelle on tyypillistä, että liikkeitä ei niinkään yhdistä tietty toimiala tai tuoteryhmä, vaan enemmänkin monipuolisuus, keskittyen vapaa-aikaan ja viihteeseen.

Kaavamuutosalueelle on sijoittunut urheiluväline ja –vaatekauppa XXL:n sekä kodinkonekauppa Gigantin myymälöiden osalta useamman kymmentä työpaikkaa.

Väestön lisääntymisen myötä Tammiston alueen peruspalvelut ovat lisääntyneet. Kunkin läheisimmän asuinalueen (Tammiston, Kartanonkosken ja Helsingin pitäjän kirkonkylän) yhteydessä

on päiväkodit ja koulut. Kartanonkoskella sijaitsee Pakkalan oppimis- ja informaatiotalo Pointin kansainvälinen koulu, jonka yhteydessä on myös kansainvälinen päiväkoti, kirjasto ja yhteispalvelupiste. Pakkalassa Jumbon tuntumassa sijaitsee yrityspalvelukeskus Leija, joka tarjoaa vantaalaisille yrityksille palveluita yrityksen elinkaaren eri vaiheisiin, kuten yrityksen perustamiseen, sijoittumiseen ja laajentumiseen.

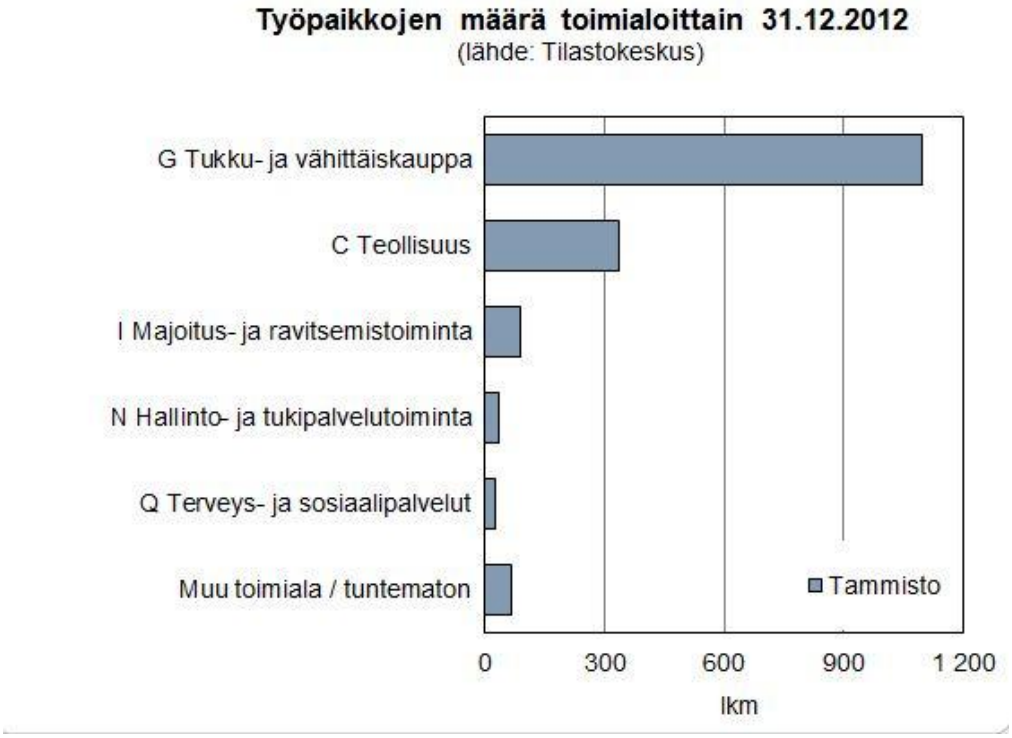

Tammiston työpaikat toimialan mukaan. Vantaa alueittain, 2010 (taulukot päivitetty vuonna 2013).

Virkistys

Kaavamuutosalueen lähintä virkistysaluetta ovat Tammiston asutukseen liittyvät Isopelto, Tilkkupelto ja Tammistonmäen luonnonsuojelualue 200-300 metrin päässä. Noin kilometrin päässä sijaitsevaa Vantaanjoen varren ulkoilureittiä pitkin on yhteys laajempiin seudullisiin virkistysalueisiin.

Tilkunpelto ja Isopelto yhdistävät alueen maisemallisesti arvokkaisiin laajempiin peltoalueisiin, Kartanonkosken asuinalueelle ja kyläkuvallisesti arvokkaaseen Helsingin pitäjän kirkonkylään. Yleiskaavaan on merkitty Tilkunpellon ja Isopellon läpi kulkeva ohjeellinen ulkoilureitti.

Liikenne

Kaavamuutosalue sijaitsee keskeisen Tuusulanväylän tuntumassa. Kaavamuutosalueelta on noin neljä kilometriä Helsinki-Vantaan lentokentälle.

Tuusulanväylä on yksi Suomen vilkkaimmista teistä. Tuusulanväylä on merkittävä yhteys lentoaseman ja Helsingin keskustan välillä (yli 84 000 ajon./arkivrk). Tuusulanväylän kautta liikennettä ohjautuu myös kaava-alueeseen rajautuvalle Valimotielle. Tuusulanväylän muuttamista maankäytöltään tehostetummaksi kaupunkibulevardiksi on tutkittu Helsingin puolella yleiskaavatyön yhteydessä.

Tasetie ja Valimotie ohjaavat liikennettä alueen kaupallisiin palveluihin. Liikennemäärät ovat Valimotiellä noin 18 000 ajon./arkivrk. Sesonkiaikana ja viikonloppuisin autoliikenne saattaa olla hyvinkin vilkasta.

Liikennemäärien hallinta ja liikenteen sujuvuus ovat tärkeitä alueen toimivuudelle ja vetovoimaisuudelle. Valimotien rakentuminen ns. kauppa kerrallaan on johtanut siihen, että kadulla on tonttiliittymiä ja risteyksiä tiheästi. Tämä ruuhkauttaa kadun, jolla on läpiajoliikennettä ja kulkua asuinalueille.

Kiinteistöille ajetaan Sähkötieltä. Nykyinen liittymäratkaisu Sähkötie 3-5:n kohdalla on ahdas ja hankala. Saman liittymän kautta on asiakasliikennettä, huoltoajoa sekä ajoyhteys Sähkötie 1:een.

Joukkoliikenne

Alueella asioidaan pitkälti autolla.

Lähimmältä joukkoliikenteen pysäkiltä Sähkötien kulmasta pääsee linja-autolla Kylmäojaan, Simonsiltaan, Hyrylään ja lentoasemalle. Näillä seutulinjoilla pääsee myös Helsingin keskustaan, Westendiin ja Itä-Helsinkiin. Kaiken kaikkiaan vuoroväli on kuitenkin vähintään 20 minuuttia. Muut pysäkit ovat yli 500 m päässä kaavamuutosalueesta. Ylästöntien kohdalta kulkevat linja-autot Varistoon, Myyrmäkeen ja Tikkurilaan. Tuusulanväylää pitkin kulkee monia seutulinjoja mm. lentokentälle, Keravalle, Rekolaan ja Helsinkiin sekä Kehä III:n risteyksestä Vantaan sisäisiä linjoja. Sisäiset linjat mahdollistavat vaihdolliset yhteydet pääradalle sekä Martinlaakson radalle.

Kesällä 2015 käyttöön otettu Kehärata avasi noin kolmen kilometrin päässä sijaitsevalta Aviapoliksen asemalta raideyhteyden lentokentän kautta Vantaan poikki sekä muun muassa Helsingin keskustaan.

Kaava-alue sijoittuu noin kilometrin etäisyydelle yleiskaavassa (kh 2007) linjatusta Tikkurilantien pikaraitiotiestä, joka alustavasti kulkisi Jumbon tuntumasta. Linjaus yhdistäisi Aviapoliksen ja Porttipuiston Tikkurilan kautta Hakunilaan.

Kevyt liikenne

Kevyen liikenteen reitti kulkee Valimotiellä molemmin puolin leveänä ja Sähkötiellä eteläreunaa pitkin kapeana. Tuusulanväylän moottoritien varressa oleva kevyen liikenteen reitti sijoittuu Valimokujan pohjoispuolelle. Kaupan alueen piha- ja pysäköintialueilla kevyelle liikenteelle varatut reitit ovat epäselvät.

Kiinteistöllä on toteutettu kävelyreitti Sähkötieltä myymälöiden oville. Lisäksi rakennusten pääovien välillä pysäköintialueen halki kulkee suojatie. Pohjoisemman rakennuksen alla olevan pysäköintihallin kautta pystyy myös kävelemään. Merkitty kävely-yhteys puuttuu Sähkötien liittymän yli sekä kiinteistöjen väliltä. Tuusulanväylän puolella varauloskäynnin poistumisportaiden luona istutetun alueen vieressä kulkee polku.

Aviapoliksen kasvaessa ja joukkoliikenneyhteyksien vahvistuessa Jumbon ympäristöä on tarkoitus kehittää houkuttelevammaksi reitiksi myös pyöräilijöille ja kävelijöille. Lisääntyvä kevyen liikenteen kulkijoiden määrä saattaa säteillä myös Valimotielle.

Valokuvia kaava-alueen liikennejärjestelyistä keväällä 2015.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Kaava-alueella ei sijaitse rakennusperintökohteita, mutta naapuritonttien rakennuksia on mainittu inventoinnissa. Tammistontie – Sähkötien linjaus on Vantaan rakennusperinnön kannalta, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävä kohde (suojeluluokka A). Mm. Senaatin kartoissa v. 1872 ja pitäjänkartassa vuonna 1933 kuvattu tie on rakennettu 1600-1700-luvuilla. Sen alkuperäinen, lievästi mutkitteleva linjaus on edelleen nähtävissä samoilla kohdin.

Kaavamuutosalueella ei ole tehty havaintoja muinaismuistoista.

Tekninen huolto

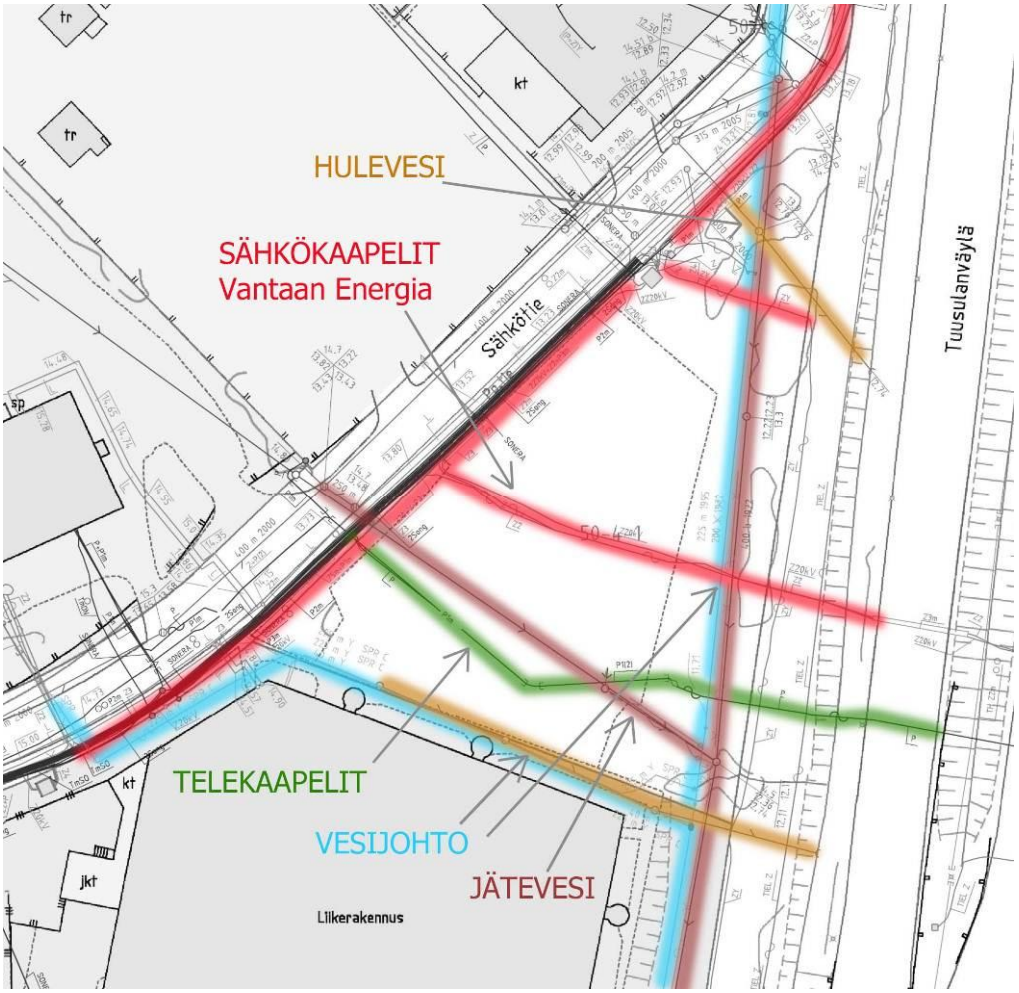

Kuva: Johtokartasta korostettuna Sähkötie 7:n kohdalla kulkevat johdot.

Vesihuolto

Aluetta palvelevat vesihuoltoverkot on rakennettu valmiiksi. Pohjoisemman kiinteistön halki kulkee keskivaiheilta jätevesiputki, jonka mahdollisesta siirtämisestä vastaa maanomistaja. Kaavamuutosalueen kiinteistöjen välisen rajan tienoilla yksityinen vesiputki, jolle on olemassa kiinteistörekisterissä rasite.

Vedenjakelu

Kaava-aluetta palveleva vedenjakeluverkko on rakennettu. Vesijohto sijaitsee Tuusulanväylän varressa kaava-alueen itäreunalla. Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +80.00 ja NW = +72.00) sijaitsee Hiekkaharjussa. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta. Painetasot ovat: alin +72.00 ja ylin +89.00 m.

Jätevesiviemäröinti

Kaava-alue on rakennetun jätevesiverkoston piirissä. Jätevesiviemäri sijaitsee Tuusulanväylän varressa kaava-alueen itäreunalla. Alueen jätevedet johdetaan Tuusulanväylän vartta Siltamäen jätevedenpumppaamolle ja sitä kautta Helsingin puolella Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle.

Hulevedet

Kaava-alue on rakennetun hulevesiverkoston piirissä. Alueelta muodostuvat hulevedet johdetaan Tuusulanväylän varren avo-ojaan sekä Sähkötien hulevesiviemäriin. Hulevedet päätyvät Vantaanjokeen Tammistonrannassa.

Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu Sähkötielle. Sähkötie 3-5 rakennukset on liitetty kaukolämpöverkkoon.

Sähkö

Pohjoisemman kiinteistön, nykyisen pysäköintialueen halki kulkevat 20 kV ja 0,4 kV maakaapelit. Lisäksi kiinteistöllä sijaitsevat 0,4 kV verkon jakokaappi nro 4136 ja puistomuuntamo M2302. Nämä on huomioitava istutusten sijoittamisessa ja kaivutöissä. Vantaan Energian ohjeiden mukaan puita ei saa istuttaa 3 m lähemmäksi puistomuuntamoa. Muuntamoon on käyntiovet huoltotoimenpiteitä varten jokaisella sivulla ja 2 m etäisyydellä muuntamon ulkoseinistä sijaitsee maadoitusrengas. Puistomuuntamolta on oltava rakennusalalle 5 m suojaetäisyys. Maanomistaja vastaa mahdollisista kaapeleiden siirroista.

Sähkönsiirtoon tarkoitettu Helen sähköverkko Oy:n 110 kV:n suurjänniteilmajohto suoja-alueineen kulkee Valimotien varressa.

Erityistoiminnat

Kaavamuutosalueella ei sijaitse erityistoimintoja.

Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Ilman pienhiukkaspitoisuudet

Tuusulanväylän ja Valimotien autoliikenteen päästöillä on vaikutusta ilmanlaatuun, koska päästöt vapautuvat hengityskorkeudelle. Liikenneperäiset pitoisuudet pienenevät etäisyyden tiestä kasvaessa. Mikäli oleskeluun liittyviä toimintoja sijoittuu pihalle, ne on syytä sijoittaa rakennuksen taakse suojaisan pihan puolelle. Lisäksi tiheä kasvillisuus ja erityisesti puusto pidättävät tehokkaasti liikenteen epäpuhtauksia.

Tieliikenteen melu

Suunnittelualue on Tuusulanväylän tieliikenteen melualueella. Tieliikenteen keskiäänitaso LAeq meluarvot kaava-alueen ulkotiloissa päiväsaikaan klo 7-22 ovat Tuusulanväylän puolella 75-80 dB. Alueen keskivaihe kuuluu 75-70 dB:n, alueen länsiosa 70-65 dB:n ja pieni alue eteläisen liikerakennuksen takana 60-65 dB:n vyöhykkeeseen. Vuoden 2030 ennusteessa (2007) kaavamuutosalue on 60-100 dB:n alueella.

Kaava-alueella on suhteessa vähän toimintoja, joiden yhteydessä melusta aiheutuu pitkäaikaista haittaa. Sisätilojen meluarvoihin voidaan vaikuttaa rakennustekniikalla ja toimintojen sijoittelulla. Melun pääsyä pihalle voidaan estää esimerkiksi istutuksin.

Lentomelu

Kaava-alueelle ei ulotu lentoliikenteen melua.

Pilaantuneet maat

Kiinteistöllä on havaittu akkutehtaan jäljiltä pilaantuneita maita.

Myymälän rakennushankkeen yhteydessä puhdistettiin Sähkötie 5:n maaperä.

Sosiaalinen ympäristö

Tammiston palvelualueen väestö on melko nuorta, kuten tyypillisesti uusilla alueilla. Tammistossa toiminnot ovat toisistaan vahvasti eriytyneet: asumisen ja kaupan/työpaikkojen alueet vuorottelevat ja niitä rajaavat isot väylät. Autoliikenne rajaa huomattavasti sosiaalista kanssakäymistä.

3.1.4 Maanomistus

Kaava-alueen kiinteistöt ovat yksityisessä maanomistuksessa keskenään eri omistajilla.

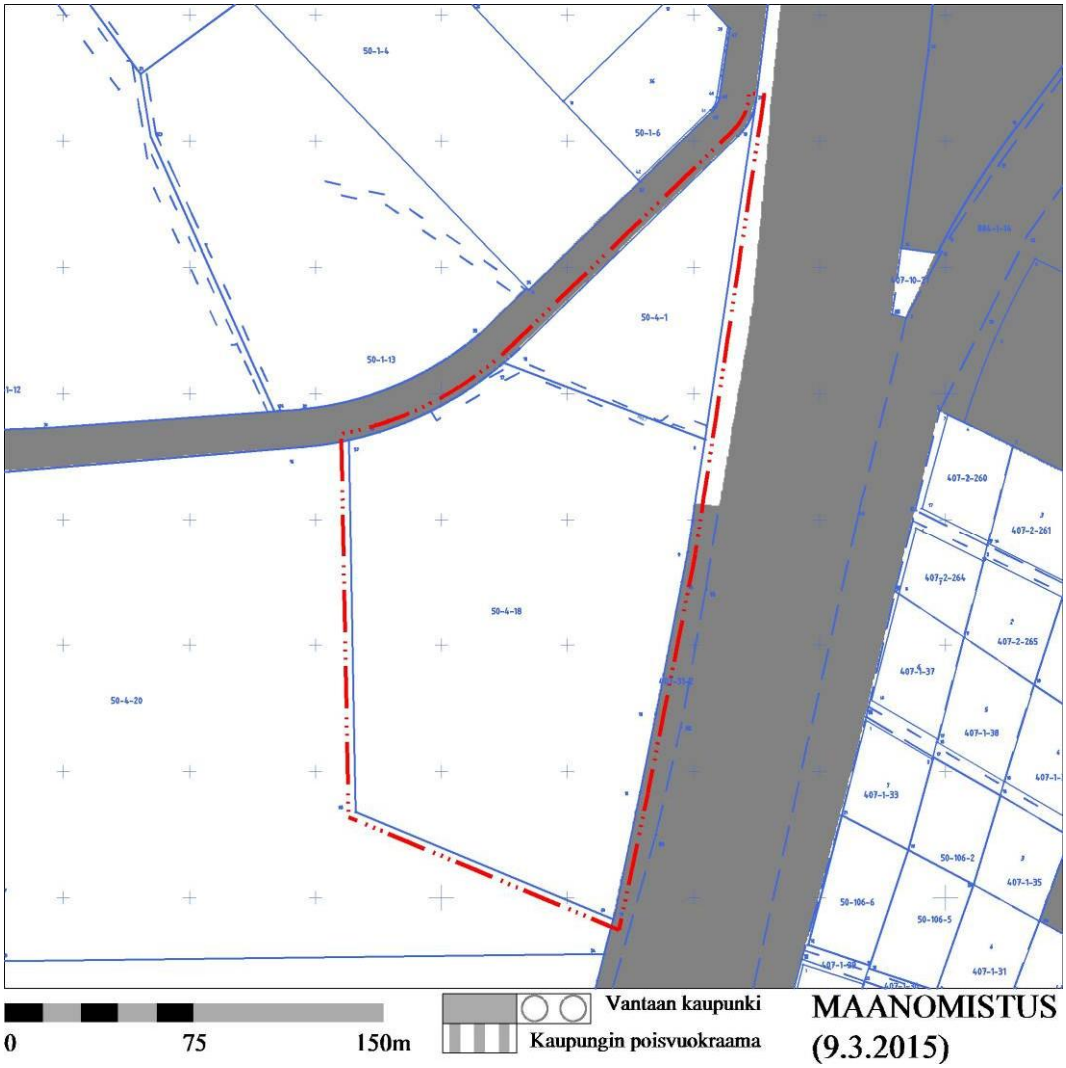

Maanomistus kaava-alueen lähiympäristössä. Vantaan kaupungin ja valtion maanomistus on merkitty karttaan harmaalla.

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 30.10.2000 (tarkistettu 13.11.2008) koskevat kaava-alueen osalta erityisesti eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua. Kaava-aluetta koskettavia keskeisiä tavoitteita ovat mm. seuraavat:

- Asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei sijoiteta irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta.
- Alueidenkäytön suunnittelussa on luotava edellytykset hyvälle taajamakuvalle. Jalankulun ja pyöräilyn verkostoja varten on varattava riittävät alueet ja edistettävä niiden jatkuvuutta, turvallisuutta ja laatua.

- Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle.
- Helsingin seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta.
-

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) korostaa kaupan vaikutusta yhdyskuntarakenteen eheyteen. Lain mukaan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittamisessa tulee huomioida keskusta-alueiden kaupallinen palveluverkosto sekä saavutettavuus joukkoliikenteellä ja kevyellä liikenteellä. 16.4.2015 lähtien kaikki yli 2 000 kerrosneliömetrin myymälät ovat vähittäiskaupan suuryksikköjä kaupan toimialasta riippumatta (MRL 71 a §).

Kaavahanke on tavoitteiden (VAT) mukainen. Tavoitteiden toteutumisesta kaavamuutoshankkeessa tarkemmin selostuksen kohdassa 5.4.

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL)

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) korostaa kaupan vaikutusta yhdyskuntarakenteen eheyteen. Lain mukaan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittamisessa tulee huomioida keskusta-alueiden kaupallinen palveluverkosto sekä saavutettavuus joukkoliikenteellä ja kevyellä liikenteellä.

16.4.2017 lähtien kaikki yli 2 000 kerrosneliömetrin myymälät ovat vähittäiskaupan suuryksikköjä kaupan toimialasta riippumatta (MRL 71 a §). Muusta kaupasta poiketen paljon tilaa vievä kauppa (esim. huonekalu-, kodintekniikka- ja rautakauppa) on laadultaan sellaista, että se voi sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle.

Kaavahanke on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukainen.

Maakuntakaava (YM 8.11.2006, 30.10.2014)

Kaavamuutosalue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Tammistossa on seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön salliva merkintä, joka mitoittaa alueen kaupan määrän enintään 150 000 kerrosneliömetriin. Kaava-alueen pohjoispuolella on länsi-itäsuuntainen viheryhteystarve ja Valimotien varressa kulkee 110 kV:n voimajohto. Ylästöntie (Kuninkaantie) on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi tieksi.

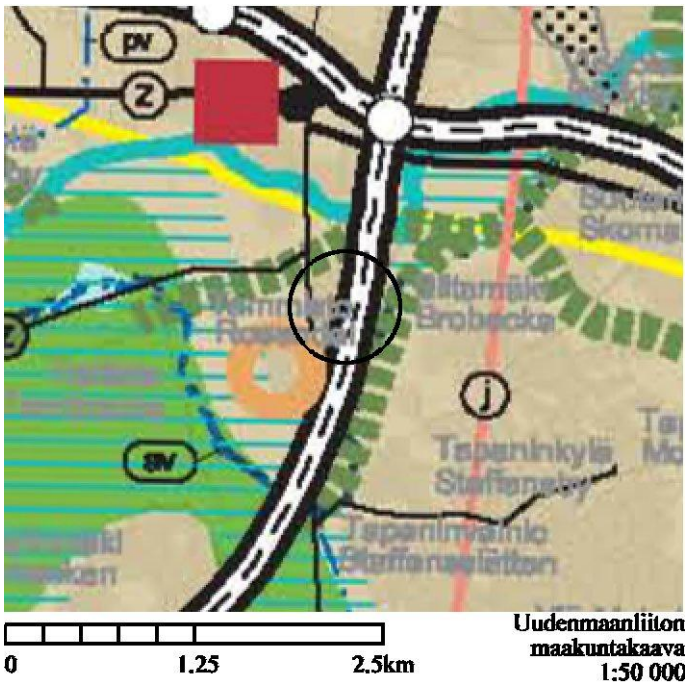

Ote maakuntakaavasta

Ympäristöministeriö on vahvistanut uudenmaan maakuntakaavan 8.11.2006, vuonna 2013 hyväksytty 2. vaihemaakuntakaava on vahvistettu 30.10.2014.

Kaavahanke on maakuntakaavan mukainen.

Yleiskaava (KV 17.12.2007)

Alue on merkitty yleiskaavaan kaupallisten palvelujen alueeksi (KM): ”Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksilöitä sekä paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppoja, tuotanto-, varasto- ja toimistotiloja. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja sisältäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä tai myymäläkeskittymiä. Alueelle voidaan sallia erillisiä kaupallisia lähipalveluja.”

Valimotien varressa kulkee 110 kV:n voimansiirtolinja (Z 1). Alueen pohjoispuolelta Isopellon kautta kulkee ohjeellinen ulkoilureitti.

Kaavahanke on yleiskaavan mukainen.

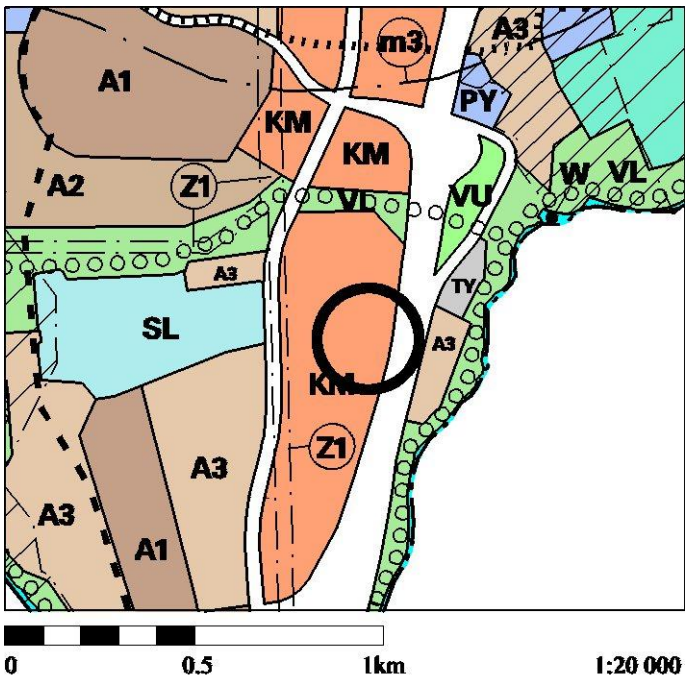

Ote yleiskaavasta

Asemakaava (15.9.1999)

Alue on merkitty asemakaavaan (nro. 001485) liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (K-1) sekä korttelille 50001 tarkoitetuksi autopaikkojen korttelialueeksi (LPA, entinen AP). Korttelialueella sallitaan kaksikerroksinen rakentaminen. Tuusulanväylän varressa on istutettava alueen osa. Rakennusoikeus on kaava-alueella yhteensä 11550 k-m2.

Kaavamuutosalue sijoittuu kaupallisten toimintojen (K, KLTY, KM), teollisuuden (TVK, TKT, TV, T-3) sekä asutuksen (AO ja A) ja vilkkaiden liikenne-alueiden lähiympäristöön.

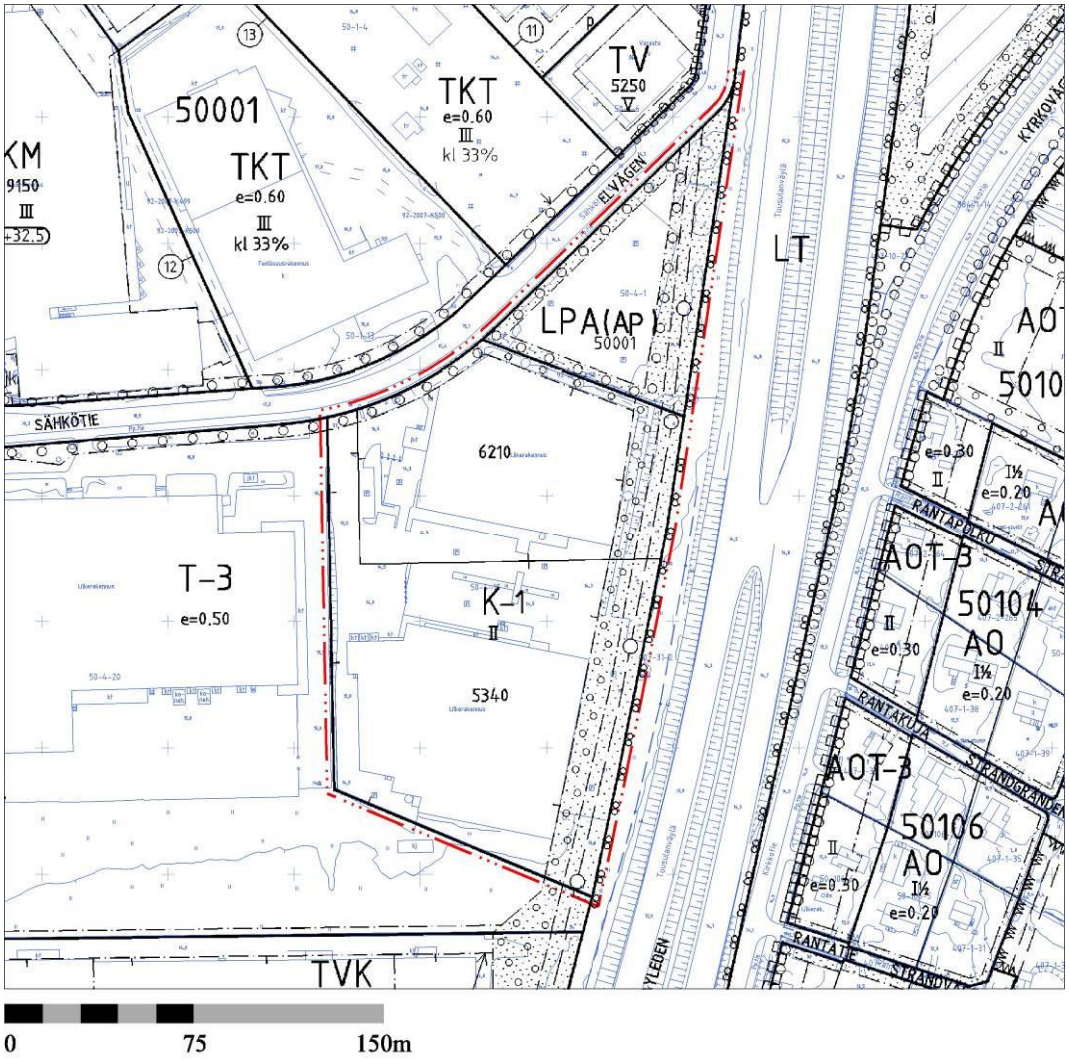

Ote voimassa olevasta asemakaavasta

Poikkeamisluvalla (v.2013) on sallittu poikkeamia voimassa olevan kaavan määräyksiin:

- rakennusoikeuden kerrosala ylittyy 836 k-m²
- rakennusala ylittyy tontin koillisosassa
- poistumisportaat sijoittuvat istutettavalle tontin osalle
- III-kerroksinen rakentaminen
- julkisivun korkeudesta on poikettu + 500 mm

Poikkeamispäätöksen yhteydessä rakentamiselle on määritelty seuraavat ehdot

- korttelialueelle tulee laatia yhtenäinen piha- ja valaistussuunnitelma.
- pysäköintialueet rajataan istutusvyöhykkeellä Tuusulanväylän suuntaan voimassa olevan asemakaavan mukaisesti. Istutusten tulee sisältää ikivihreitä lajeja.
- istutusvyöhykkeiden tulee luoda mielenkiintoinen ja kaupunkikuvallisesti ehyt kokonaisuus
- alueen julkisivut tulee toteuttaa kaupunkikuvallisesti korkeatasoisesti
- mainoslaitteiden sijoittelussa ja rakenteissa tulee erityisesti ottaa huomioon kaupunkikuvalliset näkökohdat
- liikkeen pääsisäänkäynniltä tulee olla suora ja turvallinen yhteys kevyen liikenteen reiteille ja bussipysäkille. Pääsisäänkäynnin yhteyteen tulee sijoittaa helposti käytettäviä polkupyöräpaikkoja.
- rakennusluvan yhteydessä esitetään suunnitelma alueen hulevesien hallinnasta.

Naapurikiinteistöllä Sähkötie 1 on samaan aikaan vireillä kaavahanke nro 002171.

Rakennusjärjestys

Vantaan kaupungin rakennusjärjestys on kaupunginvaltuuston hyväksymä 15.10.2011 ja tullut voimaan 01.01.2011.

Tonttijako- ja rekisteri

Kaava-alueen molemmat kiinteistöt 92-50-4-18 ja 92-50-4-1 ovat tontteina kiinteistörekisterissä.

Rakennuskielto

Alueella ei ole rakennuskieltoa.

4 Asemakaavan suunnittelun vaiheet

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Kaavamuutosalue sijaitsee näkyvällä paikalla Tuusulanväylän varrella Valimotien ympäristössä.

Eteläisemmän kiinteistön maanomistaja on hakenut kaavamuutosta, jotta asemakaava päivitettäisiin vastaamaan poikkeamispäätöksiä. Pohjoisempi kiinteistö on hakenut pääkäyttötarkoituksen muutosta ja rakennusoikeutta nykyiselle pysäköintialueelle.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Eteläisemmän kiinteistön kaavamuutoshakemus saapui 16.3.2012. Pohjoisemman kiinteistön kaavamuutoshakemus kirjattu saapuneeksi 25.3.2015.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikennevirasto (rautatie- ja vesialueet), Museovirasto jne.
- Rajoittuvat naapurikunnat
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL, TUKES, tietoliikenneverkkoja ylläpitävät yhtiöt Vantaan Energia Oy, Fingrid Oy, Gasum Oy, Elisa Oyj jne.
- Kunnan jäsenet ja ne jotka katsovat olevan osallisia.

4.3.2 Vireilletulo

Ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta on annettu 16.03.2015 työnumerolla 002171.

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin asukaslehdessä 14.03.2015 sekä 12.03.2015 kirjeitse maanomistajille, naapureille ja viranomaisille (MRL 62§).

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

MRL 63§:n mukainen asemakaavan muutoksen nro 002171 osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui 16.03.2015. Alueen asukkaiden mielipiteitä kuultiin MRL 62§:n mukaisesti.

Kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin määräaikaan 20.04.2015 mennessä yksi mielipide. Mielipiteen jättäneellä Vantaan kaupunginmuseolla (15.4.2015) ei ollut huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Kaupunginhallitus päätti 24.8.2015 asettaa kaavaehdotuksen nähtäville 16.9.–15.10.2015. Kaavaehdotuksesta pyydettiin neljä lausuntoa ja saatiin 31.10.2015 mennessä kaksi lausuntoa sekä lausuntoajan päätyttyä 16.11.2015 vielä yksi.

Uudenmaan ELY-keskus (12.10.2015):

- Kaavamääräystä KM tulee tarkentaa käyttämällä maakuntakaavan sanamuotoja ja tarkentaa ”Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköjä, joiden kaupan laatu vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jonka asiointitiheys on pieni.”
  - Määräys on ollut 2. vaihemaakuntakaavan sanamuotojen mukainen. Kaavaehdotuksessa käytettyä kaavamääräystä (KM) on kuitenkin tarkennettu siten, että se ohjaa tarkemmin kaupan laatua: ”Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköjä, jotka eivät kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja joissa myydään paljon tilaa vaativan kaupan tuotteita”. Asiointitiheyteen ei ole viitattu, sillä siihen on hankala puuttua kaavoituksen keinoin.

- Selostuksessa ei ole arvioitu, paljonko liiketilaa maakuntakaavan mitoituksesta on jo käytetty ja miten paljon siitä jää jäljelle. Asemakaavamuutos nro 002255 on syytä mainita rakennusoikeuksineen ja yhteisvaikutuksineen.
  - Selostukseen on päivitetty pyydetyt lisätiedot.

- Hulevesien hallintasuunnitelmaa laadittaessa tulee varmistaa, ettei hulevesien kasvusta aiheudu haittaa Tuusulanväylän sivuojalle.
  - Selostuksen toteutus-osioon (s. 32) on tarkennettu tarve varmistaa hulevesien hallintasuunnitelmassa, ettei hulevesien kasvusta aiheudu haittaa naapurikiinteistöille.

Vantaan Energia (15.10.2015)

- ei huomautettavaa kaavaratkaisusta, mutta selostuksessa oli asiavirhe: Valimotien varressa kulkeva suurjänniteilmajohto ei ole Vantaan Energian, vaan Helen sähköverkko Oy:n.
  - Asia on korjattu selostukseen.

Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut –kuntayhtymä (HSY) (16.11.2015)

- Muutosehdotus ei edellytä yleisen vesihuollon siirtämistä eikä uuden vesihuollon rakentamista.
- Alueen pohjoisosassa sijaitsee Sähkötie 8:aa palveleva luoteis-kaakkoissuuntainen tonttiviemäri, jonka mahdollisesta siirtämisestä vastaa maanomistaja.
  - Ei edellytä toimenpiteitä.

Kaavaehdotuksesta ei tullut muistutuksia.

Osallisten tavoitteista lisää kohdassa 4.4.3.

4.3.4 Suunnitteluyhteistyö

Kaavamuutosta on valmisteltu yhteistyössä maanomistajan sekä Vantaan kaupungin asiantuntijoiden kanssa. Maanomistajien konsulttina on ollut Innovarch Oy. Suunnittelutahot on kirjattu kohtaan 6.1.

Kaavaan liittyvä viranomaisyhteistyö on hoidettu Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa pidettävien kuukausikokousten yhteydessä.

4.4 Asemakaavan tavoitteet

Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Asemakaavamuutosalue sijaitsee Tuusulanväylän länsipuolella Sähkötien varrella Valimotien ympäristössä, Tammistossa. Kaavamuutosalueen nykyinen sekä kaavamuutoksen mukainen käyttö vastaavat yleiskaavan tavoitteita.

4.4.1. Kunnan asettamat tavoitteet

Voimassa oleva yleiskaava (2007) tukee alueen kehittämistä kaupan alueena (KM). Kaavamuutoksen tavoitteena on kaava-alueen maankäytön tehostaminen.

Asemakaavamuutoksella ajantasaistetaan asemakaava vastaamaan kohteeseen hyväksyttyjä poikkeuslupia. Poikkeamispäätösten pohjalta liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (K-1) sekä kaavahakemuksen pohjalta autopaikkojen korttelialue (LPA) muutetaan liikerakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM). Lisäksi asemakaavamääräyksiä ajantasaistetaan nykyvaatimusten mukaisiksi.

Vantaan taloussuunnitelman 2013–2016 strategiset tavoitteet ovat mm. seuraavia:

- Edistetään toimivan ja kestävän kaupunkirakenteen toteutumista kaupunkirakennetta eheyttämällä ja tiivistämällä, kestäviä liikkumismuotoja edistämällä.
- Koko kaupunkiorganisaatio osallistuu kaupunkikuvan kehittämiseen – kaupungin vetovoimaisuus asuinpaikkana paranee.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.05.2015):

- Otamme ympäristökriteerit ja uudet elämäntavat mukaan suunnittelutavoitteisiin.
- Kannustamme omatoimisuuteen ja kaupunkitilan luovaan käyttöön.
- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Teemme kaupungissa liikkumisesta ja arjesta tehokasta ja helppoa. Edistämme kaupan saavutettavuutta kaikilla kulkumuodoilla. Parannamme kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä ja toteutamme liikennemuotojen uutta tilanjakoa.
- Suunnittelemme työn ja kaupan kohteista maamerkkejä ja eläviä ympäristöjä.
- Otamme yrittäjät ja toimijat mukaan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Joukkoliikenne Vantaa -selvitys (2014)

- Tarpeen parantaa Valimotien alueen saavutettavuutta kestävillä kulkumuodoilla sillä kyseessä on seudullisen kaupan keskittymä

Kaupan palveluverkkoselvitys (KALA 9.11.2015)

Selvitys suunnitteluohjeistuksineen on menossa kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyyn 9.11.2015. Suunnitteluohjeistuksessa käsitellään nykyisiä kaupan alueita ja kaupan alueiden laajennuksia. Suunnitteluohjeissa ehdotetaan, että Tammistoa, Porttipuistoa, Petikko-Varistoa ja Vantaanporttia kehitetään monipuolisina kaupan alueina. Kaupan toimiala ja laatu ei kuitenkaan saa olla sellaista, joka haittaa merkittävästi keskusta-alueiden kehittämistä. Selvityksen mukaan

- Näitä alueita tulee kehittää tavalla, joka edistää asioimista kevyellä ja julkisella liikenteellä.
- Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja sisältäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä.
- Alueelle voidaan sallia päivittäistavarakauppoja, jotka palvelevat lähiasutusta (alle 1000 k-m2)
- Koivuhakaa, Viinikkalaa ja Hakkilaa kehitetään paljon tilaa vaativaan kaupan alueina, jonne ei saa sijoittaa päivittäistavarakauppoja tai muuta erikoiskauppaa.

4.4.2. Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet

Kaava-alueen suunnittelussa huomioidaan varsinkin sijoittuminen näkyvälle paikalle vilkkaalle kaupalliselle alueelle sekä Tuusulanväylän tuntumaan ja asutuksen läheisyyteen sekä kulkuyhteyksien sujuvuus ja turvallisuus kaikilla liikennemuodoilla.

4.4.3. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

Maanomistajan tavoitteet

Maanomistajan tavoitteina

Etelän puoleinen kiinteistö, Sähkötie 3-5 (92-50-4-18)

- asemakaavan päivittäminen vastaamaan nykyistä käyttöä sekä poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista.
- kiinteistön toimijoilla on pulaa pysäköintipaikoista varsinkin ruuhka-aikaan.
- nykyinen liittymäratkaisu Sähkötielle on ahdas ja hankala. Saman liittymän kautta on asiakasliikennettä, huoltoajoa sekä ajoyhteys Sähkötie 1:een.

Pohjoisen puoleinen kiinteistö, Sähkötie 7 (92-50-4-1)

- rakennusoikeutta nykyiselle pysäköintialueelle kiinteistökehittämistä varten. Asemakaavamuutoksen vaiheessa kiinteistölle ei ole vielä tiedossa erityistä hanketta tai toimijaa.

Molemmilla kiinteistöllä kaavaan toivotaan joustavuutta tulevaisuuden tarpeita varten.

Osallisten tavoitteet

Naapurikiinteistöllä, Sähkötie 1:ssä on myös meneillään kaavamuutos (002255). Kaavahankkeessa on tutkittu tonttien välisten jalankulkuyhteyksien kehittämismahdollisuuksia.

Kaavaprosessin aikana ei ole tullut esiin muita osallisten tavoitteita.

4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Suunnittelualueen rajaus

Kaavamuutosalue on rajattu kaavahakemusten mukaisesti.

Kaavamuutosalueen autopaikkojen korttelialue (LPA) on voimassa olevassa asemakaavassa tarkoitettu ajantasakaavassa korttelin 50004 käyttöön. Korttelin 50004 kiinteistöllä asemakaavaa on kuitenkin päivitetty vuonna 1981 vahvistuneen asemakaavan jälkeen. Kaavamuutoksissa tarvittava autopaikoitus on mitoitettu kiinteistöjen rajojen sisäpuolelle.

Asemakaavan suunnittelun lähtökohtana käytettiin poikkeamispäätöksiä, rakennuslupia ja niihin liittyviä suunnitelmia sekä Innovarch Oy:n Sähkötie 7:ää koskevaa viitesuunnitelmaa. Lisäksi suunnitelmissa on huomioitu naapuritontilla samanaikaisesti käynnissä oleva toinen asemakaavan muutos (kaava nro 002255/Sähkötie 1) ja sen ratkaisut.

4.5.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Kaavaratkaisussa on huomioitu sijoittuminen näkyvälle paikalle aivan Tuusulanväylän varteen, osaksi Valimotien liikennevirtoja sekä asutuksen läheisyyteen. Kaava mahdollistaa nykyisen, poikkeamispäätöksen mukaisen toiminnan jatkamisen sekä rakennusoikeuden lisäämisen niin,

että myös kaupunkikuvalliset ja ympäristön tarpeet on huomioitu. Lisäksi se mahdollistaa maankäytöltään tehokkaampaa pysäköintiä ja pysäköinnin yhteiskäyttöä.

Liikenteen osalta selvitettiin kolmea vaihtoehtoa. Kaikissa vaihtoehdoissa jalankulkuun ja pyöräilyyn tarvitaan nykyistä selkeämmät ja jatkuvammat yhteydet.

VE 1: Nykytila jatkuu

Havainnekuva hahmotellusta liikennevaihtoehdosta 1.

VE 2: yksisuuntainen ajoyhteys kiinteistön pohjoisemman rakennuksen (XXL) ympäri.

Yksisuuntainen ajoväylä ohjaa Sähkötie 3-5:n poistuvaa liikennettä Sähkötielle pohjoiskautta XXL:n ympäri, rakennuksen ja Tuusunlanväylän välistä. Sähkötie 7:n ajoyhteys on kannattavaa yhdistää tähän reittiin. Haittapuolena on, että johtorasitteen takia kohdalle ei mahdu puuriviä.

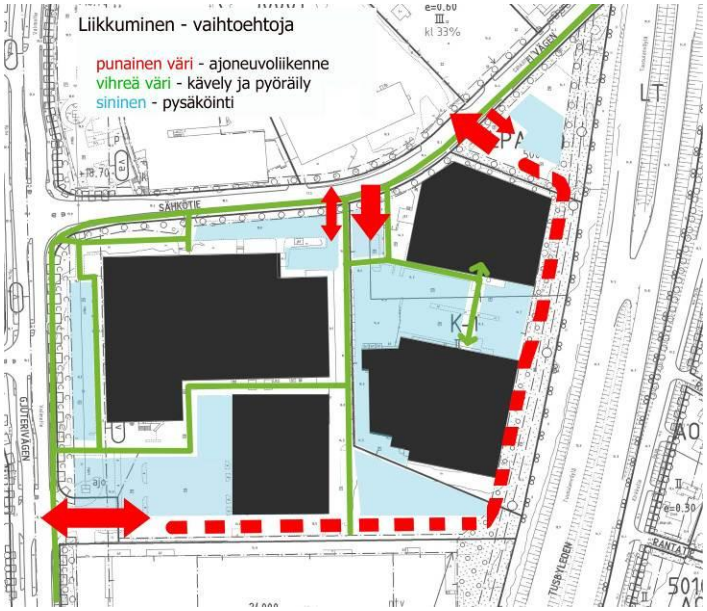

Havainnekuva hahmotellusta liikennevaihtoehdosta 2.

VE3: alueen yhteinen yksisuuntainen ajoyhteys.

Koko alueen (kiinteistöt Sähkötie 1-7) halki kulkeva yksisuuntainen ajoväylä ohjaa alueilta poistuvaa liikennettä Sähkötielle. Kaikkien kolmen kiinteistön yhteinen ajoyhteys helpottaisi kiinteistöjen pysäköinnin yhteiskäyttöä ja huoltoreittejä. Tilantarve kaikilla kiinteistöillä helpottuisi. Tämä vaihtoehto helpottaisi huomattavasti alueen kävely- ja pyöräily-yhteyksien parantamista ja mahdollistaisi Sähkötien kahden vierekkäisen ajoliittymän keventämisen toimivammaksi kokonaisuudeksi. Naapurin kiinteistön kautta ajo vaatii rasite- ja huoltosopimuksen kiinteistön omistajien välille. Ajoyhteys voitaisiin merkitä asemakaavaan kuten pohjoisessa korttelissa 50001.

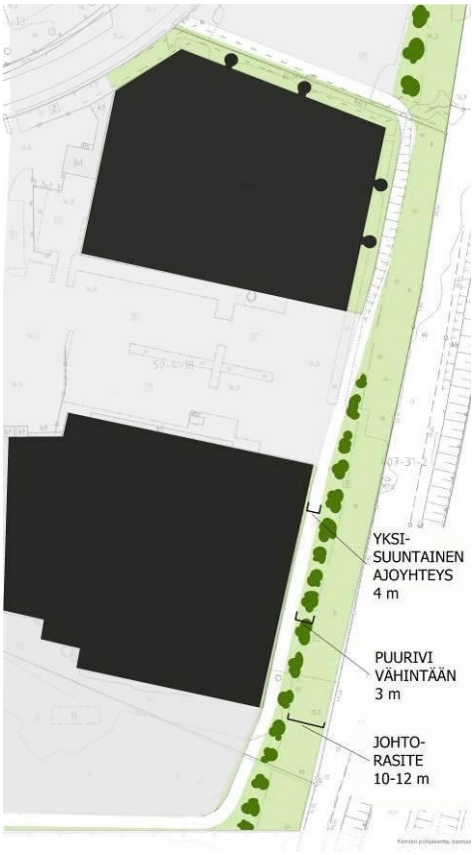

Havainnekuva hahmotellusta liikennevaihtoehdosta 3.

Lopulta vaihtoehtoja rajasivat Tuusulanväylän puolella sijaitsevat teknisen huollon johdot, Sähkötien 1 ja 3-5 välinen maaston korkeusero, arviot läpiajavan liikenteen määrästä ja näihin liittyvät huoltoliikenteen järjestämisen ja ajoyhteysrasituksen haasteet. Sähkötie 1:n ja 3-5:n liittymän aluetta kuitenkin todettiin olevan tarpeen kehittää.

Asemakaavaratkaisussa sijoitettiin jalankulkureitti kulkemaan siten, että molempien kiinteistöjen on mahdollista hyödyntää samaa reittiä. Jalankulkijoille reitti on selkeämpi ja kiinteistöille se voi helpottaa pysäköintipaikkojen mahduttamista. Kaavassa jää mahdolliseksi toteuttaa ajoyhteys Sähkötie 3-5 ja 7 välille.

4.5.2 Mielipiteet ja niiden huomioonottaminen

Alueen asukkaiden mielipiteitä kuultiin MRL 62§:n mukaisesti. Määräaikaan 20.04.2015 mennessä kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta tuli yksi mielipidettä (ks. kohta 4.3.3.). Mielipide ei edellyttänyt toimenpiteitä.

Kaavamuutoksen liikenneratkaisua on hahmoteltu yhdessä kaupungin asiantuntijoiden, Sähkötie 1-7 maanomistajien ja näiden konsulttien kanssa.

5 Asemakaavan kuvaus

Kaavamuutosalue on kokonaisuudessaan samaa pääkäyttötarkoitusta. Ajo kaavamuutosalueelle on Sähkötien kautta. Kiinteistöjen välille on ohjattu sijoittamaan kävely-yhteydet. Pysäköintiä on sallittu rakennusten alle ja maantasoon.

5.1 Kaavan mitoitus

Alueen pinta-ala on 2,8 ha (28 399 m^2). Korttelialueen tuleva kokonaisrakennusoikeus on yhteensä 14 686 k-m². Rakennusoikeus ajantasakaavaan nähden kasvaa yhteensä 3136 k-m² ja korttelialueen (KM) tehokkuus e=0,41 kasvaa tehokkuuteen e=0,45. Uusi rakennusoikeus on kokonaisuudessaan kaupan liiketilaa (KM).

Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:

- Liiketilat 1 pp/ 50 k-m2
- Teollisuus ja varastot 0,4 pp/työntekijä
- Toimistot 1pp/80 k-m²

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

- Liiketilat 1ap/30 k-m²
- Teollisuus 1 ap/100 k-m²
- Toimistot 1ap/50 k-m²
- Varastot 1 ap/150 k-m²

Alueen rakennuksiin saa rakentaa enintään kaksi kerrosta. Tämän lisäksi pysäköintipaikkoja voi rakentaa rakennuksen alle maantasoon tai maanalaisiin tiloihin. Katolle rakentaa kerrosluvun ja rakennusoikeuden lisäksi teknisiä tiloja.

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Asemakaavaan on lisätty määräyksiä koskien hulevesiä ja kevyttä liikennettä sekä tarkennettu määräyksiä koskien kasvillisuutta ja kaupunkikuvaa.

Rakennuksilta julkisivuineen ja niitä täydentävine rakenteineen, katoksineen ja aitoineen edellytetään korkeatasoista arkkitehtuuria ja materiaaleja sekä yhtenäistä rakennustapaa. Mahdolliset katolle sijoittuvat tekniset tilat laitteineen tulee huolitella rakennuksen arkkitehtuuriin sopiviksi. Kaavamääräyksissä on ohjeistettu ensimmäisen kerroksen julkisivukäsittelyä jalankulkijoille ja pyöräilijöille vaihtelevaksi ja mielenkiintoiseksi kulkuympäristöksi. Lisäksi rakennukset on ohjattu sijoittumaan kiinni Sähkötien puoleiseen rakennusalan rajaan. Jalankululle osoitettujen yhteyksien tulee erottua värein ja materiaalein. Mainoslaitteiden sijoittelussa, valaistuksessa ja rakenteissa tulee erityisesti ottaa huomioon kaupunkikuvalliset näkökohdat.

Kaavamääräyksissä edellytetään pysäköintipaikkojen jaottelua korkeintaan 40 auton kokonaisuuksiksi sekä polkupyörille asianmukaisia säilytyspaikkoja.

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

Liikerakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM)

Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköjä, jotka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittua myös keskusta-alueiden ulkopuolelle. Alueelle saa sijoittaa ympä-

ristöä häiritsemätöntä teollisuus- ja varastotoimintaa. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja. Ulkovarastointia ja korkeavarastoja ei sallita, yleisiin alueisiin rajautuva lastausalue tulee rajata. Rakennuksen ulkopuolelle tulevat jätehuollon tilat ja muut tekniset tilat tulee sijoittaa katoksiin tai muihin rakennuksiin.

5.4 Kaavan vaikutukset

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on kuvattu muutos nykytilan, voimassa olevan asemakaavan ja kaavamuutoksessa kuvatun tilanteen välillä. Arvioinnissa on tarkasteltu 13.11.2008 valtioneuvoston hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteidenvaltakunnallisten (VAT) toteutumista.

Kaavamuutos edistää alueen taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävyyttä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Kaavamuutoksessa otetaan huomioon sekä rakennettu että luonnonympäristö.

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on myymälärakennuksia eikä sinne sijoitu asumista. Tilanne oli yhtä uutta myymälää lukuun ottamatta sama ennen poikkeamispäätöksiä (v. 2010 ja 2013). Lähin asuinalue sijaitsee noin 200 m päässä.

Voimassa olevassa kaavassa alueelle saa rakentaa liike- ja toimistorakennuksia sekä teollisuus- ja varastorakennuksia. Kaava sallii huoltoasunnon rakentamisen.

Kaavamuutoksen myötä asuntojen rakentaminen kiinteistölle ei ole enää mahdollista. Sähkötie 3-5 osalta rakennusoikeus on kokonaisuudessaan jo käytetty, joten työpaikkojen määrä riippuu yritysten omasta toiminnasta. Sähkötie 7:lle on mahdollista vielä rakentaa työpaikkoja.

Yhdyskuntarakenne

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on jo poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista. Ennen poikkeamispäätöstä rakentaminen kaavamuutosalueella on ollut harvempaa (e=0,41). Kaavamuutosalueen maankäyttö on pysäköintipaikkojen vuoksi väljää.

Voimassa olevassa kaavassa alue on liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (K-1) ja autopaikkojen korttelialuetta (LPA, entinen AP), e= 0,41. Yleiskaavassa kohde on kaupallisten palvelujen aluetta (KM).

Kaavamuutoksen myötä koko alue muutetaan käyttötarkoitukseltaan liikerakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM). Muutos vastaa käyttötarkoituksen osalta yleiskaavan tavoitteita.

Kaavamääräyksin kohteen kevyen liikenteen saavutettavuutta helpotetaan yhtenäistämällä reittejä keskenään sekä ympäröivään katuverkkoon liittyväksi. Ratkaisu täydentää jo rakennettuja alueita eikä vaadi uusia julkisia investointeja infrastruktuuriin eikä arvokkaiden luontokohteiden hävittämistä. Kaavamuutosalueella voidaan hyödyntää kaupungin olemassa olevaa liikenneverkkoa ja nykyisiä palveluja. Kaavaratkaisussa otetaan huomioon kaupungin muissa suunnitelmissa korostunut tarve kehittää lähiympäristön ympäristöä ihmisen mittakaavaiseksi sekä jalan ja polkupyörällä houkuttelevammaksi.

Kaupunkikuva

Nykytilanteessa kohde on kaupunkikuvallisesti ja -rakenteellisesti on keskeneräinen. Kaava-alue on määritelty kaupunkikuvaltaan korjattavaksi ympäristöksi, jonka haasteina on lisäksi epäsiisteyttä, epämääräisyyttä tai ihmisen mittakaavan puutetta.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalueen etelänpuoleiselle kiinteistölle voi rakentaa II –kerroksisia on liike- ja toimisto-, teollisuus- ja varastorakennuksia. Pohjoisen puoleisella kiinteistöllä ei ole rakennusoikeutta. Kaava ei aseta erityisiä vaatimuksia kaupunkikuvalle, kevyelle liikenteelle eikä hulevesien hallinnalle. Kaavaan on merkitty istutettavia alueita.

Kaavamuutoksen myötä alue on liikerakennusten korttelialuetta, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM) sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia tuotanto- ja varastotiloja. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan tiloja.

Kaavamuutoksessa rakentaminen on sovitettu paremmin ympäristöönsä, ks. kohta 5.2. Kaavaan on lisätty ja tarkennettu määräyksiä koskien rakennusten julkisivuja ja niitä täydentäviä rakenteita, katoksia ja aitoja. Mainoslaitteiden sijoittelua, valaistusta ja rakenteita koskien on lisätty vaatimus kaupunkikuvan huomioimisesta. Rakentamisen metrimääräistä korkeutta ei ole enää rajattu.

Näkymien osalta istutuksia on vaadittu kooltaan kookkaammiksi sekä vähintään osittain ikivihreiksi. Puiden sijoittumisessa on huomioitu aiempaa paremmin niiden kasvuun tarvittava mitoitus.

Asuminen

Nykytilanteessa kaavamuutosalue on asumatonta.

Voimassa olevassa kaavassa sallitaan kiinteistönhuollon kannalta välttämätön asunto.

Kaavamuutoksen myötä asuntojen rakentaminen kiinteistölle ei ole enää mahdollista.

Työpaikat, elinkeinotoiminta ja palvelut

Nykytilanteessa kaavamuutosalueella on urheiluvälineliike XXL:n ja kodinkone- ja elektroniikkamyymälä Gigantin myymälärakennukset. Myymälät tarjoavat kohteessa useamman kymmentä kaupan työpaikkaa.

Voimassa olevassa kaavassa kaavamuutosalueelle sallitaan liike- ja toimisto-, teollisuus- ja varastorakentaminen sekä pysäköinti korttelille 50004.

Kaavamuutoksen myötä pohjoisella kiinteistöllä Sähkötie 7:ssä on mahdollista rakentaa uusia toimitiloja. Sähkötie 3-7 kaavamuutosalueella liiketilan määrä kasvaa 3100 k-m2. Sähkötie 3-5:ssä rakennusoikeus on käytetty, joten siltä osalta työpaikkojen määrä riippuu yritysten omasta toiminnasta.

Kaavamuutosalueen naapuritontilla on samanaikaisesti käynnissä toinen asemakaavan muutos (kaava nro 002255/Sähkötie 1). Sähkötie 1:n kaavamuutos lisää Tammiston alueen liiketilan määrää noin 6700 k-m². Näiden kaavahankkeiden yhteen laskettu liiketilojen määrä on yhteensä 9800 k-m2.

Tammiston kaupan alueella on tällä hetkellä n. 113 000 k-m^2 kaupan käytössä olevia liiketiloja. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava mitoittaa alueen kaupan määrän enintään 150 000 kerrosneliömetriin. Kaavaehdotuksen 002171 sallima liiketilarakentaminen lisää Tammiston alu-

een liiketilamäärän n. 116 100 kerrosneliömetriin. Yhdessä viereisen Sähkötien 1 kaavamuutoksen kanssa Tammiston alueen liiketilamäärä kasvaa n. 122 800 kerrosneliömetriin.

Tammiston kaupan alueelle jää edellisten kaavojen liiketilojen toteutumisen jälkeen n. 27 000 k-m^2 maakuntakaavan mukaisia liikerakentamismahdollisuuksia. Tammiston kaupan aluetta on näin ollen mahdollista kehittää tulevaisuudessakin kaupallisille toiminnoille.

Kaavamuutosalueelle ei tule asutusta, joten se ei edellytä muutoksia julkisten palveluiden verkostoon.

Virkistys

Nykytilanteessa kaava-alueella ei ole virkistyksen toimintoja tai sille varattuja alueita. Lähimmät virkistysalueet ovat Tammiston asutukseen liittyvät Isopelto, Tilkkupelto ja Tammistonmäen luonnonsuojelualue 200-300 metrin päässä kaavamuutosalueesta.

Voimassa olevassa kaavassa kaava-alueella ei ole virkistyksen toimintoja tai sille varattuja alueita.

Kaavamuutoksen myötä alueen virkistysalueiden määrää ei vähene eikä kaavamuutos katkaise olemassa olevia viheryhteyksiä. Kevyen liikenteen reittien selkeyttäminen helpottaa kulkua kaava-alueen ja virkistysalueiden välillä.

Liikenne

Nykytilanteessa kaava-alue sijaitsee keskeisten Tuusulanväylän ja Valimotien tuntumassa. Kaavamuutosalueelle on ajoyhteys Sähkötien kautta. Lähimmät joukkoliikenteen pysäkit ovat Valimotien varressa. Myymälöistä on kävely-yhteys kevyen liikenteen reitille.

Voimassa olevassa kaavassa mainitaan pysäköintipaikkojen vähimmäismäärät. Muutoin liikenteelle ja pysäköinnille ei ole erillisiä määräyksiä tai kaavamerkintöjä.

Kaavamuutoksen myötä ajoyhteyksiin ei tule muutoksia. Kävely-yhteyksiä on lisätty ja muutettu, huomioiden kaavamuutosalueen naapuritontilla samanaikaisesti käynnissä oleva toinen asemakaavan muutos (kaava nro 002255/Sähkötie 1). Pyöräpaikkojen määräyksiä on tarkennettu. Autopaikkojen mitoitusta ei muuteta, sillä nykyisellään kiinteistöillä on pulaa autopaikoista. Kaupunkikuvallisilla muutoksilla tuetaan kevyen liikenteen houkuttelevuutta lähiympäristössä.

Tekninen huolto (sis. vesihuolto)

Nykytilanteessa kohteessa on riittävä vesihuollon verkosto ja kaava-alueen rakentaminen on kytketty olemassa olevaan kunnallistekniikan verkostoon.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole maanalaisen johdon lisäksi muita tekniseen huoltoon liittyviä määräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä kiinteistölle tulee hulevesien hallintaa koskevia määräyksiä. Sähkötie 7:n rakennusalan kohdalle sijoittuu teknisiä johtoja, jotka maanomistaja joutuu kustannuksellaan siirtämään mahdollisen rakentamisen alta. Kaava ei aiheuta uusia tarpeita vesihuollon rakentamiselle. Mahdollinen uudisrakentaminen liitetään olemassa olevaan verkostoon.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Nykytilanteessa kohteessa ei ole todettu arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä tai muinaismuistoja.

Voimassa olevassa kaavassa ei ole aiheeseen liittyviä määräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä ei ole aiheeseen liittyviä määräyksiä.

Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

Nykytilanteessa kaava-alue sijaitsee autoliikenteen melualueella. Kohteen pääkäyttötarkoitus (liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue, K-1) eikä poikkeamispäätöksen mukainen myymälärakentaminen edellytä melunsuojausta.

Voimassa olevassa kaavassa on asuin- ja työhuoneita koskevia melumääräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä melua koskevia määräyksiä tarvitaan enää mahdollisille pääkäyttötarkoituksen mukaisille neuvottelu- tai työtiloille. Viihtyvyyden puolesta melua ja pienhiukkaspäästöjä torjutaan istutuksin.

Sosiaalinen ympäristö

Nykytilanteessa kohteessa on kaksi myymälärakennusta ja niihin sijoittuvia työpaikkoja. Lähiympäristö on kaupallisten palveluiden ja teollisuuden aluetta ja asutusta on noin 200 m päässä kaavamuutosalueesta. Vaikka kohteessa on melko hyvä julkisen liikenteen verkosto, nykyinen ympäristö suosii autoliikennettä. Liikennemuodot ja lähiympäristön massiivinen mittakaava vaikuttavat siihen, että lähiympäristö ei ole sosiaalisesti erityisen eläväistä.

Voimassa olevassa kaavassa sallitaan kiinteistöhuoltoa varten asunto oleskelu- ja leikkitiloineen sekä liike- ja toimisto-, teollisuus- ja varastotoiminnot. Kaavassa ei ole muita sosiaalista ympäristöä suoranaisesti tukevia kaavamääräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä kohteeseen voi sijoittua kaupan toimintoja sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia tuotanto- ja varastotiloja. Asuntojen rakentaminen kiinteistölle ei ole enää mahdollista. Kaava ottaa aiempaa paremmin huomioon kaupunkikuvallisen liittymisen lähiympäristöön ja voi näin tukea aiempaa paremmin sosiaalisen ympäristön kehitystä.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Nykytilanteessa kaavamuutosalue on laajuudeltaan ainoastaan 2,8 ha eikä sen kohdalle sijoitu luonnonarvoiltaan merkittävää ympäristöä. Ennen poikkeamispäätöksen mukaista rakentamista kaavamuutosalue on ollut osa myymälä-, teollisuus-, toimisto- ja varastotoiminnoille varatun alueen pihaa.

Voimassa olevassa kaavassa korttelin reunoille on osoitettu suojavihervyöhyke, istutettavia alueita ja puurivi. Kaavassa ei ole hulevesien hallintaa tai muita luonnonympäristöä koskevia määräyksiä.

Kaavamuutoksen myötä hulevesien hallintaan sekä istutuksiin ja puustoon liittyvät kaavamääräykset täydentyvät, minkä on tarkoitus parantaa luonnonympäristön olosuhteita kohteessa.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja vaikutusten hallinta

Nykytilanteessa kaava-alue sijaitsee keskeisten kulkuväylien risteyskohdan tuntumassa. Alueella on bussiliikenteen verkosto ja kevyen liikenteen reitit.

Voimassa olevassa kaavassa (v. 1999) ei ole erityisesti huomioitu ilmastonmuutosta. Kaavamuutosalueen eteläpuoleisen kiinteistön (Sähkötie 3-5) pääkäyttötarkoitus, liike- ja

toimistorakennusten sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (K-1) on yleiskaavan (kaupallisten palvelujen alue, KM) mukainen.

Kaavamuutoksen myötä esitetty pääkäyttötarkoitus, liikerakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön (KM) sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia tuotanto- ja varastotiloja tukee kohteen nykyistä käyttöä ja yleiskaavan tavoitetta. Kaavamuutos tukeutuu aiempaan tapaan pääkaupunkiseudun keskeisiin väyliin ja julkisen liikenteen reitteihin. Lisäksi kaavassa on hulevesien hallintaa ja kevyen liikenteen reittejä tukevia määräyksiä.

5.5 Ympäristön häiriötekijät

Kaava-alueelle kohdistuvan autoliikenne- ja melun ääneneristävyys (30 dB) on määritelty Toimisto-, liike-, ja muiden vastaavien työtilojen osalta. Ulko-alueet tulee rajata Tuusulanväylän ja Sähkötien liikenteen melulta ja pienhiukkasilta istutuksin.

Kaavamuutosalueelta on havaittu pilaantuneita maita. Ennen uusiin rakentamishankkeisiin ryhtymistä tulee puhdistamattomien alueiden maaperä tutkia ja tarvittaessa kunnostaa.

Kaavamuutosalueelle ei kohdistu muita merkittäviä ympäristöhäiriöitä.

5.6 Nimistö

Kaavamuutoksen myötä alueen nimistöön ei tule muutoksia.

6 Asemakaavan toteutus

Maanomistaja on jo rakentanut uudisrakennukset poikkeamispäätösten ja rakennuslupien perusteella vuosina 1999 ja 2014.

Rakennuslupiin tulee liittää hulevesien hallintasuunnitelma, jossa tulee varmistaa, ettei hulevesien kasvusta aiheudu haittaa naapurikiinteistöille. Sähkötie 3 ja Sähkötie 7:n osalta puuttuu pilaantuneiden maiden selvitys. Sähkötie 7 rakennusalan kohdalle sijoittuu teknisiä johtoja, jotka maanomistaja joutuu kustannuksellaan siirtämään mahdollisen rakentamisen alta.

6.1 Asemakaavatyöhön osallistuneet

Kaava-alueen maanomistajat

Sähkötie 3-5 (Kiinteistö Oy Vantaan Sähkötie 3)

	Sanna Reunanen	Lähitapiola Oyj
	Arja Linnankoski	Lähitapiola Oyj
Sähkötie 7		
	Heikki Soini	H. Soini-Yhtiöt Oy

Muita kohteen toimijoita

Sähkötie 3-7

	Jani Hämäläinen	Innovarch Oy, konsultti Sähköt.3-7
	Toni Stigzelius	XXL Sports & Outdoor
	Irmeli Rytkönen	Gigantti Oy Ab
Sähkötie 1		
	Jukka Teerimäki	Sampo Oyj, maanomistaja
	Kim Westberg	Sampo Oyj, maanomistaja
	Marjaana Harjapää	Optiplan Oy, konsultti Sähkötie 1

Vantaan kaupunki

Kaupunkisuunnittelu

	Asta Tirkkonen	aluearkkitehti
	Satu Onnela	asemakaavasuunn. (Sähkötie 3-7)
	Minna Koskinen	asemakaavasuunn. (Sähkötie 1)
	Joni Heikkola	yleiskaavasuunnittelija
	Laura Muukka	maisema-arkkitehti
	Sari Simonen	suunnitteluavustaja
	Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko

Liikenteen ja vesihuollon suunnittelu

	Harri Keinänen	vesihuollon suunn.
	Jarmo Pajunen	liikenneins.
	Teppo Pasanen	liikenneins.
Rakennusvalvonta		
	Matti Karjanoja	lupa-arkkitehti

Ympäristökeskus

	Krister Höglund	ympäristöinsinööri

Maankäyttösopimus

	Armi Vähä-Piikkiö	tonttipäällikkö, yrityspalvelut
	Mika Vähämaa	kehitysinsinööri, kuntatekn. keskus

VANTAA KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu, asemakaavoitus
Vantaalla 7.12.2015

Asta Tirkkonen
Aluearkkitehti

Satu Onnela
Asemakaavasuunnittelija

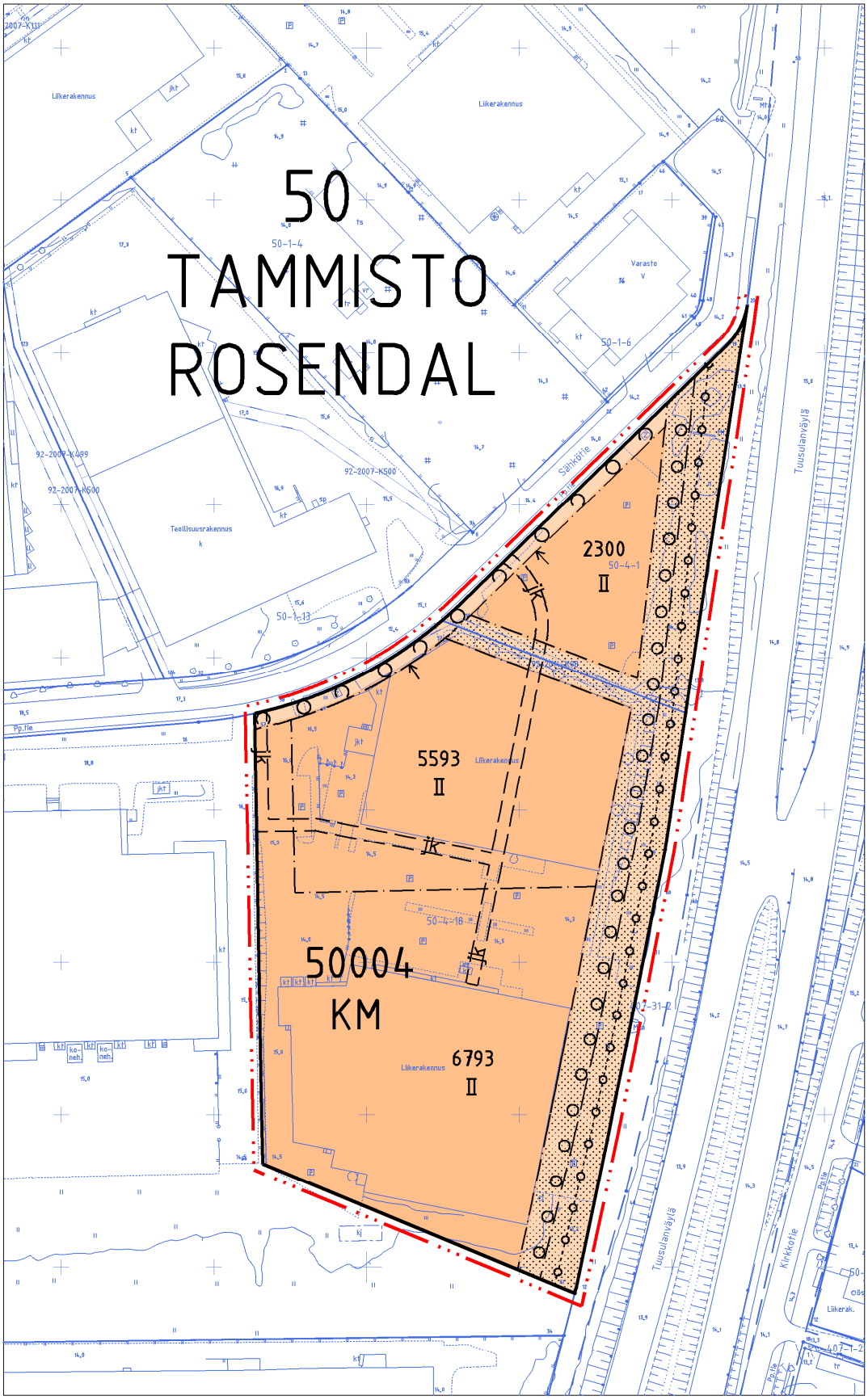

ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

0 50 100m

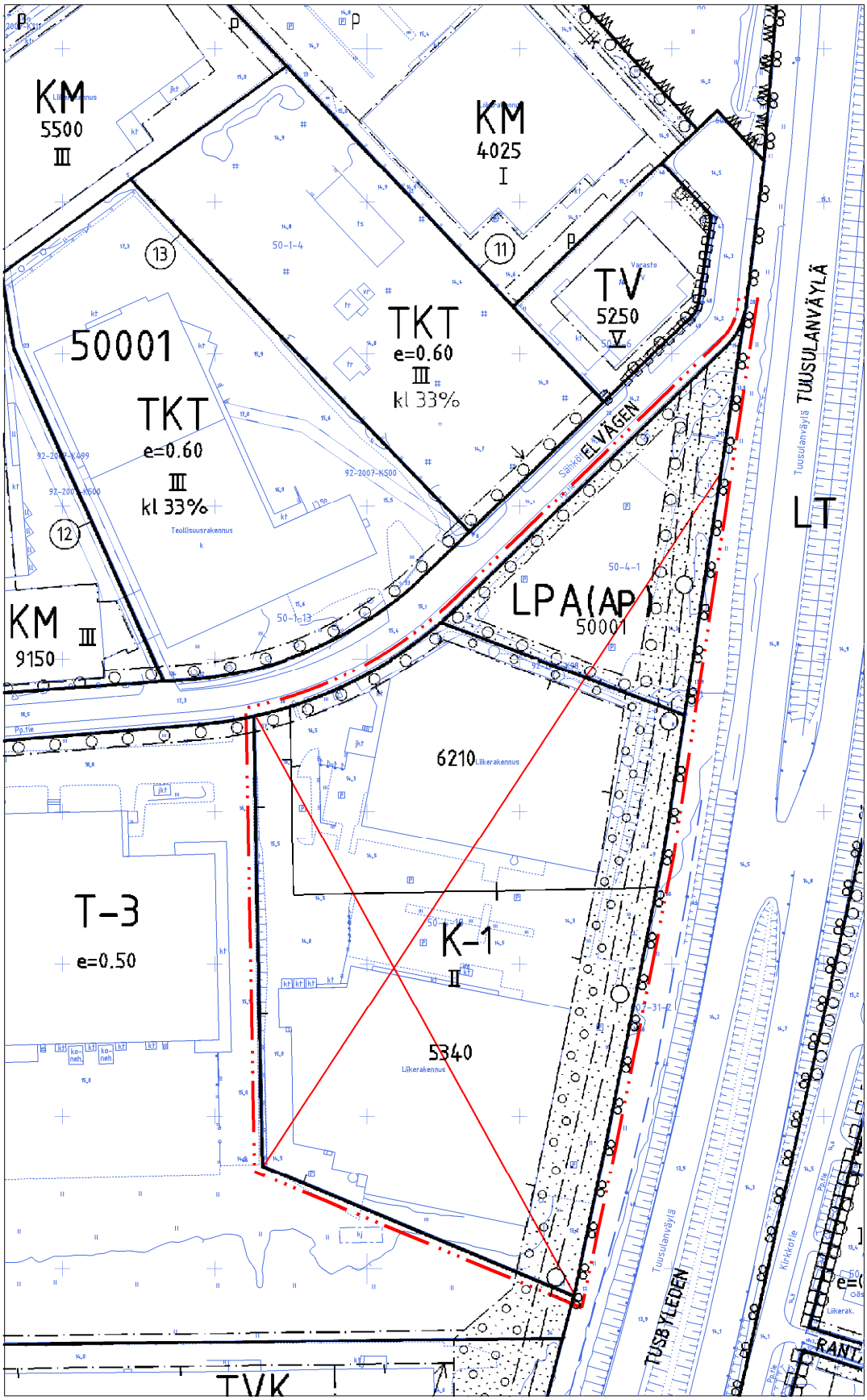

POISTETTAVAT MERKINNÄT

0 50 100m

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum	Pohjakarttalehtien numerot Baskartbladens nummer	1 / 2
002171	7.12.2015	684498, 685498	

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 50

TAMMISTO

Asemakaavan muutos
Osa korttelia 50004.

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 50

ROSENDAL

Ändring av detaljplanen
Del av kvarteret 50004.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

DETALJPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

— · · · — **3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.**

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

KM **Liikerakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön.**

Kvartersområde för affärsbyggnader där en stor detaljhandelsenhet får placeras.

Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköjä, jotka eivät kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja joissa myydään paljon tilaa vaativan kaupan tuotteita.

På området får placeras stora detaljhandelsenheter, vilka inte konkurrerar med de affärer som placeras i centrum och vilka säljer varor som kräver mycket utrymme.

Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja.

I området får ingen dagligvaruaffär placeras.

Alueelle saa sijoittaa ympäristöä häiritsemätöntä teollisuus- ja varastotoimintaa.

På området får placeras sådana industri- och lagerbyggnader som inte stör omgivningen.

Alueelle saa rakentaa autojen säilytykseen tarkoitettuja maanalaisia tiloja.

I området får byggas underjordiska utrymmen avsedda för uppbevaring av bilar.

Aluetta ei saa käyttää ulkovarastointiin.

Området får inte användas för upplagring utomhus.

Alueelle ei saa rakentaa korkeavarastoja.

I området får inte byggas några höga lagerbyggnader.

Mainoslaitteiden sijoittelussa, rakenteissa sekä valaistuksessa tulee erityisesti ottaa huomioon kaupunkikuvalliset näkökohdat.

Vid placeringen av reklamanläggningar, belysning och konstruktioner ska särskild hänsyn tas till stadsbildsaspekter.

Lastaukseen käytettävä alueen osa on rajattava vähintään 2 metriä korkealla näkyvyyden estävällä aidalla tai puista ja pensaista muodostuvalla istutusvyöhykkeellä liikenne-, katu-, puisto- tai muuhun yleiseen alueeseen rajoittuvalta osaltaan.

Den del av tomten som används för lastning ska avgränsas med ett minst två meter högt avskärmande staket eller med en av träd och buskar bestående planteringszon utmed det avsnitt som gränsar mot trafik-, gatu-, park- eller annat allmänt område.

Rakennuksen ulkopuolelle tulevat jätehuollon tilat ja muut tekniset tilat tulee sijoittaa katoksiin tai muihin rakennuksiin.

De utrymmen för avfallshantering och andra tekniska utrymmen som förläggs utanför byggnaden ska placeras i skärmtak eller byggnader.

Ennen uusiin rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä tulee maaperä tutkia ja tarvittaessa pilaantuneet maa-alueet puhdistaa.

Innan nya byggnadsåtgärder vidtas ska jordmånen undersökas och förorenade markområden vid behov renas.

Rakennukset
Rakennusten tulee olla arkkitehtonisesti korkeatasoisia.

Byggnader
Byggnaderna skall hålla hög arkitektonisk klass.

Rakennuksen alle, maantasoon saa sijoittaa pysäköintitiloja. Nämä pysäköintitilat saa rakentaa osoitetun kerrosluvun ja rakennusoikeuden lisäksi.

Parkeringsutrymmen får placeras under byggnaden, i markplanet. Dessa parkeringsutrymmen får byggas utöver det våningstal och den byggrätt som anges.

Rakennusten julkisivut, niitä täydentävät rakenteet, katokset ja aidat tulee tehdä korkealuokkaisista materiaaleista yhtenäistä rakennustapaa noudattaen.

Byggnadernas fasader, de konstruktioner som kompletterar dessa, skärmtak och stängsel ska byggas av högklassiga material och följa ett enhetligt byggnadssätt.

Erityisesti ensimmäisen kerroksen osalta tulee julkisivukäsittelyssä kiinnittää huomiota siihen, että rakennus liittyy ympäristöönsä ja tarjoaa jalankulkijoille ja pyöräilijöille vaihtelevan ja mielenkiintoisen kulkuympäristön.

Särskilt med avseende på det första våningsplanet måste i fasadens artikulering fästas uppmärksamhet vid att byggnaden anknyter till sin omgivning och erbjuder en omväxlande och intressant miljö för fotgängare och cyklister.

Katolle saa rakentaa kerrosluvun ja rakennusoikeuden lisäksi teknisiä tiloja, jotka tulee niihin liittyvine laitteineen huolitella rakennuksen arkkitehtuuriin sopiviksi.

På taket får utöver våningstalet och byggrätten byggas tekniska utrymmen, vilka tillsammans med de anordningar som hänför sig till dessa, skall anpassas till byggnadens arkitektur.

Melun torjunta
Toimisto-, liike-, ja muiden vastaavien työtilojen keskiäänitason ja rakennuksen ulkopuolella vallitsevan liikenteen keskiäänitason ero tulee olla vähintään 30 dB.

Bekämpning av buller
Differensen mellan den genomsnittliga ljudnivån i kontors-, affärs- och övriga motsvarande arbetslokaler och den genomsnittliga ljudnivån utomhus ska vara minst 30 dB.

Jalankulku- ja pyöräily-yhteydet
Rakennusten sisäänkäynneiltä tulee olla sujuvat ja turvalliset jalankulkuyhteydet kevyen liikenteen reiteille, bussipysäkeille ja naapurikiinteistöille. Lisäksi tulee mahdollistaa kiinteistön sisäiset turvalliset ja sujuvat jalankulkuyhteydet pysäköintialueen ja eri sisäänkäyntien välille.

Fotgängar- och cykelförbindelser
Från huvudingången ska det finnas smidiga och trygga fotgångarförbindelser till gång- och cyckelvägar, busshållplatser samt grannfastigheter. Dessutom ska smidiga och trygga intern fotgångarförbindelser mellan de olika parkeringsområdena och byggnadernas entréerna i området möjliggöras.

Alueen sisäiset jalankululle osoitetut yhteydet tulee selvästi osoittaa värein ja materiaalein.

De förbindelser inom området som anvisats för fotgängare ska tydligt markeras genom färg- och materialval.

Pysäköinti
Alueelle rakennettavat pysäköintipaikat on jaettava puu- ja pensasistutuksin enintään 40 autopaikan yksiköiksi.

Parkering
De parkeringsplatser som byggs i området ska delas in med träd och buskar i enheter som omfattar högst 40 parkeringsplatser.

Pääsisäänkäyntien yhteyteen on sijoitettava polkupyöräpaikkoja, joissa pyörän lukitseminen rungosta kiinteään rakenteeseen on mahdollista.	I anslutning till huvudentréerna ska cykelplatser placeras med möjlighet att låsa fast cykelramen vid en fast konstruktion.
Työntekijöille on tarjottava säältä suojattuja ja valvotussa tai lukitussa tilassa olevia polkupyöräpaikkoja.	De anställda ska erbjudas väderskyddade cykelplatser i övervakat eller låst utrymme.
Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät: Liiketilat 1 pp/ 50 k-m² Teollisuus ja varastot 0,4 pp/ työntekijä Toimistot 1 pp/ 80 k-m²	Minimiantalet cykelplatser är: Affärslokaler 1 cp/ 50 m²-vy Industri och lager 0,4 cp/ anställd Kontor 1 cp/ 80 m²-vy
Autopaikkojen vähimmäismäärät: Liiketilat 1 ap/ 30 k-m² Teollisuus 1 ap/ 100 k-m² Toimistot 1 ap/ 50 k-m² Varastot 1 ap/ 150 k-m²	Minimiantalet bilplatser: Affärslokaler 1 bp/ 30 m²-vy Industri 1 bp/ 100 m²-vy Kontor 1 bp/ 50 m²-vy Lager 1 bp/ 150 m²-vy
Hulevedet Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys ennen niiden johtamista yleiseen hulevesijärjestelmään.	**Dagvatten** På området ska ordnas så att dagvattnet fördröjs innan det leds ut i det allmänna regnvattensystemet.
Rakennuslupaan on liitettävä hulevesien hallintasuunnitelma.	Till bygglovet ska bifogas en dagvattenplan.
Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
Osa - alueen raja.	**Gräns för delområde.**
Ohjeellinen alueen tai osa - alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
50 **Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
TAM **Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
50004 **Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
5590 **Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
II **Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.**
Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	**Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.**
Istutettava alueen osa. Istutettavalla alueen osalla tulee olla pensaita, joista vähintään 25 % tulee olla talvivihreitä. Poistumisportaat voi sijoittaa istutettavalle tontin osalle.	**Del av område som bör planteras.** På den del av området som ska planteras ska finnas buskar, av vilka minst 25 % ska vara städsegröna. Utrymningstrappor kan placeras på den tomtdel som ska planteras.
Säilytettävä / istutettava puurivi. Tuusulanväylän viereiselle istutusvyöhykkeelle on istutettava kookkaiksi kasvavia puita. Puiden valinnassa tulee suosia jaloja lehtipuulajeja.	**Trädrad som skall bevaras / planteras.** I planteringszonen intill Tusbyleden ska träd som blir storvuxna planteras. I trädvalet ska ädla lövträd prioriteras.
Alueen osa, jolle on istutettava puita ja pensaita. Istutettavalla alueen osalla tulee olla pensaita, joista vähintään 25 % tulee olla talvivihreitä.	**Del av område som skall planteras med träd och buskar.** På den del av området som ska planteras ska finnas buskar, av vilka minst 25 % ska vara städsegröna.
jk **Ohjeellinen alueen sisäiselle jalankululle varattu alueen osa.** Reitin sijainti on ohjeellinen, mutta yhteystarve on sitova.	**Riktgivande del av område reserverad för områdets interna gångtrafik.** Placeringen av rutten är riktgivande, men förbindelsebehovet bindande.
Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	**Del av område reserverad för underjordisk ledning.**
TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.	**TOMTINDELNING** För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö
Stadsplaneringen

Mittausosasto

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Tasokoordinaatisto ETRS-GK25, korkeusjärjestelmä N2000.

Vantaalla / Vanda __.__20__

Mätningsavdelningen

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Plankoordinatsystemet ETRS-GK25, höjdsystemet N2000.

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __/__20__

Godkänd av stadsfullmäktige __/__20__

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	06.07.2015
Kaavan nimi	002171 Tammisto 50 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	13.03.2015
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002171
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	2,8397	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	2,8397

Ranta-asemakaava

Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**2,8397**	**100,0**	**14686**	**0,52**	**0,0000**	**3136**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	2,8397	100,0	14686	0,52	0,5299	3136
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,0000		0		-0,5299	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**2,8397**	**100,0**	**14686**	**0,52**	**0,0000**	**3136**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	2,8397	100,0	14686	0,52	0,5299	3136
KM	2,8397	100,0	14686	0,52	2,8397	14686
KL-1	0,0000		0		-2,3098	-11550
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,0000		0		-0,5299	0
LPA	0,0000		0		-0,5299	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

VANTAAN KAUPUNKI

Kaupunkisuunnittelu/ATI, SON

ASEMAKAAVAN MUUTOS NRO 002171
SÄHKÖTIE 3 - 7
50 TAMMISTO
LAUSUNNOT JA VASTINEET
7.12.2015

Kaupunginhallitus 24.8.2015 oikeutti kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavan muutosehdotuksesta **nro 002171 / Sähkötie 3 - 7, Tammisto.** Lausuntoja pyydettiin 4 ja saatiin 3 kpl.

Lausunnonantaja	**Lausunto**	**Tarkistukset**
NRO 1 ELISA OYJ	Lausuntoa ei saatu.	-
NRO 2 UUDENMAAN ELY-KESKUS	Selostuksessa ei ole arvioitu, paljonko liiketilaa maakuntakaavan mitoituksesta on jo käytetty ja miten paljon siitä jää jäljelle. Asemakaavamuutos nro 002255 on syytä mainita rakennusoikeuksineen ja yhteisvaikutuksineen. Kaavamääräystä KM tulee tarkentaa käyttämällä maakuntakaavan sanamuotoja ja tarkentaa ”Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköjä, joiden kaupan laatu vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jonka asiointitiheys on pieni.” Hulevesien hallintasuunnitelmaa laadittaessa tulee varmistaa, ettei hulevesien kasvusta aiheudu haittaa Tuusulanväylän sivuojalle.	Kaavaehdotuksessa käytettyä kaavamääräystä (KM) on tarkennettu. Selostukseen on päivitetty pyydetyt lisätiedot. Selostuksen toteutus-osioon on tarkennettu ohjeistusta hulevesien hallintasuunnitelmalle.
NRO 3 VANTAAN ENERGIA OY	Ei huomautettavaa. Selostukseen tarkennus sähköverkon omistajasta.	Ei edellytä toimenpiteitä kaavaan. Selostustekstiin on korjattu sähköveron oikea omistaja.
NRO 4 HSY HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT	Aluetta palveleva vesihuolto on rakennettu valmiiksi. Muutosehdotus ei edellytä yleisen vesihuollon siirtämistä eikä uuden vesihuollon rakentamista. Alueen pohjoisosassa sijaitsee Sähkötie 8:aa palveleva luoteis-kaakkosuuntainen tonttiviemäri, jonka mahdollisesta siirtämisestä vastaa maanomistaja.	Ei edellytä toimenpiteitä.

NRO 2
UUDENMAAN ELY-KESKUS

Lausunto:

”Asemakaava-alueella sijaitsee XXL ja Gigantti. Asemakaavassa oleva LPA-alue osoitetaan osaksi KM korttelialuetta (rakennusoikeus 2 300 k-m^2) asemakaava-alueen kokonaisrakennusoikeuden kasvaessa 14 686 k-m^2:iin. Oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa alue on osoitettu KM alueeksi. Yleiskaavassa ei ole mitoitettu liiketilojen rakennusoikeutta.

Maakuntakaavassa Tammiston alueen uuden ja vanhan liiketilan kokonaisrakennusoikeus on 150 000 k-m^2. Selostuksessa ei ole arvioitu, paljonko liiketilaa maakuntakaavan mitoituksesta on jo käytetty ja miten paljon tämän ja naapurissa olevan Sähkötie 1:n hankkeen jälkeen sitä jää jäljelle. Asemakaavamuutos nro 002255 on syytä mainita rakennusoikeuksineen ja yhteisvaikutuksineen.

Kaavamääräystä KM tulee tarkentaa käyttämällä maakuntakaavan sanamuotoja. Määräystä tulee tarkentaa *”Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköjä, joiden kaupan laatu vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jonka asiointitiheys on pieni.”*

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että alueelta muodostuvat hulevedet johdetaan Tuusulanväylän (kantatie 45) varren avo-ojaan sekä Sähkötien hulevesiviemäriin. Kaavamääräyksellä on määrätty, että rakennuslupaan on liitettävä hulevesien hallintasuunnitelma. Mikäli alueelta Tuusulanväylän maantien sivuojaan johdettavien hulevesien määrä kasvaa kaavamuutoksen seurauksena, tulee hulevesien hallintasuunnitelmaa laadittaessa varmistaa, ettei hulevesien kasvusta aiheudu haittaa maantien sivuojalle.”

Vastine:

Määräys on ollut 2. vaihemaakuntakaavan sanamuotojen mukainen. Sitä on kuitenkin tarkennettu lausunnon pohjalta. Asiointitiheyteen ei ole viitattu, sillä siihen on hankala puuttua kaavoituksen keinoin.

Tarkistukset:

Kaavaehdotuksessa käytettyä kaavamääräystä (KM) on tarkennettu.

Selostukseen on päivitetty pyydetyt lisätiedot.

Selostuksen toteutus-osioon on tarkennettu tarve varmistaa hulevesien hallintasuunnitelmassa, ettei hulevesien kasvusta aiheudu haittaa naapurikiinteistöille.

29 § Lausunto hallituksen linjauksesta itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi

VD/9886/00.04.03/2015
KN/JTS/TL/HY-L

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on linjannut 20.10. ja 7.11.2015 tekemillään päätöksillä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistamisesta sekä perustettavien itsehallintoalueiden määrästä ja aluejaosta. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettävät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Hallituksen aluejakoa koskeva linjaus ja sitä perusteleva muistio sekä diaesitys hallituksen tiedotustilaisuudesta ovat liitteinä.

Hallituksen rahoituksen uudistamista koskevan linjauksen mukaan kunnilla ei voi jatkossa olla merkittävää vastuuta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Itsehallintoalueiden rahoitusta valmistellaan ensisijaisesti valtion rahoitusvastuun pohjalta, minkä lisäksi myös osittain alueiden omaan verotusoikeuteen perustuvaa ratkaisua selvitetään. Hallituksen rahoituslinjaus on liitteenä.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö pyytävät lausuntoa hallituksen linjauksesta itsehallintojaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi 9.2.2016 klo 16.15 mennessä. Lausuntopyyntö on liitteenä. Määräajan pidennyksestä on ilmoitettu 30.11.2015 saapuneella ruotsinkielisen lausuntopyynnön saatekirjeellä.

Lausuntopyyntöön tulee vastata sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä hallituksen linjauksesta.

Kuntia pyydetään ottamaan lausunnossaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Sen vuoksi kunnille osoitettu lausuntopyyntö on kohdistettu valtuustoille. Itsehallintoalueeseen sijoittumista koskevaan kannanottoon suhtaudutaan kunnan virallisena kantana, minkä vuoksi sitä koskevasta valtuuston päätöksestä tulee toimittaa päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön. On mahdollista menetellä myös niin, että valtuusto ottaa kantaa ainoastaan sille osoitettuihin, itsehallintoalueeseen kuulumista koskeviin kysymyksiin ja toimittaa kannasta päätösasiakirjan STM:öön. Tällöin lausuntopyynnön muihin kysymyksiin voidaan ottaa kantaa muussa kunnan toimielimessä. Mikäli kunta katsoo, ettei sen ole tarpeen ottaa alueiden muodostumiseen virallista kantaa, lausuntopyyntöön voidaan vastata kokonaisuudessaan kunnan valitsemassa toimielimessä eikä päätösasiakirjan toimittaminen ole tällöin tarpeen.

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 29

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi liitteen mukainen lausunto hallituksen linjauksesta itsehallintojaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi.
Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginjohtaja muutti lausuntoa poistamalla vastauksen 5 viimeisen kappaleen ”Vaihtoehtoinen malli Uudellemaalle olisi rakennettavissa esimerkiksi 11.1.2013 julkaistun metropolialueen esiselvityksen pohjalta. Raportin alustava ehdotus kuntajakoselvitysalueista ja metropolihallinnon vaihtoehdoista vaihtoehto B:n mukaisesti olisi luonteva pohja tämän rakenneuudistuksen toteuttamiseksi Uudellamaalla. Edellä mainittu selvitys koski vain metropolialueen 14 kuntaa.”

Kaupunginhallituksen jäsen Riitta Ryhänen teki seuraavan muutosesityksen:

Kysymykseen 1 vastataan ”Ei”-vaihtoehdon sijaan ”Kyllä”.

Vastauksen 2 alusta poistetaan seuraavat kolme kappaletta:
”Esitetty itsehallintoalueiden muodostaminen maakuntajaon pohjalta ei vastaa aluekehityksen suurta kuvaa. Alueita muodostettaessa tulee huomioida suurten kaupunkien ja metropolialueen rooli maan menestyksen ja kasvun aikaansaamisessa. Maan väestö on keskittynyt kuuteen suurimpaan kaupunkiin erityisesti 1990-luvulla ja 2010-luvulla. Kuutoskaupunkien väestö muodosti 31 % koko

maan asukkaista vuonna 2014, kun vastaava luku oli 26 % vuonna 1990. Kuudessa suurimmassa kaupungissa asuu yhteensä noin 1,7 miljoonaa asukasta. Koko maan työikäisestä väestöstä 44 % ja työpaikoista 48 % sijoittuu kuudelle suurimmalle kaupunkiseudulle. Pelkästään Helsingin seudulle sijoittui 31 % koko maan työpaikoista. Helsingin seutukunnan osuus koko maan bruttoarvonlisäyksestä oli reilu kolmannes vuonna 2012.

Esitetty maakuntapohjainen aluejako on epätasapainoinen, sekava ja demokratian kannalta ongelmallinen. Maakuntajakoa määrällisesti pienempi aluejako, enimmillään 12 aluetta, olisi ollut perusteltua myös asiantuntijalausuntojen mukaan. Kahteentoista alueeseen perustuvalla ratkaisulla olisi saatu tasapainoisempi alueellinen perusinfrastruktuuri, taloudellinen kantokyky sekä väestörakenne. Riittävä itsehallintoalueiden taloudellinen itsenäisyys ja verorahoituksen yksinkertaisuus on vaikea yhdistää esitetyssä 18 alueen ratkaisussa.

Itsehallintoalueiden muodostaminen nykyisten maakuntien pohjalta johtaa alueiden eriarvoistumiseen. Osalle itsehallintoalueista asukkaiden oma päätäntävalta jää rajalliseksi. Ratkaisu ei vastaa eurooppalaista demokratiakäsitystä eikä ole päätöksenteon läheisyysperiaatteen mukainen.”

Vastauksen 12 alusta poistetaan seuraava kappale:
”Hallituksen aluelinjauksen malli on sekava ja suurten kaupunkien asukkaita eriarvoistava. Se jättää epäselväksi mikä on kaupunkien ja kuntien tuleva rooli.”

Kaupunginhallituksen jäsen Pietari Jääskeläinen kannatti Ryhäsen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginjohtajan muutettua esitystä, äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen jäsen Ryhäsen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 13 jaa-ääntä (Bruun, Holopainen, Kaira, Karlsson, Kokko, Lehmuskallio, Letto, Mäkinen, Mäntynen, Näätsaari, Orpana, Suvensalmi, Åstrand) ja 4 ei-ääntä (Jääskeläinen, Kärki, Niemelä, Ryhänen). Puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.
Päätös:
Hyväksyttiin kaupunginjohtajan muutettu esitys.

Liitteet:
- Vantaan kaupungin lausunto hallituksen linjauksesta itsehallintojaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi, KH 11.1.2016 § 29
- Lausuntopyyntö hallituksen linjauksesta itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi
- Hallituksen linjaus 7.11.2015
- Itsehallintoalueiden määrä ja aluejaon perusteet sekä sote-uudistuksen askelmerkit: hallituksen ratkaisujen perusteluita ja alustavaa vaikutusarviointia
- Sote-uudistus, itsehallintoalueet ja aluejaon perusteet, Hallituksen tiedotustilaisuus 9.11.2015
- Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus – vaihtoehtojen arviointia
- Manner-Suomen maakunnat 2015

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
kaupunginjohtaja Kari Nenonen, puh. 09 83922101, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
apulaiskaupunginjohtaja Jukka T. Salminen, puh. 09 83922800, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
kehittämisjohtaja Tarja Lumijärvi, puh. 09 83922705, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

7.1.2016

Vantaan kaupungin lausunto hallituksen linjauksesta itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi

1. **Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?**

   Kyllä
   Ei **X**
   Ei kantaa

2. **Voitte perustella edellistä vastaustanne.**

Esitetty itsehallintoalueiden muodostaminen maakuntajaon pohjalta ei vastaa aluekehityksen suurta kuvaa. Alueita muodostettaessa tulee huomioida suurten kaupunkien ja metropolialueen rooli maan menestyksen ja kasvun aikaansaamisessa. Maan väestö on keskittynyt kuuteen suurimpaan kaupunkiin erityisesti 1990-luvulla ja 2010-luvulla. Kuutoskaupunkien väestö muodosti 31 % koko maan asukkaista vuonna 2014, kun vastaava luku oli 26 % vuonna 1990. Kuudessa suurimmassa kaupungissa asuu yhteensä noin 1,7 miljoonaa asukasta. Koko maan työikäisestä väestöstä 44 % ja työpaikoista 48 % sijoittuu kuudelle suurimmalle kaupunkiseudulle. Pelkästään Helsingin seudulle sijoittui 31 % koko maan työpaikoista. Helsingin seutukunnan osuus koko maan bruttoarvonlisäyksestä oli reilu kolmannes vuonna 2012.

Esitetty maakuntapohjainen aluejako on epätasapainoinen, sekava ja demokratian kannalta ongelmallinen. Maakuntajakoa määrällisesti pienempi aluejako, enimmillään 12 aluetta, olisi ollut perusteltua myös asiantuntijalausuntojen mukaan. Kahteentoista alueeseen perustuvalla ratkaisulla olisi saatu tasapainoisempi alueellinen perusinfrastruktuuri, taloudellinen kantokyky sekä väestörakenne. Riittävä itsehallintoalueiden taloudellinen itsenäisyys ja verorahoituksen yksinkertaisuus on vaikea yhdistää esitetyssä 18 alueen ratkaisussa.

Itsehallintoalueiden muodostaminen nykyisten maakuntien pohjalta johtaa alueiden eriarvoistumiseen. Osalle itsehallintoalueista asukkaiden oma päätäntävalta jää rajalliseksi. Ratkaisu ei vastaa eurooppalaista demokratiakäsitystä eikä ole päätöksenteon läheisyysperiaatteen mukainen.

Uudenmaan itsehallintoalue on poikkeavan suuri kooltaan muihin itsehallintoalueisiin verrattuna. Uudenmaan maakunnan kokoinen itsehallintoalue on väestömäärältään noin 1,6 miljoonaa asukasta. Vantaan kaupunkia pienempiä itsehallintoalueita olisi 11. Pienissä maakunnissa on nykyisin noin 60 - 70 000 asukasta (Ahvenanmaalla 28 000 asukasta).

Mikäli maakuntapohjainen itsehallintoaluejako toteutuu, tarvitaan joustavuutta, toimivaa työnjakoa itsehallintoalueiden sisälle ja suurten kaupunkien roolin vahvistamista.

3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: **Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua?** (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Etelä-Karjala
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Savo
Kainuu
Kanta-Häme
Keski-Pohjanmaa
Keski-Suomi
Kymenlaakso
Lappi
Pirkanmaa
Pohjanmaa
Pohjois-Karjala
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Päijät-Häme
Satakunta
Uusimaa (X)
Varsinais-Suomi

4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

–

5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Esitetty aluejako on epätasapainoinen, sekava ja demokratian kannalta ongelmallinen. Ratkaisusta seuraa maahan useita erilaisia toiminta-alueita ja yksiköitä:

- 12 laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalayksiköt, muiden alueiden keskussairaalat jatkavat ympärivuorokautisen suppeamman päivystyksen yksikköinä, joita 12 laajan päivystyksen yksikköä tukevat,
- 5 yliopistollista sairaalaa ja 7 muuta keskussairaalayksikköä,
- 15 sote-palvelujen järjestämisaluetta,
- 18 itsehallintoaluetta (nykyiset maakunnat).

Kolmen toiseen itsehallintoalueeseen tukeutuvan itsehallintoalueen asukkaiden asema on ongelmallinen eurooppalaisen demokratiakäsityksen ja päätöksenteon läheisyysperiaatteen pohjalta. Myöskään 1,6 miljoonan asukkaan Uudenmaan itsehallintoalueella päätöksenteon läheisyysperiaate ei toteudu, mikäli alue on yksi yhtenäinen vaalipiiri.

Metropolialueen ja muiden suurten kaupunkien osalta tulee voida valmistella ja sallia erillinen poikkeava ratkaisu. Palvelujen täydellisestä integraatiosta poiketaan kolmen itsehallintoalueen osalta. Perusteena on esitetty sitä, että niillä ei ole riittäviä resursseja vastata tehtävistä. Vastaavasti tulee olla mahdollisuus poiketa kaavamaisesta alueajosta myös silloin, jos itsehallintoalueesta on syntymässä epätarkoituksenmukaisen suuri alue, kuten Uudenmaalla on tilanne.

6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia.

Väestömäärä ja sen ennustettu kehitys **X**
Huoltosuhde ja sen ennustettu kehitys **X**
Taloudelliset edellytykset **X**
Mahdollisuudet varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus
Mahdollisuudet varmistaa kattava sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus
Mahdollisuudet suunnitella ja toteuttaa toimiva palveluverkko
Mahdollisuudet toteuttaa kustannustehokas tuotantorakenne **X**
Kielelliset erityispiirteet
Maakuntien välinen luontainen yhteistyö ja työssäkäynti- tai asiointisuunnat
Jokin muu, mikä?

7. Kaikki itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Vantaa on nykyisin riittävän vahva järjestämään sekä perusterveydenhuollon että sosiaalihuollon perus- ja erityispalvelut.

HUS-kuntayhtymän osana toimivan HYKSin jäsenkuntia ovat Espoo, Helsinki, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi ja Vantaa. Helsingin, Espoon ja Vantaan sairaalat muodostavat yliopistollisen sairaalan. Yhteistyö on perustunut toiminnalliseen työnjakoon.

Uusimaa tulee vahvan erityisosaamisensa perusteella jatkossakin tarjoamaan vaativamman erikoissairaanhoidon palveluja koko maahan. HYKSin vastuulle kuuluu nykyisin vaativan sekä hyvin harvinaisten tautien hoidon tarjoaminen HYKSin erityisvastuualueeseen (ervaan) kuuluvien muiden sairaanhoitoalueiden ja myös koko Suomen potilaille. HYKSin ervaan kuuluvat Uudenmaan sairaanhoitopiirin lisäksi Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri Eksote ja Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Carea.

8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Kyllä
Ei
Ei kantaa **X**

9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei koske Vantaata.

10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Yksi yhtenäinen esityksen mukainen tehtävämalli ei ole toimiva koko maassa. Kuntien mahdollisuudet elinvoiman edistämiseen ovat hyvin erilaisia. Ratkaisusta ei saa seurata esteitä jatkossa sille, että suuret kaupungit ja erityisesti pääkaupunkiseudun kaupungit ovat koko maan taloudellisen kehityksen moottoreita.

Itsehallintoalueiden valmistelussa on arvioitava pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien mahdollisuudet ja yhteistyörakenteet ottaa hoitaakseen lakisääteisesti myös maakunnan liiton ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtäviä. Kaupungeille tulee osoittaa myös vastaavasti resurssit tehtävien hoitamiseen.

Mikäli tulevaisuuden kunta profiloituu erityisesti elinvoiman edistämiseen, kunta tarvitsee siihen myös työvälineet. Tulee arvioida, mitä uusia tehtäviä kunta voi ottaa hoitaakseen ja samalla turvata tarvittavat resurssit. Suuret kaupungit ovat viime vuosina rahoittaneet merkittävässä määrin suuria, valtakunnallista merkitystä omaavia investointeja. Vantaa on rahoittanut Kehärataa ja Kehä III:a yli 300 miljoonalla eurolla. Mikäli kaupunkien rahoituspohjasta noin puolet leikkautuu pois eikä suurten kaupunkien erityisroolia muutoin huomioida rahoitusjärjestelmän uudistuksessa, on kaupungeilla entistä heikommat mahdollisuudet osallistua suurten, kansantalouden kasvua tukevien investointien rahoittamiseen. Suuria kaupunkeja ei voi myöskään rasittaa kohtuuttomalla velkakuormalla, korkoriskillä eikä tarpeettomilla omaisuuserillä uudistuksen yhteydessä tehtävässä omaisuuden ja vastuiden jakamisessa.

Metropolialueen suurten kaupunkien elinvoiman ja kilpailukyvyn kannalta on olennaista, että pääkaupunkiseudun kaupungit vastaavat itse mm. elinkeinojen edistämiseen ja työllisyyteen sekä toisen asteen koulutukseen liittyviä tehtäviä. Toisen asteen koulutuksella on kunnan elinvoimaisuuden edistämiselle suuri merkitys ja luontevinta olisi, että se säilyisi kuntien tehtävänä.

Jatkovalmistelussa tulee arvioida pelastustoimen alueellinen ja hallinnollinen asema. Pelastuslaitoksen tehtävien organisoiminen 18/15/12 alueella voi johtaa sekavaan ja epäselvään työnjakoon.

Ympäristöterveydenhuollon, ympäristösuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaisten tehtävät tukevat kunnan maankäyttöä ja elinvoimaa. Näissä tehtävissä paikallinen asiantuntemus on erityisen tärkeätä ja siksi ne pitää paikallisen luonteensa vuoksi jäädä kuntiin.

Pakolaisten vastaanottamiseen ja kotouttamiseen liittyvät velvoitteet ja vastuut voidaan siirtää itsehallintoalueelle, jolloin toiminnan alueellinen koordinointi ja resurssien tehokas käyttö Uudellamaalla parantuisi.

11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Itsehallintoalueen päätöksentekoon ja valmisteluun tulee luoda lakisääteinen, toimiva ja tiivis neuvottelumenettely suurten kaupunkien kanssa, jotta myös paikalliset näkemykset ja tahtotila tulevat palvelujen järjestämisessä kuulluksi. Tätä varten tulee käynnistää valtion, metropolialueen ja muiden suurten kaupunkien yhteinen valmistelu osana itsehallintoalueisiin siirtymisen prosessia. Valmisteluvastuun tulee olla suurilla kaupungeilla.

Kunnan rooli tulee radikaalisti muuttumaan. Kunnille jää kuitenkin edelleen myös sellaisia tehtäviä, joilla on vaikutusta asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Kunnat vastaavat jatkossa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, johon vaikuttavat mm. kaavoitus, asuminen, ympäristö, koulutus, kulttuuri, liikunta, kirjastot, nuorisotoimi ja työllisyysasiat. Suurilla kaupungeilla terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on moniammatillista ja toimialojen välistä.

Vantaalla terveyden ja hyvinvoinnin edistämistoiminta on vakiintunut poikkihallinnolliseksi. Kaupungissa toimii kaikkien toimialojen edustajista koostuva hyvinvointiryhmä, joka on huolehtinut ja vastannut laajasti väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, tarvittaessa myös yhteistyössä muihin toimijoihin. Mikäli itsehallintouudistus toteutuu esitetyllä tavalla, sote-toimijoiden ja kunnan muiden toimijoiden organisatorinen yhteys katkeaa jatkossa. Epäselvää on myös mikä taho tuottaa jatkossa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden selvitykset, vaikutusarviot ja suunnitelmat.

Kunnille jää edelleenkin lakiperusteinen asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Epäselvää on mitä kuntien terveyden ja hyvinvoinnin edistämisellä tällöin tarkoitetaan. Päällekkäisyyttä ei eri tasojen välillä saa syntyä. Rajapintatarkastelu on syytä tehdä huolella suurille kaupungeille jäävien ja mahdollisesti valtiolta niille siirtyvien tehtävien vastuujaon ja resurssien osalta. Laissa työnjako ja toiminnan rahoitusvastuut tulee olla selkeät. Hyvän henkilöstöpolitiikan kannalta tällä valmistelulla on erityistä merkitystä myös siksi, että osa tehtävistä siirtyy kunnista toiselle työnantajalle. Sote-palveluiden tuottamiseen välillisesti liittyvien palveluiden henkilöstön asema tulee muutoksessa turvata samalla lailla kuin varsinaisen sote-henkilöstön. Myös heihin tulisi soveltaa liikkeenluovutus-käsitteistöä.

Suurille kaupungeille tulee varmistaa kannusteet ja resurssit hoitaa edelleen sellaisia tehtäviä, jotka kaupunkeihin jäävät ja joilla on vaikutusta asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä alueelliseen eriytymisen ja segregaation ehkäisyyn.-

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Hallituksen aluelinjauksen malli on sekava ja suurten kaupunkien asukkaita eriarvoistava. Se jättää epäselväksi mikä on kaupunkien ja kuntien tuleva rooli.

Mikäli ratkaisu toteutuu, tarvitaan joustavuutta erilaisille hallintoratkaisuille itsehallintoalueiden palvelujen järjestämisen organisoitumiseksi erityisesti Uudellamaalla. Myös suurilla kaupunkiseuduilla kaupungit tulee ottaa mukaan jatkovalmisteluun.

Uudenmaan maakunnan kokoisen itsehallintoalueen vaalien mahdolliset vaikutukset muihin valtakunnallisiin vaaleihin tulee arvioida jatkovalmistelussa.

Valtion keskushallinnolla tulee olemaan vahva ohjausvaikutus itsehallintoalueiden toiminnalle ja voidaan kysyä, toteutuuko alueiden aito itsehallinto.

13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Rahoituslinjausta on tässä vaiheessa vielä vaikea kattavasti arvioida, koska ei ole riittävästi tietoa sen tarkemmasta toteutumisesta kunnallistalouden kannalta. Pääkaupunkiseudun suuret kaupungit ja muut suuret kaupungit tulee ottaa mukaan omaisuutta, henkilöstöä sekä valtionosuusjärjestelmän ja kuntien verotuksen uudistusta koskevaan jatkovalmisteluun.

Ratkaisu ei saa nostaa kokonaisveroastetta. Itsehallintoalueiden verotusoikeus on kustannusvastuun kannalta kannatettava esitys.

Kuntien tehtävien väheneminen ja itsehallintoalueiden perustaminen merkitsevät muutoksia nykyiseen valtionosuusjärjestelmään. Kunnille on turvattava riittävät voimavarat niille jäävien tehtävien hoitamiseen. Rahoitusperiaatteen mukaisesti lakisääteisten tehtävien rahoitus on turvattava. Toisaalta kunnallinen itsehallinto jää merkityksettömäksi, jos kuntien taloudellinen asema muuttuu niin, ettei kunnilla ole mahdollisuuksia hoitaa muita kuin lakisääteisiä tehtäviä. Valtionosuusjärjestelmä on tasannut kuntien erilaisia lähtökohtia järjestää palveluitaan. Suurten kaupunkien kaupunkispesifiset erityispiirteet tulee huomioida valtionosuuksien laskennallisissa perusteissa ja järjestelmän sisälle tehtävissä muutoksissa. Suurissa ja kasvavissa kaupungeissa vapaaehtoisten tehtävien merkitys on suuri. ~~ja~~ Vastuut esimerkiksi maahanmuuton kasvusta jäävät suurien kaupunkien vastuulle ja keskittyvät erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Kuntien henkilöstöä siirtyy merkittävästi itsehallintoalueen palvelukseen. Henkilöstöä tulee koskea liikkeenluovutuksen periaatteet. Varsinkin suuret kaupungit tuottavat merkittäviä välillisiä tukipalveluja sosiaali- ja terveyssektorille sekä osana sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa tai keskitettyinä kaupunkitasoisina palveluina. Koko sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamiseen liittyvää henkilöstöä tulee kohdella samalla tavalla ja noudattaa EU:n liikkeenluovutusdirektiivejä sekä tulkita toiminta kokonaisuudeksi siitä huolimatta, miten se on kunnissa organisoitu.

Itsehallintoalueiden sisäisestä palkkojen harmonisoinnista seuraa merkittäviä kustannuksia, joita ei ole arvioitu. Lainsäädännössä tulisikin olla harmonisoinnista oma säädöksensä.

Itsehallintoalueiden tulee olla KEVAn yhteisöjäseniä ja alueilla tulee noudattaa kunta-alan työ- ja virkaehtosopimuksia. Eläkemenoperusteiset maksut ja kattamattomat, jo syntyneet eläkevastuut on siirrettävä itsehallintoalueille niiltä osin kuin ne näille alueille työssä olevien ja jo eläköityneiden osalta kuuluvat.

Kuntien sosiaali- ja terveysinfrastruktuuria varten ottamien lainojen vastuut tulee siirtyä itsehallintoalueille.

Kuntien toimintaedellytysten kannalta on kuntien ja kuntayhtymien omistuksessa olevien sote-kiinteistöjen tulevaisuus ja omaisuuden arvostus ratkaistava kunnille oikeudenmukaisesti ja kuntien

muuttuvat toiminnan ja rahoituksen volyymit huomioiden. Omaisuutta siirrettäessä myyntihinnan tai vuokrattaessa vuokranmäärityksen tulee perustua markkinapohjaiseen arvonmääritykseen.

19.11.2015

Jakelussa mainitut

LAUSUNTOPYYNTÖ HALLITUKSEN LINJAUKSISTA ITSEHALLINTOALUEJAON PERUSTEIKSI JA SOTE-UUDISTUKSEN ASKELMERKEIKSI

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on linjannut 20.10. ja 7.11.2015 tekemillään päätöksillä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistamisesta sekä perustettavien itsehallintoalueiden määrästä ja aluejaosta.

Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettävät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Hallituksen aluejakoa koskeva linjaus sekä sitä perusteleva muistio ovat lausuntopyynnön liitteinä.

Hallituksen rahoituksen uudistamista koskevan linjauksen mukaan kunnilla ei voi jatkossa olla merkittävää vastuuta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Itsehallintoalueiden rahoitusta valmistellaan ensisijaisesti valtion rahoitusvastuun pohjalta, minkä lisäksi myös osittain alueiden omaan verotusoikeuteen perustuvaa ratkaisua selvitetään. Hallituksen rahoituslinjaus on liitteenä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, itsehallintoalueiden perustamista ja aluehallintouudistusta valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön ja valtionvarainministeriön yhteisessä hankkeessa, jota hallinnoidaan teknisesti sosiaali- ja terveysministeriössä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö pyytävät Manner-Suomen kunnilta, kuntayhtymiltä sekä muilta jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot hallituksen linjauksista. Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa. **Lausuntopyyntöön tulee vastata sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä hallituksen linjauksista.** Kyselyyn annettuja vastauksia on mahdollista perustella, minkä lisäksi kyselyyn on varattu runsaasti tilaa myös vapaamuotoiselle kommentoinnille.

Lausuntopyynnön materiaalit löytyvät Internet-osoitteesta: http://alueuudistus.fi/lausuntopyynnot

Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. **Kuntia pyydetään ottamaan lausunnossaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Sen vuoksi kunnille osoitettu lausuntopyyntö on kohdistettu valtuustoille.** Itsehallintoalueeseen sijoittumista koskevaan kannanottoon suhtaudutaan kunnan virallisena kantana, minkä vuoksi sitä

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

koskevasta valtuuston päätöksestä tulee toimittaa päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön.

Päätösasiakirjan voi toimittaa joko sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@stm.fi tai postitse osoitteeseen Kirjaamo, sosiaali- ja terveysministeriö, PL 33, 00023 Valtioneuvosto. Päätösasiakirjaan tulee merkitä viite STM068:00/2015.

On mahdollista menetellä myös niin, että valtuusto ottaa kantaa ainoastaan sille osoitettuihin, itsehallintoalueeseen kuulumista koskeviin kysymyksiin ja toimittaa kannasta päätösasiakirjan STM:öön. Tällöin lausuntopyynnön muihin kysymyksiin voidaan ottaa kantaa muussa kunnan toimielimessä. Mikäli kunta katsoo, ettei sen ole tarpeen ottaa alueiden muodostumiseen virallista kantaa, lausuntopyyntöön voidaan vastata kokonaisuudessaan kunnan valitsemassa toimielimessä eikä päätösasiakirjan toimittaminen ole tällöin tarpeen.

Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen laatimisessa. Hallituksen esityksestä pyydetään lausunnot keväällä 2016. Kyselyyn voi vastata suomeksi tai ruotsiksi. Ruotsinkieliset lausuntomateriaalit toimitetaan viikolla 48.

Lausunnot pyydetään antamaan **28.1.2016 klo 16.15** mennessä. Annetut vastaukset ovat julkisia. Lausuntoyhteenvedossa otetaan huomioon vain määräaikaan sähköisesti saapuneet lausunnot.

Sähköinen kysely löytyy Internet-osoitteesta:
https://www.webropolsurveys.com/S/23CD4E7D9E3E90FB.par

Kysely ei välttämättä aukea kaikilla selaimilla.

Lisätietoja kyselystä antavat:

Projektijohtaja, alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, p. 0295163012, tuomas.poysti@stm.fi
Hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367, pekka.jarvinen@stm.fi
Finanssineuvos Teemu Eriksson, p. 02955 30177, teemu.eriksson@vm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

Osastosihteeri Riikka Friberg, p. 02951 63629, riikka.friberg@stm.fi
Osastosihteeri Jaana Aho, p. 02951 63395, jaana.aho@stm.fi

Alivaltiosihteeri	Tuomas Pöysti
Sosiaalineuvos	Kari Haavisto
Finanssineuvos	Teemu Eriksson

LIITTEET

Hallituksen aluelinjaus
Aluelinjauksen perustelumuistio
Diaesitys aluelinjauksesta
Hallituksen rahoituslinjaus
Kysely tekstitiedostona
Luettelo Manner-Suomen maakunnista

JAKELU

Manner-Suomen kunnat
Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon kuntayhtymät
Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueet
Maakuntien liitot
Pelastuslaitokset
Kansaneläkelaitos
Sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontavirasto
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Aluehallintovirastot
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset
Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueet
Sosiaalialan osaamiskeskukset
Saamelaiskäräjät
Suomen ympäristökeskus
Liikennevirasto
Metsähallitus
Maaseutuvirasto
Poliisihallitus
Tilastokeskus
Verohallinto
Tekes

Valtioneuvoston kanslia
Oikeusministeriö
Sisäministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöministeriö

Suomen Keskusta
Perussuomalaiset
Kansallinen Kokoomus
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue
Vihreä liitto
Vasemmistoliitto
Suomen ruotsalainen kansanpuolue
Suomen Kristillisdemokraatit

Valtakunnanvoudinvirasto
Valtakunnansyyttäjänvirasto
Korkein hallinto-oikeus

Helsingin yliopisto

Tampereen yliopisto
Turun yliopisto
Itä-Suomen yliopisto
Oulun yliopisto
Arene

Suomen Kuntaliitto
Kunnallinen työmarkkinalaitos
Akava
Elinkeinoelämän keskusliitto
Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL
Julkisalojen koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty
KEVA
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Suomen yrittäjät
Keskuskauppakamari
Lääkäripalveluyritykset LPY
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Sosiaalialan Työnantajat ry
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
STTK
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Yrittäjät
Svenska Finlands Folkting SFF
Tehy ry
Terveyspalvelualan liitto
Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet
Valtakunnallinen vammaisneuvosto
Vammaisfoorumi
Suomen pelastusalan keskusjärjestö

TIEDOKSI

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä
Valtiovarainministeri Alexander Stubb
Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
Erityisavustaja Hanna-Maija Kause
Erityisavustaja Eeva Salmenpohja
Erityisavustaja Niina Perälä
Erityisavustaja Tiina Ullvèn-Putkonen
Erityisavustaja Joonas Turunen
Erityisavustaja Laura Manninen
Erityisavustaja Sami Miettinen
Erityisavustaja Tuomas Vanhanen
Virkamiesohjausryhmän jäsenet
Projektiryhmän jäsenet

STM osastot
- Kirjaamo
- Hare

VM osastot
VM kirjaamo

Hallituksen linjaus 7.11.2015

Aluejaon perusteet ja sote-uudistuksen askelmerkit

Hallitus on sopinut neuvottelussaan itsehallintoalueiden määräksi 18 ja sote-palvelut järjestettäväksi 15 alueen puitteissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden eri tuotantotapojen vertailtavuutta lisätään.

Hallitus on sopinut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen (sote-uudistus) tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeimmistä aluejakoon ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvistä asioista. Linjausten tarkoituksena on luoda edellytykset kestävyysvajeen vähentämiseksi 3 miljardilla eurolla tarvittavalle kustannusten kasvun hidastamiselle sekä perustuslain 19 §:n sosiaalisia perusoikeuksia toteuttavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laadulle ja yhdenvertaiselle saatavuudelle. Linjauksilla on myös tarkoitus luoda edellytykset palvelujärjestelmän uudistumiskyvylle.

Vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 18 itsehallintoalueelle. Itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Itsehallintoalueet vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä lain ja sen nojalla tehdyn valtioneuvoston järjestämispäätöksen mukaisesti. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettävät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Liitteenä on tarkempi kuvaus. Mikäli itsehallintoalue arvioi alueensa taloudellisen tai muun kantokyvyn riittämättömäksi sote-palveluiden järjestämiseen, voi se hakea valtioneuvostolta mahdollisuutta järjestää palvelut sopimalla ne toisen itsehallintoalueen kanssa. Valtioneuvosto voi käynnistää tämän menettelyn tai itsehallintoaluetta koskevan kriisimenettelyn laissa tarkasti säädettyjen kriteerien täyttyessä. Asiaa arvioidaan ainakin järjestämispäätöksen yhteydessä.

Hallitus on päättänyt, että laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköitä (keskussairaaloita ja niihin liittyviä vaativan sosiaalipäivystyksen yksiköitä) on 12. Muut nykyiset keskussairaalat jatkavat ympärivuorokautisen suppeamman päivystystoiminnan yksikköinä, joita 12 laajan päivystystoiminnan sairaalayksikön verkosto ja ensihoitojärjestelmä tukevat. Näin maan eri osissa on etäisyydet ja muut alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen on saatavilla ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita ja muita erikoistason palveluita. Yliopistollisina sairaaloina jatkavat Helsingin seudun yliopistollinen keskussairaala Hyks, Tampereen yliopistollinen sairaala Tays, Turun yliopistollinen keskussairaala Tyks, Oulun yliopistollinen sairaala OYS ja Kuopion yliopistollinen sairaala KYS.

Yliopistosairaaloiden ja vastaavien sosiaalialan osaamiskeskusten toiminnalle ja kehittämiselle sekä alan yliopistoissa ja korkeakouluissa tehtävän tutkimuksen ja opetuksen hyödyntämiselle sosiaali- ja terveyspalveluiden käytännön kehittämisessä luodaan tarvittavat perusteet.

Itsehallintoalueet tekevät sosiaali- ja terveysministeriölle ehdotuksen alueensa järjestämispäätökseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä valtioneuvosto tekee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämispäätöksen. Itsehallintoalueet vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä valtioneuvoston tekemän järjestämispäätöksen mukaisesti.

Valtionohjausta vahvistetaan. Valtioneuvosto tekee sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä järjestämispäätöksen määrävuosittain (esimerkiksi joka viides vuosi). Järjestämispäätöksessä määritellään lain perusteella muun muassa:[1]

1) lainsäädäntöä tarkentava sosiaali- ja terveydenhuollon julkinen palvelulupaus;
2) valtakunnallisten erityisyksiköiden tehtävät ja työnjako;
3) itsehallintoalueiden rajat ylittävien alueellisten tehtävien työnjako ja osana sitä yliopistollisten sairaaloiden ja muiden osaamiskeskusten työnjako;
4) sote-palveluiden kehittämistä koskevat valtakunnalliset strategiset tavoitteet;
5) laajakantoisia investointeja ja tuotantorakennetta sekä eri tuotantotapojen hyödyntämistä koskevat yleiset linjaukset;
6) itsehallintoalueiden palveluiden yhteensovittaminen asiakaslähtöisen integraation toteuttamiseksi siltä osin kuin itsehallintoalueet eivät ole asiasta sopineet; ja
7) sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, valinnanvapauden toteutumisen, asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä kielellisten oikeuksien turvaamiseksi välttämättä edellyttämät muut toimenpiteet.

Hallitus laajentaa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotannon monipuolisuutta. Itsehallintoalue tuottaa tarvittava palvelut itse tai voi käyttää yksityisen tai kolmannen sektorin palveluita. Jatkovalmistelussa huolehditaan julkisen palvelulupauksen piiriin kuuluvien julkisesti ja yksityisesti tuotettujen palveluiden kustannusten, kustannustehokkuuden, laadun ja vaikuttavuuden vertailtavuudesta eri palvelutuottajien kesken sekä innovaatioiden ja kokeilujen edellytyksistä. Julkisten ja julkisesti rahoitettujen yksityisten sote-palveluiden laatu- ja kustannustietojen tulee olla julkisia avoimen vertailun mahdollistamiseksi. Itsehallintoalueen tulee ennen palveluiden tuottamista itse vertailla oman palvelutuotannon tehokkuutta ja mahdollisuuksia hyödyntää yksityisen ja kolmannen sektorin tuotantoa sekä mahdollisuuksia järjestää palvelutuotanto yhteistyössä muiden itsehallintoalueiden kanssa.

Itsehallintoalueet erottavat sisäisessä valmisteluprosessissaan ja -organisaatiossaan sote-järjestämistehtävien valmistelun itsehallintoalueen oman tuotannon johtamisesta. Tämä tarkoittaa, että tuotantoa johtavat ammattijohtajat erillään järjestämistä koskevasta päätöksenteosta. Itsehallintoalueiden järjestämistehtävään kuuluu palvelutuotantostrategian laatiminen. Strategiassa muun muassa määritellään, miten alueen palvelut tuotetaan. Itsehallintoalueet arvioivat säännöllisesti palvelutuotantostrategian tarkoituksenmukaisuutta valtakunnallisten arviointikriteerien mukaisesti.

Itsehallintoalueet arvioivat myös säännöllisesti itsehallintoalueen oman tuotannon tarkoituksenmukaisuutta suhteessa yksityisiltä ja kolmannen sektorin tuottajilta saatavissa oleviin palveluihin valtakunnallisten arviointikriteerien mukaisesti.

Lainvalmistelussa ja sote-uudistuksen alueellisessa toteutuksessa huolehditaan kilpailun toimivuudesta ja monipuolisesta sote-palveluiden tarjonnasta. Kuluttaja- ja kilpailuvirasto valvoo kilpailun toteutumista sote-palveluiden markkinoilla ja sen osana myös PK-yritysten toimintamahdollisuuksia. Valmistelussa luodaan menettelyt ja edellytykset, joilla turvataan uusien toimijoiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet tarjota palveluita. Itsehallintoalueiden tulee ottaa tuotantoa järjestäessään huomioon alueelliset erityisolosuhteet ja siinä nykyisin toimivaksi osoittautuneet, integroituja palveluita tarjoavat toimintamallit ja -yksiköt. Tavoitteena on hyödyntää kilpailun antamia mahdollisuuksia siltä osin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon tuotannossa on edellytyksiä eri palveluntarjoajien kilpailulle.

[1] Luettelo on alustava ja perustuu laajalti perusteltuna pidettyyn, hallituksen esitykseen 324/2014 vp. sisältyneeseen ehdotukseen järjestämispäätöksen sisällöstä. Luettelossa on kuitenkin otettu huomioon se, että nyt järjestämispäätöksen tekisi valtioneuvosto ja sen kohteina olisivat itsehallintoalueet, joilla on suorilla vaaleilla valittu ylin päätöksentekoelin. Tämän vuoksi valtioneuvoston ohjaus kohdistetaan peruspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamisen ja kustannusten hallinnan kannalta olennaisimpiin kysymyksiin ja muuten jätetään itsehallintoalueilla harkintaa toteuttaa niille kuuluva sote-palveluiden järjestämistehtävä.

Sote-uudistusprojektissa on parhaillaan valmisteltava, miten omaisuuden ja henkilöstön siirrot kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille voitaisiin parhaiten toteuttaa. Tästä päätetään erikseen valmistelussa selvitettyjen ratkaisuvaihtoehtojen pohjalta. Erityisen tärkeää on, että henkilöstön asema muutostilanteessa huomioidaan. Henkilöstön aseman muutokset pyritään toteuttamaan mahdollisimman taloudellisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen.

Itsehallintoalueiden yhteistyölle ja tehokkaalle toiminnalle luodaan puitteet perustamalla itsehallintoalueiden omistama valtakunnallinen yhteishankintayksikkö, jonka tehtävänä on lisäksi laatia asiantuntija-arvioita itsehallintoalueiden oman tuotannon kustannustehokkuudesta suhteessa laatuun ja vaikuttavuuteen. Yhteishankintayksikkö ratkaisee itsehallintoalueiden päättämissä yhteishankinnoissa kilpailutukseen ja hankintaan liittyvät asiat mutta muuten yhteishankintayksikkö antaa asiantuntija-arviointeja ja tekee valmistelua kullekin itsehallintoalueelle itsehallintoalueen omaa päätöksentekoa varten. Yhteishankintayksikkö antaa tuotantotapoja koskevat asiantuntija-arvioinnit myös sosiaali- ja terveysministeriölle valtioneuvoston järjestämispäätöksen valmisteluun. Lisäksi itsehallintoalueille perustetaan niiden omistuksessa olevat, yhteiset valtakunnalliset toimitilapalvelut, henkilöstö-, talous- ja tietohallinto- ja ICT-palvelut, tutkimuksen koordinaatiopalvelut ja mahdolliset yhteiset laiteinfrastruktuuripalvelut. Itsehallintoalueiden yhteisen valtakunnallisen tietohallinto- ja ICT-palvelun tärkeänä käytännön tehtävänä toteuttaa tiedon integraatiolle ja palveluiden sujuvuudelle tarvittava yhtenäinen ICT-alusta.

Täydellisellä asiakas- ja potilastiedon sekä ohjaustiedon integraatiolla luodaan edellytykset asiakaslähtöisille, integroiduille sosiaali- ja terveydenhuollon palveluille. Itsehallintoalueiden tietohallinto ja sähköinen asiointi järjestetään siten, että se liittyy saumattomasti osaksi kansallista palveluväylää ja siihen liittyviä muita palveluita. Itsehallintoalueiden tietojärjestelmien rajapinnat ja arkkitehtuurit määritetään ja tietojärjestelmät toteutetaan siten, että tiedon ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus yksityisen ja julkisen sektorin muiden tietojärjestelmien kanssa on varmistettu.

Osana uudistusta säädetään valinnanvapauslainsäädäntö, joka mahdollistaa, että käyttäjä valitsee itse palveluiden julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tuottajan. Valinnanvapaus toteutetaan pääsääntönä perustasolla ja soveltuvin osin erikoistason sote-palveluissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamisen ja valinnanvapauden laajentamisen valmistelu aloitetaan marraskuussa 2015. Muutokset valmistellaan hallitusohjelman mukaisessa aikataulussa osana sote-ratkaisua siten, että hallituksen esitykset annetaan mahdollisimman pian sote-järjestämislain jälkeen niin, että monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamista koskeva ja valinnanvapautta laajentava lainsäädäntö saadaan voimaan 1.1.2019. Tämä otetaan huomioon rahoitusjärjestelmän uudistuksessa. Tulevan valinnanvapausmallin tavoitteena on vahvistaa erityisesti perustason palveluita ja turvata nopea hoitoon pääsy sekä tukea yksilöiden valinnan mahdollisuuksia palveluiden yhtenäisillä laatukriteereillä ja valintaa tukevalla julkisella tiedolla.

Itsehallintoalueet perustetaan monitoimialaisiksi. Niille osoitetaan 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät:
- pelastustoimen tehtävät ottaen kuitenkin huomioon mahdolliset tarpeet järjestää itsehallintoaluetta laajempaa aluetta ja väestöpohjaa vaativat tehtävät laajemmalla alueella
- maakuntien liitoille kuuluvat alueiden kehittämisen ja sen rahoituksen mukaan lukien EU:n ohjelmaperusteisen rahoituksen välittämisen tehtävät sekä alueellisen maankäytön suunnittelun tehtävät
- ELY-keskuksissa hoidettavat alueiden ja niiden elinkeinoelämän kehittämistehtävät mukaan lukien maaseutuelinkeinojen kehittämis- ja rahoitustehtävät
- mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto

Sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä ympäristöministeriö arvioivat tarkemmin siirrettävien tehtävien sisältöä ja siirron toteuttamistapaa. Selvitys kohdistuu erityisesti alueellisiin ja

kuntien lakisääteisessä yhteistyössä hoidettuihin tehtäviin. Valmistelussa selvitetään ja turvataan mahdollisuudet hoitaa osaa siirrettävistä tehtävistä itsehallintoalueiden yhteistyönä yhtä itsehallintoaluetta laajemmalla alueella. Samalla selvitetään voidaanko joitakin aluehallinnon ja alueellisesti hoidettuja tehtäviä siirtää kokonaan tai joiltain osin kunnille. Selvitysten pohjalta hallitus tekee erillisen päätöksen tammikuussa 2016 aluehallintouudistuksen valmistelusta ja itsehallintoalueille siirrettävistä tehtävistä. Valtiovarainministeriö yhteensovittaa valmistelutyötä yhteistyössä sote- ja aluehallintouudistuksen projektijohtajan kanssa. Työtä ohjaa reformiministerityöryhmä.

Hallitus linjasi 20.10.2015 sote-uudistuksen rahoitusratkaisujen valmistelua. Hallituksen linjauksen mukaan lähtökohtana rahoitusuudistuksen valmistelussa ovat hallitusohjelman kirjaukset, joiden mukaan kokonaisveroaste ei saa nousta ja työn verotus ei saa kiristyä millään tulotasolla. Sote-uudistuksen rahoitusratkaisua valmistellaan hallitusohjelman linjaukset huomioiden ensisijaisesti valtion rahoitusvastuuseen perustuvana ratkaisuna, koska kunnan pääasiallisen rahoitusvastuun voidaan arvioida olevan ristiriidassa perustuslain turvaaman kunnallisen itsehallinnon kanssa. Jatkovalmistelussa arvioidaan valtion rahoitusvastuun rinnalla myös ratkaisu, joka perustuisi joltakin osin alueen omaan verotusoikeuteen.

Sote-uudistuksella on parlamentaarinen seurantaryhmä. Parlamentaarisen seurantaryhmän tehtävänä on seurata sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen, rahoitusuudistuksen sekä valinnanvapausselvityksen valmistelua, toimeenpanoa ja tavoitteiden toteutumista. Seurantaryhmä voi myös antaa näkemyksiään valmistelun ja toimeenpanon tueksi sekä uudistuksen tavoitteiden toteuttamiseksi.

LIITE HALLITUKSEN LINJAUKSEEN 7.11.2015

Sote- aluejakomalli (itsehallintoalueet huolehtivat sote-palveluiden järjestämisestä 15 alueen puitteissa, 18 itsehallintoaluetta):

Perustuslakiin liittyvät reunaehdot

Ratkaisun perustuslain mukaiset edellytykset ovat, että:
1) järjestämisvastuun osoittamisen (ei siis yksinomaan aluejaon) tulee yhdessä sote-palveluiden järjestämistä ja tuottamista koskevien muiden järjestelyiden ja erityisesti rahoitusta koskevien ratkaisujen kanssa kokonaisuutena mahdollistaa perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien yhdenvertainen toteuttaminen. Ratkaisevaa on näin, miten sote-ratkaisu sitä koskevine lainsäädäntöineen kokonaisuutena pystyy turvaamaan perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuusperiaatteen, 19 §:ssä säädetyt sosiaaliset perusoikeudet ja käytännössä siis niitä toteuttavien sosiaali- ja terveyspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden sekä perustuslain 22 §:ssä säädetyn julkisen vallan velvoitteen turvata perusoikeuksien toteutuminen ja edistää sitä. Ratkaisevaa on siten lainsäädännön kokonaisuus, ei pelkästään aluejako.
2) perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaiselle itsehallinnolle tulee jäädä riittävästi liikkumatilaa päätöksentekoon. Perusteluna on, että tältä osin itsehallinto toteuttaa perustuslain 14 §:ssä säädettyjä osallistumisoikeuksia ja lainsäädännössä tulee hakea ratkaisua, joka toteuttaa yhdenvertaisella tavalla perusoikeuksia toteuttavat palvelut ja samanaikaisesti mahdollisimman hyvin toteuttaa osallistumisoikeudet
3) aluejaon tulee täyttää perustuslain 122 §:n vaatimukset eli tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin ja turvata suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluita samojen perusteiden mukaan

Aluejakoratkaisu

Aluejakoa koskeva ratkaisu on tarkemmin seuraava:
- itsehallintoalueita, joilla on ylimpänä päätöksentekoelimenä vaaleilla valittu valtuusto, on 18 maakuntajaon pohjalta
- jokainen itsehallintoalue toimii lain ja valtioneuvoston järjestämispäätöksen osoittamissa puitteissa sote-palveluiden järjestäjänä jäljempänä olevalla tarkennuksella
- sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu osoitetaan tarkemmin lailla siten, että palveluiden järjestäminen tapahtuu käytännössä 15 alueella. Lailla säädettyjen 3 itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Tässä tapauksessa kyseisten itsehallintoalueiden työnjaon perusteesta ja yhteistyövelvoitteesta säädetään suoraan laissa, jossa samalla säädetään yhteistyöhön velvoitettujen itsehallintoalueiden vaikutusmahdollisuuksista. Työnjakoa tarkennetaan valtioneuvoston järjestämispäätöksessä. Nämä 3 itsehallintoaluetta sopivat tarkemmin yhteistyöstä.
- valtion rahoituksella ja valtioneuvoston järjestämispäätöksellä määritellään perusoikeuksia toteuttavien peruspalveluiden ja asukkaiden kielellisten oikeuksien ja osallistumisoikeuksien turvaamiseksi välttämättömät toimenpiteet.
- terveydenhuoltolailla ja jatkossa osaksi sote-järjestämislailla määritellään laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita tuottavat yksiköt sekä säädetään siitä, että itsehallintoalueiden tulee järjestämistehtäväänsä täyttäessään tukeutua näihin. Tällöin voidaan näillä tukeutumista ja työnjakoa koskevilla säännöksillä poistaa laista kokonaan erillinen erityisvastuualue

(erva) ja säätää yleisemmin tukeutumisesta sekä työnjako- ja yhteistyövelvoitteista. Ratkaisumalli antaa mahdollisuuden säätää, että laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalayksiköitä / osaamiskeskuksia olisi 12.
- jokainen itsehallintoalue tekee omalta osaltaan ehdotuksen sosiaali- ja terveysministeriölle järjestämispäätökseksi.

Valtio ohjaa sote-palveluiden järjestämistä ja toimii ensisijaisena rahoittajana (rahoituksesta annettu hallituksen päätös 20.10.2015; mahdollinen itsehallintoalueen rajoitettu verotusoikeus ei poista valtion merkittävää roolia rahoituksessa) sekä siten vastaa viime kädessä palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja toteuttamisesta taloudellisten reunaehtojen eli budjettirajoitteen puitteissa. Valtio toteuttaa roolinsa erityisesti tekemällä valtioneuvostossa itsehallintoalueiden ehdotusten ja niiden kanssa käydyn neuvottelumenettelyn pohjalta sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä järjestämispäätöksen. Järjestämispäätöksen sisällössä jätetään tilaa itsehallintoalueiden omalle päätösvallalle.

Ratkaisun perustuslainmukaisuus yksityiskohtaisemmin ja siihen sen johdosta mahdollisesti tarpeelliset muutokset arvioidaan yksityiskohtaisesti lainvalmistelun yhteydessä.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti

Muistio 9.11.2015
VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

Itsehallintoalueiden määrä ja aluejaon perusteet sekä sote -uudistuksen askelmerkit: hallituksen ratkaisujen perusteluita ja alustavaa vaikutusarviointia

Hallitus linjaa sosiaali- ja terveydenhuollon jatkovalmistelun kannalta keskeisistä aluejakoon ja järjestämiseen liittyvistä asioista, jotka ovat erityisen merkityksellisiä uudistuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Lisäksi hallitus ohjaa aluehallintouudistuksen käynnistämistä pohjustavaa valmistelua siten, että hallitus pystyisi tammikuussa 2016 päättämään aluehallintouudistuksen varsinaisen valmistelun käynnistämisestä ja suuntaamisesta. Aluehallintouudistusta koskevan hallituksen tarkemman päätöksen tekeminen tammikuussa 2016 edellyttää asian taustan riittävää ja monipuolista selvittämistä. Ministeriöt saisivat tehtäväkseen tarvittavien taustaselvitysten mahdollisista itsehallintoalueille siirrettävistä tehtävistä laatimisen.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa tavoitteena on terveyden, hyvinvoinnin ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen. Uudistuksella turvataan yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut (jäljempänä sote-palvelut) kaikille. Tämän saavuttamiseksi laajennetaan palveluiden järjestämisestä vastaavien organisaatioiden väestöpohjaa, sekä uudistetaan toimintatapoja ja palvelurakennetta. Samalla kuitenkin tavoitteena on turvata lähipalvelut sekä ihmisiä lähellä alueilla tapahtuva päätöksenteko.

Linjausten tarkoituksena on luoda edellytykset julkisen talouden kestävyysvajeen vähentämiselle 3 miljardilla eurolla, perustuslain 19 §:n mukaisten sosiaalisten perusoikeuksien ja niitä toteuttavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laadun ja yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiselle sekä sote -palvelujärjestelmän uudistumiskyvylle. Näiden tavoitteiden saavuttaminen riippuu vain osittain hallituksen linjauksessa käsiteltävistä asioista ja erityisesti vain osittain sote-palveluiden järjestämisestä vastuussa olevien alueiden määrästä. Kestävyysvajeen vähentämistavoitteen tulkintaa ja siinä käytettävissä olevia keinoja tarkastellaan erillisessä taustamuistiossa (Sote-uudistuksen säästömekanismit). Linjausten tavoitteena on myös yksilön valinnanvapauden sote-palveluissa laajentaminen.

Varsinainen vaikutusarviointi laaditaan eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi ja itsehallintoaluelaiksi. Tavoiteaikataulun mukaan hallituksen esityksen luonnos valmistuisi huhtikuun loppuun 2016 mennessä. Tässä vaiheessa voidaan esittää vain hyvin alustavia havaintoja uudistuksen vaikutuksista.

Tässä muistiossa esitetyt seikat perustuvat erityisesti seuraaviin STM:n verkkosivuilla julkaistuihin (http://www.stm.fi/sote-uudistus) aineistoihin:

- sote-uudistuksen ja itsehallintoalueiden perustamishankkeen projektiryhmän alaisessa Järjestämisen edellytykset ja aluejako -valmisteluryhmässä laadittuun selvitykseen ”*Uusien itsehallintoalueiden muodostaminen: toiminnalliset perusteet ja aluerajojen*

määräytyminen”. Projektiryhmä on kokouksessaan 19.10.2015 hyväksynyt selvityksen ja yhtyy siihen. Selvitys liiteaineistoineen tulee hallituksen linjauksen valmistuttua saataville sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuille.

- sote-uudistuksen ja itsehallintoalueiden perustamishankkeen projektiryhmässä 26.10.2015 käsiteltyyn muistioon ”*Sote -uudistuksen säästömekanismit*”
- alivaltiosihteeri Tuomas Pöystin laatimaan lyhyeen katsaukseen tutkimuskirjallisuuteen kilpailun mahdollisuuksista ja vaikutuksista sosiaali- ja terveydenhuollon laadun ja kustannusten hallinnassa

Hallitus on ratkaisuja tehdessään punninnut erilaisia seikkoja, jotka koskevat pitkälti myös tulevaisuutta koskevia epävarmoja tapahtumia. Siltä osin punninta on osin erilainen kuin taustalla olevissa alustavissa virkamiesten asiantuntija-analyyseissä. Tulevaisuuden epävarmuudesta ja eri periaatteiden ja tavoitteiden välisestä punninnasta ei voida esittää yksiselitteisiä johtopäätöksiä, koska periaatteet ja tavoitteet eroavat toisistaan eivätkä välttämättä johda samansuuntaiseen johtopäätökseen. Linjaus perustuu eri seikkojen pohjalta tehtyyn kokonaisharkintaan.

2. Linjauksen keskeiset ehdotukset ja tavoitteet

2.1. Lähtökohdat

Hallituksen linjauksen mukaisen järjestelmän lähtökohtana on, että valtiolla on perustuslain 22 §:n ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaisesti vastuu perusoikeuksien tehokkaasta ja yhdenvertaisesta toteutumisesta. Valtion tehtävänä on tämän perusteella ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä siten, että perustuslain 19 §:ssä säädettyjä sosiaalisia oikeuksia toteuttavat sote-palvelut ovat laadultaan riittävän yhtenäisiä ja yhdenvertaisesti saatavilla. Valtio toimii myös ensisijaisena rahoittajana, jolloin vallan ja vastuun tasapainon kannalta valtion selkeä ohjausrooli on tärkeä.

Valtionohjauksen tehtävänä on perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen ohella varmistaa 3 miljardin euron kustannussäästötavoitteen sekä sen saavuttamiseksi edellytetyn rakenteellisen muutoksen toteutuminen. Tämä toteutetaan valtioneuvostossa tehtävällä järjestämispäätöksellä, jonka puitteissa itsehallintoalueet vastaavat integroitujen sote-palveluiden järjestämisestä alueensa asukkaille. Järjestämispäätös keskittyy strategisen ohjauksen kannalta vain tärkeimpiin seikkoihin, jolloin käytännön toteutuksessa jää tilaa itsehallintoalueiden omalle harkinnalle. Näin järjestettynä valtionohjauksen voidaan alustavasti arvioida täyttävän perustuslain 121 §:n 4 momentista itsehallinnolle johtuvat lähtökohdat mutta varsinainen valtiosääntöoikeudellinen arviointi voidaan tehdä vasta yksityiskohtaisten säännösehdotusten valossa. Itsehallintoalueilla on järjestämistehtävä, tuotantotehtävä ja tärkeä tehtävä myös käyttäjälähtöisten palveluiden kehittämisessä, valinnanvapauden toteuttamisessa sekä asukkaiden kielellisten ja osallistumisoikeuksien varmistamisessa. Itsehallintoalue laatii myös osaltaan ehdotuksen valtioneuvoston järjestämispäätökseksi - tosin lailla säädettävät 3 itsehallintoaluetta yhdessä toisen itsehallintoalueen kanssa. Jokainen itsehallintoalue osallistuu myös valtioneuvoston järjestämispäätöstä koskevaan neuvottelumenettelyyn sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Valtion rooli painottuu valtioneuvostoon, joka nauttii eduskunnan luottamusta. Näin valtionohjaus liittyy suoraan myös kansanvaltaisesti vastuunalaiseen valtioelimeen. Nykyiseen hajanaiseen järjestelmään ja ohjaukseen verrattuna valtioneuvoston roolin kasvu osaltaan vahvistaa kansanvaltaisuutta. Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 67/2014 vp. valtion roolin mahdolliseksi myös demokratian kannalta. Perustuslakivaliokunta piti tuolloin

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

mahdollisena, että lailla säätämällä koko sote-palveluiden järjestämisvastuu voidaan valtiollistaa, Tämän perusteella voidaan myös valtion perusoikeuksien turvaamiseen tähtäävää ja itsehallintoalueisiin kohdistuvaa ohjausta pitää perustuslain puitteisiin soveltuvana. Valtionohjauksen tavoitteena on perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen turvaaminen, mikä on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta hyväksyttävä peruste valtion ohjaukselle. Valtionohjaukselle on näin perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet ja valtion ohjaus on välttämätöntä perustuslain 6, 19 ja 22 §:ien julkiselle vallalle asettamien velvoitteiden toteuttamiseksi.

Valtion ohjaustoimivaltuuksista ja sen käytön muodoista tulisivat täsmälliset ja tarkkarajaiset säännökset lakiin. Lisäksi ohjaustoimivaltuudet muotoillaan siten, että niitä käytettäessä itsehallintoalueille jää aitoa päätösvaltaa. Valtioneuvoston järjestämispäätös olisi valituskelpoinen päätös eli itsehallintoalueet voisivat valittaa siitä hallintolainkäyttölaissa säädetyssä järjestyksessä. Järjestämispäätöksen sisällössä on osin mallina käytetty hallituksen esityksessä HE 324/2014 vp. olleita säännöksiä järjestämispäätökselle, joita ei perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 67/2014 vp. katsottu perustuslain 121 §:n kannalta ongelmallisiksi. Nyt järjestämispäätöksen sisältö olisi vieläkin yleisluonteisempi ja itsehallintoalueiden velvoitteet perustuisivat selkeästi lakiin.

Valtioneuvoston järjestämispäätöksen valmisteluun osallistuu asiantuntijana itsehallintoalueiden yhteishankintayksikkö lakisääteisessä tuotantorakenteiden arvioinnin asiantuntijatehtävässään. Yhteishankintayksikön tehtävänä olisi yhteishankintojen ohella laatia sosiaali- ja terveysministeriölle ja itsehallintoalueille arviointeja itsehallintoalueiden oman tuotannon taloudellisuudesta ja kustannustehokkuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta suhteessa myös muihin tuotantotapoihin. Jatkovalmistelussa voidaan myös laatia mallit, joilla myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja muut asiantuntijalaitokset osallistuvat valtioneuvoston järjestämispäätöksen valmisteluun, mikä lisää valtioneuvoston päätöksen objektiivista tietoperustaa ja siten osaltaan tukee sitä, että valtioneuvoston järjestämispäätös keskittyy sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamisen sekä asiakkaiden valinnanvapauden toteuttamisen sekä kielellisten ja osallistumisoikeuksien turvaamisen kannalta olennaisiin seikkoihin. Tämä osaltaan lisää järjestämispäätösmenettelyn perusteltavuutta ja hyväksyttävyyttä.

Itsehallintoalueille osoitetaan lisäksi mallissa hyvin merkittävää omaa päätösvaltaa sote-palveluiden järjestämisestä ja tuotannosta. Ratkaisu on näin sopusoinnissa perustuslain 121 §:n 4 momentin kuntaa laajemmalla alueella toteutettavaa itsehallintoa koskevien vaatimusten kanssa. Paras -puitelain yhteydessä eduskunnan perustuslakivaliokunta on lisäksi pitänyt perustuslain sallimana a kuntien velvoittamista laajalti yhteistoimintaan sote-palveluiden järjestämisessä (PeVL 37/2006 vp.) ja siinä valtioneuvostolle osoitettua kuntia ohjaavaa toimivaltaa. Perustuslain 121 §:n 4 momentti jättää kunnan asukkaiden itsehallinnon suojaa enemmän harkintavaltaa lainsäätäjälle valtion viranomaisten ohjaustoimivallan suhteen.

Hallituksen linjauksen mukainen sote-palvelujärjestelmä perustuu malliin, jossa itsehallintoalueet tuottavat palvelut itse, sopivat toisen itsehallintoalueen kanssa sen tuottamisesta yhdessä tai hankkivat hankintapäätöksen perusteella palvelun tai palveluun kuuluvat tietyt yksittäiset suoritteet yksityisen tai kolmannen sektorin palveluntuottajilta. Kilpailun ja useiden tuottajien hyödyntämiseksi itsehallintoalueiden yhteinen yhteishankintayksikkö laatii myös vertailut tuotantomahdollisuuksista itsehallintoalueen omien virkamiesten ja omien toimielinten suorittamaa esittelyä ja päätöksentekoa varten. Yhteishankintayksikkö olisi itsehallintoalueiden yhteisesti omistama. Se tekee yhteishankintoja ja tarjoaa asiantuntija-analyysejä kunkin itsehallintoalueen päätöksentekoon.

VIRKATYÖNÄ TEHTY LAUSUNTO-ANNESTO

Itsehallintoalueen omaa tuotantoa verrataan hallituksen linjauksen mukaan järjestelmällisesti muiden itsehallintoalueiden sekä yksityisen ja kolmannen sektorin tuotantoon. Olennaista on järjestelmällinen ja objektiivinen eri tuotantotapojen ja tuottajien vertailu. Vertailua ja kilpailullisuutta hyödynnetään hoito/palveluepisodin kattavien palvelukokonaisuuksien tasolla tai kokonaisuuksiin kuuluvien yksittäisten suoritteiden (esim. jokin tutkimustoimenpide, operaatio jne.) hankinnassa.

Kilpailullisuuden ja vertailtavuuden kannalta olennaisen tärkeää on myös, että julkisten ja julkisesti rahoitettujen yksityisten sote-palveluiden laatu- ja kustannustietojen tulee olla julkisia avoimen vertailun mahdollistamiseksi. Tämä mahdollistaa aidon kilpailullisuuden, jossa yksityinen sektori toimii toiminnan järjestämisessä ja innovaatioissa julkisen palvelutuotannon kirittäjänä ja vastaavasti julkinen sektori yksityisen ja kolmannen sektorin kirittäjänä. Asetelman voi arvioida kansainvälisten kokemusten perusteella parantavan laatua ja tukevan kustannusten hallintaa.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköitä järjestelmässä on 12, millä lukumäärällä voidaan saavuttaa optimaalinen potilasturvallisuus, vaikuttavuus, taloudellisuus ja palveluiden saatavuus sote -uudistuksen järjestämisen edellytykset ja aluejako -valmisteluryhmässä laaditun selvityksen mukaisesti. Muut nykyiset keskussairaalat jatkaisivat suppeamman palveluvalikoiman ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköinä (satelliittipäivystys) ja antaisivat työnjaon mukaisesti erikoistuneita palveluita. Täydellisen palveluintegraation tavoitteen mukaisesti näiden yksiköiden yhteydessä olisi saatavilla myös vaativia sosiaalipalveluita.

Tavoitteet

1. Sote -ohjausjärjestelmä ja aluejakoon sisältyvä työnjako turvaavat perustuslain mukaisesti yhdenvertaiset ja riittävät palvelut. Niillä saadaan aikaiseksi tehokas palvelu- ja hallintojärjestelmä osana modernia vaikuttavaa, avointa ja kustannustehokasta julkista sektoria.
2. Linjauksen mukaisen järjestelmän tavoitteena on antaa mahdollisuudet sosiaali- ja terveydenhuollon integroidussa palvelujärjestelmässä tehtävään korkeatasoiseen tutkimukseen, opetukseen, innovaatioihin ja asiakaslähtöiseen kehittämiseen. Tämä edellyttää suoraa yhteyttä yliopistolliseen tutkimukseen ja opetukseen, yhteisiä tutkimus- ja kehittämisrakenteita korkeakoulujen ja alan asiantuntijalaitosten kanssa sekä suoraa yhteyttä yliopistojen ja korkeakoulujen ympärille muodostuviin monipuolisiin yritysten ja muiden toimijoiden innovaatioekosysteemeihin.
3. Talouden yleiset lainalaisuudet ja markkinoiden luoma dynamiikka pätevät eräin poikkeuksin myös sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Tutkimusten mukaan markkinakilpailu tai kilpailullinen vertailuasetelma parantavat kustannusten hallintaa ja palveluiden laatua sekä edistävät uusien innovaatioiden käyttöönottoa. Poikkeuksena ovat lähinnä kasvavien skaalatuottojen, laajaa ja syvää erityisosaamista edellyttävät erityisen vaativan tason palvelut.
4. Valinnanvapauden laajentaminen hyödyntämällä nykyisiä toimivaksi osoittautuneita valinnanvapauskäytäntöjä jatkovalmistelun perustana.

Hallituksen linjauksessa lähdetään toteuttamaan laajaa valinnanvapautta. Se hyvin toteutettuna voi tukea hoitoon pääsyä nopeasti sekä palveluiden laatua ja kustannustehokkuutta. Osana uudistusta säädettäisiin näin valinnanvapauslainsäädäntö, joka mahdollistaisi, että käyttäjä valitsee itse palveluiden julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tuottajan. Valinnanvapauden toimivuus

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

edellyttää, että yksilöiden tukena on valinnan perustaksi luotettavaa vertailutietoa, joka on laadittu yhtenäisillä laatukriteereillä. Kansainvälinen tutkimustieto ja kokemukset osoittavat, että yhtenäisen vertailutiedon ollessa suhteellisen helposti saatavilla yksilöt pääosin valitsevat laadun ja vaikuttavuuden kannalta hyvin toimivia palveluntuottajia. Tällöin valinnanvapaus osaltaan tukee laadun ja vaikuttavuuden kehittämistä ja kustannusten hallintaa. Valinnanvapauden toteuttamisen tavat riippuvat kuitenkin markkinaolosuhteista ja myös vaihtelevat alueittain. Tällöin valtioneuvoston järjestämispäätöksellä on tarpeen ohjata ja varmistaa myös valinnanvapauden toteuttamista.

Valinnanvapauden laajentaminen tukee osaltaan myös EU:n potilasdirektiivin toimeenpanon tarkistamista Suomessa. Laaja valinnanvapaus toteuttaa myös perustuslain mukaisiin arvoihin kuuluvaa yksilön itsemääräämisoikeutta.

2.2. Perustelut

Hallituksen linjaus lähtee mahdollisimman täydellisen horisontaalisen ja vertikaalisen palveluintegraation toteuttamisesta. Täydellisellä integraatiolla tarkoitetaan perusoikeuksista lähtevässä ajattelussa asiakaskeskeistä palvelukokonaisuutta eli sitä, että ***ihmisen saama palvelu on kokonaisuus ja pyrkii vastaamaan erilaisia osaamisia ja keinoja sekä niiden mukaisia toimenpiteitä (esim. yleislääkärin ja erikoissairaanhoidon toimenpiteet, kuntoutus, sosiaalipalvelut) yhdistellen asiakkaan kokonaistarpeisiin mahdollisimman kustannustehokkaalla, laadukkaalla ja vaikuttavalla tavalla***. Järjestäjä vastaa asiakkaan saaman palvelun kokonaisuudesta ja mahdollisten erilaisten yksittäisten palvelutapahtumien sovittamisesta yhteen integroiduksi, asiakaslähtöiseksi palveluksi. Tuottaja vastaa palveluintegraatiosta ja sen edellytyksistä tuottamansa palvelukokonaisuuden tai yksittäisen palvelun osalta, mutta tämä ei poista järjestäjän kokonaisvastuuta palveluintegraatiosta. **Lyhyesti integraatio tarkoittaa asiakaslähtöistä ja oikea-aikaista palvelua yhdistäen eri alojen osaamisia asiakkaan tarpeiden mukaan**.

Integraation käytännön toteutuksen suunnittelu ja johtaminen on itsehallintoalueen keskeisiä tehtäviä.

Perustettavien itsehallintoalueiden lukumäärästä riippumatta itsehallintoalueilla tarvitaan julkisen talouden kestävyysvajeen vähentämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi strategista hankintatointa, sille riittävän osaamisen luomista sekä itsehallintoalueiden koko markkinavoiman tehokasta hyödyntämistä hankinnoissa. Näissä itsehallintoalueiden yhteistyöllä on myös merkittäviä tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamisen mahdollisuuksia (ks. Sote-uudistuksen säästömahdollisuudet -muistio).

Hankintatoimen yhteydessä on tarpeen toteuttaa myös järjestäjän tehtävien ja tuotantotehtävien riittävä eriyttäminen varmistamaan, että itsehallintoalueilla sote-palveluiden tuotantoa koskevia ratkaisuja mietittäessä aidosti vertaillaan omaa tuotantoa muiden itsehallintoalueiden sekä yksityisen ja kolmannen sektorin tuotantoon. Nämä ovat valmistelussa tehtyjen alustavien vaikutusarviointien sekä kansainvälisen ja kotimaisen taloustieteellisen tutkimuskirjallisuuden perusteella tärkeitä asioita kustannustenhallinnan ja laadun sekä palveluiden ja niiden tuotantotapojen innovatiivisen kehittämisen kannalta. Innovatiivisen kehittämisen kannalta merkittäviä ovat myös toimintamalleja uudistavat kokeilut ja niitä tukevat hankinnat, joissa haetaan uusia, innovatiivisia toimintatapoja.

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

Linjaus lähtee taloustieteellisen tutkimuksen havainnoista, joiden mukaan kilpailu ja kilpailullinen vertailuasetelma kvasimarkkinoilla monopolituottajien kesken vaikuttavat myönteisesti innovaatioiden syntymiseen ja käyttöönottoon, laatuun ja johtamisen laatuun sekä tätä kautta kustannustenhallintaan (ks. erillinen taustamuistio kilpailun ja kilpailullisen vertailuasetelman hyödyistä). Tämän mukaisesti ratkaisussa luodaan edellytykset useiden eri tuotantotapojen ja itsehallintoalueiden oman tuotannon lisäksi myös yksityisen ja kolmannen sektorin palveluiden ja niissä tehtävien palveluinnovaatioiden hyödyntämiseen.

Ratkaisu perustuu pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman mukaan itsehallintoalueilla on sote-palveluiden alueellisen järjestäjän tehtävä ja vastuu, lisäksi valtakunnallisen työnjaon mukaisesti myös erikseen lainsäädännön perusteella osoitettuja tehtäviä joissain vaativissa palveluissa. Näissä erikseen lainsäädännön perusteella määritetyissä erityistehtävissä itsehallintoalue palvelee joko koko valtakuntaa tai omaa aluettaan laajempaa aluetta.

Itsehallintoalueet toimivat myös palveluiden tuottajina, hoitavat julkista valtaa sisältävät tehtävät ja muut viranomaistehtävät (kuten varautumisen tehtävät ja muut turvallisuustehtävät), ja lisäksi voivat käyttää kilpailuneutraalilla tavalla yksityisiä ja kolmannen sektorin palveluntuottajia muussa kuin julkista valtaa sisältävässä toiminnassa. Itsehallintoalueella on velvollisuus tuottaa viranomaistehtävät ja vähintäänkin velvollisuus tuottaa kaikki ne palvelut, joissa ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista palveluiden laatu, vaikuttavuus ja taloudellisuus huomioiden hyödyntää muita palveluntuottajia. Itsehallintoalueella on tätä laajemminkin omaa tuotantoa. Olennaista on kuitenkin velvoite vertailla systemaattisesti omaa tuotantoa muihin tuotantomahdollisuuksiin.

Itsehallintoalueen päätöksenteossa sote-palveluiden järjestämisestä vastaisivat viime kädessä lain ja itsehallintoalueen omien hallintosääntöjen mukaisesti vaaleilla valittu valtuusto ja sen asettama luottamushenkilötoimielimet (lautakunnat). Itsehallintoalueen omalla palvelutuotannolla tulisi olla erillinen, ammattijohtajista koostuva toimiva johto, jonka tuloksellisuutta järjestämistehtävästä vastaava johto, viime kädessä vaaleilla valittu valtuusto arvioisi.

Tilaajan ja tuottajan roolien eriyttäminen on taloustieteellisen tutkimuksen perusteella tärkeää kustannusten hallinnalle ja laadun kehittämiselle. Sillä on tutkimustiedon perusteella myönteisiä vaikutuksia myös johtamisen laadulle. Tilaajan ja tuottajan eriyttäminen on kuitenkin perusteltua tehdä tavalla, joka ei estä itsehallintoalueiden toimimista tuottajina tai luo jäykkiä hallinnollisia rakenteita. Osa sote-palveluista on sellaisia, että niissä on luonnollinen monopoli. Tämän vuoksi itsehallintoalueilla tulee olla omaa tuotantoa erityisesti hyödykkeissä, joissa on luonnollinen monopoli.

Olennaista palveluiden järjestämisessä on osaaminen ja valmius riittävän ammattimaiseen valmisteluun (strateginen hankintaosaaminen ja tuotannonohjausosaaminen). Se varmistettaisiin perustamalla itsehallintoalueiden yhdessä omistama, niiden yhteinen yhteishankintayksikkö. Lisäksi yksikkö valmistelisi itsehallintoalueiden käyttöön asiantuntija-analyyseja tuotantoa koskevien päätösten tueksi. Yhteishankintayksikkö pyrkii mahdollistamaan tehokkaan toiminnan suuremmallakin itsehallintoalueiden määrällä. Yhteishankintayksikkö valtakunnallisena ratkaisuna tuo enemmän tehokkuusetuja kuin esimerkiksi yhteishankintojen hajauttaminen viidelle alueelliselle yksikölle edellyttäen yhtäältä, että yksikkö saadaan toimimaan ammattimaisesti. Toisaalta tehokkuusedut edellyttävät, että yhteishankintayksikkö huolehtii strategisen hankintatoimen analyysien perusteella siitä, etteivät markkinat keskity liiaksi tai synny liiallisia toimittajariippuvuuksia. Järjestämisen edellytykset -valmisteluryhmässä tehdyn arvion mukaan kaikissa yli viiteen järjestäjään perustuvassa aluejakomallissa järjestäjän hankinta- ja

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

tuotannonohjausosaaminen voisi jäädä liian heikoksi, mikä voisi huomattavalla tavalla heikentää kestävyysvajeen vähentämistavoitteen saavuttamista. Yhteishankintayksiköltä edellytetään huomattavaa asiantuntemusta. Sen varmistaminen on itsehallintoalueiden harjoittaman omistajaohjauksen keskeinen tehtävä. Valtioneuvostolla olisi myös perusteltua olla mahdollisuus arvioida tätä ja osallistua ohjaukseen.

Linjauksella pyritään osaltaan luomaan edellytyksiä terveille sote-palveluiden markkinoille Suomessa. Olennaista tässä on lisätä merkittävästi palvelutuotannon ja suoritteiden laadusta, vaikuttavuudesta, kustannuksista ja tehokkuudesta kertovan vertailukelpoisen informaation määrää ja saatavuutta sekä parantaa laatua. Erityisesti olisi pyrittävä välttämään monopolitilanteita tai kahden yksityisen yrityksen hallitsevaan asemaan perustuvia oligopolimarkkinoita, koska niillä hinnat pyrkivät nousemaan laatutason parantumatta.

Itsehallintoalueiden yhteys yliopistojen ja niiden ympärille muodostuviin yritysten ja muiden toimijoiden innovaatioekosysteemeihin ylläpitää osaltaan sote-palveluiden laatua, edistää palveluiden kehittämistä vaikuttaviksi ja tukee myös kustannusten hallinnan tavoitteita. Tätä varten tarvitaan yhteistyöjärjestelyt kaikissa niissä aluejakoratkaisuissa, joissa itsehallintoalueita on enemmän kuin 5. Näillä yhteistyöjärjestelyillä voitaisiin myös korvata nykyisen terveydenhuoltolain mukainen erityisvastuualue (erva), jonka sisältämät palveluiden ja yhteistyön koordinaatiomekanismit ovat käytännössä osoittautuneet varsin heikoiksi.

Yliopistollisten sairaaloiden ja muiden valtakunnallisten osaamiskeskusten ylläpito osoitettaisiin uudessa järjestelmässä tietyn ylläpidosta vastaavan itsehallintoalueen tehtäväksi. Valtioneuvoston järjestämispäätökseen otettaisiin lain perusteella hoidettavaksi nykyisin lakisääteisessä erva-alueen yhteistyössä koordinoitavaksi säädetyt tehtävät, jolloin koordinaatiota voitaisiin vahvistaa ja erilaisia hallinnon tasoja vähentää. Tämä loisi nykyisiä erva-alueen yhteistyömenettelyitä selkeämmän ja vahvemman pohjan tulokselliselle yhteistyölle.

On myös perusteltua luoda puitteet itsehallintoalueiden väliselle tutkimustoiminnan koordinaatiolle ja yhteistyölle. Se olisi merkittävää innovaatioiden tuomiseksi julkisen ja julkisesti rahoitetun sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen. Itsehallintoalueilla sote-palveluissa tehtävän tutkimuksen yhteinen koordinaatio on tarpeen myös nykyisin rekistereissä, biopankeissa ja erilaisissa osaamiskeskuksissa olevan tutkimus- ja liiketoimintapotentiaalin hyödyntämiseksi sote-palveluiden kehittämistä ja taloudellista kasvua tukevalla tavalla. Esimerkiksi suomalainen genomitieto STM:n Kansallisen genomistrategian (Parempaa terveyttä genomitiedon avulla. Kansallinen genomistrategia. STM:n raportteja ja muistioita 2015:24) mukaan hyödynnettynä yhdessä biopankkilainsäädännön ja Suomessa saatavilla olevan ICT-osaamisen kanssa antavat aivan uudenlaisia hyvinvointipalveluiden ja niihin liittyvien tuotteiden kehittämisen mahdollisuuksia myös yksityisellä sektorilla. Sote-järjestämisuudistuksen yhteydessä on tarpeen luoda näiden mahdollisuuksien hyödyntämistä tukevat kansalliset ja alueelliset rakenteet.

Tehokkuuden ja osaamisen turvaamiseksi on välttämätöntä kehittää kansallista työnjakoa ja luoda edellytykset myös kansainvälisille huippuosaamiskeskuksille ja kansainväliselle yhteistyölle. Työnjakoja voidaan parhaiten ohjata kansallisella tasolla tehtävällä järjestämispäätöksellä. Siihen voidaan kiinnittää eri puolilla Suomea toimivat yliopistosairaalat, sosiaalialan osaamiskeskukset ja perusterveydenhuollon kehittämisyksiköt. Täydellisen integraation tavoitteen mukaisesti nämä tehtävät ja työnjaot on järjestettävä sosiaali- ja terveydenhuollossa yhteisesti. Itsenäisten ja eri tavoin rahoitettujen organisaatioiden välille tarvitaan riittävän yhtenäiset yhteistyövelvoitteet ja sopimuskäytännöt koko maassa.

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

Tehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi uusille itsehallintoalueille luotaisiin itsehallintoalueiden yhdessä omistamat ja niiden alaisuudessa toimivat yhteiset, valtakunnalliset tukipalveluyksiköt toimitilapalveluihin, talous-, henkilöstö- ja tietohallinto- ja ICT-palveluihin, tutkimuksen koordinaatiopalveluihin sekä mahdollisesti yhteisiin laiteinfrastruktuuripalveluihin. Perustana ovat kokemukset sairaanhoitopiireissä ja kuntien yhteistyössä sekä kokemukset muun muassa yliopistouudistuksessa itsehallinnollisten yksiköiden yhteisten palveluiden tuottamista erikoistumisen eduista ja volyymieduista. Yhtenäinen ICT-alusta ja täydellinen tietointegraatio ovat välttämättömiä edellytyksiä tavoitellun täydellisen horisontaalisen ja vertikaalisen palveluintegraation kannalta. Toteutuksessa on välttämättä ottaa huomioon tietosuojalainsäädäntö ja tarvittaessa kehittää sektorikohtaista sääntelyä.

Aluejaon perusteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja itsehallintoalueidenperustamisen valmistelussa tehdyn valtiosääntöoikeudellisen analyysin perusteella useat erilaiset aluejaot täyttävät perustuslaista aluejaolle johtuvat vaatimukset. Aluejaossa lainsäätäjällä on laaja harkintavalta. Hallituksen on aluejakolinjausta laatiessaan ja eduskunnan lainsäätäjänä asiasta päättäessään tarpeen punnita keskenään erilaisia näkökohtia ja muodostaa kantansa punninnan ja sille perustuvan kokonaisarvion perusteella. Aluejaon on kuitenkin yhdessä sote-palveluiden rahoittamista ja tuottamista koskevan lainsäädännön kanssa turvattava perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia toteuttavien palveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä perustuslaissa säädetyt kielelliset oikeudet ja osallistumisoikeudet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus- ja itsehallintoalueiden perustamishankkeen projektiryhmän alaisuudessa toimineessa Järjestämisen edellytykset ja aluejako -valmisteluryhmässä on arvioitu erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon integraation ja valtiosääntöoikeudellisten näkökohtien perusteella erilaisia aluevaihtoehtoja. Asettamispäätöksen mukaan valmisteluryhmän tehtävänä on ollut määritellä perusteet, joiden mukaisesti kuntaa suuremmat itsehallintoalueet voidaan muodostaa.

Asiasta järjestettiin keskustelutilaisuus 29.9.2015, johon osallistui sosiaali- terveydenhuollon toimijoita ja asiantuntijoita kunnista ja kuntayhtymistä, kuntien ja maakuntien liittojen edustajia, valvontaviranomaisten edustajia, muiden ministeriöiden (sisäministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö) virkamiesedustajia, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten edustajia (VATT, Etla) sekä asiakas- ja potilasjärjestöjen edustajia. Kuulemisessa esillä olivat vaihtoehdot 4–5, 6–9, 10–12 sekä 13–19. Lisäksi on erikseen kuultu oikeusministeriön edustajaa vaalijärjestelmään liittyvistä kysymyksistä, ympäristöministeriön edustajaa rakennusvalvontaan liittyvistä kysymyksistä sekä valtiosääntöasiantuntijoita. Keskusteluissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat ovat pitäneet pääsääntöisesti parhaimpina lukumäärävaihtoehtoja 4–5 ja 10–12, ministeriöt lukumääriä 10–12 ja kunta-toimijat lukumääriä 13–19.

Valmistelutyöryhmän analyysin, johon sote-uudistuksen projektiryhmä 19.10.2015 yhtyi, keskeisimmät arviointikriteerit ovat:
1) perustuslain 19 §:n mukaisten riittävien ja yhdenvertaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden turvaaminen,
2) taloudellisesti tehokkaan ja kustannusvaikuttavan palvelujärjestelmän toteuttaminen siten, että sen avulla pystytään vastaamaan myös kestävyysvajeeseen sekä
3) kestävä ratkaisu alueellisesta itsehallinnosta, jolle voidaan antaa muitakin kuntien yhteistoiminnassa hoitamia tehtäviä sekä valtion aluehallinnon tehtäviä nykyisiä sektoriorganisaatioita ja hallinnon tasoja vähentäen. Tässä kriteerissä on myös tärkeää, miten

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

itsehallintoaluejako mahdollistaa alueiden oman kehittämisen ja mahdollisuuden koota alueellisia tehtäviä.

Tarkemmissa kriteereissä yhtenä lähtökohtana aluejaolle on tarpeen pitää sitä, miten hyvin erilaiset aluejaot tukevat asiakaslähtöisten palveluiden ja palveluketjujen muodostumista sekä palveluiden asiakaslähtöistä kehittämistä ja kehittämisen edellytyksiä. Huomiota on kiinnitettävä myös siihen, miten hyvät puitteet aluejako antaa vaikuttavien, integroitujen sosiaali- ja terveyspalveluiden vahvistamiselle.

Käytännössä tarvitaan nykyisestä lainsäädännöstä osin poikkeavalla tavalla määriteltyjen uusien perustason palveluiden vahvistamista, mutta peruspalveluiden sisältö on tarpeen uudistaa modernin integraatioajattelun mukaiseksi. Modernissa ajattelussa yleistasoa ja erityistasoa ei voida terveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa ajatella erillisinä toimintoina vaan keskenään täysin integroituna osana asiakkaalle annettavaa palvelua. Usein tarvittavat palvelut olisi koottava peruspalveluiksi, jotka ovat asiakkaille heidän arjessaan käytännön tasolla saavutettavissa.

Asiantuntijavalmistelussa on pidetty tärkeänä sitä, että itsehallintoalueen palveluketjuissa olisi saumaton yhteys sosiaali- ja terveydenhuollon laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluihin.

Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalayksiköiden tarvetta ja määrää sekä aluejakoa on tarkasteltu aluejako ja järjestämisen edellytykset -valmisteluryhmässä optimaalisen saavutettavuuden, taloudellisuuden, potilasturvallisuuden ja palvelun vaikuttavuuden samoin kuin henkilöstön saatavuuden näkökulmasta. Osaavan henkilöstön saatavuus tulevaisuudessa on merkittävä seikka. Potilasturvallisuus ja osaavan henkilöstön saatavuus ovat myös taloudellisia kysymyksiä, sillä kilpailu henkilöstöstä nostaa kustannuksia ja liian pienet täyden palvelun sairaalat johtavat kalliin laiteinfrastruktuurin vajaakäyttöön eivätkä mahdollista osaamisen kehittämisen ja potilasturvallisuuden kannalta riittävää potilasvirtaa.

Saavutettavuuden ja potilasturvallisuuden kannalta tarvitaan vähintään 10 laajan päivystyksen sairaalaa. Saavutettavuuden ja toiminnan edellyttämän ammatillisen henkilöstön saatavuuden kannalta optimaalinen ratkaisu olisi 12 laajan päivystyksen yksikön (sairaala, jossa on myös vaativan sosiaalipäivityksen palvelut) järjestelmä.

Jotta palvelut toimisivat ja myös kustannussäästötavoitteet toimisivat, on itsehallintoalueiden tarpeen järjestää perustason palveluita ilta- ja viikonloppuaikona, jotta asiakkaat eivät hakeudu kalliisiin päivystyspalveluihin. **Tämä palvelusuunnittelu on itsehallintoalueen ja sen päätöksenteon tärkeitä tehtäviä, kuin myös sen suunnittelu, miten palvelukokonaisuuksissa tukeudutaan yliopistosairaaloihin ja muihin laajan päivystyksen sairaaloihin sekä vastaaviin sosiaalialan erikoistuneisiin palveluihin**.

Aluejako ja järjestämisen edellytykset -valmisteluryhmän laatimassa selvityksessä tarkemmin määritetyillä perusteluilla olisikin perusteltua linjata, että laajan päivystyksen sairaaloita olisi 12.

Tulevaisuudessa laajan päivystyksen sairaaloita ja niiden hyödyntämistä sekä itsehallintoalueiden palveluiden tuotantorakenteen perusteita voidaan ohjata sote-järjestämislakiin perustuvalla valtioneuvoston järjestämispäätöksellä. Järjestämispäätöksellä voidaan huolehtia myös laajaan päivystykseen nojautuvista integroiduista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuksista itsehallintoalueita laajemmissa kokonaisuuksissa.

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

Edellä mainitun perusteella 12 voisi olla myös toimiva itsehallintoalueiden määrä, mikä samalla toteuttaisi epäilyksettä myös kansanvaltaisuuden vaatimukset. Tällöin itsehallintoalueista muodostuisi palvelurakenteeltaan suhteellisen yhdenmukaisia. Tämä nousi johtopäätökseksi myös järjestämisen edellytykset -valmisteluryhmän vertailussa. Malli mahdollistaisi selkeästi kaikkien keskeisten palvelukokonaisuuksien kokoamisen yhden johdon alaisuuteen, mikä on myös kustannustenhallinnan kannalta merkittävä seikka.

Itsehallintoalueiden koossa ja olosuhteissa olisi kuitenkin edelleenkin merkittäviä eroja ja osassa niistä olisi yliopistosairaaloita ja muita osaamiskeskuksia. Myös työnjakoa sairaaloiden kesken on tarpeen kehittää palveluiden vaikuttavuuden ja laadun sekä potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Näistä syistä ja alueellisten erojen ottamiseksi huomioon **aluejakoa ei tarvitse välttämättä kiinnittää 12 laajaan päivystykseen perustuvien alueiden malliin kunhan kaikilla alueilla turvataan täydellinen integraatio** laajan ympärivuorokautisen päivystysyksikön palveluiden kanssa ja **väestöllä on asuinpaikasta riippumatta yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet saada palveluita**.

Käytännössä tämä tarkoittaa laajempaa itsehallintoalueiden rajat ylittävää yhteistyötä ja **vahvempaa kansallista ohjausta** niissä aluejakomalleissa, joissa itsehallintoalueita on enemmän kuin 12. Jos itsehallintoalueita on enemmän kuin 12, on uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämätöntä valtion ohjauksella varmistua palvelutason riittävyyden ja palvelutarpeen arvioinnista ja toteuttamisesta, tukeutumisesta laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaaloihin sekä itsehallintoalueiden rajat ylittäviä palvelukokonaisuuksien järjestämisestä ja toimivuudesta sekä muista palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamisen kannalta välttämättömistä toimenpiteistä itsehallintoalueella.

Valtioneuvoston järjestämispäätöksellä voitaisiin ohjata myös itsehallintoalueen tuotantorakenteen perusteita laadukkaan, kustannustehokkaan ja monipuolisen tuotantorakenteen ja kilpailun hyödyntämisen mahdollistamiseksi. Ilman tätä ohjausta yli 12 itsehallintoalueen järjestelmässä on vaikeuksia toteuttaa perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla sote-palveluiden yhdenvertainen saatavuus. Samalla tämä ohjausmahdollisuus poistaa suurempaan itsehallintolueiden määrään sote-palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamisessa liittyviä perustuslakiongelmia. Ohjaustoimivaltuuksilla voidaan näin arvioida olevan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet.

Vahvaa kansallista ohjausta tarvitaan myös niissä aluejakomalleissa, joissa itsehallintoalueita on vähemmän kuin 12, koska alueiden sisäistä päätöksentekoa on tarpeen ohjata tarkoituksenmukaisen palvelurakenteen saavuttamiseksi myös näissä tapauksissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden näkökulmasta valmisteluryhmässä tehty vertailu osoittaa, että aluejaolla on sote -palvelukokonaisuuksien näkökulmasta hyvät toiminnalliset perusteet jos alueita on 5 tai 12. Jos itsehallintoalueita on enemmän kuin 12, tulee integraatio laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalan antamiin palveluihin turvata potilaan/asiakkaan saamissa palvelukokonaisuuksissa.

Kestävyysvajeeseen vaikuttamisessa tärkeä asia on pitkällä tähtäimellä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Aluejaon olisi perusteltua luoda myös sille hyvät toiminnalliset puitteet ja hyödyntää nykyisiä yhteistyön ja kehittämisen rakenteita. Aluejakojen kehittämisessä on tarkoituksenmukaista **painottaa alueiden ja niiden toimijoiden omista lähtökohdista lähtevää kehittämistä,** jossa

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

esimerkiksi maakuntien yhdistäminen perustuisi yhteiseen sopimiseen lailla säätämällä tapahtuvan pakon sijasta. Omaehtoinen kehittäminen tuo usein pitkällä aikavälillä kestävämmät tulokset.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä monialaisen yhteistyön kannalta olennaisen tärkeää on säilyttää hyvä yhteys kuntiin. Tältä osin hallitus on arvioinut maakuntajaon ja maakunnallisten kehittämisrakenteiden lähtökohtaisesti antavan hyvälle kuntayhteistyölle parhaat lähtökohdat.

Osa maakunnista on kuitenkin väestömäärältään pieniä ja niiden sote-infrastuktuuri ei anna lähtökohtaisesti edellytyksiä täydellisen asiakaslähtöisen integraation mukaisesti mukaisesti järjestää palveluita. Lailla säädettäisiin tämän vuoksi siitä, mitkä itsehallintoalueet olisivat velvoitettuja järjestämään sote-palvelut yhdessä toisen itsehallintoalueen kanssa. Itsehallintoalueet sopisivat tällöin palveluiden järjestämisestä yhdessä ja tukeutuen toisella itsehallintoalueella olevaan palveluverkkoon erityisesti vaativammissa palveluissa. Sopiminen perustuisi hieman nykyisten kuntien välisten lakisääteisten yhteistyövelvoitteiden tapaan lain säännöksiin. Jatkovalmistelussa säädetään tarkemmin yhdessä järjestämisen muodot, joilla myös turvataan kaikkien yhteistyöhön osallistuvien itsehallintoalueiden vaikutusmahdollisuudet. Valtioneuvoston järjestämispäätöksessä tätä lakiin perustuvaa työnjakoa tarkennetaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on kustannusten hillinnän ja palveluiden saatavuuden sekä väestön terveys- ja hyvinvointierojen vähentämiseksi vahvistaa erityisesti lähellä ihmisiä etulinjassa olevia terveydenhuollon ja sosiaalitoimen palveluita. Kehittämistarpeita on erityisesti perustason palveluissa. Toimeentulotuen käsittelyn määräaikoja ei pystytä noudattamaan 7 prosentissa kunnista ja lastensuojelun tarpeen selvitysten määräaikoja ei pystytä noudattamaan 8 prosentissa kunnista. Kiireettömään hoitoon pääsy on suurelta osin epätyydyttävällä tasolla eikä nykyisen lainsäädännön mukainen valinnanvapaus siinä toimi tarkoitetulla tavalla ja helpota hoitoon pääsyä. Monilla terveyskeskuksilla on vaikeuksia täyttää lääkärinvirkojaan samanaikaisesti kun lääkäreiden määrä kuntien sairaalapalveluissa, erikoissairaanhoidossa sekä yksityisessä terveydenhuollossa ja työterveyshuollossa on kasvanut. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon sekä perustason ja vaativamman sosiaalitoimen palveluiden erottelu ei ole kuitenkaan perusteltua modernissa integraatiomallissa, jossa asiakaslähtöisesti kootaan asiakkaalle tämän tarpeista lähtevä palvelu erilaisia osaamisia ja palveluita yhdistellen.

Tuotantotaloudellisesta näkökulmasta tehokkuutta parantaa asiakkaan tilanteen hyvä haltuunotto palveluketjun ensimmäisessä kontaktissa, mikä edellyttää terveydenhuollon puolella hyviä terveydenhuollon ammattihenkilön palveluita, lähellä tarjottavia erikoislääkärin konsultaatioita sekä sosiaalitoimen puolella osaavaa tilannearviointia ja toimivia matalan kynnyksen palveluita. Tämän mukaisesti ensimmäisen linjan yleensä perustason palveluita pitäisi vahvistaa niin sosiaalitoimessa kuin terveydenhuollossa. Toimivat ensimmäisen linjan palvelut säästävät kustannuksissa, koska tarpeeton erityistason palveluiden ja erityisesti päivystyksen käyttö vähenee.

Kaikkien sote-palvelujen tulee olla sisällöltään ja laadultaan sellaisia kuin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö sekä alueen kuntien asukkaiden tarve edellyttävät. Palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä. Palveluja on perusteltua keskittää vain, jos palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja, tai niiden tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Erikoistasonkin palveluita voidaan pitkälti tuottaa lähipalveluina asiakkaan kotiin. Tämä osaltaan puoltaa sitä, että palvelusuunnittelua koskevan päätöksenteon tulisi olla lähellä ihmisiä. **Käyttäjälähtöinen palvelusuunnittelu ja päätöksenteko**

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-ANALYYSI

palvelukokonaisuuksista ja niiden käytännön toteuttamisesta on itsehallintoalueen demokraattisen päätöksenteon keskeisiä tehtäviä.

Tässä voisi 18 itsehallintoalueen määrä ja sote-järjestäminen 15 alueen puitteissa olla toimiva kuntayhteyden ja läheisyyden näkökulmasta. Tämä kuitenkin välttämättä edellyttää, että itsehallintoalueiden pienuutta kompensoidaan yhteisillä tukipalveluilla ja että itsehallintoalueen rajat ylittävä palveluketju erikoissairaanhoitoon ja erityistason sosiaalipalveluihin toimii saumattomasti.

Katkokset perustason ja erityistason palveluiden välillä ovat kotimaassa ja mm. Norjan kokemusten perusteella selkeästi kustannuksia lisäävä seikka. Käytännössä voitaisiin terveydenhuoltolaissa säätää laajan ympärivuorokautisen sairaalayksikön ja siihen liittyvän sosiaalipäivystyksen, jossa erikoistunutta osaamista, ylläpitovelvoite laissa nimetyille itsehallintoalueille erityistehtävänä. Lailla myöskin säädettäisiin perusteet sille, miten itsehallintoalueiden tulisi tukeutua sote-palveluiden järjestämisellä näihin yksiköihin, jotka pitävät sisällään 5 yliopistollista sairaalaa.

Valtioneuvoston järjestämispäätöksellä voidaan ohjata yksityiskohtaisemmin tätä laissa säädettyä työnjakoa ja siihen tukeutumista mukaan lukien tukeutuminen 5 yliopistolliseen sairaalayksikköön ja 7 muuhun laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalayksikköön. Tällöin voidaan myös nykyisen terveydenhuoltolain erityisvastuualuetta koskevat erityiset säännökset korvata näillä työnjakoa ja tukeutumista koskevilla säännöksillä. Ratkaisumalli poistaa näin tarpeen erilliselle erva-tasolle sekä siihen liittyville erityisille suunnittelu- ja sopimusvelvoitteille.

Hallituksen kokonaisarvioinnissa painotetaan toimivan yhteyden säilyttämistä kuntiin, jotka edelleen vastaisivat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä etulinjan eli uudistettujen perustason palveluiden läheisyydestä ihmisille. Tässä on merkittäviä tuottavuuspotentiaaleja. Heikkoutena on, että tukeutuminen laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalaan edellyttää itsehallintoalueen rajat ylittäviä palvelukokonaisuuksia. Toisaalta useiden tuottajien toimintaan perustuvassa sote-palvelujärjestelmässä tällaisia organisaatioiden rajat ylittäviä palvelukokonaisuuksia joka tapauksessa muodostuisi.

Lisäperusteluna hallituksen linjaukselle on, että näin muiden alueellisten tehtävien osoittaminen itsehallintoalueille voisi tapahtua olemassa olevia maakunnallisia tai maakuntajakoon perustuvia yhteistyörakenteita hyödyntämällä. Myös useissa sosiaalipalveluissa läheisyys alueen asukkaisiin suppeammalla alueella ja erityisesti yhteys kuntiin on tärkeä ja myös vaikuttavuuden ja sitä kautta kustannustehokkuuden kannalta merkityksellinen seikka.

Itsehallintoalueiden yhteistyöllä varmistetaan puolestaan se, että esimerkiksi ELY-keskuksissa yhtä maakuntaa laajemmalla alueella hoidetut tehtävät edelleen hoidetaan tehokkuuden kannalta tarkoituksenmukaisessa kokonaisuudessa. Uudessa järjestelmässä näitä laajemmille alueille koottuja tehtäviä ei ole tarkoitus hajauttaa uudelleen.

Hallituksen linjauksen mukainen järjestelmä merkitsee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun huomattavaa kokoamista ja keskittämistä nykytilaan verrattuna. Nykyisin järjestämisvastuu on noin 150 kunnalla tai kuntayhtymällä, ja lisäksi järjestämiseen kuuluvia ja tuotantotehtäviä on kuntayhtymillä, joihin kuuluu 20 sairaanhoitopiiriä ja 15 erityishuoltopiiriä sekä valtakunnallisesti toimiva Kårkulla samkommun.

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

Ratkaisu pyrkii näin yhdistämään riittävän lähellä ihmisiä olevan etulinjan palveluiden ja sosiaalipalveluiden tarpeet ja mahdollisimman lähellä ihmisiä alueilla tapahtuva kehittäminen mahdollisuuteen ohjata ja kehittää toimintaa riittävän laaja-alaisissa kokonaisuuksissa. Samalla ratkaisu antaa mahdollisuudet ja selkeän pohjan alueellisen itsehallinnon kehittämiseen sekä aluehallinnon tehtävien kokoamiseen alueeltaan ja tehtäviltään selkeille itsehallintoalueille.

Hallituksen linjaukset ovat kokonaisuus, jonka kaikki osat ovat olennaisia tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Kokonaisuutena linjausten voidaan arvioida antavan kohtuullisen riittävän pohjan julkisen talouden kestävyysvajeen vähentämiselle 3 miljardilla eurolla sekä perusoikeuksiin liittyvien sote-palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiselle. Näiden tavoitteiden kannalta valtionohjauksen ja valtioneuvoston järjestämispäätöksen merkitys on keskeinen. Linjaus antaa myös hyvän perustan aluehallinnon ja alueiden asukkaiden osallistumiseen ja omaan harkintavaltaan perustuvan aluehallinnon kehittämiselle.

Kestävyysvajeen vähentämisen tavoitteen kannalta hallituksen linjauksessa on keskeistä myös linjauksen itsehallintoalueen taloudellisen kantokyvyn ja muun sote-palveluiden järjestämiskyvyn arvioinnista sekä itsehallintoalueen kriisimenettelystä. Itsehallintoalue voisi ensinnäkin omasta aloitteestaan hakea mahdollisuutta järjestää sote-palvelut sopimalla siitä toisen itsehallintoalueen kanssa, jos itsehallintoalue arvioi kantokykynsä riittämättömäksi sote-palveluiden järjestämiseen. Toiseksi, valtioneuvosto voisi käynnistää tämän menettelyn tai itsehallintoalueen kriisimenettelyn laissa säädettyjen kriteerien täyttyessä. Itsehallintoalueen ja valtioneuvoston olisi arvioitava itsehallintoalueen taloudellista ja muuta kantokykyä ainakin valtioneuvoston järjestämispäätöksen yhteydessä. Kriisimenettely vastaisi nykyistä kriisikuntamenettelyä ja voisi siis johtaa itsehallintoalueen liittämiseen toiseen itsehallintoalueeseen. Tämä menettely, josta voitaisiin säätää itsehallintoaluelaissa, muodostaisi osan itsehallintoalueiden taloutta ohjaavia finanssipolitiikan sääntöjä (budjettirajoitetta) ja turvaisi osaltaan julkisen talouden kestävyysvajeen vähentämistä koskevan tavoitteen saavuttamista.

Perustuslain asettamat vaatimukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen näkökulmasta perustuslakinäkökohdat liittyvät erityisesti siihen, onko tulevilla sote-palveluiden järjestämisestä vastaavilla itsehallintoalueilla taloudelliset edellytykset huolehtia riittävistä sosiaali- ja terveyspalveluista (PL 19 §) yhdenvertaisesti (PL 6 §). Perustuslain 22 §:ssä säädetty julkisen vallan velvoite turvata perusoikeudet ja edistää niiden toteutumista tarkoittaa sosiaalisten oikeuksien osalta pitkälti juuri palveluiden järjestämisen edellytyksien turvaamisesta siten, että eri alueiden asukkailla olisi yhdenvertaiset tosiasialliset mahdollisuudet saada sote-palveluita. Aluejako on näin myös perustuslakiin liittyvä kysymys. Tältä osin myös rahoitusmalli ja valtion ohjauksen muodot sekä se, millä tavalla valtio perusoikeuksien turvaamisesta viime kädessä vastaavana toimijana huolehtii järjestämisen edellytyksistä ja ohjauksesta, ovat ratkaisevia perustuslainmukaisuuden arvioinnille.

Merkittävää alueiden omaa verotusta on ilman järjestelmän monimutkaisuutta lisääviä tasausjärjestelmiä ja lisäkustannuksia vaikeaa tai mahdotonta toteuttaa muissa aluejaoissa kuin viiden itsehallintoalueen mallissa. Mikäli itsehallintoalueita on enemmän kuin 5, ei alueiden oma verotusoikeus voi olla erityisen merkittävä rahoituslähde. Valtion toimiessa pääasiallisena rahoittajana voi valtio myös huolehtia siitä, että itsehallintoalueilla on edellytykset hoitaa perusoikeuksien toteuttamistehtävä.

VIRKATYÖNÄ TEHTY LAUSTA-ANEISTO

Aluejakoarvioon vaikuttaa myös perustuslain 2 §:ssä säädetty kansanvaltaisuusperiaate, johon sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Kansanvaltaisuuteen sisältyy alueen asukkaiden mahdollisuus saada edustajansa vaaleilla valittuun toimielimeen sekä yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Perustuslakikeskustelussa on myös esitetty, että alueilla tulisi olla jokin yhteinen identiteetti, joka olisi kytköksissä alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamistarpeeseen. Identiteettinäkökulmaa ei ole kuitenkaan selkeästi edellytetty perustuslaissa.

Valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin mukaan 5 itsehallintoalueen mallissa itsehallintoalueet olisivat laajoja. Niissä olisi osallistumisen ja alueen eri osien edustuksen turvaamiseksi tarpeen perustaa sisäiset vaalipiirit. Sisäinen vaalipiirijako saattaisi vähentää alueen selkeyttä. Tämä riski on myös todettu aluejakoa tarkastelleessa valmisteluryhmässä.

Parhaiten osallistumisoikeuksia toteuttavat 12:n tai sitä useamman itsehallintoalueen mallit: 13 itsehallintoaluetta olisi yhteensopiva nykyisen vaalipiirijaon kanssa ja itsehallintoalueiden määrä 12–18 vastaa perustuslain säännöstä vaalipiirijaosta (ks. perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 4/2015 vp. vaalipiirijaon ja sen kehittämisen perusteista).

Itsehallintoalueiden muodostamisessa tulee myös ottaa huomioon perustuslain 122 §:n 1 momentissa asetettu pyrkimys keskenään yhteensopiviin aluejaotuksiin. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että esimerkiksi nykyisten eduskuntavaalipiirien alueilla on useita erilaisia hallinnon aluejaotuksia, joista vaalipiirijako poikkeaa, ja pitänyt aiheellisena arvioida vaalipiirijaon yhteensopivuutta muun aluejaotuksen kanssa (PeVM 1/2013 vp, s. 2/I).

Aluejaotusten yhteensopivuuden näkökulmasta maakuntajaon ottaminen itsehallintoalueiden muodostamisen pohjaksi antaisi tällä hetkellä lainsäädännössä laajimmin käytetyn perustan aluejaolle.

Perustuslain 122 §:ssä edellytetään myös kielellisten oikeuksien ottamista huomioon hallinnon aluejaoista säädettäessä. Sen mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisten väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan.

Perustuslain 122 §:n tarkoituksena ei ole ensisijaisesti varmistaa yksikielisten yksiköiden tai enemmistöltään ruotsinkielisen alueen muodostaminen, vaan ennen kaikkea turvata palvelut niin suomen kuin ruotsinkin kielellä. Perustuslaista ei siten suoraan voida johtaa tulkintaa, jossa kieliperusteella tulisi toteuttaa tietty aluejaotus kielellisistä syistä. Ruotsinkielisten palveluiden ja ruotsinkielisen osallistumisen oikeuksien ja niiden reaalisen toteutumisen varmistaminen edellyttää itsehallintoalueiden sisäisiä toiminnallisia ja päätöksenteon järjestelyitä lähes kaikissa aluejakomalleissa.

Kun sote-palveluiden järjestäminen tapahtuisi 15 alueen puitteissa, voidaan osaltaan ratkaista liian pienien ja kantokyvyltään heikommaksi jääviin itsehallintoalueisiin mahdollisesti liittyviä perustuslakiongelmia perusoikeuksia toteuttavien sote-palveluiden järjestämiseen liittyvien lainsäätäjän velvoitteiden osalta. Näin on erityisesti, mikäli lailla yhteiseen järjestämiseen velvoitetaan väestömäärältään pienimmät ja sote-palveluiden järjestämisen voimavaroiltaan heikoimmiksi arvioitavat itsehallintoalueet. Tämä ratkaisu kuitenkin heikentää hallinnon selkeyttä, joka voi olla ongelmallista hallinnon tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden turvaamisen kannalta olisikin perusteltua, että järjestämispäätösehdotukset tehdään sosiaali- ja terveysministeriölle 15 alueen puitteissa.

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

Lakiin perustuva yhdessä järjestäminen 3 itsehallintoalueen osalta synnyttää kysymyksiä näiden itsehallintoalueiden asukkaiden yhtäläisistä osallistumisoikeuksista. Jatkovalmistelussa on lailla turvattava, että yhteistyöhön sote-järjestämisessä velvoitettujen itsehallintoalueiden asukkaiden osallistumisoikeudet on yhdenvertaisin perustein sovittu. Tämä voidaan hoitaa käyttämällä soveltuvin osin nykyisin kuntien välisessä yhteistoiminnassa hyödynnettäviä malleja. Hallituksen linjauksessa edellytettäisiin yhdessä järjestämisestä sopimista ja sopimuksen tulisi olla kummankin itsehallintoalueen hyväksymä. Itsehallintoaluelailla voitaisiin myös säätää mahdollisuudesta perustaa yhteisiä toimielimiä yhteistyötä varten, jossa eri itsehallintoalueilla on edustajat siten, että äänivalta on tasapainossa väestömäärien suhteen ja että myös poliittisen edustavuuden suhteellisuus toteutuu. Järjestämispäätöstä koskevasta ehdotuksesta itsehallintoalueet päättäisivät yhdessä mutta erimielisyys ei estäisi valtioneuvostoa tekemästä järjestämispäätöstä. Rahoitusta koskevat säännökset on tarpeen laatia siten, että ne turvaavat myös rahoituksen osalta kaikkien yhteistyöhön velvoitettavien itsehallintoalueiden asukkaiden osallistumisoikeudet siten, että itsehallintoalueen kansanvaltaisesti valitulla ylimmällä päätöksentekoelimellä, valtuutostolla, on aidosti toimivaltaa päättää hallinnosta ja taloudesta.

Itsehallintoalueiden monitoimialaisuus

Itsehallintoalueet olisi perusteltua perustaa heti alusta lähtien monitoimialaisiksi. Tarkoituksenmukaista olisi pyrkiä työnjakoon, jossa kunnalla, itsehallintoalueella ja valtiolla on niille taloudellisesti perustellut ja oikeudellisesti selkeästi määritellyt tehtävät. Kunnan olisi perusteltua olla paikallisen demokratian ja elinvoimatehtävien laaja-alainen toimija. Itsehallintoalueelle sopivat **alueellisen kehittämisen ja elinvoiman edistämisen tehtävät ja muut itsenäistä harkintavaltaa sisältävät ja siten demokraattisen ohjauksen ja päätöksenteon alaan kuuluvat tehtävät**, jotka taloudellisesta näkökulmasta on järkevää hoitaa kuntaa laajemmalla alueella. **Lisäksi itsehallintoalueelle sopivia ovat tehtävät, joita laki nykyisinkin velvoittaa hoitamaan kuntaa laajemmilla alueilla kuntien lakisääteisessä yhteistyössä.** Näiden tehtävien kokoaminen itsehallintoalueille suoraan vaaleilla valittavan ylimmän päätöksentekoelimen alaisuuteen vahvistaisi kansanvallan ja perustuslain 14 §:ssä säädettyjen osallistumisoikeuksien toteutumista sekä parantaisi hallinnon selkeyttä ja läpinäkyvyyttä. Samalla avautuisi mahdollisuuksia purkaa kuntayhtymiä ja erilaisia päällekkäisiä rakenteita mikä toisi myös merkittäviä säästöjä. Yhdessä sote-järjestämisvastuun siirtämistä koskevan linjauksen kanssa aluehallintoratkaisu antaa mahdollisuuden purkaa useita kymmeniä kuntayhtymiä ja muita lakisääteisiä yhteistyörakenteita (maakuntien liitot, sairaanhoitopiirit, pelastustoimen alueet, mahdollisesti ympäristöterveydenhuollon yhteistyörakenteet) ja koota sote-järjestämisvastuu nykyiseltä vajaalta 150 järjestäjältä 15 alueen kokonaisuuksiin, joista vastaavat 18 itsehallintoaluetta.

Aluehallinnon tehtävissä on perustuslain 19 §:n mukaisia oikeuksia toteutettavia sote-palveluita selkeästi vähemmän perusoikeusjärjestelmästä johtuvia painavia perusteita velvoittaa itsehallintoalueita valtionohjauksella, joten **itsehallintoalueille olisi tarkoituksenmukaista antaa laajaa omaa harkintavaltaa sisältäviä tehtäviä**. Samoin aluehallinnon tehtäviä itsehallintoalueille osoittavassa lainsäädännössä tulisi **perustuslain periaatteiden näkökulmasta antaa itsehallintoalueille mahdollisimman laajalti päätösvaltaa ja omaa harkintavaltaa**, joka kuuluu perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädetyn alueen asukkaiden demokraattisen päätöksenteon piiriin.

VIRKATYÖNÄ TEHTY TAUSTA-AINEISTO

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Sote-uudistus, itsehallintoalueet ja aluejaon perusteet Hallituksen linjaus 7.11.2015

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Hallituksen tiedotustilaisuus 9.11.2015

Uusi hallintorakenne ja sote

VALTIO

Lainsäädäntö, rahoitus ja ohjaus

Yhteinen ict

18 ITSEHALLINTOALUETTA – SOTE-PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN 15 ALUEEN PUITTEISSA

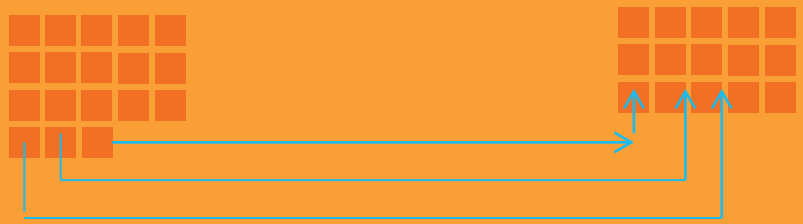

Muut yhteiset tukipalvelut

KUNNAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Uusi sote-rakenne ja itsehallintoalueet

VALTIONEUVOSTO: Järjestämispäätös

palvelulupaus ja strategiset tavoitteet;
työnjaot ja linjaukset laajakantoisista investoinneista ja tuotantorakenteesta; itsehallintoalueiden toiminnan yhteensovitus ja tukeutuminen laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluihin; valinnanvapauden toteutumisen varmistaminen

Yhteinen ict

18 itsehallintoaluetta, sote-palveluiden järjestäminen 15 alueen puitteissa

- Itsehallintoalue järjestää sote-palvelut itse tai lailla säädetyt 3 itsehallintoaluetta järjestää ne sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa
- Integroitujen palveluiden asiakaslähtöinen järjestäminen
- Palvelutuotanto (ja lisäksi käytössä yksityinen ja kolmas sektori)
- Sisältää laajan 24/7-päivystystoiminnan. Erva-tehtävät järjestetään tukeutuen 5 yliopistolliseen sairaalaan ja 7 muuhun keskussairaalayksikköön.
- Yhteistyö yliopistollisen tutkimuksen ja osaamiskeskusten kanssa 5 yliopistollisen sairaala- ja osaamiskeskuksen puitteisiin
- Aluehallinnon tehtävät 18 itsehallintoalueella

Muut yhteiset tukipalvelut

KUNNAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Itsehallintoalueiden aluejako ja sote-aluejako

- **18 itsehallintoaluetta - perustana maakuntajako**
  - lähtökohtina
  1. läheisyysperiaate ja lähidemokratia
  2. sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut - peruspalveluiden vahvistaminen
  3. aluehallinnon tehtävien kokoaminen

- **Vaalit 18 itsehallintoalueella**
- **Sote-palvelut järjestetään 15 alueen puitteissa**
  - **Kolme lailla osoitettavaa aluetta järjestävät palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa**

Sote-palvelut järjestetään 15 alueen puitteissa

- **Pääsääntöisesti kukin itsehallintoalue vastaa sote-palveluiden järjestämisestä valtioneuvoston järjestämispäätöksen antamissa puitteissa**
  - Järjestämisvastuu ja ehdotuksen tekeminen omalta osaltaan valtioneuvoston järjestämispäätökseksi
  - POIKKEUS: kolme laissa nimettyä itsehallintoaluetta
  - Nämä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sote-palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa
    - Näitä ei ole hallituksen ratkaisussa nimetty
    - Yhdessä sopimiseen perustuva järjestämisen malli konkretisoidaan jatkovalmistelussa ja tässä turvataan alueiden asukkaiden vaikutusmahdollisuudet
- **Sote-palvelut 15 selkeän alueen puitteissa - vastuu järjestämisestä siirtyy pois kunnilta ja kuntayhtymiltä**
  - Riittävä väestöpohja ja kantokyky

Erillisestä erva-alueesta luovutaan

- Itsehallintoalueiden yhteistyö perustuu valtakunnalliseen ja alueelliseen työnjakoon, jota valtioneuvosto ohjaa
- Itsehallintoalueet järjestävät tarkoituksenmukaisen yhteistyön
- Valtioneuvoston järjestämispäätöksellä hoidetaan erva-aluetta vastannut koordinaatio vahvemmalla mandaatilla: yhteys yliopistosairaaloihin ja erityistason sosiaalipalveluihin sekä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon kehittämisrakenteisiin
- Yliopistollisina sairaaloina jatkavat Hyks, Tays , Tyks, OYS ja Kys

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 1

- **Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon monipuolisuutta lisätään**
  - Itsehallintoalue tuottaa tarvittavat palvelut itse tai yhdessä muiden itsehallintoalueiden kanssa. Lisäksi se voi käyttää yksityisen tai kolmannen sektorin palveluita.
  - Järjestämistehtävän ja tuotannon erottaminen itsehallintoalueen sisäisessä organisaatiossa, tätä tukevat asiantuntijapalvelut
  - Eri tuotantotapojen vertailtavuuden ja järjestelmällisen vertailun lisääminen ja kilpailun tehostaminen
- **Julkisten ja julkisesti rahoitettujen yksityisten sote-palveluiden laatu- ja kustannustietojen tulee olla julkisia avoimen vertailun mahdollistamiseksi**
  - Yksityinen sektori ja avoin vertailu julkisen tuotannon kirittäjänä

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 2

- **Itsehallintoalueiden omistama yhteishankintayksikkö**
  - hoitaa itsehallintoalueiden päättämissä hankinnoissa kilpailutuksen
  - tukee strategisen hankintatoimen järjestämisessä ja innovatiivisissa hankinnoissa
  - osallistuu itsehallintoalueiden oman tuotannon tehokkuuden ja talouden arviointiin
- **Itsehallintoalueille yhteiset, näiden omistamat tukipalvelut**
  - toimitilapalvelut; laiteinfrastruktuuripalvelut
  - talous- ja henkilöstöhallinto
  - ICT-palvelut, tavoitteena täydellinen tietointegraatio

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 3

- **Itsehallintoalueen arviointimenettely**
  - Itsehallintoalueen aloitteesta: jos itsehallintoalue arvioi alueensa taloudellisen tai muun kantokyvyn riittämättömäksi sote-palveluiden järjestämiseen, voi se hakea valtioneuvostolta mahdollisuutta järjestää palvelut sopimalla ne toisen itsehallintoalueen kanssa
  - valtioneuvoston aloitteesta: valtioneuvosto voi käynnistää menettelyn laissa tarkasti säädettyjen kriteerien täyttyessä
  - asiaa arvioidaan ainakin valtioneuvoston sote-järjestämispäätöksen yhteydessä
- **Itsehallintoalueen kriisimenettely laissa tarkasti säädettyjen kriteerien täyttyessä**

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

Toimintaverkon uudistaminen

- **Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköiden (sairaala ja siihen liittyvä vaativan sosiaalipäivystyksen yksikkö) määräksi linjataan 12**
- **Muiden alueiden keskussairaalat jatkavat ympärivuorokautisen suppeamman päivystyksen yksiköinä**, joita 12 laajan päivystyksen yksikköä ja ensihoitojärjestelmä tukevat
  - Maan eri osissa on näin etäisyydet ja muut alueelliset erityispiirteet huomioiden saatavilla ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita ja muita erikoistason palveluita

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

Valtionohjauksen vahvistaminen

- **Valtioneuvosto päättää STM:n esittelystä järjestämispäätöksestä**
  - julkinen palvelulupaus
  - valtakunnallisten erityisyksiköiden tehtävät ja työnjako
  - itsehallintoalueiden rajat ylittävien alueellisten tehtävien työnjako (yliopistolliset sairaalat ja muut laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköt sekä muut osaamiskeskukset) sekä tukeutuminen näihin yksiköihin
  - sote-palveluiden kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet
  - yleiset linjaukset laajakantoisista investoinneista, tuotantorakenteesta ja eri tuotantotapojen hyödyntämisestä
  - palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, valinnanvapauden toteutumisen, asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä kielellisten oikeuksien turvaamiseksi välttämättömät toimenpiteet
- **Valtion rooli rahoittajana, sote-järjestämislain ja muun lainsäädännön säännökset sekä valtioneuvoston järjestämispäätös turvaavat perusoikeuksia toteuttavien peruspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden**

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

Asiakkaan valinnanvapauden laajentaminen

- **Osana uudistusta säädetään valinnanvapauslainsäädäntö: käyttäjälle mahdollisuus valita itse palveluiden julkinen, yksityinen tai kolmannen sektorin tuottaja**
  - valinnanvapaus pääsääntö perustasolla ja soveltuvin osin erityistason palveluissa
- Selvityshenkilöt ja valmistelu käyntiin marraskuussa
- **Monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamista koskeva ja valinnanvapautta laajentava lainsäädäntö saadaan voimaan 1.1.2019**
  - vahvistetaan perustason palveluita ja turvataan nopea hoitoon pääsy
  - yksilön valinnanmahdollisuuksia tuetaan palveluiden yhtenäisillä laatukriteereillä ja valintaa tukevalla julkisella tiedolla

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

Lisätiedot

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
p. 02951 63108

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti
tuomas.poysti@stm.fi
p. 0295 163012

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehulan
erityisavustaja Hanna-Maija Kause
hanna-maija.kause@stm.fi
p. 050 566 7949

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Itsehallintoalueet – mitä ovat, mitä tekevät? Hallituksen linjaus 7.11.2015

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Sote- ja aluehallintouudistus

Itsehallintoalue

- **Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelma** (s. 30): *Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovituksesta tehdään erikseen päätös, jolla yksinkertaistetaan julkisen aluehallinnon järjestämistä (valtio, alueet, kunnat).* ***Ensisijaisena ratkaisuna on toimintojen keskittäminen tehtäviltään ja toimivallaltaan selkeille itsehallintoalueille.***
- **Itsehallintoalue**
  - perustuslain 121 §:n 4 momentissa tarkoitettu julkisyhteisö ja julkinen viranomainen kuntaa suuremmalla alueella
  - alueen asukkailla itsehallinto: suorilla vaaleilla valittu valtuusto ylin päätöksentekoelin, joka päättää taloudesta ja toiminnasta
  - alueen asukkaat kuuluvat jäseninä ja äänestävät vaaleissa

Itsehallintoalueiden aluejako ja tehtävät

- **Itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta - yhteensä 18 itsehallintoaluetta**
- **Itsehallintoalueet perustetaan 1.1.2019 lukien monitoimialaisiksi**
- **Itsehallintoalueille osoitetaan sote-tehtävien lisäksi seuraavat tehtävät:**
  1. pelastustoimen tehtävät ottaen kuitenkin huomioon mahdolliset tarpeet järjestää itsehallintoaluetta laajempaa aluetta ja väestöpohjaa vaativat tehtävät laajemmalla alueella
  2. maakuntien liitoille kuuluvat alueiden kehittämisen ja sen rahoituksen mukaan lukien EU:n ohjelmaperusteisen rahoituksen välittämisen tehtävät sekä alueellisen maankäytön suunnittelun tehtävät
  3. ELY-keskuksissa hoidettavat alueiden ja niiden elinkeinoelämän kehittämistehtävät mukaan lukien maaseutuelinkeinojen kehittämis- ja rahoitustehtävät
  4. mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto

Aluehallinnon tehtäväsiirron valmistelu

- SM, TEM, STM, MMM, OKM, LVM ja YM arvioivat tarkemmin siirrettävien tehtävien sisältöä ja toteuttamistapaa
- Selvitykset kohdistuvat erityisesti alueellisiin ja kuntien lakisääteisessä yhteistyössä hoidettuihin tehtäviin
- Valmistelussa selvitetään ja turvataan mahdollisuudet hoitaa osaa siirrettävistä tehtävistä itsehallintoalueiden yhteistyönä yhtä itsehallintoaluetta laajemmalla alueella
- Samalla selvitetään voidaanko joitakin aluehallinnon ja alueellisesti hoidettuja tehtäviä siirtää kokonaan tai joiltain osin kunnille

Aluehallinnon tehtäväsiirron valmistelu: miten?

- Selvitysten pohjalta hallitus tekee erillisen päätöksen tammikuussa 2016 aluehallintouudistuksen valmistelusta ja muista mahdollisista itsehallintoalueille siirrettävistä tehtävistä
- VM yhteensovittaa valmistelutyötä yhteistyössä sote- ja aluehallintouudistuksen projektijohtajan kanssa
- Työtä ohjaa reformiministerityöryhmä

Mitä itsehallintoalueet tarkoittavat käytännössä?

- Selkeyttää julkista hallintoa kansanvallan nojalla toimivaan kolmeen tasoon: kunnat, itsehallintoalueet, valtio
  - ❖ tehtäväjaolla selkeä perusta valtiosäännössä ja taloudelliset perustelut
- Kansanvaltainen aluehallinto perustuu jatkossa 18 maakuntaan

  ⇒ demokratia vahvistuu

⇒ Ylintä päätösvaltaa käyttää suorilla vaaleilla valittu valtuusto, vaalit järjestetään jokaisella itsehallintoalueella, ensimmäiset vaalit joko 2017 tai 2018

Miten hallinto selkeytyy ja himmelit vähenevät?

- Voidaan purkaa yhtä tai muutamaa tehtävää varten perustetut, välilliseen demokratiaan perustuvat kuntayhtymät
  - nykyään Suomessa on 136 kuntayhtymää
- Tuo merkittäviä kustannussäästöjä, kun hallintoa ja tukipalveluita yms. yhdistetään (pelkät kuntayhtymien yleishallintomenot 62 miljoonaa), uudistuksessa käyttöön itsehallintoalueiden yhteiset tukipalvelut (talous- & henkilöstöhallinto, ICT, toimitilapalvelut)
- Käytännössä Ely-keskusten tehtävien hoito selkiintyy huomattavasti kun alueelliset kehittämis- ja edistämistehtävät kootaan itsehallintoalueille ja valtion alue- ja keskushallinto uudistetaan

LIITE: Kaupunginhallitus 11.01.2016 / 29 §

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lisätietoja aluehallintouudistuksesta

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
p. 0295 530 426

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti
Sote- ja aluehallintouudistuksen projektinjohtaja
tuomas.poysti@stm,fi
p. 0295 163 012

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläisen erityisavustaja Sami Miettinen
sami.miettinen@vm.fi
p. 046 923 4695

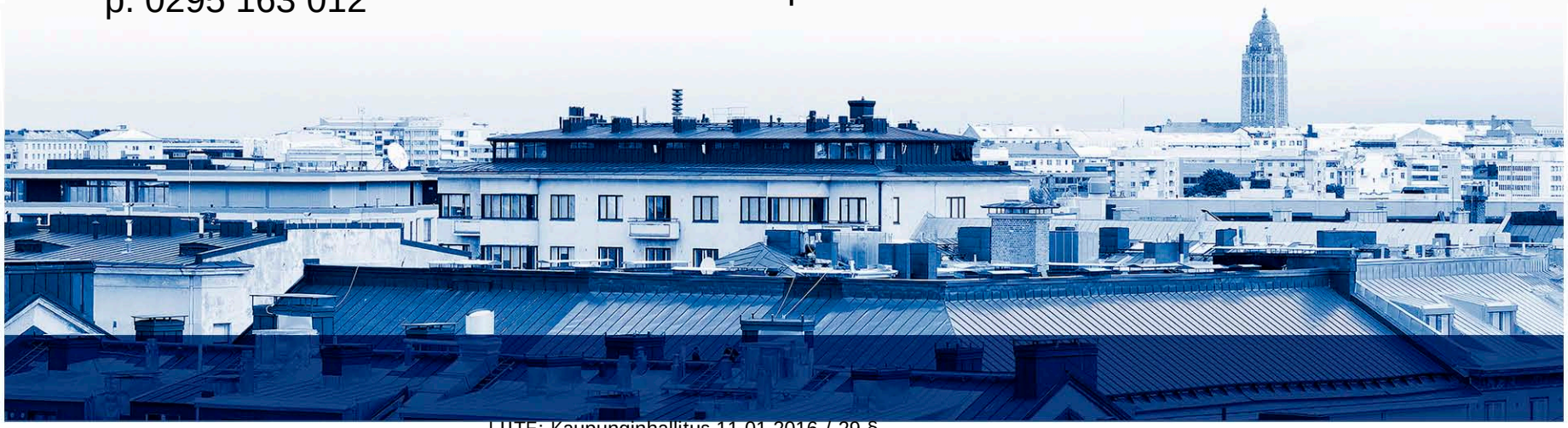

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus – vaihtoehtojen arviointia

Yhteenveto

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa rahoitetaan Suomessa pääasiassa kuudesta eri rahoituslähteestä: valtion ja kuntien verotuloilla, pakollisilla (lakisääteisillä) ja vapaaehtoisilla vakuutusmaksuilla sekä työnantaja- ja asiakasmaksuilla. Sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy nykyisiä kuntia laajemmille itsehallintoalueille. Samalla uudistetaan myös sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitusjärjestelmä ja puretaan nykyinen monikanavainen rahoitus. Rahoitusuudistuksen valmistelu on aloitettu syksyllä 2015 ja linjaus uudesta rahoitusmallista on tarkoitus tehdä alkuvuodesta 2016.

Vaihtoehdot sote-rahoituksen järjestämiseksi ovat kuntien rahoitus, valtion rahoitus tai itsehallintoalueille myönnettävä verotusoikeus. Hallitusohjelman mukaan rahoitus toteutetaan valtion ja/tai kuntien toimesta. Kuntien rahoitusmallin on kuitenkin katsottu olevan ristiriidassa perustuslain turvaaman kuntien itsehallinnon kanssa, eikä sitä näin ollen voida pitää toteuttamiskelpoisena. Heti rahoitusuudistuksen valmistelun alkuvaiheessa olisi tällä perusteella hyvä tehdä linjaus, että kuntien rahoitusmalli suljetaan pois.

Itsehallintoalue on oma juridinen oikeushenkilö ja kyseessä on uusi hallinnontaso, jonka päätöksenteko ei perustu enää kuntien valitsemiin edustajiin vaan vaaleilla valittuun itsehallintoalueen omaan hallintoon. Tehtävä ei ole enää kunnallinen, vaan itsehallintoalueelle säädetty tehtävä. Kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta rahoitusvastuu tarkoittaisi, että kunnat rahoittaisivat muulle taholle säädettyä tehtävää ja tällaista on pidetty perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä jo aiemmin ongelmallisena jopa huomattavasti vähäisemmän määrän osalta. Kuntapohjainen itsehallintoalueen rahoitusmalli tarkoittaisi, että noin puolesta kuntataloudesta päättäisi itsehallintoalue. Itsehallintoalueen päätöksellä sidottaisiin merkittävästi kunnan taloudellista liikkumavaraa ja itsehallintoalueen päätös vaikuttaisi merkittävästi kunnallisveroprosentin määräytymiseen. Siten pääosin kuntarahoitukseen perustuvan rahoitusjärjestelmän voidaan arvioida olevan ristiriidassa perustuslain turvaaman kunnallisen itsehallinnon kanssa. Jatkovalmistelussa on tarpeen arvioida erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet kuntien osittaiseen rahoitusvastuuseen sekä siirtymäkauden rahoitusjärjestelyihin.

Näin ollen sote-palveluiden rahoitusmalliksi jäisi valtion rahoitus. Valtion rahoitus voitaisiin toteuttaa ainakin kolmella tavalla: uudella ansiotuloista perittävällä sote-verolla, nykyisiä ansiotuloveroperusteita muuttamalla tai toteuttamalla laajempi verouudistus, jossa myös muuta kuin tuloverotusta muutettaisiin. Näistä valtion rahoituksen vaihtoehdoista erillisen soteveron käyttöönotto olisi helpoimmin toteutettavissa. Valtion rahoitusvaihtoehdon rinnalla vaihtoehtoisena rahoitusvaihtoehtona tarkastellaan myös vaihtoehtoa, jossa itsehallintoalueille myönnettäisiin verotusoikeus eli ne vastaisivat itsenäisesti sekä palveluiden järjestämisestä että niiden rahoituksesta. Lisäksi tarkastellaan vaihtoehtoa, jossa itsehallintoalueiden rahoitus toteutettaisiin valtionrahoituksen ja itsehallintoalueiden verotusoikeuden yhdistelmänä. Yhtenä valtion rahoitukseen kuuluvana vaihtoehtona on tuotu esille verorahoitteinen rahastomalli tai vakuutusyhtiöpohjainen malli. Näihin vaihtoehtoihin liittyy monenlaisia rahoituksen keräämiseen ja palvelujen järjestämiseen ja ohjaukseen liittyviä ratkaistavia kysymyksiä. Vakuutusyhtiöpohjainen malli muuttaisi syvällisellä tavalla palveluiden järjestämistavan.

Lähtökohtana rahoitusuudistuksen valmistelussa on oltava hallitusohjelman linjaukset, joiden mukaan kokonaisveroaste ei saa nousta ja työn verotus ei saa kiristyä millään tulotasolla. Sekä valtion että itsehallintoalueiden rahoitusmalleissa kuntien rahoitusvastuu sote-menoista poistuu, eli kuntien menot pienevät. Sote-palveluiden myötä lähes puolet kuntien nykyisistä menoista siirtyy valtion tai itsehallintoalueiden rahoitettavaksi ja valtion tai itsehallintoalueiden kasvaneet menot on katettava verotusta kiristämällä. Tästä seuraa, että kunnallisverotusta on vastaavasti kevennettävä eli kuntien on alennettava kunnallisveroprosenttejaan, jotta kokonaisveroaste ei nouse.

Merkittävimmät rahoitusuudistuksen valmistelussa ratkaistavaksi tulevat kysymykset liittyvätkin siihen, miten verotuksen painopisteen siirtäminen kunnilta valtiolle tai itsehallintoalueille pystytään toteuttamaan ilman, että uudistuksella loukataan perustuslailla turvattuja kuntien verotusoikeutta ja kansalaisten yhdenvertaista kohtelua. Kunnallisveroprosenttien alentamisesta näyttäisi seuraavan, toteutustavasta riippuen, joko merkittäviä eroja eri kunnissa asuvien verovelvollisten välillä siinä, miten uudistus vaikuttaisi heidän verotuksensa tasoon tai merkittäviä eroja kuntien välillä siinä, miten kunnallisveron tuotolla pystytään rahoittamaan kunnille jäävät tehtävät uudistuksen jälkeen. On selvitettävä, ovatko nämä erot hyväksyttävissä tai voidaanko niitä pienentää jotenkin. Toinen tärkeä kysymys on se, miten kunnallisveroprosenttien alentaminen on toteutettavissa perustuslain turvaama kuntien verotusoikeus huomioiden. Mikäli kunnallisveroprosenteille ei voida asettaa kattoa, on riskinä kokonaisveroasteen nousu ja työn verotuksen kiristymien sekä verotuksen alueellisten erojen kasvaminen kohtuuttoman suuriksi.

Lähtökohtaisesti kunnallisverotukseen asetettavan katon voidaan nähdä olevan pulmallinen perustuslaissa turvatun kuntien verotusoikeuden näkökulmasta. Jatkovalmistelussa tulee selvittää onko kunnallisveron katto toteutettavissa, kun merkittävä osa kuntien vastuulla olevista tehtävistä siirtyy uudistuksen myötä itsehallintoalueille.

Ehdotus

Lähtökohtana rahoitusuudistuksen valmistelussa on oltava hallitusohjelman linjaukset, joiden mukaan kokonaisveroaste ei saa nousta ja työn verotus ei saa kiristyä millään tulotasolla. Sote-uudistuksen rahoitusratkaisua valmistellaan hallitusohjelman linjaukset huomioiden ensisijaisesti valtion rahoitusvastuuseen perustuvana ratkaisuna, koska kunnan pääasiallisen rahoitusvastuun voidaan arvioida olevan ristiriidassa perustuslain turvaaman kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Valtion rahoitusvastuun toteutuksen eri vaihtoehdot selvitetään jatkovalmistelussa. Rahastomallin jatkovalmistelu ei uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, koska se ei tuo tasaustarpeen näkökulmasta palvelujärjestelmän rahoitusratkaisuun lisäarvoa. Rahastomallin mahdollinen tarkastelun tarve liittyy uudistuksen toiseen vaiheeseen, kun valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaisen rahoituksen purkamista.

Perustuslain reunaehtojen huomioon ottaminen ja hyvä lainvalmistelu edellyttävät myös vaihtoehtoisten rahoitusratkaisujen selvittämistä. Sen vuoksi jatkovalmistelussa arvioidaan valtion rahoitusvastuun rinnalla myös ratkaisu, joka perustuisi joltakin osin alueen omaan verotusoikeuteen. Näiden vaihtoehtoisten ratkaisujen vaikutuksia arvioidaan ja verrataan niitä keskenään.

Vaihtoehtojen tarkempaa arviointia

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa rahoitetaan Suomessa pääasiassa kuudesta eri rahoituslähteestä: valtion ja kuntien verotuloilla, pakollisilla (lakisääteisillä) ja vapaaehtoisilla vakuutusmaksuilla sekä työnantaja- ja asiakasmaksuilla.

Sosiaali- ja terveyspalveluja merkittävästi rahoittavia tahoja ovat kunnat, valtio, kotitaloudet, Kansaneläkelaitos, työnantajat ja yksityiset vakuutusyhtiöt. Lisäksi Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus ARA osallistuu erityistä tukea tarvitsevien asumiseen ja sosiaali- ja terveysministeriö päättää Raha-automaattiyhdistyksen tekemän ehdotuksen pohjalta raha-automaattiavustusten jaosta terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Sote-uudistuksen yhteydessä luodaan ensivaiheessa uusi rahoitusmalli palvelujärjestelmän rahoitukselle. Toisessa vaiheessa monikanavarahoitus puretaan ja korvataan selkeämmällä ja tehokkaammalla rahoitusmallilla.

Vaihtoehdot sote-rahoituksen järjestämiseksi ovat

1. Kuntien rahoitus
2. Itsehallintoalueiden verotusoikeus (itsehallintoalueiden sote-vero)
3. Valtion rahoitus
    a. Erillinen valtion sote-vero
    b. Rahoitus kiristämällä valtion tuloverotuksen olemassa olevia perusteita ilman erillistä sote-veroa
    c. Rahoitus kiristämällä valtion tulo- ja muuta verotusta ilman erillistä sote-veroa, eli verotuksen kokonaisvaltainen uudistaminen

Vaihtoehdoissa 1. ja 2. tarvittaisiin lisäksi valtion rahoitusta.

Hallitusohjelman mukaan rahoitus toteutetaan valtion ja/tai kuntien toimesta. Kuntien rahoitusoikeudesta todetaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta selvittäneiden selvityshenkilöiden raportissa seuraavasti: ”Perustuslaissa säädetyn kunnan asukkaiden itsehallinnon suojan perusteella kunnilla ei voi olla pysyvää rahoitusvastuuta sellaisesta toiminnasta, jonka järjestäminen ei kuulu niille. Tämä olisi tarpeen vahvistaa nopeasti uudistuksen ensimmäisen vaiheen valmistelun alussa.” Selkeän valmistelua ohjaavan ja kunnissa ja kuntayhtymissä uudistukseen valmistautumista koskevan viestin antamiseksi tämä olisi perusteltua myös todeta hallituksen lokakuussa tehtävässä linjauksessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistuksen lähtökohdat ja aikataulu

Rahoitusuudistuksen valmistelu ja toteutus on riippuvainen koko sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutuksesta ja aikataulusta. Täsmällisiä arvioita eri rahoitusvaihtojen kunta- tai verovelvolliskohtaisista lopullisista vaikutuksista ei voida esittää, ennen kuin itsehallintoalueiden määrä ja rajat ovat selvillä. Rahoitusmallin valmistelussa on alusta saakka mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon monikanavarahoituksen yksinkertaistaminen, sekä mahdollinen aluehallintouudistus siten, että ensivaiheen ratkaisuilla ei suljeta pois järkeviä ratkaisuja myöhemmissä vaiheissa toteutettavien kokonaisuuksien yhteydessä.

Riippumatta siitä, toteutetaanko sote-rahoitus valtion vai itsehallintoalueiden rahoituksena, kyseessä on merkittävä uudistus erityisesti vero- mutta myös valtionosuusjärjestelmään. Tästä johtuen rahoitusuudistuksessa ei voida ottaa keskeisten päälinjojen osalta käyttöön ensin ns. välivaiheen rahoitusmallia, vaan rahoitusuudistus on valmisteltava siten, että uusi rahoitusmalli täyttää myös myöhemmin toteutettavan yksikanavaisen rahoitusmallin vaatimukset.

Jos uusi rahoitusmalli on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2019 alussa, lopulliset veroparametrit sisältävä hallituksen esitys annetaan vuonna 2018. Sekä verotuksen parametrit että veropohja muuttuvat vuosittain, eikä vuoden 2019 tasoisia parametreja voida lyödä lukkoon aikaisemmin.

Sote-rahoitusuudistuksen valmistelu on vasta alkamassa, joten eri vaihtoehtoja voidaan tässä vaiheessa kuvata vain hyvin yleisellä tasolla. Keväällä 2016 on tavoitteena esittää tarkkoja arvioita erillisen sote-veron käyttöönoton vaikutuksista kunnille ja verovelvollisille. Nämä vaikutusarviot on todennäköisesti mahdollista tehdä sekä itsehallintoalueille että valtiolle kohdennettavasta sote-verosta (vaihtoehdot 2. ja 3 a.). Laajempaa selvitystä vaativien valtion rahoitusvaihtoehtojen (3 b. ja 3 c.) osalta työtä olisi hyvä jatkaa ainakin vuoden 2016 loppuun saakka. Näistäkin vaihtoehdoista on kuitenkin tavoitteena pystyä kuvaamaan pääpiirteet keväällä 2016 niin että voidaan ratkaista, miten niiden jatkovalmistelu etenee. Syksyn 2015 aikana tehdään eri vaihtoehtojen valtiosääntöoikeudellinen arviointi.

Lähtökohtana kaikissa rahoitusmalleissa on oltava hallitusohjelman linjaukset joiden mukaan kokonaisveroaste ei saa nousta ja työn verotus ei saa kiristyä millään tulotasolla. Kaikissa muissa vaihtoehdoissa paitsi kuntien rahoitusmallissa kuntien rahoitusvastuu eli kuntien menot pienevät ja muiden tahojen, joko valtion tai itsehallintoalueiden, rahoitusvastuut vastaavasti kasvavat ja kasvaneet menot on katettava verotusta kiristämällä. Tästä seuraa, että kunnallisverotusta on vastaavasti kevennettävä eli kuntien on alennettava kunnallisveroprosenttejaan.

Keskeinen kysymys rahoitusuudistuksen valmistelussa on se, miten kuntien verotuksen keventäminen on toteutettavissa. Mikäli kunnallisveron tasoa ei voida rajoittaa verokatolla, sote-verotusta ei ole mahdollista toteuttaa siten, että verotuksen tasoa koskevat reunaehdot täyttyvät ainakaan pitkällä aikavälillä.

Eri sote-rahoitusvaihtoehtojen kuvaus

Tässä kuvataan lyhyesti eri vaihtoehtoja. Valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä käsitellään erikseen muistion lopussa.

Kuntien rahoitus

Sosiaali- ja terveydenhuollon osuus kuntien budjeteista on nykyisin noin puolet. Kunnat kattavat menoistaan omilla verotuloillaan noin puolet kunnan budjetista. Valtio osallistuu tehtävien rahoitukseen maksamalla valtionosuutta. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan valtionosuusprosentti on noin 25 prosenttia ja valtionosuuksien osuus kuntien tuloista on noin 17 prosenttia. Valtionosuusprosentti kuvaa kuntien saamaa valtionosuutta koko kuntatasolla, yksittäisten kuntien valtionosuusprosentit vaihtelevat muutamasta prosenttiyksiköstä jopa 60 prosenttiin. Lisäksi valtionosuusjärjestelmä perustuu laskennal-

lisuuteen ja valtionosuuslaskennassa käytettävät laskennalliset kustannukset eivät kuvaa kunnan todellisia kustannuksia. Todelliset kustannukset voivat olla valtionosuusjärjestelmässä käytettyjä laskennallisia kustannuksia suurempia tai pienempiä. Kuntien asukaskohtaisten todellisten kustannuksien ero on 2 200 – 5 600 euroa asukasta kohti.

Itsehallintoalueen kuntarahoitusmallissa kuntien rahoitusvastuulle jäisivät ilmeisesti ne kustannukset, jotka nykyisin katetaan kuntien verotuloilla ja asiakasmaksuilla eli kustannukset, joiden kattamiseen valtionosuudet eivät riitä. Koska sosiaali- ja terveyspalveluiden osuus kuntien budjeteista on noin puolet ja kuntien tuloista niiden verorahoitus on puolet, tarkoittaisi kunnan rahoitusmalli ilmeisesti sitä, että itsehallintoalue päättäisi noin puolesta kuntien budjetista. Tämä päätös sitoisi olennaisesti kunnan taloudellista liikkumavaraa ja kuntien veroprosentin määräytymistä. Osalla kunnista itsehallintoalueen päätöksellä sidottaisiin lisäksi enemmän kuin puolesta kuntien budjeteista. Täten rahoitusmallia on arvioitava kunnallisen itsehallinnon ja erityisesti kunnan verotusoikeuden näkökulmasta.

Itsehallintoalueiden verotusoikeus

Itsehallintoalueille myönnettäisiin verotusoikeus. Alueet määräisivät oman sote-veroprosenttinsa valtion mahdollisesti asettamien rajojen sisällä. Veropohjasta säädettäisiin lailla. Sote-verosta puhuttaessa on yleensä lähdetty siitä, että veropohja olisi sama kuin kunnallisveron veropohja nykyisin. Tämä perustuu siihen, että näin kohtaanto verovelvollisille vastaisi nykyistä kunnallisveron kohtaantoa. Sote-vero voitaisiin kantaa nykyisen ennakkoperinnän yhteydessä ja tilittää sote-alueille verontilitysjärjestelmän kautta. Uudistus lisäisi Verohallinnon kustannuksia jonkin verran.

Mikäli itsehallintoalueiden verotusoikeus otettaisiin käyttöön, kuntien veroprosentteja pitäisi alentaa vastaavasti. Kuntien veroprosenttien alentamista käsitellään erikseen jäljempänä.

Itsehallintoalueiden rahoitusmallissa alueet vastaisivat niiden vastuulle asetettujen tehtävien toteutuksesta ja rahoituksesta itsenäisesti, jolloin päättäjät olisivat suoraan vastuussa äänestäjille sekä palveluista että niiden rahoituksesta. Itsehallintoalueiden verotusoikeutta puoltava argumentti on se, että valta ja vastuu olisivat siinä lähtökohtaisesti tasapainossa. Itsehallintoalueiden vaaleilla valittu valtuusto päättäisi veroprosentista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Tällöin sillä olisi myös vastuu toiminnasta ja rahoituksesta kokonaisuutena. Taloustieteellinen fiskaalista federalismia koskeva kirjallisuus antaa itsehallintoalueiden omaa verotusoikeutta ja siihen liittyviä vallan ja vastuun tasapainoa puoltavia argumentteja. Kirjallisuuden perusteella kuitenkin merkittävä perustelu mahdolliselle omalle verotusoikeudelle on informaation asymmetrisyys, jossa aluetason päätöksentekijällä on valtiota parempi tieto järjestämis- ja tuotantotehtävänsä sisällöstä. Avoimeen dataan ja yhtenäisiin tieto- ja raportointimalleihin perustuva tiedontuotanto ja raportointi poistavat kuitenkin osin informaatiota koskevan epätasapainon ja siten vähentävät taloustieteellisiä perusteluita itsehallintoalueen omalle verotusoikeudelle. Alueiden väliset tasausjärjestelyt voivat vähentää oman verotusoikeuden hyötyjä riippuen tasausjärjestelyiden rakenteesta. Samalla ne voivat heikentää myös vastuunkantoa. Mitä merkittävämpiä myös alueiden väliset tasausjärjestelyt ovat, sitä vähemmän vallan ja vastuun tasapainoon liittyvät perustelut puoltavat itsehallintoalueen omaa verotusoikeutta. Vallan ja vastuun tasapainoon vaikuttavat myös itsehallintoalueelle ja sen poliittiselle ja virkamiesjohdolle asetetut kannustimet toiminnan ja talouden johtamiseen sekä talouden pitämiseen tasapainoisena. Itsehallintoalueen talouden hoitoa koskevat säännökset ovat tässä keskeisiä.

Keskeinen peruste verotusoikeudelle tulee siitä, että kansalaiset voisivat vaalien kautta reagoida niin verotuksen tasoon kuin palveluiden laajuuteen ja laatuun. Verotusoikeus voisi tuoda kannustimia toiminnan taloudellisuuteen. Tehokkaat ratkaisut johtaisivat alempaan verorasitukseen alueella. Toiseen suuntaan verotusoikeus antaisi mahdollisuuden vastata palveluiden lisätarpeeseen muutoinkin kuin velkaantumalla.

Itsehallintoalueiden verotus voisi olla alueiden ainoa rahoituslähde. Tämä ei kuitenkaan ole välttämätöntä, vaan verotusoikeuden edut saataisiin myös sellaisessa ratkaisuissa, joissa rahoituksen päälähde on valtion rahoitus, jota itsehallintoalueiden oma rahoitusoikeus täydentää.

Itsehallintoalueiden veronsaaja-asemaan liittyy monia mahdollisia ongelmia, jotka tulee selvittää. Merkittävimpiä näistä ovat itsehallintoalueiden väliset erot verotuksen tasossa, verojärjestelmän monimutkaistuminen, sekä etenkin pidemmällä aikavälillä kokonaisveroasteen mahdollinen nousu, kun verotuksen tasosta päättävien tahojen määrä lisääntyisi. Ongelmia voisi ilmetä liittyen valtion ohjausvallan heikkenemiseen, sekä itsehallintoalueiden verotusoikeuteen liittyvien perustuslakikysymysten yhteydessä. Myös verotuksen ennakoitavuus vaikeutuisi.

Itsehallintoalueet tulevat olemaan asukaspohjaltaan erilaisia, joten sosiaali- ja terveydenhuollon menot kehittyisivät eri tavoin eri alueilla. Tämä johtaisi myös rahoitustarpeen eriytymiseen alueiden välillä, mistä etenkin pidemmällä aikavälillä saattaisi seurata merkittäviäkin eroja verotuksen tasossa eri itsehallintoalueiden välillä, ellei asukaspohjaan liittyviä eroja oteta huomioon valtion rahoituksen jakoperusteissa. Kun lisäksi huomioidaan erot kunnallisveroprosenteissa, voisivat erot korkean sote-veron ja korkean kunnallisveron sekä matalan sote-veron ja matalan kunnallisveron alueiden välillä kehittyä huomattaviksi. Jos pääosa rahoituksesta perustuisi valtion rahoitukseen, alueiden välisiä eroja voitaisiin torjua valtion perimällä kaikille samansuuruisella sote-verolla, jolloin valtion verotuksen taso olisi sama kaikilla itsehallintoalueilla, mikä tasaisi kustannuksia koko maan tasolla. Rahoitustarpeiden eroja alueiden välillä voitaisiin lieventää myös ottamalla käyttöön alueiden välinen tasausjärjestelmä, joka toisaalta heikentäisi kannusteita hoitaa asioita tehokkaasti.

Jos veronsaajina tuloverotuksessa olisi nykyisten valtion ja kuntien lisäksi myös itsehallintoalueet, verotuksen tason kontrollointi vaikeutuisi. Sote-vero, samoin kuin kunnallisvero, perittäisiin verovelvollisilta ennakonpidätyksen yhteydessä eli ne sisältyisivät ennakonpidätysprosenttiin. Verovelvolliselle ei välttämättä aina olisi itsestään selvää, miten ennakonpidätys jakaantuisi sote-veron, kunnallisveron ja valtion verojen kesken. Mikäli asukkaille jäisi epäselväksi, mitkä palvelut olisivat kuntien ja mitkä itsehallintoalueiden vastuulla, yhteys palveluiden ja rahoituksen tason välillä voisi olla vaikea hahmottaa. Vaikka päättäjät olisivatkin suorassa vastuussa asukkaille, yksittäisen kunnan tai itsehallintoalueen näkökulmasta rakenne, jossa tuloverotuksen tasoon vaikuttavia toimijoita olisi useita, saattaisi johtaa tilanteeseen jossa yksittäinen toimija ei tunne olevansa vastuullinen verotuksen kokonaistasosta. Vastuun kokonaisveroasteesta sekä tuloverotuksen tasosta mielletään usein viime kädessä kuuluvan valtiolle.

Itsehallintoalueiden ensi vaiheessa ainoa ja jatkossakin merkittävin tehtävä olisi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen. STM:n laskelmien mukaan sosiaali- ja terveyspalveluiden menot kasvavat seuraavina vuosikymmeninä tasaisesti väestön ikääntyessä ja vanhuspalveluiden menojen kasvaessa. Tämä merkitsee staattisessa tarkastelussa sitä, että myös itsehal-

lintoalueiden verotus kiristyisi menojen kasvua vastaavasti, jos itsehallintoalueiden koko rahoitus järjestettäisiin niiden verotusoikeudella. Valtion tehtäväksi jäisi helposti yleisestä verotuksen tasosta huolehtiminen valtion verotusta keventämällä. Käytännössä tämä tarkoittaisi veropolitiikan päätöksentekovallan osittaista liukumista pois valtion käsistä. Esimerkiksi verotuksen painopisteen siirtäminen tuloverotuksesta haittaverotukseen voisi osoittautua vaikeaksi, koska tuloverotus ei välttämättä kevenisi kokonaisuutena, vaikka valtio alentaisikin omaa osuuttaan.

Rahoitusmallin jatkovalmistelussa on ratkaistava, miten kunnallisveroprosenttien alentaminen rahoitusuudistuksen yhteydessä on toteutettavissa. Mikäli kunnallisveroprosenteille ei voida asettaa kattoa, voi olla vaikea saada kaikki kunnat alentamaan kunnallisveroprosenttejaan täysin sote-veroa vastaavasti. Kunnallisveroprosenttien keskitetty pakollinen alentaminen voisi olla yksi ratkaisu. Lisäksi kunnallisveroprosenttien ollessa uudistuksen jälkeen selvästi nykyisiä kunnallisveroprosentteja alemmat, niiden korottaminen kuntien muiden rahoitustarpeiden kasvaessa saattaisi joissakin kunnissa olla päättäjille nykyistä helpompaa, koska veroprosentin taso olisi edelleen selvästi entistä, totuttua tasoa alempi.

Itsehallintoalueista tulisi kuntia merkittävämpiä veronsaajia, mutta vain valtio ja kunnat mainitaan veronsaajina perustuslaissa. Perustuslaki ei tällöin antaisi oikeaa kuvaa verotusoikeudesta Suomessa, mistä mahdollisesti pitkällä aikavälillä seuraisi tarve muuttaa perustuslakia.

Valtion rahoitus – tulojen kerääminen

SOTE-menojen rahoittamiseksi tarvittavien tulojen kerääminen valtion toimesta voitaisiin toteuttaa ainakin kolmella tavalla: ottamalla käyttöön erillinen SOTE-vero, kiristämällä nykyisiä tuloveroperusteita tai kiristämällä valtion verotusta laajemmin, eli tulo- ja kulutusverotusta.

a. Erillinen sote-vero

Sote-veron veropohja voisi olla sama kuin kunnallisverotuksessa eli kunnallisverotuksen verotettava tulo ja vakuutetun sairaanhoitomaksun perusteena oleva tulo. Tällöin kunnallisveroprosenttien alentaminen ja sote-vero kohdistuisivat samoille henkilöille. Sote-vero kannettaisiin ennakkoperinnän yhteydessä ja se tilitettäisiin valtiolle verontilitysjärjestelmässä. Sote-vero voisi lähtökohtaisesti olla sama kaikille verovelvollisille mutta tarvittaessa veroprosentti voitaisiin mahdollisesti määrittää kullekin itsehallintoalueelle erikseen. Sote-veron tuottoa ei kohdennettaisi suoraan sote-alueille vaan se kertyisi valtiolle kuten muutkin valtion verotulot. Sote-menot rahoitettaisiin budjettimenona. Uudistuksen alkuvaiheessa sote-veron määrä mitoitettaisiin vastaamaan kunnilta valtiolle siirtyvää sote-menojen rahoittamiseksi tarvittavaa määrää. Tämän jälkeen kytkentää ei olisi, vaan sote-vero olisi budjetin tulona yleiskatteinen, eikä veron tasoa suoraan kytkettäisi sote-menojen tasoon. Mikäli sote-vero otettaisiin käyttöön, kuntien veroprosentteja pitäisi alentaa vastaavasti. Tähän liittyisi kunta-/verovelvolliskohtaisia kohtaanto-ongelmia. Kuntien veroprosenttien alentamista käsitellään erikseen jäljempänä.

Jos ei oteta huomioon kuntien verotuksen veroprosenttien alentamiseen liittyvää perustuslaillista problematiikkaa ja kuntien välisten sote-menojen sekä kunnallisveroprosenttien eroihin liittyviä ongelmia, erillistä valtion sote-veroa voidaan pitää suhteellisen helposti toteutettavissa olevana vaihtoehtona. Sen veropohja olisi helposti määriteltävissä ja sen taso voisi olla sama kaikille verovelvollisille tai kaikille saman sote-alueen verolvollisille.

Toisaalta sote-vero toisi valtionverotukseen uuden komponentin, jonka veropohja olisi eri kuin valtion nykyisen ansiotuloveron tai yleisradioveron. Kaiken kaikkiaan tuloverotuksen verolajien määrä lisääntyisi, mikä tekisi verojärjestelmästä entistä monimutkaisemman ja vaikeammin hahmotettavan.

Sote-veron yhteydessä olisi selvitettävä myös mahdollinen sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutusmaksun poistaminen ja korvaaminen ns. sote-maksulla. Sairaanhoitomaksun pohja on kunnallisverotuksen verotettava tulo, eli sama veropohja, kuin mitä tällä hetkellä pidetään luontevana veropohjana sote-verolle. Mikäli sairaanhoitomaksu poistetaan monikanavarahoituksen yhteydessä, tilalle tuskin olisi perusteltua ottaa Kelalle tilitettävää ja sitä kautta itsehallintoalueille ohjattavaa sote-maksua, vaan myös sairausvakuutusmaksulla nykyisin katettavat menot rahoitettaisiin valtiolle kannettavalla sote-verolla.

b. Rahoitus kiristämällä valtion tuloverotuksen olemassa olevia perusteita ilman erillistä sote-veroa

Valtion ansiotuloverotusta kiristettäisiin ja kunnallisverotusta kevennettäisiin vastaavasti tuloveroperusteita uudistamalla ja kunnallisveroprosentteja alentamalla. Tarkasteluun otettaisiin ainakin kunnallisverotuksen ansiotulovähennys ja perusvähennys, valtionverotuksen työtulovähennys sekä valtion tuloveroasteikko. Mikäli sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu poistettaisiin monikanavarahoituksen purkamisen yhteydessä, myös se huomioitaisiin tässä yhteydessä.

Tässä vaihtoehdossa olisi todennäköisesti mahdollista yksinkertaistaa verojärjestelmää. Yksi selvitettävä vaihtoehto olisi kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen poistaminen. Mm. tämän vähennyksen johdosta kuntien nimelliset ja efektiiviset veroprosentit eroavat huomattavasti toisistaan, mitä kunnat ovat toistuvasti kritisoineet. Käytännössä mitä ilmeisimmin jouduttaisiin uudistamaan koko henkilöverotuksen vähennysjärjestelmä ja valtion tuloveroasteikko.

Tähän vaihtoehtoon, samoin kuin muihinkin rahoitusvaihtoehtoihin paitsi kuntien rahoitukseen, liittyisi kunta- ja verovelvolliskohtaisia kohtaanto-ongelmia. Valtionverotuksen veropohja eroaa nykyjärjestelmässä kuntien veropohjasta huomattavasti, mistä johtuen uudistuksen kohtaanto-ongelmat verovelvollisille olisivat merkittävästi suuremmat kuin soteveron käyttöönotossa. Tässä vaihtoehdossa jouduttaisiin käytännössä joko hyväksymään verotuksen kiristyminen joillakin verovelvollisilla tai toteuttamaan uudistus mittavan tuloverokevennyksen yhteydessä, jolloin verotuksen kiristyminen voitaisiin välttää. Verotuksen keveneminen olisi kuitenkin erilaista eri henkilöillä.

Tässä vaiheessa on vaikea kuvailla tätä vaihtoehtoa tarkemmin, koska selvitystyötä ei ole edes aloitettu. Vaihtoehto on kuitenkin selvittämisen arvoinen. Kun kyseessä on niin suuri verojärjestelmän uudistus kuin mitä sote-rahoitusuudistuksesta väistämättä seuraa (ellei valita kuntien rahoitusmallia) mahdollisuudet verojärjestelmän yksinkertaistamiseen ja mahdollisimman hyvään vaikutusten kohtaantoon olisi syytä selvittää perusteellisesti.

c. Rahoitus kiristämällä valtion tulo- ja muuta verotusta ilman erillistä sote-veroa, eli verotuksen kokonaisvaltainen uudistaminen

Kuten vaihtoehdossa b, tämän vaihtoehdon kuvaus on vaikeaa ennen kuin laajempi selvitystyö on tehty, mutta mahdollisuudet verojärjestelmän kehittämiseen kannattaisi selvittää. Verotuksen kokonaisvaltainen tarkastelu ja uudistaminen tarjoaisi mahdollisuuden harkita verotuksen kohtaantoa ja verotuksen painopistettä. Valtion verotusta voitaisiin kiristää myös siten, että tuloverotuksen osuutta valtion verotuotoista pienennettäisiin ja verotuksen kiristäminen toteutettaisiin ainakin osittain välillistä verotusta kiristämällä.

Valtion rahoitus – rahoituksen kohdentaminen itsehallintoalueille

Itsehallintoalueen omassa verotusoikeudessa itsehallintoalue olisi lähtökohtaisesti veronsaajana, mutta verotuksen toimeenpanon tehokkuuden kannalta valtion veronhallinnon olisi kunnallisverotuksen tapaan perusteltua kerätä verot. Valtion rahoitusmalleissa sen sijaan on ratkaistava, millä tavalla rahoitus kohdennetaan itsehallintoalueille. Valtion rahoitus voidaan kohdentaa itsehallintoalueille useilla eri tavoilla, joilla kaikilla on yhteys myös monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamiseen.

Rahoituksen kohdentaminen voidaan tehdä esimerkiksi:

1) säätämällä laki itsehallintoalueiden yleisestä valtionosuudesta ja valtionavustuksista, jonka mukaisesti itsehallintoalueet saisivat valtion keräämän rahoituksen yleisesti toimintaansa yleisillä laskennallisilla valtionosuuuskriteereillä, joihin myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus sisältyisi yhtenä osana. Lain edellyttämä rahoitus otettaisiin valtion talousarvioon ja siihen yhdistettäisiin nykyisin kuntien peruspalveluiden valtionosuuksissa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen osuus
2) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin otetaan laskennalliset valtionosuuskriteerit, joiden mukaisesti itsehallintoalueille osoitetaan valtion rahoitus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Rahoitus otettaisiin valtion talousarvioon ja siihen yhdistettäisiin nykyisin peruspalveluiden valtionosuuksissa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen osuus. Tämä malli vastaisi pitkälti myös itsehallinnon omaavien yliopistojen rahoitusjärjestelmää.
3) valtion rahoitusosuudet jaetaan HE 324/2014 vp.:ssä olevilla perusteilla toteutuneiden kustannusten perusteella itsehallintoalueille
4) valtion keräämä sote-rahoitus kootaan Kansaneläkelaitoksen hallinnoimaan sairasvakuutusrahastoon tai perustettavaan valtion sosiaali- ja terveysrahastoon, joka tasaa vuosittaiset mahdolliset vaihtelut ja josta laskennallisilla valtionosuuskriteereillä rahoitus osoitetaan itsehallintoalueille.

Hallituksen linjausten mukaiseen ratkaisuun, jossa toinen taho (itsehellintoalueet) järjestävät palvelut ja toinen taho (valtio) rahoittaa ne, liittyy liittyy vallan ja vastuun tasapainon mukanaan tuoma kannustinongelma. Tämä korostuu erityisesti vaihtoehdossa 3, jossa rahoitus kohdennetaan toteutuneiden kustannusten perusteella. . Vaihtoehdon 4 rahastomalleissa ei ole saatavissa valtiontalouden kokonaisuuden näkökulmasta etuja. Käytännön kokemus on osoittanut, että talousarvion ulkopuolisten rahastojen kautta tapahtuvassa rahoituksessa kustannusten hallinta ja rahoituksenjaon taloudellinen tehokkuus jäävät heikommiksi kuin talousarvion kautta tapahtuvassa rahoituksessa. Valtio on talousarvionsa kautta myös tehokkain kantamaan rahoitukseen liittyvän suhdanneriskin ja hoitamaan siten suhdanteiden tasoittamisen tehtävän. Rahastointiratkaisu veisi uudistusta selkeästi vakuutuspohjaisen järjestämisratkaisun suuntaan, eikä siten tue hallituksen linjaamaa perusratkaisua sote-alueiden integroidusta järjestämisvastuusta. Rahastomallin ongelmanallisuutta lisää se, että perustuslain 87 §:n mukaan talousarvion ulkopuolisen rahaston perustamista taikka tällaisen rahas-

ton tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista tarkoittavan lakiehdotuksen hyväksymiseen vaaditaan eduskunnassa vähintään kahden kolmasosan enemmistö annetuista äänistä.

Kun rahoituksen perusteista kuitenkin säädetään laissa, antavat vaihtoehdot 1 ja 2 samalla tapaa kuin rahastovaihtoehdot vakauden ja ennustettavuuden itsehallintoalueille niiden rahoituksen määrästä ja samalla eduskunta voi valtion talousarviosta päättämisen yhteydessä tarkastella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kokonaisuutta. Toisaalta näissä vaihtoehdoissa asetelma, jossa järjestäjä ja rahoittaja ovat eri tahot, saattaa johtaa siihen, että rahoittaja kohdentaa tehtävään liian niukan rahoituksen eikä järjestäjä kykene tosiasiassa tehtäväänsä hoitamaan.

Valtion rahoitusmalliin liittyy ns. pehmeän budjettirajoitteen ongelma. Pehmeä budjettirajoite muodostuu, kun ylempi organisaatio ottaa kokonaan tai osittain kannettavakseen alemman organisaation budjettivajeen. Tämä on merkittävä hajauttamiseen liittyvä kannustinongelma ja vastapaino hajauttamisen hyödyille.

Paikallistason pehmeän budjettirajoitteen mahdollisuutta lisää paikallistason suuri riippuvuus valtionosuuksista. Jos paikallistaso ei kykene rahoittamaan tehtävistään aiheutuvia menoja pääosin omilla tuloillaan ja jos sille on valtion taholta määrätty yhteiskunnallisesti tärkeitä tehtäviä, valtion on lähes mahdotonta välttää bailout-tilannetta. Myös rahoitusmarkkinoiden epätäydellinen toiminta lisää pehmeän budjettirajoitteen riskiä. Hyvin toimiva hajauttaminen edellyttää paitsi rahoitukseltaan itsenäistä paikallishallintoa ja toimivaa paikallisdemokratiaa, myös vahvaa valtiota, joka kykenee tarvittaessa vastustamaan bailout-rahoitusta.

Kansallinen sosiaali- ja terveysrahasto

Suomessa on esitetty erilaisia kansallisia sosiaali- ja terveysrahastomalleja. Rahastoja voitaisiin hallinnoida joko kansallisen julkisoikeudellisen yhteisön tai yksityisten vakuutusyhtiöiden kautta.

Verorahoitteinen rahasto

Verorahoitteinen rahastomalli voi olla monenlainen. Yksi olennainen ratkaistava asia on rahaston ja itsehallintoalueiden roolien ja työnjaon määrittely, etenkin rahaston rooli suhteessa palvelujen järjestämiseen ja sekä se, minne ulottuu itsehallintoalueen päätösvalta palvelujen rahoituksesta suhteessa rahastoon.

Varat rahastoon voidaan kerätä osana nykyistä tuloverotusta tai erillisenä sote-verona/maksuna. Jos rahasto olisi budjetin ulkopuolinen rahasto, se vaatisi oman erillislainsäädäntönsä. Samalla siirrettäisiin huomattava osa päätöksentekoa verorahoituksen käytöstä kauemmas eduskunnan päätösvallasta. Uuden budjettirahoitteisen rahaston perustaminen myös merkittävästi monimutkaistaisi palvelujen järjestämisen ja rahoituksen kokonaisuutta, jos rahasto ei olisi palvelujen järjestäjä, vaan itsehallintoalueet vastaisivat siitä.

Verorahoitteisessa mallissa riskien tasaus tapahtuisi valtakunnallisesti eli tässä suhteessa ”hartiat olisivat leveät”. Rahoituksen kohtaanto eri väestöryhmien välillä riippuu progressiivisuudesta. Muutoinkin veroina tai sote-maksuna keräämiseen kohdistuu samat huomiot

kuin edellä verojen keräämisen yhteydessä on selostettu. Koska kustannuksia tasattaisiin koko väestön tasolla, ei erillistä alueellista kustannusten tasausjärjestelmää tarvittaisi.

Rahastomallissa olisi ratkaistava, perustuuko se jakojärjestelmään vai rahastoivaan järjestelmään, jolloin rahastoon kerättäisiin varoja menovaihtelujen tai maksua maksamattomien väestöryhmien aiheuttamien kustannusten tasoittamiseksi. Rahastoinnin tarvetta ja tarkoitusta olisi valtion rahoituksen tapauksessa tarkasteltava vielä tarkemman.

Rahastomalliin on ns. Sitran mallissa tai aiemmassa ns. Kelan mallissa yhdistetty monikavarahoituksen purkaminen, jossa rahasto vastaa myös sairaanhoitovakuutuksen menoista. Monikanavarahoituksen purkamisen näkökulmaa olisi selvitettävä eri malleissa rinnakkain erikseen.

Jos rahasto olisi myös palvelujen järjestäjä, tuotannon organisoinnista vastaisi suoraan yksittäiset tuottajat, joita voisivat olla kuntien yhtiöt, yritykset ja järjestöt. Tämä järjestelmä olisi pitkälle verrannollinen vakuutusjärjestelmään, jossa olisi yksi rahastomuotoinen ”vakuutusyhtiö”. Hallitusohjelma linjaa vastuun palvelujen järjestämisestä nimenomaan itsehallintoalueille. Palvelujen järjestämisvastuuseen sisältyy olennaisesti myös vastuu resurssien ohjaamisesta ja alueen palvelujärjestelmän toimivuudesta, eli itsehallintoalueiden rooli jäisi hyvin pieneksi. Jos järjestämisvastuu olisi rahastolla, mikä taho vastaisi siitä, että palveluja on saatavilla kaikkialla Suomessa? Tuottajien välinen kilpailu ja asiakkaan valinnanvapaus tukisivat kustannusten alentamistavoitetta, jos kilpailu olisi toimivaa, ja mahdollisesti myös tasaarvoisemman palvelujen alueellista saatavuutta, jos tarjoajia olisi kaikkialla terveen kilpailun takaamiseksi.

Jos itsehallintoalueet olisivat jonkinlaisessa vastuussa sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotannosta sekä sairaanhoitoetuuksien kustannuksista, rahoituksen kohdentamisen vaihtoehtoina voisi olla kierrättää rahat itsehallintoalueiden kautta yksittäisille tuottajille tai luoda aluekohtaiset aluetilit, joita tuottajatahot laskuttaisivat. Itsehallintoalue vastaisi rahan riittävyydestä, mutta samalla rahasto voisi kontrolloida menojen kasvua. Tuottajat laskuttaisivat rahastoa kansallisesti säädettyjen yhtenäisten periaatteiden mukaisesti (suoriteperusteisesti). Rahaston ja itsehallintoalueiden olisi huolehdittava, että laskutukseen sisältyy myös laatu-, tehokkuus- ja vaikuttavuusvaatimuksia. Keskeistä olisi myös velvoittaa tuottajat tietotuotannon kehittämiseen.

Rahasto- ja vakuutusperusteisissa malleissa on tyypillistä suoriteperusteinen laskutus, joka voi johtaa kustannusten kasvuun, joka johtaisi alijäämiin, vaikkakin menoja voitaisiin hillitä sote-maksua säätelemällä. Kustannusten kontrollointi voidaan nähdä haastavampana kuin järjestelmässä, jossa itsehallintoalueiden rahoitus järjestetään valtion toimesta laskennallisesti. Rahastolla pitäisikin olla itsenäistä päätös- ja ohjausvaltaa, joka mahdollistaisi menojen kasvun kontrolloinnin, jolloin melko merkittävä asia siirtyisi legitiimin poliittisen päätöksenteon ulkopuolelle.

Riippuen rahaston ja itsehallintoalueiden työnjaosta rahastomalli voisi parantaa ohjausmahdollisuuksia, jos se voisi päättää kohdentamisen perusteista. Järjestelmä loisi myös edellytykset rakentaa kannusteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Laskutusjärjestelmä olisi yhden rahaston tapauksessa yksinkertaisempi kuin usean itsehallintoalueen tapauksessa.

Vakuutusyhtiöpohjainen malli

Vakuutusyhtiöpohjaista mallia on esitelty lyhyesti monikanavarahoituksen purkamista selvittäneen työryhmän loppuraportissa. Rahoitus kerättäisiin lakisääteisillä vakuutusmaksuilla yksityisiin vakuutusyhtiöihin, jotka valtio olisi hyväksynyt vakuuttajiksi. Lakisääteinen veronluonteinen maksu voi olla joko tasasuuruinen tai progressiivinen tuloverotuksen tyyppinen maksu. Vakuutuksella katettaisiin kaikki sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä sairaanhoitovakuutuksen menot.

Valtio kuitenkin vastaisi eräiden erityisryhmien vakuutusmaksuista sekä eräiden erityispalveluiden rahoituksesta. Koska yhtiöt eivät voisi kieltäytyä asiakkaista, olisi näiden välillä riskien tasaus. Näin taloudellista riskiä poolattaisiin siis sekä yli yksilöiden että yli vakuutuslaitosten.

Vakuutuksen piiriin kuuluvista palveluista ja vakuutuksen reunaehdoista päätettäisiin valtakunnallisesti. Käytännössä tämä edellyttäisi yhtenäistä kansallista palveluvalikoimaa kaikissa vakuutusyhtiöissä. Asiakas voi tyypillisesti vakuutusjärjestelmässä valita hoitopaikkansa vapaasti vakuutusyhtiön hyväksymistä palveluntarjoajista. Järjestelmän ulkopuolisia palveluja varten voisi ottaa ylimääräisen vakuutuksen.

Palveluntuottajina voisivat toimia kuntien yhtiöt, yksityiset yritykset ja järjestöt sekä myös vakuutusyhtiöiden omat yhtiöt. Kunnat eivät voisi toimia suoraan palveluntuottajina kilpailulainsäädännön takia, vaan niiden olisi yhtiöitettävä sote-toimintansa.

Vakuutusyhtiö maksaisi korvaukset suoraan palvelun tuottajille tyypillisesti suoriteperusteisesti. Tämä edellyttäisi yhtenäisen korvausjärjestelmän luomista.

Vakuutusyhtiöpohjaisen mallin käyttöönotto voisi johtaa kokonaismenojen kasvuun, mm. siksi että vakuutusyhtiöillä ei välttämättä olisi kannusteita keskinäiseen kilpailuun, myös hallinto voisi olla verorahoitteista järjestelmää kalliimpi. Se olisi myös haasteellinen ohjausvallan näkökulmasta eikä todennäköisesti mahdollistaisi budjettikehysmenettelyä. Riippuen vakuutusmaksun suuruudesta malli voisi johtaa parempaan laatuun, ja asiakkaan valinnanvapauden lisääntymiseen, mutta samalla johtaa ylihoitoon ja sitä kautta kustannusten kasvuun. Kansainväliset kokemukset tukevat sitä, että vakuutusmallinen sairaudenhoito on verorahoitteista kalliimpaa.

Kannustimien rakentaminen ennaltaehkäiseviin toimiin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatioon vaikeutuisi. Yleensä vakuutuspohjaisessa järjestelmässä sairauden hoito ja vanhuuden hoiva on vakuutettu erikseen, sikäli kuin hoiva on vakuutuksen piirissä. Käyttöönotto edellyttäisi myös mittavia muutoksia nykyiseen lainsäädäntöön.

Kunnallisveroprosenttien alentamisen toteutus

Kunnallisveroprosenttien alentamiseen on kaksi vaihtoehtoista lähestymistapaa: veroprosentteja alennetaan joko kaikissa kunnissa saman verran, tai veroprosentteja alennetaan kussakin kunnassa sote-rahoituksen määrää vastaavasti.

Ensimmäisessä vaihtoehdossa kuntien veroprosentteja alennettaisiin sote-veron tasoa vastaavasti. Tällöin muutos voitaisiin toteuttaa niin, että verovelvollisten kannalta verotus ei muuttuisi. Tällöin kuitenkin yksittäisten kuntien näkökulmasta kunnallisveroprosenttien

muutokset eivät välttämättä vastaisi kuntien vastuulta poistuvien sote-menojen määrää. Jos taas kuntien veroprosentteja alennettaisiin kunkin kunnan sote-rahoitusosuutta vastaavasti, kunnallisveroprosenttien alentaminen ei kaikissa kunnissa vastaisi valtion (tai itsehallintoalueiden) verotuksen kiristymistä. Erot kuntien välillä voisivat olla suuriakin. Tämä olisi verovelvollisten näkökulmasta epätasa-arvoista ja johtaisi siihen, että joillakin verovelvollisilla verotus kevenisi ja joillakin kiristyisi. Kuntien väliset erot kunnallisveroprosenttien alentamistarpeessa voisivat muodostua huomattavan suuriksi. Alustavien laskelmien perusteella osalla kunnista sote-menot vastaavat laskennallisesti koko kunnallisveron tuottoa ja jopa ylittävät sen. Joillakin kunnilla puolestaan sote-menot katetaan nykyisin laskennallisesti lähes täysin valtionosuuksilla.

Vaihtoehtoisesti periaatteessa voitaisiin valtion/itsehallintoalueiden verotuksen kiristyminen mitoittaa siten, että kiristymä vastaisi pienintä kunnallisverotuksen kevenemää. Tällöin verovelvollisilla verotuksen taso joko jäisi ennalleen tai kevenisi, mutta sote-menoja ei pystyttäisi kokonaan kattamaan tuloverotuksen kautta.

Kuntien veroprosenttien alentamisen kuntakohtaisia vaikutuksia ei voida arvioida pelkästään veroprosenttien alentamisen perusteella, vaan kuntien asemaan vaikuttavat olennaisesti myös erilaiset kuntien sote-menot sekä kuntien erilaisten sote-valtionosuuksien siirtyminen pois kunnilta. Kunnallisveroprosenttien alentamiseen liittyy perustuslaillisia kysymyksiä, joita käsitellään jäljempänä eri rahoitusvaihtoehtojen valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin yhteydessä. Lisäksi on huolellisesti mietittävä verotulojen tasauksen merkitys rahoitusuudistuksessa, samoin kuin mahdollinen itsehallintoalueiden välinen tasausjärjestelmä.

Eri rahoitusvaihtoehtojen valtiosääntöoikeudellinen arviointi

Arvioitaessa edellä kuvattuja eri rahoitusvaihtoehtoja, merkitystä on perustuslain 121 §:ssä säädetyllä kuntien verotusoikeudella sekä perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteella. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi perinteisen vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kielto ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin sisältämä syrjintäkielto, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan säännöksessä lueteltujen erotteluperusteiden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen muu syy voi olla esimerkiksi asuinpaikka.

Yleistä kuntien verotusoikeudesta

Kuntien verotusoikeutta on käsitelty muun muassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa 41/2002 vp. Perustuslain 121 §:n 3 momentin mukaan kunnilla on verotusoikeus. Lailla säädetään verovelvollisuuden ja veron määräytymisen perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Kuntien verotusoikeuden on vakiintuneesti katsottu kuuluvan kunnallisen itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin. Perustuslakivaliokunta toisaalta totesi uuden perustuslain säätämisen yhteydessä, että kunnilla ei voi olla laista riippumatonta verotusoikeutta, ja katsoi lainsäätäjän olevan toimivaltainen järjestelemään kuntien verotusoikeuden yksityiskohtia (PeVM 10/1998 vp, s. 35/I).

Verosta säätäminen kuuluukin perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan lähtökohdiltaan selvästi lainsäädännön alaan. Tämä koskee verorasituksen eri osatekijöiden, kuten veropohjan, verokannan mahdollinen progressiivisuus mukaan luettuna ja huojennusten sääntelyä sekä verotusmenettelyn sääntelyä. Lainsäätäjälle kuuluu verojärjestelmän yleinen kehittäminen, kuten ratkaisut uusista verotuskohteista ja vanhoista luopumisista, verojen yhdistämisestä, nimikkeiden muuttamisesta ja verotuksen kiristämisestä. Lainsäätäjä saattaa myös joutua mukauttamaan verotusta kansainvälisen kehityksen ja kansainvälistyvän talouselämän vaatimuksiin. Lainsäätäjän toimivaltaan voi toisaalta kohdistua rajoituksia esimerkiksi perusoikeuksista ja kunnallisesta itsehallinnosta.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että kunnallinen verotus ei voi tällaisessa asetelmassa olla kokonaan itsenäinen, muista seikoista täysin irrallinen tekijä. Tästä myös seuraa, että kunnallisessa verotuksessa jollakin hetkellä vallinnut järjestelmä tai siitä saatu verotuotto ei voi sellaisenaan olla itsehallintoon luettavan kunnan verotusoikeuden kautta perustuslain suojaama. Käytännöstä voidaan mainita, että liiketulon harkintaverotus poistettiin 1990-luvun alussa kunnallisverotuksesta ja että kiinteistöverolain säätäminen samana vuonna kuin yhteisöverouudistus merkitsi yhtenäistä kunnallista kiinteistöveroa aiempien kiinteistöjen harkintaverotuksen, asuntotulon verotuksen ja katumaksun tilalle.

Perustuslain turvaaman kunnallisen verotusoikeuden keskeiseksi sisällöksi on perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut se, että verotusoikeudella tulee olla reaalinen merkitys kuntien mahdollisuuksien kannalta päättää itsenäisesti taloudestaan. Tämän perusteella kunnallisen verotusoikeuden keskeisenä sisältönä on oikeus päättää veroprosentistaan.

Kunnan oikeus päättää itsenäisesti taloudestaan

Kunnan oikeutta päättää taloudestaan on perustuslainsuojan näkökulmasta tarkasteltava verotusoikeuden sekä muun taloudellisen toimintavapauden näkökulmista.

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa kunnan verotusoikeuteen eli itseverotusoikeuteen lähinnä välillisesti arvioidessaan kunnan taloudellista toimintavapautta. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännöstä ei ole sellaista tapausta tai tapauksia, joiden perusteella voitaisiin yksiselitteisesti määritellä itseverotusoikeuden perustuslainsuoja. Ottaessaan kantaa kunnan oikeuteen päättää taloudestaan valiokunta on arvioinnissaan kiinnittänyt huomiota erityisesti siihen,

- onko tarkoituksena murtaa tai mitätöidä kunnallinen itsehallinto;

- asetetaanko kunnan toiminnalle sellaisia esteitä, jotka tekisivät oman taloudenpidon tosiasiassa mahdottomaksi; tai

- onko velvoitteen suuruus sellainen, että se estää kuntia päättämästä taloudestaan.[1]

Perustuslakivaliokunnan tulkintatilanteet ovat liittyneet varsinkin sellaisiin tilanteisiin, joissa kunnallisverotuottoa on ollut tarkoitus käyttää muiden kuin kunnan omien tehtävien rahoi-

[1] PeVL9/1984 vp.

tukseen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kunnan verotusoikeus nauttii perustuslain suojaa varsinkin, jos kunnan verotuloja on tarkoitus siirtää suoraan lailla laajasti muiden kuin kuntien vastuulla olevien tehtävien rahoittamiseksi. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 13/1993 vp) todennut, että kuntien maksuosuuksien lisäys kansaneläkkeiden rahoitukseen siten, että kunnan rahoitusosuus olisi noin kymmenesosa kunnallisveron tuotosta, oli ristiriidassa kunnallisen itsehallinnon kanssa. [2]

Kunnilla on oikeus määrätä kunnan tuloveroprosentti sekä kerätä kunnallista tuloveroa kunnan tehtävien rahoittamista varten. Lähtökohtaisesti kunnalla on myös oikeus käyttää keräämänsä verot vapaasti eikä veroja voida määrätä käytettäväksi valtion tai toisen kunnan verojen suorittamiseen. Kunnan varojen käyttöä rajaa kunnan yleistä toimialaa rajoittavat periaatteet sekä lakisääteisistä velvoitteista aiheutuvat rajoitukset.

Arviointi kuntapohjaisesta rahoituksesta

Sote-uudistuksen edellisessä vaiheessa perustuslakivaliokunta piti kansanvaltaisuuden kannalta ongelmallisena ehdotuksen mukaisia suuria kuntayhtymiä, joissa erityisesti pienten kuntien vaikutusmahdollisuudet jäivät hyvin pieniksi. Ehdotetussa ratkaisussa rahoitusvastuu olisi säilynyt kunnilla, jolloin hieman alle puolet kuntien budjetista olisi siirtynyt kuntayhtymien päätösvaltaan (PeV 67/2014 vp s.6 II ja 7 I).

Hallitusohjelman mukaiset uudet itsehallintoalueet poikkeavat aiemmin esitetyistä kuntayhtymäpohjaisesta esityksestä, koska itsehallintoalueiden hallinto perustuu omiin vaaleihin. Täten edellisellä hallituskaudella kaatuneen sote-uudistuksen perustuslakivaliokunnan lausuntoja ei voida soveltaa suoraan tämän uudistuksen perustuslakitulkinnassa.

Itsehallintoalue on oma juridinen oikeushenkilö ja kyseessä on uusi hallinnon taso, jonka päätöksenteko ei perustu enää kuntien valitsemiin edustajiin, vaan vaaleilla valittuun itsehallintoalueen omaan hallintoon. Kyse ei ole siis enää kuntapohjaisesta hallinnosta. Tehtävä ei ole enää kunnallinen, vaan itsehallintoalueelle säädetty tehtävä. Kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta rahoitusvastuu tarkoittaisi, että kunnat rahoittaisivat muulle taholle säädettyä tehtävää ja tällaista on pidetty perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä jo aiemmin ongelmallisena jopa huomattavasti vähäisemmän määrän osalta. Kuntapohjainen itsehallintoalueen rahoitusmalli tarkoittaisi, että noin puolesta kuntataloudesta päättäisi itsehallintoalue. Itsehallintoalueen päätöksellä sidottaisiin merkittävästi kunnan taloudellista liikkumavaraa ja itsehallintoalueen päätös vaikuttaisi merkittävästi kunnallisveroprosentin määräytymiseen. Siten pääosin kuntarahoitukseen perustuvan rahoitusjärjestelmän voidaan arvioida olevan ristiriidassa perustuslain turvaaman kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Jatkovalmistelussa on tarpeen arvioida erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet kuntien osittaiseen rahoitusvastuuseen sekä siirtymäkauden rahoitusjärjestelyihin. Osittainen rahoitusmalli voitaisiin kytkeä kunnan jäljelle jäävien tehtävien (erit. hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen) kannustimeksi siten, että säädettäisiin kriteereistä, joihin kunnat voivat päätöksillään vaikuttaa. Koska kuntien kustannustasot vaihtelevat huomattavasti ja palvelujärjestelmäkustannukset riippuvat kuntien omista päätöksistä, voi olla tarpeen luoda siirtymäkaudeksi osittainen kuntapohjainen rahoituseroja tasaava rahoitusmalli.

[2] PeVL 13/1993 vp: Valiokunta katsoi, että kuntien maksuosuuksien lisäys kansaneläkkeiden rahoitukseen siten, että kunnan rahoitusosuus olisi noin kymmenesosa kunnallisveron tuotosta, oli ristiriidassa kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Kuntien verotusoikeuden rajoittaminen

Kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu irrotetaan kunnista, tulee kuntien veroprosentteja samalla alentaa siten, että uudistus ei johtaisi kohtuuttomiin alueellisiin eroihin verotuksen tasossa. Lisäksi hallitusohjelman mukaan lähtökohtana kaikissa rahoitusmalleissa on oltava, ettei kokonaisveroaste saa nousta ja työn verotus kiristyä millään tulotasolla.

Valtion rahoituksessa ja itsehallintoalueiden verotusoikeudessa keskeiseksi kysymykseksi muodostuukin se, miten kunnallisverotuksen tasoa voitaisiin laskea siten, että kokonaisveroaste ei nousisi eikä tason laskemisella loukattaisi perustuslaissa turvattuja kuntien verotusoikeutta ja yhdenvertaisuusperiaatetta.

Kuntien verotusoikeutta koskevia perustuslakivaliokunnan lausuntoja on käsitelty edellä tässä muistiossa. Perustuslain turvaaman kunnallisen verotusoikeuden keskeiseksi sisällöksi on perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut se, että verotusoikeudella tulee olla reaalinen merkitys kuntien mahdollisuuksien kannalta päättää itsenäisesti taloudestaan ja että kunnalla on tämän perusteella oikeus päättää veroprosentistaan

Oikeuskirjallisuudessa kunnallisen verotusoikeuden sisältöä ja laajuutta on käsitelty niukasti. Professori Matti Myrsky on edellä mainitun lisäksi todennut, että mikään kunnallisen verotuksen laji ei nauti perustuslaillista suojaa erikseen, vaan lailla tulee taata kunnille oikeus sellaiseen verotulojen kokonaisuuteen, jolla on käytännön merkitystä (”Kunnallisverotuksemme kysymyksiä” Verotus-lehti 5/2010). Kunnallisveron suojaksi on oikeuskirjallisuudessa (mm. Toivo Holopainen: Kunnan asema valtiossa, 1969) katsottu, että kunnalla on oikeus veroäyrin hinnan määräämiseen ja että veroäyrin hinnalle ei voida asettaa ylärajaa.

Jos kunnallisverotuksen tasoa ei voida laskea ilman perustuslain muutosta, ei tässä muistiossa esiteltyjä valtion rahoitusvaihtoehtoja tai itsehallintoalueen verotusoikeutta voida todennäköisesti toteuttaa ilman perustuslain muutosta.

Kunnallisverotuksen katto

Selvityshenkilöryhmän raportissa esitettiin mahdollisena ratkaisuna kunnallisverotuksen kattoa. Kunnilla on oikeus määrätä kunnan tuloveroprosentti sekä kerätä kunnallista tuloveroa kunnan tehtävien rahoittamista varten. Verokatto merkitsisi sitä, että kuntien oikeuttaa päättää veroprosentistaan ja siten taloudestaan rajattaisiin.

Kunnille kuuluvan kiinteistöverotuksen osalta on jo kiinteistöverolaissa säädetty verotuksen tasolle ylä- ja alaraja. Tuloverotuksen puolella vastaavaa kattoa ei ole, eikä tämän tyyppisen toimenpiteen perustuslainmukaisuudesta ole olemassa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Mahdollisen tuloverotusta koskevan verokaton osalta tulisi siten jatkovalmistelussa arvioitavaksi, rajoitettaisiinko sillä kuntien verotusoikeutta perustuslain vastaisesti. Uudistuksen toteutuksen kannalta on tarpeen arvioida myös mahdollisuudet tietylle siirtymäkaudelle asetettavalle väliaikaiselle verokatolle.

Lähtökohtaisesti kunnallisverotukseen asetettavan katon voidaan nähdä olevan ongelmallinen perustuslaissa turvatun kuntien verotusoikeuden näkökulmasta. Tämän perusteella

erityisesti pysyvän verokaton säätäminen on vaikeaa ja väliaikaisenkin katon asettamiseen on oltava painavia perusteita. Erityisesti väliaikaisen katon mahdollisuutta puoltaisi se, että kunnilta poistuisi samalla merkittävä tehtävä. Alueellisen itsehallinnon luominen ja sen rahoituksen järjestäminen edellyttää mittavia muutoksia verojärjestelmään, joka luo uudenlaisia tulkinta-asetelmia. Lainsäätäjällä on myös vastuu siitä, että uudistuksella ei loukattaisi yhdenvertaisuutta siten, että verotuksen alueelliset erot muodostuisivat kohtuuttomiksi. Kokonaisarviointiin vaikuttaisi myös olennaisesti se, millaiset kuntavaikutukset tällaisella muutoksella olisi yksittäisillekin kunnille.

Kunnallisverotuksen tason laskemisen vaikutukset perustuslain näkökulmasta

Edellä tässä muistiossa on kuvattu kahta eri vaihtoehtoa, miten sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksen siirtäminen pois kunnilta voitaisiin huomioida kunnallisverotuksen tason laskemisessa. Lähtökohtaisesti kunnallisveroprosentteja tulisi alentaa valtion tai itsehallintoalueen verotusta vastaavasti, jotta kokonaisveroaste ei nousisi. Sosiaali- ja terveyspalveluiden osuus kuntien kokonaisrahoituksesta on kuitenkin eri kunnilla erisuuruinen. Verotuksen samansuuruinen laskeminen kaikkien kuntien kohdalla johtaisi siihen, että joidenkin kuntien kunnallisverotus laskisi enemmän kuin mitä heiltä poistuu tehtäviä. Tällöin näille kunnille syntyisi rahoitusvaje, joka ei johtuisi kunnallisessa päätöksenteossa tehdyistä valinnoista vaan yksinomaan lainsäätäjän toimien yhteisvaikutuksista. Jos taas kunnallisverotusta alennettaisiin jokaisen kunnan kohdalla siten, että se vastaisi kunnan osuutta sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksesta, laskisi kunnallisveron taso eri kunnissa eri määrän. Kunnallisveron lasku ei tällöin vastaisi valtion tai itsehallintoalueen verotuksen kiristymistä kaikkien kuntien kohdalla. Käytännössä siis joidenkin kuntien asukkaiden verotus kiristyisi ja joidenkin kevenisi.

Edellä kuvatuilla kunnallisverotuksen tason laskemisesta syntyvillä vaikutuksilla olisi merkitystä perustuslaissa säädettyjen kuntien verotusoikeuden sekä yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta. Laskettaessa kunnallisverotusta, kunnallisverotuksen tason kuntakohtaiset erot voisivat muodostua huomattavaksi.

Hallituksen esityksessä 324/2014 ehdotettu sote-ratkaisu yhdessä aiempien valtionosuusmuutosten sekä leikkausten kanssa olisi esitettyjen laskelmien perusteella johtanut siihen, että kunnallisveroprosenttien välinen ero olisi voinut kasvaa vuoden 2014 kuudesta prosenttiyksiköstä 11 prosenttiyksikköön. Sote-uudistuksen osalta veronkorotuspaineet olivat +/- 2 prosenttia. Perustuslakivaliokunta totesi, että rahoitusmallia ei sinällään voitu pitää mielivaltaisena, mutta lainsäädäntö asettaisi eri kuntien asukkaat ainakin jossain määrin sattumanvaraisesti hyvin erilaiseen taloudelliseen asemaan. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt nykyistä kunnallisveroprosenttien eroa perustuslain vastaisena, mutta mahdollisesti jopa 11 prosenttiyksikköön nouseva ero eri kuntien välillä olisi jo varsin suuri.

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 67/2014, että lainsäätäjällä on perustuslain 121 §:ään sisältyvien kuntien verotusoikeuden ja rahoitusperiaatteen estämättä varsin laaja harkintamarginaali säätää kuntien taloudelliseen asemaan merkittävästikin vaikuttavista muutoksista. Myöskään yhdenvertaisuusperiaatteesta ei johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn. Tästä huolimatta valiokunta katsoi, että osaan kunnista kohdistuvat ehdotetusta lainsäädännöstä johtuvat kunnallisveron korotuspaineet olivat jo niin merkittäviä, että sääntely muodostui koko-

naisuutena arvioiden perustuslain 121 §:n 2 ja 3 momentin sekä perustuslain 6 §:n 1 momentin vastaiseksi.

Perustuslakivaliokunnan arvioinnissa oli keskeistä se, että kunnallisveron korotuspaine ei johtunut kunnallisessa päätöksenteossa tehdyistä valinnoista, vaan yksinomaan lainsäätäjän toimien yhteisvaikutuksista. Kunnallisverotuksen tason alentaminen lainsäädännöllä johtaisi tilanteisiin, joissa kunnille voisi syntyä rahoitusvajetta, joka ei johtuisi kunnallisessa päätöksenteossa tehdyistä valinnoista vaan yksinomaan lainsäätäjän toimien yhteisvaikutuksista. Kunnallisverotuksen tason alentaminen voisi johtaa myös kunnallisverotuksen tason huomattavaan kuntakohtaiseen vaihteluun.

Itsehallintoalueiden verotusoikeus perustuslain näkökulmasta

Yhtenä selvitettävänä rahoitusvaihtoehtona on itsehallintoalueiden verotusoikeus. Perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädetään, että itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään lailla. Näiden alueiden verotusoikeudesta ei kuitenkaan säädetä perustuslain tasolla mitään. Perustuslain tasolla verotusoikeudesta on säädetty valtion ja kuntien kohdalla. Jos itsehallintoalueille säädettäisiin verotusoikeus, niistä tulisi ansiotulojen verotuksessa merkittävin veronsaaja. Niiden verotusoikeudesta ei kuitenkaan säädettäisi perustusalain tasolla, mikä olisi ongelmallista perustuslain merkittävyyden näkökulmasta.

Toisaalta esimerkiksi seurakunnat ja Kansaneläkelaitos ovat lailla säädettyjä veronsaajia. Heidän asema veronsaajina on kuitenkin huomattavasti pienempi kuin mikä itsehallintoalueilla olisi. Lisäksi seurakunnasta on mahdollista erota ja näin välttyä veron maksamiselta.

Yhteenveto valtiosääntöoikeudellisesta arvioinnista

Kuntapohjainen itsehallintoalueen rahoitusmalli tarkoittaisi, että hieman alle puolesta kuntataloudesta päättäisi itsehallintoalue. Itsehallintoalueen päätöksellä sidottaisiin merkittävästi kunnan taloudellista liikkumavaraa ja itsehallintoalueen päätös vaikuttaisi merkittävästi kunnallisveroprosentin määräytymiseen. Tällaisen rahoitusjärjestelmän voidaan arvioida olevan ristiriidassa perustuslain turvaaman kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Järjestettäessä sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitus valtion tai sote-alueen oman verotuksen kautta, muodostuu keskeiseksi valtiosääntöoikeudelliseksi kysymykseksi kunnallisveron tason alentaminen siten, että ratkaisulla ei loukattaisi perustuslain 121 §:ssä säädettyä kuntien verotusoikeutta eikä perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatetta. Arvioitavaksi tulisi ensinnäkin se onko ylipäätään mahdollista asettaa kaavaillun kaltaisia kattoja kunnallisveroprosenteille sekä onko verokatto väliaikaisena mahdollinen. Lähtökohtaisesti näitä voidaan pitää ongelmallisena perustuslaissa turvatun kuntien verotusoikeuden kannalta. Lisäksi arvioitavaksi tulisivat samat verotuksen alueellisia eroja sekä kuntien taloudellista itsehallintoa koskevat kysymykset kuin hallituksen esityksen 324/2014 yhteydessä. Järjestettäessä rahoitus verotuksen kautta, kunnallisveroprosenttien välinen ero voisi kasvaa hyvin suureksi.

Edellä mainittujen lisäksi jatkovalmistelussa on tarpeen arvioida tulisiko uusien itsehallintoalueiden mahdollisesta verotusoikeudesta säätää perustuslain tasolla.

Manner-Suomen maakunnat 2015

Etelä-Karjala	**Etelä-Pohjanmaa**	**Etelä-Savo**
Imatra	Alajärvi	Enonkoski
Lappeenranta	Alavus	Heinävesi
Lemi	Evijärvi	Hirvensalmi
Luumäki	Ilmajoki	Joroinen
Parikkala	Isojoki	Juva
Rautjärvi	Jalasjärvi	Kangasniemi
Ruokolahti	Karijoki	Mikkeli
Savitaipale	Kauhajoki	Mäntyharju
Taipalsaari	Kauhava	Pertunmaa
	Kuortane	Pieksämäki
	Kurikka	Puumala
	Lappajärvi	Rantasalmi
	Lapua	Savonlinna
	Seinäjoki	Sulkava
	Soini	
	Teuva	
	Vimpeli	
	Ähtäri	
Kainuu	**Kanta-Häme**	**Keski-Pohjanmaa**
Hyrynsalmi	Forssa	Halsua
Kajaani	Hattula	Kannus
Kuhmo	Hausjärvi	Kaustinen
Paltamo	Humppila	Kokkola
Puolanka	Hämeenlinna	Lestijärvi
Ristijärvi	Janakkala	Perho
Sotkamo	Jokioinen	Toholampi
Suomussalmi	Loppi	Veteli
Vaala	Riihimäki	
	Tammela	
	Ypäjä	
Keski-Suomi	**Kymenlaakso**	**Lappi**
Hankasalmi	Hamina	Enontekiö
Joutsa	Iitti	Inari
Jyväskylä	Kotka	Kemi
Jämsä	Kouvola	Kemijärvi
Kannonkoski	Miehikkälä	Keminmaa
Karstula	Pyhtää	Kittilä
Keuruu	Virolahti	Kolari
Kinnula		Muonio
Kivijärvi		Pelkosenniemi
Konnevesi		Pello
Kuhmoinen		Posio
Kyyjärvi		Ranua
Laukaa		Rovaniemi
Luhanka		Salla
Multia		Savukoski
Muurame		Simo
Petäjävesi		Sodankylä

Keski-Suomi Pihtipudas Saarijärvi Toivakka Uurainen Viitasaari Äänekoski		**Lappi** Tervola Tornio Utsjoki Ylitornio
Pirkanmaa Akaa Hämeenkyrö Ikaalinen Juupajoki Kangasala Kihniö Lempäälä Mänttä-Vilppula Nokia Orivesi Parkano Pirkkala Punkalaidun Pälkäne Ruovesi Sastamala Tampere Urjala Valkeakoski Vesilahti Virrat Ylöjärvi	**Pohjanmaa** Kaskinen Korsnäs Kristiinankaupunki Kruunupyy Laihia Luoto Maalahti Mustasaari Närpiö Pedersören kunta Pietarsaari Uusikaarlepyy Vaasa Vöyri	**Pohjois-Karjala** Ilomantsi Joensuu Juuka Kitee Kontiolahti Lieksa Liperi Nurmes Outokumpu Polvijärvi Rääkkylä Tohmajärvi Valtimo
Pohjois-Pohjanmaa Alavieska Haapajärvi Haapavesi Hailuoto Ii Kalajoki Kempele Kuusamo Kärsämäki Liminka Lumijoki Merijärvi Muhos Nivala Oulainen Oulu Pudasjärvi Pyhäjoki Pyhäjärvi	**Pohjois-Savo** Iisalmi Juankoski Kaavi Keitele Kiuruvesi Kuopio Lapinlahti Leppävirta Pielavesi Rautalampi Rautavaara Siilinjärvi Sonkajärvi Suonenjoki Tervo Tuusniemi Varkaus Vesanto Vieremä	**Päijät-Häme** Asikkala Hartola Heinola Hollola Hämeenkoski Kärkölä Lahti Nastola Orimattila Padasjoki Sysmä

Pohjois-Pohjanmaa Pyhäntä Raahe Reisjärvi Sievi Siikajoki Siikalatva Taivalkoski Tyrnävä Utajärvi Ylivieska		
Satakunta Eura Eurajoki Harjavalta Honkajoki Huittinen Jämijärvi Kankaanpää Karvia Kokemäki Köyliö Luvia Merikarvia Nakkila Pomarkku Pori Rauma Siikainen Säkylä Ulvila	**Uusimaa** Askola Espoo Hanko Helsinki Hyvinkää Inkoo Järvenpää Karkkila Kauniainen Kerava Kirkkonummi Lapinjärvi Lohja Loviisa Myrskylä Mäntsälä Nurmijärvi Pornainen Porvoo Pukkila Raasepori Sipoo Siuntio Tuusula Vantaa Vihti	**Varsinais-Suomi** Aura Kaarina Kemiönsaari Koski Tl Kustavi Laitila Lieto Loimaa Marttila Masku Mynämäki Naantali Nousiainen Oripää Paimio Parainen Pyhäranta Pöytyä Raisio Rusko Salo Sauvo Somero Taivassalo Turku Uusikaupunki Vehmaa

30 § **Kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset**

KN/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 51 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset:

Kuntalaispalveluiden johtajan päätökset
§ 21 Tilausoikeuksien myöntäminen kuntalaispalveluiden tulosalueella 2016
§ 1 Sopimuksen tekeminen Vantaan Järjestörinki ry:n kanssa Kansalaistoiminnan keskus Leinikistä

Kaupunginhallitus 11.1.2016 § 30

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainittuja ottamiskelpoisia päätöksiä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Tässä kokouksessa tehtyyn päätökseen, ellei pöytäkirjassa ole päätöksen osalta erikseen toisin mainittu, tyytymätön voi tehdä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus tehdään **Vantaan kaupunginhallitukselle**.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on jätettävä **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

- Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi
- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana, tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen viranomaiselle

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen oikaisuvaatimus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava oikaisuvaatimuksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Oikaisuvaatimusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Vantaan kaupunginhallituksen osoite:

Vantaan kaupungin kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa
puhelin: (09) 8392 2184, faksinumero: (09) 8392 4163
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Virka-aika: klo 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Tässä kokouksessa oikaisuvaatimuksen johdosta annettuihin **päätöksiin tyytymätön voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.**

Valituksen voi tehdä vain oikaisuvaatimuksen tekijä, tai mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitus tehdään **Helsingin hallinto-oikeudelle**.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 250 euroa.

Valitusaika

Valitus on jätettävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

- Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä (koskee myös oikaisuvaatimuksen hylkäävää päätöstä)
  tiedon, kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi.
- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana, tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Valituksen toimittaminen viranomaiselle

Valitus on tehtävä kirjallisena. Valitukseen tulee liittää alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon vaaditaan muutosta. Valituksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen valitus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava valituksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Valitusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeuden osoite:
Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3. Hallintovalitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Tässä kokouksessa tehtyyn **päätökseen tyytymätön voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.**

Valituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), kunnan jäsen, alueellinen ympäristökeskus tai muu viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa, maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia sekä rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa, tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitus tehdään **Helsingin hallinto-oikeudelle**.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 250 euroa.

Valitusaika

Valitus on jätettävä valitusviranomaiselle **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

Kunnan jäsenen ja asemakaavan muutosta koskevissa asioissa myös asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi.

Valituksen toimittaminen viranomaiselle

Valitus on tehtävä kirjallisena. Valitukseen tulee liittää alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon vaaditaan muutosta. Valituksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen valitus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava valituksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Valitusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeuden osoite:
Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 4. Hallintovalitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Tässä kokouksessa tehtyyn **päätökseen**, jolla on päätetty käyttää etuosto-oikeutta, voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Valituksen saa tehdä ostaja ja etuostolain 6 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa myyjä.

Valitus tehdään **Helsingin hallinto-oikeudelle**.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 250 euroa.

Valitusaika

Valitus on jätettävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuunottamatta.

- Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi.
- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana, tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana taikka kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä.

Valituksen toimittaminen viranomaiselle

Valitus on tehtävä kirjallisena. Valitukseen tulee liittää alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon vaaditaan muutosta. Valituksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Kirjallinen valitus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava valituksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittajana, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite.

Valitusasiakirjat on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeuden osoite:
Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 5. Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa tehtyyn kunnan viranomaisen (hankintayksikkö) päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä annettuun ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksiköllе hankintalain 81 ja 83 §:issä tarkoitetun vaatimuksen hankintaoikaisusta tai kuntalain 89 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen. Oikaisua koskevan vaatimuksen voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen voi lisäksi tehdä kunnan jäsen.

Määräaika oikaisua koskevien vaatimusten tekemiselle

Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

- **Asianosaisen** katsotaan saaneen hankintapäätöksen oheisasiakirjoineen tiedoksi sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

  Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

  Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

- **Kunnan jäsenen** katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Hankintaoikaisun ja oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hakemukseen on merkittävä oikaisua vaativan ja kirjelmän laatijan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu ja/tai oikaisuvaatimus toimitetaan osoitteeseen

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
Asematie 7
01300 Vantaa
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 6. Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnysarvon.

6.1 Oikaisuohje

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintalain 81-83 §:n mukaan **hankintayksikölle** kirjallisen hankintaoikaisun. Hankintaoikaisun voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Hankintaoikaisun tekoaika

Asianosaisen on tehtävä hankintaoikaisu **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisun sisältö

Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
Asematie 7, 01300 Vantaa
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

6.2 Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Julkisista hankinnoista annetun lain 86 §:n mukaan puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:
asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai
siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.
Jollei toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen hankintalain 78 §:n 1 nojalla noudattamatta odotusaikaa.

Valitus on tehtävä **kuuden kuukauden kuluessa** hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä
valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan.

Hakemuksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Valituskielto

Hankintalain 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 86 §:n mukaisesti.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 88 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa 6.1 mainittuun osoitteeseen.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
puh. 029 56 43300
fax. 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Muutoksenhakuohje 7. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

7.1
Tässä kokouksessa tehdyistä **päätöksistä, joilla on päätetty olla käyttämättä etuosto-oikeutta**, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta tai valittamalla hakea muutosta. (Etuostolaki 22 § 2 mom.)

7.2
Tässä kokouksessa tehtyyn, **verotusta koskevan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta** valittamalla (Verotusmenettelylaki 88 § 6 mom.).

7.3
Tässä kokouksessa tehtyyn, **hankintaoikaisua koskevaan päätökseen**, ei saa hakea muutosta.

7.4
Päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei kuntalain 91 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.